ZARZĄDZENIE NR E1.0050.62.2024

BURMISTRZA MIASTA DARŁOWO

z dnia 05.07.2024 **r.**

w sprawie przeprowadzenia Konsultacji Społecznych Prognozy Oddziaływania Na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.), art. 30, art. 39, w związku z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 r., poz. 1094) tj.) oraz Porozumienia zawartego w dniu 03.03.2023 r. w sprawie powołania Związku ZIT i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna, służących realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, zarządza się, co następuje:

§ 1

1. Przeprowadzić konsultacje społeczne Prognozy Oddziaływania Na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna (w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko).
2. Celem konsultacji, o których mowa w ust. 1 jest zebranie opinii i uwag Mieszkanek i Mieszkańców powiatu sławieńskiego w tym Gminy Miasta Darłowo do dokumentu: Prognoza Oddziaływania Na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

§ 2

1. Termin przeprowadzenia konsultacji ustala się od dnia 09 lipca 2024 r. do dnia 31 lipca 2024 r.
2. Miejscem przeprowadzania konsultacji będzie Urząd Miejski w Darłowie, Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76-150 Darłowo, 76-150 Darłowo.

§ 3

1. Opinie i uwagi, o których mowa w § 1 ust. 1 można składać:

   - ustnie do protokołu w siedzibie biura ZIT OF Sławna w Urzędzie Miejskim w Darłowie, Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76-150 Darłowo, pokój Nr 37, od poniedziałku do czwartku w godzinach 9^{00} - 12^{00}.
   - wypełnienie Formularza zgłaszania uwag, dostępnego w wersji elektronicznej pod obwieszczeniem na stronie internetowej pod adresem: https://www.darlowo.pl/zit/ , i przesłanie go na skrzynkę mailową biurozit@darlowo.pl w terminie trwania konsultacji społecznych;
   - wypełnienie Formularza zgłaszania uwag w wersji drukowanej, dostępnego do pobrania pod obwieszczeniem na stronie internetowej pod adresem: https://www.darlowo.pl/zit/ oraz w Urzędzie Miejskim w Darłowie, pok. 37 (Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76-150 Darłowo) i złożenie go w terminie trwania konsultacji społecznych w biurze obsługi interesanta w Urzędzie Miejskim w Darłowie w godzinach pracy urzędu;
   - wypełnienie Formularza zgłaszania uwag w wersji drukowanej, dostępnego do pobrania pod ogłoszeniem na stronie internetowej Miasta Darłowo oraz w Urzędzie Miejskim w Darłowie, pok. 37 (Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76-150 Darłowo) i wysłanie go w terminie trwania konsultacji społecznych pocztą tradycyjną na adres: Urząd Miejski w Darłowie, Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76 – 150 Darłowo z dopiskiem **„ZIT.09.07-31.07.2024"**

§ 4

Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych Prognozy Oddziaływania Na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna zostanie opublikowane w ciągu 7 dni od ich zakończenia na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Darłowie oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

§ 5

Nadzór nad prawidłowym przebiegiem konsultacji sprawuje Burmistrz Miasta Darłowo. Osobą odpowiedzialną za przeprowadzenie konsultacji jest dyrektor biura ZIT – Tomasz Breszka.

§ 6

Prognoza Oddziaływania na Środowisko dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna stanowi **załącznik Nr 1.**
Projekt Strategii ZIT OF Sławna stanowi **załącznik Nr 2.**
Formularz zgłaszania uwag do Prognozy Oddziaływania na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna stanowi **załącznik Nr 3.**

§ 7

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem wydania i podlega publikacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Miasta Darłowo, na stronie internetowej Gminy Miasta Darłowo oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Darłowie.

BURMISTRZ MIASTA
DARŁOWO
(-) ARKADIUSZ KLIMOWICZ

BURMISTRZ
Arkadiusz Klimowicz

BURMISTRZ
Arkadiusz Klimowicz

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA STRATEGII TERYTORIALNEJ ZWIĄZKU ZIT OBSZARU FUNKCJONALNEGO SŁAWNA

miasto Darłowo

gmina Darłowo

gmina Malechowo

gmina Postomino

miasto Sławno

gmina Sławno

powiat sławieński

czerwiec 2024 r.

BURMISTRZ
Arkadiusz Klimowicz

Strategia ZIT

z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej

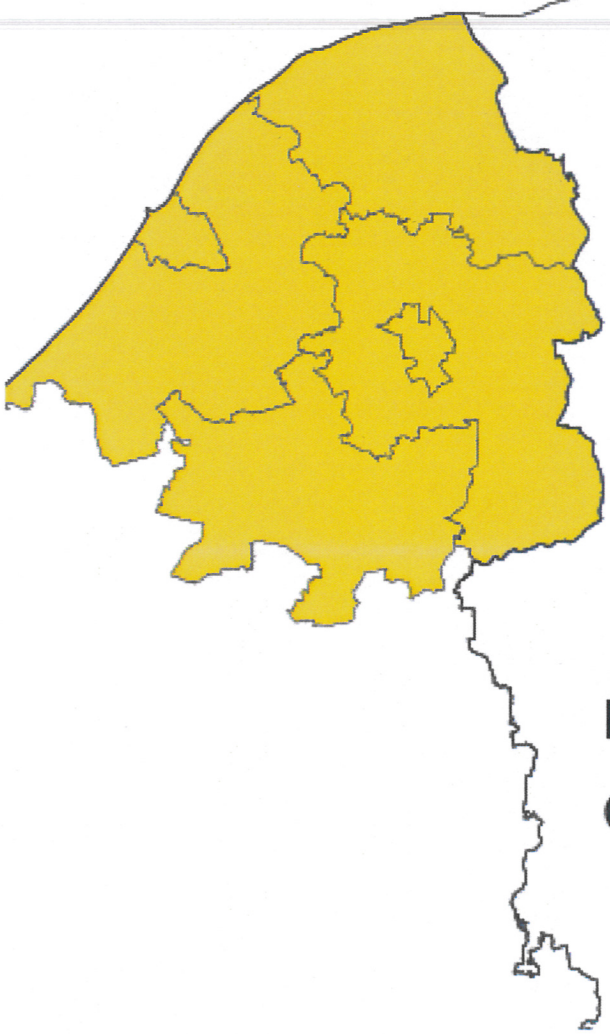

Partnerstwo

Obszar Funkcjonalny Sławna

Projekt na dzień 20 grudnia 2023 r.

Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

Formularz zgłaszania uwag dla dokumentu Prognoza Oddziaływania na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna

Uwagi, opinie, wnioski w ramach konsultacji społecznych będą przyjmowane wyłącznie na niniejszym formularzu. Uwagi zgłoszone w inny sposób niż wskazany powyżej pozostaną bez rozpatrzenia.

Wypełniony formularz proszę przekazać w terminie 09 lipca – 31 lipca 2024 r. w jeden z poniższych sposobów:

- ustnie do protokołu w siedzibie biura ZIT OF Sławna w Urzędzie Miejskim w Darłowie, Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76-150 Darłowo, pokój Nr 37, od poniedziałku do czwartku w godzinach 9^{00} - 12^{00}.

- wypełnienie Formularza zgłaszania uwag, dostępnego w wersji elektronicznej pod obwieszczeniem na stronie internetowej pod adresem: https://www.darlowo.pl/zit/, i przesłanie go na skrzynkę mailową biurozit@darlowo.pl w terminie trwania konsultacji społecznych;

- wypełnienie Formularza zgłaszania uwag w wersji drukowanej, dostępnego do pobrania pod obwieszczeniem na stronie internetowej pod adresem: https://www.darlowo.pl/zit/ oraz w Urzędzie Miejskim w Darłowie, pok. 37 (Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76-150 Darłowo) i złożenie go w terminie trwania konsultacji społecznych w biurze obsługi interesanta w Urzędzie Miejskim w Darłowie w godzinach pracy urzędu;

- wypełnienie Formularza zgłaszania uwag w wersji drukowanej, dostępnego do pobrania pod ogłoszeniem na stronie internetowej Miasta Darłowo oraz w Urzędzie Miejskim w Darłowie, pok. 37 (Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76-150 Darłowo) i wysłanie go w terminie trwania konsultacji społecznych pocztą tradycyjną na adres: Urząd Miejski w Darłowie, Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76 – 150 Darłowo z dopiskiem **„ZIT.09.07-31.07.2024"**

Zgłaszający:

Imię i nazwisko	
Nazwa organizacji	
Gmina zamieszkania / siedziba organizacji	☐ Miasto Sławno
	☐ Miasto Darłowo
	☐ Gmina Sławno
	☐ Gmina Darłowo
	☐ Gmina Malechowo
	☐ Gmina Postomino

Konsultacje społeczne
dla dokumentu Prognoza Oddziaływania na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna
09.07 – 31.07.2024 r.

Adres email:	
Treść, której dotyczy uwaga wraz z numerem strony w dokumencie „Prognoza Oddziaływania ...” (przykład: uwaga 1., s. 157, treść: "....."; itd.)	
Propozycja zmiany zapisu w dokumencie „Prognoza Oddziaływania ...” (przykład: dot. uwagi 1., itd.)	
Uzasadnienie uwagi/zmiany (przykład: dot. uwagi 1., itd.)	

BURMISTRZ
Arkadiusz Klimowicz

Klauzula RODO

Wypełniając formularz zgłaszania uwag do dokumentu Prognoza Oddziaływania na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna wyrażam zgodę na przetwarzania moich danych takich jak imię i nazwisko, adres mailowy, wskazanie organizacji, którą reprezentuję. Jestem świadomy, iż podanie danych jest dobrowolnie, lecz niezbędne w przypadku składania uwag do dokumentu Prognoza Oddziaływania na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna. Znane są mi przepisy związane z cofnięciem zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania (jeżeli przetwarzanie odbywa się na podstawie zgody), którego dokonano na podstawie zgody przed jej cofnięciem.

KLAUZULA INFORMACYJNA

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. (Dz.U.UE. z 2016 r., L 119, poz. 1) Burmistrz Miasta Darłowa informuje, iż:

1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Burmistrz Miasta Darłowo z siedzibą w Urzędzie Miejskim w Darłowie, Plac Tadeusza Kościuszki 9, kontakt: telefon: +48 (94) 355 12 00 , e-mail: poczta@darlowo.pl
2. Administrator powołał Inspektora Ochrony Danych, z którym można kontaktować się pod adresem iod@darlowo.pl
3. Pani/Pana dane osobowe przetwarzane będą w celu: prowadzenia spraw związanych z konsultacjami społecznymi w ramach składania formularza uwag do dokumentu Prognoza Oddziaływania na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna, zgodnie z art. 6 ust 1 pkt a/ rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych).
4. Z zachowaniem wszelkich gwarancji bezpieczeństwa danych, Administrator może przekazać dane osobowe podmiotom pomagającym mu realizować projekt, Poczta Polska S.A., Ministrowi Funduszy i Polityki Regionalnej, audytorom, oraz w razie takiej konieczności uprawnionym organom państwowym.
5. Pani/Pana dane osobowe nie będą przekazywane do państwa trzeciego/organizacji międzynarodowej.
6. Pani/Pana dane osobowe będą przechowywane przez okres trwałości projektu zgodnie ze wskazaniami instrukcji kancelaryjnej, stanowiącej załącznik nr 1 do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych.
7. Posiada Pani/Pan prawo dostępu do treści swoich danych oraz prawo ich sprostowania, usunięcia, ograniczenia przetwarzania, prawo do przenoszenia danych, prawo wniesienia sprzeciwu, prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania (jeżeli przetwarzanie odbywa się na podstawie zgody), którego dokonano na podstawie zgody przed jej cofnięciem.
8. W przypadku, gdy uzna Pan/Pani, iż przetwarzanie danych osobowych Pani/Pana dotyczących narusza przepisy ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r., ma Pan/Pani prawo do wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych z siedzibą przy ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa.
9. Podanie przez Pana/Panią danych osobowych jest niezbędne do udziału w konsultacjach. Jest Pan/Pani zobowiązany/a do ich podania a konsekwencją niepodania danych osobowych będzie uniemożliwienie Administratorowi przeprowadzenia konsultacji z Pani/Pana udziałem.

OBWIESZCZENIE

o wyłożeniu do publicznego wglądu

Prognozy Oddziaływania Na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna

Na podstawie:

* art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 609 z późn. zm.),

* art. 30, art. 39, w związku z art. 54 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 r., poz. 1094) tj.)

* Porozumienia zawartego w dniu 03.03.2023 r. w sprawie powołania Związku ZIT i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna, służących realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych,

Burmistrz Miasta Darłowo zaprasza do udziału w konsultacjach społecznych dotyczących dokumentu:

„Prognoza Oddziaływania Na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna".

Informuję, że projekty dokumentów „Prognoza oddziaływania na środowisko Dla Strategii terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna" oraz z „Projekt Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna" dostępne są:
- na stronie internetowej pod adresem: https://www.darlowo.pl/zit/ i do pobrania z sekcji konsultacje społeczne „Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna" ;*
- w biurze ZIT OF Sławna w Urzędzie Miejskim w Darłowie, Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76-150 Darłowo, pokój Nr 37 – wyłożone do wglądu;

Cel konsultacji społecznych:

- *zapewnienie udziału społeczeństwa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie oraz udziału społeczeństwa w ochronie środowiska*

Termin konsultacji społecznych:

- *Konsultacje społeczne trwają od 09 lipca 2024 r. do dnia 31 lipca 2024 r.*

Formy konsultacji społecznych:

Uwagi, wnioski i opinie można składać:

- *ustnie do protokołu w siedzibie biura ZIT OF Sławna w Urzędzie Miejskim w Darłowie, Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76-150 Darłowo, pokój Nr 37, od poniedziałku do czwartku w godzinach 9^{00} - 12^{00}. W celu zaplanowania Państwa wizyty prosimy o kontakt z odpowiednim wyprzedzeniem pod numerem telefonu 94 355 12 33.*

- *wypełnienie Formularza zgłaszania uwag, dostępnego w wersji elektronicznej pod obwieszczeniem na stronie internetowej pod adresem: https://www.darlowo.pl/zit/ , i przesłanie go na skrzynkę mailową biurozit@darlowo.pl w terminie trwania konsultacji społecznych;*
- *wypełnienie Formularza zgłaszania uwag w wersji drukowanej, dostępnego do pobrania pod obwieszczeniem na stronie internetowej pod adresem: https://www.darlowo.pl/zit/ oraz w Urzędzie Miejskim w Darłowie, pok. 37 (Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76-150 Darłowo) i złożenie go w terminie trwania konsultacji społecznych w biurze obsługi interesanta w Urzędzie Miejskim w Darłowie w godzinach pracy urzędu;*
- *wypełnienie Formularza zgłaszania uwag w wersji drukowanej, dostępnego do pobrania pod ogłoszeniem na stronie internetowej Miasta Darłowo oraz w Urzędzie Miejskim w Darłowie, pok. 37 (Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76-150 Darłowo) i wysłanie go w terminie trwania konsultacji społecznych pocztą tradycyjną na adres: Urząd Miejski w Darłowie, Plac Tadeusza Kościuszki 9, 76 – 150 Darłowo z dopiskiem **„ZIT.09.07-31.07.2024"***

Termin i forma przekazania informacji o wynikach konsultacji

- *Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych* **Prognozy Oddziaływania Na Środowisko Dla Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna** *zostanie opublikowane w ciągu 7 dni od ich zakończenia tj. do 07 sierpnia 2024 r.* na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Darłowie oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

Uwagi, wnioski złożone po upływie terminu trwania konsultacji pozostawia się bez rozpatrzenia.

Organem właściwym do rozpatrywania uwag i wniosków jest Burmistrz Miasta Darłowo.

BURMISTRZ
Arkadiusz Klimowicz

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DLA STRATEGII TERYTORIALNEJ ZWIĄZKU ZIT OBSZARU FUNKCJONALNEGO SŁAWNA

miasto Darłowo

gmina Darłowo

gmina Malechowo

gmina Postomino

miasto Sławno

gmina Sławno

powiat sławieński

czerwiec 2024 r.

Dokument został opracowany przez zespół specjalistów w składzie: mgr inż. Adrianna Kumorek oraz mgr inż. Karolina Ioannidis.

Zakład Analiz Środowiskowych
EKO-PRECYZJA
Czupryn Paweł
43-450 Ustroń, ul. Sikorskiego 10
NIP: 548-230-85-02, REGON: 241318209
www.eko-precyzja.eu, 512 110 314, biuro@eko-precyzja.eu

Zakład Analiz Środowiskowych
EKO-PRECYZJA
mgr inż. Karolina Ioannidis

mgr inż. Karolina Ioannidis

Spis treści

1. Przedmiot i zakres opracowania ... 5
2. Cel i zakres merytoryczny opracowania ... 6
3. Zakres prognozy ... 6
4. Metody pracy i materiały źródłowe ... 8
5. Opis projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* oraz główne cele i kierunki działań ... 9
6. Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji ... 30
6.1. Charakterystyka Gmin OF Sławna ... 30
6.2. Istniejący stan środowiska ... 32
6.2.1. Jakość powietrza ... 32
6.2.2. Możliwości rozwoju OZE ... 39
6.2.3. Wody ... 43
6.2.4. Hałas ... 59
6.2.5. Zasoby przyrodnicze ... 65
7. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym ... 85
8. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu ... 93
8.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko ... 122
8.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody ... 124
8.3. Korytarze ekologiczne ... 130
8.4. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta ... 130
8.5. Ludzie ... 132
8.6. Powietrze atmosferyczne ... 132
8.7. Klimat ... 134
8.8. Zabytki oraz dobra materialne ... 136
8.9. Zasoby naturalne ... 137
8.10. Wody ... 137
8.11. Krajobraz i powierzchnia ziemi ... 140
8.12. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne ... 141
8.13. Gospodarka odpadami i ograniczenie powstawania odpadów ... 142
8.14. Ryzyko wystąpienia poważnej awarii ... 142
9. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu ... 143
10. Propozycja działań alternatywnych ... 147
11. Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne ... 148
12. Monitoring realizacji Strategii ... 149
13. Podsumowanie i wnioski ... 151
14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym ... 152
15. Zestawienie tabel, rysunków i wykresów ... 156

1. Przedmiot i zakres opracowania

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna.* Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2023.1094 t.j.).

Zgodnie z zapisami artykułów 46 Ustawy OOŚ, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty następujących dokumentów strategicznych:

1. koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmina, planu zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
2. polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Zgodnie z artykułem 47 Ustawy OOŚ przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 Ustawy OOŚ, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, innych niż wymienione powyżej, jeżeli wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko. Projekt *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* wpisuje się w powyższy katalog dokumentów.

2. Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

3. Zakres prognozy

Zakres prognozy powinien być zgodny z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 poz. 1094 t.j.).

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko;
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza ponadto określa, analizuje i ocenia:

1. istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
2. stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;
3. istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
4. cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
5. przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
    - różnorodność biologiczną,
    - ludzi,
    - zwierzęta,
    - rośliny,
    - wodę,
    - powietrze,

- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne.

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszarowych form ochrony przyrody;
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zakres i stopień szczegółowości Prognozy oddziaływania na środowisko został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Szczecinie (pismo znak: WOPN.410.355.2023.AM, WOPN.411.146.2023.AM z dnia 10 stycznia 20234 r.) oraz z Zachodniopomorskim Państwowym Wojewódzkim Inspektoratem Sanitarnym w Szczecinie (pismo znak: NZNS.7040.2.7.2024 z dnia 16 maja 2024 r.).

4. Metody pracy i materiały źródłowe

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 poz. 1094 t.j.). Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotycząca oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono tabelarycznie. Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych inwestycji.

5. Opis projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* oraz główne cele i kierunki działań

5.1. Podstawowa charakterystyka Partnerstwa

W świetle podpisanego w dniu 3 marca 2023 r. porozumienia w sprawie powołania Związku ZIT i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna, służących realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, celem partnerów tworzących Związek ZIT OF Sławna jest wzmocnienie powiązań funkcjonalnych oraz zapewnienie partnerskiego modelu współpracy pomiędzy członkami, a także aktywne współdziałanie na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych, które mogą zostać wykorzystane na finansowanie strategicznych potrzeb obszaru realizacji ZIT. Porozumienie zostało zawarte na okres programowania, negocjowania i przygotowania dokumentów strategicznych oraz wszelkich innych dokumentów niezbędnych do realizacji ZIT, zgodnie z dokumentami programowymi na lata 2021-2027 właściwego ministerstwa ds. rozwoju regionalnego, a także na czas realizacji projektów w formule ZIT w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2021-2027. Rolę Lidera Związku ZIT powierzono gminie miejskiej Darłowo.

Niniejsza strategia ZIT[1] partnerstwa obejmującego gminy miejskie Darłowo i Sławno, gminy wiejskie Darłowo, Malechowo, Postomino, Sławno i powiat sławieński, tworzące związek ZIT OF Sławna powołany w drodze Porozumienia w sprawie powołania Związku ZIT i zasad współpracy jednostek samorządu Terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna, służących realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych podpisanego w dniu 03 marca 2023 r., stanowi odpowiedź na problemy, potrzeby rozwojowe, wyzwania i szanse wskazane w przeprowadzonej diagnozie obszaru partnerstwa.

[1] Podstawa prawna: art. 28 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159, z późn. zm).

5.2. Cele strategii partnerstwa OF Sławna

Cele strategii ZIT OF Sławna zostały zidentyfikowane i sformułowane na dwóch poziomach szczegółowości: cel nadrzędny (misja), cel główny (wizja) oraz cele szczegółowe. Zgodnie z koncepcją polityki rozwoju zorientowanej terytorialnie (place-based policy)[2], przesłanką w definiowaniu celów był ich zintegrowany charakter o ponadgminnym oddziaływaniu by odpowiadały uwarunkowaniom rozwojowym powiatu sławieńskiego w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowo-przestrzennym. W szczególności by wzmacniały powiazania funkcjonalne miasta rdzenia z drugim miastem i gminami tworzącymi obszar partnerstwa oraz endogeniczne potencjały OF Sławna, pozwalając jednocześnie redukować jego słabe strony oraz wykorzystywać szanse i unikać zagrożeń płynących z otoczenia. Określone cele są wspólne dla partnerów OF Sławna, uzupełniają się i będą realizowane poprzez skoordynowane działania w ramach polityki rozwoju. Zostały także sformułowane zgodnie z metodą SMART[3].

Proces wyłaniania celów miał charakter partycypacyjny[4], uczestniczyli w nim przedstawiciele partnerstwa oraz społeczeństwa obywatelskiego.

W związku z realizacją celów strategii ZIT OF Sławna, bazującą na podejściu zintegrowanym, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane są w pierwszej kolejności z realizacją programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 – 2027.

[2] Szerzej: P. Churski, Podejście zorientowane terytorialnie (place-based policy) – teoria i praktyka polityki regionalnej, Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna 2018, nr 41, s, 31–50.

[3] Cele spełniają kryteria: S (specific) - sprecyzowany, A (attractive) - atrakcyjny, R (realistic lub relevant) – realistyczny i T – (time-bound) terminowy. Szerzej: G. Steffens, Kryteria SMART: Stań się bardziej skuteczny poprzez wyznaczanie lepszych celów, Wyd. 50Minutos.es, ebook, 2023.

[4] Partycypacja interesariuszy w procesie formułowania celów strategicznych została przedstawiona w rozdziale 7.

5.3. Cel ogólny (misja) i wizja strategiczna partnerstwa OF Sławna

List Intencyjny w sprawie współpracy na rzecz przygotowania strategii terytorialnej, podpisanego w Darłowie dnia 14 lutego 2022 r. pomiędzy JST tworzącymi OF Sławna i Województwem Zachodniopomorskim, stanowił wyraz woli partnerów by „...Podjąć działania, których celem jest przygotowanie projektu strategii terytorialnej dla rozwoju obszaru gmin i powiatów sygnatariuszy niniejszego listy intencyjnego. Wolą stron jest, by działania realizowane na podstawie niniejszego listu intencyjnego wzmacniały współpracę pomiędzy gminami, powiatami i województwem, a także przyczyniały się do rozwoju kompetencji samorządów do zarządzania strategicznego i kreowania rozwoju lokalnego...”.

W nawiązaniu do jego postanowień został sformułowany cel ogólny (misja) OF Sławna wyrażająca przyczynę zawarcia partnerstwa na fundamencie wspólnych wartości, wokół których zawiązało się i chce działać partnerstwo w następującym brzmieniu:

Naszą MISJĄ jest:

- → **partnerska współpraca na rzecz poprawy jakości życia naszych mieszkańców,**
- → **stwarzanie atrakcyjnych warunków pobytu dla przyjezdnych z wykorzystaniem największych potencjałów obszaru oraz poprzez niwelowanie kluczowych deficytów.**

Przeprowadzone prace diagnostyczne, uwzględniające długoterminowe trendy i prognozy w zakresie zmian kluczowych uwarunkowań rozwojowych, oraz sformułowane na ich podstawie potrzeby rozwojowe partnerstwa OF Sławna ukierunkowały partnerstwo na zdefiniowanie wizji wyrażającej wyobrażony przyszły stan rzeczy, jaki zaistnieje w 2030 r. po pomyślnym zrealizowaniu strategii oraz celów strategicznych dla OF Sławna do 2030 r.

WIZJA: OF SŁAWNA w 2030+ jest miejscem:

- → **rozwijającym się w oparciu o zintegrowaną społeczność, zasoby naturalne i kulturowe oraz przyjazne warunki prowadzenia przedsiębiorczości,**
- → **atrakcyjnym do życia, cechującym się czystym środowiskiem naturalnym, dobrze rozwiniętym dostępem do wysokiej jakości usług i infrastruktury oraz bogatą ofertą turystyczną bazującą na unikatowych zasobach lokalnych.**

Cele strategiczne OF Sławna wpisują się w cele polityki regionalnej do 2030 r. na poziomie kraju i regionu, określone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030[5] Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030[6]. Matryca ilustrująca integrację celów strategicznych z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu i programowymi została przedstawiona w poniższym rozdziale.

[5] Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030", M.P. 2019 poz. 1060.

6 Uchwała Nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030”, https://bip.rbip.wzp.pl/artykul/uchwala-nr-viii10019-sejmiku-wojewodztwa-zachodniopomorskiego. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, http://eregion.wzp.pl/sites/default/files/srwz_2030.pdf.

5.4. Cele szczegółowe strategii partnerstwa OF Sławna

Cele szczegółowe stanowią odpowiedź na wynik diagnozy, o czym świadczy ich powiązanie ze zidentyfikowanymi problemami, potrzebami i potencjałami OF Sławna. Wielowymiarowość procesów rozwojowych wymaga holistycznego podejścia do rozwiazywania problemów. Zgodnie z podejściem zintegrowanym w planowaniu interwencji w ramach strategii ZIT OF Sławna odwołano się do wpływu poszczególnych celów na wymiar społeczny, gospodarczy, środowiskowy i przestrzenny. Osiągnięcie każdego z celów jest warunkowane efektywnością realizacji pozostałych celów. Wzajemne powiązania między celami są kluczowe w procesie zintegrowanego zarzadzania strategicznego, pozwalają uzyskać synergiczny efekt rozwoju społeczno-gospodarczego w sposób zrównoważony.

Uczynienie powiatu sławieńskiego atrakcyjnym miejscem do życia blisko natury, zamieszkiwanym przez zintegrowaną społeczność żyjącą w estetycznej i w zrównoważony sposób zagospodarowanej przestrzeni publicznej, z dostępnymi usługami poprawiającymi jakość życia – zdefiniowane jako cel szczegółowy 1 - stanowi odpowiedź na kluczowe problemy OF w wymiarze społecznym związane z procesem depopulacji, starzenia się populacji, niedostatecznej aktywności i integracji społecznej oraz jakości i dostępności usług publicznych. Wdrożenie właściwych i dobrze zaadresowanych przedsięwzięć - przynajmniej redukujących te deficyty OF w powiązaniu z efektami realizacji pozostałych celów szczegółowych, tj. 2, 3, 4, determinujących warunki zamieszkania i zatrudnienia na terenie powiatu sławieńskiego - wzmocni potencjał osiedleńczy w OF Sławna. Dobre miejsce do życia to takie, w którym mieszkańcy mają dobre warunki do zaspokajania swoich potrzeb w zakresie mieszkania, pracy, rozwoju i wypoczynku.

Zielona transformacja jest definiowana jako czyste środowisko, dostępność transportowa i bezpieczeństwo energetyczne oparte na odnawialnych źródłach energii OF Sławna. Osiągnięcie celu 2 jest uzasadnione zidentyfikowanymi problemami OF Sławna związanymi z jego peryferyjnym położeniem względem stolicy województwa i innych ośrodków metropolitarnych, słabo rozwiniętym i niezrównoważonym system transportu zbiorowego w OF, słabym stanem i poziomem rozwoju infrastruktury technicznej, niedostatecznym zakresem stosowania i promowania rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo energetyczne i neutralność klimatyczną, a także z brakiem zrównoważonej polityki przestrzennej samorządów OF i rosnącej antropopresji, szczególnie w pasie nadmorskim. Implementacja rozwiązań adekwatnych do potrzeb z zakresu zielono-niebieskiego ładu, gospodarki morskiej powiązanej z energetyką odnawialną, poszerzenia wachlarza usług publicznych oraz rynkowych oraz ich dostępności będą stymulowały zielony rozwój OF oraz wspierały potencjał osiedleńczy oraz gospodarczy – ujęte w strategii w celach 1 ,3 i 4.

Zbudowanie konkurencyjnej gospodarki - dobrze rozwijającej się różnorodnej, konkurencyjnej z perspektywicznej działalnością gospodarczą, wykorzystującą w sposób zrównoważony lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, ludzkie i infrastrukturalne stanowi 3 cel szczegółowy tej Strategii. Bez zmian ilościowych i jakościowych w wymiarze gospodarczym nie możliwy jest zrównoważony rozwój – będący kluczową potrzebą OF Sławna. Wynika ona ze słabości aktualnego systemu gospodarki lokalnej tj.: nieduża aktywność gospodarcza lokalnej społeczności, słabo rozwinięty rynek pracy i relatywnie niskie zarobki; niedostateczna dywersyfikacja branżowa działalności gospodarczej, uzależnienie gospodarki lokalnej od turystyki, sezonowość dochodów, mała liczba średnich i dużych przedsiębiorstw, mały zakres stosowania ekorozwiązań w przedsiębiorstwach, niewykorzystane potencjały endogeniczne całego OF, brak systemowego wspierania rozwoju przedsiębiorczości czy słaba koordynacja

realizowanych działań z zakresu promocji gospodarczej między JST z OF. Realizacja celu powinna pobudzić aktywność gospodarczą społeczności OF, poprawić atrakcyjność warunki zatrudnienia i wynagrodzenia oraz powstawanie nowych przedsiębiorstw i rozwój już funkcjonujących także w kierunku GOZ oraz zwiększyć dywersyfikację branżową działalności gospodarczej (m.in. w sektorach gospodarki morskiej i energetyki odnawialnej, zrównoważonej i atrakcyjnej jakościowo całorocznej turystyki, przemysłu drzewnego, transportu i logistyki, rolnictwa). Wzrost poziomu zamożności z poszanowaniem potrzeb ochrony środowiska pozytywnie wpłynie również na potencjał osiedleńczy. Świadczy to korelacji celu gospodarczego z pozostałymi celami szczegółowymi tj. 1, 2 i 4.

Cel 4 - Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego - spójnie zdefiniowany obszar funkcjonalny na mapie turystycznej województwa zachodniopomorskiego z rozwiniętą infrastrukturą i produktami skierowanymi do turystów krajowych i zagranicznych - został wyodrębniony z celu 3 z uwagi na wagę sektora turystyki w strukturze gospodarczej OF Sławna. Stanowi on odpowiedź na potrzebę wzmocnienia potencjału turystycznego w sposób zrównoważony na bazie zdywersyfikowanych, endogenicznych zasobów i atrakcyjności oferty całorocznej, gdyż aktualne bariery w rozwoju ogniskują się głównie wokół: sezonowości działalności gospodarczej; braku zrównoważonego i projakościowego podejścia do rozwoju sektora turystyki, koncentracji czasowej i przestrzennej na potencjale nadmorskim przy niewykorzystanych zasobach pasa południowego, mało rozwiniętej oferty uzdrowiska, słabo rozwiniętego rynku pracy i relatywnie niskich zarobkach, braku systemowego wspierania rozwoju przedsiębiorczości; słabo rozwiniętego otoczenia biznesu oraz słaba koordynacja realizowanych działań z zakresu promocji gospodarczej między gminami z OF. Osiągnięcie tego celu będzie wspierać uwalnianie potencjałów związanych z pozostałymi celami Strategii ZIT OF Sławna.

Zastosowane podejście w strategicznym zarządzaniu rozwojem lokalnym przejawia się powiązaniach między celami strategii, których wspólna realizacja stymuluje procesy rozwojowe OF Sławna. Ma ono także odzwierciedlenie na poziomie projektów: albo pojedynczego projektu albo wiązki projektów, które są jednoznacznie nastawione na realizację celów strategicznych i mają wpływ ponadgminny oraz zostały przygotowane wspólnie przez samorządy partnerstwa i zaakceptowane przez większość partnerów.

Cele strategiczne OF Sławna wpisują się bezpośrednio w cele polityki regionalnej do 2030 r. na poziomie kraju i regionu, określone w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) [7], Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030 (SRWZ) [8], program regionalny Fundusze Europejskie dla Pomorza

[7] Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 za przyjętym społecznie i terytorialnie zrównoważonym modelem Polski w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, także odwołuje się do rozwoju *społecznie wrażliwego i terytorialnie zrównoważonego*. Za cel główny polityki regionalnej przyjmuje efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiąganiu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

[8] Wizja rozwoju województwa zdefiniowana w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030: *„Województwo zachodniopomorskie w 2030 roku to region o nowoczesnej i zróżnicowanej gospodarcze wykorzystującej swe walory geograficzne i środowiskowe, oferujący doskonałe warunki do życia dlaobecnych i przyszłych mieszkańców. Jest regionem konkurencyjnym, stwarzającym możliwości rozwoju zarówno mieszkańcom, jak i podmiotom gospodarczym”.*

Zachodniego 2021 – 2027 (FEPZ)[9]. Są one także kompatybilne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030 i Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

[9] Zgodnie z KSRR 2030 obszar strategicznej interwencji (OSI) to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, wschodnia Polska oraz Śląsk. Zgodnie z tym dokumentem samorząd województwa może wyznaczać na poziomie regionalnym obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak subregiony, miejskie obszary funkcjonalne, obszary przygraniczne, poprzemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia. OF Sławna został zidentyfikowany jako OSI w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030 i objęty instrumentem ZIT.

Tabela 1. Cele szczegółowe strategii ZIT OF Sławna

Cel szczegółowy	Problemy, na które odpowiada	Potrzeby, do których się odnosi	Potencjał, który wzmacnia
Cel 1. Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury - zintegrowana społeczność żyjąca w estetycznej i w zrównoważony sposób zagospodarowanej przestrzeni publicznej, z dostępnymi usługami poprawiającymi jakość życia	• depopulacja; • starzejąca się populacja; • dostępność i jakość usług publicznych, w szczególności zdrowotnych i opiekuńczych, niedostosowana do potrzeb mieszkańców (m.in. w zakresie efektywności energetycznej); • mała dostępność fizyczna i finansowa mieszkań, głównie dla młodych ludzi; • zbyt niska aktywność społeczna;	• Potrzeba nr 5. Usługi publiczne na rzecz potencjału osiedleńczego; • Potrzeba nr 7. Zdolność instytucjonalna partnerstwa; • Potrzeba nr 8. Innowacje finansowe	• Potencjał osiedleńczy; • Turystyka • Uzdrowisko; • Odnawialne Źródła Energii; • Transport i gospodarka magazynowa; • Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy; • Przemysł drzewny
Cel 2. Zielona transformacja – czyste środowisko, dostępność transportowa i bezpieczeństwo energetyczne oparte na odnawialnych źródłach energii	• peryferyjne położenie OF względem stolicy województwa i innych ośrodków metropolitarnych; • słabo rozwinięty i niezrównoważony system transportu zbiorowego na OF i z większymi ośrodkami miejskimi; • słaby stan i poziom rozwoju infrastruktury technicznej, szczególnie drogowej, światłowodowej, kanalizacyjnej; • niedostateczny zakres stosowania i promowania rozwiazań odpowiadajacych na potrzeby poprawy efektywności energetycznej i energooszczędności, adaptacji do zmian klimatu i GOZ; • brak zrównoważonej polityki przestrzennej samorządów OF; • rosnąca antropopresja, szczególnie w pasie nadmorskim;	• Potrzeba nr 2. Gospodarka morska i energetyka odnawialna wybrzeża; • Potrzeba nr 5. Usługi publiczne na rzecz potencjału osiedleńczego; Potrzeba nr 6. • Zielono-niebieski ład	• Odnawialne Źródła Energii; • Potencjał osiedleńczy; • Turystyka; • Uzdrowisko; • Transport i gospodarka magazynowa; • Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy; • Przemysł drzewny
Cel 3. Konkurencyjna gospodarka - dobrze rozwijająca się różnorodna, konkurencyjna, perspektywiczna działalność gospodarcza, wykorzystująca w sposób zrównoważony lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, ludzkie i infrastrukturalne	• mała dywersyfikacja branżowa działalności gospodarczej, uzależnienie gospodarki lokalnej od turystyki, sezonowość dochodów; • nieduża aktywność gospodarcza lokalnej społeczności; • mała liczba średnich i dużych przedsiębiorstw generujących odpowiednią wartość dodaną; • niedostateczne zakres wdrażania rozwiazań odpowiadajacych na potrzeby zwiększające efektywność energetyczną, energooszczędność, adaptację do zmian klimatu oraz GOZ; • słabo rozwinięty rynek pracy i relatywnie niskie zarobki; • niedobór wykształconych osób operujących na lokalnym rynku, w tym młodych ludzi z szeroko rozumianym potencjałem;	• Potrzeba nr 1. Pobudzenie działalności gospodarczej; • Potrzeba nr 2. Gospodarka morska i energetyka odnawialna wybrzeża; • Potrzeba nr 3. Wzmocnienie potencjału turystycznego w sposób zrównoważony na bazie zdywersyfikowanych, endogenicznych zasobów i atrakcyjności oferty całorocznej;	• Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy; • Gospodarka morska sprzężona z energetyką odnawialną - specjalizacja partnerstwa; • Przemysł drzewny; • Transport i gospodarka magazynowa; • Uzdrowisko; • Potencjał osiedleńczy

Cel szczegółowy	Problemy, na które odpowiada	Potrzeby, do których się odnosi	Potencjał, który wzmacnia
	• koncentracja czasowa i przestrzenna na potencjale nadmorskim przy niewykorzystanych zasobach pasa południowego, w szczególności jezior, sieci rzek, trenów atrakcyjnych przyrodniczo, walorów kulturowych; • brak systemowego wspierania rozwoju przedsiębiorczości, brak programu rozwoju przedsiębiorczości, sporadyczne kontakty włodarzy z przedsiębiorcami; • słabo rozwinięte otoczenie biznesu, brak lokalnych organizacji przedsiębiorców; • słaba koordynacja realizowanych działań, projektów, zadań z zakresu promocji gospodarczej między gminami z OF	• Potrzeba nr 4. Identyfikacja i budowanie potencjałów niezwiązanych z zasobami wybrzeża	
Cel 4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego - spójnie zdefiniowany obszar funkcjonalny na mapie turystycznej województwa zachodniopomorskiego z rozwiniętą infrastrukturą i produktami skierowanymi do turystów krajowych i zagranicznych	• brak zrównoważonego i projakościowego podejścia do rozwoju sektora turystyki; • seszonowość działalności gospodarczej i dochodów; • koncentracja czasowa i przestrzenna na potencjale nadmorskim przy niewykorzystanych zasobach pasa południowego, w szczególności jezior, sieci rzek, trenów atrakcyjnych przyrodniczo, walorów kulturowych; • słabo rozwinięty rynek pracy i relatywnie niskie zarobki; • niedobór wykształconych osób operujących na lokalnym rynku, w tym młodych ludzi z szeroko rozumianym potencjałem; • brak systemowego wspierania rozwoju przedsiębiorczości, brak programu rozwoju przedsiębiorczości, sporadyczne kontakty włodarzy z przedsiębiorcami; • słabo rozwinięte otoczenie biznesu, brak lokalnych organizacji przedsiębiorców; • słaba koordynacja realizowanych działań, projektów, zadań z zakresu promocji gospodarczej między gminami z OF	• Potrzeba nr 3. • Wzmocnienie potencjału turystycznego w sposób zrównoważony na bazie zdywersyfikowanych, ednogenicznych zasobów i atrakcyjności oferty całorocznej	• Turystyka; • Uzdrowisko; • Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy; • Przemysł drzewny; • Potencjał osiedleńczy

Źródło: opracowanie własne

Tabela 2. Tabela integracji celów szczegółowych strategii ZIT

Cele szczegółowe strategii:	**Cel koresponduje z wymiarami:**			
	Społecznym	**Gospodarczym**	**Środowiskowym**	**Przestrzennym**
Cel 1. Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury - zintegrowana społeczność żyjąca w estetycznej i w zrównoważony sposób zagospodarowanej przestrzeni publicznej, z dostępnymi usługami poprawiającymi jakość życia	✓	✓	✓	✓
Cel 2. Zielona transformacja – czyste środowisko, dostępność transportowa i bezpieczeństwo energetyczne oparte na odnawialnych źródłach energii	✓	✓	✓	✓
Cel 3. Konkurencyjna gospodarka - dobrze rozwijająca się różnorodna, konkurencyjna, perspektywiczna działalność gospodarcza, wykorzystująca w sposób zrównoważony lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, ludzkie i infrastrukturalne	✓	✓	✓	✓
Cel 4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego - spójnie zdefiniowany obszar funkcjonalny na mapie turystycznej województwa zachodniopomorskiego z rozwiniętą infrastrukturą i produktami skierowanymi do turystów krajowych i zagranicznych	✓	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3. Matryca integracji celów strategicznych strategii OF Sławna z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 i Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030, Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027

Cel strategii ZIT a cele strategii i programów wyższego rzędu			**KSRR**	**SRRWZ**	**FFPZ**
Cel nadrzędny (misja): Partnerska współpraca na rzecz poprawy jakości życia naszych mieszkańców, stwarzanie atrakcyjnych warunków pobytu dla przyjezdnych z wykorzystaniem największych potencjałów obszaru oraz poprzez zniwelowanie kluczowych deficytów			✓	✓	✓
Cel główny (wizja): OF SŁAWNA w 2030+ jest miejscem: rozwijającym się w oparciu o zintegrowaną społeczność, zasoby naturalne i kulturowe oraz przyjazne warunki prowadzenia przedsiębiorczości, atrakcyjnym do życia, cechującym się czystym środowiskiem naturalnym, dobrze rozwiniętym dostępem do wysokiej jakości usług i infrastruktury oraz bogatą ofertą turystyczną bazującą na unikatowych zasobach lokalnych			✓	✓	✓
Cele szczegółowe strategii ZIT (CS)	**KSRR – cele (C)**	**SRRWZ – cele (C)**		**FFPZ – cele (C)**	
CS1. Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury	**C2.** Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych; **C3.** Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie[10]	**C1.** Otwarta społeczność mieszkańców: świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności - otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości; **C3.** Sprawny samorząd: skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych[11]		**C2.** Mieszkanki i mieszkańcy aktywni i kompetentni przez całe życie poprzez[12]; **C4.** Zaangażowanie partnerów samorządowych i społecznych[13]	
Cele szczegółowe strategii ZIT (CS)	**KSRR – cele (C)**	**SRRWZ – cele (C)**		**FFPZ – cele (C)**	
CS2. Zielona transformacja	**C1.** Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;	**C2.** Dynamiczna gospodarka: kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu; **C3.** Sprawny samorząd: skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych.		**C3.** Region odpowiedzialny ekologicznie i klimatycznie	

[10] Cel 1 strategii ZIT wpisuje się w szczególności w kierunki interwencji Celu 2 KSRR: 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego; 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym, a także Celu 3 KSRR: 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem; 3.2. Wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym; 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych; 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.

[11] Cel 1 strategii ZIT wpisuje się w następujące cele SRWP: a) cel 1. Otwarta społeczność mieszkańców: 1.1. Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny; 1.2. Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu; 1.3. Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego; b) cel 3. Sprawny samorząd: skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych, w szczególności w zakresie: 3.2. Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych; 3.3. Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury; 3.4. Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych; 3.5. Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem.

[12] Dotyczy to działań w zakresie poprawy dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach kształcenia, z uwzględnieniem kształtowania kompetencji przyszłości oraz potrzeb rynku pracy; dostosowania opieki zdrowotnej i usług społecznych do uwarunkowań demograficznych i epidemiologicznych; włączenia społeczno-gospodarcze mieszkańców regionu poprzez działania aktywizujące na rynku pracy oraz w przestrzeni integracji społecznej; włączenia transportowego.

[13] Dotyczy to działań związanych z trwałym wzrostem potencjału partnerów społecznych i organizacji pozarządowych; udziałem partnerów samorządowych i społecznych w tworzeniu wspólnych strategii i przedsięwzięć dla obszarów funkcjonalnych; wzrostem zaangażowania partnerów samorządowych i społecznych we wdrażanie Programu.

Cele szczegółowe strategii ZIT (CS)	KSRR – cele (C)	SRRWZ – cele (C)	FFPZ – cele (C)
	C2. Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych	**C4.** Partnerski region: silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych	
CS3. Konkurencyjna gospodarka **CS4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka**	**C1.** Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; **C2.** Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych	**C2.** Dynamiczna gospodarka: kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu; **C3.** Sprawny samorząd: skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych; **C4.** Partnerski region: silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych	**C1.**Transformacja regionu i wzmacnianie otoczenia gospodarczego w celu niwelacji wąskich gardeł dyfuzji innowacji i wzrostu pozycji regionalnej gospodarki w globalnych łańcuchach wartości – wejście regionu w nurt Przemysłu 4.0.

Źródło: opracowanie własne

5.5. Lista projektów

Zdefiniowana lista 91 projektów składa się z trzech komplementarnych części: A, B i C:

- lista A - obejmuje 28 przedsięwzięć podstawowych możliwych do sfinansowania z FEPZ 2021 – 2027 w ramach mechanizmu ZIT;
- lista B (lista rezerwowa względem listy A) - obejmuje 29 przedsięwzięć warunkowych możliwych do sfinansowania z FEPZ 2021 – 2027 w ramach mechanizmu ZIT, których realizacja jest uzależniona między innymi od dostępności środków finansowych z programu regionalnego;
- lista C – obejmuje 34 przedsięwzięcia komplementarne możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021 – 2027 oraz innych źródeł.

Ostateczny kształt listy projektów realizujących cele strategii ZIT OF Sławna powstanie w toku dalszych prac nad projektem strategii w zakresie doprecyzowania zapisów dokumentu i rozwoju koncepcji projektów, z uwzględnieniem uwag Zespołu Doradczego – w tym w zakresie realizacji celu 3. Konkurencyjna gospodarka (m.in. dotyczących tworzenia atrakcyjnych terenów inwestycyjnych - aktywizacja podstref ekonomicznych, zmiany planów zagospodarowania przestrzennego, uzbrajanie terenów, wsparcie MSP, stworzenie inkubatora przemysłowego, promocja gospodarcza, itp.). Wpływ na finalną postać listy projektów oraz inne zapisy Strategii mogą mieć również konsultacje społeczne, decyzja RDOŚ w sprawie konieczności sporządzania SOOŚ, procedura przyjmowania strategii przez Związek ZIT oraz opiniowania jej przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Lista projektów powstała we współpracy partnerów Związku ZIT oraz przedstawicieli różnych interesariuszy, co pozytywnie oddziałuje na wartość całego procesu strategicznego.

Realizacja wybranych przez partnerstwo zintegrowanych projektów partnerskich oraz projektów punktowych o komplementarnym charakterze i powiązanych ze sobą (patrz wiązki projektów w rozdziale 5.3.), cechujących się ponadgminnym oddziaływaniem prorozwojowym, odpowiada zidentyfikowanym terytorialnie deficytom i potencjałom OF Sławna. Przyczynia się do rozwiązywania problemów występujących na OF i wzmacniania lokalnych powiazań funkcjonalnych oraz wykorzystania endogenicznych zasobów. Pozytywnie wpływa również na wzrost potencjału społeczno - gospodarczego regionu.

Projektami partnerskimi w rozumieniu art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie 2021-2027 są następujące przedsięwzięcia podstawowe:

- *Centrum historii Ziemi Sławieńskiej - przebudowa i adaptacja byłego budynku przedszkola na obiekt o funkcji społeczno - kulturalnej (w tym bibliotecznej) w Darłowie;*
- *Odbudowa historycznej chaty szachulcowej przy Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie;*
- *Budowa sieci dróg rowerowych na odcinku m. Sławno – Żukowo.*

Projektami partnerskimi w rozumieniu art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie 2021-2027 są następujące przedsięwzięcia uzupełniające:

- Budowa wraz z wyposażeniem Inkubatora Przemysłowego w Sławnie.

Wybrane przez partnerstwo projekty bezpośrednio wynikają z celów i działań tej Strategii oraz są możliwe do sfinansowania w ramach właściwych programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności.

W ramach programu regionalnego FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA POMORZA ZACHODNIEGO 2021-2027 środki na dofinansowanie przedsięwzięć wynikających ze Strategii ZIT dedykowane Obszarowi Funkcjonalnemu Sławna obejmują:

- PRIORYTET 2 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZIELONEGO POMORZA ZACHODNIEGO:
  - → RSO2.1. WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH (EFRR),
  - → RSO2.4. WSPIERANIE PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO ZMIANY KLIMATU I ZAPOBIEGANIA RYZYKU ZWIĄZANEMU Z KLĘSKAMI ŻYWIOŁOWYMI I KATASTROFAMI, ODPORNOŚCI, Z UWZGLĘDNIENIEM PODEJŚCIA EKOSYSTEMOWEGO (EFRR);
- PRIORYTET 3 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ MOBILNEGO POMORZA ZACHODNIEGO:
  - → RSO2.8. WSPIERANIE ZRÓWNOWAŻONEJ MULTIMODALNEJ MOBILNOŚCI MIEJSKIEJ JAKO ELEMENTU TRANSFORMACJI W KIERUNKU GOSPODARKI ZEROEMISYJNEJ (EFRR);
- PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO:
  - → ESO4.6. WSPIERANIE RÓWNEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, WŁĄCZAJĄCEGO KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH UKOŃCZENIA, W SZCZEGÓLNOŚCI W ODNIESIENIU DO GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OD WCZESNEJ EDUKACJI I OPIEKI NAD DZIECKIEM PRZEZ OGÓLNE I 107 LP. TYTUŁ PROJEKTU WNIOSKODAWCA KWOTA DOFINANSOWANIA KIERUNEK DZIAŁAŃ CZAS REALIZACJI ZAWODOWE KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE, PO SZKOLNICTWO WYŻSZE, A TAKŻE KSZTAŁCENIE I UCZENIE SIĘ DOROSŁYCH, W TYM UŁATWIANIE MOBILNOŚCI EDUKACYJNEJ DLA WSZYSTKICH I DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI (EFS+),
  - → ESO4.11. ZWIĘKSZANIE RÓWNEGO I SZYBKIEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, TRWAŁYCH I PRZYSTĘPNYCH CENOWO USŁUG, W TYM USŁUG, KTÓRE WSPIERAJĄ DOSTĘP DO MIESZKAŃ ORAZ OPIEKI SKONCENTROWANEJ NA OSOBIE, W TYM OPIEKI ZDROWOTNEJ; MODERNIZACJA SYSTEMÓW OCHRONY SOCJALNEJ, W TYM WSPIERANIE DOSTĘPU DO OCHRONY SOCJALNEJ, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM DZIECI I GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI; POPRAWA DOSTĘPNOŚCI, W TYM DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, SKUTECZNOŚCI I ODPORNOŚCI SYSTEMÓW OCHRONY ZDROWIA I USŁUG;
- PRIORYTET 7 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ PARTNERSKIEGO POMORZA ZACHODNIEGO:
  - → RSO5.1. WSPIERANIE ZINTEGROWANEGO I SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ROZWOJU SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO I ŚRODOWISKOWEGO, KULTURY, DZIEDZICTWA NATURALNEGO, ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI I BEZPIECZEŃSTWA NA OBSZARACH MIEJSKICH (EFRR).

Tabela 4. Lista projektów część A - przedsięwzięcia podstawowe realizujące cele strategii ZIT OF Sławna możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 w ramach mechanizmu ZIT

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
PRIORYTET 2 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZIELONEGO POMORZA ZACHODNIEGO RSO2.1. WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH (EFRR)			
BUDYNKI MIESZKALNE			
1	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja i zamiana sposobu ogrzewania wielorodzinnego budynku socjalnego w Darłowie	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GM Darłowo
BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ			
2	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Sławnie	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GM Sławno
3	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa modernizacja energetyczna remizo-świetlicy w Sławsku	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GW Sławno
4	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej należących do gminy Darłowo	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GW Darłowo
5	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Gminy Darłowo wraz z budową systemu OZE	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GW Darłowo
6	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Malechowo wraz z budową instalacji fotowoltaicznej	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GW Malechowo
7	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa termomodernizacja budynku użyteczności publicznej należących do powiatu sławieńskiego	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	Powiat Sławieński
8	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Postomino wraz z zastosowaniem Odnawialnych Źródeł Energii (OZE)	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3; D1.4; CS3:D3.3	GW Postomino

PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO ESO4.6. WSPIERANIE RÓWNEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, WŁĄCZAJĄCEGO KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH UKOŃCZENIA, W SZCZEGÓLNOŚCI W ODNIESIENIU DO GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OD WCZESNEJ EDUKACJI I OPIEKI NAD DZIECKIEM PRZEZ OGÓLNE I 107 LP. TYTUŁ PROJEKTU WNIOSKODAWCA KWOTA DOFINANSOWANIA KIERUNEK DZIAŁAŃ CZAS REALIZACJI ZAWODOWE KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE, PO SZKOLNICTWO WYŻSZE, A TAKŻE KSZTAŁCENIE I UCZENIE SIĘ DOROSŁYCH, W TYM UŁATWIANIE MOBILNOŚCI EDUKACYJNEJ DLA WSZYSTKICH I DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI (EFS+)			
9	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Zwiększenie jakości kształcenia w szkołach ponadpodstawowych powiatu sławieńskiego	CS1:D1.2; CS3:D3.1; CS2:D2.6	Powiat Sławieński
PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO ESO4.11. ZWIĘKSZANIE RÓWNEGO I SZYBKIEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, TRWAŁYCH I PRZYSTĘPNYCH CENOWO USŁUG, W TYM USŁUG, KTÓRE WSPIERAJĄ DOSTĘP DO MIESZKAŃ ORAZ OPIEKI SKONCENTROWANEJ NA OSOBIE, W TYM OPIEKI ZDROWOTNEJ; MODERNIZACJA SYSTEMÓW OCHRONY SOCJALNEJ, W TYM WSPIERANIE DOSTĘPU DO OCHRONY SOCJALNEJ, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM DZIECI I GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI; POPRAWA DOSTĘPNOŚCI, W TYM DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, SKUTECZNOŚCI I ODPORNOŚCI SYSTEMÓW OCHRONY ZDROWIA I USŁUG			
10	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie dla osób starszych narażonych na wykluczenie społeczne poprzez zwiększenie oferty w Klubie Seniora w Darłowie	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GM Darłowo
11	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Centrum opiekuńcze - usługi społeczne w Mieście Darłowo	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GM Darłowo
12	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja ludzi starszych poprzez rozwój usług społecznych na terenie Gminy Postomino	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GW Postomino
13	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój usług społecznych na terenie Gminy Malechowo	CS1:D1.1; D1.3.	GW Malechowo
14	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Usługi społeczne w Gminie Sławno	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GW Sławno
15	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój usług społecznych na terenie miasta Sławno	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GM Sławno
16	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja seniorów z terenu Gminy Darłowo	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GW Darłowo

PRIORYTET 7 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ PARTNERSKIEGO POMORZA ZACHODNIEGO RSO5.1. WSPIERANIE ZINTEGROWANEGO I SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ROZWOJU SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO I ŚRODOWISKOWEGO, KULTURY, DZIEDZICTWA NATURALNEGO, ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI I BEZPIECZEŃSTWA NA OBSZARACH MIEJSKICH (EFRR)			
17	Centrum historii Ziemi Sławieńskiej - przebudowa i adaptacja byłego budynku przedszkola na obiekt o funkcji społeczno - kulturalnej (w tym bibliotecznej) w Darłowie	CS1:D1.1; D1.3; CS4:D4.2.	GM Darłowo
18	Odbudowa historycznej chaty szachulcowej przy Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie	CS4:D4.2.; CS1:D1.1; D1.3	Powiat Sławieński
19	Utworzenie Miejsca Pamięci o kombatantach wojennych oraz pierwszych osadnikach Gminy Malechowo	CS1:D1.1; D1.3; CS4:D4.2.	GW Malechowo
20	Poprawa estetyki i ładu przestrzennego poprzez przebudowę cmentarza komunalnego w Sławnie	CS1:D1.1.,D1.3.	GM Sławno
21	Rozbudowa Parku Rekreacyjno-Przyrodniczego Megality Borkowo	CS4:D4.2.; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4	GW Malechowo
22	Utworzenie Parku Kultury w Kosierzewie	CS4:D4.2.; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4	GW Malechowo
23	Zagospodarowanie terenu przy stawach miejskich w Sławnie	CS1:D1.1; D1.3.; CS4:D4.2. CS2:D2.4	GM Sławno
24	Otwarte plaże Gminy wiejskiej Darłowo - Poprawa dostępności plaż nadmorskich na OF poprzez ich przebudowę i dostosowanie dla osób niepełnosprawnych i usystematyzowanie oznakowania	CS1:D1.2; D:1.3; CS2:D2.1.; CS4:D4.2.	GW Darłowo
25	Wzmocnienie potencjału turystyki wodnej poprzez modernizację przestrzeni rekreacyjnej nad jeziorem w Ostrowcu wraz z utworzeniem ścieżki wokół jeziora oraz budowę szlaku kajakowego na rzece Grabowej z infrastrukturą i punktami widokowymi ukazującymi unikalne zasoby przyrodnicze	CS4:D4.2.; CS1:D1.1; D1.3	GW Malechowo
26	Budowa przystani kajakowej w miejscowości Pomiłowo w Gminie Sławno	CS4:D4.2.; CS1:D1.3.	GW Sławno
27	Budowa sieci dróg rowerowych na odcinku miasto Sławno – Żukowo	CS4:D4.2.; CS2:D2.5; CS1:D1.3.	GW Sławno
28	Budowa sieci dróg rowerowych na odcinkach miasto Sławno – Sławsko, miasto Sławno – Warszkowo	CS4:D4.2.; CS2:D2.5; CS1:D1.3.	Powiat Sławieński
29	Budowa punktu informacji turystycznej w Jarosławcu wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego	CS4:D4.2; 4.4.; CS1:D1.1; 1.3.	GW Postomino

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5. Lista projektów część B – przedsięwzięcia warunkowe realizujące cele strategii ZIT możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I REDUKCJA EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH			
30	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa modernizacja energetyczna Szkoły Podstawowej w Sławsku	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GW Sławno
31	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja z częściową zmianą sposobu ogrzewania komunalnego budynku wielorodzinnego w Darłowie	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GM Darłowo
32	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej należących do Powiatu Sławieńskiego	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	Powiat Sławieński
ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU			
33	Renowacja i rekonstrukcja małych zbiorników wodnych na terenie gminy Darłowo w celu poprawy retencji	CS2: D2.4.; CS1: D1.3.	GW Darłowo
TRANSPORT I MOBILNOŚĆ			
34	Stworzenie centrum przesiadkowego na terenie dworca w Sławnie	CS2:D2.5; CS1:D1.2; 1.3.; CS3:D3.1; 3.3; CS4:D4.2.	GM Sławno
USŁUGI SPOŁECZNE PODNOSZĄCE JAKOŚĆ ŻYCIA			
35	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zwiększenie oferty Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dla Klubu "Niezapominajka"	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GM Darłowo
INFRASTRUKTURA DLA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW WSPIERAJACA INKLUZYWNY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY			
36	Rozwój historycznych terenów zielonych ulokowanych w centrum Miasta Darłowo – zabytkowy park za Zespołem Szkół Morskich w Darłowie	CS4:D4.2; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4.	GM Darłowo
37	Zagospodarowanie zabytkowego parku w m. Palczewice	CS4:D4.2; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4	GW Darłowo
38	Zagospodarowanie zabytkowego parku w miejscowości Postomino	CS4:D4.2; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4	GW Postomino
39	Utworzenie parku uzdrowiskowego w Dąbkach	CS4:D4.2; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4	GW Darłowo
40	Utworzenie muzeum budownictwa ryglowego na bazie chałupy saskiej w Krupach	CS4: D4.2.; CS1: D1.3.	GW Darłowo

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
41	Przebudowa Placu ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sławnie – odtworzenie historycznego centrum miasta	CS1:D1.1, 1.3; CS4:D4.2.	GM Sławno
42	Prace konserwatorskie, restauratorskie przy bramach miejskich w Sławnie	CS1:D1.1, 1.3; CS4:D4.2.	GM Sławno
43	Modernizacja i przebudowa Urzędu Miejskiego w Sławnie	CS1:D1.1, 1.3; CS3:D3.1., 3.2.	GM Sławno
44	Zagospodarowanie terenu w miejscowości Rusinowo	CS4:D4.2; CS1:D1.1; CS2:D2.2.	GW Postomino
45	Utworzenie strefy regeneracyjnej w pobliżu zabytkowego Mauzoleum Rodu von Schliffen w Sulechówku	CS1:D1.1; D1.3; CS4:D4.2.	GW Malechowo
46	Budowa kładki pieszo – rowerowej przez rzekę Grabową w Darłowie wraz z dojazdem wewnętrznym	CS4: D4.2.; CS2: D2.5.; CS1: D1.3.	GM Darłowo
47	Budowa amfiteatru na terenie uzdrowiska Dąbki	CS4: D4.2.; CS1: D1.3.	GW Darłowo
48	Utworzenie infrastruktury kajakowej na rzekach Wieprzy i Grabowej – budowa przystani kajakowej i przenosek w m. Kowalewice i m. Jeżyczki	CS4: D4.2.; CS1: D1.3.	GW Darłowo
49	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Korlino	CS1:D1.3; CS4:D4.2.	GW Postomino
50	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Pieńkówko	CS1:D1.3; CS4:D4.2.	GW Postomino
51	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Złakowo	CS1:D1.3; CS4:D4.2.	GW Postomino
52	Budowa piłkarskiego placu zabaw w Malechowie	CS1:D1.1; D1.3; CS4:D4.2.	GW Malechowo
53	Budowa pumptruck'ów w Malechowie i Ostrowcu	CS1:D1.1; D1.3; CS4:D4.2.	GW Malechowo
INFRASTRUKTURA WSPIERAJACA ROZWÓJ GOSPODARCZY			
54	Rozwój infrastruktury przemysłowej z wykorzystaniem terenów inwestycyjnych w Sławnie	CS3:D3.1; D3.2; CS1:D1.2; D1.3.	GM Sławno

Źródło: opracowanie własne

Tabela 6. Lista projektów część C – przedsięwzięcia uzupełniające realizujące cele strategii ZIT możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 i innych źródeł

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I REDUKCJA EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH			
55	Wzrost wykorzystania OZE oraz budowa energooszczędnej infrastruktury w Sławnie	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GM Sławno
56	Utworzenie Spółdzielni Energetycznej na terenie Gminy Malechowo wraz z budową instalacji fotowoltaicznych	CS2: D2.2; D2.3. CS1:D1.3	GW Malechowo
ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU			
57	Doposażenie jednostek OSP z Gminy Malechowo w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia skutecznych akcji ratowniczych	CS2:D2.2; D2.3	GW Malechowo
58	Renowacja zbiorników wodnych na terenie miasta Sławno w celu poprawy retencji oraz zagospodarowanie terenu źródliska	CS2:D2.4; CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.; CS4:D4.2.	GM Sławno
59	Rozwój terenów zielonych ulokowanych pomiędzy ulicą Conrada w Darłowie a kanałem portowym	CS2:D2.4; CS1:D1.1; D1.2; D1.3; S4:D4.2.	GM Darłowo
60	Utworzenie parku miejskiego na Osiedlu Północ w Sławnie	CS2:D2.4; CS1:D1.1; D1.2; D1.3; CS4:D4.2.	GM Sławno
TRANSPORT I MOBILNOŚĆ			
61	Stworzenie spójnego i ściśle powiązanego z ośrodkami miejskimi (także spoza OF) systemu transportu publicznego wraz zakupem niskoemisyjnych pojazdów do transportu publicznego	CS2:D D2.5.; CS1:D1.2., 1.3.	GW Malechowo
USŁUGI SPOŁECZNE PODNOSZĄCE JAKOŚĆ ŻYCIA			
62	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja ludzi starszych poprzez rozwój usług społecznych na terenie Gminy Postomino	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GW Postomino
63	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie profilaktyczno-opiekuńcze dla seniorów z terenu Gminy Darłowo	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GW Darłowo
64	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Poszerzenie oferty e-usług poprzez zakup i rozmieszczenie na terenie Gminy Malechowo elektronicznych tablic ogłoszeniowych	CS1:D1.2., D1.3.	GW Malechowo

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
EDUKACJA NA POTRZEBY NOWOCZESNEJ GOSPODARKI			
65	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GM Sławno
66	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój infrastruktury edukacyjnej na terenie miasta Sławno	CS1:D1.2, 1.3; CS3:D3.1.	GM Sławno
67	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Poprawa jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej w Gminie Malechowo ze szczególnym uwzględnieniem modelu przestrzeni dostępnej szkoły	CS1:D1.2.; D1.3.	GW Malechowo
68	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: System szkoleń z zakresu edukacji ekologicznej na Obszarze Funkcjonalnym Sławna	CS2:D2.6.; CS3:D3.1.; CS4:D4.3; CS1:D1.2.	GW Darłowo
69	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Wsparcie edukacji przedszkolnej w Gminie Sławno	CS1:D1.2.	GW Sławno
70	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Edukacja w gminie Sławno szansą na udaną przyszłość	CS1: D1.2.; CS3:D3.1.;	GW Sławno
71	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Gotowi do pracy z Centrum Integracji Społecznej	CS1:D1.2.; CS3:D3.1.;	GW Sławno
INFRASTRUKTURA DLA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW WSPIERAJACA INKLUZYWNY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY			
72	Historyczne podwórza jako walor kulturowy, społeczny i turystyczny – wieloaspektowa odnowa zabytkowych przestrzeni śródmiejskich na terenie Miasta Darłowo	CS1:D1.1; D1.2; D1.3; CS4:D4.2.	GM Darłowo
73	Budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla dzieci i młodzieży w Gminie Malechowo ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości zagrożonych wykluczeniem	CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.; CS4:D4.2.	GW Malechowo
74	Rozwój Infrastrukturalny komunalnych terenów sportu, rekreacji i zieleni ulokowanych przy ulicy Sportowej w Darłowie	CS1:D1.1; 1.3; CS2:D2.4.; CS4:D4.2.	GM Darłowo
75	Budowa sieci boisk na terenie gminy Sławno	CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.; CS4:D4.2.	GW Sławno
76	Przebudowa bocznego boiska piłkarskiego w Sławnie	CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.; CS4:D4.2.	GM Sławno
77	Budowa siłowni zewnętrznej na Osiedlu Północ w Sławnie	CS1:D1.1, 1.3; CS4:D4.2.	GM Sławno
78	Utworzenie ośrodka sportów wodnych wraz z zapleczem sportowym przy jeziorze Łętowskim	CS4:D4.2.; CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.	GW Sławno
79	Utworzenie ścieżki przyrodniczej w miejscu dawnego ogrodu botanicznego w Sławnie	CS2:D2.4; CS1:D1.1; D1.2; D1.3; CS4:D4.2	GM Sławno
80	Rewitalizacja „Serca Wsi" w Malechowie	CS1:D1.1, 1.3.; CS2:D2.6.	GW Malechowo
81	Wykorzystanie potencjału „Wysokiej Góry" w Pękaninie poprzez odtworzenie ścieżki edukacyjnej	CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.; CS4:D4.2.	GW Malechowo

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
82	Rekonstrukcja zabytkowego, naturalistycznego parku przydworskiego w miejscowości Tychowo	CS4:D4.2.; CS1:D1.1; D1.2; D1.3.; CS2:D2.4;	GW Sławno
INFRASTRUKTURA WSPIERAJACA ROZWÓJ GOSPODARCZY			
83	Budowa wraz z wyposażeniem Inkubatora Przemysłowego w Sławnie	CS3: D3.1; 3.2.	GM Sławno
ZASOBY MIESZKANIOWE			
84	Modernizacja i remonty gminnego zasobu mieszkaniowego w Sławnie	CS1:D1.1; D1.2, D1.3, D1.4.	GM Sławno

Źródło: opracowanie własne

6. Analiza i ocena istniejącego stanu na terenach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji

6.1. Charakterystyka Gmin OF Sławna

Według danych GUS w 2021 r. powierzchnia OF Sławna wynosiła 1043 km^2 i pokrywała się z terenem powiatu sławieńskiego[14]. Populacja OF Sławna wyniosła 53 786 osób. Od ponad dekady obserwuje się tendencję malejącą w liczbie mieszkańców, głównie na skutek ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji. Gęstość zaludnienia była równa 52 osoby/km^2.

OF Sławna zlokalizowany jest w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, na Wybrzeżu Słowińskim i Wysoczyźnie Sławieńskiej, będącej częścią Równiny Słupskiej. Urozmaicone ukształtowanie terenu na obszarze partnerstwa jest efektem działania zlodowacenia bałtyckiego.

Krajobraz wybrzeża morskiego, z piaszczystymi plażami, wydmami, klifami, rzekami Wieprzą i Grabową oraz jeziorami: Bukowo, Kopań, Łętowo, Wicko[15], klimatem nadmorskim oraz florą i fauną, w tym obszarami chronionymi, determinuje typy działalności społeczno-gospodarczej oraz ruralistyczno-urbanistyczne układy zabudowy, w tym historyczne.

Teren partnerstwa pokryty jest różnymi formami użytkowania. Dominują wśród nich grunty rolne, które w 2021 r. stanowiły 40% całkowitej powierzchni obszaru partnerstwa.

Powiat sławieński charakteryzuje się znaczącą lesistością, która według danych GUS w 2021 r. wynosiła 28,5%. Najbardziej zalesioną GW jest Sławno (lesistość 40,9%), a najmniej Postomino (lesistość 21,2%). W obu miastach lesistość była na porównywalnym poziomie: w Darłowie 3%[16], a Sławnie 2,6%[17].

Wszystkie gminy tworzące Partnerstwo OF Sławna od 2021 r. należą do Specjalnej Strefy Włączenia, tj. do obszarów, w których statystycznie i wskaźnikowo kumulują się negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze, w tym odpływ ludności do terenów o wyższym potencjale rozwojowym czy słaba dostępność do usług publicznych oraz znaczne oddalenie od ośrodka wojewódzkiego[18].

Część obszaru OF Sławna, tj. GM i GW Darłowo i GW Postomino należą do Obszaru Funkcjonalnego Strefy Przybrzeżnej, który stanowi obszar szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej. Do strefy

14 GUS, BDL, https://bdl.stat.gov.pl. Powiat sławieński utworzony w wyniku reformy administracyjnej w 1999 r. w granicach województwa zachodniopomorskiego zajmował początkowo powierzchnię o 1 km2 większą od aktualnej tj. 1044 km^2. Aktualna powierzchnia obszaru partnerstwa jest znacząco mniejsza niż w okresie przed- i powojennym. Do 1945 r. powiat zajmował powierzchnię 1586 km2, po wojnie z jego granic wydzielono Sianów i okoliczne wsie, a reforma administracyjna z 1998 r. uszczupliła go o Polanów i jego okolice. Szerzej: J. Sroka, Słownik historyczny wsi powiatu sławieńskiego, Fundacja „Dziedzictwo" w Sławnie, Wydawnictwo „Margraf", Sławno 2014. Aktualnie, pod względem powierzchni największą gminą jest GW Sławno o łącznej powierzchni 284,4 km² (27,3% powierzchni OF), następnie GW Darłowo - 269,5 km² (25,8% powierzchni OF) oraz o zbliżonej wielkości GW Postomino z areałem 226,9 km² (21,8% powierzchni OF) i GW Malechowo o powierzchni 226,5 km² (21,7% powierzchni OF). GM Darłowo rozciąga się na 20,2 km2, a GM Sławno obejmuje nieco mniejszy teren 15,8 km2.

15 Część jeziora Wicko położona jest na terenie poligonu wojskowego, co ogranicza możliwości wykorzystania tego zasobu na potrzeby partnerstwa.

16 W mieście Darłowo 2021 r. nastąpił spadek lesistości w porównaniu do 2020 r. o 3,3 p.proc., a w Sławnie pozostał na tym samym poziomie.

17 Według danych GUS, łączna powierzchnia terenów leśnych w powiecie w 2021 r. wynosiła 30464,39 ha, w tym lasy publiczne zajmowały 28730,02 ha.

18 W latach 2015-2020 gmina miejska Sławno była poza obszarem SSW.

przybrzeżnej należą m.in. gminy, które przylegają bezpośrednio do wód morskich. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego strefa nadmorska została określona *obszarem koncentracji wielu konfliktów przestrzennych wynikających ze zróżnicowania funkcji, jaką ten obszar pełni, w tym przede wszystkim z intensywnej działalności gospodarczej (turystyki, gospodarki morskiej), jak również obszarów ochrony przyrody*. W Planie wskazano również, że *„silna antropopresja na wąski pas wybrzeża w wielu miejscach koliduje z zasadniczymi priorytetami ochrony struktur przyrodniczych (wód Bałtyku, pasa nadmorskiego, Zalewu Szczecińskiego, doliny Odry i terenów przylegających)”*[19]. Zjawiskiem powiązanym z działalnością turystyczną jest sezonowe, silne obciążenie dróg w województwie.

Zidentyfikowane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego dla OF Sławna wyzwania to m.in. zachodzące i prognozowane zmiany klimatyczne, w szczególności wzrost intensywności ekstremalnych zjawisk pogodowych, wzrost poziomu morza oraz zmiany zlodzenia akwenów morskich oraz powiązane z nimi procesy abrazyjne. Drugim zjawiskiem, na które zwrócono uwagę w Planie to ryzyko narastających okresowych niedostatków słodkiej wody pitnej, wywołane przez zasolenie wód gruntowych.

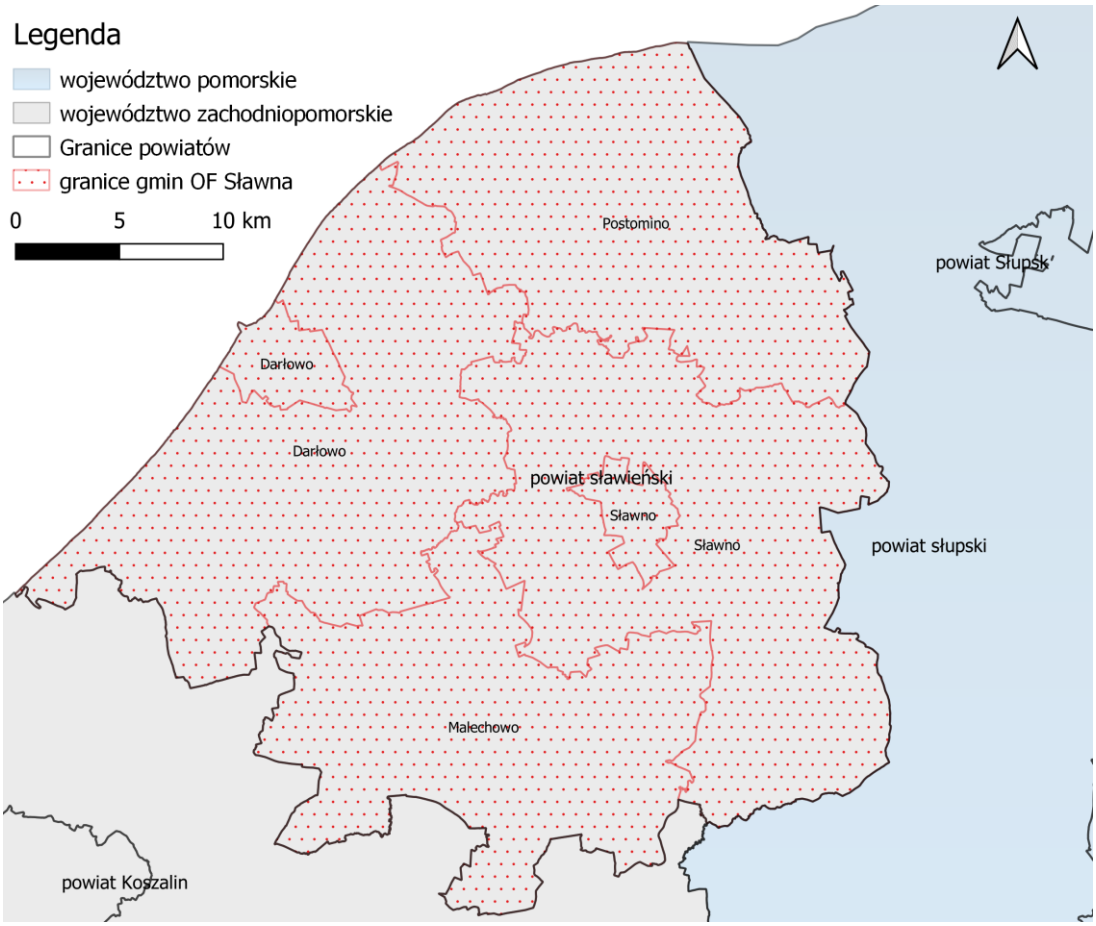

Rysunek 1. Położenie OF Sławna na tle powiatów oraz województw
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych

19 Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie, http://eregion.wzp.pl/sites/default/files/zalnr1xvii21420pzpwztomiuwarunkowania_0.pdf, s. 293.

6.2. Istniejący stan środowiska

6.2.1. Jakość powietrza

Zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2024.54 t.j.) oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa zachodniopomorskiego wyznaczono 3 strefy:

- aglomeracja szczecińska – kod strefy PL3201;
- miasto Koszalin – kod strefy PL3202;
- strefa zachodniopomorska – kod strefy PL3203, do której należy OF Sławno.

Roczna ocena jakości powietrza, dokonywana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, była prowadzona w odniesieniu do wszystkich substancji, dla których obowiązek taki wynika z rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2020 r. poz. 2279).Są to równocześnie substancje, dla których w prawie krajowym (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu) i w dyrektywach UE (2008/50/WE i 2004/107/WE) określono normatywne stężenia w postaci poziomów dopuszczalnych/ docelowych/ celu długoterminowego w powietrzu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin.

Lista zanieczyszczeń, jakie należy uwzględnić w ocenie dokonywanej pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia ludzi, obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki SO_2,
- dwutlenek azotu NO_2,
- tlenek węgla CO,
- benzen C_6H_6,
- ozon O_3,
- pył PM10,
- pył PM2.5,
- ołów Pb w PM10,
- arsen As w PM10,
- kadm Cd w PM10,
- nikiel Ni w PM10,
- benzo(a)piren B(a)P w PM10.

W ocenach dokonywanych pod kątem spełnienia kryteriów odniesionych do ochrony roślin uwzględnia się 3 substancje:

- dwutlenek siarki SO_2,
- tlenki azotu NO_x,
- ozon O_3.

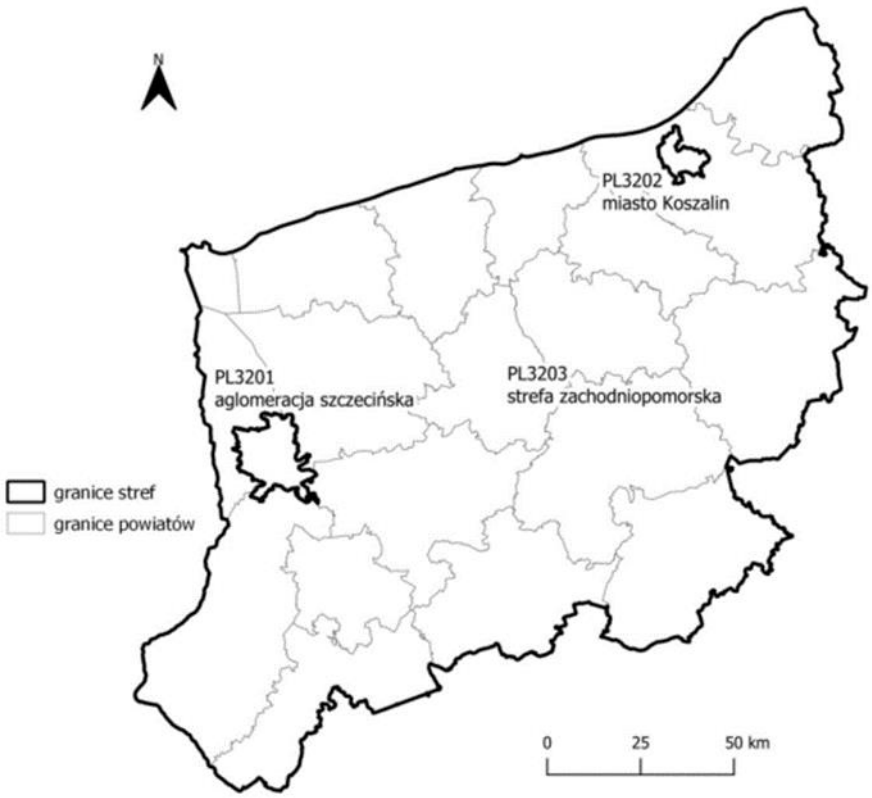

Rysunek 2. Podział województwa zachodniopomorskiego na strefy ochrony powietrza
źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, raport wojewódzki za rok 2023

Wynik oceny i klasyfikacji strefy dla danego zanieczyszczenia zależy od stężeń tego zanieczyszczenia występujących na terenie strefy – zwykle w rejonach o najwyższym stopniu zanieczyszczenia daną substancją. Uzyskany wynik przekłada się na określone wymagania w zakresie działań na rzecz poprawy jakości powietrza (w przypadku, gdy nie są spełnione odpowiednie kryteria) lub na rzecz utrzymania tej jakości (jeżeli spełnia ona przyjęte standardy).

Poniżej zestawiono klasy stref i wymagane działania w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza:

- Klasa A – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu dopuszczalnego/docelowego,
- Klasa C – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom dopuszczalny/docelowy,
- Klasa D1 – poziom stężeń zanieczyszczenia nie przekracza poziomu celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu),
- Klasa D2 – poziom stężeń zanieczyszczenia przekracza poziom celu długoterminowego (dotyczy tylko ozonu).

Informacje odnośnie stref zanieczyszczeń w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczeń zebrano w poniższej tabeli.

Tabela 7. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza

Poziom stężeń	Zanieczyszczenie	Klasa strefy	Wymagane działania
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom dopuszczalny			
nie przekracza poziomu dopuszczalnego	ochrona zdrowia ludzi: dwutlenek siarki SO_2, dwutlenek azotu NO_2, tlenek węgla CO, benzen C_6H_6, pył PM10, pył PM2.5 ołów Pb (zawartość w PM10) ochrona roślin: dwutlenek siarki SO_2 tlenki azotu NO_X -	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia poniżej poziomu dopuszczalnego oraz dążenie do utrzymania najlepszej jakość powietrza zgodnej ze zrównoważonym rozwojem
powyżej poziomu dopuszczalnego		C	- określenie obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych, - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu, - kontrolowanie stężeń zanieczyszczenia na obszarach przekroczeń i prowadzenie działań mających na celu obniżenie stężeń przynajmniej do poziomów dopuszczalnych
W przypadku, gdy dla zanieczyszczenia określony jest poziom docelowy			
nie przekracza poziomu docelowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O_3 ochrona zdrowia ludzi arsen As (zawartość w PM10), kadm Cd (zawartość w PM10), nikiel Ni (zawartość w PM10), benzo(a)piren B(a)P (zawartość w PM10)	A	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu docelowego
powyżej poziomu docelowego		C	- dążenie do osiągnięcia poziomu docelowego substancji w określonym czasie za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych - określenie obszarów przekroczeń poziomów docelowych - opracowanie lub aktualizacja programu ochrony powietrza, w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów docelowych w powietrzu
W przypadku, gdy dla ozonu określony jest poziom celu długoterminowego			
poniżej poziomu celu długoterminowego	ochrona zdrowia ludzi i ochrona roślin ozon O_3	D1	utrzymanie stężeń zanieczyszczenia w powietrzu poniżej poziomu celu długoterminowego
powyżej poziomu celu długoterminowego		D2	- dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego do 2020 r.

* z uwzględnieniem dozwolonych częstości przekroczeń określonych w rozporządzeniu MŚ w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim raport wojewódzki za rok 2023

Tabela 8. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO_2, NO_2, CO, C_6H_6, PM10, PM2,5, Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O_3

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa A	Klasa C
dwutlenek siarki	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 24 stężenia 1-godz. S_1 > 350 µg/m^3	więcej niż 24 stężenia 1-godz. S_1 > 350 µg/m^3
dwutlenek siarki	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 3 stężenia 24-godz. S_{24} > 125 µg/m^3	więcej niż 3 stężenia 24-godz. S_{24} > 125 µg/m^3
dwutlenek azotu	dopuszczalny	1-godz.	nie więcej niż 18 stężeń 1-godz. S_1 > 200 µg/m^3	więcej niż 18 stężeń 1-godz. S_1 > 200 µg/m^3
dwutlenek azotu	dopuszczalny	rok	S_a <= 40 µg/m^3	S_a > 40 µg/m^3
tlenek węgla	dopuszczalny	8-godz.	S_{8max} <= 10 mg/m^3	S_{8max} > 10 mg/m^3
benzen	dopuszczalny	rok	S_a <= 5 µg/m^3	S_a > 5 µg/m^3
pył zawieszony PM10	dopuszczalny	24-godz.	nie więcej niż 35 stężeń 24-godz. S_{24} > 50 µg/m^3	więcej niż 35 stężeń 24-godz. S_{24} > 50 µg/m^3
pył zawieszony PM10	dopuszczalny	rok	S_a <= 40 µg/m^3	S_a > 40 µg/m^3
pył zawieszony PM2,5	dopuszczalny - faza II*	rok	S_a <= 20 µg/m^3 (klasa A1)	S_a > 20 µg/m^3 (klasa C1)
pył zawieszony PM2,5	dopuszczalny – faza I*	rok	S_a <= 25 µg/m^3	S_a > 25 µg/m^3
ołów	dopuszczalny	rok	S_a <= 0,5 µg/m^3	S_a > 0,5 µg/m^3
arsen	docelowy	rok	S_a <= 6 ng/m^3	S_a > 6 ng/m^3
kadm	docelowy	rok	S_a <= 5 ng/m^3	S_a > 5 ng/m^3
nikiel	docelowy	rok	S_a <= 20 ng/m^3	S_a > 20 ng/m^3
benzo(a)piren	docelowy	rok	S_a <= 1 ng/m^3	S_a > 1 ng/m^3
ozon	docelowy	8-godz.	nie więcej niż 25 dni ze stężeniem S_{8max_d} > 120 µg/m^3 (średnio dla ostatnich 3 lat)	więcej niż 25 dni ze stężeniem S_{8max_d} > 120 µg/m^3 (średnio dla ostatnich 3 lat)

Objaśnienia do tabeli:
S_a – stężenie średnie roczne, S_1 – stężenie 1-godzinne,
S_{24} – stężenie średnie dobowe,
S_{8max} – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego,
S_{8max_d} – maksimum dobowe ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących obliczanych ze stężeń średnich jednogodzinnych; każdą wartość średnią ośmiogodzinną przypisuje się dobie, w której kończy się ośmiogodzinny okres uśredniania,
ołów, arsen, kadm, nikiel, benzo(a)piren – oznaczane w pyle zawieszonym PM10,
* kryteria klasyfikacji stref dla PM2,5:
faza I – obowiązująca w Polsce do dnia 31 grudnia 2019 r. (dodatkowa klasyfikacja),
faza II – obowiązująca w Polsce od dnia 1 stycznia 2020 r.

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim raport wojewódzki za rok 2023

Tabela 9. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O3) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku)

Zanieczyszczenie	Normowany poziom	Czas uśredniania	Klasa D1	Klasa D2
Ozon	cel długoterminowy	8-godz.	S_{8max} <= 120 µg/m^3 w ocenianym roku	S_{8max} > 120 µg/m^3 w ocenianym roku

Objaśnienia do tabeli:
S_{8max} – maksimum ze stężeń średnich ośmiogodzinnych kroczących (obliczanych ze stężeń 1-godzinnych) w ciągu roku kalendarzowego

źródło: GIOŚ, Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim raport wojewódzki za rok 2023

Roczna ocena została wykonana zgodnie z obowiązującymi zasadami, bazującymi na przepisach prawnych. Zgodnie z art. 89 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U.2024.54 t.j.) Główny Inspektor Ochrony Środowiska dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni, a następnie dokonuje klasyfikacji stref, dla każdej substancji odrębnie, według określonych kryteriów.

Na terenie OF Sławna w latach 2020-2023 nie funkcjonowały punkty pomiarowe.

Lokalizację stacji pomiarowych wykorzystanych w Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim prezentuje poniższy rysunek.

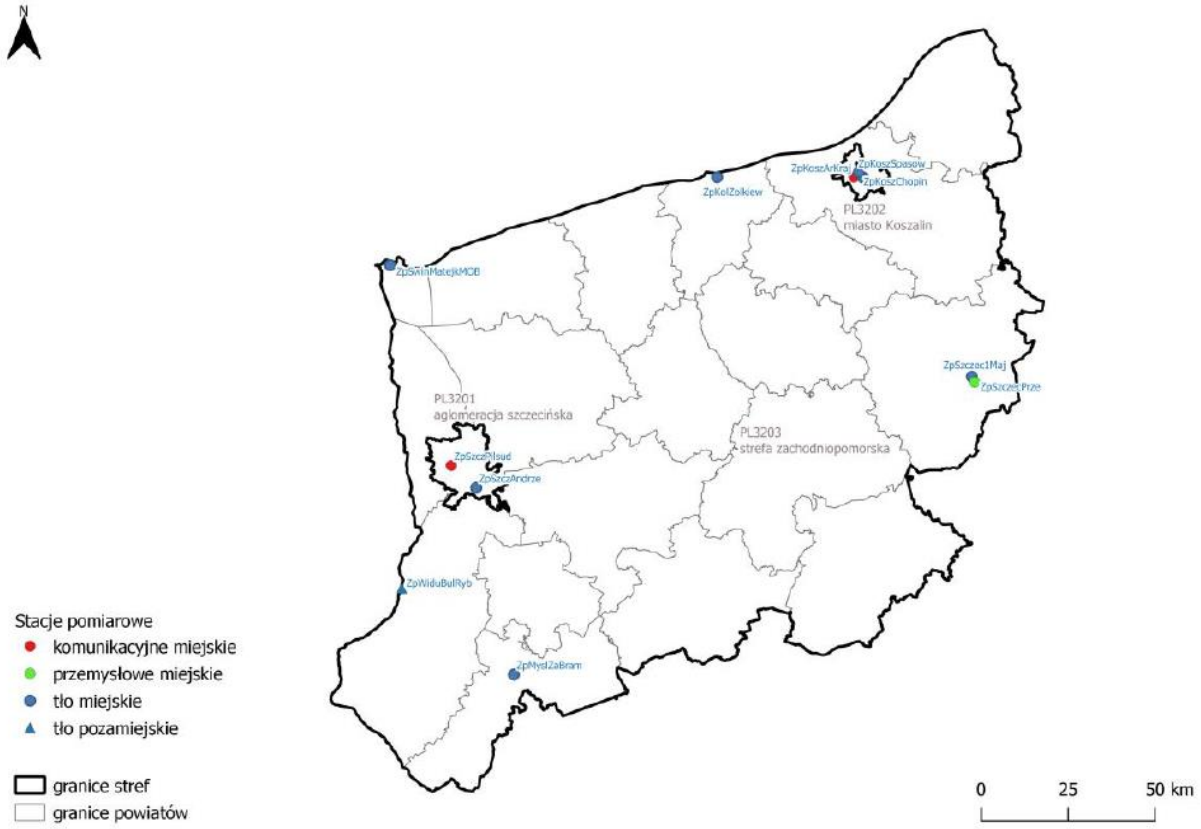

Rysunek 3. Lokalizacja stacji pomiarowych na terenie województwa zachodniopomorskiego

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, raport wojewódzki za rok 2023

Osiągnięte w latach 2020-2023 klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w rocznych ocenach dokonanych z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2020-2023 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia

Strefa zachodniopomorska	Symbol klasy wynikowej											
	SO_2	NO_2	CO	C_6H_6	O_3[1)]	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5[2)]
2020	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1
2021	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	C	A1
2022	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
2023	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1

[1)] Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

[3)] Dla pyłu PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, 3 strefy województwa uzyskały klasę A.

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, raport wojewódzki za lata 2020-2023

W 2023 r. nie przekroczono poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyle zawieszonym PM10. Jest to pierwsza ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, która wykazała całkowity brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych badanych substancji w powietrzu. W poprzednich latach wysokie stężenia tego zanieczyszczenia rejestrowano w okresach grzewczych. Główną przyczyną występowania przekroczeń tego zanieczyszczenia jest niska emisja pochodząca z indywidualnego ogrzewania budynków

W latach 2020-2023 zarejestrowano przekroczenia poziomów określonych dla celu długoterminowego dotyczących ozonu (klasa D2). Przekroczenie tego kryterium oznacza wystąpienie wartości powyżej 120 µg/m^3 przez maksymalne dobowe stężenia 8-godzinne kroczące w danym roku kalendarzowym. Fakt ten nie wymaga opracowania programu ochrony powietrza w strefach, jednak powinien być uwzględniony w wojewódzkich programach ochrony środowiska, poprzez zaplanowanie działań zmierzających do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń będących prekursorami ozonu – tlenków azotu, węglowodorów i lotnych związków organicznych.

W latach 2020-2023 roku dla strefy zachodniopomorskiej przeprowadzono ocenę roczną pod kątem ochrony roślin.

Tabela 11. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

Strefa zachodniopomorska	Symbol klasy wynikowej		
	SO_2	NO_x	O_3[1)]
2020	A	A	A
2021	A	A	A
2022	A	A	A
2023	A	A	A

[1)]Dla ozonu wg poziomu celu długoterminowego, strefa zachodniopomorska otrzymała klasę D2

źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim, raport wojewódzki za lata 2020-2023

Ze względu na ochronę roślin strefa zachodniopomorska w latach 2020-2023 została przyporządkowana do klasy A dla wszystkich tych trzech zanieczyszczeń. W strefie zachodniopomorskiej wystąpiło natomiast przekroczenie obowiązującego dla ozonu dodatkowego kryterium poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin (klasa D2). Wartość AOT40 została przekroczona na 87% powierzchni całkowitej strefy zachodniopomorskiej.

Realizacja działań określonych w POP polegających między innymi na wyeliminowaniu spalania paliw złej jakości i odpadów w indywidualnych paleniskach domowych, rozbudowa i integracja sieci ciepłowniczej, działaniach w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych i komunikacyjnych powinna przyczynić się do dalszej poprawy jakości powietrza w kolejnych latach.

Ponadto, na terenie województwa zachodniopomorskiego obowiązuje uchwała antysmogowa, której ograniczenia i zakazy wymienione w akcie prawa miejscowego obowiązują wszystkich użytkowników instalacji o mocy poniżej 1 MW, tj. mieszkańców województwa zachodniopomorskiego, samorządy oraz podmioty działające na jego terenie. Ograniczeniami i zakazami objęto w szczególności następujące instalacje: kotły centralnego ogrzewania i ogrzewacze pomieszczeń tj. kominki, piece kaflowe, kozy, itp. Wprowadzenie uchwały antysmogowej dla województwa zachodniopomorskiego powoduje, iż:

- docelowo na terenie województwa od 1 maja 2019 r. zakazane jest stosowanie paliw stałych tj.:
  1. paliwa niesortowane w rozumieniu ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2018 r. poz. 427 t.j. ze zm.);
  2. muły i flotokoncentraty węglowe oraz mieszanki produkowane z ich wykorzystaniem;
  3. węgiel brunatny;
  4. paliwa niespełniające wymagań jakościowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 3a ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (Dz. U. z 2018 r. poz. 427 t.j. ze zm.).
- docelowo na terenie województwa zachodniopomorskiego dopuszczone będzie eksploatowanie instalacji na paliwo stałe spełniające minimalny standard emisyjny zgodny z 5 klasą pod względem granicznych wartości sprawności cieplnej oraz granicznych wartości emisji zanieczyszczeń normy PN-EN 303-5:2012.

  Terminy wymiany kotłów są następujące:
  - do 1 stycznia 2024 r. wymienić należy kotły niespełniające żadnych standardów emisyjnych (kotły bezklasowe tzw. kopciuchy i kotły poniżej klasy 3);
  - do 1 stycznia 2028 r. wymienić należy kotły poniżej klasy 5.
- docelowo na terenie województwa zachodniopomorskiego dopuszczone będzie eksploatowanie ogrzewaczy pomieszczeń (kominki, kozy, piece kaflowe itp.) spełniających minimalne poziomy sezonowej efektywności energetycznej i normy emisji zanieczyszczeń dla sezonowego ogrzewania pomieszczeń określone w ust. 1 i 2 załącznika II do rozporządzenia Komisji (UE) 2015/1185 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie wykonania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE w odniesieniu do wymogów dotyczących ekoprojektu dla miejscowych ogrzewaczy pomieszczeń na paliwo stałe.

Wymiana lub dostosowanie ogrzewaczy niespełniających powyższych wymogów musi nastąpić do 1 stycznia 2028 r.

6.2.2. Możliwości rozwoju OZE

Wraz z rosnącym zapotrzebowaniem na energię przy jednoczesnym wyczerpywaniu się zasobów konwencjonalnych wzrasta zainteresowanie alternatywnymi sposobami pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych. Energia odnawialna jest to energia pochodząca z naturalnych, powtarzających się procesów przyrodniczych, uzyskiwana z odnawialnych niekopalnych źródeł energii (energia: wody, wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalna, fal, prądów i pływów morskich, oraz energia wytwarzana z biomasy stałej, biogazu i biopaliw ciekłych). Odnawialne źródło energii to natomiast źródło wykorzystujące w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalną, geotermalną, hydrotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu pochodzącego ze składowisk odpadów, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych.

Biogaz

Biogaz to paliwo gazowe otrzymywane w procesie fermentacji metanowej surowców rolniczych, produktów ubocznych rolnictwa, płynnych lub stałych odchodów zwierzęcych, produktów ubocznych lub pozostałości z przetwórstwa produktów pochodzenia rolniczego lub biomasy leśnej, z wyłączeniem gazu pozyskanego z surowców pochodzących z oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. Biogaz powstaje w wyniku fermentacji metanowej ścieków. Przyjmuje się, iż ze 100 m^3 osadu o zawartości suchej masy na poziomie 5% można uzyskać od 10 do 30 m^3 gazu, który może być wykorzystany do produkcji energii cieplnej, elektrycznej, do napędzania pojazdów bądź przesyłany wprost do sieci gazowej.

Biomasa

Biomasę stanowią organiczne, niekopalne substancje o pochodzeniu biologicznym, które mogą być wykorzystywane w charakterze paliwa do produkcji ciepła lub wytwarzania energii elektrycznej. Do najważniejszych rodzajów tego typu paliw należą:

- drewno,
- słoma i odpady pochodzące z produkcji rolniczej,
- odpady organiczne,
- oleje roślinne,
- tłuszcze zwierzęce,
- osady ściekowe,
- rośliny szybko rosnące, takie jak: wierzba wiciowa, miskant olbrzymi (trawa słoniowa), słonecznik bulwiasty, ślazowiec pensylwański, rdest sachaliński.

Biomasa jest obecnie źródłem energii o największym potencjale. Udział paliw takich jak słoma, drewno czy wierzba energetyczna w bilansie energetycznym kraju systematycznie wzrasta. Po odliczeniu areału upraw do celów spożywczych oraz upraw na potrzeby produkcji komponentów biopaliw, ostateczna powierzchnia możliwa do wykorzystania pod uprawy substratów energetycznych na terenie kraju wynosi około 600-700 tys. ha. Wykorzystywanie biomasy w celu pozyskiwania energii należy prowadzić w sposób przemyślany i zrównoważony, gdyż zgodnie z prognozami Agencji Ochrony Środowiska zaorywanie ziemi pod uprawy roślin energetycznych może przyczynić się do większej produkcji CO_2 do roku 2030 niż preferowane dotychczas spalanie paliw kopalnych. Jak wynika z prowadzonych badań, najbardziej sprzyjające środowisku jest pozyskiwanie energii z odpadów drewna. Uprawa roślin

energetycznych niesie ze sobą ryzyko niebezpieczeństwa biologicznego, polegającego na niekontrolowanym rozprzestrzenianiu się gatunków obcych. Podczas produkcji energii z biomasy, należy także pamiętać o nisko-emisyjnym sposobie jej produkcji.

Energia wiatru

Energię wiatru stanowi energia kinetyczna wiatru wykorzystywana do produkcji energii elektrycznej w turbinach wiatrowych. Potencjał elektrowni wiatrowych jest określany przez możliwości generowania przez nie energii elektrycznej. Tereny o korzystnym potencjale wyznacza się na podstawie badań kierunku, siły oraz częstotliwości występowania wiatrów. Na tej podstawie sporządzono strefy energetyczne wiatru oraz podzielono powierzchnię kraju zgodnie z potencjałem energetycznym. Według IMGW obszar Polski można podzielić na 5 stref energetycznych warunków wiatrowych:

- Strefa I – wybitnie korzystna,
- Strefa II – bardzo korzystna,
- Strefa III – korzystna,
- Strefa IV – mało korzystna,
- Strefa V – niekorzystna.

Zgodnie z podziałem wprowadzonym przez Ośrodek Meteorologii IMGW, omawiany teren leży w strefie I (wybitnie korzystnej). Poniższy rysunek przedstawia podział terytorium Polski na strefy energetyczne wiatru.

Rysunek 4. Strefy energetyczne warunków wiatrowych
źródło: imgw.pl

Energia geotermalna

Energia geotermalna jest to energia cieplna pozyskiwana z głębi ziemi i stosowana głównie w celach grzewczych. Z racji na szerokie rozpowszechnienie o pełną odnawialność energia tego typu stanowi olbrzymi potencjał. Ciepłe wody o wyższej temperaturze zdatne są do produkcji energii elektrycznej, pozostałe z powodzeniem stosowane się w ciepłownictwie, rolnictwie czy do celów rekreacyjnych. Oszacowanie potencjału energii geotermalnej wiąże się z koniecznością kosztownych odwiertów próbnych. Warunkiem opłacalności jest odpowiednia temperatura podziemnych wód (minimum 65ºC na głębokości 2 km), ich wydajność oraz niskie zasolenie. Opłacalność wzrasta

w sytuacjach, gdy ciepłe wody są umieszczone płycej (mniejsze koszty wiercenia i instalacji) oraz gdy ich temperatura jest wyższa.

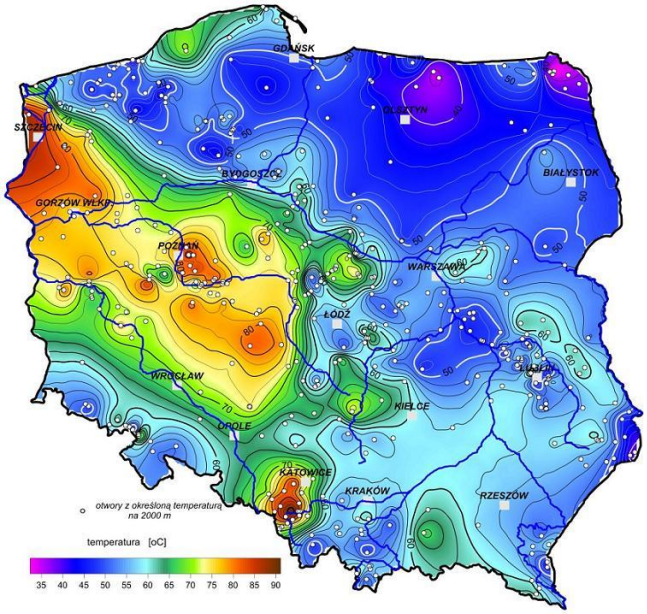

Rysunek 5. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu
źródło: Szewczyk 2010, Państwowy Instytut Geologiczny

Warunki geotermalne na analizowanym obszarze wykazują stosunkowo dużą równomierność i brak jest rejonów szczególnie korzystnych do budowy instalacji geotermalnych. Biorąc pod uwagę bardzo wysokie koszty instalacji geotermalnych oraz konieczność przeprowadzenia równie kosztownych badań w celu weryfikacji potencjału w danej lokalizacji, analizowany obszar nie kwalifikuje się do uznania za szczególnie korzystny dla geotermii.

Warto jednak zaznaczyć, iż możliwe jest też wykorzystanie energii wód podskórnych i ciepła ziemi przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Rozwiązania tego typu mogą znaleźć zastosowanie w domach jednorodzinnych oraz budynkach użyteczności publicznej w terenach o rozproszonej zabudowie.

Energia słońca

Energia promieniowania słonecznego wykorzystywana jest w dwojaki sposób: do produkcji energii elektrycznej bądź ciepła. Ciepło może być pozyskiwane w sposób bierny poprzez nagrzewanie pomieszczeń bezpośrednim promieniowaniem bądź poprzez systemy cieczowych lub powietrznych kolektorów słonecznych służących ogrzewaniu mieszkań, podgrzewaniu wody użytkowej. Konwersja promieniowania na prąd elektryczny odbywa się natomiast poprzez zastosowanie ogniw fotowoltaicznych bądź elektrowni termicznych. Zastosowanie kolektorów słonecznych oraz ogniw fotowoltaicznych może okazać się zasadne już nawet w przypadku użytkowania przez pojedyncze gospodarstwa domowe, w zależności od stopnia zapotrzebowania na ciepłą wodę użytkową oraz energię elektryczną. Poniższe rysunki przedstawiają dwa najważniejsze czynniki wpływające na opłacalność inwestycji związanych z wykorzystaniem energii słonecznej.

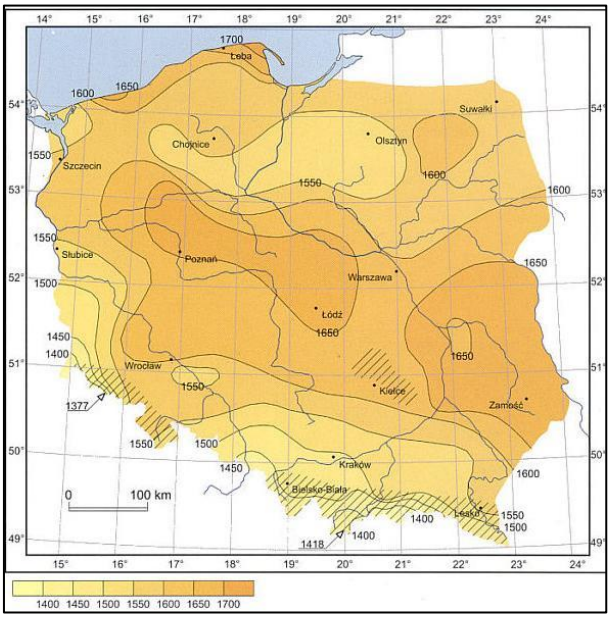

Rysunek 6. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski
źródło: imgw.pl

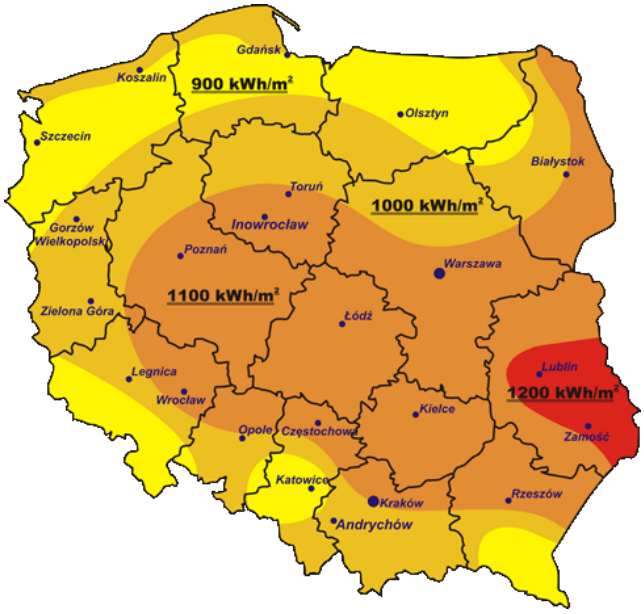

Rysunek 7. Mapa nasłonecznienia Polski
źródło: cire.pl

Omawiany teren zlokalizowane jest w strefie, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi 1000 kWh/m^2. Nasłonecznienie na terenie szacowane jest na 1600 h/rok. Opisane powyżej warunki określane są jako mało korzystne w porównaniu do warunków panujących w innych rejonach Polski.

Obecnie energia słoneczna wykorzystywana jest głównie jako źródło ciepła poprzez instalacje fotowoltaiczne oraz kolektorów słonecznych ogrzewających powietrze lub wodę.

Energia cieków wód powierzchniowych

Potencjalna i kinetyczna energia cieków wód powierzchniowych wykorzystywana jest do wytwarzania energii w elektrowniach wodnych. Potencjał energii wodnej zależny jest od spadu i przepływu. Przepływy ze względu na dużą zmienność w czasie muszą być przyjęte na podstawie wieloletnich obserwacji dla przeciętnego roku przy średnich warunkach hydrologicznych. Spad określany jest jako iloczyn spadku i długości na danym odcinku rzeki. Rzeczywiste możliwości wykorzystania zasobów wodnych są znacznie mniejsze. Do energii odnawialnej zalicza się tylko i wyłącznie produkcję energii elektrycznej w elektrowniach na dopływie naturalnym (przepływowych). Planując tego typu inwestycję należy wziąć pod uwagę uwarunkowania przyrodnicze (ocena zasobów przez IMGW, warunków geomorfologicznych i geologicznych), techniczne (tryb pracy elektrowni, specyfikacja techniczna turbin, wydajność, środowiskowe (przede wszystkim formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000, prawne (pozwolenie wodnoprawne zgodność z planem zagospodarowania przestrzennego), ekonomiczne oraz społeczne (art. turystyka).

6.2.3. Wody

OF Sławna leży w Obszarze dorzecza Odry i posiada rozbudowaną sieć hydrologiczną. Rozmieszczenie rzek i jezior przedstawiono na poniższym rysunku.

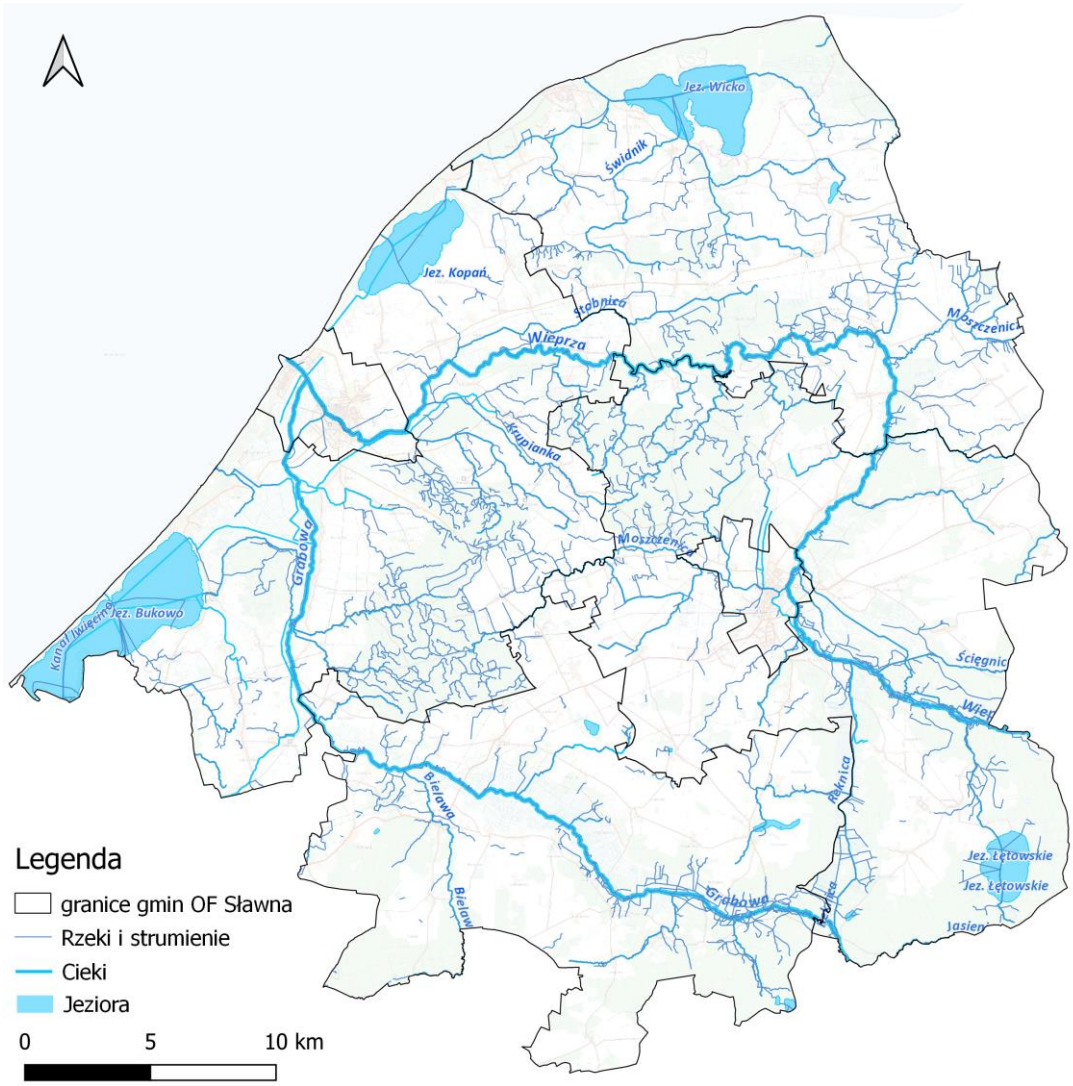

Rysunek 8. Układ hydrologiczny OF Sławna

źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP)

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 r. poz. 300) wprowadzono nowy podział JCWP jako wynik weryfikacji i aktualizacji granic zlewni JCWP oraz weryfikacji i aktualizacji typologii wód wraz z określeniem warunków referencyjnych dla nowych typów wód.

OF Sławna leży na obszarze 33 jednolitych części wód powierzchniowych. Poniższa tabela przedstawia wykaz JCWP leżących w OF Sławna z wyszczególnieniem gmin.

Tabela 12. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w zasięgu których leży OF Sławna

Lp.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Gminy na terenie OF
1.	RW60001046854	Białka	Malechowo,
2.	RW60001046869	Bielawa	Malechowo,
3.	RW60001046889	Dąbrowa	Malechowo, gm. Darłowo,
4.	RW60001447149	Głównica z Kanałem Głównickim	Postomino, gm. Darłowo,
5.	RW60001646895	Grabowa od Wielinki do dopływu z polderu Rusko-Darłowo I a	Malechowo, gm. Darłowo, m. Darłowo, gm. Sławno,
6.	RW60001046849	Grabówka	gm. Sławno,
7.	RW60001046852	Jasienica	gm. Sławno,
8.	RW60001045814	Kanał Bielkowo	gm. Darłowo,
9.	RW60001045812	Kanał Iwięcino	gm. Darłowo,
10.	RW6000144589	Kanał Szczuczy	gm. Darłowo,
11.	RW600010456188	Kanał Wschodni	gm. Darłowo,
12.	RW60001046549	Karwina	gm. Sławno,
13.	RW600010471414	Klasztorna	Postomino,
14.	RW60001046789	Krupianka	gm. Darłowo, gm. Sławno,
15.	RW600010467929	Łąkawica	gm. Darłowo, m. Darłowo,
16.	RW6000104669	Moszczenica	Malechowo, gm. Darłowo, gm. Sławno, m. Sławno
17.	RW60001046729	Moszczeniczka	Postomino,
18.	RW60001046732	Pijawica	Postomino,
19.	RW6000104561869	Polnica	Malechowo,
20.	RW60001347169	Potynia	Postomino,
21.	RW600015465899	Reknica	Malechowo, gm. Sławno,
22.	RW6000104676	Stobnica	Postomino, gm. Darłowo,
23.	RW60001046569	Ścięgnica	gm. Sławno,
24.	RW600010471412	Świdnik	Postomino, gm. Darłowo,
25.	RW6000144699	Wieprza od Łękawicy do ujścia	gm. Darłowo, m. Darłowo, gm. Sławno,
26.	RW60001146791	Wieprza od Moszczenicy do Łękawicy	Postomino, gm. Darłowo, m. Darłowo, gm. Sławno, m. Sławno
27.	RW60001146599	Wieprza od Studnicy do Moszczenicy	Malechowo, gm. Sławno, m. Sławno
28.	RW60001046712	Wrześniczka	gm. Sławno,
29.	LW20912	Bukowo	gm. Darłowo,
30.	LW20950	Kopań	gm. Darłowo,
31.	LW20943	Łętowskie	gm. Sławno,

Lp.	KOD JCWP	Nazwa JCWP	Gminy na terenie OF
32.	LW20951	Wicko	Postomino,
33.	CW60001WB3	Polskie wody przybrzeżne Basenu Bornholmskiego	Postomino, gm. Darłowo, m. Darłowo,

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-powierzchniowe

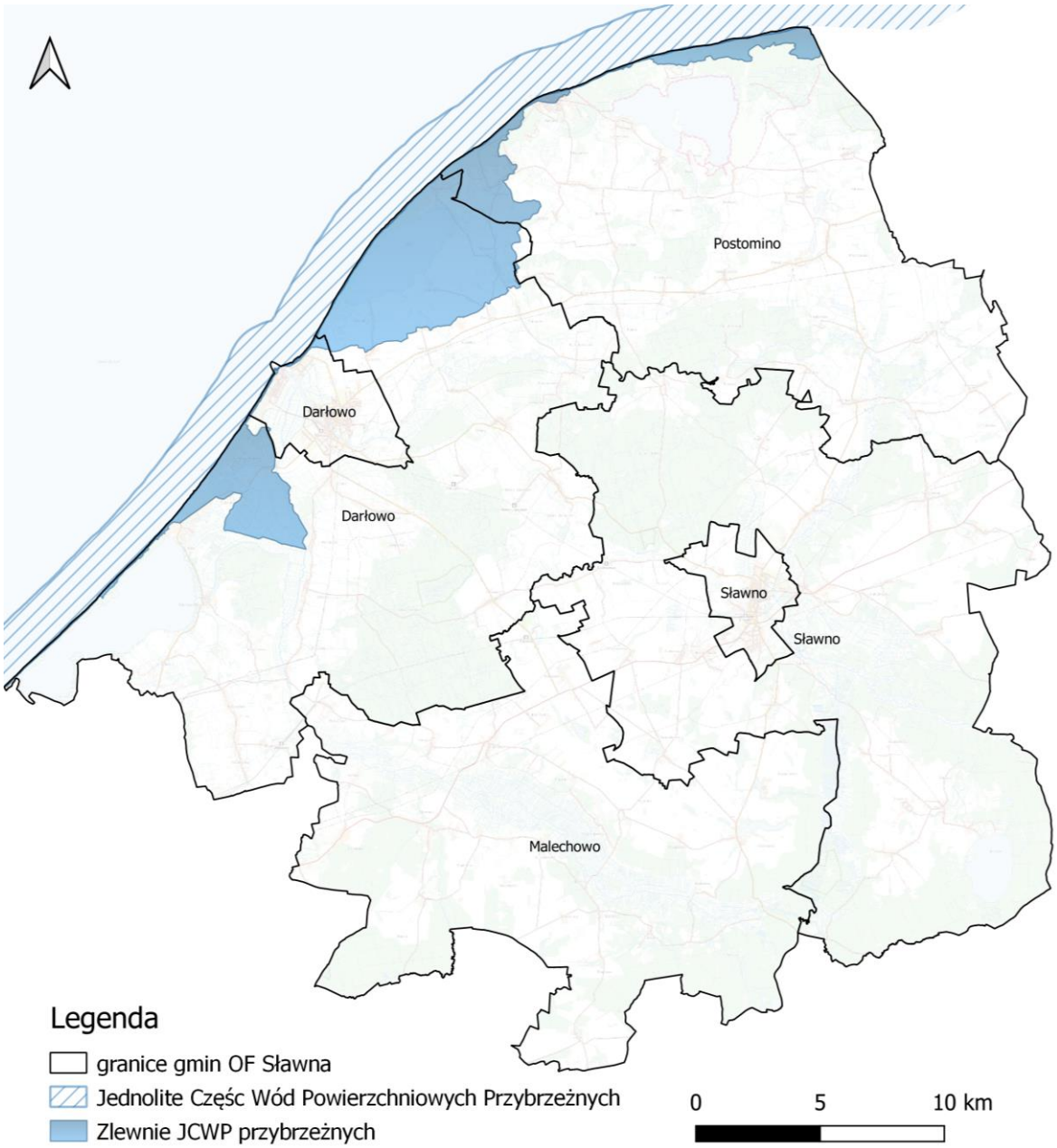

Rysunek 9. JCWP przybrzeżna: Polskie wody przybrzeżne Basenu Bornholmskiego na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

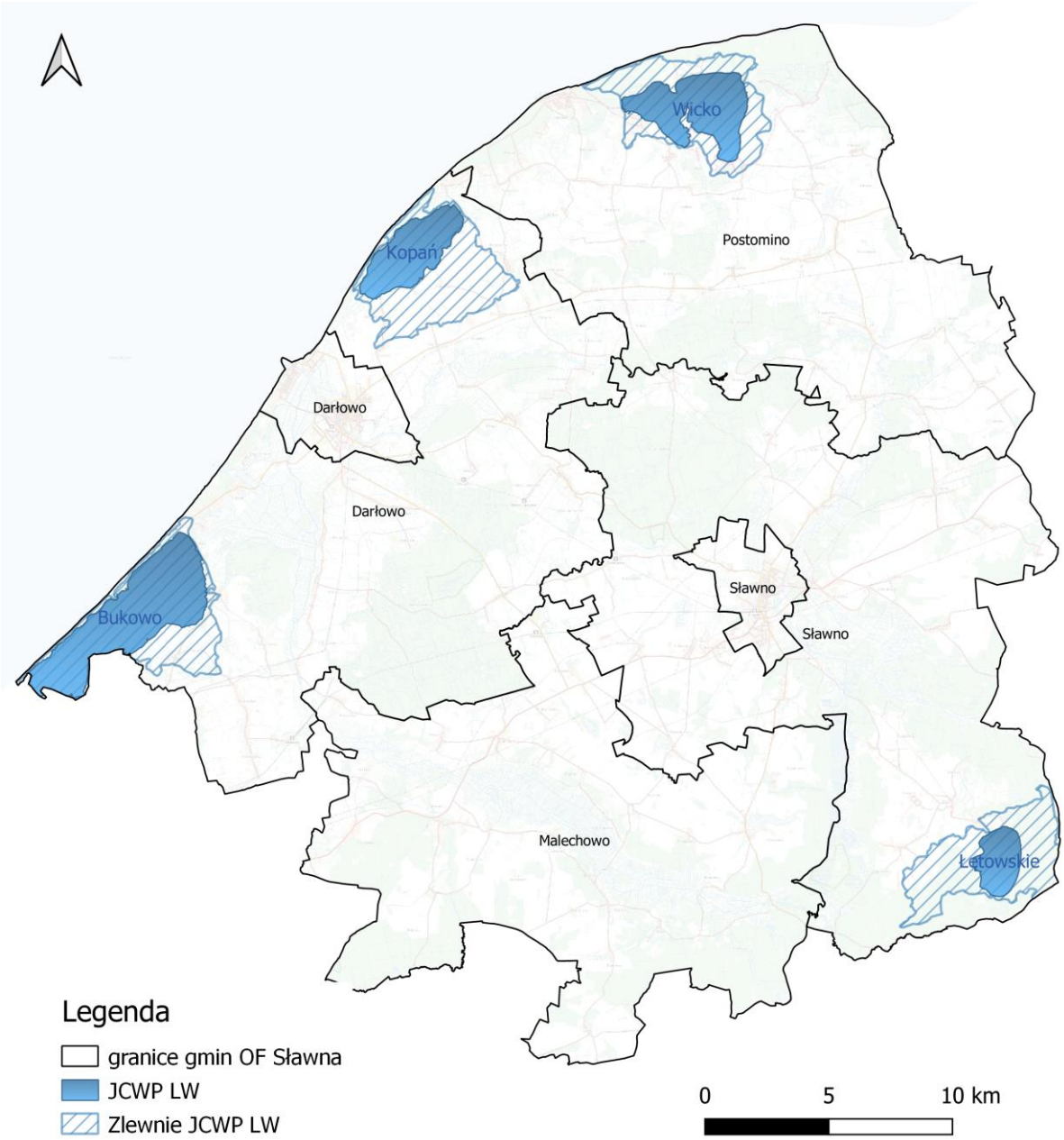

Rysunek 10. JCWP jeziorne na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

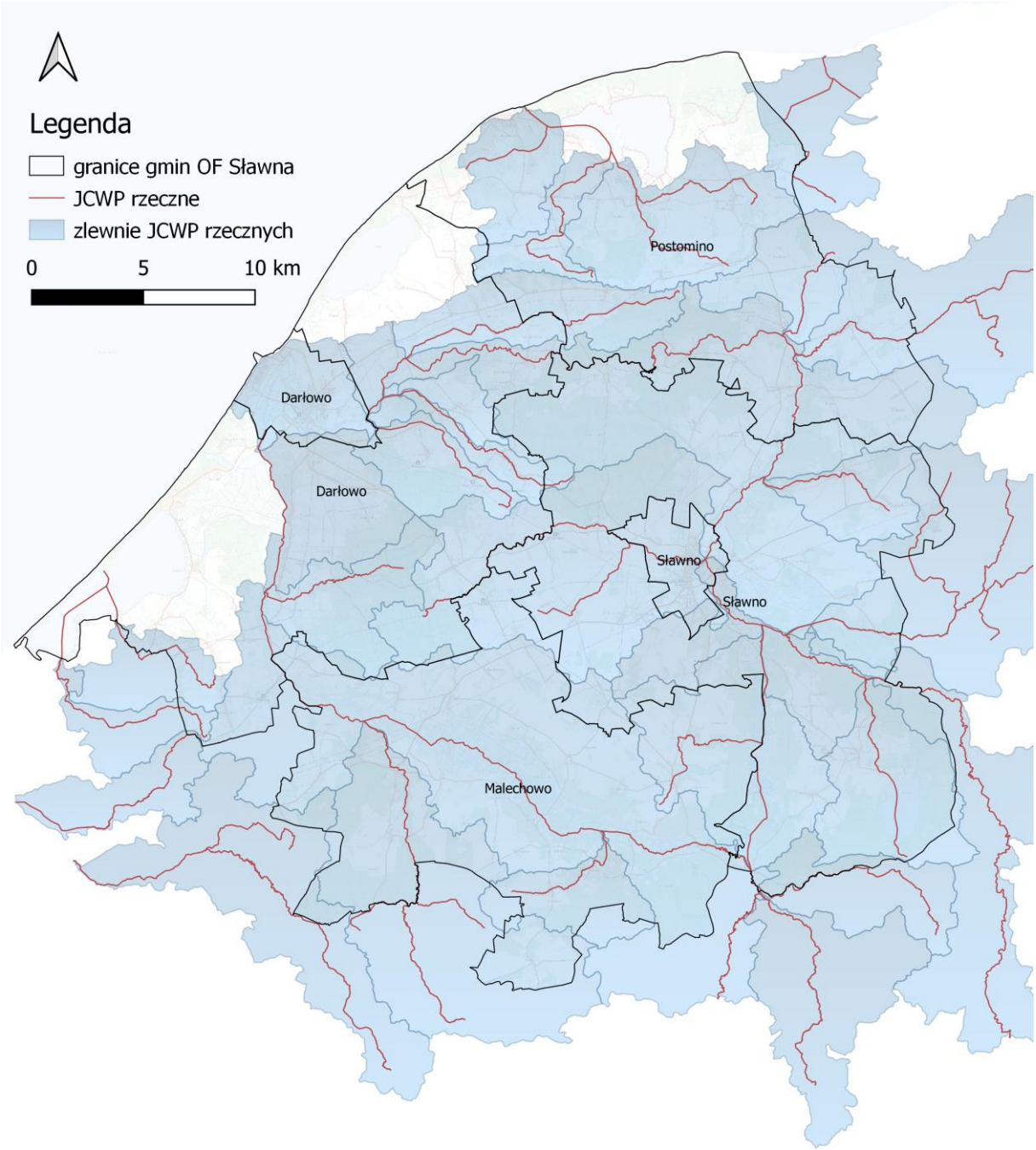

Rysunek 11. JCWP rzeczne na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd)

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 r. poz. 300) zastosowano nowy podział na 174 JCWPd w skali kraju. OF Sławna leży na obszarze 2 jednolitych części wód podziemnych. Poniższa tabela przedstawia wykaz JCWPd leżących w OF z wyszczególnieniem gmin.

Tabela 13. Charakterystyka JCWPd na terenie OF Sławna

Kod JCWPd		GW60009	GW600010
Powierzchnia JCWPd [km^2]		4056.22	2554.68
Obszar dorzecza		obszar dorzecza Odry	obszar dorzecza Odry
Region wodny		Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego	Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego
Powiaty		powiat Koszalin, powiat białogardzki, powiat drawski, powiat gryficki, powiat koszaliński, powiat kołobrzeski, powiat szczecinecki, **powiat sławieński**, powiat świdwiński	powiat Słupsk, powiat bytowski, powiat człuchowski, powiat koszaliński, powiat szczecinecki, **powiat sławieński**, powiat słupski
Gmina		Barwice, Białogard, Białogard, Biały Bór, Biesiekierz, Bobolice, Borne Sulinowo, Brojce, Będzino, Czaplinek, Darłowo, Dygowo, Gościno, Grzmiąca, Karlino, Koszalin, Kołobrzeg, Kołobrzeg, **Malechowo**, Manowo, Mielno, Polanów, Połczyn-Zdrój, Rymań, Rąbino, Sianów, Siemyśl, Szczecinek, Sławoborze, Trzebiatów, Tychowo, Ustronie Morskie, Świdwin, Świeszyno	Biały Bór, **Darłowo**, **Darłowo**, Dębnica Kaszubska, Kobylnica, Koczała, Kołczygłowy, Kępice, Lipnica, **Malechowo**, Miastko, Mielno, Polanów, **Postomino**, Sianów, Sławno, **Sławno**, Słupsk, Słupsk, Trzebielino, Tuchomie, Ustka, Ustka
Rodzaj użytkowania JCWPd	Pobór rejestrowany z ujęć wód podziemnych – stan na rok 2018 [tys. m^3/rok]	22 970,58	8 897,55
	Pobór odwodnieniowy – stan na rok 2018	nie dotyczy	nie dotyczy
	Razem [tys. m^3/rok] – stan na rok 2018	22 970,58	8 897,55
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [tys. m^3/rok] – stan na rok 2018		133 872,88	198 186,24

źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, www.karty.apgw.gov.pl:4200/jcw-podziemne

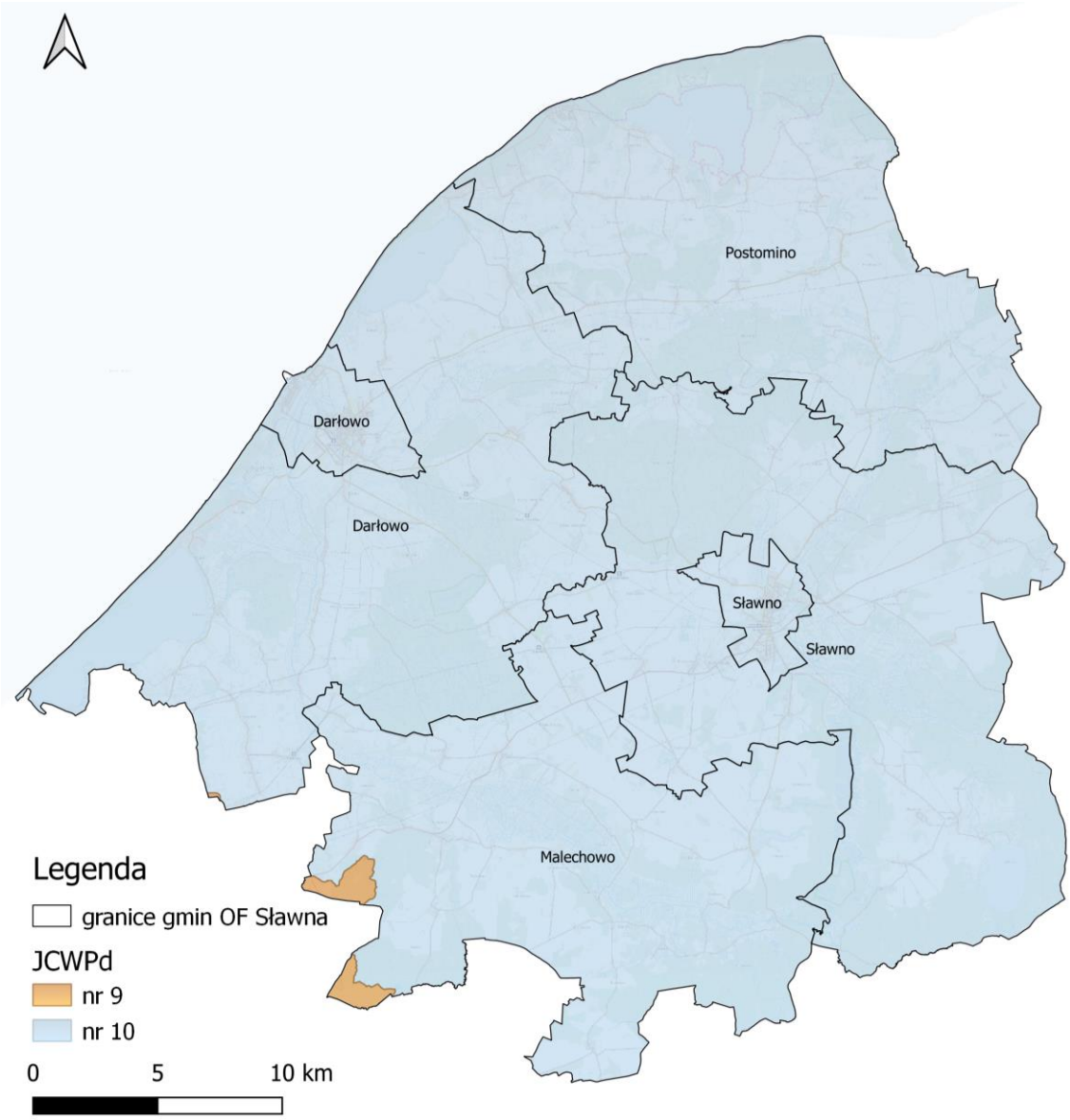

Rysunek 12. JCWPd na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Zagrożenie powodziowe

W I cyklu planistycznym (2010-2015) mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zostały opracowane w ramach projektu „Informatyczny system osłony kraju przed nadzwyczajnymi zagrożeniami" (ISOK), finansowanego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013. W II cyklu planistycznym (2016-2021) dokonano przeglądu MZP i MRP opracowanych w I cyklu oraz w razie potrzeby ich aktualizacji, jak również sporządzone zostały nowe mapy dla obszarów i typów powodzi wskazanych w wyniku przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego zakończonej w 2018 r. Zostały opracowane dla następujących scenariuszy powodziowych:

1) Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%;
2) Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%;
3) Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%;
4) Obszary narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego – scenariusz całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

Poniżej przedstawiono mapy zgodnie z II cyklem planistycznym.

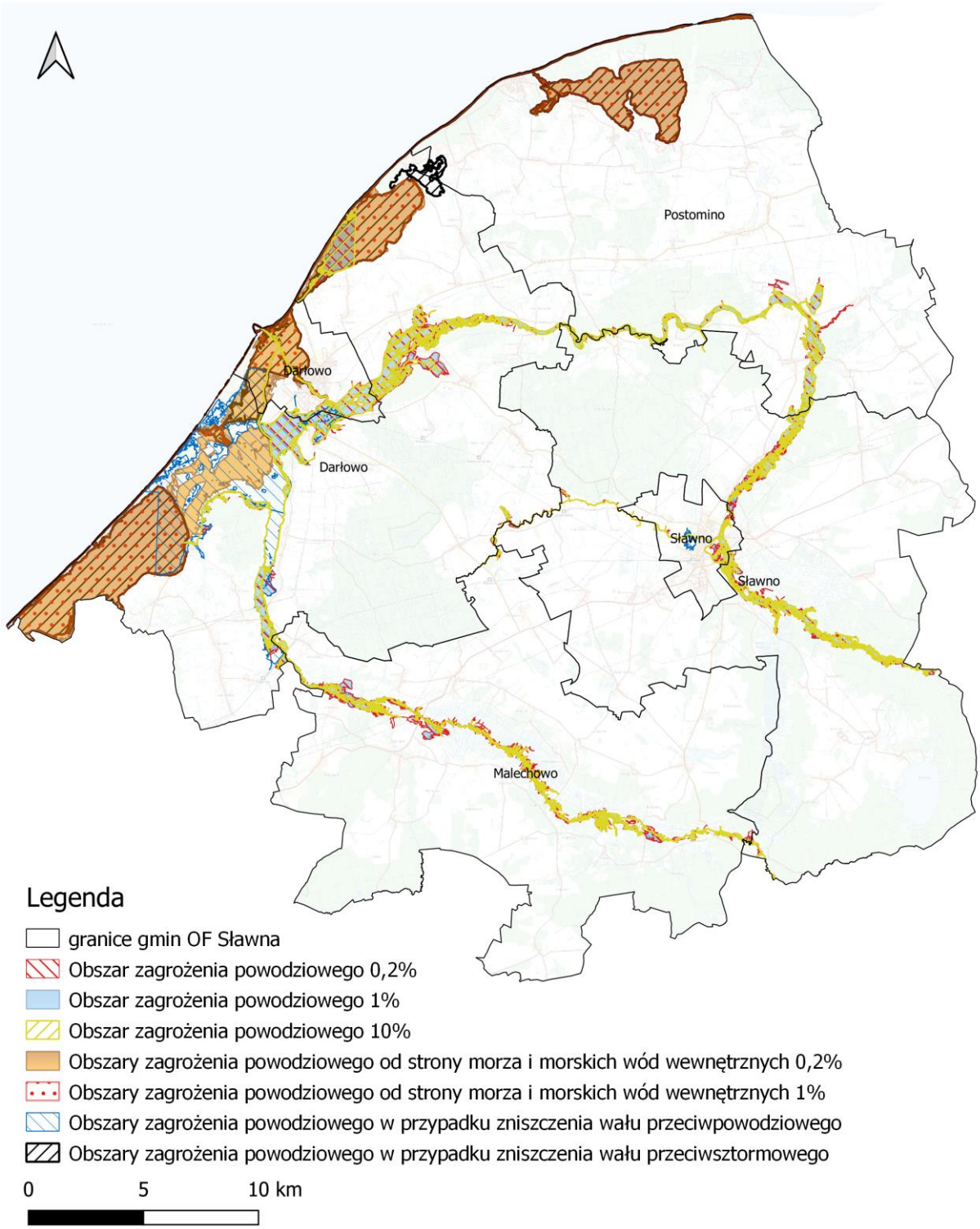

Rysunek 13. Obszary zagrożenia powodziowego na terenie OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Obszary zagrożone suszą

Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu.

Wyróżnia się następujące typy suszy:

- susza atmosferyczna spowodowana deficytem opadów,
- susza rolnicza przejawiająca się niedostateczną wilgotnością gleby do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie,
- susza hydrologiczna spowodowana długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach,
- susza hydrogeologiczna definiowana jako długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych.

Susza, obok zjawiska powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych i bezpośrednich zjawisk naturalnych oddziałujących na środowisko, gospodarkę i lokalne społeczności. Jednakże w przeciwieństwie do powodzi nie ma praktycznie możliwości prowadzenia działań doraźnych, które przyczynią się do zminimalizowania skutków suszy. W walce z suszą potrzebne są działania długofalowe, strategiczne które poprzez swą ilość przyczynią się do minimalizowania jej skutków. Takim działaniem jest art. opracowanie planu przeciwdziałania skutkom suszy, który jest głównym, strategicznym dokumentem w Polsce, zgodnie z którym prowadzi się walkę z suszą.

Na poniższych rysunkach przedstawiono poszczególne typy zagrożenia suszą.

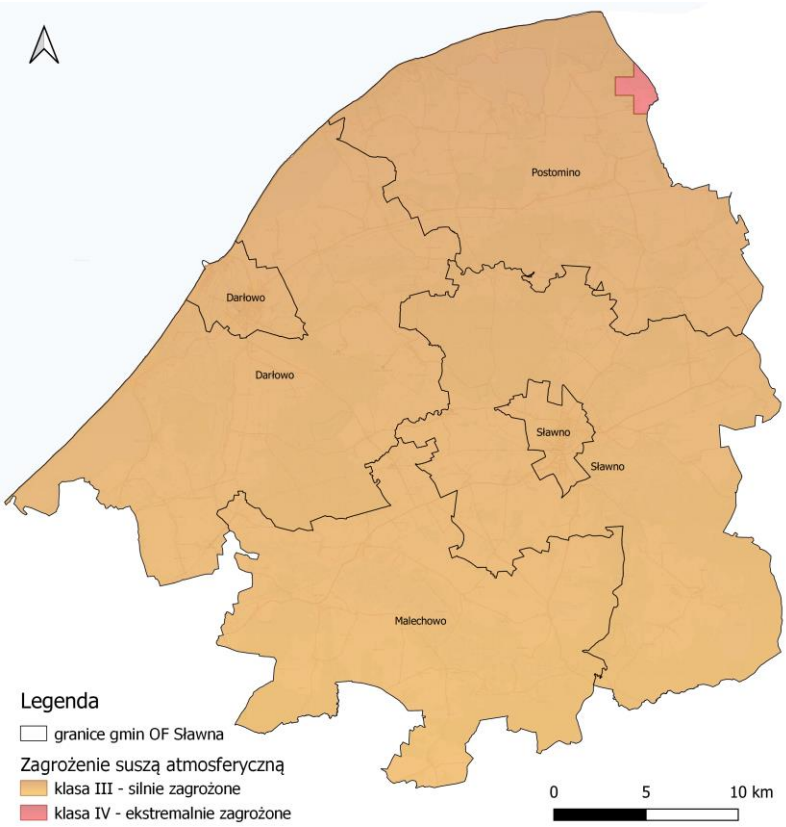

Rysunek 14. Klasy zagrożenia suszą atmosferyczną na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

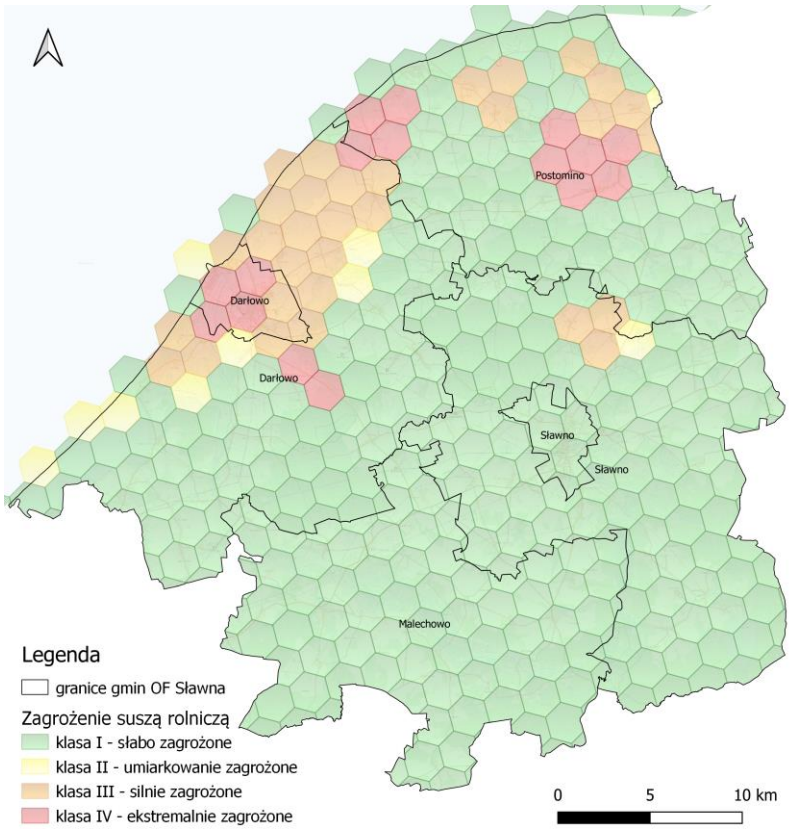

Rysunek 15. Klasy zagrożenia suszą rolniczą na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

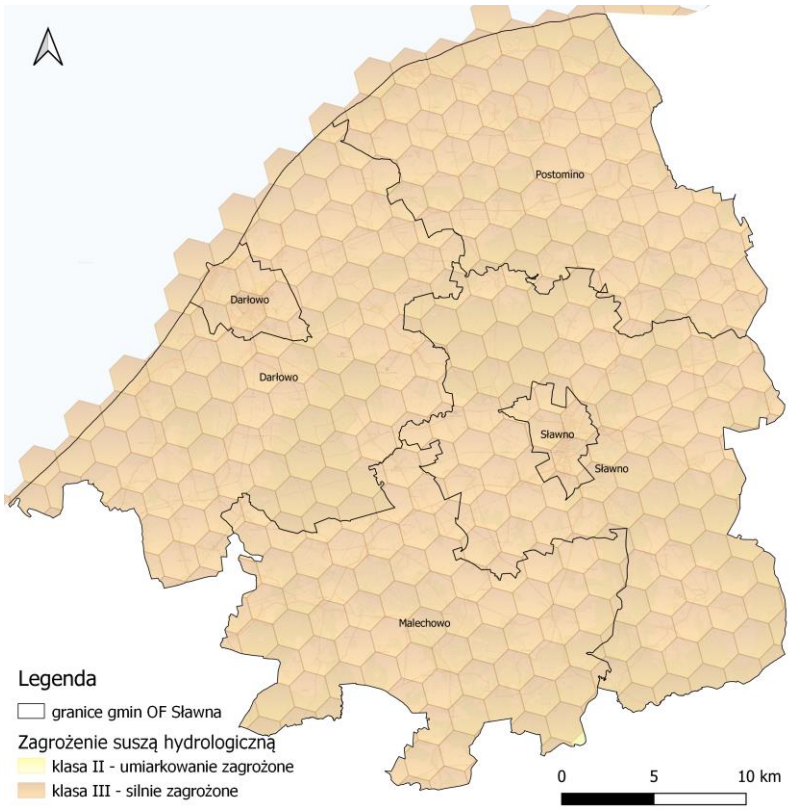

Rysunek 16. Klasy zagrożenia suszą hydrologiczną na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

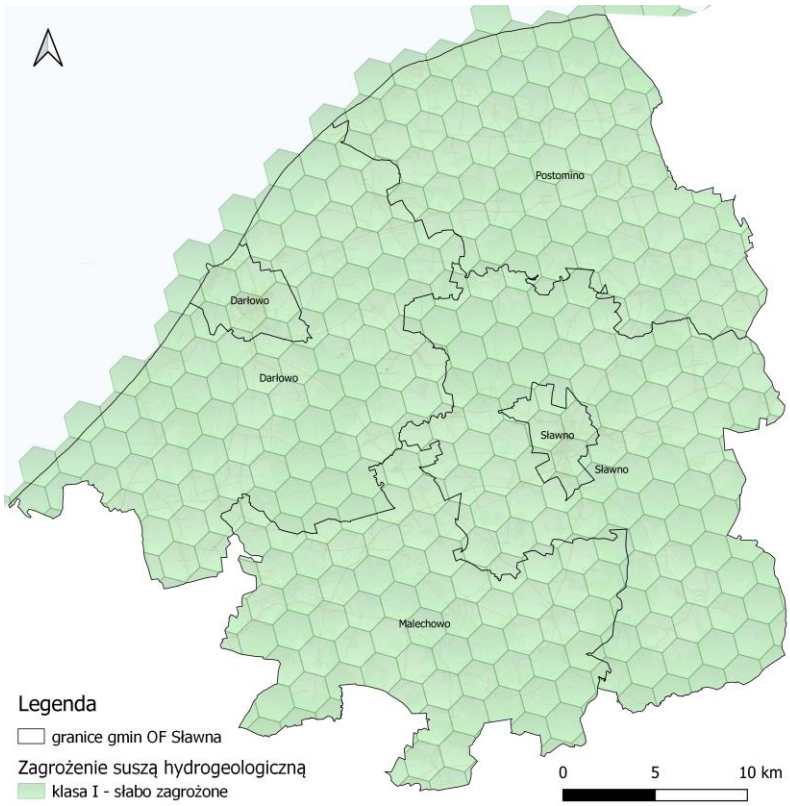

Rysunek 17. Klasy zagrożenia suszą hydrogeologiczną na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

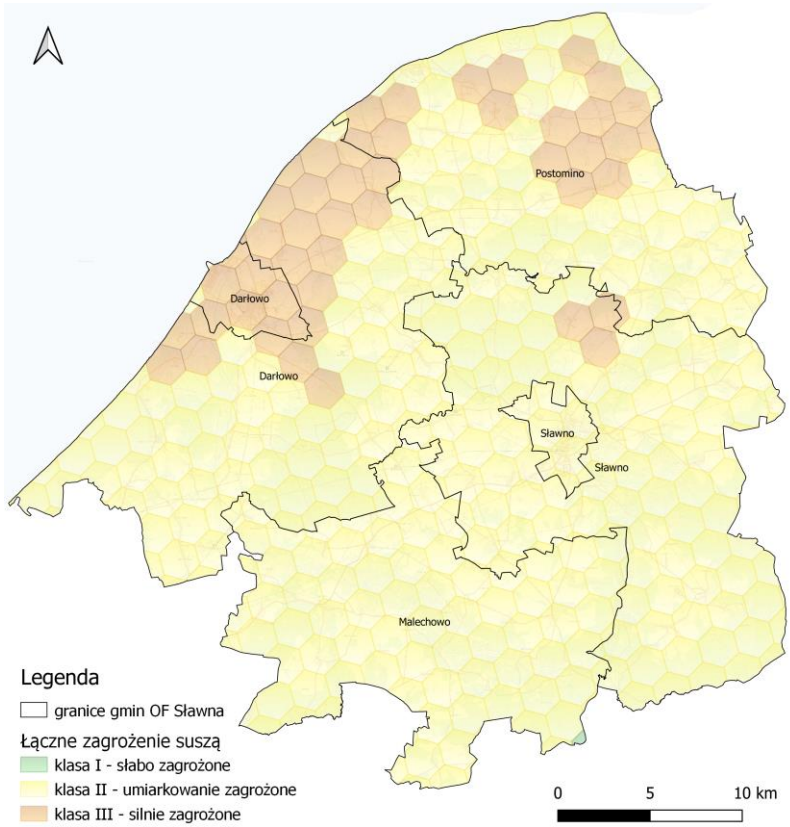

Rysunek 18. Klasy łącznego zagrożenia suszą na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych PGW WP

Zgodnie z mapą łącznego zagrożenia suszą na terenie OF Sławna występuje w przeważającej części umiarkowane zagrożenie suszą.

JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Obowiązek badania i oceny jakości wód powierzchniowych w ramach państwowego monitoringu środowiska (PMŚ) wynika z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Zgodnie z ust. 3 tego artykułu, badania jakości wód powierzchniowych w zakresie elementów biologicznych, fizykochemicznych, chemicznych (w tym substancji priorytetowych w matrycy będącej wodą) należą do kompetencji inspekcji ochrony środowiska. W zakresie obowiązków leży również prowadzenie obserwacji elementów hydromorfologicznych na potrzeby oceny stanu ekologicznego. Stan ichtiofauny jako jednego z biologicznych elementów jakości wód jest badany przez wykonawców zewnętrznych, a jego ocena jest przekazywana do GIOŚ. Badania substancji priorytetowych, dla których określono środowiskowe normy jakości we florze i faunie, są zlecane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z ustawą Prawo wodne, wyróżnia się jednolite części wód powierzchniowych naturalne, dla których określa się stan ekologiczny i jednolite części wód powierzchniowych silnie zmienione i sztuczne, dla których określa się potencjał ekologiczny. Ocena stanu jcwp jest prowadzona na podstawie wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego oraz na podstawie wyników klasyfikacji stanu chemicznego. W celu wykonania klasyfikacji stanu ekologicznego lub potencjału ekologicznego dokonuje się interpretacji wyników badań elementów biologicznych, fizykochemicznych, w tym specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych oraz elementów hydromorfologicznych, w odniesieniu do wartości granicznych klas jakości, określonych w odpowiednich przepisach dla poszczególnych wskaźników jakości wód. Zgodnie z ustawą – Prawo wodne, realizacja monitoringu wód powierzchniowych ma na celu pozyskanie informacji o stanie wód powierzchniowych na potrzeby planowania w gospodarowaniu wodami i oceny osiągnięcia celów środowiskowych przypisanych jednolitym częściom wód powierzchniowych, czyli oddzielnym i znaczącym elementom wód powierzchniowych, takim jak: jezioro lub inny naturalny zbiornik wodny; sztuczny zbiornik wodny; struga, strumień, potok, rzeka, kanał lub ich części; morskie wody wewnętrzne, wody przejściowe lub wody przybrzeżne. Klasyfikacja stanu chemicznego polega na określeniu stężeń substancji priorytetowych i innych substancji zanieczyszczających oznaczanych w wodzie i biocie (rybach i mięczakach) i porównaniu tych stężeń ze środowiskowymi normami jakości ustalonymi w odpowiednich przepisach.

W poniższej tabeli zestawiono informacje na temat JCWP oraz ich stanu wraz z ich wskaźnikami determinującymi. Klasyfikację stanu wód dokonano na podstawie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25.06.2021 w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. 2021 poz. 1475).

Tabela 14. Ocena stanu JCWP na terenie OF Sławna

Lp.	Nazwa i kod JCWP	Typ JCWP	Rzeczywista długość JCWP [km]	Powierzchnia zlewni JCWP [km^2]	Czy JCWP jest monitorowana (posiada ustalony ppk na okres 2022-2027)?	Kod ppk (2022-2027)	Współrzędne geograficzne ppk [2022-2027]	Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)				
								stan/potencjał ekologiczny	wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	stan chemiczny	wskaźniki determinujące stan chemiczny	stan (ogólny)
1.	Białka RW60001046854	PNp	6,90	20,55	TAK	PL02S0101 _0397	16.626246; 54.24977	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	azot ogólny; makrofity, bezkręgowce, ichtiofauna	dobry	nie dotyczy	brak danych
2.	Bielawa RW60001046869	PNp	27,27	93,36	TAK	PL02S0101 _0561	16.481719; 54.27677	bardzo dobry/dobry stan ekologiczny	nie dotyczy	brak danych	nie dotyczy	brak danych
3.	Dąbrowa RW60001046889	PNp	8,39	25,57	TAK	PL02S0101 _0399	16.396804; 54.342307	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	azot ogólny	dobry	nie dotyczy	brak danych
4.	Główniczka z Kanałem Głównickim RW60001447149	RzN_uj	6,73	19,79	TAK	PL02S0101 _0565	16.563808; 54.539343	słaby stan ekologiczny	BZT5, OWO, azot ogólny, azot amonowy, fosfor fosforanowy (V); makrofity, makrobezkręgowce	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane difenyloetery, rtęć	zły stan wód
5.	Grabowa od Wielinki do dopływu z polderu Rusko-Darłowo I a RW60001646895	Rz_org	49,83	213,79	TAK	PL02S0101 _0563	16.43566; 54.30031	umiarkowany stan ekologiczny	fosfor fosforanowy (V); ichtiofauna	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane difenyloetery, rtęć, heptachlor	zły stan wód
6.	Grabówka RW60001046849	PNp	13,19	44,82	TAK	PL02S0201 _0045	16.766085; 54.219371	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	azot ogólny; fitoplankton, fitobentos, makrofity, makrobezkręgowce, ichtiofauna	poniżej dobrego	nikiel; nie dotyczy	zły stan wód
7.	Jasienica RW60001046852	PNp	12,34	26,19	TAK	PL02S0201 _0039	16.7519; 54.234846	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	azot ogólny	poniżej dobrego	nikiel	zły stan wód
8.	Kanał Bielkowo RW60001045814	PNp	9,27	17,73	TAK	PL02S0101 _0390	16.302676; 54.316775	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	nie dotyczy	brak danych	nie dotyczy	brak danych
9.	Kanał Iwięcino RW60001045812	PNp	16,14	14,74	TAK	PL02S0101 _0389	16.273305; 54.29234	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	nie dotyczy	brak danych	nie dotyczy	brak danych
10.	Kanał Szczuczy RW6000144589	RzN_uj	0,42	0,06	TAK	PL02S0101 _0546	16.272835; 54.352687	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	nie dotyczy	brak danych	nie dotyczy	brak danych

Lp.	Nazwa i kod JCWP	Typ JCWP	Rzeczywista długość JCWP [km]	Powierzchnia zlewni JCWP [km²]	Czy JCWP jest monitorowana (posiada ustalony ppk na okres 2022-2027)?	Kod ppk (2022-2027)	Współrzędne geograficzne ppk [2022-2027]	Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)				
								stan/potencjał ekologiczny	wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	stan chemiczny	wskaźniki determinujące stan chemiczny	stan (ogólny)
11.	Kanał Wschodni RW600010456188	PNp	12,30	19,14	TAK	PL02S0101 _0388	16.281688; 54.248308	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	makrofity, bezkręgowce, ichtiofauna	brak danych	nie dotyczy	brak danych
12.	Karwina RW60001046549	PNp	9,69	37,45	TAK	PL02S0101 _3991	16.806158; 54.305027	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	makrofity, bezkręgowce, ichtiofauna	brak danych	nie dotyczy	brak danych
13.	Klasztorna RW600010471414	PNp	16,64	43,83	TAK	PL02S0101 _0401	16.632505; 54.507196	umiarkowany stan ekologiczny	fitobentos, makrobezkręgowce	dobry	nie dotyczy	zły stan wód
14.	Krupianka RW60001046789	PNp	11,37	9,23	TAK	PL02S0101 _3993	16.498709; 54.422154	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	makrofity, bezkręgowce, ichtiofauna	brak danych	nie dotyczy	brak danych
15.	Łąkawica RW600010467929	PNp	9,62	18,68	TAK	PL02S0101 _0324	16.457557; 54.413568	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	makrofity, bezkręgowce, ichtiofauna	brak danych	nie dotyczy	brak danych
16.	Moszczenica RW6000104669	PNp	24,37	100,03	TAK	PL02S0101 _0556	16.679539; 54.364557	umiarkowany stan ekologiczny	OWO, azot ogólny, azot azotanowy; makrobezkręgowce	brak danych	nie dotyczy	zły stan wód
17.	Moszczeniczka RW60001046729	PNp	19,85	68,56	TAK	PL02S0101 _1523	16.753982; 54.448369	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	nie dotyczy	brak danych	nie dotyczy	brak danych
18.	Pijawica RW60001046732	PNp	5,58	22,41	TAK	PL02S0101 _0394	16.737861; 54.457712	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	makrofity, bezkręgowce, ichtiofauna	brak danych	nie dotyczy	brak danych
19.	Polnica RW6000104561869	PNp	31,54	70,62	TAK	PL02S0101 _3990	16.265775; 54.232535	umiarkowany stan ekologiczny	fitobentos	brak danych	nie dotyczy	zły stan wód
20.	Potynia RW60001347169	PN_uj	11,68	27,37	TAK	PL02S0201 _0580	16.75872; 54.56593	umiarkowany stan ekologiczny	OWO	poniżej dobrego	benzo(a)piren	zły stan wód
21.	Reknica RW600015465899	P_org	20,60	55,32	TAK	PL02S0101 _0555	16.727981; 54.328292	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	nie dotyczy	brak danych	nie dotyczy	brak danych
22.	Stobnica RW6000104676	PNp	15,27	31,49	TAK	PL02S0101 _3992	16.508518; 54.454523	nie można dokonać oceny stanu/potencjału (brak badań biologicznych w JCWP)	makrofity, bezkręgowce, ichtiofauna	brak danych	nie dotyczy	brak danych
23.	Ścięgnica RW60001046569	PNp	35,10	82,95	TAK	PL02S0101 _1520	16.754692; 54.339126	umiarkowany stan ekologiczny	OWO, azot ogólny, azot azotanowy; ichtiofauna	brak danych	nie dotyczy	zły stan wód

Lp.	Nazwa i kod JCWP	Typ JCWP	Rzeczywista długość JCWP [km]	Powierzchnia zlewni JCWP [km^2]	Czy JCWP jest monitorowana (posiada ustalony ppk na okres 2022-2027)?	Kod ppk (2022-2027)	Współrzędne geograficzne ppk [2022-2027]	Ocena stanu na podstawie oceny stanu GIOŚ 2014-2019 i oceny eksperckiej (wg klasyfikacji obowiązującej od 1 stycznia 2022 r.)				
								stan/potencjał ekologiczny	wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny	stan chemiczny	wskaźniki determinujące stan chemiczny	stan (ogólny)
24.	Świdnik RW600010471412	PNp	14,83	13,68	TAK	PL02S0101 _3994	16.608827; 54.523767	umiarkowany potencjał ekologiczny	fitobentos, makrobezkręgowce	dobry	nie dotyczy	zły stan wód
25.	Wieprza od Łękawicy do ujścia RW6000144699	RzN_uj	9,29	29,00	TAK	PL02S0101 _0560	16.399839; 54.424335	dobry potencjał ekologiczny	nie dotyczy	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane difenyloetery, rtęć, heptachlor	zły stan wód
26.	Wieprza od Moszczenicy do Łękawicy RW60001146791	RzN	42,62	158,74	TAK	PL02S0101 _0558	16.606029; 54.442264	dobry stan ekologiczny	nie dotyczy	poniżej dobrego	benzo(a)piren; bromowane difenyloetery, rtęć	zły stan wód
27.	Wieprza od Studnicy do Moszczenicy RW60001146599	RzN	38,34	96,97	TAK	PL02S0101 _0557	16.705233; 54.344168	umiarkowany stan ekologiczny	OWO; makrobezkręgowce	brak danych	nie dotyczy	zły stan wód
28.	Wrześniczka RW60001046712	PNp	7,48	18,08	TAK	PL02S0101 _0392	16.726362; 54.398024	dobry stan ekologiczny	nie dotyczy	brak danych	nie dotyczy	brak danych
29.	Bukowo LW20912	Kond	18,11 km^2	30,03	TAK	PL02S0102 _0049	16.28576; 54.34708	zły stan ekologiczny	fosfor og, miedź	poniżej dobrego	Kadm; Bromowane difenyloetery, Heptachlor	zły stan wód
30.	Kopań LW20950	Kond	7,81 km^2	22,38	TAK	PL02S0102 _3325	16.428813; 54.469167	zły stan ekologiczny	azot og, fosfor og	poniżej dobrego	Kadm; Bromowane difenyloetery, Heptachlor	zły stan wód
31.	Łętowskie LW20943	WSm_a	3,98 km^2	21,61	TAK	PL02S0102 _3353	16.829355; 54.270367	brak danych	nie dotyczy	poniżej dobrego	Benzo(a)piren	zły stan wód
32.	Wicko LW20951	Kond	10,34 km^2	21,76	TAK	PL02S0102 _0048	16.63668; 54.53897	brak danych	miedź	poniżej dobrego	Kadm	zły stan wód
33.	Polskie wody przybrzeżne Basenu Bornholmskiego CW60001WB3	PbO	221,63 km^2	102,51	TAK	PL02S0104 _0451	16.125; 54.295	słaby stan ekologiczny	przezroczystość; fitoplankton, makrobezkręgowce	poniżej dobrego	Benzo(a)piren; Bromowane difenyloetery, Rtęć, Heptachlor	zły stan wód

PNp - Potok lub strumień nizinny piaszczysty
RzN_uj - Rzeka przyujściowa pod wpływem wód słonych
PN_uj - Potok lub strumień przyujściowy pod wpływem wód słonych
P_org - Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk
RzN - Rzeka nizinna

Kond - Jezioro przymorskie, podlegające wpływom wód morskich, o naturalnie podwyższonej przewodności elektrolitycznej, polimiktyczne
WSm_a - Jezioro na podłożu wapiennym, o małej wartości współczynnika Schindlera, stratyfikowane
PbO - Otwarte wybrzeże

źródło: www.karty.apgw.gov.pl

Stan ogólny jednolitych części wód powierzchniowych, które można było ocenić jest zły. Brak możliwości oceny wód wynika z braku przeprowadzonych badań we wcześniejszych latach a także ze zmiany podziału JCWP w 2022 r.

JAKOŚĆ WÓD PODZIEMNYCH

Zgodnie art. 4.1 Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2022 r., poz. 2625 z późn. zm.), celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do niej zanieczyszczeń; zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa stanu oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem wód, tak aby osiągnąć i utrzymać ich dobry stan.

Badania w zakresie stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Wykonawcą badań, na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska, jest Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy.

Badania i ocenę stanu wód podziemnych wykonuje się dla tzw. Jednolitych części wód podziemnych (JCWPd), dla których określany jest stan ilościowy (informacje o dostępnych zasobach, poborze, poziomie zwierciadła) i stan chemiczny. Badania na potrzeby oceny stanu wód podziemnych prowadzone są w ramach monitoringu diagnostycznego i monitoringu operacyjnego. Monitoring diagnostyczny odbywa się raz na trzy lata i obejmuje obszar całego kraju, natomiast w latach pomiędzy monitoringiem diagnostycznym realizowany jest monitoring operacyjny, w ramach którego badane są jednolite części, zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu.

Systematycznie prowadzony jest monitoring wód podziemnych. Oceny wykonywane są co 4 lata.

Tabela 15. Kompleksowa ocena stanu JCWPd na terenie OF Sławna

Kod JCWPd	Stan wód	Rok 2012	Rok 2016	Rok 2019
GW60009	chemiczny	dobry	dobry	dobry
	ilościowy	dobry	dobry	słaby*
GW600010	chemiczny	dobry	dobry	dobry
	ilościowy	dobry	dobry	dobry

*- Obniżenie zwierciadła wód podziemnych w obrębie tarasu zalewowego rz. Parsęta w obrębie zlewni elementarnej o numerze 44979 (Zlewnia Parsęty od Niecieczy do Wielkiego Rowu (I)), na obszarze, którego występują torfowiska, spowodowane jest intensywną eksploatacją przez obiekty wchodzące w skład Ujęcia wód w Bogucinie - Rościęcinie. Słaby stan ilościowy określono z niską wiarygodnością, ponieważ zagrożone siedliska przyrodnicze nie posiadały stanowisk badawczych w ramach sieci Monitoringu Siedlisk i Gatunków.

źródło: www.mjwp.gios.gov.pl/mapa/172.html

Na terenie OF Sławna jakość wód podziemnych zarówno pod kątem chemicznym jak i ilościowym ocenia się stanem dobrym. Wyjątek stanowi JCWPd nr 9, która pod kątem ilościowym oceniana jest słabym stanem ze względu na obniżenie zwierciadła wody – ta JCWPd obejmuje niewielkie fragmenty OF Sławna.

6.2.4. Hałas

- Stan wyjściowy i źródła hałasu

Hałas definiuje się jako wszystkie niepożądane, nieprzyjemne, dokuczliwe lub szkodliwe drgania mechaniczne ośrodka sprężystego oddziałujące na organizm ludzki. Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2022 poz. 2556 z późn. zm.), podstawowe pojęcia z zakresu ochrony przed hałasem są następujące:

- emisja – wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio energie do powietrza, wody lub ziemi, związane z działalnością człowieka (takie jak hałas czy wibracje),
- hałas – dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16.000 Hz,
- poziom hałasu – równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB).

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, zgodnie z art. 117 ustawy Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności na utrzymaniu poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie, oraz zmniejszeniu poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany. W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego L_{Aeq} i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość $L_{Aeq} < 52$ dB
- średnia uciążliwość 52 dB$<L_{Aeq}<$ 62 dB
- duża uciążliwość 63 dB$<L_{Aeq}<$ 70 dB
- bardzo duża uciążliwość $L_{Aeq} > 70$ dB

Kryteria dopuszczalności hałasu drogowego określa Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112). Dla rodzajów terenu, wyróżnionych ze względu na sposób zagospodarowania i pełnione funkcje (tj. tereny zabudowy mieszkaniowej, tereny szpitali, szkoły, tereny rekreacyjno–wypoczynkowe i uzdrowiska), ustalono dopuszczalny równoważny poziom hałasu L_{AeqD} w porze dziennej i L_{AeqN} w porze nocnej. Podstawą określenia dopuszczalnej wartości poziomu równoważnego hałasu dla danego terenu jest zaklasyfikowanie go do określonej kategorii, o wyborze której decyduje sposób jego zagospodarowania. Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45–56 dB. Dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, zestawiono w tabeli.

Poziomy dopuszczalne zostały określone dla dwóch grup wskaźników mających zastosowanie:

- w prowadzeniu długookresowej polityki w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, w szczególności do sporządzania strategicznych map hałasu oraz programów ochrony środowiska przed hałasem:
  - L_{DWN} – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich dób w roku, z uwzględnieniem pory dnia od godz. 6:00 – 18:00, pory wieczoru od godz. 18:00 – 22:00 oraz pory nocy od godz. 22:00 – 6:00;

- L_N – długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach [dB], wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku od godz. 22:00-6:00,

- do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska w odniesieniu do jednej doby:
  - L_{AeqD} jest to równoważny poziom dźwięku A dla pory dnia, rozumianej jako przedział czasu od godz. 6:00 – 22:00,
  - L_{AeqN} – równoważny poziom dźwięku A dla pory nocy, rozumianej jako przedział czasu od godz. 22:00 – 6:00.

Tabela 16. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu

Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w dB			
	Drogi lub linie kolejowe*		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L_{AeqD}	L_{AeqN}	L_{AeqD}	L_{AeqN}
a) Obszary A ochrony uzdrowiskowej b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży** c) Tereny domów opieki d) Tereny szpitali	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe poza miastem d) Tereny zabudowy zagrodowej	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ***	68	60	55	45

gdzie:

* Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

** W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.

*** Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

źródło: Obwieszczenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2013 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112)

Natężenie ruchu pojazdów poruszających się drogami na przestrzeni lat ulega zwiększeniu, przez co negatywne oddziaływanie akustyczne nasila się. Hałas, oddziałując bezpośrednio na tereny sąsiadującej zabudowy, stanowi główne źródło zagrożenia. Hałas drogowy stanowi dominujące źródło na terenie omawianych gmin, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania.

Hałasem, zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, są dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Występujący w środowisku naturalnym hałas spowodowany ludzką działalnością można podzielić na:

- hałas komunikacyjny;
- hałas przemysłowy (instalacyjny).

Główny węzeł transportowy powiatu sławieńskiego stanowi miasto Sławno, gdzie krzyżują się trasy drogi krajowej nr 6 na kierunku zachód-wschód oraz główne drogi wojewódzkie. Droga S6 to jeden najbardziej obciążanych transportowo odcinków w regionie, a dodatkowo na obszarze powiatu nie cała droga została zmodernizowana jeszcze do klasy S. Drugi węzeł transportowy, skupiający ruch w obszarze nadmorskim stanowi miasto Darłowo. Prowadzi do niego droga krajowa DK37 oraz droga wojewódzka DW203 prowadząca wzdłuż obszaru nadmorskiego.

Sieć dróg składa się przede wszystkim z:

- DK nr 6;
- DK nr 37;
- DW nr 203;
- DW nr 205;
- DW nr 209.

Na poniższym rysunku przedstawiono sieć drogową na terenie OF Sławna.

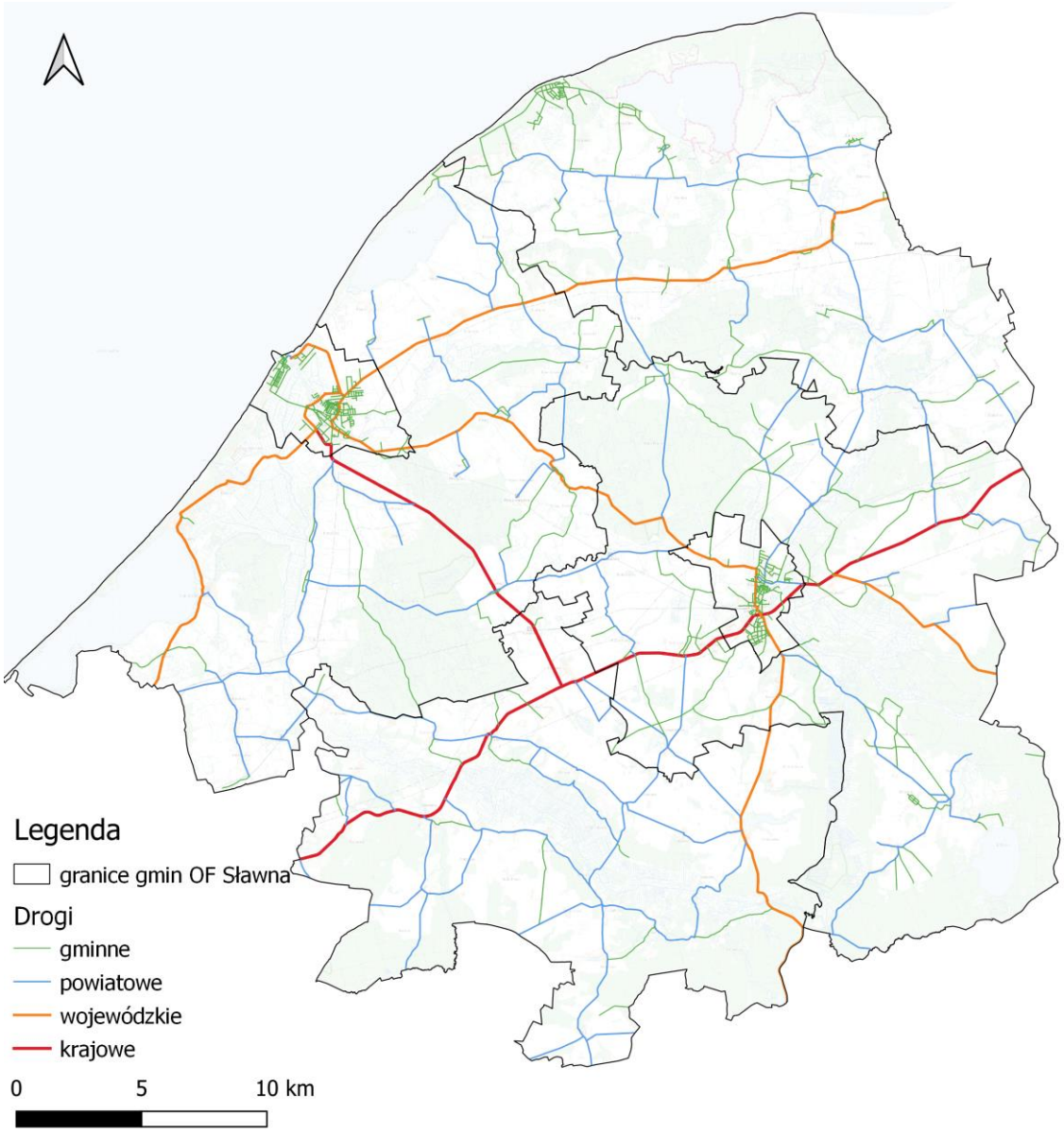

Rysunek 19. Sieć drogowa OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych

Komunikacja publiczna organizowana przez gminy ma charakter głównie związany z organizacją przewozów szkolnych - na trasach podporządkowanych dowozom uczniów. W ostatnich latach część gmin podjęła inicjatywę na rzecz uruchomienia linii przewozowych korzystając m.in. ze środków Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych. Wyniki naborów na 2022 r. wskazują, że o dofinansowanie przewozów wystąpiły Powiat Sławieński i Gmina Postomino, a łączna długość dofinansowanych linii wyniosła: 636,8 km[20]. W systemie drogowych przewozów pasażerskich dominuje transport zbiorowy organizowany przez prywatnych przewoźników koncesjonowanych przez władze samorządowe. Komunikacja publiczna wymaga rozwoju, opartego na kompleksowym i długoterminowym planie, w celu poprawy spójności terytorialnej OF i eliminacji śladu węglowego.

Hałas kolejowy

Układ infrastruktury kolejowej składa się obecnie z dwóch linii kolejowych: linii 202 przechodzącej centralnie przez środek powiatu na kierunku zachód-wschód oraz odchodzącej od niej linii 418. Linia 202 nie jest wykorzystywana do mobilności wewnątrz obszarowej, ponieważ przebiega przez obszary leśne i mało zaludnione. Linia 418 to linia znaczenia miejscowego, niezelektryfikowana, jednotorowa, która łączy Sławno z Darłowem. Postulowana jest konieczność przebudowy linii poprzez wydłużenie jej do Darłówka i połączenia z linią 202 na wysokości miejscowości Wiekowo. Oferta transportu kolejowego w ramach linii 202 (trasa Koszalin – Sławno – Słupsk) jest szeroka (ok 20 par połączeń), natomiast oferta linii 418 na odcinku Sławno – Darłowo to 6 par połączeń zapewnionych przez przewozy regionalne.

[20] T. Turczyn, W powiecie sławieńskim znikną białe plamy komunikacyjne - autobusowe od 1 stycznia 2022 r., https://slawno.naszemiasto.pl/w-powiecie-slawienskim-znikna-biale-plamy-komunikacyjne/ar/c4-8612895.

Na poniższej mapie przedstawiono układ sieci kolejowej OF Sławna.

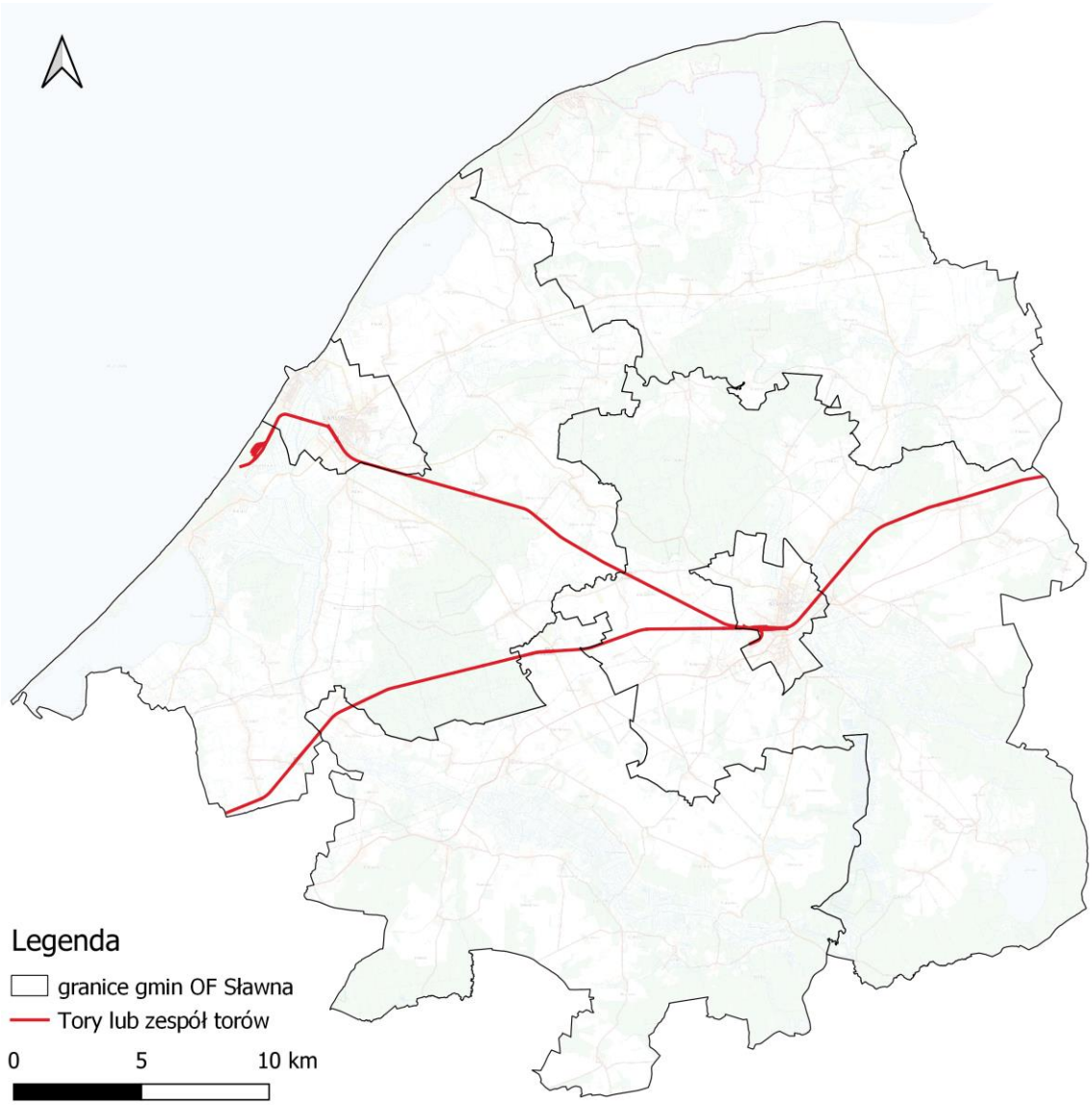

Rysunek 20. Sieć kolejowa na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych Geoportalu

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń zawiązanych z prowadzoną działalnością przemysłową. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych art.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu (odrębnie dla pory dziennej i nocnej). Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Na terenie OF funkcjonują liczne zakłady przemysłowe mogące generować uciążliwości akustyczne.

Państwowy Monitoring Środowiska (PMŚ)

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Szczecinie realizuje zadania dotyczące pomiarów i oceny hałasu drogowego i kolejowego emitowanego do środowiska na terenie województwa zachodniopomorskiego, w ramach programu PMŚ.

Hałas kolejowy

W 2020 roku na terenie OF Sławna prowadzono badania hałasu kolejowego. Wyniki zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 17. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2020 r.

Rejon badań	Czas odniesienia	Ilość pojazdów w czasie odniesienia	Data pomiaru	L_{aeq} [dB]	Wartość dopuszczalna [dB]	Wielkość przekroczenia [dB]
Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	Dzień 16h	30	22.03.2020	61,3	61	0,3
			23.03.2020	61,2		0,2
	Noc 8h	24	22.03.2020	61,8	56	5,8
			23.03.2020	65,2		9,2

źródło: https://www.gov.pl/web/gios/halas-zachodniopomorskie

W Sławnie pomiary hałasu kolejowego od linii kolejowej nr 202 Stargard – Gdańsk Główny. Wykonane pomiary wykazały przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku o 9,2 dB w porze nocy i 0,3 dB w porze dnia.

Hałas drogowy

W latach 2020-2022 na terenie OF Sławna nie prowadzono badań hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

6.2.5. Zasoby przyrodnicze

Realizując zadania zawarte w niniejszej Strategii należy uwzględnić ochronę gatunkową roślin i zwierząt, wynikającą z ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2022 poz. 916 z późn. zm.) mającą na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu okazów gatunków oraz ich siedlisk i ostoi. Wymagane jest również przestrzeganie zapisów ww. ustawy, dotyczących zakazów oraz odstępstw od zakazów w odniesieniu do ww. gatunków oraz wydanych na jej podstawie przepisów wykonawczych, zwłaszcza:

- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183 z późn. zm.),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409),
- rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408).

Formy ochrony przyrody

Na terenie OF Sławna występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000:
  - Dolina Wieprzy i Studnicy;
  - Dolina Bielawy;
  - Dolina Grabowej;
  - Janiewickie Bagno;
  - Jezioro Kopań;
  - Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy;
  - Przymorskie Błota;
  - Przybrzeżne wody Bałtyku;
- Obszary Chronionego Krajobrazu:
  - Jezioro Łętowskie oraz okolice Kępic (woj. zachodniopomorskie);
  - Koszaliński Pas Nadmorski;
  - Pas Pobrzeża na zachód od Ustki (woj. zachodniopomorskie);
- Rezerwaty przyrody:
  - Janiewickie Bagno;
  - Sieciemińskie Rosiczki;
  - Sławieńskie Dęby;
  - Słowińskie Błota;
  - Zaleskie Bagna;
  - Źródliska Biegały;
- 3 użytki ekologiczne;
- Pomniki przyrody:
  - 8 pomników w m. Sławno;
  - 64 pomników w gm. Sławno;
  - 3 pomniki w gm. Postomino;
  - 26 pomników w gm. Malechowo.

Obszary Natura 2000

Obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. Sieć obszarów Natura 2000 obejmuje:

- obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO),
- specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO),
- obszary mające znaczenie dla Wspólnoty.

Obszar Natura 2000 może obejmować część lub całość obszarów i obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody (z wyjątkiem ochrony gatunkowej roślin, zwierząt i grzybów). Poniżej zestawiono Obszary Natura 2000 znajdujące się na terenie OF Sławna.

Tabela 18. Charakterystyka Obszarów Natura 2000 na terenie OF Sławna

Nazwa	Kod obszaru	Gminy	Data wyznaczenia: w Polsce przez KE	Powierzchnia [ha]	Akty prawne	Typy siedlisk przyrodniczych	Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92I43IEWG
DYREKTYWA SIEDLISKOWA							
Dolina Bielawy	PLH 320053	**Malechowo, Sianów**	2023-06-07 2011-02-08	614,75	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 30 marca 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Bielawy (PLH320053)	3160, 3260, 6510, 7140, 7230, 9110, 9130, 9160, 9190, 91D0, 91E0	*Lutra lutra*
Dolina Grabowej	PLH 320003	Polanów, Kępice, **Sławno, Malechowo,** Miastko	2021-12-16 2008-01-15	8 255,34	Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Grabowej (PLH320003)	3150, 3160, 3260, 6410, 6430, 6510, 7120, 7140, 7230, 9110, 9130, 9160, 9190, 91D0, 91E0	*Bombina bombina, Cottus gobio, Lampetra planeri, Lutra lutra, Lycaena dispar, Triturus cristatus, Unio crassus p*

Nazwa	Kod obszaru	Gminy	Data wyznaczenia: w Polsce przez KE	Powierzchnia [ha]	Akty prawne	Typy siedlisk przyrodniczych	Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92I43IEWG
Dolina Wieprzy i Studnicy	PLH 220038	**Postomino**, Trzebielino, m. Darłowo, **m. Sławno**, Kępice, **Sławno**, Miastko, Darłowo, Koczała, Kobylnica	2021-08-07 2009-02-13	14 349,03	Decyzja Komisji z dnia 12 grudnia 2008 r. przyjmująca na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG drugi zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2008) 8039) (2009/93/WE) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 13 lipca 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dolina Wieprzy i Studnicy (PLH220038)	3110, 3140, 3150, 3160, 3260, 3270, 4030, 6120, 6410, 6430, 6510, 7110, 7120, 7140, 7150, 7220, 7230, 9110, 9130, 9160, 9190, 91D0, 91E0	*Bombina bombina, Cobitis taenia, Cottus gobio, Emys orbicularis, Lampetra fluviatilis, Lampetra planeri, Luronium natans, Lutra lutra, Rhodeus amarus, Salmo salar, Triturus cristatus*
Janiewickie Bagno*	PLH 320008	**Sławno**	2023-11-22 2008-01-15	162,28	Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 17 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Janiewickie Bagno (PLH320008)	7110, 7120, 7150	-
Jezioro Kopań	PLH 320059	**Postomino**, **Darłowo**	2021-12-10 2011-02-08	1 166,48	Decyzja Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Kopań (PLH320059)	1130, 1150, 1230, 2110, 2120, 2130, 2180, 9110, 9190, 91E0	-

Nazwa	Kod obszaru	Gminy	Data wyznaczenia: w Polsce przez KE	Powierzchnia [ha]	Akty prawne	Typy siedlisk przyrodniczych	Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92I43IEWG
Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy**	PLH 320068	**Postomino**, Ustka	2023-11-08 2015-12-23	2 730,52	Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2015/2369 z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2015) 8191) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy (PLH320068)	1130, 1150, 2110, 2120, 2130, 2170, 2180, 2190, 3150, 7140, 9110, 9190, 91D0	*Linaria loeselii*
Przymorskie Błota	PLH 220024	**Postomino**, Ustka	2022-12-02 2008-01-15	1 709,61	Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 października 2022 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Przymorskie Błota (PLH220024)	3150, 6410, 6510, 7110, 7120, 7140, 7150, 9160, 9190, 91D0, 91F0	-
Słowińskie Błoto***	PLH 320016	**Darłowo**	2023-11-11 2008-01-15	193,0700	Decyzja Komisji z dnia 13 listopada 2007 r. przyjmująca, na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007) 5043) (2008/25/WE) Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 9 października 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Słowińskie Błoto (PLH320016)	7110, 7120, 9110, 9160, 91D0	*Baeothryon cespitosum, Rubus chamaemorus, Somatochlora arctica, Sphagnum fuscum, Sphagnum papillosum, Sphagnum tenellum*

Nazwa	Kod obszaru	Gminy	Data wyznaczenia: w Polsce przez KE	Powierzchnia [ha]	Akty prawne	Typy siedlisk przyrodniczych	Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009I147IWE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92I43IEWG
DYREKTYWA PTASIA							
Przybrzeżne wody Bałtyku	PLB 990002	**Postomino**, Ustka, Władysławowo, m. Ustka, Krokowa, Sianów, **Darłowo**, Choczewo, m. Łeba, Smołdzino	2004-11-05 -	19 4626,73	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków	-	*Alca torda, Cepphus grille, Clangula hyemalis, Gavia arctica, Gavia stellata, Larus argentatus, Larus canus, Melanitta fusca, Melanitta nigra, Melanitta nigra*

*- W 2021 opracowano propozycję zmian granic obszaru, którą po akceptacji Rady Ministrów (uchwała Rady Ministrów z dnia 25 stycznia 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu „Lista zmian w sieci obszarów Natura 2000", M. P. z 2022 r. poz. 111) przekazano do KE. Komisja zatwierdziła zmianę decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2023/244 z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie przyjęcia szesnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny.
**- W 2021 opracowano propozycję zmian granic obszaru, którą po akceptacji Rady Ministrów (uchwała Rady Ministrów z dnia 25 stycznia 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu „Lista zmian w sieci obszarów Natura 2000", M. P. z 2022 r. poz. 111) przekazano do KE. Komisja zatwierdziła zmianę decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2023/244 z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie przyjęcia szesnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny.
***- W 2021 opracowano propozycję zmian granic obszaru, którą po akceptacji Rady Ministrów (uchwała Rady Ministrów z dnia 25 stycznia 2022 r. w sprawie wyrażenia zgody na przekazanie Komisji Europejskiej dokumentu „Lista zmian w sieci obszarów Natura 2000", M. P. z 2022 r. poz. 111) przekazano do KE. Komisja zatwierdziła zmianę decyzją wykonawczą Komisji (UE) 2023/244 z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie przyjęcia szesnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny.

źródło: crfop.gdos.gov.pl

Plan Zadań Ochronnych (PZO)

Plan zadań ochronnych jest podstawowym dokumentem przy zarządzaniu zasobami przyrodniczymi dla ochrony których, zostały utworzone obszary sieci Natura 2000. Tworzy on podstawę do prowadzenia działań ochronnych siedlisk oraz gatunków zwierząt, wskazując podmioty odpowiedzialne za wykonanie jego założeń. Dokument ten jest sporządzany na okres dziesięciu lat, obejmuje on art.

- opis granic obszaru i mapę obszaru Natura 2000;
- identyfikację istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony;
- cele działań ochronnych;
- określenie działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania, w tym w szczególności działań dotyczących: ochrony czynnej siedlisk przyrodniczych, gatunków roślin i zwierząt oraz ich siedlisk; monitoringu stanu przedmiotów ochrony oraz monitoringu realizacji celów; uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony;
- wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz planach zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, jeżeli są niezbędne dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000;
- wskazanie terminu sporządzenia, w razie potrzeby, planu ochrony dla części lub całości obszaru.

W poniższej tabeli zestawiono Zarządzenia wydane w celu ustanowienia Planów Zadań Ochronnych dla Obszarów Natura 2000 znajdujących się na terenie OF Sławna.

Tabela 19. Zestawienie Zarządzeń do PZO dla poszczególnych Obszarów Natura 2000

Nazwa	PZO
Dolina Bielawy	w trakcie opracowania
Dolina Grabowej	-
Dolina Wieprzy i Studnicy	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 14 listopada 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038
Janiewickie Bagno	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 stycznia 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Janiewickie Bagno”
Jezioro Bukowo	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Bukowo PLH 320041 Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 25 maja 2018 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Jezioro Bukowo PLH 320041

Nazwa	PZO
Jezioro Kopań	-
Jezioro Wicko i Modelskie Wydmy	-
Przybrzeżne wody Bałtyku	w trakcie opracowania*
Przymorskie Błota	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 25 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Przymorskie Błota PLH220024
Słowińskie Błoto	-

*- *** tzw. obszary morskie, dla których plany ochrony sporządza Dyrektor Urzędu Morskiego

źródło: https://www.gov.pl/web/rdos-szczecin/plany-zadan-ochronnych, www.crfop.gdos.gov.pl

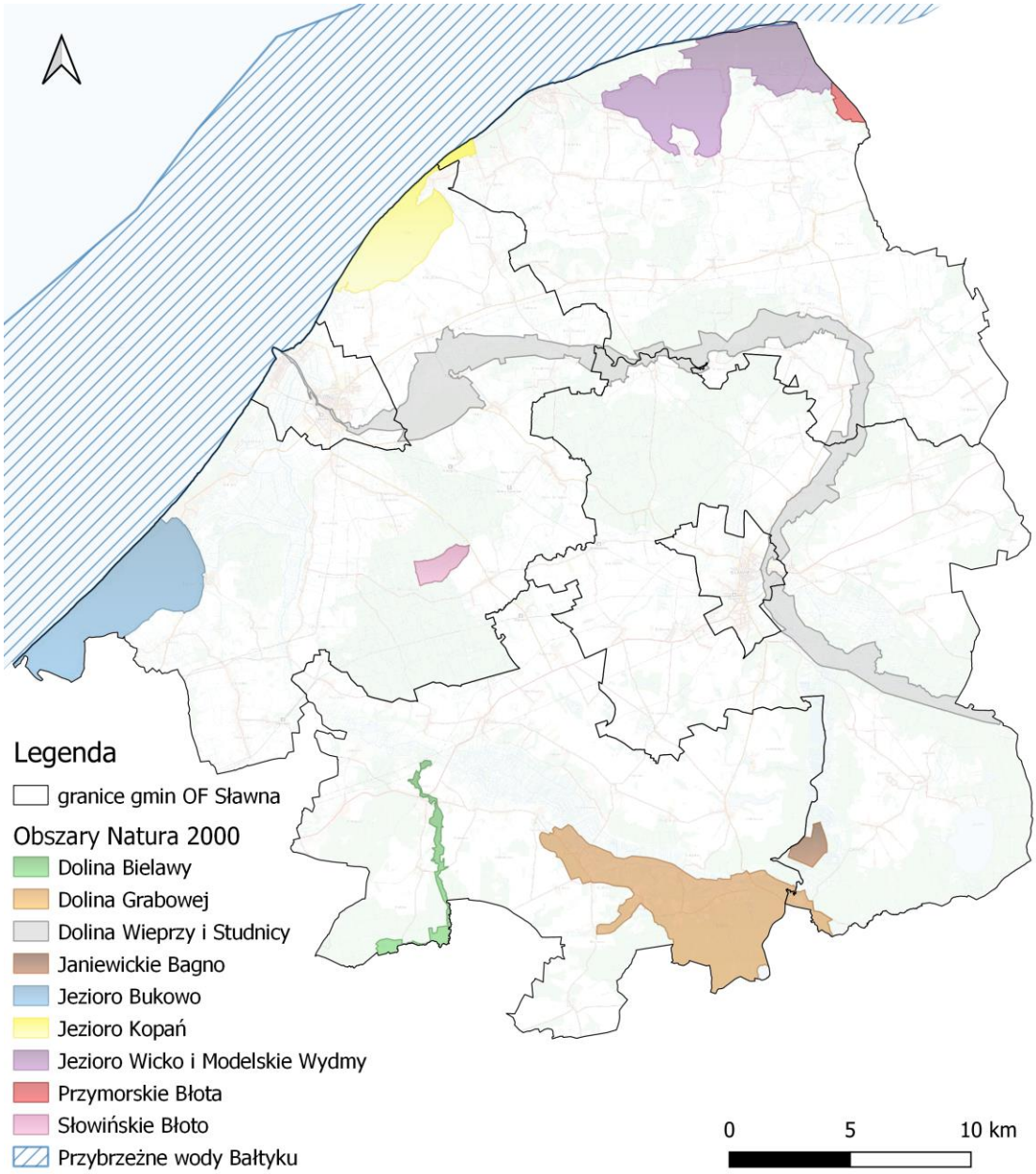

Rysunek 21. Obszary Natura 2000 na tle OF Sławna

źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Obszary Chronionego Krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych (art. 23 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Poniżej zestawiono Obszary Chronionego Krajobrazu znajdujące się na terenie OF Sławna.

Tabela 20. Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie OF Sławna

Nazwa	Jezioro Łętowskie oraz okolice Kępic (woj. zachodniopomorskie)	Koszaliński Pas Nadmorski	Pas Pobrzeża na zachód od Ustki (woj. zachodniopomorskie);
Powiaty	sławieński	koszaliński, kołobrzeski, sławieński, Koszalin	sławieński
Gminy	Sławno	Postomino, Kołobrzeg, m. Koszalin, Dygowo, Ustronie Morskie, Mielno, Będzino	Postomino
Data wyznaczenia	1981-01-01	1975-11-17	1981-01-01
Powierzchnia [ha]	1366,00	36229,00	6189,00
Akt prawny o wyznaczeniu	Uchwała nr X/42/81 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Słupsku z dnia 8 grudnia 1981 roku w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi" oraz obszarów chronionego krajobrazu	Uchwała Nr X/46/75 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie z dnia 17 listopada 1975 r. w sprawie stref chronionego krajobrazu	Uchwała Nr X/42/81 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Słupsku z dnia 8 grudnia 1981 roku w sprawie utworzenia Parku Krajobrazowego "Dolina Słupi" oraz obszarów chronionego krajobrazu
Dane pozostałych aktów prawnych	Obwieszczenie Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 29 kwietnia 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu uchwały w sprawie obszarów chronionego krajobrazu	Uchwała Nr XXX/470/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. zmieniająca uchwałę Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu	Uchwała Nr XXX/470/18 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 27 lutego 2018 r. zmieniająca uchwałę Nr XXXII/375/09 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 15 września 2009 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu
Opis wartości przyrodniczej i krajobrazowej	Obszar chronionego krajobrazu "Jezioro Łętowskie oraz okolice Kępic" stanowi fragment krajobrazu charakterystycznego dla terenów morenowych. Tworzą go utwory pochodzenia polodowcowego o mocno zróżnicowanych formach morfologicznych. Cały obszar leży w dorzeczu Wieprzy i Grabowej. Dolina Wieprzy, której koryto jest kręte, tworzy meandry i zakola; jest trudno dostępne i malownicze. Zbocza doliny są wysokie. Występują tu jeziora: Łetowskie, Obłęże i Nakło. Lasy z dominacja sosny,	Obszar o niezwykłych walorach krajobrazowych, w którego skład wchodzą wydmy nadmorskie, tereny leśne oraz łąki z roślinnością halofilną. Na tym obszarze zachowany jest pas drzewiastej i zaroślowej roślinności wydmowej wraz z podmokłymi łąkami i trzcinowiskami na zapleczu wydm oraz z efektownymi farezami i piaszczystymi plażami na wybrzeżu. W granicach OChK znajdują się siedliska ważne dla bytowania, cennych kręgowców, takich jak traszka zwyczajna, ropucha szara, żaby:	"Pas pobrzeża na zachód od Ustki" stanowi obszar o wyjątkowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Charakteryzuje się równoleżnikowym układem siedlisk i zróżnicowana szatą roślinną reprezentującą większość zbiorowisk roślinnych związanych z wydmowym i klifowym typem brzegu Bałtyku oraz z obniżeniami równin przymorskich wraz z otaczającymi je od południa pasami wzgórz. Obszar obejmuje lasy, bagna położone wzdłuż brzegów cieków

Nazwa	Jezioro Łętowskie oraz okolice Kępic (woj. zachodniopomorskie)	Koszaliński Pas Nadmorski	Pas Pobrzeża na zachód od Ustki (woj. zachodniopomorskie);
	w obniżeniach drzewostany olszowe z brzozą i sosna. Na siedliskach lasu mieszanego rosną dęby i buki. Na ternie obszaru występują stanowiska lęgowych ptaków wodno-błotnych i siedliska ptaków chronionych objętych ochroną strefową. Bytują i rozmnażają się tu gatunki ujęte w Dyrektywie Ptasiej oraz Konwencji Berneńskiej. Wśród ptaków spotykamy między innymi kaczkę czernicę, łabędzia niemego, żurawia, bociana czarnego, perkozka, bielika, krogulca, zimorodka.	jeziorkowa, trawna i moczarowa, jaszczurki: żyworodna i padalec, derkacz, kszyk, kania ruda i błotniaki: stawowy oraz łąkowy, świerszczak oraz strumieniówka, dzierzby, nietoperze i łasicowate. Wybrzeże Bałtyku jest okresowo wykorzystywane przez foki, które przed stu laty nawet tu mogły się rozradzać. Również jeszcze stosunkowo niedawno plaże Bałtyku, jak i łąki nadmorskie stanowiły z pewnością biotop dla lęgów ptaków siewkowatych, takich jak rycyk, kulik, krwawodziób, biegus zmienny, a być może także bekasik. W pasie nadmorskim znajdują się obszary klifowe, nadmorskie wydmy szare, inicjalne stadia nadmorskich wydm białych, lasy mieszane na wydmach nadmorskich, żyzne buczyny, kwaśne buczyny, grąd subatlantycki, kwaśne dąbrowy, lasy łęgowe oraz łąki świeże użytkowane ekstensywnie i podmokłe łąki eutroficzne oraz przymorskie jezioro Jamno z mierzeją oddzielającą go od morza oraz przylegające do jeziora kompleksy lasów i bagiennych łąk.	Głownica, Głowniczka, Świdnik, Klasztorna i jeziora Wicko, mokre łąki i zarośla, rozległe zatorfione równiny wraz z otaczającym je pasami wzgórz wydmowych. Flora odznacza się udziałem wielu gatunków chronionych i zagrożonych, takich jak: mchy torfowce, porosty chrobotki, turzyca piaskowa, mikołajek nadmorski, kukułka szerokolistna, podkolan biały, kruszczyk rdzawoczerwony, storczyk purpurowy, kocanka piaskowa, widłak jałowcowaty, wiciokrzew pomorski.

źródło: crfop.gdos.gov.pl

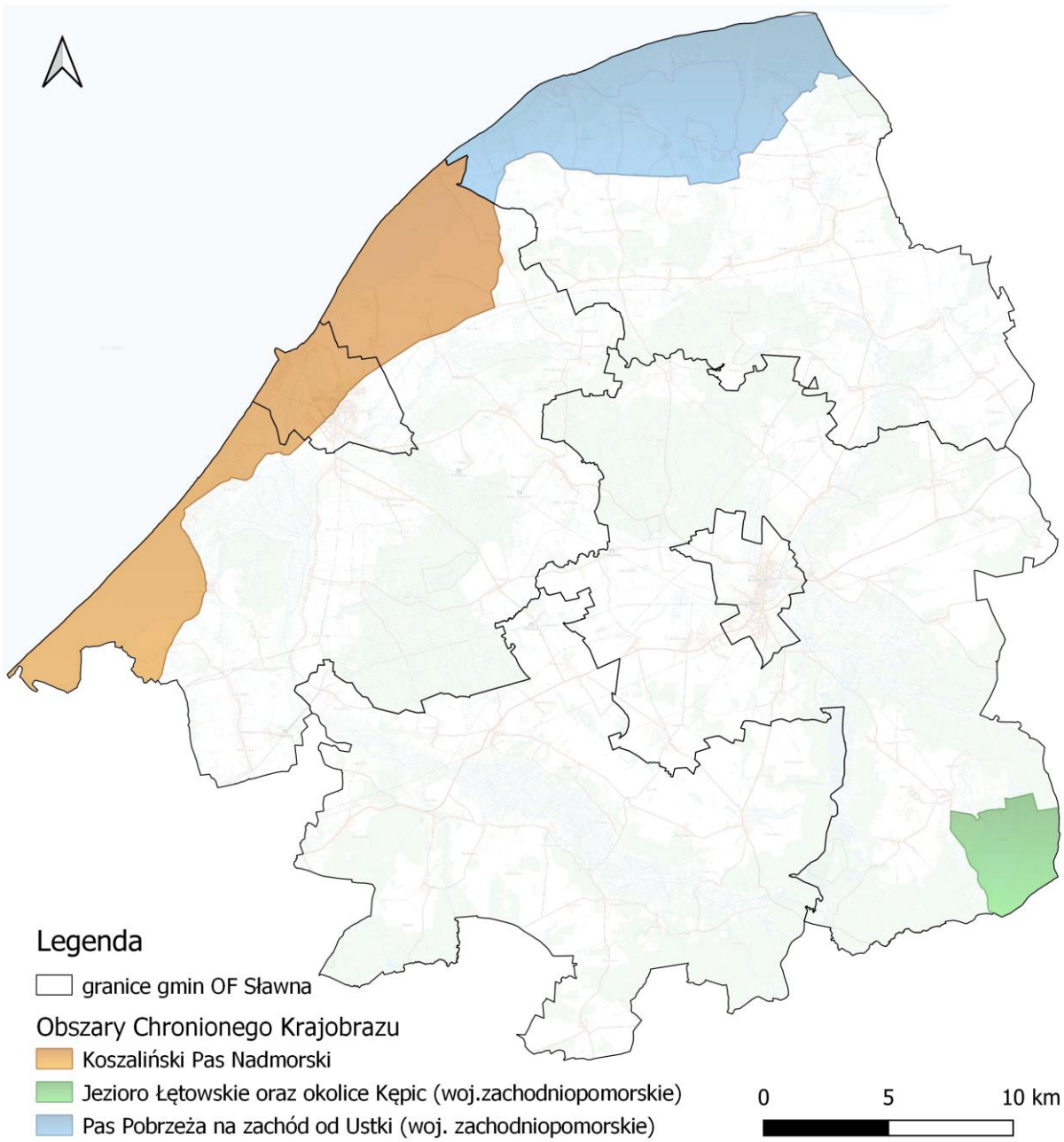

Rysunek 22. Obszary Chronionego Krajobrazu na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Rezerwaty przyrody

Rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. W poniższej tabeli zestawiono rezerwaty przyrody znajdujące się na terenie OF Sławna

Tabela 21. Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie OF Sławna

Nazwa	Janiewickie Bagno	Sieciemińskie Rosiczki	Sławieńskie Dęby	Słowińskie Błota	Zaleskie Bagna	Źródliska Biegały
Data uznania	1962-06-22	2009-10-22	1988-02-15	2005-10-25	2006-10-24	2022-10-28
Powierzchnia [ha]	162,28	12,22	34,31	193,07	114,34	23,34
Rodzaj rezerwatu	torfowiskowy	torfowiskowy	leśny	torfowiskowy	torfowiskowy	wodny
Typ rezerwatu	florystyczny	florystyczny	biocenotyczny i fizjocenotyczny	florystyczny	biocenotyczny i fizjocenotyczny	biocenotyczny i fizjocenotyczny
Podtyp rezerwatu	krzewów i drzew	roślin zielnych i krzewinek	biocenoz naturalnych i półnaturalnych	roślin zielnych i krzewinek	biocenoz naturalnych i półnaturalnych	biocenoz naturalnych i półnaturalnych
Typ ekosystemu	leśny i borowy	torfowiskowy (bagienny)	leśny i borowy	torfowiskowy (bagienny)	torfowiskowy (bagienny)	różnych ekosystemów
Podtyp ekosystemu	borów nizinnych	torfowisk przejściowych	lasów nizinnych	torfowisk wysokich	torfowisk wysokich	lasów i wód
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia15 maja 1962 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody	Zarządzenie Nr 54/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 15 września 2009 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Sieciemińskie Rosiczki"	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 29 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody	Rozporządzenie Nr 20/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 26 września 2005 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Słowińskie Błota"	Rozporządzenie Nr 114/2006 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 27 września 2006 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody "Zaleskie Bagna"	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 13 października 2022 r. w sprawie rezerwatu przyrody „Źródliska Biegały”

Nazwa	Janiewickie Bagno	Sieciemińskie Rosiczki	Sławieńskie Dęby	Słowińskie Błota	Zaleskie Bagna	Źródliska Biegały
Dane pozostałych aktów prawnych	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 20 stycznia 2017r. w sprawie rezerwatu przyrody "Janiewickie Bagno"	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 kwietnia 2016r. zmieniającego zarządzenie w sprawie rezerwatu przyrody "Sieciemińskie Rosiczki"	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 listopada 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Sławieńskie Dęby	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 26 stycznia 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Słowińskie Błota"	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Zaleskie Bagna"	-
Powiaty	sławieński	sławieński	sławieński	sławieński	sławieński	sławieński
Gminy	Sławno	Malechowo	Sławno	Darłowo	Postomino	Malechowo
Opis celów ochrony	Zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu boru bagiennego na torfowisku przejściowym ze stanowiskiem reliktowej maliny moroszki oraz innych typowych roślin boru bagiennego	Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie torfowiska przejściowego z charakterystycznymi rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin	Celem ochrony jest zachowanie fragmentu grądu o charakterze naturalnym z licznymi pomnikowymi dębami	Zachowanie kopułowego torfowiska wysokiego typu bałtyckiego z charakterystyczną florą i fauną.	Celem ochrony przyrody w rezerwacie jest zachowanie ze względów dydaktycznych i naukowych wysokiego torfowiska bałtyckiego wraz z charakterystyczną roślinnością	Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie szczególnych walorów przyrodniczych ekosystemu rozległej niszy źródliskowej cieku Biegała wraz z mechanizmami jej funkcjonowania jako złożonego systemu wzajemnego oddziaływania procesów hydrologicznych, geomorfologicznych i biotycznych

Nazwa	Janiewickie Bagno	Sieciemińskie Rosiczki	Sławieńskie Dęby	Słowińskie Błota	Zaleskie Bagna	Źródliska Biegały
Plan ochrony	Zarządzenie Nr 33/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 29 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Janiewickie Bagno" Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30.01.2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody Janiewickie Bagno	Zarządzenie Nr 8/2010 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 22 marca 2010 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Sieciemińskie Rosiczki" Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 02.08.2016r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Sieciemińskie Rosiczki"	Rozporządzenie Nr 13/2002 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 9 lipca 2002 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Sławieńskie Dęby"	Zarządzenie Nr 24/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Słowińskie Błota" Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 6 lutego 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Słowińskie Błota" Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 11. lipca 2017r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Słowińskie Błota"	Zarządzenie Nr 68/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 7 grudnia 2009 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu "Zaleskie Bagna" Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 13 marca 2017r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody "Zaleskie Bagna"	-
Zadania ochronne	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 17 stycznia 2024 r. w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody "Źródliska Biegały"

źródło: crfop.gdos.gov.pl

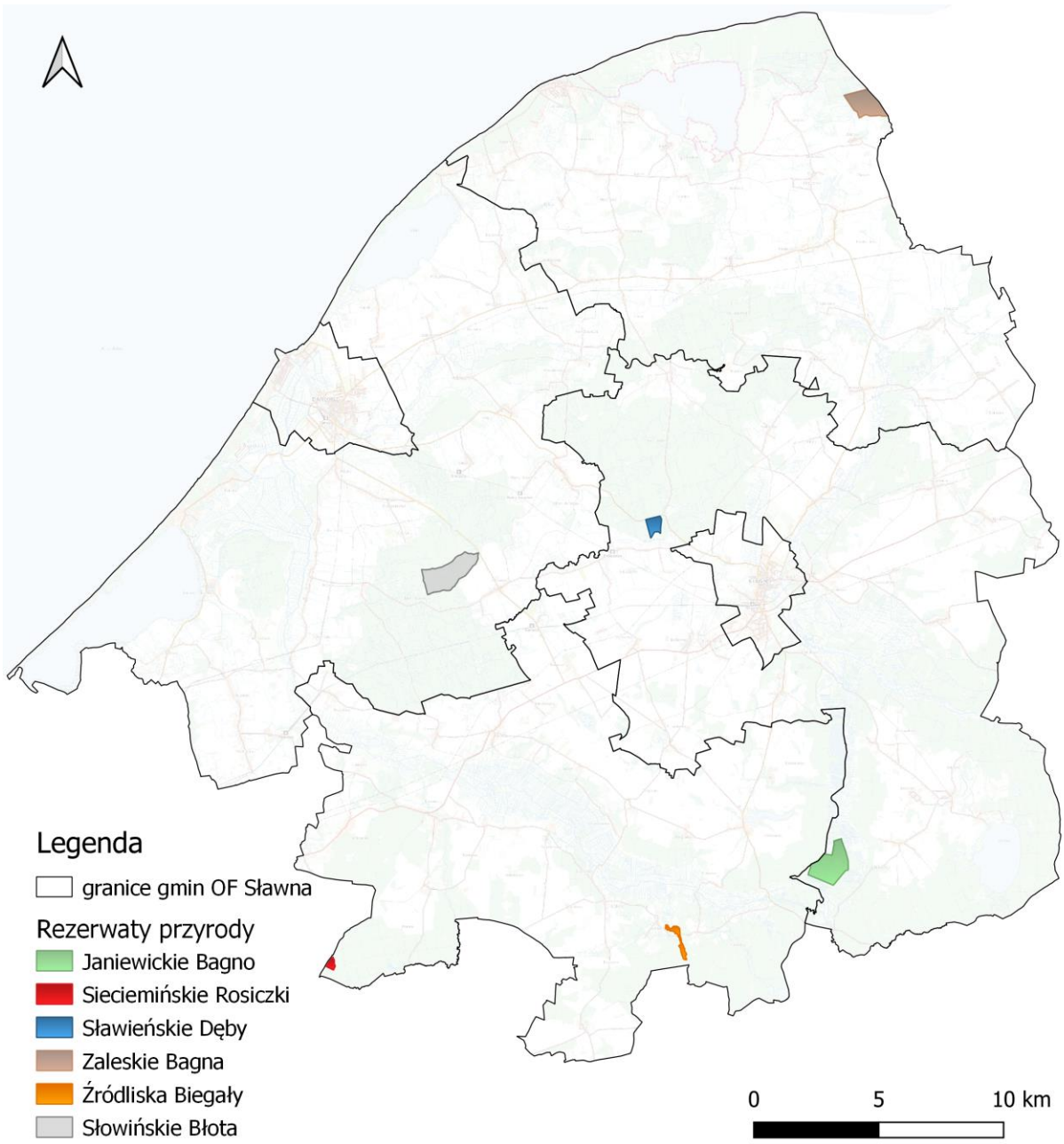

Rysunek 23. Rezerwaty przyrody na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Poniżej scharakteryzowano użytki ekologiczne na terenie OF Sławna.

Tabela 22. Charakterystyka użytków ekologicznych znajdujących się na terenie OF Sławna

Nazwa	Nie nadano nazwy	Nie nadano nazwy	Bagno
Rodzaj użytku	bagno	torfowisko	bagno
Data ustanowienia	1996-04-29	2003-06-03	1996-04-12
Powierzchnia [ha]	59,48	32,97	0,27
Opis wartości przyrodniczej	tereny bagienne, trudno dostępny obszar w dolinie Bielawy, porośnięty cennym olsem bagiennym *Ribo nigri-Alnetum*	Torfowisko mszarne porośnięte przez rzadkie zespoły torfowiskowe, jak mszar z turzycą dzióbkowatą	śródleśne zagłębienie, okresowo wypełnione wodą, otoczone lasem bukowym, zarośla wierzbowe
Dane aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Uchwała Nr XV/85/96 Rady Gminy Malechowo z dnia 29 kwietnia 1996 r. w sprawie uznania gruntów za użytki ekologiczne	Uchwała Nr V/56/2003 Rady Gminy Malechowo z dnia 23 kwietnia 2003 r. w sprawie uznania gruntów za użytki ekologiczne	Uchwała Nr XVI/201/96 Rady Gminy Darłowo z dnia 12 kwietnia 1996 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny bagna
Powiaty	sławieński	sławieński	sławieński
Gminy	Malechowo	Malechowo	Darłowo
Opis celów ochrony	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk	Ochrona ekosystemów mających znaczenia dla zachowania różnorodnych typów siedlisk

źródło: crfop.gdos.gov.pl

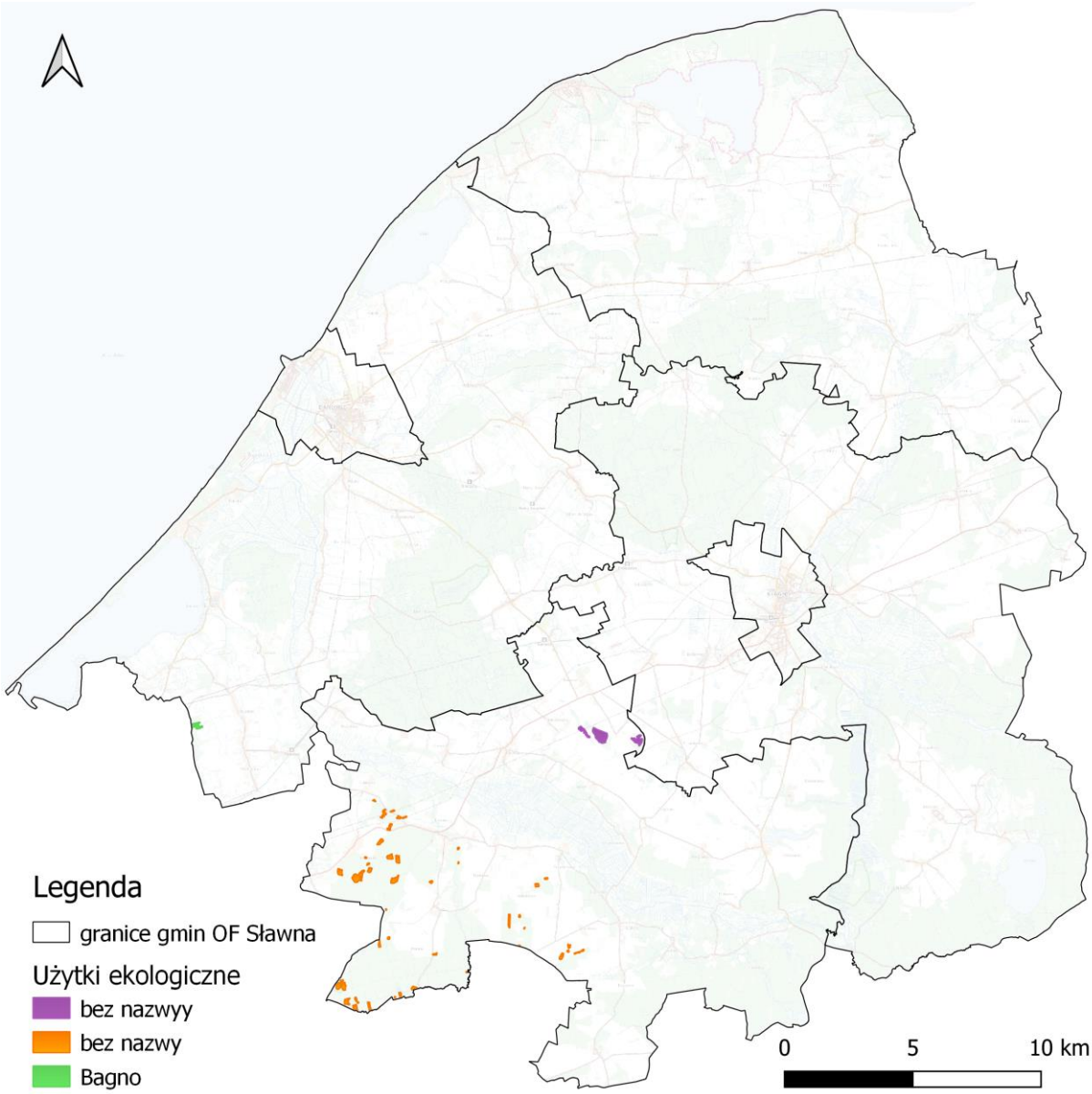

Rysunek 24. Użytki ekologiczne na tle OF Sławna
źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

Pomniki przyrody

Pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie (art. 40 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody).

Na poniższym rysunku przedstawiono pomniki przyrody znajdujące się na terenie OF Sławna.

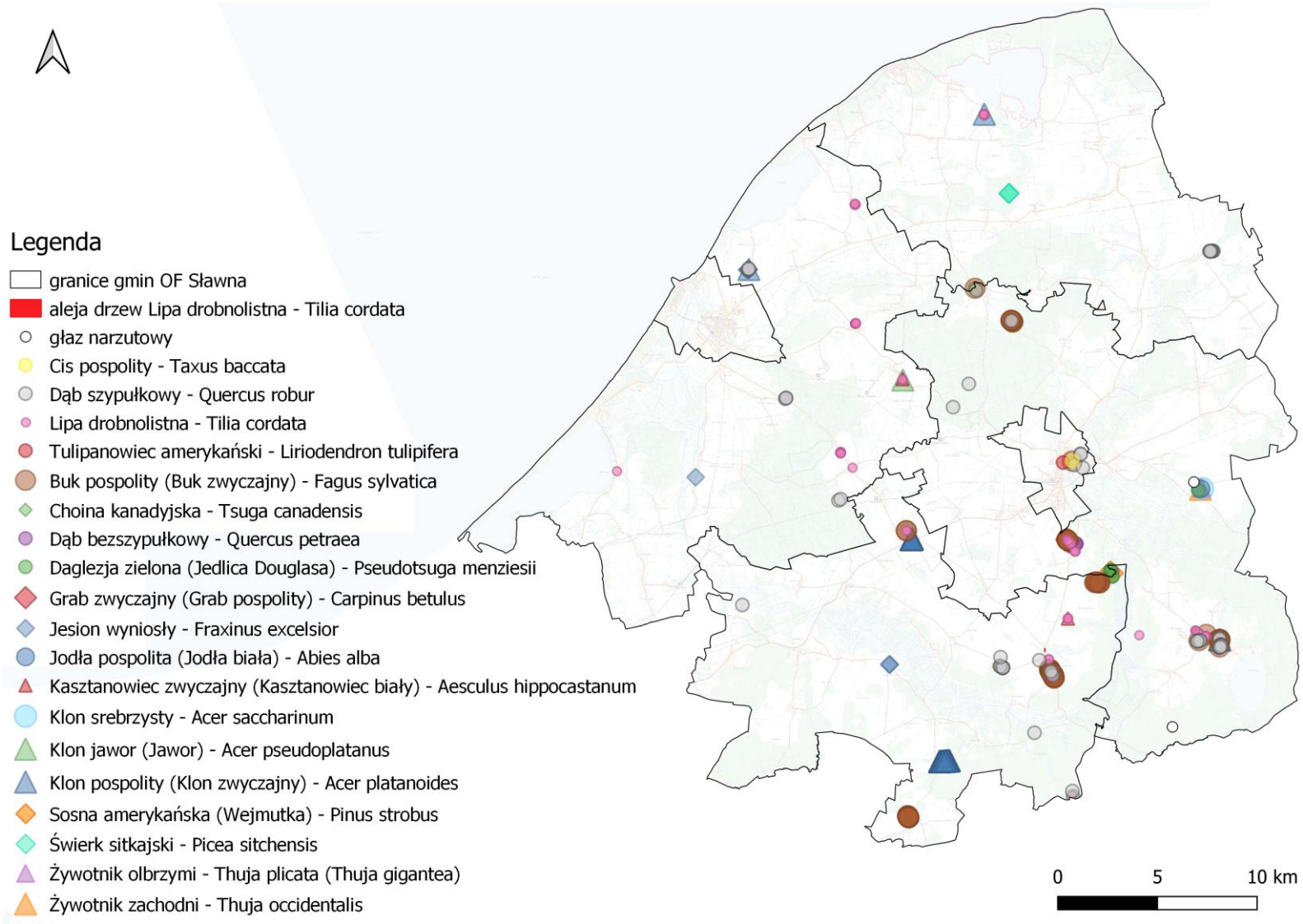

Rysunek 25. Pomniki przyrody na tle OF Sławna
źródło: crfop.gdos.gov.pl

Korytarze ekologiczne

W przestrzeni przyrodniczej ważną rolę spełniają korytarze ekologiczne. System obszarów obejmuje przede wszystkim doliny i pradoliny rzek, którymi mogą przemieszczać się organizmy zwierzęce i diaspory roślinne oraz rozległe tereny (np. puszcze, duże kompleksy łąk, bagien), w których skupia się zasadnicza część różnorodności biologicznej. Korytarze ekologiczne, aby spełniały swoją funkcję, muszą tworzyć sieć powiązanych przestrzennie obszarów. Główne cele wyznaczania i ochrony korytarzy to:

- przeciwdziałanie izolacji obszarów przyrodniczo cennych i zapewnienie funkcjonalnych połączeń między poszczególnymi regionami kraju,
- zapewnienie możliwości funkcjonowania stabilnych populacji gatunków roślin i zwierząt,
- ochrona i odbudowa bioróżnorodności w kraju i Europie,
- stworzenie spójnej sieci obszarów chronionych, które zapewnią optymalne warunki do życia możliwie dużej liczbie gatunków.

Na poniższej mapie przedstawiono korytarze ekologiczne na terenie OF Sławna.

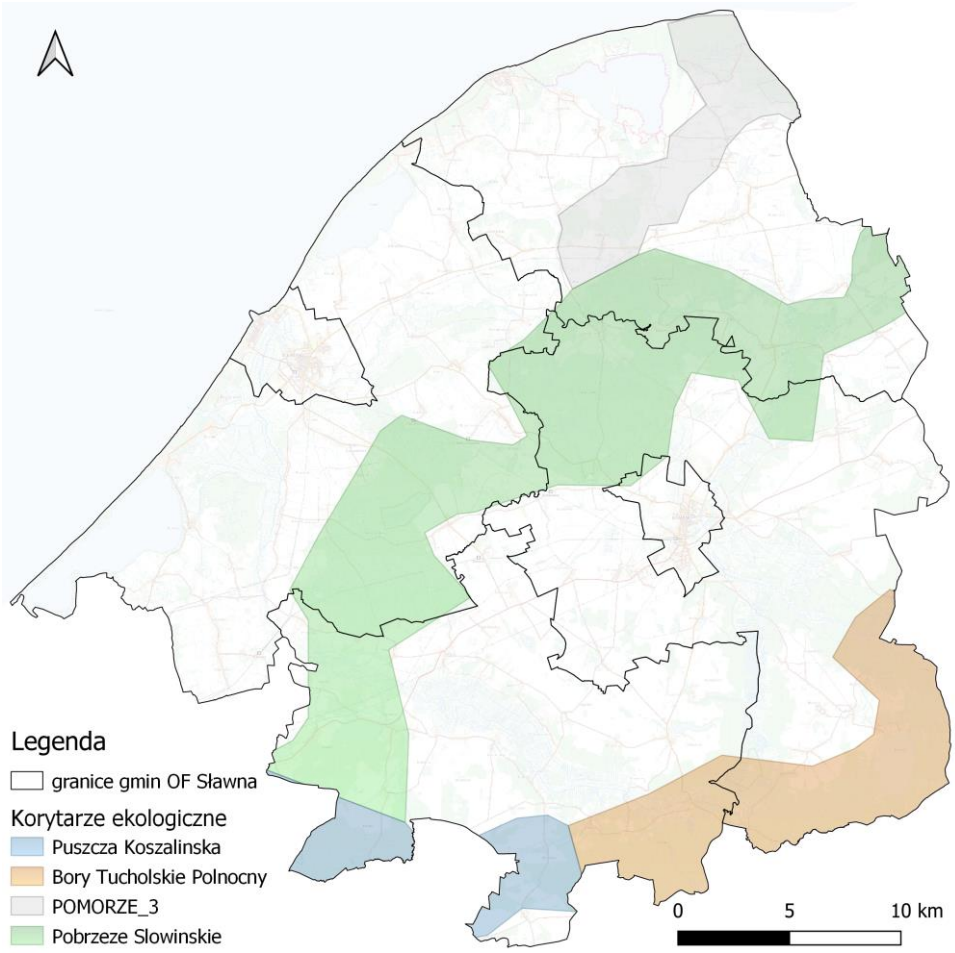

Rysunek 26. Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren
źródło: opracowanie własne na podstawie danych geoprzestrzennych

Ponadto, zgodnie z Aktualizacją Opracowania ekofizjograficznego do zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego na terenie OF Sławna wyznaczono lokalne korytarze ekologiczne. Ich lokalizacje przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 27. Lokalne korytarze ekologiczne zgodnie z Aktualizacją Opracowania ekofizjograficznego do zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego
źródło: opracowanie własne na podstawie Aktualizacji Opracowania ekofizjograficznego do zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego

Audyt krajobrazowy województwa zachodniopomorskiego

Konieczność zapewnienia ochrony krajobrazu i właściwego nim zarządzania wynika z postanowień ratyfikowanej przez Polskę w roku 2005 Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Zgodnie z art. 5 tej konwencji Polska zobowiązana jest m.in. do podjęcia działań na rzecz prawnego uznania krajobrazów, ustanowienia i wdrożenia polityki krajobrazowej oraz zintegrowania krajobrazu z własną polityką w zakresie planowania regionalnego i urbanistycznego, a także z innymi politykami, które pośrednio lub bezpośrednio oddziałują na krajobraz.

Audyt sporządzany jest dla obszaru całego województwa przy wykorzystaniu klasyfikacji i metodyki ustalonej w ramach rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych z dnia 11 stycznia 2019 r. (Dz.U. 2019, poz. 394), zmienionego Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19 października 2022 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz.U. poz. 2308).

29 marca 2019 r. Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego podjął uchwałę Nr 524 w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu audytu krajobrazowego dla województwa zachodniopomorskiego oraz wyznaczenia jednostki odpowiedzialnej za realizację zadania.

Na poniższej mapie przedstawiono krajobrazy priorytetowe na tle OF Sławna.

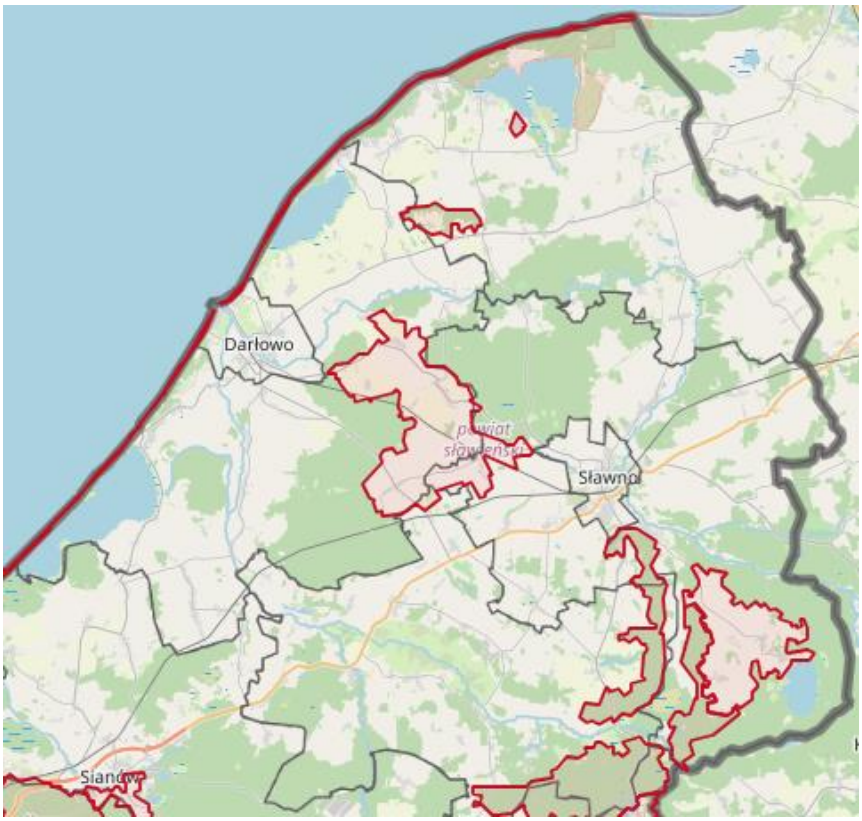

Rysunek 28. Krajobrazy priorytetowe na tle OF Sławna
źródło: http://audytkrajobrazowy-projekt.rbgp.pl/mapa-krajobrazy.html [data dostępu: 25.04.24 r.]

Całość procesu odbywa się obiektywną metodą obliczania wskaźników dla poszczególnych krajobrazów, a następnie w wyniku statystyczno-matematycznych obliczeń wyłonione zostają krajobrazy najcenniejsze (priorytetowe). Metoda wskazywania krajobrazów priorytetowych wyróżnia trzy możliwości ich wskazania, ze względu na reprezentatywność, ważność lub unikatowość. Metod została przyjęta Rozporządzeniem Rady Ministrów ogłoszonym 28 lutego 2019 r. Opis metodyki i wykorzystanych danych zawiera dokument pt. „Opis przyjętych metodyk oraz wykorzystanych źródeł danych użytych przy sporządzaniu Audytu krajobrazowego województwa zachodniopomorskiego".

Grunty leśne

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia gruntów leśnych na OF Sławna wynosi 30 452,39 ha, co daje średnią lesistość na poziomie 28,5 % (średnia krajowa wynosi 29,6%).

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta. Gospodarkę leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa prowadzi się w oparciu o Uproszczone Plany Urządzenia Lasów lub decyzje administracyjne określające zadania z zakresu gospodarki leśnej wydane na podstawie Inwentaryzacji Stanu Lasu. Ww. dokumenty (UPUL i ISL) opracowywane są na okres 10 lat.

7. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Zagadnienia i cele środowiskowe ustanowione na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym ze względu na priorytetowe traktowanie ochrony środowiska zawarte są w wielu konwencjach międzynarodowych i podstawowych aktach tworzących Wspólnotę UE. Dokumenty te stanowią ramy dla regulacji prawnych (dyrektywy i rozporządzenia w prawie unijnym oraz ustawy i rozporządzenia w prawie polskim) oraz stanowią podstawę dla kształtowania polityki ochrony środowiska w określonej perspektywie czasowej, w szeregu tworzonych dokumentów (strategie, polityki, programy). Cele polityki ochrony środowiska na szczeblu wspólnotowym zostały określone w wielu dokumentach strategicznych, które stanowią ramy dla dokumentów krajowych i regionalnych.

W *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* wyznaczono 4 cele strategicznych w ramach, których nie wszystkie zaplanowane działania będą oddziaływały na środowisko. Wszystkie zaplanowane inwestycje, które w sposób bezpośredni lub pośredni będą miały wpływ na środowisko, ostatecznie przyczynią się do poprawy jego jakości.

Strategia uwzględnia zapisy i cele sformułowane w dokumentach przedstawionych w tabeli poniżej.

Tabela 23. Przegląd dokumentów europejskich i krajowych oraz zawartych w nich celów środowiskowych istotnych dla realizacji Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Dokumenty europejskie	
„Europa 2020" Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Komunikat Komisji Europejskiej z 03.03.2010.	Strategia wyznacza trzy ogólne, wzajemnie za sobą powiązane, priorytety: 1. rozwój inteligentny, tj. rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, m.in. poprzez podniesienie jakości edukacji, wspieranie transferu innowacji i wiedzy, pełne wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, a także wdrażanie innowacji w formie produktów i usług, które służyć będą wzrostowi gospodarczemu, tworzeniu nowych miejsc pracy i rozwiązywaniu problemów społecznych, 2. rozwój zrównoważony, tj. wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej dla przeciwdziałania zmianom klimatu, degradacji środowiska, utracie bioróżnorodności oraz niezrównoważonemu wykorzystywaniu zasobów, a także dla zwiększenia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, poprawy efektywności energetycznej oraz większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, 3. rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, tj. wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną, m.in. poprzez wzrost poziomu zatrudnienia, inwestowanie w kwalifikacje, modernizowanie rynków pracy i systemów szkoleń, zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz zmniejszenie nierówności w obszarze zdrowia. Ponadto, Strategia zawiera wytyczone przez Komisję nadrzędne, wymierne wzajemnie ze sobą powiązane cele szczegółowe UE: - osiągnięcie 75% wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat, między innymi poprzez wzrost zatrudnienia kobiet i osób starszych oraz lepszą integrację migrantów na rynku pracy, - przeznaczanie 3% PKB Unii na inwestycje w działalność badawczo-rozwojową, w tym poprawę warunków prywatnej działalności badawczo-rozwojowej w UE, - osiągnięcie celów „20/20/20" w zakresie klimatu i energii, w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r., lub nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w naszym całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%, - ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10%, zdobywanie wyższego wykształcenia przez co najmniej 40% osób z młodego pokolenia, tj. w wieku 30-34 lat, - zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 mln, tj. o 25%.
„Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030". Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 25 września 2015 r.	Rezolucja wyznacza 17 celów zrównoważonego rozwoju i 169 powiązanych z nimi zadań, których założeniem jest przestrzeganie praw człowieka w odniesieniu do wszystkich ludzi oraz osiągnięcie równości płci i wzmocnienie pozycji wszystkich kobiet i dziewcząt. Globalne, współzależne i niepodzielne cele Agendy dotyczą: 1) wyeliminowania ubóstwa, 2) wyeliminowania głodu, poprawy odżywiania i zrównoważonego rolnictwa, 3) zdrowego życia i dobrobytu, 4) wysokiej jakości edukacji, w tym uczenia się przez całe życie, 5) równości płci i wzmocnienia pozycji kobiet i dziewcząt, 6) zrównoważonej gospodarki zasobami wodnymi, zapewniającymi dostęp do wody i warunków sanitarnych, 7) zrównoważonej, nowoczesnej energii w przystępnej cenie, 8) zrównoważonego, stabilnego i inkluzywnego wzrostu gospodarczego oraz godnej pracy, 9) stabilnej infrastruktury, zrównoważonego uprzemysłowienia i innowacyjności,

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Dokumenty europejskie	
	10) zmniejszania nierówności w krajach i między krajami, 11) bezpiecznych i zrównoważonych miast i osiedli sprzyjających włączeniu społecznemu, 12) zrównoważonej konsumpcji i produkcji, 13) przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom, 14) ochrony i zrównoważonego wykorzystywania oceanów, mórz i zasobów morskich, 15) ochrony i zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, w tym lasów, zwalczania pustynnienia, powstrzymywania i odwracania procesu degradacji gleby oraz powstrzymania utraty różnorodności biologicznej, 16) dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz odpowiedzialnych instytucji sprzyjających włączeniu społecznemu, 17) globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju. Realizacja wyznaczonych celów ma zapewnić równowagę pomiędzy trzema aspektami zrównoważonego rozwoju: gospodarczym, społecznym i środowiskowym.
Europejski Zielony Ład „The European Green Deal" Communication from the commission to the european parliament, the european council, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions. COM(2019) 640 final.	Europejski Zielony Ład stanowi nową strategię UE na rzecz wzrostu, którego korzyści są większe niż koszty. Jest to plan na trzy nadchodzące dekady, dotyczący zbudowania zrównoważonej gospodarki unijnej poprzez dostrzeżenie w wyzwaniach związanych z klimatem i środowiskiem naturalnym możliwości we wszystkich obszarach polityki oraz przeprowadzenie transformacji, która będzie sprawiedliwa i sprzyjająca włączeniu społecznemu. Dokument ten wyznacza unijny cel uczynienia z Europy pierwszego kontynentu neutralnego pod względem klimatu do 2050 r., przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności przemysłu i zapewnieniu sprawiedliwego przejścia dla dotkniętych regionów i pracowników. Kluczowe aspekty dokumentu dotyczą 7 obszarów: 1. czysta energia – obniżenie emisyjności systemu energetycznego Unii przy założeniu dalszej dekarbonizacji i większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii w systemie energetycznym, aktualizacji w 2023 r. krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu państw członkowskich Unii w celu osiągnięcia w 2050 r. zerowej emisji gazów cieplarnianych, 2. zrównoważony przemysł – polityka przemysłowa oparta na gospodarce o obiegu zamkniętym, dotycząca w szczególności zasobochłonnych sektorów, takich jak przemysł odzieżowy, budownictwo, elektronika i tworzywa sztuczne, z założeniem, że do 2030 r. wszystkie opakowania w Unii Europejskiej powinny nadawać się do ponownego wykorzystania lub recyklingu, w strukturze konsumpcji nastąpi odejście od produktów jednorazowego lub ograniczonego użytku na rzecz wynajmu towarów i usług oraz produktów wielokrotnego użytku, trwałych i naprawialnych, a ponadto nastąpi redukcja marnotrawstwa oraz dalszy rozwój technologii cyfrowych, 3. budowa i renowacja – zapewnienie lepszej charakterystyki energetycznej budynków publicznych i prywatnych, poprzez odpowiednią politykę cen energii zachęcającą do budowy budynków energooszczędnych, projektowanie zgodne z gospodarką o obiegu zamkniętym, zwiększoną cyfryzację, uodparnianie budynków na klimat oraz surowe egzekwowanie przepisów dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, 4. zrównoważona mobilność – zwiększenie ograniczeń emisji pochodzących ze wszystkich rodzajów transportu (drogowego, kolejowego, lotniczego i wodnego) o 90% do 2050 r., przy założeniu wzrostu znaczenia transportu multimodalnego, zwiększenia transportu ładunków koleją lub drogą wodną, zwiększenia podaży zrównoważonych paliw alternatywnych dla transportu, ograniczenia zanieczyszczeń powodowanych przez transport w miastach, a także wprowadzenia technologii cyfrowych oraz cen za transport odzwierciedlających jego wpływ na środowisko, 5. od pola do stołu – zapewnienie bezpiecznej, bogatej w wartości odżywcze i wysokiej jakości żywności, której produkcja wywiera jak najmniejszy wpływ na środowisko, poprzez wspieranie rolników i rybaków, ograniczenie stosowania i zależności od chemicznych pestycydów, nawozów i antybiotyków, a także gospodarkę o obiegu zamkniętym od produkcji po konsumpcję, 6. ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i ekosystemów – ochrona w obszarach Natura 2000, zwiększenie bioróżnorodności przestrzeni miejskich, ograniczenie stosowania nawozów i pestycydów w rolnictwie, poprawa jakości i zwiększenie powierzchni lasów, rozwój niebieskiej gospodarki,

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Dokumenty europejskie	
	7. eliminowanie zanieczyszczeń, zarówno powietrza, wody, gleby oraz produktów konsumenckich – poprzez lepsze monitorowanie, raportowanie i zapobieganie, w tym ograniczenie zanieczyszczeń pochodzących z przemysłu oraz chemikaliów, z uwzględnieniem przywrócenia naturalnych funkcji ziemi i wód powierzchniowych.
Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej – Ramowa Dyrektywa Wodna, zmieniona dyrektywami 2455/2001/WE, 2008/32/WE, 2008/105/WE, 2009/31/WE, 2013/39/UE, 2013/64/UE, 2014/101/UE.	Ramowa Dyrektywa Wodna ustanawia ramy działania w dziedzinie polityki wodnej oraz zobowiązuje państwa członkowskie do racjonalnego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych. Dyrektywa ma na celu poprawę ochrony wód śródlądowych (powierzchniowych, przejściowych, przybrzeżnych i podziemnych) w aspekcie ilościowym i jakościowym, wspieranie zrównoważonego ich wykorzystania, ochronę ekosystemów wodnych oraz od wód zależnych, zapewnienie zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, a także zmniejszenie skutków powodzi i susz. W dokumencie podkreśla się konieczność koordynacji działań w odniesieniu do wód powierzchniowych i podziemnych należących do tego samego systemu ekologicznego, hydrologicznego i hydrogeologicznego. Państwa członkowskie powinny podjąć działania dla wyeliminowania zanieczyszczeń wód powierzchniowych przez substancje priorytetowe oraz stopniowej redukcji zanieczyszczenia przez inne substancje.
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2284 z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie redukcji krajowych emisji niektórych rodzajów zanieczyszczeń atmosferycznych, zmiany dyrektywy 2003/35/WE oraz uchylenia dyrektywy 2001/81/WE.	Dyrektywa ma służyć osiągnięciu długoterminowego celu Unii dotyczącego jakości powietrza, zgodnego z wytycznymi Światowej Organizacji Zdrowia, oraz unijnych celów dotyczących ochrony różnorodności biologicznej i ekosystemów – poprzez zmniejszenie poziomów i depozycji zanieczyszczeń powietrza, powodujących zakwaszanie, eutrofizację i powstawanie ozonu poniżej krytycznych ładunków i poziomów określonych w konwencji LRTAP, a ponadto przyczynia się do osiągnięcia zwiększonych synergii między polityką unijną w zakresie jakości powietrza a innymi politykami, zwłaszcza polityką klimatyczno-energetyczną. W celu zbliżenia się do osiągnięcia poziomów jakości powietrza, które nie wywołują znacznych negatywnych skutków i zagrożeń dla zdrowia ludzkiego i środowiska, dokument ten ustanawia zobowiązania państw członkowskich w zakresie redukcji emisji antropogenicznych zanieczyszczeń do atmosfery: dwutlenku siarki (SO_2), tlenków azotu (NO_x), niemetanowych lotnych związków organicznych (NMLZO), amoniaku (NH3) i pyłu drobnego (PM2,5). Dyrektywa zawiera również wymóg sporządzania, przyjmowania i wdrażania krajowych programów ograniczania zanieczyszczenia powietrza oraz monitorowania emisji zanieczyszczeń i ich skutków, jak również przekazywania na ten temat informacji.
Biała Księga. Adaptacja do zmian klimatu: europejskie ramy działania, 01.04.2009, KOM(2009) 147 wersja ostateczna.	Dokument przedstawia cel unijnych ram na rzecz adaptacji, tj. osiągnięcie w UE takiej zdolności adaptacji, by mogła ona stawić czoła skutkom zmian klimatu. Unijne ramy będą wdrażane etapowo i obejmują: tworzenie trwałych podstaw wiedzy na temat oddziaływania i skutków zmian klimatu w UE, m.in. poprzez ustanowienie systemu wymiany informacji; włączenie adaptacji do kluczowych dziedzin politycznych UE, tj. polityki zdrowotnej i społecznej, sektora rolnictwa i leśnictwa, różnorodności biologicznej, ekosystemów i wody, obszarów przybrzeżnych i morskich oraz systemów produkcyjnych i infrastruktury fizycznej; stosowanie kombinacji instrumentów politycznych (instrumenty rynkowe, wytyczne, partnerstwa publiczno-prywatne) celem zapewnienia skutecznej realizacji procesu adaptacji; oraz nasilenie międzynarodowej współpracy w zakresie adaptacji.
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 z dnia 30 maja	Dyrektywa ustanawia środki służące ochronie środowiska i zdrowia ludzkiego, poprzez zapobieganie powstawaniu i zmniejszenie ilości odpadów oraz negatywnego wpływu ich wytwarzania i gospodarowania nimi oraz przez zmniejszenie całkowitego wpływu użytkowania zasobów i poprawę efektywności takiego użytkowania, co ma zasadnicze znaczenie dla przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz dla zapewnienia konkurencyjności Unii w perspektywie długoterminowej. Dokument ustala hierarchię postępowania

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Dokumenty europejskie	
2018 r. zmieniająca dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego I Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy.	z odpadami (zapobieganie, przygotowanie do ponownego użycia, recykling, inne metody odzysku, unieszkodliwianie), która powinna przekładać się na kolejność priorytetów w przepisach prawa i polityce, dotyczących zapobiegania powstawaniu odpadów oraz gospodarowania nimi. Gospodarowanie odpadami ma być prowadzone bez narażania zdrowia ludzkiego oraz bez szkody dla środowiska, a w szczególności: a) bez zagrożenia dla wody, powietrza, gleby, roślin lub zwierząt; b) bez powodowania uciążliwości przez hałas lub zapachy oraz c) bez niekorzystnych skutków dla terenów wiejskich lub miejsc o szczególnym znaczeniu. W celu poprawy efektywności gospodarki odpadami państwa członkowskie zobowiązane są do podejmowania działań na rzecz stworzenia wystarczającej i zintegrowanej sieci instalacji do unieszkodliwiania odpadów i instalacji do odzysku zmieszanych odpadów komunalnych, z uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik.
Dokumenty krajowe	
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030). Załącznik do Uchwały nr 239 Rady Ministrów z dn. 13 grudnia 2011 r.).	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 stanowi najważniejszy dokument strategiczny dotyczący zagospodarowania przestrzennego kraju. Zawarta w dokumencie wizja przestrzennego zagospodarowania Polski w 2030 roku opiera się na pięciu oczekiwanych cechach przestrzeni: konkurencyjności i innowacyjności, spójności wewnętrznej, bogactwie i różnorodności biologicznej, bezpieczeństwie oraz ładzie przestrzennym. W dokumencie przedstawiono 6 celów i obszarów interwencji, spośród których za najważniejsze ze środowiskowego punktu widzenia należy uznać: - kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych, obejmujący m. in. zmniejszenie obciążenia środowiska emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby, działania mające na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów, racjonalizację gospodarowania zasobami wód, kształtowanie naturalnej retencji, dbałość o jakość przestrzeni otaczającej i krajobraz (w tym wzmocnienie spójności przestrzeni przyrodniczej i stopnia ochrony krajobrazu rolniczego, ochronę przestrzeni wyjątkowych; ochronę najlepszych gleb rolniczych i leśnych; rewitalizację obszarów zdegradowanych oraz rekultywację terenów poprzemysłowych; zmniejszenie obciążeń środowiska emisjami z transportu, zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych - zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego, obejmujący m.in. przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na nie, ograniczenie emisji CO_2, poprawę efektywności przesyłu, zaopatrzenia i zużycia energii, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, minimalizację ryzyka powodziowego oraz zwiększanie dyspozycyjnych zasobów wodnych, - przywracanie i utrwalanie ładu przestrzennego, obejmujący m.in skuteczną ochronę jakości i tożsamości krajobrazu naturalnego i zurbanizowanego oraz oszczędne i racjonalne użytkowanie terenu.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 14 lutego 2017 r.	To kluczowy dokument na szczeblu krajowym w obszarze średnio- i długofalowej polityki rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym. Celem głównym Strategii jest stworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Dla jego realizacji sformułowano cele szczegółowe, główne obszary koncentracji działań i kierunki interwencji, spośród których do najistotniejszych celów środowiskowych należy zaliczyć: poprawę stanu zdrowia obywateli oraz efektywności opieki zdrowotnej, zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (obejmujące wzrost efektywności i atrakcyjności transportu publicznego, ograniczenie negatywnego wpływu transportu na stan powietrza, rozwój elektromobilności, a także promocję ruchu rowerowego), poprawę bezpieczeństwa energetycznego kraju (w tym nowe, nisko- i zeroemisyjne moce wytwórcze, także OZE, technologie magazynowania energii), poprawę efektywności energetycznej (w budownictwie, przedsiębiorstwach, ciepłownictwie, transporcie, ograniczenie strat w przesyle energii), reindustrializację (zmniejszenie energochłonności, zasobo- i

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Dokumenty europejskie	
	materiałochłonności procesów przemysłowych, poprawa efektywności energetycznej, obniżenie emisyjności) i restrukturyzację sektora górnictwa węglowego oraz zarządzanie zasobami środowiska przyrodniczego zapewniające ich dobry stan (woda, powietrze, gleby, różnorodność biologiczna, krajobraz, zasoby geologiczne, odpady).
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 17.09.2019 r.	KSRR2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Położono w nim nacisk na rozwój zrównoważony całego kraju, czyli zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich. Jako cel główny Strategii wskazano efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju. Dla realizacji polityki regionalnej wyznaczono 3 cele szczegółowe, dotyczące: zwiększenia spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, wzmacniania regionalnych przewag konkurencyjnych oraz podniesienia jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie. W ramach celów szczegółowych uwzględniono aspekty dotyczące rozwoju kapitału społecznego (aktywizacji, podnoszenia kompetencji i umiejętności oraz wzmacniania poczucia tożsamości i integracji społeczności lokalnej), wsparcia kultury (w tym dziedzictwa niematerialnego oraz zwiększania dostępu do dóbr i usług kultury), wsparcia placówek edukacyjnych (w tym kształcenia ustawicznego, rozwoju srebrnej gospodarki), kompleksowej poprawy jakości powietrza (ograniczenia zjawiska niskiej emisji na obszarach zurbanizowanych, efektywnego energetycznie niskoemisyjnego ciepłownictwa systemowego, wymiany kotłów, termomodernizacji, działań edukacyjnych), racjonalnego gospodarowania przestrzenią i zapewnienia ładu przestrzennego (rewitalizacji i rekultywacji, nadania nowych funkcji zdegradowanym obszarom miejskim, dostosowania obszarów zurbanizowanych do zmian klimatu i wymogów ochrony środowiska, ograniczenia suburbanizacji i przeciwdziałania dekoncentracji osadnictwa, rozwoju obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych), zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego (gospodarki o obiegu zamkniętym, innowacji w zakresie technologii, produktów i usług, dostosowania przedsiębiorstw do standardów środowiskowych), rozwijania i integrowania systemów transportu zbiorowego, rozwoju transportu nisko- i bezemisyjnego (w tym elektromobilności), wykorzystania potencjału OZE, poprawy gospodarowania odpadami i oczyszczania ścieków. W dokumencie Śląsk zaliczony został do jednego z 4 obszarów strategicznej interwencji (OSI), a więc obszarów, które uwzględnione zostaną w krajowych i regionalnych strategiach i będą traktowane preferencyjnie.
Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 16 lipca 2019 r.	Polityka Ekologiczna Państwa 2030 jest jedną z dziewięciu zintegrowanych strategii sektorowych, dedykowaną środowiskowym celom i priorytetom kraju. Dokument ten stanowi doprecyzowanie i operacjonalizację zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), z której zaczerpnięty został główny cel Polityki - rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców. Dla realizacji tego celu sformułowano 3 cele szczegółowe dotyczące poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego, zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska, a także łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do nich oraz zarządzania ryzykiem klęsk żywiołowych. Zawarte w Polityce kierunki interwencji odnoszą się do wszystkich komponentów środowiska, tj. powietrza, wód, powierzchni ziemi, w tym gleb, a także różnorodności biologicznej, krajobrazu i zasobów geologicznych oraz klimatu. Ponadto, w dokumencie ujęto także kwestie gospodarki leśnej, gospodarki odpadami i edukacji ekologicznej, wraz z kształtowaniem wzorców zrównoważonej konsumpcji.
Polityka Energetyczna Polski do 2040 r. Projekt z dn. 08.11.2019 r.	Polityka energetyczna Polski do 2040 r., dedykowana rozwojowi sektora paliwowo-energetycznego kraju, stanowi kontynuację Polityki energetycznej Polski do 2030 r., przyjętej w 2009 r. i jest kolejną z dziewięciu zintegrowanych strategii systemu zarządzania rozwojem kraju, wynikających z przyjętej w 2017 r. Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju. Dokument ten wyznacza cel polityki energetycznej państwa, którym jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych. Dla jego realizacji wyznaczono 8 kierunków i celów szczegółowych, dotyczących: optymalnego wykorzystania własnych surowców energetycznych, tak aby pokryć zapotrzebowanie na zasoby energetyczne, tj. węgiel kamienny, węgiel brunatny, ropę naftową, gaz ziemny i biomasę, rozbudowy infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej, w celu pokrycia zapotrzebowania na energię elektryczną (w tym udział 56-60% węgla w wytwarzaniu energii elektrycznej w 2030 r., energetyka jądrowa o mocy 6-9 GW w 2043 r.), dywersyfikacji dostaw i rozbudowy infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych, rozwoju rynków energii dla zapewnienia ich konkurencyjności, wdrożenia energetyki jądrowej, w celu obniżenia emisyjności sektora energetycznego oraz zapewnienia bezpieczeństwa pracy systemu (w tym uruchomienie pierwszego bloku jądrowego o mocy 1-1,5 GW do 2033 r. oraz kolejnych pięciu do 2043 r.),

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Dokumenty europejskie	
	rozwoju odnawialnych źródeł energii, w celu obniżenia emisyjności sektora energetycznego i dywersyfikacji struktury wytwarzania energii (w tym 21-23% OZE w finalnym zużyciu energii brutto w 2030 r.), rozwoju ciepłownictwa i kogeneracji, mających zapewnić powszechny dostęp do ciepła oraz niskoemisyjne wytwarzanie ciepła w całym kraju, a także poprawy efektywności energetycznej gospodarki, w celu zwiększenia konkurencyjności gospodarki (w tym 23% oszczędności energii pierwotnej vs. prognozy na 2030 r. z 2007 r.).
Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Dokument przyjęty przez Komitet do Spraw Europejskich 18 grudnia 2019 r., przekazany do Komisji Europejskiej 30 grudnia 2019 r.	KPEiK został przygotowany z myślą o ustanowieniu stabilnych ram będących sprzyjającym otoczeniem dla zrównoważonej, ekonomicznie efektywnej i sprawiedliwej transformacji w kierunku gospodarki niskoemisyjnej. Dokument prezentuje zintegrowane podejście do wdrażania pięciu wymiarów unii energetycznej, tj. bezpieczeństwa energetycznego, obniżenia emisyjności, efektywności energetycznej, wewnętrznego rynku energii oraz badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. W odniesieniu do tych obszarów Plan przedstawia krajowe założenia i cele zawarte w obowiązujących krajowych strategiach rozwoju zatwierdzonych na poziomie rządowym oraz projektach dokumentów strategicznych znajdujących się na zaawansowanym etapie przygotowania. W aspekcie środowiskowym szczególne znaczenie mają zapisy w zakresie: ograniczenia emisji gazów cieplarnianych (CO_2 w sektorach non-ETS o 7% do 2030 r. w stosunku do 2005 r.) i zanieczyszczeń powietrza, adaptacji do zmian klimatu (w tym zwiększenia małej retencji wodnej i lesistości), zmniejszenia udziału węgla kamiennego i brunatnego w produkcji energii elektrycznej, wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii (21-23% w finalnym zużyciu energii brutto w 2030 r., 14% w transporcie, roczny wzrost w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie), poprawy efektywności energetycznej (o 23% do 2030 r., rozwoju ekologicznych i efektywnych systemów ciepłowniczych, produkcji ciepła w kogeneracji, inteligentnych sieci, funkcjonowania mechanizmów stymulujących oszczędność końcowego wykorzystania energii oraz zachowań pro oszczędnościowych, poprawy charakterystyki energetycznej budynków), rozwoju elektromobilności i paliw alternatywnych w transporcie, promowania transportu intermodalnego i kolejowego, a także rozwoju obszarów zrównoważonych energetycznie na poziomie lokalnym, wdrożenia energetyki jądrowej, ograniczania zjawiska ubóstwa energetycznego oraz rozwoju innowacji energetycznych.
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dn. 29 października 2013 r.	SPA został opracowany dla uniknięcia kosztów wynikających z zaniechania działań na rzecz adaptacji oraz z myślą o ograniczeniu gospodarczych i społecznych ryzyk związanych ze zmianami klimatycznymi. Celem głównym Dokumentu jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. W związku z powyższym wskazano w nim cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach do roku 2020: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, energetyce, budownictwie, transporcie, gospodarce przestrzennej, w zakresie zdrowia oraz różnorodności biologicznej i obszarów prawnie chronionych, na obszarach górskich, w strefie wybrzeża i na obszarach zurbanizowanych. Obejmują one m.in. właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów, ochronę przestrzeni rolniczej i zasobów glebowych dużej wartości, gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodziami, suszą i deficytem wody, przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych i od wody zależnych, wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, ochronę różnorodności biologicznej a w szczególności siedlisk wodno-błotnych, zwiększanie lesistości, zmniejszanie fragmentacji kompleksów leśnych, zwiększanie obszarów zieleni w miastach, rewitalizację przyrodniczą, w tym przywracanie zdegradowanym terenom zieleni i zbiornikom wodnym ich pierwotnych funkcji, a także ograniczanie skutków zdrowotnych stresu termicznego i nadzwyczajnych zdarzeń klimatycznych.
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030). Dokument Ministerstwa Środowiska z 2015 r.	Krajowy Program Ochrony Powietrza jest średniookresowym dokumentem planistycznym, stanowiącym element spójnego systemu zarządzania wraz ze Strategią „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” przyjętą w 2014 r. Celem głównym KPOP jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Dla realizacji tego celu określono 2 cele szczegółowe dotyczące osiągnięcia w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w Dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM2,5 także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia, jak również osiągnięcia w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego. Działania naprawcze mające skutkować poprawą jakości powietrza w pierwszej kolejności powinny dotyczyć osiągnięcia poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 i PM2,5 oraz poziomów docelowych dla B(a)P oraz substancji takich jak NO2 oraz O3. Cele i kierunki działań, wyznaczone w tym

Nazwa dokumentu	Główne cele środowiskowe
Dokumenty europejskie	
	Programie o charakterze strategicznym, powinny zostać uwzględnione przede wszystkim w lokalnych programach ochrony powietrza. Ponadto, wnioski i zalecania KPOP powinny zostać uwzględnione we wszystkich dokumentach strategicznych i wykonawczych, dotyczących tematyki środowiska lub mających na nią wpływ, na wszystkich szczeblach zarządzania.
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 24 września 2019 r.	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu należy do zintegrowanych strategii sektorowych, a głównym celem zawartej w strategii polityki transportowej jest zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego. Realizacja tego celu związana jest z wdrażaniem 6 kierunków interwencji: 1) budową zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce; 2) poprawą sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym; 3) zmianą w indywidualnej i zbiorowej mobilności; 4) poprawą bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów; 5) ograniczaniem negatywnego wpływu transportu na środowisko; 6) poprawą efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe. W aspekcie środowiskowym istotne są zapisy Strategii dotyczące: wzmocnienia roli transportu kolejowego i transportu wodnego śródlądowego, rozwoju transportu intermodalnego i ograniczenia negatywnego wpływu transportu na środowisko (promowanie pojazdów ekologicznie czystych i energooszczędnych, optymalizacja przepływu potoków ruchu, ograniczanie kongestii, wydzielenie stref o niskiej emisji), rozwój transportu publicznego, rozwój transportu rowerowego.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030. Dokument przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 października 2019 r.	Celem głównym Strategii jest rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego. Dla jego realizacji wskazano trzy cele szczegółowe: 1) zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej; 2) poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska; 3) rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa. W ramach celów wskazano liczne kierunki interwencji dotyczące zróżnicowanych zagadnień środowiskowych, takich jak: jakości i bezpieczeństwa żywności, rozwoju innowacji, gospodarki o obiegu zamkniętym i biogospodarki, gospodarki odpadami, zwiększenia wykorzystania OZE, rewitalizacji i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, zrównoważonemu gospodarowaniu i ochronie zasobów środowiska (ładu przestrzennego, gleb, zasobów wodnych, powietrza, bioróżnorodności) oraz adaptacji do zmian klimatu i przeciwdziałaniu tym zmianom.

8. Przewidywane oddziaływanie na środowisko w wyniku realizacji zapisów dokumentu

Projekt Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna wyznacza cele, kierunki interwencji i działania, które są zadaniami zarówno o charakterze inwestycyjnym i nie inwestycyjnym (organizacyjno-edukacyjne), które ujmują ogół potrzeb wynikających z rozwoju społeczno-gospodarczego oraz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej, społecznej, funkcjonalno-przestrzennej itp.

Niektóre zadania wyznaczone w projekcie Strategii mogą kwalifikować się jako przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z Rozporządzeniem w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839 z późn. zm.), dla których konieczne może być przeprowadzenie procedury oceny oddziaływania na środowisko na zasadach określonych w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 poz. 1094 t.j.). W ramach powyższej procedury prowadzona będzie wówczas szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ocena oddziaływania na środowisko na etapie sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko jest utrudniona, a czasami wręcz niemożliwa. Strategia zawiera zadania zgłoszone przez samorządy gmin, których realizacja przewidziana jest w perspektywie do roku 2030. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie bezpośrednie (B) pośrednie (P), wtórne (W), skumulowane (Sk), stałe/długoterminowe (S), chwilowe/krótkoterminowe (Ch), pozytywne, negatywne i neutralne na powierzchnię ziemi i krajobraz, wody, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, formy ochrony przyrody, zasoby naturalne, powietrze atmosferyczne i klimat, klimat akustyczny, krajobraz kulturowy i zabytki, ludzi i dobra materialne wykorzystując metodę macierzy interakcji.

W przypadku omawianego terenu istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązkiem przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Strategia Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Strategia określa jedynie konieczność ich realizacji w celu poprawy jakości różnych komponentów funkcjonowania Gminy oraz wdrażania zaleceń dokumentów wyższego szczebla. W związku z powyższym, efekty poszczególnych zadań mogą być przewidziane tylko w ograniczonym zakresie.

Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Strategia Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna przewiduje szereg działań edukacyjno-promocyjnych. Wyznaczone działania edukacyjne mają głównie charakter organizacyjny i informacyjny. Potrzeba prowadzenia ciągłej edukacji szczególnie z zakresu ekologii społeczeństwa wynika z ciągle zmieniających się przepisów ochrony środowiska oraz powstawania nowych zagrożeń i problemów przyrodniczych. Edukacja jest elementem wspierającym - opisuje, informuje i wyjaśnia zagadnienia, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia założonego efektu ekologicznego i spełnienia odpowiednich standardów ochrony środowiska. Dlatego większość wyznaczonych zadań z zakresu edukacji odznacza się pośrednim, stałym i pozytywnym wpływem na poszczególne komponenty ochrony środowiska, stąd zrezygnowano w dalszej części z interpretacji tego zagadnienia w ramach poszczególnych grup oddziaływań. Podobna sytuacja dotyczy działań polegających aktualizację dokumentów planistycznych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) o zapisy sprzyjające osiągnięciu lepszych standardów środowiskowych.

Poniższa tabela przedstawia ocenę i analizę oddziaływania na poszczególne elementy środowisko działań zaplanowanych do realizacji w ramach projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna*.

LEGENDA:

	Potencjalne pozytywne oddziaływanie	**B**	Bezpośrednie
	Potencjalne neutralne oddziaływanie	**P**	Pośrednie
	Potencjalne negatywne oddziaływanie	**S**	Stałe
		Ch	Chwilowe
		W	Wtórne
		Sk	Skumulowane

Tabela 24. Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna[21]

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
PRIORYTET 2 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZIELONEGO POMORZA ZACHODNIEGO RSO2.1. WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH (EFRR)														
BUDYNKI MIESZKALNE														
1.	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja i zamiana sposobu ogrzewania wielorodzinnego budynku socjalnego w Darłowie	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ														
2.	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Sławnie	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
3.	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa modernizacja energetyczna remizo-świetlicy w Sławsku	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
4.	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej należących do gminy Darłowo	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
5.	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Gminy Darłowo wraz z budową systemu OZE	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
6.	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Malechowo wraz z budową instalacji fotowoltaicznej	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
7.	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa termomodernizacja budynku użyteczności publicznej należących do powiatu sławieńskiego	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch

[21] Tabela została opracowana w oparciu o Tabele 15, 16 oraz 17 w Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
8.	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Postomino wraz z zastosowaniem Odnawialnych Źródeł Energii (OZE)	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO ESO4.6. WSPIERANIE RÓWNEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, WŁĄCZAJĄCEGO KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH UKOŃCZENIA, W SZCZEGÓLNOŚCI W ODNIESIENIU DO GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OD WCZESNEJ EDUKACJI I OPIEKI NAD DZIECKIEM PRZEZ OGÓLNE I 107 LP. TYTUŁ PROJEKTU WNIOSKODAWCA KWOTA DOFINANSOWANIA KIERUNEK DZIAŁAŃ CZAS REALIZACJI ZAWODOWE KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE, PO SZKOLNICTWO WYŻSZE, A TAKŻE KSZTAŁCENIE I UCZENIE SIĘ DOROSŁYCH, W TYM UŁATWIANIE MOBILNOŚCI EDUKACYJNEJ DLA WSZYSTKICH I DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI (EFS+)														
9.	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Zwiększenie jakości kształcenia w szkołach ponadpodstawowych powiatu sławieńskiego			B, S										
PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO ESO4.11. ZWIĘKSZANIE RÓWNEGO I SZYBKIEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, TRWAŁYCH I PRZYSTĘPNYCH CENOWO USŁUG, W TYM USŁUG, KTÓRE WSPIERAJĄ DOSTĘP DO MIESZKAŃ ORAZ OPIEKI SKONCENTROWANEJ NA OSOBIE, W TYM OPIEKI ZDROWOTNEJ; MODERNIZACJA SYSTEMÓW OCHRONY SOCJALNEJ, W TYM WSPIERANIE DOSTĘPU DO OCHRONY SOCJALNEJ, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM DZIECI I GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI; POPRAWA DOSTĘPNOŚCI, W TYM DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, SKUTECZNOŚCI I ODPORNOŚCI SYSTEMÓW OCHRONY ZDROWIA I USŁUG														
10.	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie dla osób starszych narażonych na wykluczenie społeczne poprzez zwiększenie oferty w Klubie Seniora w Darłowie			B, S										
11.	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Centrum opiekuńcze - usługi społeczne w Mieście Darłowo			B, S										
12.	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja ludzi starszych poprzez rozwój usług społecznych na terenie Gminy Postomino			B, S										
13.	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój usług społecznych na terenie Gminy Malechowo			B, S										
14.	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Usługi społeczne w Gminie Sławno			B, S										
15.	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój usług społecznych na terenie miasta Sławno			B, S										

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
16.	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja seniorów z terenu Gminy Darłowo			B, S										
PRIORYTET 7 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ PARTNERSKIEGO POMORZA ZACHODNIEGO RSO5.1. WSPIERANIE ZINTEGROWANEGO I SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ROZWOJU SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO I ŚRODOWISKOWEGO, KULTURY, DZIEDZICTWA NATURALNEGO, ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI I BEZPIECZEŃSTWA NA OBSZARACH MIEJSKICH (EFRR)														
17.	Centrum historii Ziemi Sławieńskiej - przebudowa i adaptacja byłego budynku przedszkola na obiekt o funkcji społeczno - kulturalnej (w tym bibliotecznej) w Darłowie			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
18.	Odbudowa historycznej chaty szachulcowej przy Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	B, S Ch
19.	Utworzenie Miejsca Pamięci o kombatantach wojennych oraz pierwszych osadnikach Gminy Malechowo			B, S										B, S
20.	Poprawa estetyki i ładu przestrzennego poprzez przebudowę cmentarza komunalnego w Sławnie			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
21.	Rozbudowa Parku Rekreacyjno-Przyrodniczego Megality Borkowo	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		
22.	Utworzenie Parku Kultury w Kosierzewie	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		
23.	Zagospodarowanie terenu przy stawach miejskich w Sławnie	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		
24.	Otwarte plaże Gminy wiejskiej Darłowo - Poprawa dostępności plaż nadmorskich na OF poprzez ich przebudowę i dostosowanie dla osób niepełnosprawnych i usystematyzowanie oznakowania			B, S Ch					Ch					
25.	Wzmocnienie potencjału turystyki wodnej poprzez modernizację przestrzeni rekreacyjnej nad jeziorem w Ostrowcu wraz z utworzeniem ścieżki wokół jeziora oraz budowę szlaku kajakowego na rzece Grabowej z infrastrukturą i punktami widokowymi ukazującymi unikalne zasoby przyrodnicze	P, S Ch	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
26.	Budowa przystani kajakowej w miejscowości Pomiłowo w Gminie Sławno	Ch		B, S	Ch	Ch			Ch	Ch	S	S		
27.	Budowa sieci dróg rowerowych na odcinku miasto Sławno – Żukowo	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
28.	Budowa sieci dróg rowerowych na odcinkach miasto Sławno – Sławsko, miasto Sławno – Warszkowo	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S	P, S	P, S	P, S	
29.	Budowa punktu informacji turystycznej w Jarosławcu wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S					S	S		
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I REDUKCJA EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH														
30.	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa modernizacja energetyczna Szkoły Podstawowej w Sławsku	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
31.	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja z częściową zmianą sposobu ogrzewania komunalnego budynku wielorodzinnego w Darłowie	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
32.	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej należących do Powiatu Sławieńskiego	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	P, S Ch
ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU														
33.	Renowacja i rekonstrukcja małych zbiorników wodnych na terenie gminy Darłowo w celu poprawy retencji		B, S Ch	P, S	B, S Ch	B, S Ch	Ch	P, S	Ch	B, S Ch		B, S	B, S	
TRANSPORT I MOBILNOŚĆ														
34.	Stworzenie centrum przesiadkowego na terenie dworca w Sławnie	P, S	P, S	B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	B, S Ch	B, S	
USŁUGI SPOŁECZNE PODNOSZĄCE JAKOŚĆ ŻYCIA														
35.	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zwiększenie oferty Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dla Klubu "Niezapominajka"			B, S										

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
INFRASTRUKTURA DLA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW WSPIERAJACA INKLUZYWNY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY														
36.	Rozwój historycznych terenów zielonych ulokowanych w centrum Miasta Darłowo – zabytkowy park za Zespołem Szkół Morskich w Darłowie	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		P, S Ch
37.	Zagospodarowanie zabytkowego parku w m. Palczewice	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		P, S Ch
38.	Zagospodarowanie zabytkowego parku w miejscowości Postomino	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		P, S Ch
39.	Utworzenie parku uzdrowiskowego w Dąbkach	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		
40.	Utworzenie muzeum budownictwa ryglowego na bazie chałupy saskiej w Krupach		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	B, S	
41.	Przebudowa Placu ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sławnie – odtworzenie historycznego centrum miasta	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		P, S Ch
42.	Prace konserwatorskie, restauratorskie przy bramach miejskich w Sławnie			B, S Ch					Ch					B, S Ch
43.	Modernizacja i przebudowa Urzędu Miejskiego w Sławnie			B, S Ch			P, S		Ch			B, S		
44.	Zagospodarowanie terenu w miejscowości Rusinowo	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		
45.	Utworzenie strefy regeneracyjnej w pobliżu zabytkowego Mauzoleum Rodu von Schliffen w Sulechówku	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		
46.	Budowa kładki pieszo – rowerowej przez rzekę Grabową w Darłowie wraz z dojazdem wewnętrznym			B, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	
47.	Budowa amfiteatru na terenie uzdrowiska Dąbki		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	B, S	
48.	Utworzenie infrastruktury kajakowej na rzekach Wieprzy i Grabowej – budowa przystani kajakowej i przenosek w m. Kowalewice i m. Jeżyczki			B, S	Ch	Ch			Ch	Ch	S	B, S		
49.	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Korlino		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	B, S	

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
50.	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Pieńkówko		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	B, S	
51.	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Złakowo		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	B, S	
52.	Budowa piłkarskiego placu zabaw w Malechowie		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	B, S	
53.	Budowa pumptruck'ów w Malechowie i Ostrowcu		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch		P, S Ch	P, S Ch	B, S	
INFRASTRUKTURA WSPIERAJACA ROZWÓJ GOSPODARCZY														
54.	Rozwój infrastruktury przemysłowej z wykorzystaniem terenów inwestycyjnych w Sławnie			P, S	Ch	Ch	Ch		Ch	Ch	Ch		Ch	
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I REDUKCJA EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH														
55.	Wzrost wykorzystania OZE oraz budowa energooszczędnej infrastruktury w Sławnie	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	Ch	P, S	S	B, S	B, S	
56.	Utworzenie Spółdzielni Energetycznej na terenie Gminy Malechowo wraz z budową instalacji fotowoltaicznych	P, S	P, S	B, S	P, S	P, S	P, S	P, S	Ch	P, S	S	B, S	B, S	
ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU														
57.	Doposażenie jednostek OSP z Gminy Malechowo w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia skutecznych akcji ratowniczych	B, S	P, S	B, S	B, S	B, S	B, S	P, S		B, S	B, S	B, S	P, S	B, S
58.	Renowacja zbiorników wodnych na terenie miasta Sławno w celu poprawy retencji oraz zagospodarowanie terenu źródliska	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	P, S	Ch	B, S	B, S	B, S	B, S	
59.	Rozwój terenów zielonych ulokowanych pomiędzy ulicą Conrada w Darłowie a kanałem portowym	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		
60.	Utworzenie parku miejskiego na Osiedlu Północ w Sławnie	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		
TRANSPORT I MOBILNOŚĆ														
61.	Stworzenie spójnego i ściśle powiązanego z ośrodkami miejskimi (także spoza OF) systemu transportu publicznego wraz zakupem niskoemisyjnych pojazdów do transportu publicznego	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S	W, S		W, S	W, S	W, S

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
USŁUGI SPOŁECZNE PODNOSZĄCE JAKOŚĆ ŻYCIA														
62.	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja ludzi starszych poprzez rozwój usług społecznych na terenie Gminy Postomino			B, S										
63.	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie profilaktyczno-opiekuńcze dla seniorów z terenu Gminy Darłowo			B, S										
64.	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Poszerzenie oferty e-usług poprzez zakup i rozmieszczenie na terenie Gminy Malechowo elektronicznych tablic ogłoszeniowych			B, S										
EDUKACJA NA POTRZEBY NOWOCZESNEJ GOSPODARKI														
65.	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym			B, S										
66.	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój infrastruktury edukacyjnej na terenie miasta Sławno			B, S										
67.	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Poprawa jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej w Gminie Malechowo ze szczególnym uwzględnieniem modelu przestrzeni dostępnej szkoły			B, S										
68.	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: System szkoleń z zakresu edukacji ekologicznej na Obszarze Funkcjonalnym Sławna			B, S										
69.	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Wsparcie edukacji przedszkolnej w Gminie Sławno			B, S										
70.	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Edukacja w gminie Sławno szansą na udaną przyszłość			B, S										
71.	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Gotowi do pracy z Centrum Integracji Społecznej			B, S										
INFRASTRUKTURA DLA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW WSPIERAJACA INKLUZYWNY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY														
72.	Historyczne podwórza jako walor kulturowy, społeczny i turystyczny – wieloaspektowa odnowa zabytkowych przestrzeni śródmiejskich na terenie Miasta Darłowo			P, S Ch					Ch					B, S Ch

Lp.	Działanie	Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000	Różnorodność Biologiczna	Ludzie	Rośliny	Zwierzęta	Powietrze	Klimat	Klimat akustyczny	Wody (w tym JCW)	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Zabytki
73.	Budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla dzieci i młodzieży w Gminie Malechowo ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości zagrożonych wykluczeniem			B, S Ch					Ch		S	S		
74.	Rozwój Infrastrukturalny komunalnych terenów sportu, rekreacji i zieleni ulokowanych przy ulicy Sportowej w Darłowie			B, S Ch					Ch		S	S		
75.	Budowa sieci boisk na terenie gminy Sławno		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
76.	Przebudowa bocznego boiska piłkarskiego w Sławnie		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
77.	Budowa siłowni zewnętrznej na Osiedlu Północ w Sławnie		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
78.	Utworzenie ośrodka sportów wodnych wraz z zapleczem sportowym przy jeziorze Łętowskim	Ch		B, S	Ch	Ch								
79.	Utworzenie ścieżki przyrodniczej w miejscu dawnego ogrodu botanicznego w Sławnie	P, S	P, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	P, S		P, S Ch	P, S	P, S		
80.	Rewitalizacja „Serca Wsi” w Malechowie		P, S Ch	P, S Ch	P, S	P, S Ch	B, S Ch	P, S		P, S	P, S Ch	P, S Ch	B, S	
81.	Wykorzystanie potencjału „Wysokiej Góry” w Pękaninie poprzez odtworzenie ścieżki edukacyjnej	P, S	P, S	W, S	P, S Ch	P, S Ch	P, S			P, S	P, S	P, S		
82.	Rekonstrukcja zabytkowego, naturalistycznego parku przydworskiego w miejscowości Tychowo			P, S Ch	B, S Ch	B, S Ch	Ch		Ch		B, S Ch		Ch	B, S Ch
INFRASTRUKTURA WSPIERAJACA ROZWÓJ GOSPODARCZY														
83.	Budowa wraz z wyposażeniem Inkubatora Przemysłowego w Sławnie			P, S Ch	P, S Ch	P, S Ch	B, S Ch	P, S	Ch		S	P, S Ch	B, S	
ZASOBY MIESZKANIOWE														
84.	Modernizacja i remonty gminnego zasobu mieszkaniowego w Sławnie			P, S Ch			B, S Ch	P, S	Ch		Ch	P, S Ch	B, S	

Tabela 25. Opis oddziaływania działań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna

Działanie	Oddziaływanie
Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja i zamiana sposobu ogrzewania wielorodzinnego budynku socjalnego w Darłowie Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Sławnie Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa modernizacja energetyczna remizo-świetlicy w Sławsku Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej należących do gminy Darłowo Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Gminy Darłowo wraz z budową systemu OZE Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Malechowo wraz z budową instalacji fotowoltaicznej Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa termomodernizacja budynku użyteczności publicznej należących do powiatu sławieńskiego Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Postomino wraz z zastosowaniem Odnawialnych Źródeł Energii (OZE)	Realizacja zadań przyczyni się do poprawy jakości powietrza. Efektem będzie zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Spadek energochłonności budynków oznacza bezpośrednio spadek zapotrzebowania na zużycie paliw. Z kolei minimalizacja energetycznego wykorzystywania substancji wiąże się z ograniczeniem ingerencji w środowisko naturalne (do której dochodzi podczas ich wydobycia, skutkującej m.in. zaburzaniem równowagi środowiska wodnego czy niszczeniem cennych siedlisk flory oraz fauny). Mniejsze zużycie paliw przekłada się wprost proporcjonalnie na mniejsze ilości spalin generowanych przez poszczególny budynek. Ponadto, nowoczesne źródła ogrzewania, spełniające najnowsze restrykcyjne normy, wydzielają spaliny o lepszych parametrach (niższych zawartościach substancji toksycznych czy cieplarnianych). Zatem wymiana i modernizacja źródeł ciepła, czy też zastosowanie paliw wyższej jakości, nie tylko spowoduje ogólne zmniejszenie zużycia paliw kopalnych, ale także zmniejszenie emisji gazów odpowiedzialnych za zmiany klimatu. Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych m.in.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. W przypadku działań termomodernizacyjnych na etapie prowadzenia prac może pojawić się również negatywne, krótkoterminowe oddziaływanie na powietrze i klimat. Po zaprzestaniu prac remontowych zadanie polegające na termomodernizacji i modernizacji budynków będzie jednak w sposób długoterminowy oddziaływać pozytywnie na powietrze, klimat i krajobraz. Budynki, po przeprowadzonej termomodernizacji będą bardziej efektywne energetycznie, a w związku z tym mniej emisyjne do środowiska. Poprawa efektywności energetycznej poprzez inteligentne zarządzanie energią oraz wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych. Działania nie będą mieć negatywnego wpływu na obszary chronione. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych zarówno na budynkach mieszkalnych jak i użyteczności publicznej nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić

Działanie	Oddziaływanie
Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa modernizacja energetyczna Szkoły Podstawowej w Sławsku Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja z częściową zmianą sposobu ogrzewania komunalnego budynku wielorodzinnego w Darłowie Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej należących do Powiatu Sławieńskiego	zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jeżyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. Montaż instalacji fotowoltaicznych w korelacji z elektryfikacją transportu samochodowego, pozwoli na drastyczne ograniczenie emisji spalin wzdłuż ciągów komunikacyjnych, dając tanie źródło napędu oraz pozwalając na stopniową rezygnację z płynnych paliw kopalnych, których wydobycie może być niebezpieczne dla różnorodności biologicznej, a spalanie powoduje m.in. smog, choroby i pogłębianie się ocieplenia klimatu.
Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Zwiększenie jakości kształcenia w szkołach ponadpodstawowych powiatu sławieńskiego Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie dla osób starszych narażonych na wykluczenie społeczne poprzez zwiększenie oferty w Klubie Seniora w Darłowie Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Centrum opiekuńcze - usługi społeczne w Mieście Darłowo Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja ludzi starszych poprzez rozwój usług społecznych na terenie Gminy Postomino Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój usług społecznych na terenie Gminy Malechowo	Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja działań będzie mieć pozytywny wpływ na ludzi poprzez poprawę dostępności świadczonych usług. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.

Działanie	Oddziaływanie
Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Usługi społeczne w Gminie Sławno	
Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój usług społecznych na terenie miasta Sławno	
Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja seniorów z terenu Gminy Darłowo	
Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zwiększenie oferty Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dla Klubu "Niezapominajka"	
Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja ludzi starszych poprzez rozwój usług społecznych na terenie Gminy Postomino	
Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie profilaktyczno-opiekuńcze dla seniorów z terenu Gminy Darłowo	
Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Poszerzenie oferty e-usług poprzez zakup i rozmieszczenie na terenie Gminy Malechowo elektronicznych tablic ogłoszeniowych	
Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	

Działanie	Oddziaływanie
Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój infrastruktury edukacyjnej na terenie miasta Sławno Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Poprawa jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej w Gminie Malechowo ze szczególnym uwzględnieniem modelu przestrzeni dostępnej szkoły Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: System szkoleń z zakresu edukacji ekologicznej na Obszarze Funkcjonalnym Sławna Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Wsparcie edukacji przedszkolnej w Gminie Sławno Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Edukacja w gminie Sławno szansą na udaną przyszłość Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Gotowi do pracy z Centrum Integracji Społecznej	
Centrum historii Ziemi Sławieńskiej - przebudowa i adaptacja byłego budynku przedszkola na obiekt o funkcji społeczno - kulturalnej (w tym bibliotecznej) w Darłowie Odbudowa historycznej chaty szachulcowej przy Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie Poprawa estetyki i ładu przestrzennego poprzez przebudowę cmentarza komunalnego w Sławnie	Realizacja zadań przewiduje przebudowę istniejących budynków użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Działania będą miały pozytywny wpływ na zabytki poprzez poszerzenie działalności.
Utworzenie Miejsca Pamięci o kombatantach wojennych oraz pierwszych osadnikach Gminy Malechowo	Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.

Działanie	Oddziaływanie
Rozbudowa Parku Rekreacyjno-Przyrodniczego Megality Borkowo Utworzenie Parku Kultury w Kosierzewie Utworzenie parku uzdrowiskowego w Dąbkach Rozwój terenów zielonych ulokowanych pomiędzy ulicą Conrada w Darłowie a kanałem portowym Utworzenie parku miejskiego na Osiedlu Północ w Sławnie Zagospodarowanie terenu w miejscowości Rusinowo Rozwój historycznych terenów zielonych ulokowanych w centrum Miasta Darłowo – zabytkowy park za Zespołem Szkół Morskich w Darłowie Zagospodarowanie zabytkowego parku w m. Palczewice Zagospodarowanie zabytkowego parku w miejscowości Postomino Historyczne podwórza jako walor kulturowy, społeczny i turystyczny – wieloaspektowa odnowa zabytkowych przestrzeni śródmiejskich na terenie Miasta Darłowo Rekonstrukcja zabytkowego, naturalistycznego parku przydworskiego w miejscowości Tychowo Utworzenie ścieżki przyrodniczej w miejscu dawnego ogrodu botanicznego w Sławnie Wykorzystanie potencjału „Wysokiej Góry" w Pękaninie poprzez odtworzenie ścieżki edukacyjnej Utworzenie ścieżki przyrodniczej w miejscu dawnego ogrodu botanicznego w Sławnie	W ramach działań zostaną nasadzone drzewa oraz inne rośliny z uwzględnieniem specyficznych warunków fizjograficznych i biologicznych siedlisk istniejących na danym terenie. Tym samym wzrośnie udział terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. W efekcie nastąpi lokalna pozytywna zmiana pokrycia terenu. Efektem działań będzie na terenach miejskich wzrost infiltracji wód opadowych i roztopowych do gruntu, poprawa wilgotności gleby i podniesienie się zwierciadła płytkich poziomów wodonośnych w zasięgu oddziaływania realizowanych działań. Planowana inwestycja nie pogorszy stanu środowiska, warunków życia i zdrowia mieszkańców. Inwestycja będzie miała niewielki wpływ na środowisko w jego bezpośrednim sąsiedztwie, nie spowoduje znacznego wzrostu poziomu hałasu, wibracji, wzrostu ilości odpadów i ich rodzaju oraz ilości zanieczyszczeń gazowych, pyłowych, płynnych itp. Jedynie podczas realizacji inwestycji możliwy jest wzrost hałasu, wibracji, odpadów oraz emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, jednakże będzie to miało charakter przede wszystkim krótkotrwały i odwracalny. Planowana inwestycja nie spowoduje emisji zakłóceń elektromagnetycznych ani promieniowania szkodliwego dla ludzi i zwierząt. W związku z realizacją inwestycji nie wystąpią szczególne zagrożenia dla gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. W ramach działania planuje się m.in. budowę ścieżek spacerowych, wiaty edukacyjnej, ławek, koszy na śmieci, tabliczek edukacyjnych ogrodzenia parku, pielęgnacji zieleni itp.

Działanie	Oddziaływanie
Zagospodarowanie terenu przy stawach miejskich w Sławnie	Przewidziane zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych nie będzie miało wpływu na środowisko wodne i żyjące w nich organizmy, ze względu na charakter zadania – nie planuje się bezpośredniej ani pośredniej ingerencji w zbiorniki wodne, a jedynie w tereny je otaczające. W związku z tym funkcjonowanie organizmów wodnych nie zostanie zakłócone, nawet na etapie realizacji przedsięwzięcia. Zagospodarowanie okolicznych terenów wpłynie na ukierunkowanie i skanalizowanie ruchu oraz pośrednio wpłynie na zmniejszenie potencjalnego zanieczyszczenia, m.in. poprzez montaż pojemników na odpady. W związku z tym, że zadanie nie przewiduje ingerencji w środowisko wodne a jedynie w obszary wykorzystywane już antropogenicznie – nie stoi ono w sprzeczności z wyznaczonymi celami ochrony poszczególnych siedlisk oraz nie klasyfikuje się jako zadanie oddziaływujące znacząco negatywnie na środowisko. Reasumując, realizacja zadania nie wpłynie negatywnie na ekosystemy, siedliska i gatunki wodne zależne od wody.
Otwarte plaże Gminy wiejskiej Darłowo - Poprawa dostępności plaż nadmorskich na OF poprzez ich przebudowę i dostosowanie dla osób niepełnosprawnych i usystematyzowanie oznakowania	Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Przebudowa będzie prowadzona w miejscach istniejących zejść na plażę i będzie polegała na wybudowaniu zjazdu dla osób niepełnosprawnych. Działanie nie będzie miało wpływu na pas techniczny brzegu morskiego.
Wzmocnienie potencjału turystyki wodnej poprzez modernizację przestrzeni rekreacyjnej nad jeziorem w Ostrowcu wraz z utworzeniem ścieżki wokół jeziora oraz budowę szlaku kajakowego na rzece Grabowej z infrastrukturą i punktami widokowymi ukazującymi unikalne zasoby przyrodnicze Budowa przystani kajakowej w miejscowości Pomiłowo w Gminie Sławno Utworzenie infrastruktury kajakowej na rzekach Wieprzy i Grabowej – budowa przystani kajakowej i przenosek w m. Kowalewice i m. Jeżyczki	Przewidziane zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych nie będzie miało wpływu na środowisko wodne i żyjące w nich organizmy, ze względu na charakter zadania – nie planuje się bezpośredniej ani pośredniej ingerencji w zbiorniki wodne, a jedynie w tereny je otaczające. W związku z tym funkcjonowanie organizmów wodnych nie zostanie zakłócone, nawet na etapie realizacji przedsięwzięcia. Zagospodarowanie okolicznych terenów wpłynie na ukierunkowanie i skanalizowanie ruchu oraz pośrednio wpłynie na zmniejszenie potencjalnego zanieczyszczenia, m.in. poprzez montaż infrastruktury sportowej i rekreacyjnej czy pojemników na odpady. W związku z tym, że zadanie nie przewiduje ingerencji w środowisko wodne a jedynie w obszary wykorzystywane już antropogenicznie – nie stoi ono w sprzeczności z wyznaczonymi celami ochrony poszczególnych siedlisk oraz nie klasyfikuje się jako zadanie oddziaływujące znacząco negatywnie na środowisko. Reasumując, realizacja zadania nie wpłynie negatywnie na ekosystemy, siedliska i gatunki wodne zależne od wody. W trakcie budowy przystani kajakowych może wystąpić krótkotrwałe pogorszenie stanu wód na terenie, gdzie będzie znajdować się przystań, w tym lokalne zmętnienie wody oraz lokalna zmiana warunków natlenienia a także mechaniczne zniszczenie siedlisk. Pomosty i małe przystanie rekreacyjne będą w znikomym stopniu oddziaływać na środowisko wodne. Przy przystaniach zaleca się umieszczenie koszy na śmieci a także tablic edukacyjnych. Na etapie realizacji zadań zwiększy się lokalnie emisja zanieczyszczeń i hałasu do powietrza. Oddziaływania będą miały charakter lokalny, zasięg nieznaczny, chwilowy i krótkotrwały. Niekorzystne zmiany ustąpią, po realizacji inwestycji. W skali całego przedsięwzięcia nie nastąpią negatywne oddziaływania na gleby. Wykorzystanie wód

Działanie	Oddziaływanie
	płynących i jeziornych pod warunkiem zastosowania odpowiednich rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływanie, pozwoli na zachowanie tych obszarów, jako wartościowych dla zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem. Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Ponadto pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej" turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów gmin. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów. Dzięki realizacji projektu zmniejszy się zjawisko tzw. „dzikiej turysty" i jej szkodliwości dla stanu zachowania siedlisk i gatunków, w tym w ramach sieci Natura 2000. Projekt zakłada działania w zakresie ochrony zieleni w całym cyklu projektowym poprzez przekierowanie ruchu turystycznego na wyznaczone miejsca do biwakowania niwelując tym samym negatywne skutki rozwoju turystyki np. degradacje środowiska. Budowa przystani kajakowej w miejscowości Pomiłowo może znajdować się na terenie obszaru Natura 2000 „Dolina Wieprzy i Studnicy" PLH220038. Zgodnie z dokumentacją do planu zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru Natura 2000 (ustanowionego zrządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038 - Dz. Urz. Woj. Zacho. poz. 2098 ze zm.) w miejscowości Pomiłowo wzdłuż rzeki Wieprzy stwierdzono płat siedliska 6510 - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, a na całej długości wzdłuż miejscowości Pomiłowo i Satry Kraków rzeka Wieprza została uznana za siedlisko przyrodnicze 3260 - nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników.

Działanie	Oddziaływanie
	Na podstawie ww. dokumentów nastąpi wybór dokładnej lokalizacji, tak aby nie kolidował z cennymi obszarami przyrodniczymi. W ramach zadania zastosowane zostaną działania minimalizujące jakiekolwiek potencjalnie negatywne oddziaływanie na roślinność. Nie planuje się ingerować w przedmioty i cele ochrony obszarów Natura 2000.
Budowa sieci dróg rowerowych na odcinku miasto Sławno – Żukowo Budowa sieci dróg rowerowych na odcinkach miasto Sławno – Sławsko, miasto Sławno – Warszkowo	Budowa ścieżek rowerowych przyczyni się dodatkowo do zmniejszenia zużycia zasobów (przez mniejsze zużycie paliw) oraz zmniejszenia hałasu komunikacyjnego. Ponadto pozwoli na skumulowanie ruchu turystycznego, do miejsc ku temu wyznaczonych, tym samym zmniejszy się ryzyko „dzikiej" turystyki mogącej zaburzać spokój dzikich gatunków. Realizacja przedsięwzięć polegających na budowie ciągu pieszo-rowerowego nie wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, gdyż nie stanowi ono przedsięwzięcia, które może znacząco oddziaływać na środowisko, niezależnie od sposobu realizacji (samodzielne przedsięwzięcie czy też przebudowa lub rozbudowa drogi) oraz umiejscowienia (w pasie drogowym, poza pasem drogowym, na obiekcie mostowym). Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Realizacja zadania będzie miała pozytywny wpływ na środowisko, przyczyni się bowiem do wyeksponowania przyrodniczych i krajobrazowych walorów gmin. Ponadto, dzięki uregulowaniu ruchu rowerowego w miejscu inwestycji zahamowana zostanie dewastacja oraz degradacja środowiska naturalnego wynikająca z nieuporządkowanego korzystania przez turystów i mieszkańców z przedmiotowych obszarów. Ww. działania ze względu na charakter i cel nie będą mieć negatywnego wpływu na obszary chronione, w tym na ich cele ochrony.
Renowacja i rekonstrukcja małych zbiorników wodnych na terenie gminy Darłowo w celu poprawy retencji Renowacja zbiorników wodnych na terenie miasta Sławno w celu poprawy retencji oraz zagospodarowanie terenu źródliska	Renowacja i rekonstrukcja zakłada prace związane z jego odmuleniem, a także zagospodarowanie terenów m.in. kosze na śmieci, tablice informacyjne. Inwestycje te będą miały pozytywny wpływ na krajobraz, zamontowane zostaną np. urządzenia małej architektury, które wpiszą się w krajobraz. Zagospodarowanie okolicznych terenów wpłynie na ukierunkowanie i skanalizowanie ruchu oraz pośrednio wpłynie na zmniejszenie potencjalnego zanieczyszczenia, m.in. poprzez montaż pojemników na odpady. Realizacja przedsięwzięcia nie pogorszy stanu środowiska, nie zmieni sposobu wykorzystywania terenu, polepszy natomiast warunki bytowania i rozrody ryb, owadów, ptaków, ssaków, płazów i gadów, poprawi także warunki wilgotnościowe przyległego terenu. Oddziaływanie na klimat akustyczny wystąpi jedynie na etapie realizacji przedsięwzięcia, związane będzie z emisją hałasu z urządzeń wykorzystanych do prowadzenia prac pogłębiarskich i ustanie po jego zakończeniu. W celu zminimalizowania oddziaływań na

Działanie	Oddziaływanie
	środowisko przyrodnicze, w tym w szczególności na siedliska i gatunki chronione, prace prowadzone będą w porze dziennej. Oddziaływania te występowały będą jedynie w najbliższym otoczeniu prowadzonych prac. Wszelkie oddziaływania ustaną w pełni po realizacji prac. Należy je określić jako nieznaczne, tymczasowe i odwracalne.
Stworzenie centrum przesiadkowego na terenie dworca w Sławnie Stworzenie spójnego i ściśle powiązanego z ośrodkami miejskimi (także spoza OF) systemu transportu publicznego wraz zakupem niskoemisyjnych pojazdów do transportu publicznego	Działania ukierunkowane są na rozwój transportu publicznego. W ich wyniku może powstać nowa infrastruktura. Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych dróg może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Budowa parkingów w miejscach strategicznych pozwoli na skorzystanie z transportu publicznego, a więc będzie wpływać bezpośrednio na zmniejszenie emisji spalin i pyłów do powietrza. Oddziaływanie to będzie długotrwałe. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Po zakończeniu prac oddziaływanie to zniknie a teren wokół dróg zostanie poddany rekultywacji. Rozbudowa parkingów wpłynie na zmniejszenie gęstości samochodów. Rozłożenie w przestrzeni ilości pojazdów skutkować będzie upłynnieniem ruchu i minimalizacją ryzyka wystąpienia zatorów drogowych, podczas których samochody nie przemieszczają się, a generują znaczne ilości spalin do powietrza. Wymiana taboru na niskoemisyjne, a także budowa infrastruktury towarzyszącej przyczynią się w bezpośredni sposób do zmniejszenia i redukcji emisji CO2 i NOx oraz poprawy jakości powietrza i stanu zdrowia mieszkańców a także do redukcji hałasu. Ponadto zmniejszy się zapotrzebowanie na paliwa konwencjonalne. Możliwe negatywne oddziaływania może pojawić się wyłącznie na etapie realizacji inwestycji wiązanej z budową stacji ładowania, które są krótkotrwałe i ustąpią po zakończeniu prac. Pośrednio działanie te będzie mieć pozytywny wpływ na klimat akustyczny (wzrost udziału samochodów elektrycznych, które są ciche). Nowa infrastruktura wpisze się w krajobraz i będzie lokalizowana w obszarze już zurbanizowanym.
Utworzenie strefy regeneracyjnej w pobliżu zabytkowego Mauzoleum Rodu von Schliffen w Sulechówku	Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Celem zadania jest przywrócenie dawnej świetności zabytkowemu Mauzoleum Rodu von Schliffen w

Działanie	Oddziaływanie
	Sulechówku wraz z utworzeniem strefy regeneracyjnej dla mieszkańców i turystów na pobliskim terenie leśno-parkowym. W ramach działania planuje się m.in. budowę ścieżek spacerowych, wiaty edukacyjnej, ławek, koszy na śmieci, tabliczek edukacyjnych ogrodzenia parku, pielęgnacji zieleni itp.
Utworzenie muzeum budownictwa ryglowego na bazie chałupy saskiej w Krupach Przebudowa Placu ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sławnie – odtworzenie historycznego centrum miasta Prace konserwatorskie, restauratorskie przy bramach miejskich w Sławnie	Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Działania będą prowadzone w już istniejących budynkach. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poszerzenie infrastruktury spędzania wolnego czasu i integracji społecznej a także poszerzenia wiedzy historycznej. W związku z zakresem prac działania nie będą wpływały negatywnie na ustanowione cele ochrony form ochrony przyrody.
Modernizacja i przebudowa Urzędu Miejskiego w Sławnie	Inwestycja przewiduje modernizację i przebudowę istniejącego budynku użyteczności publicznej w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi, w tym obszarami Natura 2000, stąd nie będą na nie oddziaływać. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez polepszenie działalności Urzędu. Zadanie nie będzie wpływało negatywnie na ustanowione cele ochrony form ochrony przyrody.

Działanie	Oddziaływanie
Budowa kładki pieszo – rowerowej przez rzekę Grabową w Darłowie wraz z dojazdem wewnętrznym	Zakres przedsięwzięcia obejmuje: roboty przygotowawcze, roboty pomiarowe, roboty ziemne, przygotowanie oraz wzmocnienie podłoża, budowę kładki pieszo-rowerowej oraz uporządkowanie terenu inwestycji po zakończeniu budowy. Obszar inwestycji położony jest w granicach obszaru chronionego krajobrazu „Koszalińskiego Pasa Nadmorskiego". Inwestycja ta nie kwalifikuje się jako mogąca zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Inwestycja nie znajduje się na obszarach wodno-błotnych oraz innych obszarach o płytkim zaleganiu wód podziemnych w tym siedliskach łęgowych oraz ujściach rzek. Etap realizacji inwestycji wiązać się będzie z pracami ziemnymi, które trwale zmienią ukształtowanie terenu. Podczas prac budowlanych może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Realizacja inwestycji związać się będzie z czasowym zajęciem sąsiadujących terenów pod drogi technologiczne i zaplecze techniczne oraz wzmożonym ruchem pojazdów i ciężkiego sprzętu budowlanego. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Planowane przedsięwzięcia spowoduje trwałe zmiany w krajobrazie, może dojść również do fragmentacji krajobrazu. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Budowa drogi wiązać się będzie ze wzrostem poziomu hałasu, którego źródłem będzie praca sprzętu budowlanego oraz środków transportu w czasie realizacji inwestycji. Emisja hałasu w fazie budowy powodowana będzie pracą typowego sprzętu budowlanego. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Poziom hałasu przy niektórych operacjach może być wyższy niż podczas normalnej eksploatacji drogi, jednak ściśle zlokalizowany w rejonie aktualnego frontu prowadzonych prac, ponadto ograniczony będzie w czasie do okresu realizacji przedsięwzięcia. W okresie realizacji przedsięwzięcia można spodziewać się uciążliwości związanych z pracami ziemnymi, przemieszczaniem dużych ilości mas ziemnych oraz emisją do powietrza zanieczyszczeń pyłowo-gazowych związanych z wykorzystaniem sprzętu zmechanizowanego. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Dzięki ograniczeniu emisji zanieczyszczeń do powietrza zmniejszy się obieg zanieczyszczeń w środowisku przez co mniej będzie trafiać ich do wód powierzchniowych i podziemnych. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Po zakończeniu prac oddziaływanie to zniknie. Eksploatacja drogi wiązać się będzie z wprowadzaniem zanieczyszczeń pyłowo-gazowych pochodzących ze spalania paliw (benzyna, gaz, olej napędowy) w silnikach pojazdów korzystających z drogi. Przedsięwzięcie nie będzie stanowić zagrożenia osiągnięcia wyznaczonych celów środowiskowych dla w/w jednolitych części wód powierzchniowych, nie zagraża również osiągnięciu celów środowiskowych w innych częściach wód w obszarze dorzecza Odry. W fazie eksploatacji nie przewiduje się powstawania znaczących ilości i rodzajów

Działanie	Oddziaływanie
	odpadów. Będą powstawać odpady związane z funkcjonowaniem obiektów i urządzeń zapewniających sprawne funkcjonowanie drogi (oświetlenie, urządzenia odwadniające).
Budowa amfiteatru na terenie uzdrowiska Dąbki	Zadanie będzie prowadzone w obszarze już przekształconym/istniejącym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poszerzenie infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa oraz spędzania wolnego czasu i integracji społecznej.
Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Korlino Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Pieńkówko Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Złakowo Budowa punktu informacji turystycznej w Jarosławcu wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego	Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez poszerzenie infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa oraz spędzania wolnego czasu i integracji społecznej. Podczas prowadzenia robót wystąpią chwilowe negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Ze względu na rodzaj inwestycji nie przewiduje się znaczącego negatywnego wpływu na obszary chronione, a w szczególności na cele ich ochrony. Chwilowe negatywne oddziaływania mogą być spowodowane transportem materiałów budowlanych na budowę – uciążliwości związane z emisją zanieczyszczeń oraz emisją hałasu. Działania te jednak będą chwilowe i ustaną po zakończeniu inwestycji. Wszystkie potencjalne oddziaływania (głównie emisje substancji gazowych i pyłowych oraz hałasu) będą miały charakter miejscowy i krótkotrwały (w czasie wykonywania robót) a ich zasięg nie przekroczy obszaru objętego inwestycją. Przeprowadzenie prac

Działanie	Oddziaływanie
	związanych z robotami budowlanymi w miejscu inwestycji nie wywrze jakiegokolwiek negatywnego wpływu na stan wód, zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych. Lokalna skala prac budowlanych, ich krótkotrwały charakter oraz specyfika przedsięwzięcia nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Wszystkie prace będą wykonywane w porze dziennej. Cechować je będzie sprawność i efektywność. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Przewidywana ilość wykorzystania materiałów będzie normatywna dla potrzeb prowadzenia typowych robót budowlanych. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac.
Budowa piłkarskiego placu zabaw w Malechowie Budowa pumptruck'ów w Malechowie i Ostrowcu Budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla dzieci i młodzieży w Gminie Malechowo ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości zagrożonych wykluczeniem Rozwój Infrastrukturalny komunalnych terenów sportu, rekreacji i zieleni ulokowanych przy ulicy Sportowej w Darłowie Budowa sieci boisk na terenie gminy Sławno Przebudowa bocznego boiska piłkarskiego w Sławnie Budowa siłowni zewnętrznej na Osiedlu Północ w Sławnie	Planowane do budowy/remontu obiekty sportowe będą/są zlokalizowane w obszarze zurbanizowanym (centra miejscowości). Inwestycje wpłynie pozytywnie na środowisko w zakresie krajobrazu i dóbr kultury (poprawa estetyki). Planowane inwestycje nie będą wprowadzać do środowiska substancji lub energii mogących niekorzystnie wpływać na środowisko. Na etapie budowy/remontu pracujące maszyny nie będą powodować znaczącej emisji spalin ani wprowadzać do gleby żadnych szkodliwych substancji. W czasie budowy/remontu mogą występować uciążliwości akustyczne związane z pracą urządzeń. W trakcie prac może występować również emisja zanieczyszczeń do powietrza o charakterze niezorganizowanym związana z przygotowaniem terenu (roboty ziemne). Emisje będą miały charakter krótkotrwały tzn. ustaną po zaprzestaniu prac. Z uwagi na zakres prac budowalnych związanych z budową/rozbudową infrastruktury sportowej oddziaływanie inwestycji będzie w niewielkim stopniu wpływać na środowisko naturalne oraz będzie ograniczać się do terenu inwestycji.
Rozwój infrastruktury przemysłowej z wykorzystaniem terenów inwestycyjnych w Sławnie	Budowa dróg usprawni ruch. Drogi o dużym natężeniu ruchu mogą stanowić dla zwierząt barierę migracyjną. W przypadku przebiegu przez tereny leśne, gdzie jest większe prawdopodobieństwo przemieszczania się zwierząt, głównie jeleniowatych powinno umieścić się znaki ostrzegawcze. Działanie to nie będzie więc znacząco oddziaływać na zwierzęta. Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych dróg może dojść do zniszczenia szaty roślinnej. Roboty powinny być tak zaplanowane, aby w jak największym

Działanie	Oddziaływanie
	stopniu ograniczyć wycinkę drzew i krzewów. Może dojść również do fragmentacji krajobrazu. Działania na rośliny i krajobraz będą krótkotrwałe i odwracalne, po zakończeniu inwestycji zalecane jest wykonanie nasadzeń drzew i krzewów, które ograniczą emisję hałasu i zanieczyszczeń podczas jej eksploatacji. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Oddziaływania te ustaną jednak natychmiastowo wraz z zakończeniem prac. Wskutek przeprowadzonych modernizacji nastąpi długotrwała poprawa środowiska akustycznego poprzez zastosowanie tzw. cichych nawierzchni. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Po zakończeniu prac oddziaływanie to zniknie a teren wokół dróg zostanie poddany rekultywacji. Budowa dróg może potencjalnie negatywnie wpłynąć na krajobraz z uwagi na pojawienie się nowej formy w przestrzeni. Niemniej jednak z uwagi na powierzchniowy charakter dróg, nie stanowią one dominanty krajobrazowej, a ich przebieg jest w większości dostosowany do lokalnego ukształtowania terenu. Wyzwaniem pozostaje takie zabezpieczenie środowiska, by wpływ antropopresji był możliwie najmniejszy, a także wprowadzanie działań adaptacyjnych adekwatnych do zmian środowiska. Należy zauważyć, iż inwestycje związane z rozbudową dróg, z uwagi na swój charakter podlegać będą procedurze oddziaływania na środowisko, w której szczegółowo analizowane będzie oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska. Wydanie odpowiednich pozwoleń i decyzji będzie wiązało się także ze wskazaniem działań minimalizujących (dla obszarów Natura 2000) dla konkretnych projektów. Budowa oświetlenia wpłynie na wzrost bezpieczeństwa zarówno ludzi jak i zwierząt. Budowa sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i deszczowej przyczyni się do ograniczenia procesu przedostawania się niebezpiecznych substancji zagrażających życiu i zdrowiu ludzi do wody i gleby oraz dotrzymania bezpiecznych wskaźników emisyjnych w odniesieniu do pozostałych substancji zagrażających ekosystemom wodnym. Oddziaływania negatywne związane będą z etapem budowy i po zakończeniu prac ustąpią. Prace budowlane mogą wpływać negatywnie na wody, ponieważ może dojść do ingerencji w bioróżnorodność danego terenu, na którym planuje się inwestycje. Wzrosnąć może także zanieczyszczenie powietrza i hałas (związane z użytkowaniem maszyn), krajobraz, ludzi oraz różnorodność biologiczną. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych z rozbudową sieci kanalizacyjnej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako

Działanie	Oddziaływanie
	wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko. Budowa sieci teletechnicznej ze względu na niską sieć napięcia nie wpłynie znacząco na środowisko, wręcz umożliwi mieszkańcom zainstalowanie urządzeń technicznych ograniczających niską emisję np. poprzez montaż pompy ciepła. Mając na uwadze charakter zadań oraz zastosowanie rozwiązań chroniących środowisko na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięcia nie przewiduje się negatywnego oddziaływania inwestycji w odniesieniu do realizacji zarówno celów środowiskowych wyznaczonych dla wód powierzchniowych i podziemnych jak i celów ochrony form ochrony przyrody. Prace będą wykonywane zgodnie ze sztuką budowlaną, przy jak najmniejszym zajęciu terenu – w pasie modernizowanego oraz przebudowywanego wału. Działania nie będą powodować zmiany stosunków gruntowo-wodnych, należy uznać, że planowane działania, w trakcie realizacji nie będą wykazywać znaczącego negatywnego oddziaływania na powierzchnię ziemi oraz środowisko gruntowo – wodne.
Wzrost wykorzystania OZE oraz budowa energooszczędnej infrastruktury w Sławnie Utworzenie Spółdzielni Energetycznej na terenie Gminy Malechowo wraz z budową instalacji fotowoltaicznych	Zadania będą miały bezpośredni pozytywny wpływ na ludzi (zapewnienie dostaw prądu) oraz na zasoby naturalne (mniejsze zapotrzebowanie na surowce. Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych zarówno na budynkach mieszkalnych jak i użyteczności publicznej nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jeżyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków. Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. Montaż instalacji fotowoltaicznych w korelacji z elektryfikacją transportu samochodowego, pozwoli na drastyczne ograniczenie emisji spalin wzdłuż ciągów komunikacyjnych, dając tanie źródło napędu oraz pozwalając na stopniową rezygnację z płynnych paliw kopalnych, których wydobycie może być niebezpieczne dla różnorodności biologicznej, a spalanie powoduje m.in. smog, choroby i pogłębianie się ocieplenia klimatu.

Działanie	Oddziaływanie
	Montaż pomp ciepła może wiązać się z chwilową emisją hałasu, ale będzie ograniczona do powierzchni ziemi. Konieczne jest także wyznaczenie odpowiedniego miejsca, najlepiej w odizolowanym od użytkowej części budynku pomieszczeniu. W miejscu działania pompy nie są emitowane żadne zanieczyszczenia, a emisję spalin w elektrowniach węglowych można obecnie dużo lepiej kontrolować. Obecnie, aby ograniczyć do minimum wpływ pompy ciepła na środowisko, należy stosować rozwiązanie hybrydowe polegające na integracji PC z instalacją fotowoltaiczną (czyli panelami PV), która jako OZE wyprodukuje "zieloną energię" nie tylko do zasilania pomp sprężarkowych, ale także urządzeń i sprzętów wykorzystywanych w domu. Dobrze zaprojektowany i wykonany system oparty na PC i PV eliminuje emisję dwutlenku węgla oraz innych zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród zagrożeń środowiskowych w przypadku powietrznych pomp ciepła wymieniana jest również emisja hałasu, która może mieć wpływ na bezpośrednie otoczenie człowieka. Odpowiednie usytuowanie jednostki zewnętrznej powietrznej pompy ciepła, średnice kanałów powietrznych, czy też zastosowanie odpowiednio długich i elastycznych rur przyłączanych zapewni prawidłowe funkcjonowanie instalacji oraz eliminację hałasu. Najważniejsze jest, aby zastosować się do wytycznych producenta. Montaż oraz eksploatacja pompy ciepła gruntowej wiąże się z ingerencją w grunt. Pompy z kolektorem pionowym mogą wymagać dopełnienia pewnych formalności wynikających z wymagań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dotyczy to sytuacji, gdy wykonuje się otwory na obszarach górniczych albo poza nimi o głębokości powyżej 30 m w celu wykorzystania ciepła ziemi. Wtedy - zgodnie z wymaganiami ustawy - konieczne jest sporządzenie projektu robót geologicznych, który podlega zgłoszeniu staroście. Energetyka słoneczna wykorzystuje technologie o zdecydowanie najmniejszym wpływie na środowisko, spośród wszystkich rodzajów odnawialnych źródeł energii. Nie emituje do atmosfery szkodliwych substancji, nie generuje hałasu, cienia, nie stanowi przeszkody dla zwierząt migrujących. W związku z tym elektrownie słoneczne mogą być lokalizowane w miejscach niedostępnych dla innych instalacji OZE pod względem oddziaływania na człowieka oraz florę i faunę. Niewątpliwą zaletą systemów fotowoltaicznych jest bezpieczeństwo prowadzonych procesów i mała awaryjność instalacji. Problem może pojawić się po zakończeniu okresu eksploatacji. Część surowców wykorzystanych do produkcji może nadawać się do powtórnego wykorzystanie po uprzednim techno-logicznym oddzieleniu poszczególnych elementów, jednakże w przypadku stale rosnącego zainteresowania tego typu technologią, problematyczne może okazać się składowanie zużytych lub uszkodzonych elementów. Dotychczas nie został opracowany skuteczny sposób recyklingu elementów systemów fotowoltaicznych, która prowadziłaby do odzysku wartościowych materiałów. O rodzaju poszczególnych oddziaływań i ich skali decyduje przede wszystkim ich rozmieszczenie i ciągłość w przestrzeni (charakter liniowy) a także parametry dotyczące wysokości, kubatury czy też materiału konstrukcyjnego. Nowe elementy w krajobrazie mogą przecinać istniejące układy przyrodnicze i przestrzenne i wpływać na zespoły krajobrazowe. Należy mieć na uwadze, że postrzeganie

Działanie	Oddziaływanie
	nowych obiektów w krajobrazie jest odczuciem subiektywnym i wielu przypadkach zależy od nastawienia wobec nowych, potencjalnych dominant w krajobrazie. W związku w powyższym nie przewiduje się negatywnego wpływu na obszary chronione na terenie OF. Ogół działań związanych z rozpowszechnieniem OZE będzie miał pozytywny wpływ na powietrze a także zużycie surowców. W wyniku realizacji działań poprawie ulegnie stan środowiska na omawianym terenie.
Doposażenie jednostek OSP z Gminy Malechowo w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia skutecznych akcji ratowniczych	Celem zadania jest podniesienie gotowości bojowej lokalnych służb ratowniczych poprzez doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt niezbędny do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych, ekstremalnych zjawisk atmosferycznych lub awarii technicznych, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu osób, mieniu albo środowisku naturalnemu. Zadania w sposób wtórny, pozytywny wpłyną na wszystkie omawiane komponenty ze względu na zwiększenie bezpieczeństwa.
Utworzenie ośrodka sportów wodnych wraz z zapleczem sportowym przy jeziorze Łętowskim	Projekt polega na budowie infrastruktury turystycznej w postaci pola namiotowego, pola kempingowego, zaplecza socjalnego, wypożyczalni sprzętów itp. Zadania nie będą znacząco ingerować w różnorodność biologiczną. Należy jednak zaznaczyć, że na etapie realizacji wszystkich projektów istnieje możliwość krótkotrwałego, chwilowego i odwracalnego negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną, związanego z prowadzeniem prac budowlanych. Należy zaznaczyć, że na etapie realizacji wszystkich projektów istnieje możliwość krótkotrwałego, chwilowego i odwracalnego negatywnego oddziaływania na szatę roślinną, związanego z prowadzeniem prac budowlanych. Zakłada się brak znaczących oddziaływań na populację gatunków chronionych, zmniejszenie zasięgu ich występowania czy też pogorszenie jakości i funkcjonowania populacji i siedlisk. Działanie znajduje się w granicach obszaru chronionego krajobrazu „Jezioro Łętowskie i okolice Kępic”. Działanie będzie realizowane z poszanowaniem istniejącej przyrody zgodnie z zakazami ustanowionymi dla obszaru chronionego.
Rewitalizacja „Serca Wsi” w Malechowie	Zadania nie będą znacząco ingerować w różnorodność biologiczną. Należy jednak zaznaczyć, że na etapie realizacji wszystkich projektów istnieje możliwość krótkotrwałego, chwilowego i odwracalnego negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną, związanego z prowadzeniem prac budowlanych. Projekt rewitalizacyjny realizowany będzie na terenach zurbanizowanych, a więc na obszarach już przekształconych przez człowieka, zatem zakłada się brak znaczących oddziaływań na szatę roślinną. Zadania rewitalizacyjne zwykle zakładają uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni wraz z zagospodarowaniem otoczenia, co uchroni teren przed dalszą degradacją środowiska przyrodniczego. Należy zaznaczyć, że na etapie realizacji wszystkich projektów istnieje możliwość krótkotrwałego, chwilowego i odwracalnego negatywnego oddziaływania na szatę roślinną, związanego z prowadzeniem

Działanie	Oddziaływanie
	prac budowlanych. Zakłada się brak znaczących oddziaływań na populację gatunków chronionych, zmniejszenie zasięgu ich występowania czy też pogorszenie jakości i funkcjonowania populacji i siedlisk. Niemniej jednak realizacja projektów polegających na rewitalizacji budynków powinna uwzględniać ochronę ptaków i nietoperzy gniazdujących w ścianach lub dachach tych budynków (zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Niektóre przedsięwzięcia rewitalizacyjne w gminie polegające na zagospodarowaniu terenu mogą wiązać się z pewnymi negatywnymi oddziaływaniami na faunę – emisja substancji szkodliwych dla środowiska, hałas powodowany pracą maszyn budowlanych, wzmożony ruch środków transportu oraz obecność ludzi na budowie. Projekty podstawowe realizowane w gminie mają na celu nadanie terenom zdegradowanym nowych funkcji, a także podniesienie estetyki i funkcjonalności budynków użyteczności publicznej, co będzie pozytywnie oddziaływać na jakość życia mieszkańców poprzez wykreowanie funkcjonalnych, estetycznych, bezpiecznych i wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, integrujących różne grupy społeczne i wiekowe. Przewidywane negatywne oddziaływanie będzie miało charakter bezpośredni, krótkoterminowy, chwilowy i odwracalny, który będzie związany z pojawieniem się czynników negatywnych, takich jak: hałas, drgania, pylenie, a także emisja zanieczyszczeń do wód i gruntu oraz utrudnienia komunikacyjne. Oddziaływanie negatywne będzie wynikiem podejmowanych inwestycji, które wymagają podejmowania prac budowlanych, modernizacyjnych i montażowych. Działania nie wpłyną negatywnie na zdrowie ludzi i jakość życia mieszkańców. Nie planuje się zadań, które przyczynią się do pogorszenia lub znacznego naruszenia zasobów wód (zarówno powierzchniowych, jak i podziemnych) występujących na terenie obszaru rewitalizacji jak i całej gminy, które mogłyby oddziaływać na tereny sąsiadujące. Podczas realizacji inwestycji mogą wystąpić krótkotrwałe, negatywne oddziaływania na środowisko. Dotyczy to wszystkich prac budowlanych oraz ziemnych, które siłą rzeczy będą ingerować mechanicznie w stan gleb oraz powierzchni ziemi. Praca ciężkiego sprzętu mechanicznego wykorzystywanego m.in. do przygotowania terenu, wykonania wykopów, robót ziemnych doprowadzić może do zmiany struktury gleby, zagęszczenia powierzchni ziemi, zmniejszenia porowatości i powietrza glebowego. Będą to oddziaływania o ograniczonej powierzchni oraz czasie występowania. Docelowo, w wyniku przeprowadzonych inwestycji prognozuje się jednak poprawę stanu czystości gleb ze względu na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń. Oddziaływanie pozytywne wynikające z realizacji zamierzeń inwestycyjnych docelowo przełoży się na poprawę stanu czystości gleb. Nie planuje się takich zadań, które wiązałyby się z wytwarzaniem i wprowadzaniem szkodliwych substancji i ścieków do gleby, mogących wpłynąć na ich jakość. W trakcie przygotowania i realizacji inwestycji, konieczne jest oszczędne korzystanie z terenu. Reasumując, prace związane z realizacją działań mogą spowodować lokalne i czasowe zmiany powierzchni ziemi, ograniczone do okresu trwania prac. Należy jednak założyć, iż po zakończeniu prac wszelkie niedogodności zostaną usunięte. Efektem realizacji projektów rewitalizacyjnych możliwe jest znaczne poprawienie jakości krajobrazu. Zaplanowane przedsięwzięcia mają na celu ochronę terenów cennych, zarówno pod względem kulturowym, jak i przyrodniczym. Realizacja projektów z zakresu modernizacji budynków wraz z zagospodarowaniem terenów otaczających przyczyni się do podniesienia walorów krajobrazowych obszarów zdegradowanych. Odremontowane budynki

Działanie	Oddziaływanie
	podwyższą walory kulturowe, a tym samym wpłyną na poprawę warunków życia mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności turystycznej nie tylko obszaru rewitalizacji, w którym będzie realizowany dany projekt rewitalizacyjny, ale i całej gminy. W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na cele ochrony form ochrony na terenie gminy.
Budowa wraz z wyposażeniem Inkubatora Przemysłowego w Sławnie	Zadania nie mają charakteru inwestycyjnego, dotyczą sfery społecznej i w wyniku ich realizacji nie powstanie infrastruktura oddziałująca na analizowane komponenty środowiska. Realizacja zadań wpłynie pozytywnie na ludzi poprzez rozwijanie gospodarki, przedsiębiorczości, poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy, wzrost dochodów budżetu gminy. Wykorzystanie narzędzi promocyjnych i marketingowych będzie budować markę i wizerunek gminy. Działania nie będą mieć wpływu na pozostałe komponenty środowiska.
Modernizacja i remonty gminnego zasobu mieszkaniowego w Sławnie	Inwestycja przewiduje modernizację i remont istniejących budynków w obszarze już zurbanizowanym. Podczas prowadzenia robót wystąpią negatywne oddziaływania na ludzi w postaci emisji hałasu i zanieczyszczeń do powietrza. W celu ograniczenia uciążliwości inwestycji mieszkańcy powinny być poinformowani o okresie, w jakim odbywać będą się prace, a te z kolei powinny być prowadzone w porze dziennej, gdy hałas jest mniej uciążliwy. Wykonywane prace ziemne nie będą prowadziły do zmiany stosunków wodnych, nie będzie się także odbywała emisja zanieczyszczeń do wód. Oddziaływanie na powierzchnie ziemi będzie związane z etapem budowy ze względu na wykonanie wykopów. Zadania będą realizowane poza obszarami chronionymi, w tym obszarami Natura 2000, stąd nie będą na nie oddziaływać. Pojawienie się nowej, estetycznie zaprojektowanej formy w przestrzeni wzbogaci krajobraz. Lokalna, punktowa skala prac budowlanych w przestrzeni zmienionej antropogenicznie nie będą stanowić żadnego zagrożenia. Ewentualne niedogodności związane z realizacją przedsięwzięcia będą miały charakter krótkoterminowy i mogą charakteryzować się oddziaływaniem jedynie w bezpośrednim sąsiedztwie prowadzonych prac, jednak skala tego wpływu będzie minimalna. Oddziaływanie negatywne związane będzie wyłącznie ze specyfiką prowadzonych prac budowlanych, jest ono bezpośrednie, chwilowe i krótkoterminowe, ustanie natychmiast po zaprzestaniu prac. Zadania wpłyną pozytywnie na ludzi poprzez podniesienie standardu życia.

8.1. Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko

Przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko określone zostały w §3 ust 1 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. 2019 poz. 1839 z późn. zm.).

Inwestycje traktowane jako mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko mogą być realizowane w ramach działań:

- budowa przystani kajakowej w miejscowości Pomiłowo w Gminie Sławno
- utworzenie infrastruktury kajakowej na rzekach Wieprzy i Grabowej – budowa przystani kajakowej i przenosek w miejscowościach Kowalewice i Jeżyczki;
- utworzenie ośrodka sportów wodnych wraz z zapleczem sportowym przy jeziorze Łętowskim;
- renowacji małych zbiorników wodnych.

Warto podkreślić, że na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach, których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności.

W przypadku, kiedy przedsięwzięcie zostanie zakwalifikowane jako wymagające przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko. W konsekwencji realizacja powyższych przedsięwzięć skutkować będzie poprawą stanu środowiska na danym terenie. Ponadto ich realizacja:

- posiada związek z rozwiązywaniem problemów ochrony środowiska na terenie gmin;
- służy wspieraniu zrównoważonego rozwoju;
- służy wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska.

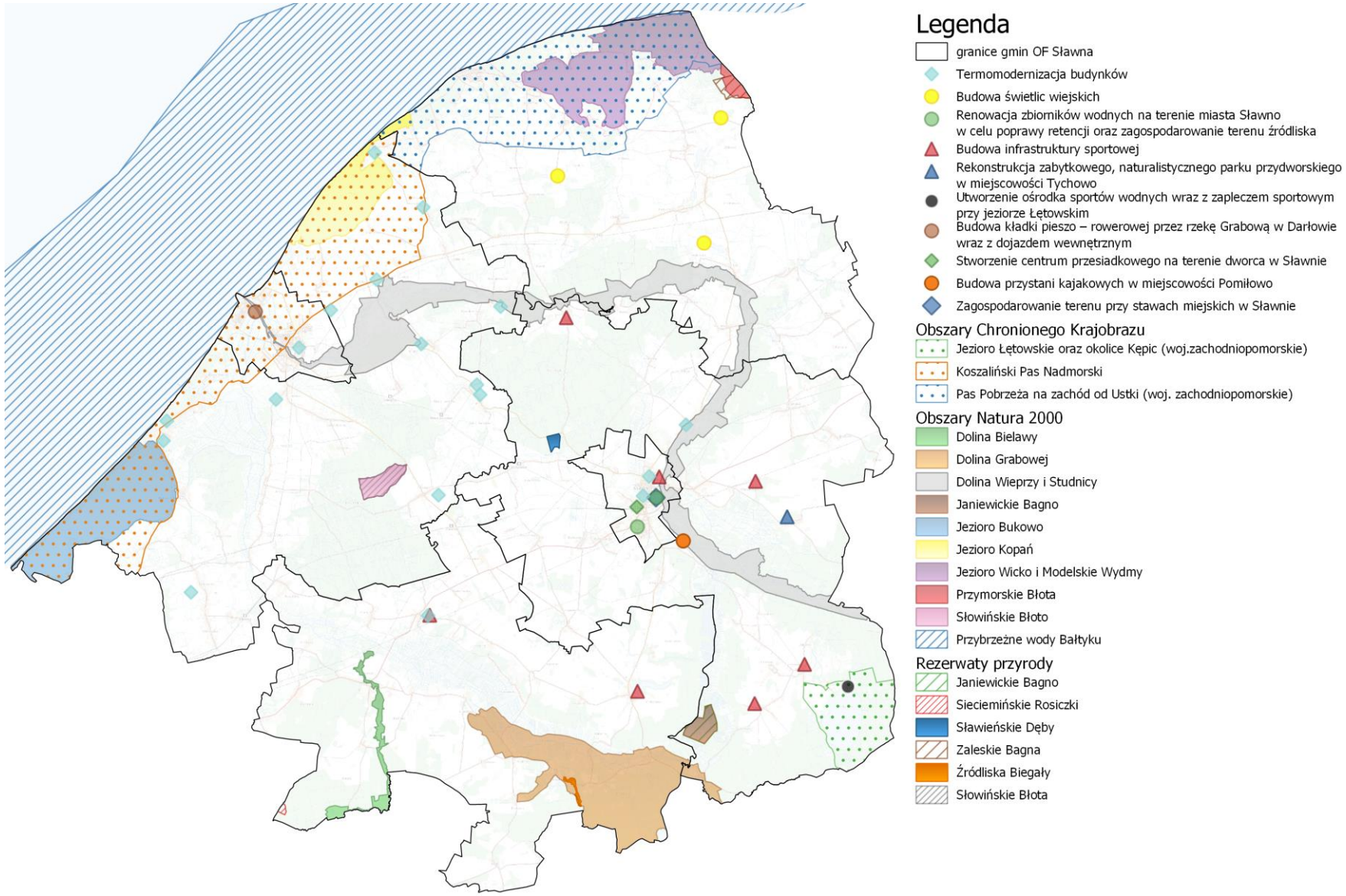

Rysunek 29. Lokalizacja planowanych inwestycji na tle OF Sławna

źródło: opracowanie własne

8.2. Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody

Na omawianym terenie występują następujące formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000;
- Obszary Chronionego Krajobrazu;
- Rezerwaty przyrody;
- użytki ekologiczne;
- Pomniki przyrody.

Zgodnie z ustawą z dn. 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2022 poz. 916 z późn. zm.) zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami. W obszarach Natura 2000 nie wprowadza się zakazów za pomocą aktów prawnych jak dla pozostałych obszarowych form ochrony przyrody, a ograniczenia realizacji pewnych inwestycji wynikają z zagrożeń i presji związanych z poszczególnymi przedmiotami ochrony oraz celów ochrony określonych dla każdego obszaru indywidualnie.

Na etapie oceny ogólnego dokumentu nie jest możliwe dokonanie oceny poszczególnych elementów zaprojektowanych działań z punktu widzenia wpływu na środowisko w związku z tym w prognozie wskazano jedynie możliwość oddziaływania, które powinno być określone szczegółowo oraz być przedmiotem odpowiednich uzgodnień i decyzji administracyjnych na etapie przygotowania poszczególnych inwestycji. Potencjalne negatywne oddziaływanie mogą zostać zminimalizowane poprzez uwzględnione potrzeby przedmiotów ochrony oraz wdrożone działania minimalizujące.

Analiza oddziaływań projektów priorytetowych nie wykazała bezpośredniego znaczącego negatywnego wpływu na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (w tym na integralność i spójność sieci Natura 2000).

Działania będą prowadzone zgodnie z art. 45 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2022 poz. 916 z późn. zm.) oraz indywidulnych aktów praca miejscowego, a także będą wynikały z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Wszelkie działania podejmowane w zakresie gospodarki odpadami oraz zmierzające do poprawy jakości powietrza (tj. termomodernizacje budynków, wdrażanie OZE) będą zdecydowanie pozytywnie wpływać na stan siedliski gatunków w obszarach Natura 2000 objętych projektem Strategii.

Wszelkie działania określone w Strategii mają na celu poprawę środowiska naturalnego.

Biorąc pod uwagę, że pozostałe zadania wyznaczone w Strategii mają charakter ogólny, nie jest znana ich dokładna lokalizacja ani szczegóły techniczne. Jednak biorąc pod uwagę charakter zadań zakłada się, iż realizacji Strategii nie spowoduje negatywnego wpływu na obszary chronione. Pośrednio zadania będą miały pozytywny wpływ na wszystkie obszary chronione, w tym Natura 2000. Nastąpi poprawa stanu siedlisk pośrednio za sprawą działań związanych z podniesieniem jakości powietrza, zapobieganiem wystąpienia powodzi, rekultywacją terenów oraz ochroną bioróżnorodności. Ponadto pozytywne efekty może przynieść edukacja przyrodnicza, która przyczyni się do zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców i poszanowania środowiska.

Realizacja założeń projektu Strategii może wiązać się z wystąpieniem negatywnych oddziaływań, jednak będą one miały przeważnie charakter krótkoterminowy i chwilowy. Oddziaływania te będą polegały na emisji hałasu i spalin w związku z realizacją prac budowlanych, zagrożeniu zniszczenia lub zamurowywania siedlisk ptaków podczas termomodernizacji budynków, ograniczeniu powierzchni gleb w związku z prowadzeniem prac budowlanych, usuwaniu drzew i krzewów podczas realizacji inwestycji, płoszeniu zwierząt w trakcie wykonywania prac.

Działania z zakresu termomodernizacji, a także montażu ogniw fotowoltaicznych i kolektorów solarnych na budynkach (działania w zakresie rozwoju energetyki prosumenckiej), mogą potencjalnie stanowić zagrożenie dla chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Dlatego przy tego typu pracach szczególną uwagę należy zwrócić na występowanie miejsc lęgowych jerzyków zwyczajnych (*Apus apus*) oraz wróbli (*Passer domesticus*) (objętych ścisłą ochroną gatunkową). W przypadku stwierdzenia stanowisk nietoperzy, należy prowadzić prace poza sezonem hibernacji (listopad – marzec). W przypadku stwierdzenia występowania miejsc lęgowych ptaków należy powstrzymać się od prowadzenia prac w sezonie lęgowym (od marca do sierpnia), aby nie doprowadzić do zniszczenia gniazd. Istotne jest również zamknięcie otwartych stropodachów ocieplonych materiałem sypkim i umieszczenie budek lęgowych w obrębie budynków. W obrębie obiektów, w których stwierdzono występowanie jerzyków konieczne jest wieszanie budek (skrzynek) lęgowych o specjalnej konstrukcji. Warto nadmienić, że prace prowadzone na budynkach, na których stwierdzono gniazdowanie jerzyków zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z 14 kwietnia 2004 r. wymagają zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z ww. ustawą obowiązuje zakaz niszczenia siedlisk i ostoi ptaków chronionych, w związku z tym każdy przypadek podjęcia prac skutkujących ograniczeniem dostępu jerzyków do miejsc ich regularnego występowania i rozrodu należy kwalifikować, jako niszczenie miejsc lęgowych i schronień tego gatunku. Oznacza to, że prace tego rodzaju mogą być prowadzone wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia RDOŚ na odstępstwo od zakazu niszczenia siedlisk i ostoi ptaków. Planowane działanie może być realizowane przy zachowaniu przepisów odrębnych odnoszących się do ochrony środowiska i przyrody.

Należy pamiętać, że jeśli dojdzie do realizacji przedsięwzięć o określonym negatywnym znaczącym oddziaływaniu na środowisko, będą one poddane także odpowiedniej procedurze oceny oddziaływania oraz będą zgodne z aktami prawa miejscowego. Ponadto, zadania będą prowadzone mając na uwadze zasadę zrównoważonego rozwoju, w tym konieczność utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska.

Oddziaływania na Obszary Natura 2000

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2022 poz. 916 z późn. zm.), na terenie obszarów Natura 2000, zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

1. pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
2. wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
3. pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Wyjątki, wyłączone z tych zapisów, zebrane zostały w art. 34, ww. ustawy.

Dla powyższych aktów istnieje możliwość odstępstwa od zakazów w sytuacji kolizji planowanych w projekcie dokumentu zadań z zakazami.

W niniejszej prognozie zwrócono uwagę na projekty oraz rodzaje inwestycji, które potencjalnie mogą oddziaływać na zasoby przyrodnicze, w tym także obszary Natura 2000. Jak już wspomniano, dokładna lokalizacja, jak również skala i technologia realizacji inwestycji objętych wsparciem nie są przedmiotem Programu, należy jednak zauważyć, iż część z nich będzie kwalifikować się do przedsięwzięć mogących znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko zgodnie z rozporządzeniem ws. przedsięwzięć. Dla powyższych inwestycji wymagane będzie, zatem przeprowadzenie indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko.

Dla inwestycji, które mogą być lokalizowane na obszarach Natura 2000 lub w ich sąsiedztwie powinno w ramach oceny odziaływania zostać przeprowadzone szczegółowe rozpoznanie możliwych oddziaływań na integralność i przedmioty ochrony tych obszarów. Ocena oddziaływania na środowisko inwestycji powinna wykazać oddziaływania ich siłę oraz zaproponować w przypadku identyfikacji negatywnego oddziaływania warianty alternatywne. Jeżeli warianty alternatywne nie istnieją lub jeśli po ich zastosowaniu będą nadal wykazywane negatywne oddziaływania, ocena powinna zaproponować skuteczne rozwiązania minimalizujące lub kompensujące. W tym kontekście istotny jest fakt, iż obowiązujący system prawny nie dopuszcza realizacji inwestycji, które mogłyby znacząco oddziaływać na środowisko – w tym także na obszary Natura 2000 bez uprzedniego wnikliwego przeanalizowania potencjalnego wpływu. Na etapie oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, inwestor będzie zobowiązany do przedstawienia właściwym organom wariantów alternatywnych, a jeśli nie będą one możliwe do realizacji, będzie można zastosować odstępstwo ustawowe, jeżeli zostanie wykazane, iż stanowi ono inwestycję celu publicznego. Zapisy ustawy o ochronie przyrody wskazują na indywidualne oceny oraz organy, które będą wydawać stosowne zezwolenia i decyzje. Biorąc pod uwagę cele oraz charakter zidentyfikowanych typów projektów można z dużym prawdopodobieństwem stwierdzić, iż część z nich będzie spełniać kryteria określone w powyższych zapisach ustawy (m.in. będą kwalifikowane jako inwestycje celu publicznego). W ramach przyszłych ocen oddziaływania na środowisko inwestycji, które będą oddziaływać na obszary Natura 2000 należy wykazać także ich zgodność z planami zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, ustanowionych zarządzeniami RDOŚ.

Oddziaływanie większości przedsięwzięć inwestycyjnych na siedliska objęte ochroną w ramach sieci ekologicznej Natura 2000 na terenie gmin nie będzie występowało, ze względu na lokalizację inwestycji na terenach zagospodarowanych lub w konkretnych obiektach.

Na terenie obszarów Natura 2000 mogą zostać wykonane inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków. Działania te jednak nie będą negatywnie oddziaływały na ustanowione cele ochrony.

Działaniem, które może zostać zrealizowane na terenie Obszaru Natura 2000 jest „Budowa przystani kajakowej w miejscowości Pomiłowo w Gminie Sławno". W trakcie budowy przystani kajakowych może wystąpić krótkotrwałe pogorszenie stanu wód na terenie, gdzie będzie znajdować się przystań, w tym lokalne zmętnienie wody oraz lokalna zmiana warunków natlenienia a także mechaniczne zniszczenie siedlisk. Pomosty i małe przystanie rekreacyjne będą w znikomym stopniu oddziaływać na środowisko wodne. Przy przystaniach zaleca się umieszczenie koszy na śmieci a także tablic edukacyjnych. Na etapie realizacji zadań zwiększy się lokalnie emisja zanieczyszczeń i hałasu do powietrza. Oddziaływania będą miały charakter lokalny, zasięg nieznaczny, chwilowy i krótkotrwały. Niekorzystne zmiany ustąpią, po realizacji inwestycji. W skali całego przedsięwzięcia nie nastąpią

negatywne oddziaływania na gleby. Wykorzystanie wód płynących i jeziornych pod warunkiem zastosowania odpowiednich rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływanie, pozwoli na zachowanie tych obszarów, jako wartościowych dla zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem. Budowa przystani kajakowej w miejscowości Pomiłowo w Gminie Sławno może znajdować się na terenie obszaru Natura 2000 „Dolina Wieprzy i Studnicy" PLH220038. Zgodnie z dokumentacją do planu zadań ochronnych dla przedmiotowego obszaru Natura 2000 (ustanowionego zrządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 6 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Wieprzy i Studnicy PLH220038 - Dz. Urz. Woj. Zacho. poz. 2098 ze zm.) w miejscowości Pomiłowo wzdłuż rzeki Wieprzy stwierdzono płat siedliska 6510 - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie, a na całej długości wzdłuż miejscowości Pomiłowo i Satry Kraków rzeka Wieprza została uznana za siedlisko przyrodnicze 3260 - nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników. Na podstawie ww. dokumentów nastąpi wybór dokładnej lokalizacji, tak aby nie kolidował z cennymi obszarami przyrodniczymi. W ramach zadania zastosowane zostaną działania minimalizujące jakiekolwiek potencjalnie negatywne oddziaływanie na roślinność. Nie planuje się ingerować w przedmioty i cele ochrony obszarów Natura 2000.

Obszary Natura 2000 zajmują w większości fragmenty terenów leśnych, niezainwestowanych, przedsięwzięcia zlokalizowane są w odległości od chronionych terenów i nie będą bezpośrednio oddziaływać na środowisko przyrodnicze oraz na gatunki roślin i zwierząt znajdujące się pod ochroną. W celu zminimalizowania oddziaływania na środowisko należy stosować zabezpieczania i działania minimalizujące przeznaczone dla populacji ryb (np. przepusty, przepławki, prowadzenie prac poza terminami tarła). Należy także uwzględniać wariant lokalizacji, tak aby nie zajmować powierzchni siedlisk łąkowych oraz starorzeczy. W przypadku prowadzenia działań w pobliżu siedlisk płazów należy pamiętać o uwzględnieniu terminów poza okresem ich rozrodu oraz w przypadku projektowania dróg zapewnić odpowiednie przejścia. Prace należy prowadzić poza siedliskami tych gatunków, a także w okresie poza lęgowym.

Na etapie planowania prac należy zwrócić także uwagę, aby nie zagrażały one gatunkom migrującym. Istotne będzie także zwrócenie uwagi na prowadzenie działań w taki sposób, aby zminimalizować ryzyko płoszenia ptaków (należy stosować technologie ograniczające hałas, w terminach, kiedy występują najmniejsze koncentracje ptaków migrujących). Istotne będzie także zachowanie roślinności przybrzeżnej oraz zadrzewień i zakrzaczeń, aby zapewnione były właściwe schronienia i siedliska zapewniające bazę pokarmową.

Pozytywne pośrednie oddziaływanie na Obszary Natura 2000 będą miały zadania związane m.in. z termomodernizacją budynków, wdrażaniem OZE, rozwojem infrastruktury technicznej, tworzeniem elementów błękitno-zielonej infrastruktury jak również te związane z edukacją ekologiczną.

W związku z powyższym nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na Obszary Natura 2000. A ogół działań zaplanowanych w ramach Strategii przyczyni się do poprawy jakości środowiska na omawianym obszarze. Realizacja Strategii nie wpłynie negatywnie na cele i przedmioty ochrony.

W celu zminimalizowania oddziaływania na środowisko należy stosować zabezpieczania i działania minimalizujące przeznaczone dla populacji ryb (np. przepusty, przepławki, prowadzenie prac poza terminami tarła). Należy także uwzględniać wariant lokalizacji, tak aby nie zajmować powierzchni siedlisk łąkowych oraz starorzeczy. W przypadku prowadzenia działań w pobliżu siedlisk płazów należy

pamiętać o uwzględnieniu terminów poza okresem ich rozrodu oraz w przypadku projektowania dróg zapewnić odpowiednie przejścia. Prace należy prowadzić poza siedliskami tych gatunków, a także w okresie poza lęgowym. Na etapie planowania prac należy zwrócić także uwagę, aby nie zagrażały one gatunkom migrującym. Istotne będzie także zwrócenie uwagi na prowadzenie działań w taki sposób, aby zminimalizować ryzyko płoszenia ptaków (należy stosować technologie ograniczające hałas, w terminach, kiedy występują najmniejsze koncentracje ptaków migrujących). Istotne będzie także zachowanie roślinności przybrzeżnej oraz zadrzewień i zakrzaczeń, aby zapewnione były właściwe schronienia i siedliska zapewniające bazę pokarmową. W związku z powyższym nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania. Pozytywne pośrednie oddziaływanie na Obszary Natura 2000 będą miały zadania związane m.in. z termomodernizacją budynków, wdrażaniem OZE, rozwojem infrastruktury technicznej, tworzeniem elementów błękitno-zielonej infrastruktury jak również te związane z edukacją ekologiczną.

Większość działań zaproponowanych w Strategii będzie miało wymierny efekt ekologiczny, będzie pozytywnie wpływać na jakość środowiska w perspektywie długoterminowej. Do tych działań będą należeć te zarówno z zakresu poprawy jakości powietrza tj. termomodernizacja budynków oraz wrażanie OZE, a także budowy węzłów przesiadkowych oraz budowy ścieżek rowerowych. Ww. działania będą mieć pośredni pozytywny wpływ na obszary chronione. Poprawa stanu środowiska nie będzie dotyczyć tylko poprawy jakości powietrza, ale także powiązanych z tym omawianych komponentów tj. woda, gleby. Zadania zaplanowane w Strategii nie będą miały negatywnego wpływu na wyznaczone cele ochrony.

Należy w planowaniu inwestycji uwzględnić wariantowanie lokalizacji z uwzględnieniem potrzeby zachowania ciągłości ekologicznej obszarów chronionych z innymi istotnymi dla zwierząt terenami (zachowanie zwartych drzewostanów).

W związku z tym nie przewiduje się żadnego bezpośredniego oddziaływania, również na cele ochrony. Działania zaplanowane w ramach Strategii będą miały pośredni pozytywny wpływ środowisko.

Oddziaływanie na Obszary Chronionego Krajobrazu

W stosunku do obszarów chronionego krajobrazu wprowadzane są zakazy zgodnie z art. 24 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2022 poz. 916 z późn. zm.) oraz indywidulanych aktów prawa miejscowego.

Na terenach OChK nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, średnioterminowego, długoterminowego i stałego.

Działania wyznaczone w ramach Strategii będą miały pośredni pozytywny wpływ na funkcjonowanie Obszarów Chronionych. Założenia Strategii przewidują poprawę jakości środowiska przyrodniczego na omawianym terenie m.in. poprzez termomodernizacje budynków a także wdrażanie OZE.

Zadania zaplanowane w ramach Strategii zaliczają się do inwestycji celu publicznego, w związku z tym wymienione powyżej zakazy nie obowiązują. Zadania zlokalizowane będą na terenach już zurbanizowanych, realizowane będą miejscowo (konkretne obiekty, centra miejscowości) lub liniowo (inwestycje związane z rozbudową ścieżek rowerowych oraz dróg). Inwestycje będą prowadzone, aby nie naruszać zakazów wyznaczonych dla tego obszaru oraz zostaną zastosowane działania minimalizujące ewentualne oddziaływania na środowisko. Przejściowe oddziaływania mogą dotyczyć głównie fazy przeprowadzania inwestycji i ustaną po jej przeprowadzeniu i uprzątnięciu terenu.

Wytyczenie ścieżek rowerowych przyczyni się do kompleksowego ukierunkowania ruchu turystycznego. Efektem projektów będzie rozbudowa istniejących i planowanych szlaków na omawianym terenie prowadzących do kanalizacji ruchu turystycznego.

Zakres prac działania związanego z utworzeniem ośrodka sportów wodnych z zapleczem sportowym przy jeziorze Łętowskim nie będzie miał negatywnego oddziaływania na obszar chroniony ze względu na zakres prac. Lokalizacja zamierzenia znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącej zabudowy.

Oddziaływania na rezerwaty przyrody

W rezerwatach przyrody obowiązują zakazy zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2022 poz. 916 z późn. zm.) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska może zezwolić na obszarze rezerwatu przyrody na odstępstwa od zakazów, po zasięgnięciu opinii regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Należy stwierdzić, że realizacja dokumentu nie przewiduje inwestycji, które miałyby znacząco negatywnie oddziaływać, w tym bezpośredniego, pośredniego, wtórnego, skumulowanego, średnioterminowego, długoterminowego i stałego. Nie będą zatem łamane zakazy ustanowione dla ochrony w/w terenów a także nie przewiduje się wpływu na ich cele ochrony.

Działania wyznaczone w ramach Strategii będą miały pośredni pozytywny wpływ na funkcjonowanie rezerwatów przyrody. Założenia Strategii przewidują poprawę jakości środowiska przyrodniczego na omawianym terenie m.in. poprzez termomodernizacje budynków a także wdrażanie OZE. Duże znaczenie mają działania, których założeniem jest zachowanie naturalności ekosystemów i bioróżnorodności, a także wszelkie inne działania sprzyjające ochronie zasobów, jak i poprawie stanu środowiska.

Oddziaływania na użytki ekologiczne

Na terenie użytków ekologicznych obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2022 poz. 916 z późn. zm.) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego.

W związku z realizacja zadań wymienionych w Strategii, na omawianym terenie, nie dojdzie do negatywnego oddziaływania na użytki ekologiczne.

Oddziaływania na pomniki przyrody

Dla pomników przyrody obowiązują zakazy zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2022 poz. 916 z późn. zm.) oraz indywidualnych aktów prawa miejscowego.

W wyniku przeprowadzenia prac inwestycyjnych na omawianym terenie istniejące pomniki przyrody nie będą narażone na łamanie zakazów wprowadzonych w celu ich ochrony. Działania inwestycyjne prowadzone będą poza obszarem lokalizacji pomników przyrody.

W związku z realizacja zadań wymienionych w Strategii, na omawianym terenie, nie dojdzie do negatywnego oddziaływania na zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu mają także bezpośredni wpływ na florę oraz faunę. Wpływają one na zasięg występowania poszczególnych gatunków, ich cykle rozrodcze i interakcje ze środowiskiem naturalnym, a w przypadku roślin także na okresy wegetacji. Ocieplenie się klimatu spowoduje migracje gatunków – gatunki preferujące chłodniejsze temperatury zostaną wyparte przez gatunki ciepłolubne. Część tych gatunków będzie uznana za gatunki inwazyjne wypierające rodzimą florę i faunę. Przekształcenia siedlisk na skutek zmian klimatycznych mogą dotknąć także warunków wodnych – obniżenie się poziomu wód gruntowych może spowodować stopniowy zanik siedlisk o dużej wilgotności. Najważniejszym elementem adaptacji do zmian klimatycznych będzie, w przypadku siedlisk, zachowanie bioróżnorodności oraz zrównoważona gospodarka leśna uwzględniająca zmiany klimatyczne oraz ich efekty. Kluczowym elementem będzie utrzymanie obszarów wodno-błotnych oraz ich odtwarzanie w miejscach posiadających odpowiednie warunki.

W ramach adaptacji do zmian klimatu zaleca się:

- utrzymanie zagrożonych siedlisk i ich odtwarzanie wszędzie tam, gdzie jest to możliwe – dotyczy to szczególnie obszarów wodno-błotnych,
- regulowanie wpływu klimatu poprzez wykorzystywanie odpowiednich ekosystemów,
- wpływ na mikroklimat przez zachowanie oraz tworzenie nowych zalesień i obszarów zielonych,
- zwiększanie naturalnej retencji wodnej,
- uwzględnianie zagrożeń związanych ze zmianami klimatycznymi w dokumentach planistycznych,
- odpowiednia gospodarka leśna, z naciskiem na odpowiedni dla siedliska skład gatunkowy.

8.3. Korytarze ekologiczne

Obszar obejmujący korytarze ekologiczne składa się zarówno z terenów leśnych i rolniczych, ale także częściowo z zwartej zabudowy mieszkaniowej, dróg oraz linii kolejowych. Działania zaplanowane w ramach Strategii nie będą mieć negatywnego wpływu na ich funkcjonowanie, gdyż nie zakłada się działań, które miałyby prowadzić do przerwania ciągłości.

8.4. Różnorodność biologiczna, rośliny i zwierzęta

Realizacja zapisów Strategii w przypadku typowych działań inwestycyjnych takich jak: budowa centrum przesiadkowego a także budowa nowych ścieżek rowerowych może powodować wystąpienie negatywnych, bezpośrednich, chwilowych oddziaływań na środowisko przyrodnicze. Oddziaływania te związane będą głównie z zajmowaniem terenów cennych przyrodniczo, stanowiących biotop roślin i zwierząt (długoterminowe) oraz z etapem realizacji budowy (krótkoterminowe). W ich efekcie powinno nastąpić zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń w wodach, glebie oraz powietrzu, co wpłynie korzystnie na warunki bytowania zwierząt i roślin. Dzięki utrzymaniu walorów przyrodniczych pozytywne oddziaływania dotyczyć będą także klimatu oraz adaptacji do zmian klimatycznych.

Możliwe oddziaływania negatywne na przyrodę i różnorodność biologiczną będą miały związek z realizacją planowanych inwestycji m.in. poprawą efektywności energetycznej z uwzględnieniem OZE oraz tras rowerowych. Oddziaływania te związane będą głównie z etapem realizacji budowy (krótkoterminowe).

Prace budowlane mogą wpływać bezpośrednio i negatywnie na bioróżnorodność, ponieważ może dojść do ingerencji danego terenu, na którym planuje się inwestycję. Ponadto, może dojść do tworzenie barier w migracji zwierząt, zmianę warunków siedliskowych oraz wycinkę drzew i krzewów. Będą to jednak oddziaływania chwilowe.

Edukacja ekologiczna przyczyni się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców, a tym samym pozytywnych skutków można upatrywać w kontekście kształtowanie środowiska życia z poszanowaniem otaczającej przyrody.

Realizacja zadań związana z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury przyczyni się do zwiększanie areału terenów przepuszczalnych, co doprowadzi do wzrostu udziału terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. Działania będą wpływać pośrednio pozytywnie i długoterminowo na stan zasobów wód powierzchniowych. Ponadto, dzięki rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury zwiększy się różnorodność biologiczna. Działania będą polegać m.in. na zbieraniu deszczówki, wykonywaniu łąk kwietnych, zmianie powierzchni nieprzepuszczalnej na przepuszczalną oraz zakładaniu ogrodów deszczowych, co przełoży się na lepszą kondycję roślin, zwiększenie bioróżnorodności i zapobieganie zmianom mikroklimatu, ograniczenie zjawiska „miejskiej wyspy ciepła".

Przed rozpoczęciem prac związanych z termomodernizacją budynków zarządca powinien wykonać ekspertyzę przyrodniczą stwierdzającą obecność lub brak chronionych gatunków ptaków i nietoperzy w danym obiekcie budowlanym. Ekspertyzę powinna wykonać osoba merytorycznie związana z ornitologią (ptaki) i chiropterologią (nietoperze). W przypadku konieczności zniszczenia podczas prac budowlanych siedlisk ptaków objętych ochroną, należy uzyskać zezwolenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, przy jednoczesnym zapewnieniu zastępczych miejsc lęgowych np.: poprzez zawieszenie budek lęgowych dla ptaków i budek lub schronów dla nietoperzy. Poza tym termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów lęgowych zwierząt.

Działania wyznaczone w projekcie Strategii nie wpłyną negatywnie na drożność migracyjną i ekologiczną korytarza rzecznego. Zapewnienie wykwalifikowanego nadzoru przyrodniczego oraz dostosowanie terminu prowadzenia ewentualnych przyszłych planowanych prac do okresów aktywności fauny i wegetacji flory zapewni zminimalizowanie negatywnego wpływu inwestycji na korytarze ekologiczne i migracyne w rejonie obszaru przedsięwzięcia.

Nie przewiduje się działań, które mogłyby naruszyć drożność i funkcjonowanie ekologicznych korytarzy lądowych i wodnych. W ramach przebudowy istniejącej infrastruktury technicznej, np. dróg w razie konieczności przewiduje się m.in. budowę przejść dla zwierząt, budowę przepustów wodnych. Działania te będą ukierunkowane na zniesienie lub ograniczenie barier dla przemieszczania się zwierząt.

8.5. Ludzie

Realizacja Strategii zakłada zrównoważony rozwój regionu z jednoczesną poprawą stanu środowiska. Działania realizowane w ramach, w perspektywie średnio i długoterminowej wpłyną pozytywnie na zdrowie ludności, jakość oraz komfort ich życia, ale przede wszystkim będą one związane z poprawą jakości powietrza, wód, gleb i środowiska przyrodniczego.

Jednym z ważnych elementów będzie rozwój infrastruktury technicznej (miejsc przesiadkowych). Pozytywny wpływ na środowisko będą miały także działania związane z edukacją ekologiczną. Podjęcie ww. działań pozwoli na zaspokojenie potrzeb mieszkańców, a także zmniejszy negatywny wpływ na środowisko, zarówno w sposób pośredni i bezpośredni.

Ograniczenie zużycia konwencjonalnych źródeł energii bezpośrednio może się przyczynić do zmniejszenia zachorowań powodowanych złą jakością powietrza atmosferycznego. Pozytywny wpływ na zdrowie ludzi, a także ich finanse będą miały działania związane ze zwiększeniem efektywności energetycznej. Dodatkowo termomodernizacja wpłynie pozytywnie na poprawę komfortu cieplnego mieszkańców. Na bezpieczeństwo mieszkańców wpłyną również działania sprzyjające ochronie przeciwpowodziowej.

Oddziaływaniami negatywnymi dla mieszkańców, znajdujących się w najbliższym sąsiedztwie obszarów objętych inwestycjami, będą prace remontowo-budowlane. Będzie to związane z użyciem maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji) oraz utrudnieniami komunikacyjnymi. Oddziaływania te będą bezpośrednie, krótkotrwałe i odwracalne, jak również ustaną po zakończeniu robót. Negatywne odczucia wśród mieszkańców mogą budzić utrudnienia związane z organizacją ruchu.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na ludzi ich zdrowie i bezpieczeństwo.

8.6. Powietrze atmosferyczne

Pozytywne oddziaływanie na stan jakości powietrza związane będzie przede wszystkim ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń. Obniżenie ładunku emisji zanieczyszczeń nastąpi poprzez realizację inwestycji takich jak: podnoszenie efektywności energetycznej w budynkach oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Główną przyczyną emisji ze źródeł komunikacyjnych jest duże natężenie ruchu indywidualnego pojazdów. Do niwelacji tego problemu przyczynią się budowy dróg, które pozwolą na upłynnienie ruchu. Stworzenie infrastruktury umożliwi rozwój na rzecz zrównoważonej mobilności oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza. Ponadto, nowe parkingi pozwoli podróżującym na pozostawienie rowerów/samochodów w dogodnej lokalizacji oraz przesiadkę do komunikacji publicznej. Działania mające na celu zwiększenie liczby miejsc postojowych poprzez budowę parkingów strategicznych przekładają się na zwiększenie wydajności układu transportowego, w tym przede wszystkim popularyzację transportu zbiorowego, dzięki czemu skraca się czas dojazdu. Budowa parkingu przyczyni się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza, drgań i hałasu poprzez ograniczenie podróży samochodami osobowymi. Realizowane działanie poprawi więc płynność ruchu i ograniczy negatywny wpływ transportu na środowisko naturalne.

Pozytywny, bezpośredni i stały wpływ na powietrze atmosferyczne i klimat będą miały zadania typowo inwestycyjne tj. termomodernizacja obiektów oraz rozbudowa systemu ścieżek rowerowych. Głównym zagrożeniem powietrza atmosferycznego jest niska emisja z instalacji grzewczych budynków.

Termomodernizacja budynków pozwoli na znaczące ograniczenie zużycia materiału opałowego niezbędnego do ogrzania obiektu. W konsekwencji wpłynie to na redukcję emisji szkodliwych zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego. Przeprowadzone prace termomodernizacyjne budynków, dzięki zmniejszeniu zapotrzebowania na energię cieplną, minimalizują emisję zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł spalania energetycznego. W okresie realizacji przedsięwzięć będą miały miejsce uciążliwości związane z emisją do powietrza substancji z procesu spalania paliw w silnikach maszyn budowlanych i pojazdów transportowych, prac montażowych. Powyższe emisje będą miały charakter okresowy i odwracalny, a uciążliwości z nimi związane ustaną wraz z zakończeniem prac budowlanych.

Znaczący wpływ na jakość powietrza ma zastępowanie tradycyjnych środków lokomocji przez korzystanie ze ścieżek rowerowych.

Pośredni długoterminowy wpływ na powietrze może mieć upowszechnianie edukacji. Działania głównie w zakresie edukacji ekologicznej mogą mieć pośrednie i wtórne znaczenie w kontekście kształtowania właściwych postaw wobec środowiska oraz powinny z wysokim prawdopodobieństwem przyczynić się do poprawy jakości powietrza w przyszłości. Natomiast świadomość szkodliwości stosowania paliw tradycyjnych o niskiej jakości do celów grzewczych oraz spalania odpadów w domowych kotłach bezpośrednio wpłynie na zwiększenie stosowania ekologicznych źródeł energii, a tym samym redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza. Stopień zanieczyszczenia powietrza ma wpływ na czynniki klimatyczne, szczególnie na terenach miejskich. Dlatego też wraz z poprawą stanu powietrza zmianom ulega klimat, jeśli inne czynniki nie wpływają zbyt negatywnie i dominująco.

Oddziaływania negatywne w głównej mierze mają charakter przejściowy i związane są z fazą realizacyjną planowanych inwestycji. Potencjalne negatywne oddziaływanie na powietrze mogą mieć inwestycje drogowe. Źródłem negatywnego oddziaływania infrastruktury drogowej jest zarówno jej budowa jak i eksploatacja. Faza budowy związana jest z emisją spalin z maszyn budowlanych oraz emisją substancji pyłowych, których źródłem jest głównie unos z powierzchni pylących. Charakter tych oddziaływań będzie lokalny i krótkotrwały, tj. do czasu zakończenia robót budowlanych. Eksploatacja nowo powstałych dróg spowoduje emisję zanieczyszczeń związaną ze wzrostem natężenia ruchu w tych lokalizacjach.

Instalacja pojedynczych baterii fotowoltaicznych jak i kolektorów słonecznych na budynkach użyteczności publicznej oraz mieszkalnych nie stanowi zagrożenia dla środowiska. Realizacja zadania przyczyni się do poprawy jakości powietrza atmosferycznego, zmniejszenia zapotrzebowania na energię ze źródeł nieodnawialnych i wzrostu efektywności energetycznej budynków, przez co przyniesie pośrednie pozytywne, długoterminowe oddziaływania na zwierzęta, ludzi, powietrze i klimat, powierzchnię ziemi, krajobraz, oraz zasoby naturalne. Niemniej jednak montaż baterii fotowoltaicznych czy kolektorów słonecznych może stanowić zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (m.in. jerzyki, jaskółki, wróble). Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków. Prace montażowe powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków. Okres lęgowy większości ptaków w Polsce przypada w terminie od 1 marca do 15 października. Należy jednak zaznaczyć, iż dla niektórych gatunków ptaków okres lęgowy przypada w innym okresie np. dla wróbli – od lutego/marca do sierpnia, a jeżyków od maja do sierpnia. Ponadto w poszczególnych latach okresy lęgowe dla konkretnych gatunków ulegają nieznacznym przesunięciom, w zależności od panujących warunków pogodowych. Negatywnego oddziaływania można się spodziewać w odniesieniu do dzikich gatunków.

Problem będzie dotyczył głównie ptaków i owadów a zależny będzie w znacznej mierze od lokalizacji inwestycji fotowoltaicznych. Montaż instalacji fotowoltaicznych w korelacji z elektryfikacją transportu samochodowego, pozwoli na drastyczne ograniczenie emisji spalin wzdłuż ciągów komunikacyjnych, dając tanie źródło napędu oraz pozwalając na stopniową rezygnację z płynnych paliw kopalnych, których wydobycie może być niebezpieczne dla różnorodności biologicznej, a spalanie powoduje m.in. smog, choroby i pogłębianie się ocieplenia klimatu.

Montaż pomp ciepła może wiązać się z chwilową emisją hałasu, ale będzie ograniczona do powierzchni ziemi. Konieczne jest także wyznaczenie odpowiedniego miejsca, najlepiej w odizolowanym od użytkowej części budynku pomieszczeniu. W miejscu działania pompy nie są emitowane żadne zanieczyszczenia, a emisję spalin w elektrowniach węglowych można obecnie dużo lepiej kontrolować. Obecnie, aby ograniczyć do minimum wpływ pompy ciepła na środowisko, należy stosować rozwiązanie hybrydowe polegające na integracji PC z instalacją fotowoltaiczną (czyli panelami PV), która jako OZE wyprodukuje "zieloną energię" nie tylko do zasilania pomp sprężarkowych, ale także urządzeń i sprzętów wykorzystywanych w domu. Dobrze zaprojektowany i wykonany system oparty na PC i PV eliminuje emisję dwutlenku węgla oraz innych zanieczyszczeń do atmosfery. Wśród zagrożeń środowiskowych w przypadku powietrznych pomp ciepła wymieniana jest również emisja hałasu, która może mieć wpływ na bezpośrednie otoczenie człowieka. Odpowiednie usytuowanie jednostki zewnętrznej powietrznej pompy ciepła, średnice kanałów powietrznych, czy też zastosowanie odpowiednio długich i elastycznych rur przyłączanych zapewni prawidłowe funkcjonowanie instalacji oraz eliminację hałasu. Najważniejsze jest, aby zastosować się do wytycznych producenta.

Montaż oraz eksploatacja pompy ciepła gruntowej wiąże się z ingerencją w grunt. Pompy z kolektorem pionowym mogą wymagać dopełnienia pewnych formalności wynikających z wymagań ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze. Dotyczy to sytuacji, gdy wykonuje się otwory na obszarach górniczych albo poza nimi o głębokości powyżej 30 m w celu wykorzystania ciepła ziemi. Wtedy - zgodnie z wymaganiami ustawy - konieczne jest sporządzenie projektu robót geologicznych, który podlega zgłoszeniu staroście.

Poprawa efektywności energetycznej poprzez wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce, co ograniczy ingerencję ludzką w środowisko oraz znacznie zmniejszy emisję spalin, w tym gazów cieplarnianych.

8.7. Klimat

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju w tym także dla Polski. Wysiłki na rzecz dostosowania się do skutków zmian klimatu powinny być zatem podejmowane jednocześnie z realizowanymi przez Polskę działaniami ograniczającymi emisję gazów cieplarnianych.

„Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” został opracowany z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka związanego ze zmianą klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jakie niosą działania adaptacyjne mogące mieć wpływ nie tylko

na stan polskiego środowiska, ale również na wzrost gospodarczy. Realizacja ustaleń niektórych zaproponowanych działań może mieć wpływ na mikroklimat. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii powinien uwzględniać pogorszenie warunków wiatrowych (długie okresy bezwietrznej pogody, lub krótkotrwałe okresy z wiatrami o sile huraganu). W przypadku energii słonecznej można spodziewać się poprawy warunków w lecie ze względu na wydłużone okresy pogody słonecznej i zmniejszenie w zimie ze względu na dłuższe okresy z zachmurzeniem. W zakresie upraw roślin energetycznych kluczowy będzie rozwój nowych gatunków roślin, bardziej odpornych na zmienne warunki pogodowe oraz innowacyjnych technik upraw do wykorzystywania w bardzo suchym oraz wilgotnym środowisku. Zmiany klimatu będą miały różnorodny wpływ na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do warunków zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i cieplną, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii.

Zmiany klimatyczne będą prowadziły do zmniejszenia zasobów przestrzeni dostępnej dla danego typu prowadzonej lub planowanej działalności – m.in. wzrost ryzyka osuwiskowego, nasilenie procesów erozji wodnej i wietrznej, deficyt wody, podniesienie, a także obniżenie poziomu wód gruntowych. Zmiany klimatu w kontekście przestrzennym oddziałują na cały kompleks problemów zagospodarowania przestrzennego.

Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna. Przewidywane zmiany klimatyczne i związany z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Z obliczeń prognostycznych wartości niedoborów wody w glebie dla wybranych roślin wynika, że następuje ciągły proces przesuszania się gleby i zwiększania zagrożenia suszą. Geograficznie problem ten może w większym stopniu dotknąć województwa śląskiego. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej. W związku ze wzrostem częstości występowania intensywnych opadów w okresie letnim, można oczekiwać zwiększenia potrzeb odwadniania. Przeprowadzone analizy wskazały, że należy oczekiwać zwiększenia częstości lat ze stratami plonów wynikających z niekorzystnego przebiegu pogody.

Część działań ujętych w Strategii będzie charakteryzowała się zarówno oddziaływaniami pozytywnymi lub neutralnymi w odniesieniu do zmian klimatu. Działanie z zakresu rozwoju transportu publicznego będzie bezpośrednio i długotrwałe wpływać na poprawę stanu powietrza w zakresie ilości emitowanych zanieczyszczeń (na skutek upłynnienia ruchu, skutkującego mniejszym spalaniem paliw). Ponadto zmiany pokrycia powierzchni ziemi bezpośrednio wpływają na mikroklimat. Ich zwiększenie pogarsza lokalnie mikroklimat, tworząc tzw. wyspy ciepła.

Adaptacja do zmian klimatu

Zgodnie z analizami wykonanymi na potrzeby projektu KLIMADA[22], zamieszczonymi w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030, na przestrzeni następnych lat warunki klimatyczne Polski zmienią się. Przewidywane jest zwiększenie się ilości dni z temperaturą powyżej 25°C oraz zmniejszenie się ilości dni z temperaturami poniżej 0°C. Efektem tego może być ograniczenie zapotrzebowania na energię potrzebną do ogrzewania pomieszczeń mieszkalnych, co jednocześnie spowoduje ograniczenie emisji gazów cieplarnianych. Zwiększenie się ilości dni upalnych, może z kolei spowodować wzrost zapotrzebowania na energię (urządzenia klimatyzacyjne). Większa ilość dni słonecznych przyczyni się natomiast do polepszenia się warunków słonecznych, wyjątkowo ważnych przy korzystaniu z energii odnawialnej. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań temperatur oraz zapotrzebowania energetycznego, wdrożenie rozporoszonych, niskoemisyjnych źródeł energii oraz wykorzystywanie energii odnawialnej.

8.8. Zabytki oraz dobra materialne

Działania wyznaczone w projekcie Strategii mają w większości neutralne lub pozytywne oddziaływanie na dobra materialne i zabytki. Zadania inwestycyjne w zakresie infrastruktury komunikacyjnej bezpośrednio wpłyną pozytywnie na występujące w bliskim sąsiedztwie tych terenów zabytki nieruchome, poprzez minimalizację występowania drgań spowodowanych złym stanem technicznym nawierzchni lub szlaku. Prowadzenie założonych działań infrastrukturalnych w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów zabytkowych (zabytków nieruchomych, stanowisk archeologicznych) będzie wymagało od inwestora uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków postępowania i właściwego zabezpieczenia na etapie wykonywania robót budowlanych.

Wszelkie działania związane z ochroną i rozwojem dziedzictwa kulturowego powodują zazwyczaj pośredni pozytywny wpływ na wartość zmodernizowanych obiektów i możliwość zwiększenia wpływów finansowych wynikających ze świadczonych w nich usług. Pośrednio oddziałują także na nieruchomości znajdujące się w ich sąsiedztwie. Pozytywny wpływ na dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra materialne ma również zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza, co wpłynie na poprawę ich stanu technicznego. Zanieczyszczenia pyłowe, które są emitowane z kominów budynków mieszkalnych z sektora indywidualnego jak i zbiorowego osiadając na zabytkach i dobrach materialnych powodują ich niszczenie.

Negatywne, bezpośrednie i chwilowe oddziaływania na zabytki oraz dobra materialne mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji zadań inwestycyjnych lub wówczas, gdy działanie dotyczyć będzie obiektów objętych ochroną kulturową lub historyczną. Negatywne oddziaływania wiążą się z możliwym spadkiem wartości nieruchomości (budynków i gruntów) z uwagi na niepożądane sąsiedztwo nowych inwestycji, które w opinii społecznej pogarszają atrakcyjność (krajobrazową i funkcjonalną) danego miejsca i odwrotnie na wzrost wartości nieruchomości wpływa lokalizacja i dostęp do obiektów zabytkowych, cennych obszarów przyrodniczych, jak i środków komunikacyjnych.

[22] Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na dziedzictwo kulturowe, zabytki, dobra materialne.

W chwili przygotowania niniejszego opracowania brak jest możliwości stwierdzenia, które z zadań inwestycyjnych będą prowadzone w pobliżu obiektów chronionych i czy ich zakres prac spowoduje zniszczenie lub degradację danego obiektu historycznego. Konsekwencją realizacji zadań inwestycyjnych będzie dbałość o walory historyczno-kulturowe poprzez zastosowanie takich rozwiązań projektowych, aby środowisko kulturowe nie zostało zdegradowane.

Reasumując, działania wyznaczone w ramach projektu Strategii przyczynią się do ochrony wartości kulturowych i pozytywnego wpływu na zabytki i stanowiska archeologiczne.

8.9. Zasoby naturalne

Pozytywny wpływ na powierzchnię ziemi przyniesie ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, które migrują do gleb. Oddziaływania pozytywne wystąpią również w sektorze surowcowym. Poprawa efektywności energetycznej poprzez wykorzystanie różnego rodzaju OZE zmniejszy zapotrzebowanie na surowce.

Z dokonanej analizy wynika, że na etapie realizacji zadań typowo inwestycyjnych wyznaczonych będą wykorzystywane zasoby naturalne tj. woda oraz gleba. Największe zużycie surowców naturalnych będą generowały inwestycje związane z budową/przebudową budynków, dlatego działania te mogą wiązać się z krótkotrwałym negatywnym i bezpośrednim oddziaływaniem na ten komponent środowiska. Nieuniknionym negatywnym oddziaływaniem na zasoby naturalne będzie trwałe zajęcie terenów biologicznie czynnych pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych. Wielkość zapotrzebowania będzie wynikała jednak z rodzaju inwestycji i zastosowanej technologii. Na etapie sporządzania niniejszej Prognozy nie jest możliwe oszacowanie wielkości zużytych zasobów, jednak mając na względzie lokalny charakter zaplanowanych inwestycji oraz stosowane rozwiązania proekologiczne nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na ten komponent środowiska.

Pozytywnym długoterminowym i skumulowanym oddziaływaniem będzie minimalizacja zużycia zasobów naturalnych (w szczególności węgla, wody, paliw energetycznych) poprzez realizacje zadań związanych z termomodernizacją budynków.

Do działań negatywnych związanych z realizacją przedsięwzięć zawartych w Strategii możemy zaliczyć: zabudowanie powierzchni ziemi pod nowe inwestycje, usuwanie wierzchnich warstw gleby, powstawanie odpadów budowlanych, wzrost wydobycia surowców budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych.

Nie prognozuje się znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko glebowe i zasoby naturalne.

8.10. Wody

Działania zaplanowane do realizacji w ramach projektu Strategii nie będą wywierały znaczącego wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych. Działania przewidziane do realizacji w ramach projektowanej Strategii są w większości ukierunkowane pośrednio lub bezpośrednio na ochronę lub poprawę stanu wód podziemnych i powierzchniowych. Oceniono, że wyznaczone w projekcie zadania nie będą mieć znaczącego wpływu na jakość i ilość wód powierzchniowych i podziemnych, w tym jednolite części wód.

Realizacja ustaleń Strategii wpisuje się w realizację głównych celów środowiskowych dla wód podziemnych określonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej (RDW):

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych,
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych,
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych,
- wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego wskutek działalności człowieka.

Natomiast w przypadku wód powierzchniowych działania zapisane w Strategii powinny realizować następujące cele RDW:

- zapobieganie pogorszeniu się stanu wszystkich części wód powierzchniowych,
- poprawa i przywracanie wszystkie części wód powierzchniowych dla sztucznych i silnie zmienionych części wód, mając na celu osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych,
- ochrona i poprawa wszystkich sztucznych i silnie zmienionych części wód w celu osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego wód powierzchniowych,
- stopniowe redukowanie zanieczyszczenia substancjami priorytetowymi i zaprzestanie lub stopniowa eliminowania emisji, zrzutów i strat niebezpiecznych substancji priorytetowych.

Każde z opisanych działań wpisuje się w realizację powyższych celów, zakładając osiągnięcie przez jednolite części wód podziemnych i powierzchniowych stanu/potencjału co najmniej dobrego.

Ze środowiskiem wodnym powiązany jest także sektor energetyczny. Dlatego projekty związane z poprawą efektywności energetycznej, z popularyzacją oszczędzania energii oraz promowaniem odnawialnych źródeł energii, pośrednio pozytywnie będą wpływać na wody poprzez zmniejszenie ich poboru do celów chłodniczych.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych sieci drogowej można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań. Ponadto, na wykonawcach poszczególnych inwestycji, spoczywa obowiązek przeprowadzenia osobnych procedur oddziaływania na środowisko, w ramach których ustalone zostaną działania mające na celu ochronę siedlisk wraz z zasobami przyrody na nich występującymi. Zakres oddziaływania oraz jego wielkość będzie można oszacować dopiero na etapie sporządzania szczegółowego zakresu prac np. Studium wykonalności. W przypadku, kiedy przedsięwzięcie będzie kwalifikować się do przedsięwzięć wymagających przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, ocena wpływu wraz z podaniem rodzaju oddziaływań zostanie przeprowadzona na etapie opracowania Karty Informacyjnej Przedsięwzięcia lub Raportu oddziaływania na środowisko.

Realizacja zadań związana z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury przyczyni się do zwiększanie areału terenów przepuszczalnych, co doprowadzi do wzrostu udziału terenów biologicznie czynnych i przepuszczalnych. Działania będą wpływać pośrednio pozytywnie i długoterminowo na stan zasobów wód powierzchniowych. Ogół działań związanych z zwiększaniem retencji, gdzie efektem jest zwiększenie infiltracji wód opadowych oraz powierzchniowych będą wpływać pozytywnie na stan wód i nie będą stanowić zagrożenie dla osiągnięcia celów środowiskowych wyznaczonych dla JCWPd a także nie będą wpływać na stan ilościowy i jakościowy GZWP. Ponadto, dzięki rozwojowi błękitno-zielonej infrastruktury zwiększy się różnorodność biologiczna. Działania będą polegać m.in. na zbieraniu deszczówki, wykonywaniu łąk kwietnych, zmianie powierzchni nieprzepuszczalnej na przepuszczalną

oraz zakładaniu ogrodów deszczowych, co przełoży się na lepszą kondycję roślin, zwiększenie bioróżnorodności i zapobieganie zmianom mikroklimatu, ograniczenie zjawiska „miejskiej wyspy ciepła". Budowa zbiorników do magazynowania wód opadowych pozwoli na późniejsze wykorzystanie jej w okresach suszy, do nawadniania terenów.

Zadania związane z odbudową zbiorników wodnych również mogą wiązać się z wystąpieniem chwilowych negatywnych oddziaływań z uwagi na prowadzenie wykopów (pogłębień) oraz przemieszczania mas ziemnych. Prace te mogą wiązać się z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego. Istotnym jest zaplanowanie prac w taki sposób, aby zminimalizować oddziaływania na jakość i zasobność wód oraz bioróżnorodność zbiornika. Działania te mają przede wszystkim na celu poprawę retencji wodnej na omawianym obszarze.

Realizacja zadania nie stanowi znaczącego zagrożenia dla roślinności, w tym roślinności chronionej występującej na omawianym terenie. Jeżeli niezbędne jest umacnianie brzegów, należy również dążyć do ograniczenia zniszczeń w siedliskach ptaków gnieżdżących się w pasie roślinności przybrzeżnej. Podobnie jak w przypadku oddziaływania inwestycji na florę, oddziaływanie przedsięwzięcia będzie miało miejsce jedynie na etapie inwestycyjnym. Emisja hałasu i drgań związana z prowadzeniem prac będzie powodować płoszenie zarówno gatunków awifauny, jak również fauny wodnej. Aby zminimalizować wpływ hałasu na faunę w otoczeniu przedsięwzięcia termin realizacji prac zostanie zaplanowany etapowo oraz poza okresami lęgowymi ptaków (1 marca - 15 sierpnia, chyba, że potwierdzony będzie brak lęgów) oraz tarła ryb (1 marca- 30 czerwca).

Budowa czy montaż urządzeń do gromadzenia wód opadowych będzie miała pozytywny wpływ na przeciwdziałanie suszy, jest to kluczowe rozwiązanie pomocne w niwelowaniu skutków deficytu wody. Retencjonowanie wody w zbiornikach na powierzchni ziemi czy też pod ziemią zapewni dostęp do wody w okresach suszy, która może być wykorzystywana w ogrodach czy też do spłukiwania toalet.

Nie przewiduje się działań w pasie nadmorskim, które miałby negatywnie wpływać na funkcję środowiskową oraz ochronną.

Adaptacja do zmian klimatu

Przeprowadzone analizy wskazują na zwiększenie się prawdopodobieństwa występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych gwałtownymi zjawiskami pogodowymi, mogących spowodować zalewanie obszarów, na których gospodarka przestrzenna prowadzona jest w sposób nieodpowiedni. Przewidywane jest również skrócenie się okresu zalegania warstwy śnieżnej co może mieć skutki pozytywne (mniejsze prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych) jak i negatywne (niedobór wód i susze). Planowane działania mają na celu usprawnienie funkcjonowania w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Osiągnięcie tego planowane jest poprzez zreformowanie struktur gospodarki wodnej z uwzględnieniem adaptacji do zmian klimatu, opracowanie i wdrożenie metod oceny ryzyka powodziowego i ryzyka podtopień, odpowiednie zarządzanie ryzykiem powodziowym oraz przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych.

Zgodnie z projektem KLIMADA[23], rekomendowanymi kierunkami działań adaptacyjnych są:

[23] Projekt KLIMADA to opracowanie i wdrożenie strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu

- zwiększenie poziomu ochrony przeciwpowodziowej, przeciwdziałanie osuwiskom i deficytowi wodnemu;
- powiązanie systemu dolin rzecznych z systemem obszarów chronionych;
- uwzględnianie problemu gwałtownych zmian temperatury, ulewnych opadów, oblodzenia i silnych wiatrów w inwestycjach budowlanych, transportowych i energetycznych;
- rozwijanie alternatywnych źródeł produkcji energii na poziomie lokalnym;
- tworzenie systemów wczesnego ostrzegania mieszkańców przed zagrożeniami powodziowymi.

Zmiany zachodzące obecnie w klimacie cechuje zwiększenie się gwałtowności zjawisk pogodowych. Częściej występują także skrajne zjawiska takie jak burze. Wiąże się to z dostarczeniem do sieci kanalizacyjnych dużych ilości wody w krótkim czasie. Infrastruktura może być nieprzygotowana na taką sytuację co może spowodować wydostawanie się wody, wraz z zanieczyszczeniami, z sieci kanalizacyjnej. Również przepustowość oczyszczalni ścieków może być niewystarczająca w przypadku wystąpienia gwałtownych zjawisk pogodowych.

8.11. Krajobraz i powierzchnia ziemi

Do poprawy estetyki przestrzeni miejskiej przyczynią się działania dotyczące, m.in. termomodernizacji budynków, powstania elementów błękitno-zielonej infrastruktury a także rewitalizacja obiektów.

Wśród kierunków działań przewidzianych w Strategii znajdują się takie, które będą wiązać się z naruszeniem istniejącej struktury gruntów oraz wprowadzeniem zmian krótkookresowych lub długookresowych w krajobrazie naturalnym, w efekcie czego przewiduje się wystąpienie oddziaływań negatywnych oraz pozytywnych. Należą do nich:

- budowa, poprawiających dostępność komunikacyjną i mobilność mieszkańców;
- budowa i/lub modernizacja infrastruktury dla ruchu niezmotoryzowanego m.in. ścieżki rowerowe;
- budowa, rozbudowa lub modernizacja obiektów użyteczności publicznej.

Zgodnie z celami przyjętymi w Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (zalecenia CM/Rec (2008) 3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej) *Każde działanie lub projekt powinien być zgodny ze standardami jakości krajobrazu. W szczególności powinny poprawić jakość krajobrazu, a przynajmniej nie doprowadzić do jej pogorszenia. Wpływ projektów na krajobraz, niezależnie od ich skali, powinien być oceniony, a przepisy i instrumenty odpowiadające tym skutkom powinny być sprecyzowane. Każde działanie lub projekt powinien nie tylko odpowiadać cechom miejsca, ale także być do nich dostosowany*.[24]

Na krajobraz oddziaływać będą głównie działania o charakterze inwestycyjnym. Inwestycje polegające na termomodernizacji obiektów, budowie ścieżek rowerowych, zagospodarowaniu terenu oraz nowych obiektów użyteczności publicznej powodują stałą zmianę w krajobrazie. Rodzaj oddziaływania (pozytywny bądź negatywny) jest uzależniony od lokalizacji danej inwestycji i otaczającego je terenu. Właściwie zaprojektowany i zlokalizowany w przestrzeni nie powinien negatywnie oddziaływać na środowisko. Inwestycje budowlane w sposób trwały wpiszą się w krajobraz, dlatego istotny jest wybór

[24] Zalecenia CM/Rec(2008)3 Komitetu Ministrów w sprawie wytycznych dotyczących wdrażania Europejskiej Konwencji Krajobrazowej

lokalizacji oraz odpowiedniej technologii z zachowaniem ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Przebudowa i modernizacja już istniejących obiektów nie będzie powodować negatywnych oddziaływań na krajobraz oraz powierzchnię ziemi, ale będzie prowadzić do poprawy estetyki przestrzeni publicznej.

Oceniono, że wyznaczone w projekcie Strategii zadania nie będą mieć znaczącego negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi i krajobraz.

Adaptacja do zmian klimatu

Efektem przewidywanych zmian klimatycznych będzie wzrost częstotliwości oraz intensywności susz co będzie miało negatywny wpływ na gleby oraz rolnictwo. Wymagane będzie zintensyfikowane nawadnianie terenów dotkniętych suszami. Do działań adaptacyjnych będzie można zaliczyć wsparcie inwestycyjne gospodarstw oraz szkolenia i doradztwo technologiczne a także doskonalenie systemu tworzenia i zarządzania rezerwami żywności, materiału siewnego i paszy na wypadek nieurodzaju. Wpływ gwałtownych zjawisk pogodowych oraz ich efektów należy również mieć na uwadze podczas wybierania lokalizacji oraz projektowania obiektów typu PSZOK oraz składowisk odpadów.

8.12. Hałas i promieniowanie elektromagnetyczne

Pozytywne oddziaływanie na klimat akustyczny przede wszystkim będzie zauważalne na terenach miejskich i o zwiększonym ruchu. Działania podejmowane w zakresie poprawy standardów akustycznych związane będą z ograniczeniem głównie hałasu drogowego poprzez rozszerzenie oferty transportu publicznego.

Również pozytywny wpływ na klimat akustyczny będą miały także inwestycje w zakresie rozwoju transportu publicznego. Duże znaczenie w redukcji ponadnormatywnego hałasu będzie miał rozwój systemu ścieżek rowerowych, który spowoduje zmniejszenie ruchu samochodowego.

Oddziaływanie negatywne będzie krótkotrwałe, odwracalne i występujące tylko na terenie prowadzonych prac i w ich najbliższym sąsiedztwie. Prace realizowane w ramach tych zadań będą źródłem hałasu, którego głównym emitorem będzie praca urządzeń mechanicznych. Zadania, których realizacja będzie się wiązać z użyciem ciężkiego sprzętu powinny być prowadzone w dzień, aby nie zakłócać ciszy w porze nocnej. Dla zminimalizowania emisji hałasu i spalin, podczas prac zostaną użyte maszyny w pełni sprawne, które zostaną wykorzystane do prac zgodnych z ich przeznaczeniem i możliwościami, tak aby nie powstały inne zagrożenia, np. dla pracowników i osób postronnych znajdujących się w pobliżu. Oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i ustąpi z chwilą zakończenia prac.

Negatywne oddziaływanie w postaci promieniowania elektromagnetycznego może nastąpić w ramach pośredniego skutku kierunku działań: Wspieranie przedsięwzięć budowy odnawialnych źródeł energii na omawianym terenie opartych na energii słońca. Dotyczy to linii łączących instalacje z siecią energetyczną. Właściwa lokalizacja oraz zastosowanie odpowiednich zabezpieczeń może niemal całkowicie wyeliminować narażenie na promieniowanie elektromagnetyczne. Przewidywalne uciążliwości związane z promieniowaniem elektromagnetycznym oraz dźwiękami wydawanymi podczas pracy takich urządzeń będą marginalne.

Podczas prac ziemnych i montażowych, w sąsiedztwie placu budowy wystąpią potencjalne bezpośrednie i krótkotrwałe uciążliwości w tym: emisja hałasu, zanieczyszczeń do powietrza oraz

wytwarzanie odpadów. Oceniono je jako krótkoterminowe. Prace związane z budową wiązać się będą ze wzrostem poziomu hałasu, którego źródłem będzie praca sprzętu budowlanego, środków transportu. Hałas będzie miał zasięg lokalny. Praca przedsięwzięć przebiega częściowo w obrębie terenów chronionych akustycznie, zatem mieszkańcy i użytkownicy najbliższej zabudowy odczuwać mogą okresowe uciążliwości związane z realizacją inwestycji. Ewentualne uciążliwości będą minimalizowane poprzez prowadzenie prac w porze dziennej w godz. 6.00-22.00 oraz zastosowanie urządzeń i maszyn w pełni sprawnych.

Adaptacja do zmian klimatu

Wzrost średnich temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym powoduje zwiększenie się poziomów dźwięków – zwłaszcza tych generowanych przez urządzenia mechaniczne oraz elektryczne. Wzrost temperatury wymusza również, intensywniejsze działanie układów chłodzących co również może powodować uciążliwości dla środowiska, zwłaszcza w gminach, gdzie naturalny krajobraz uległ największym przekształceniom. Aby zmniejszyć negatywny wpływ wysokich temperatur należy zwiększać ilość terenów zielonych oraz niwelować efekt tzw. „miejskiej wyspy ciepła". Wzrost temperatur powietrza towarzyszący zmianom klimatycznym może powodować zmiany w rozchodzeniu się pól elektromagnetycznych wokół emiterów a w efekcie mieć negatywny wpływ na ludzi oraz środowisko. W celu zmniejszenia takiego wpływu należy zwiększać powierzchnię terenów zielonych oraz brać pod uwagę czynniki klimatyczne, podczas wybierania lokalizacji dla źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

8.13. Gospodarka odpadami i ograniczenie powstawania odpadów

Powstawanie odpadów (w szczególności budowlanych) będzie związane z realizacją inwestycji dotyczących budowy nowych obiektów. Wszystkie wytworzone odpady na poszczególnych etapach, zostaną zagospodarowane zgodnie z przepisami ustawy o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 r. Odpady będą zbierane selektywnie w wydzielonych i przystosowanych miejscach, w warunkach zabezpieczających przed przedostaniem się do środowiska zanieczyszczeń.

8.14. Ryzyko wystąpienia poważnej awarii

Planowane do realizacji przedsięwzięcia ujęte w Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna nie są zaliczane do obiektów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii przemysłowych wg Rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 26 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. 2016, poz. 138).

Ryzyko wystąpienia poważnej awarii podczas realizacji Strategii może być związane z poważną awarią w transporcie drogowym, niekontrolowanym wyciekiem przewożonych substancji niebezpiecznych, wyciekiem płynów eksploatacyjnych na skutek usterek technicznych. Ze względu na charakter przedsięwzięć, które nie wiążą się z koniecznością użycia niebezpiecznych substancji ani technologii nie przewiduje się wystąpienia zagrożenia dla środowiska. Realizacja układu komunikacyjnego omawianego obszaru nie będzie jednak bezpośrednio wpływała na wystąpienie poważnej awarii, będą to jednak potencjalne lokalizacje wystąpienia tego niekorzystnego zdarzenia.

9. Analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodnicza negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Prognoza oddziaływania na środowisko wykazała, że niektóre z przedsięwzięć realizowanych w ramach projektu Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna mogą negatywnie wpłynąć na środowisko. Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji, szczególnie tych związanych m.in. z rozbudową ciągów komunikacyjnych można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy inwestycji, które rozpoczęły się w latach poprzednich i są obecnie kontynuowane). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W wyniku realizacji projektu Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna może potencjalnie dojść do oddziaływania na obszary chronione, dlatego ważne jest, aby wszelkie przedsięwzięcia wynikające ze Strategii były przeprowadzone zgodnie z przepisami dotyczącymi gospodarowania na obszarach objętych prawną formą ochrony przyrody.

Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko możliwa jest m.in. poprzez prowadzenie świadomej polityki przestrzennej popartej stosownymi zapisami w dokumentach prawa lokalnego oraz zachowanie walorów przyrodniczych gmin.

Poniżej przedstawiono propozycje zapobiegania, łagodzenia negatywnego wpływu na środowisko, będącego konsekwencją realizacji działań ujętych w Strategii na poszczególne komponenty środowiska:

Ochrona powierzchni ziemi i wód:

- Na etapie projektowania należy rozważać koncepcje organizacji placu budowy i jego zaplecza z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni;
- Po zakończeniu prac budowlanych, w razie konieczności, należy przeprowadzać rekultywację;
- Prowadzenie robót budowlanych w sposób zapewniający ochronę wód;
- W projekcie i wykonawstwie należy minimalizować zakres robót powodujących zdejmowanie warstw próchniczych gleby, a także zaplanować wykorzystanie nadmiarów ziemi pochodzącej z wykopów;
- Ograniczenie uszczelniania zlewni, np. poprzez planowanie rezerw terenu, które ma służyć zapewnieniu możliwości swobodnej infiltracji wód do ziemi;
- W opisach technicznych projektów budowlanych należy zaplanować miejsca przeznaczone do składowania substancji podatnych na migrację wodną;
- Na etapie realizacji i funkcjonowania inwestycji należy preferować technologie wodooszczędne;
- Prawidłowe przechowywane substancji ropopochodnych oraz inne materiałów niebezpiecznych dla środowiska;
- Opracowanie procedury na wypadek wystąpienia awarii na placu budowy, by nie doprowadzić do zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego;
- Właściwe postępowanie z odpadami;
- Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów nadających się do odzysku lub unieszkodliwiania, a odpady niebezpieczne gromadzić w szczelnych, oznakowanych pojemnikach, w wydzielonym miejscu;
- Powstające podczas realizacji inwestycji oraz eksploatacji obiektu odpady należy przekazywać tylko wyspecjalizowanym jednostkom posiadającym zezwolenie na odzysk, utylizację, zbieranie i transport tych odpadów.
- Uregulowanie gospodarki wodami opadowymi - oczyszczenie ich oraz możliwość ich retencjonowania w celu ograniczenia spływu powierzchniowego, należy przy tym brać pod uwagę nie tylko dany obszar, ale i obszar położony niżej w zlewni
- Materiał pozostały po robotach ziemnych w miarę możliwości należy wykorzystywać na miejscu.

Ochrona powietrza:

- Wykonawcy wybierani do realizacji poszczególnych zadań powinni używać nowoczesnego sprzętu i wykazać się dbałością o prawidłową eksploatację i właściwą konserwację sprzętu i środków transportu (np. korzystanie z maszyn i urządzeń o wysokich normach spalin czy zraszanie materiałów pylących). Takie zapisy mogą znaleźć się na odpowiednich etapach procedur przetargowych;
- Unikanie emisji głównie substancji pyłowych na etapie budowy, rozbudowy czy modernizacji obiektów;
- Niedopuszczalne jest palenie na terenie budowy papy, opon, rozpuszczalników, farb itp.;
- Pogłębiona analiza lokalizacji przedsięwzięcia;

- Zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu;
- Prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu płazów;
- Prowadzenie prac budowlanych i rozbiórkowych w porze dziennej;
- Stosowanie przepisów BHP;
- Zastosowanie do budowy nowoczesnego sprzętu, który emituje mniejsze ilości spalin;
- Na etapie eksploatacji - prowadzenie monitoringu powietrza;
- Ograniczanie stosowania paliw wysokoemisyjnych.

Różnorodność biologiczna (w tym fauna, flora, obszary chronione):

- Minimalizacja negatywnych oddziaływań inwestycji infrastrukturalnych wymaga (oczywiście nie jest to konieczne w przypadku każdej inwestycji) wcześniejszych terenowych inwentaryzacji zasobów środowiska przyrodniczego. Inwentaryzacja pozwoli na precyzyjne dostosowanie ogólnych zaleceń do realiów danego zadania inwestycyjnego i uniknięcie spowodowania znaczących szkód w środowisku przyrodniczym i wiążących się z tym komplikacji w trakcie realizacji poszczególnych inwestycji;
- Stosowanie technologii w jak najmniejszym stopniu wpływającej na środowisko (ograniczającej emisję zanieczyszczeń i hałasu);
- W przypadku prac termomodernizacyjnych budynków czy remontów elewacji bądź pokrycia dachowego budynków należy przeprowadzić inwentaryzację ornitologiczną i chiropterologiczną;
- Stosowanie wszystkich możliwych środków związanych z ochroną zwierząt podczas prowadzenia prac remontowych i termomodernizacyjnych obiektów (np. zabezpieczanie lub przenoszenie gniazd, pozostawianie otwartych otworów stropodachowych;
- Wykorzystanie rozwiązań technologicznych umożliwiających zachowanie istniejących stosunków wodnych;
- Ograniczenie na etapie planowania i wykonawstwa wycinki drzew i krzewów oraz naruszania cennych siedlisk do minimum i stosowanie nowych nasadzeń wraz z ich późniejszym utrzymaniem;
- W przypadku braku możliwości nienaruszenia siedlisk rzadkich/chronionych gatunków, należy wziąć pod uwagę możliwość przeniesienia populacji;
- Stosowanie wszelkich możliwych środków technicznych w celu ochrony zwierząt w trakcie inwestycji liniowych (np. montaż siatek i pojemników w celu ochrony płazów i drobnych ssaków) o ile będzie to konieczne;
- Nie należy prowadzić robót budowlanych w okresie lęgowym ptaków, rozrodem płazów, hibernacji nietoperzy i tarła ryb, jeśli na obszarze inwestycji występują;
- W przypadku istotnego zagrożenia hałasem, mogącego płoszyć chronione gatunki zwierząt w okresie rozrodczym (i/lub powodujące ponadnormatywną emisję na terenach mieszkaniowych), należy rozważyć zastosowanie ekranów;
- Uwzględnianie wariantu lokalizacyjnego w sposób zgodny z dokumentami planistycznymi, przepisami i aktami prawnymi obowiązującymi dla poszczególnych form ochrony przyrody, a także biorąc pod uwagę potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych, siedlisk zwierząt i roślin oraz korytarze migracyjne i łączność ekosystemów.

Ochrona przed hałasem i drganiami:

- Ograniczenie prac związanych z wykorzystaniem głośnego sprzętu, do pory dziennej między 7:00 a 20:00;
- W miejscach szczególnie wrażliwych obok zabudowy mieszkaniowej należy ograniczyć prędkość pojazdów dowożących materiały budowlane ze względu na drgania przenoszące się na konstrukcje budynków oraz wpływ na klimat akustyczny otoczenia;
- Projektanci powinni zwrócić uwagę na propozycję lokalizacji baz zaplecza technicznego budowy tak, aby planować je możliwe z dala od okien budynków mieszkalnych;
- Na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej należy tak planować roboty budowlane w ramach poszczególnych zadań by prowadzić prace związane z emisją hałasu w tym samym czasie tylko po jednej stronie budynku, aby w mieszkaniu były pomieszczenia nienarażone na emisję hałasu;
- Organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas;
- Stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas;
- Stosowanie tzw. cichych nawierzchni;
- Ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko;
- Racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów;
- Sprawne przeprowadzenie prac;
- Ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją;
- Dobór gatunków roślin pełniących rolę dźwiękochronną dostosowanych do wymogów siedliska;
- Zastosowania odpowiednio szerokich pasów zieleni o zróżnicowanej wysokości tak, aby zapewnić maksymalne wartości pochłaniania i odbijania fali akustycznej.

Ochrona krajobrazu

W celu zmniejszenia negatywnego oddziaływania poszczególnych kierunków wsparcia na krajobraz konieczne jest odpowiednie planowanie inwestycji, uwzględniające konieczność wkomponowania planowanych obiektów w istniejący krajobraz.

Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków, dóbr materialnych

Wszelkie działania mające na celu ochronę obiektów zabytkowych i utrzymanie ich w należytym stanie należy planować i realizować zgodnie z wymogami i uzgodnieniami z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

10. Propozycja działań alternatywnych

Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 poz. 1094 t.j.) nakłada obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Dla zadań zawartych w projekcie Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna można zaproponować następujące działania alternatywne:

- Zmiana lokalizacji danego działania.
- Zmiana technologii realizacji zadania.
- Wybór alternatywnych materiałów do realizacji zadania.
- Rozważenie różnych wariantów organizacyjnych realizacji zadania i dobór odpowiedniego.
- Modyfikacja zakresu zadania, częściowe lub całkowite odstąpienie od realizacji zadania, jeśli decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach dla danego zdania będzie wskazywać na taką potrzebę.

W przypadku projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* nie ma możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań ze względu na wysoki stopień ogólności dokumentu. Projekt jest koncepcją rozwoju i przebudowy społecznej, infrastrukturalnej i przestrzennej obszaru gmin, która jako wizja całościowa i spójna pozwoli osiągnąć zamierzone efekty. Dlatego też wprowadzanie na tym etapie rozwiązań alternatywnych zaburzałoby spójność wspomnianej wizji. Należy jednak podkreślić, że istnieją duże możliwości w doborze najlepszych pod względem oddziaływania na środowisko wariantów lokalizacyjnych, technologicznych czy organizacyjnych.

Podkreślając charakter dokumentu, o wysokim stopniu ogólności oraz brak możliwości precyzyjnego wskazania działań alternatywnych należy w przypadku wszystkich przedsięwzięć przeanalizować działania alternatywne na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

W związku z ciągłym rozwojem gospodarczym regionu oraz wzrostem poziomu konsumpcji brak realizacji Strategii prowadzić będzie do pogorszenia wszystkich elementów środowiska.

11. Potencjonalne oddziaływanie transgraniczne

Zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 poz. 1094 t.j.), z rozdziału 3, działu VI dotyczącego postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku projektów polityk, strategii, planów i programów, opracowywany dokument nie będzie wywierał znaczącego oddziaływania transgranicznego.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

12. Monitoring realizacji Strategii

Integralną częścią Strategii jest monitorowanie i ewaluacja efektów jej wdrażania. Sformułowanego dokumentu nie należy traktować jako dokumentu zamkniętego, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie, gdyż funkcjonująca jego postać została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też osiąganie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej jednostki, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu Strategii, a także wdrażania programów korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów.

Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych w ramach Strategii projektów, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Monitorowanie bazuje na analizie informacji, której podstawą są wskaźniki i jest to proces współbieżny z harmonogramem.

Proces monitorowania opiera się o analizę przyrostu / spadku wartości wyznaczonych wskaźników. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Do właściwej oceny realizacji przyjętych założeń potrzebne są konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Aby proces opracowywania, monitorowania i ewaluacji dokumentu przebiegał bez problemów, a jego efekt był zgodny z oczekiwaniami, to oprócz opracowania struktury organizacyjnej procesu niezbędne jest określenie i opisanie modelu współpracy zawierającego dokładny opis ról, funkcji i zadań poszczególnych jego członków:

Biuro ZIT (we współpracy ze strukturami uczestniczącymi w procesie wdrażania Strategii ZIT OF Sławna)

W obszarze monitoringu Biuro ZIT odpowiada za systematyczną obserwację i pomiar procesu wdrażania strategii, w tym:

- w sposób usystematyzowany gromadzi dostarczane przez Koordynatorów Gminnych i Powiatowego/Grupę Roboczą/BZK informacje o stanie realizacji projektów strategicznych – systematyka i metodyka gromadzenia danych nie jest uregulowana zapisami ZIT OF Sławna (element zarządzania niskiego poziomu) i pozostaje w gestii Biura ZIT współpracującego w tym zakresie m.in. z Koordynatorami Gminnymi i Powiatowym;
- opracowuje półroczne raporty ze stanu realizacji ZIT OF Sławna i przedstawia je do zatwierdzenia Komitetowi Sterującemu;
- na podstawie zatwierdzonych raportów półrocznych sporządza roczny raport o stanie realizacji ZIT OF Sławna i przedstawia go do zatwierdzenia Komitetowi Sterującemu;
- na podstawie rocznych raportów sporządza raport końcowy i przedstawia go do zatwierdzenia Komitetowi Sterującemu.

Komitet Sterujący:

- zatwierdza półroczne i roczne raporty o stanie realizacji Strategii ZIT OF Sławna oraz raport końcowy;
- na podstawie raportów wskazuje wprowadzenie ewentualnych zmian do Strategii ZIT OF Sławna;
- przedstawia do publicznej informacji raporty o stanie realizacji Strategii ZIT OF Sławna.

Przyjęto następujący schemat raportowania w trybie zwykłym:

Tabela 26. Schemat raportowania

Kto raportuje	Do kogo raportuje	Szczegóły
Koordynatorzy Gminni i Powiatowy/BZK (jeżeli zostaną powołane)	Biuro ZIT	Nie określa się sposobu raportowania Koordynatorów Gminnych i Powiatowego/BZK do B-ZIT – uznano, że na niskim szczeblu wdrażania Strategii ZIT zaangażowane osoby wspólnie wyznaczą sposoby komunikacji, w tym raportowania zgodnie ze specyfiką danego przedsięwzięcia.
B-ZIT	Komitet Sterujący	Półroczne i roczne raporty o prowadzonych działaniach.
Komitet Sterujący	Samorządy Partnerów	Na podstawie dostarczonych półrocznych raportów sporządza roczny raport o stanie wdrażania Strategii ZIT, który podaje się do wiadomości samorządów Partnerów. Na podstawie rocznych raportów sporządza Raport końcowy.

Źródło: opracowanie własne

Wprowadza się także raportowanie w trybie nadzwyczajnym. Przesłanką do zastosowania tego trybu jest materializacja ryzyka właściwego dla danego projektu. Struktura raportowania jest taka sama jak w przypadku trybu zwyczajnego, przy czym raportuje się ad hoc, z pominięciem terminów.

Prawidłowo przeprowadzony proces monitoringu strategicznego w oparciu o wyżej wskazany schemat postępowania powinien przynieść korzyści w postaci:

- pozyskiwania danych pozwalających dokonać oceny postępu w realizacji Strategii ZIT OF Sławna i jej wpływu na rozwój jednostki;
- efektywnej realizacji zadań zapisanych w Strategii ZIT OF Sławna;
- osiągania założonych rezultatów;
- identyfikacji ewentualnych opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań i działań;
- podejmowania działań naprawczych;
- wniosków z systematycznie prowadzonego procesu monitorowania dokumentu strategicznego;
- wniosków z prowadzonego monitoringu, które mogą być również podstawą do przyjęcia założeń rozwoju strategicznego w następnym okresie.

13. Podsumowanie i wnioski

- *Strategia Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* jest zgodna ze strategicznymi dokumentami obowiązującymi na szczeblu europejskim, krajowym i lokalnym.
- Przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy analizy zgodności celów Strategii z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz podstawowych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym, wskazują na znaczną ich spójność oraz zharmonizowanie. Spójność regionalnej polityki ekologicznej ze strategicznymi celami rozwoju powiatów i gmin jest podstawą równoważenia rozwoju w horyzoncie średnio i długookresowym. Dzięki temu Strategia może stać się skutecznym narzędziem koordynacji działań na rzecz wdrożenia rozwoju zrównoważonego w regionie.
- Strategia umożliwia identyfikację skutków środowiskowych oraz potencjalnych zmian warunków życia mieszkańców regionu w wyniku realizacji ustaleń dokumentu.
- Projektowana Strategia określa obszary problemowe i wyzwania w zakresie rozwoju społecznego, gospodarczego oraz ochrony środowiska na omawianym terenie oraz wyznacza cele i kierunki interwencji mające na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz środowiska.
- Niektóre z zadań zaplanowanych do realizacji w ramach projektowanej Strategii mogą wywierać negatywny wpływ na środowisko. Oddziaływanie to może być chwilowe, na etapie prac budowlanych i modernizacyjnych.
- W niniejszej prognozie zaproponowano szereg działań ograniczających negatywne oddziaływanie zaplanowanych zadań na środowisko oraz przykłady kompensacji przyrodniczej.
- Podczas podejmowania działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów.
- Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury.

14. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko do projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna.* Opracowanie zostało wykonane w oparciu o art. 46 oraz art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 poz. 1094 t.j.).

Głównym celem prognozy jest ustalenie czy zapisy projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* nie naruszają zasad prawidłowego funkcjonowania środowiska przyrodniczego a cele ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju są spójne z celami i priorytetami zaplanowanymi w dokumentach wyższego szczebla. Prognoza ma za zadanie także ułatwić identyfikację możliwych do określenia skutków środowiskowych spowodowanych realizacją postanowień ocenianego dokumentu oraz określić, czy istnieje prawdopodobieństwo powstawania w przyszłości konfliktów i zagrożeń w środowisku.

Prognoza ponadto określa i analizuje:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na środowisko.

Przy sporządzaniu *Prognozy* zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem stosownie do stanu wiedzy współczesnej.

W projekcie *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* obrano kierunki interwencji wynikające z dokumentów wyższego szczebla oraz dokumentów lokalnych. Na ich podstawie wyznaczono cele strategii, a także strategię ich realizacji na poziomie gminnym.

W rozdziale 6 Prognozy scharakteryzowano obszar OF Sławna oraz oceniono istniejący stan środowiska.

W ramach tworzenia dokumentu prowadzona była szczegółowa ocena oddziaływania zadań pod kątem środowiskowym. Duża część zadań inwestycyjnych nie ma określonego zakresu, sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych oddziaływań jest dosyć trudne i problematyczne. Zgodnie z powyższym w niniejszej Prognozie przedstawiono potencjalne oddziaływania, zidentyfikowane na podstawie oceny oddziaływania dla innych przedsięwzięć o zbliżonym zakresie. Zatem w ramach oceny skutków realizacji projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* na etapie opracowania Prognozy oddziaływania na środowisko w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przedstawiono potencjalne oddziaływanie

bezpośrednie pośrednie, wtórne, skumulowane, stałe/długoterminowe, chwilowe/krótkoterminowe, pozytywne, negatywne i neutralne na następujące komponenty środowiska wykorzystując metodę macierzy interakcji:

- Obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, w tym obszary NATURA 2000;
- Różnorodność Biologiczna;
- Ludzie;
- Rośliny;
- Zwierzęta;
- Powietrze;
- Klimat;
- Klimat akustyczny;
- Wody (w tym JCW);
- Powierzchnia ziemi;
- Krajobraz;
- Zasoby naturalne;
- Zabytki.

W przypadku omawianego regionu istnieje niewielkie prawdopodobieństwo bezpośredniego lub pośredniego ryzyka oddziaływania na obszary cenne przyrodniczo. Należy jednak nadmienić, iż stopień, zakres oraz skutek oddziaływania (negatywny, pozytywny, neutralny) będzie mógł zostać oceniony z chwilą ustalenia dokładnego zakresu oraz rodzaju prowadzonych przedsięwzięć. W zależności od ich rodzaju może zostać nałożony obowiązkiem przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, która może zakończyć się wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach lub odmową jej wydania, z uwagi na znaczne negatywne oddziaływania.

Projekt *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* jest dokumentem o charakterze ogólnym i nie wskazuje zakresu ani szczegółów technicznych poszczególnych inwestycji. Należy mieć na uwadze uwzględnianie zasad ochrony środowiska podczas projektowania i planowania poszczególnych inwestycji.

Do negatywnych oddziaływań na środowisko podczas realizacji inwestycyjnych można zaliczyć:

- zmianę warunków siedliskowych;
- tworzenie barier w migracji zwierząt;
- wycinkę roślinności;
- użycie maszyn i urządzeń budowlanych (emisja hałasu, pyłu i wibracji);
- naruszeniem jego pierwotnego stanu obiektów zabytkowych;
- zajęcie terenów pod realizację zaplanowanych zadań infrastrukturalnych.

Pozytywne skutki realizacji planowanych zadań:

- pozytywny wpływ na bioróżnorodność;
- zapewnienie stabilności siedlisk przyrodniczych;
- mniejszy udział zanieczyszczeń bezpośrednio kierowanych do wód, ziemi i powietrza;
- poprawa stanu środowiska i jego elementów, w perspektywie długoterminowej;
- zminimalizowanie negatywnego oddziaływania podtopień;
- minimalizacja zużycia zasobów naturalnych.

Negatywne oddziaływanie na środowisko inwestycji można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji, ponieważ skala wywoływanych przez nie przekształceń środowiska zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań.

Wykaz inwestycji zamieszczonych w *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* powinien być realizowany zgodnie z zaleceniami wynikającymi z wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (dotyczy inwestycji, które rozpoczęły się w latach poprzednich i są kontynuowane). Podczas podejmowania nowych działań inwestycyjnych należy brać pod uwagę lokalizację form ochrony przyrody, zakazy i nakazy wynikające z aktów prawa miejscowego, uchwał powołujących dane formy ochrony przyrody lub planów zadań ochronnych i planów ochrony ww. obszarów. Każdorazowe podjęcie działań inwestycyjnych wymaga przeprowadzenia postępowania określającego wpływ na środowisko w drodze odrębnej procedury (decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach).

Do ogólnych działań ograniczających oddziaływanie należą:

- w czasie realizacji inwestycji prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- odpowiedni wybór lokalizacji inwestycji, uwzględniając zapisy dokumentów lokalnych oraz dokumentów wyższego szczebla.

W przypadku gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji; tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

W kolejnych rozdziałach omówione zostały oddziaływania transgraniczne oraz rozwiązania alternatywne. W przypadku projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna*, rozwiązaniem alternatywnym jest brak realizacji Strategii. Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach projektowanego dokumentu z założenia mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, a także stanu środowiska na terenie gmin i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach dokumentu ma charakter regionalny i ewentualne negatywne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało zasięg lokalny. Na etapie prognozy stwierdzono, że realizacja projektu *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* nie wskazuje możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

Przewidywane oddziaływanie działań zawartych w projekcie *Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna* na wybrane elementy środowiska oddziaływania w formie opisowej zawarto w rozdziale 8. Przeanalizowano: przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, obszary chronione oraz pozostałe formy ochrony przyrody, oddziaływanie na różnorodność biologiczną, rośliny i zwierzęta, ludzi, powietrze atmosferyczne, klimat, zabytki oraz dobra materialne, zasoby naturalne, wody, krajobraz i powierzchnię ziemi, hałas i promieniowanie elektromagnetyczne.

Kolejnym etapem przeprowadzenia prognozy oddziaływania na środowisko była analiza rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu. Zgodnie z Art. 51, ust. 2, pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2023 poz. 1094 t.j.) przedstawiono rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

W niniejszej Prognozie oddziaływania na środowisko opisano potencjonalne oddziaływanie transgraniczne oraz zaproponowano sposoby monitorowania realizacji Strategii.

15. Zestawienie tabel, rysunków i wykresów

Spis tabel

Tabela 1. Cele szczegółowe strategii ZIT OF Sławna 15

Tabela 2. Tabela integracji celów szczegółowych strategii ZIT 17

Tabela 3. Matryca integracji celów strategicznych strategii OF Sławna z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 i Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030, Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 18

Tabela 4. Lista projektów część A - przedsięwzięcia podstawowe realizujące cele strategii ZIT OF Sławna możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 w ramach mechanizmu ZIT 22

Tabela 5. Lista projektów część B – przedsięwzięcia warunkowe realizujące cele strategii ZIT możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 25

Tabela 6. Lista projektów część C – przedsięwzięcia uzupełniające realizujące cele strategii ZIT możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 i innych źródeł 27

Tabela 7. Klasyfikacja stref zanieczyszczeń powietrza w zależności od poziomów stężeń zanieczyszczenia uzyskanych w rocznej ocenie jakości powietrza 34

Tabela 8. Kryteria klasyfikacji stref ze względu na ochronę zdrowia ludzi w zakresie: SO_2, NO_2, CO, C_6H_6, PM10, PM2,5, Pb, As, Cd, Ni, B(a)P i O_3 35

Tabela 9. Kryteria dodatkowej klasyfikacji stref dla ozonu (O3) ze względu na ochronę zdrowia ludzi (w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego - do osiągnięcia w 2020 roku) 36

Tabela 10. Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej w latach 2020-2022 dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia 37

Tabela 11. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin. 37

Tabela 12. Jednolite Części Wód Powierzchniowych w zasięgu których leży OF Sławna 44

Tabela 13. Charakterystyka JCWPd na terenie OF Sławna 48

Tabela 14. Ocena stanu JCWP na terenie OF Sławna 55

Tabela 15. Kompleksowa ocena stanu JCWPd na terenie OF Sławna 58

Tabela 16. Dopuszczalne poziomy hałasu w zależności od przeznaczenia terenu 60

Tabela 17. Zbiorcze zestawienie wyników badań monitoringowych hałasu kolejowego w 2020 r. 64

Tabela 18. Charakterystyka Obszarów Natura 2000 na terenie OF Sławna 66

Tabela 19. Zestawienie Zarządzeń do PZO dla poszczególnych Obszarów Natura 2000 70

Tabela 20. Obszary Chronionego Krajobrazu na terenie OF Sławna 72

Tabela 21. Charakterystyka rezerwatów przyrody znajdujących się na terenie OF Sławna 75

Tabela 22. Charakterystyka użytków ekologicznych znajdujących się na terenie OF Sławna 79

Tabela 23. Przegląd dokumentów europejskich i krajowych oraz zawartych w nich celów środowiskowych istotnych dla realizacji Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna 86

Tabela 24. Ocena oddziaływania na środowisko działań przewidzianych do realizacji w ramach projektu Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna 95

Tabela 25. Opis oddziaływania działań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna 103

Tabela 26. Schemat raportowania 150

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie OF Sławna na tle powiatów oraz województw ... 31

Rysunek 2. Podział województwa zachodniopomorskiego na strefy ochrony powietrza ... 33

Rysunek 3. Lokalizacja stacji pomiarowych na terenie województwa zachodniopomorskiego ... 36

Rysunek 4. Strefy energetyczne warunków wiatrowych ... 40

Rysunek 5. Mapa temperatury na głębokości 2000 metrów pod powierzchnią terenu ... 41

Rysunek 6. Średni czas nasłonecznienia w ciągu roku na terenie Polski ... 42

Rysunek 7. Mapa nasłonecznienia Polski ... 42

Rysunek 8. Układ hydrologiczny OF Sławna ... 43

Rysunek 9. JCWP przybrzeżna: Polskie wody przybrzeżne Basenu Bornholmskiego na tle OF Sławna ... 45

Rysunek 10. JCWP jeziorne na tle OF Sławna ... 46

Rysunek 11. JCWP rzeczne na tle OF Sławna ... 47

Rysunek 12. JCWPd na tle OF Sławna ... 49

Rysunek 13. Obszary zagrożenia powodziowego na terenie OF Sławna ... 50

Rysunek 14. Klasy zagrożenia suszą atmosferyczną na tle OF Sławna ... 51

Rysunek 15. Klasy zagrożenia suszą rolniczą na tle OF Sławna ... 52

Rysunek 16. Klasy zagrożenia suszą hydrologiczną na tle OF Sławna ... 52

Rysunek 17. Klasy zagrożenia suszą hydrogeologiczną na tle OF Sławna ... 53

Rysunek 18. Klasy łącznego zagrożenia suszą na tle OF Sławna ... 53

Rysunek 19. Sieć drogowa OF Sławna ... 61

Rysunek 20. Sieć kolejowa na tle OF Sławna ... 63

Rysunek 21. Obszary Natura 2000 na tle OF Sławna ... 71

Rysunek 22. Obszary Chronionego Krajobrazu na tle OF Sławna ... 74

Rysunek 23. Rezerwaty przyrody na tle OF Sławna ... 78

Rysunek 24. Użytki ekologiczne na tle OF Sławna ... 80

Rysunek 25. Pomniki przyrody na tle OF Sławna ... 81

Rysunek 26. Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren ... 82

Rysunek 27. Lokalne korytarze ekologiczne zgodnie z Aktualizacją Opracowania ekofizjograficznego do zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego ... 83

Rysunek 28. Krajobrazy priorytetowe na tle OF Sławna ... 84

Rysunek 29. Lokalizacja planowanych inwestycji na tle OF Sławna ... 123

Strategia ZIT

z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej

Partnerstwo

Obszar Funkcjonalny Sławna

Projekt na dzień 20 grudnia 2023 r.

Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

miasto
Darłowo

gmina
Darłowo

gmina
Malechowo

gmina
Postomino

miasto
Sławno

gmina
Sławno

powiat
sławieński

Strategia ZIT

z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej

Partnerstwo

Obszar Funkcjonalny Sławna

Projekt Strategii Terytorialnej Związku ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna

Opracowanie
Związek Miast Polskich

Zespół autorski
Izabela Borucińska, Agnieszka Dawydzik, Kamila Drelich

Zespół opracowujący Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Partnerstwa OF Sławna: Buszac-Piątkowska Ewa, Górka Piotr, Gurgul Marta, Karzyński Marek, Łapko Maciej, Roman Grzegorz, Strzyżewska Justyna, Turzyński Marcin, Urbański Michał

Okładka i kartogramy: Piotr Górka

Kierownik projektu CWD
Jarosław Komża

Projekt „Centrum Wsparcia Doradczego Plus" jest drugą edycją programu Centrum Wsparcia Doradczego, zainicjowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Obecna edycja CWD wdrażana jest przez Fundację Fundusz Współpracy oraz Związek Miast Polskich. Bezpośrednim wsparciem doradczym ekspertów FFW i ZMP objęto 77 partnerstw samorządowych. Program ma na celu popularyzowanie idei partnerstwa międzysamorządowego oraz budowanie kompetencji samorządów lokalnych do strategicznego planowania rozwoju we współpracy z innymi JST i planowania kompleksowych przedsięwzięć, rozwiązujących problemy rozwojowe i odpowiadających zidentyfikowanemu potencjałowi obszaru partnerstwa.
Dzięki współpracy Związku Miast Polskich, Fundacji Fundusz Współpracy, samorządów lokalnych i regionalnych oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, dla partnerstw samorządowych, w tym z obszarów borykających się z problemami rozwojowymi, przygotowywane są diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, a następnie różnego typu strategie rozwoju oraz pakiety przedsięwzięć podnoszących jakość życia mieszkańców, a także dokumentacja konieczna do pozyskania dofinansowania.
Projekt „Centrum Wsparcia Doradczego Plus" realizowany jest w okresie od kwietnia 2022 do czerwca 2023 roku w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

2023 © Związek Miast Polskich

Skład Partnerstwa

Gmina miejska Darłowo,
Gmina wiejska Darłowo,
Gmina wiejska Malechowo,
Gmina wiejska Postomino,
Gmina miejska Sławno,
Gmina wiejska Sławno,
Powiat Sławieński

Rada Partnerstwa/Komitet Sterujący

Mieczysław Grabowski - Zastępca Burmistrza Miasta Sławno, Przewodniczący Komitetu Sterującego,

Rafał Nagórski - Zastępca Burmistrza Miasta Darłowo, Przedstawiciel Lidera Związku ZIT,

Tomasz Breszka - Kierownik Referatu Integracji Europejskiej i Inwestycji, Miasto Darłowo,

Łukasz Wasik - Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Inwestycji, Miasto Sławno,

Radosław Głażewski – Wójt Gminy Darłowo,

Rafał Kunysz - Kierownik Referatu Inwestycji, Infrastruktury Technicznej i Gospodarki Przestrzennej, Gmina Darłowo,

Radosław Nowakowski – Wójt Gminy Malechowo,

Halina Skaza – Zastępca Wójta Gminy Malechowo,

Janusz Bojkowski - Wójt Gminy Postomino,

Aleksandra Kurek - Zastępca Wójta Gminy Postomino,

Ryszard Stachowiak – Wójt Gminy Sławno,

Artur Ciróg – Zastępca Wójta Gminy Sławno,

Wojciech Wiśniowski - Starosta Sławieński,

Andrzej Protasewicz - Wicestarosta Sławieński

Grupa Robocza

Sławomir Herman - Zastępca Kierownika Referatu Integracji Europejskiej i Inwestycji, Miasto Darłowo, Koordynator Grupy Roboczej,

Bartłomiej Kruk - Inspektor ds. Inwestycji, Miasto Darłowo,

Katarzyna Jeż – Inspektor ds. przygotowania i realizacji inwestycji miejskich i remontów, Miasto Sławno, Zastępca Koordynatora Grupy Roboczej,

Ewa Świtalska - Główny specjalista ds. funduszy unijnych, Gmina Darłowo,

Karolina Wojciechowska - Główny specjalista ds. inwestycji, planowania przestrzennego, uzdrowiska, Gmina Darłowo,

Radosław Pliszka - Inspektor ds. pozyskiwania i rozliczania środków zewnętrznych, Gmina Malechowo,

Piotr Kruk - Inspektor ds. kultury i organizacji, Gmina Malechowo,

Mateusz Mikulski - Podinspektor ds. funduszy pomocowych, Gmina Postomino,

Dorota Bałukonis - Skarbnik Gminy Postomino, Członek Grupy Roboczej,

Barbara Katka-Wójcicka - Kierownik Referatu Funduszy Zewnętrznych, Gmina Sławno,

Monika Tama-Mrowińska - Inspektor ds. pozyskiwania i rozliczania funduszy zewnętrznych, Gmina Sławno,

Waldemar Bonk - Sekretarz Powiatu Sławieńskiego,

Adam Poprawski - Inspektor w Wydziale Architektury, budownictwa, rolnictwa i ochrony środowiska, Powiat Sławieński

Projekt Strategii ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna na dzień 14.12.2023r.

Miejsce: Darłowo

Lider Związku ZIT:

Spis treści

1. Wstęp 10
1.1. Wprowadzenie 10
2. Synteza diagnozy, analiza uwarunkowań i powiązań strategicznych 13
2.1. Analiza zdiagnozowanych uwarunkowań rozwojowych 13
2.2. Analiza powiazań gospodarczych, społecznych i środowiskowych 71
3. Cele partnerstwa i ich operacjonalizacja 76
3.1. Cele strategii partnerstwa OF Sławna 76
3.2. Działania i kierunki podejmowane dla osiągnięcia celów strategicznych 87
3.3. Rezultaty strategiczne 93
4. Wymiar przestrzenny w strategii rozwoju obszaru partnerstwa 95
4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru partnerstwa 95
4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej 109
4.3. Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 r. 126
4.4. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gmin partnerstwa OF Sławna, zakładane działania i rekomendacje 130
5. Projekty 138
5.1. Proces identyfikacji i wyboru projektów 139
5.2. Lista projektów 140
5.3. Powiązanie pomiędzy projektami (wiązki projektów) 152
6. Wdrażanie: warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii 161
6.1. Zarządzanie wdrażaniem strategii 161
6.2. Monitorowanie i ocena wdrażania 167
7. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych 173
7.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania strategii 174
7.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii i oceny jej efektów 187
8. Źródła finansowania 190
9. Wykazy i spisy 196
9.1. Spis rycin 196
9.2. Spis tabel 197
10. Załączniki 199

Spis skrótów

B-ZIT - Biuro ZIT
BZK - Branżowy Zespół Koordynacyjny
BZK G - Branżowy Zespół Koordynacyjny ds. gospodarczych
BZK S - Branżowy Zespół Koordynacyjny ds. społecznych
BZK ŚP - Branżowy Zespół Koordynacyjny ds. środowiskowo-przestrzennych
BZK ZI - Branżowy Zespół Koordynacyjny ds. zarządzania i zdolności instytucjonalnej
CS – cel szczegółowy
CWD Plus – Centrum Wsparcia Doradczego Plus
EFRR - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS+ Europejski Fundusz Społeczny Plus
FEPZ – Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027
EFMRA - Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury
FFW – Fundacja Fundusz Współpracy
GM – gmina miejska
GR – Grupa Robocza
GW – gmina wiejska
JST – jednostka samorządu terytorialnego
KG – Koordynator Gminny
KP – Koordynator Powiatowy
KPO – Krajowy Plan Odbudowy
KSRR – Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
OF – obszar funkcjonalny
OF Sławna – Obszar Funkcjonalny Sławna
MFiPR – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
PZPWZ – Plan Zagospodarowania Województwa Zachodniopomorskiego
MPZP – Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego
RS – rezultat strategiczny
SOR – Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
SRWZ - Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030
SSW – Specjalna Strefa Włączenia
Strategia ZIT – strategia terytorialna, o której mowa w art. 29 rozporządzenia ogólnego
SUIKZP – Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
UMWZ – Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego
WRS – wskaźnik rezultatu strategicznego
ZD - Zespół doradczy partnerów społeczno-gospodarczych
ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, instrument rozwoju terytorialnego, o którym mowa w art. 28-30 rozporządzenia ogólnego
ZMP - Związek Miast Polskich

1. Wstęp

1.1. Wprowadzenie

Jednym z celów polityki spójności Unii Europejskiej w ramach perspektywy finansowej na lata 2021-2027 jest zwiększenie wpływów lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej. Cel 5 "Europa bliżej obywateli" skupia się na wzmocnieniu roli samorządów terytorialnych w stymulowaniu procesów rozwojowych w oparciu o działania wynikające ze strategii terytorialnych. Fundamentem do podejmowania tych interwencji jest współpraca samorządów na bazie zawiązywanych partnerstw, w ramach odpowiednich instrumentów terytorialnych polityki spójności, tj. Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) i Inny Instrument Terytorialny (IIT).

Niniejsza strategia ZIT[1] partnerstwa obejmującego gminy miejskie Darłowo i Sławno, gminy wiejskie Darłowo, Malechowo, Postomino, Sławno i powiat sławieński, tworzące związek ZIT OF Sławna powołany w drodze Porozumienia w sprawie powołania Związku ZIT i zasad współpracy jednostek samorządu Terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna, służących realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych podpisanego w dniu 03 marca 2023 r., stanowi odpowiedź na problemy, potrzeby rozwojowe, wyzwania i szanse wskazane w przeprowadzonej diagnozie obszaru partnerstwa. Strategia i jej proces przygotowywania są zgodne z ustawą o samorządzie gminnym z dnia 8 marca 1990 r., ustawą o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r., ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dn. 6 grudnia 2006 r. oraz ustawą o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 z dnia 28 kwietnia 2022 r., a także z ustawą o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw z dnia 7 lipca 2023 r.

[1] Podstawa prawna: art. 28 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (Dz. Urz. UE L 231 z 30.06.2021, str. 159, z późn. zm).

Strategia zawiera m.in. syntezę diagnozy, cele, do których partnerstwo dąży oraz odpowiadające im kierunki działań, wskaźniki, model struktury funkcjonalno-przestrzennej, listę projektów wraz z informacją o ich wyborze, źródła finansowania i opis systemu wdrażania.

Wskazane w dokumencie projekty mają charakter zintegrowany w oparciu o założenia Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej przedstawione w dokumencie pn. „Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie 2021 -2027". Prezentowane w strategii podejście zintegrowane oparte jest na autorskiej koncepcji wiązek projektowych, stanowiących fundament do wykazania powiązań między projektami, celami oraz działaniami. Zakres strategii, w szczególności w odniesieniu do wzoru listy projektów, podejścia zintegrowanego, wskaźników, został skonsultowany w toku prac nad strategią z przedstawicielami Instytucji Zarządzającej programem regionalnym Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027.

Projekt strategii ZIT z modelem struktury funkcjonalno - przestrzennej Obszaru Funkcjonalnego Sławna został przygotowany przez partnerów i zespół ekspertów Związku Miast Polskich w okresie listopad 2022 r. – kwiecień 2023 r. w ramach projektu Centrum Wsparcia Doradczego Plus, zainicjowanego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. W pracach nad dokumentem zaangażowani zostali przedstawiciele samorządów tworzących partnerstwo (Komitet Sterujący oraz Grupa Robocza) oraz partnerzy społeczno-gospodarczy i interesariusze różnych środowisk. Ostateczny kształt projektu strategii zostanie uchwalony przez Lidera Związku ZIT zgodnie z §4 Porozumienia w sprawie powołania Związku ZIT i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna, służących realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych[2].

[2] Finalna wersja strategii ZIT zostanie przyjęta po ewentualnych uzgodnien z Samorządem Województwa Zachodniopomorskiego i administracją rządową.

2. Synteza diagnozy, analiza uwarunkowań i powiązań strategicznych

2.1. Analiza zdiagnozowanych uwarunkowań rozwojowych

2.1.1. Metodyka prac

Prace diagnostyczne, analityczne i badawcze dotyczyły spersonalizowanego dla danego partnerstwa zestawu zagadnień i objęły szeroki zasób źródeł: danych, informacji i dokumentów, z wykorzystaniem specjalnie dedykowanych temu procesowi narzędzi badawczych i analitycznych, opracowanych przez doradców ZMP.

Diagnoza kontekstowa partnerstwa została przeprowadzona w trzech wymiarach:

- wymiarze społecznym obejmującym procesy demograficzne, usługi publiczne - edukacja i wychowanie, kultura i sztuka, sport i rekreacja, aktywność i integrację społeczną mieszkańców (w tym opieka społeczna), bezpieczeństwo (w tym zdrowotne) oraz mieszkalnictwo;
- wymiarze gospodarczym obejmującym rynek pracy, strukturę gospodarczą, atrakcyjność inwestycyjną i konkurencyjność obszaru w skali regionu, przedsiębiorczość, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki i rolnictwa, finanse komunalne, politykę podatkową i inwestycyjną, środki zewnętrzne, sytuację materialną mieszkańców;
- wymiarze środowiskowo-przestrzennym obejmującym zasoby wodne i gospodarowanie wodą, jakość i ochronę powietrza, klimat (adaptacja do zmian klimatu), leśnictwo i obszary chronione, węzły i korytarze ekologiczne, zasoby surowców, usługi komunalne - gospodarowanie odpadami, infrastrukturę wod-kan, infrastrukturę drogową, infrastrukturę kolejową, system ścieżek rowerowych, telekomunikację, w tym dostępność do internetu, dostępność komunikacyjną obszaru, organizację transportu publicznego, czas przejazdu między gminami. W wymiarze środkowiskowo-przestrzennym analizowano także kierunki wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego województwa, politykę przestrzenną gmin obszaru partnerstwa, stan opracowań planistycznych (SUiKZP, MPZP), kierunki wynikające z SUiKZP, przestrzenne uwarunkowania rozwoju, sieć

miast wg liczby ludności, rozkład wielkościowy miast w partnerstwie i otoczeniu, rewitalizację, ochronę zabytków, dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze.

Dodatkowo diagnoza została wzbogacona o wymiar instytucjonalny zawierający informacje o współpracy i aktywności partnerstwa.

W procesie analitycznym posłużono się źródami wtórnymi i pierwotnymi:

- ogólnodostępne lub dostarczone przez Partnerów zastane/istniejące dane i opracowania o charakterze strategicznym, analitycznym, statystycznym, takie jak dokumenty strategiczne partnerów, ich plany rozwoju, opracowania i analizy tematyczne;
- dostępne dane statystyczne gromadzone przez GUS (Bank Danych Lokalnych)[3], Urzędy Skarbowe, Urzędy Pracy;
- Monitor Rozwoju Lokalnego (MRL) zbudowany w ZMP jako hurtownia danych zasilana z wielu źródeł publicznych i posiadająca 4 moduły analityczne:
    - http://partnerstwa.monitorrozwoju.pl
    - https://gminy.monitorrozwoju.pl/
    - https://analizy.monitorrozwoju.pl/
    - https://przedsiebiorczosc.monitorrozwoju.pl/
- zasób kartograficzny ZMP umożliwiający wizualizację danych generowanych przez MRL - analizy i prezentacje w ujęciu przestrzennym danych i zjawisk w formie kartogramów, map i ikonografik pozyskanych z rejestrów publicznych, np. POLTAX, ZUS, KRUS;
- informacje zgromadzone w trakcie procesu na podstawie badań społecznych: badanie opinii oraz planów życiowych młodzieży, badanie opinii lokalnych liderów (VIP) oraz badanie opinii mieszkańców gmin obszaru partnerstwa[4].

Proces diagnostyczny miał charakter partycypacyjny, zaangażowanie różnych grup interesariuszy wyrażało się szczególnie w zakresie sposobów organizacji badań, otwartości metod badawczych na bieżący udział mieszkańców w procesie opracowania diagnozy obszaru partnerstwa, konsultacjach efektów prac analitycznych z członkami Grupy Roboczej i Rady Partnerstwa oraz

[3] Okres badawczy diagnozy obejmował lata 2010-2020, w syntezie raportu diagnostycznego skupiono się na ukazaniu zmian w latach 2016-2021 z uwzględnieniem trendów w całym okresie badawczym oraz aktualizacji danych do 2021 r. dokonanej przez GUS na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

[4] Szerzej nt zrealizowanych badań: rozdział 7 strategii.

przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.

2.1.2. Podstawowa charakterystyka Partnerstwa

W świetle podpisanego w dniu 3 marca 2023 r. porozumienia w sprawie powołania Związku ZIT i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna, służących realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, celem partnerów tworzących Związek ZIT OF Sławna jest wzmocnienie powiązań funkcjonalnych oraz zapewnienie partnerskiego modelu współpracy pomiędzy członkami, a także aktywne współdziałanie na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych, które mogą zostać wykorzystane na finansowanie strategicznych potrzeb obszaru realizacji ZIT. Porozumienie zostało zawarte na okres programowania, negocjowania i przygotowania dokumentów strategicznych oraz wszelkich innych dokumentów niezbędnych do realizacji ZIT, zgodnie z dokumentami programowymi na lata 2021-2027 właściwego ministerstwa ds. rozwoju regionalnego, a także na czas realizacji projektów w formule ZIT w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2021-2027. Rolę Lidera Związku ZIT powierzono gminie miejskiej Darłowo.

Według danych GUS w 2021 r. powierzchnia OF Sławna wynosiła 1043 km^2 i pokrywała się z terenem powiatu sławieńskiego[5]. Populacja OF Sławna wyniosła 53 786 osób. Od ponad dekady obserwuje się tendencję malejącą w liczbie mieszkańców, głównie na skutek ujemnego przyrostu naturalnego i salda migracji. Gęstość zaludnienia była równa 52 osoby/km^2.

OF Sławna zlokalizowany jest w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, na Wybrzeżu Słowińskim i Wysoczyźnie Sławieńskiej, będącej częścią Równiny Słupskiej. Urozmaicone ukształtowanie terenu na obszarze partnerstwa jest efektem działania zlodowacenia bałtyckiego.

[5] GUS, BDL, https://bdl.stat.gov.pl. Powiat sławieński utworzony w wyniku reformy administracyjnej w 1999 r. w granicach województwa zachodniopomorskiego zajmował początkowo powierzchnię o 1 km^2 większą od aktualnej tj. 1044 km^2. Aktualna powierzchnia obszaru partnerstwa jest znacząco mniejsza niż w okresie przed- i powojennym. Do 1945 r. powiat zajmował powierzchnię 1586 km^2, po wojnie z jego granic wydzielono Sianów i okoliczne wsie, a reforma administracyjna z 1998 r. uszczupliła go o Polanów i jego okolice. Szerzej: J. Sroka, Słownik historyczny wsi powiatu sławieńskiego, Fundacja „Dziedzictwo" w Sławnie, Wydawnictwo „Margraf", Sławno 2014. Aktualnie, pod względem powierzchni największą gminą jest GW Sławno o łącznej powierzchni 284,4 km^2 (27,3% powierzchni OF), następnie GW Darłowo - 269,5 km^2 (25,8% powierzchni OF) oraz o zbliżonej wielkości GW Postomino z areałem 226,9 km^2 (21,8% powierzchni OF) i GW Malechowo o powierzchni 226,5 km^2 (21,7% powierzchni OF). GM Darłowo rozciąga się na 20,2 km^2, a GM Sławno obejmuje nieco mniejszy teren 15,8 km^2.

Ryc. 1 Położenie geograficzne OF Sławna

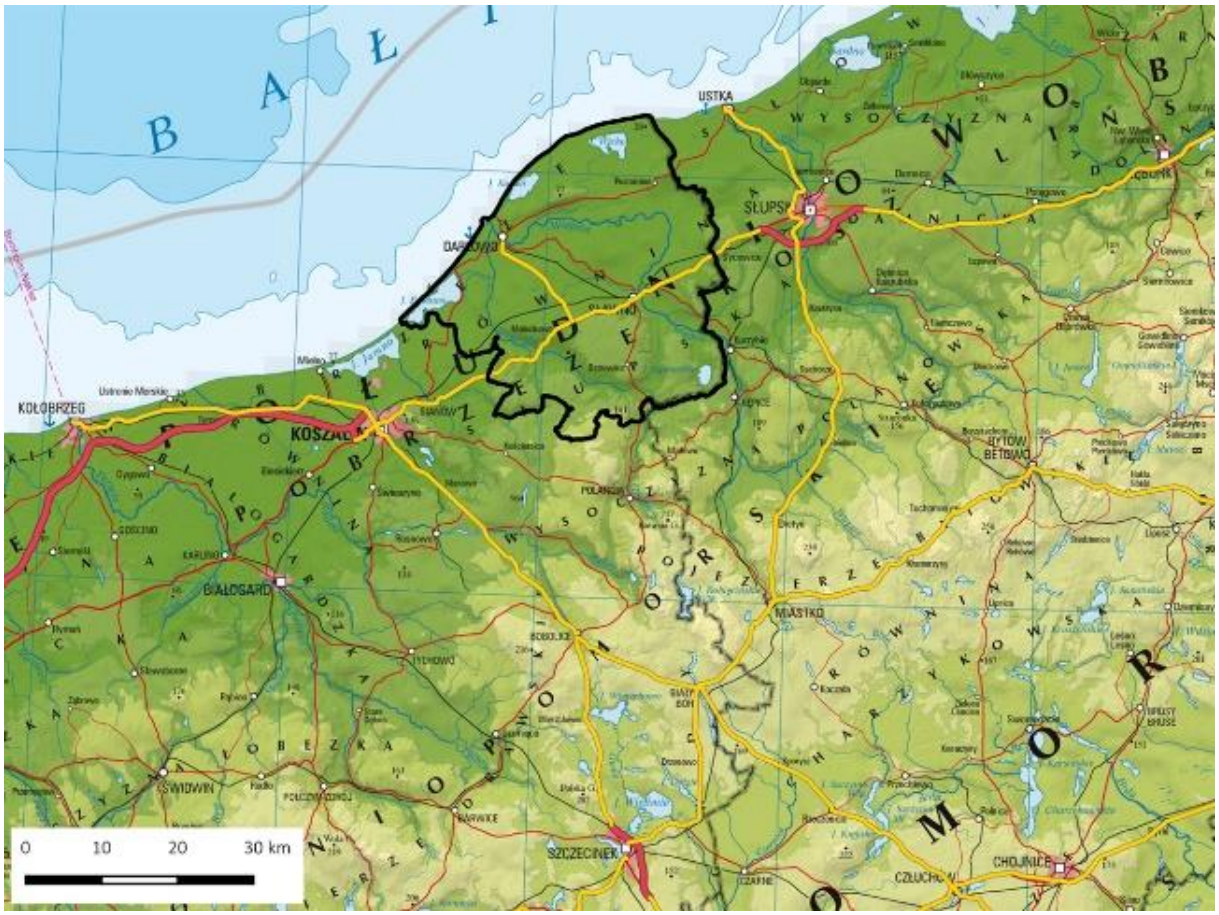

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie danych GUGiK oraz GDDKiA

Krajobraz wybrzeża morskiego, z piaszczystymi plażami, wydmami, klifami, rzekami Wieprzą i Grabową oraz jeziorami: Bukowo, Kopań, Łętowo, Wicko[6], klimatem nadmorskim oraz florą i fauną, w tym obszarami chronionymi, determinuje typy działalności społeczno-gospodarczej oraz ruralistyczno-urbanistyczne układy zabudowy, w tym historyczne.

Teren partnerstwa pokryty jest różnymi formami użytkowania. Dominują wśród nich grunty rolne, które w 2021 r. stanowiły 40% całkowitej powierzchni obszaru partnerstwa.

Powiat sławieński charakteryzuje się znaczącą lesistością, która według danych GUS w 2021 r. wynosiła 28,5%. Najbardziej zalesioną GW jest Sławno (lesistość 40,9%), a

[6] Część jeziora Wicko położona jest na terenie poligonu wojskowego, co ogranicza możliwości wykorzystania tego zasobu na potrzeby partnerstwa.

najmniej Postomino (lesistość 21,2%). W obu miastach lesistość była na porównywalnym poziomie: w Darłowie 3%[7], a Sławnie 2,6%[8].

Ryc. 2 Klasy pokrycia terenu w OF Sławna

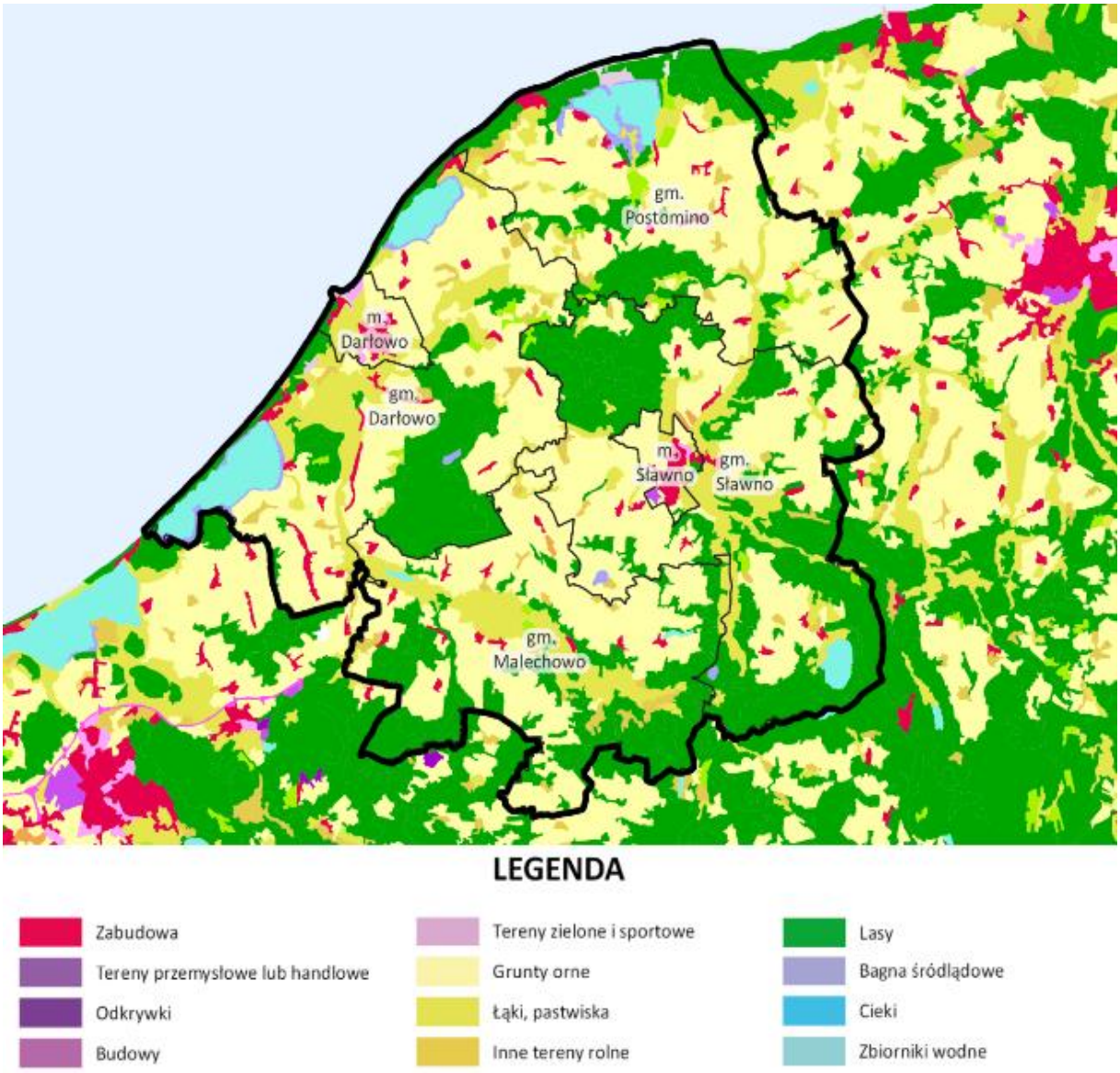

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie danych CLC_2018. Projekt Corine Land Cover 2018 w Polsce został zrealizowany przez Instytut Geodezji i Kartografii i sfinansowany ze środków Unii Europejskiej. Wyniki projektu zostały pozyskane ze strony internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska clc.gios.gov.pl

[7] W mieście Darłowo 2021 r. nastąpił spadek lesistości w porównaniu do 2020 r. o 3,3 p.proc., a w Sławnie pozostał na tym samym poziomie.

[8] Według danych GUS, łączna powierzchnia terenów leśnych w powiecie w 2021 r. wynosiła 30464,39 ha, w tym lasy publiczne zajmowały 28730,02 ha.

W OF Sławna zlokalizowane są dwa miasta: Sławno i Darłowo oraz 109 miejscowości wiejskich.

Stolicą obszaru partnerstwa jest miasto powiatowe - Sławno - zlokalizowane na Równinie Słupskiej nad rzeką Wieprzą, w odległości ok. 20 km od Morza Bałtyckiego. Sławno jest ośrodkiem wielofunkcyjnym z populacją liczącą w 2021 r. 12002 mieszkańców. Miasto Darłowo jest bezpośrednio położone nad Morzem Bałtyckim, w 2021 r. zamieszkiwało je 12893 osób, ośrodek pełni pozarolnicze funkcje, które w istotny sposób wspierają miasto rdzeń OF.

W partnerstwie, pozarolnicze funkcje posiadają dwie GW: Darłowo – z populacją 7573 osób w 2021 r. i Postomino z liczbą mieszkańców 6797 w 2021 r.

Gminy wiejskie Sławno i Malechowo zostały zdefiniowane w kategoriach umiarkowanej funkcji rolniczej. Liczba ich mieszkańców w 2021 r. wynosiła odpowiednio: 8461 oraz 6060 osób.

Delimitacja OF Sławna w strukturze przestrzennej województwa

Zgodnie z delimitacją według P. Śleszyńskiego i T. Komornickiego[9] do obszarów problemowych społecznych należą GM i GW Darłowo oraz GW Malechowo i Postomino. W klasyfikacji genetycznej cztery z sześciu gmin OF Sławna zostały zidentyfikowane jako jednostki samorządu terytorialnego szoku transformacyjnego.

[9] P. Śleszyński, T. Komornicki, Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Przegląd Geograficzny 2016, t. 88, z. 4, s. 469-488; J. Bański, M. Degórski, T. Komornicki, M. Mazur, P. Śleszyński, Aktualizacja delimitacji obszarów problemowych w Polsce na 2018 rok, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa 2018.

Ryc. 3 Delimitacja obszarów problemowych w Polsce według typów gmin

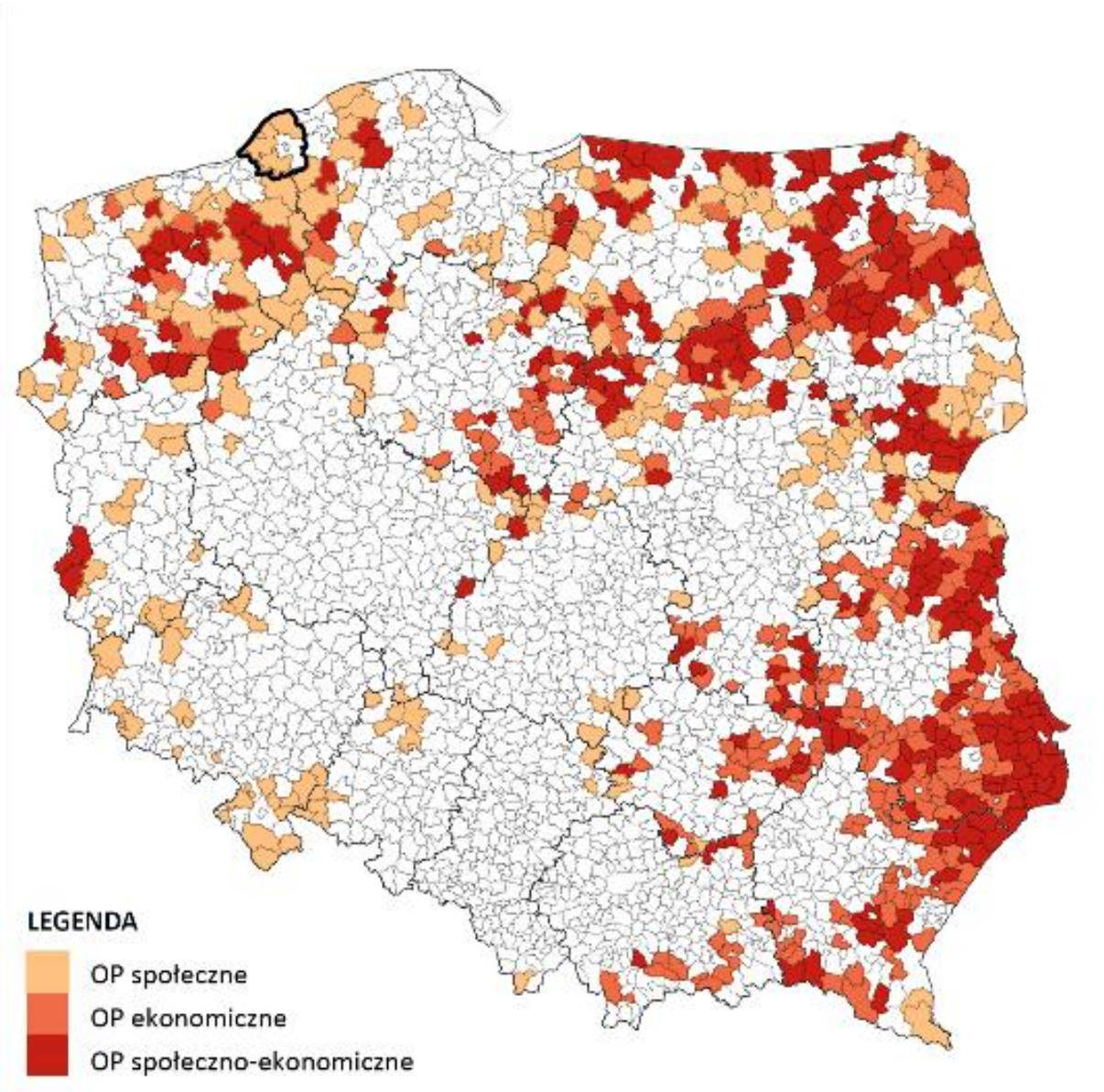

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie J. Bański, M. Degórski, T. Komornicki, M. Mazur, P. Śleszyński, Aktualizacja delimitacji obszarów problemowych w Polsce na 2018 rok, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa 2018.

Ryc. 4 Typologia genetyczna obszarów problemowych w Polsce według typów gmin

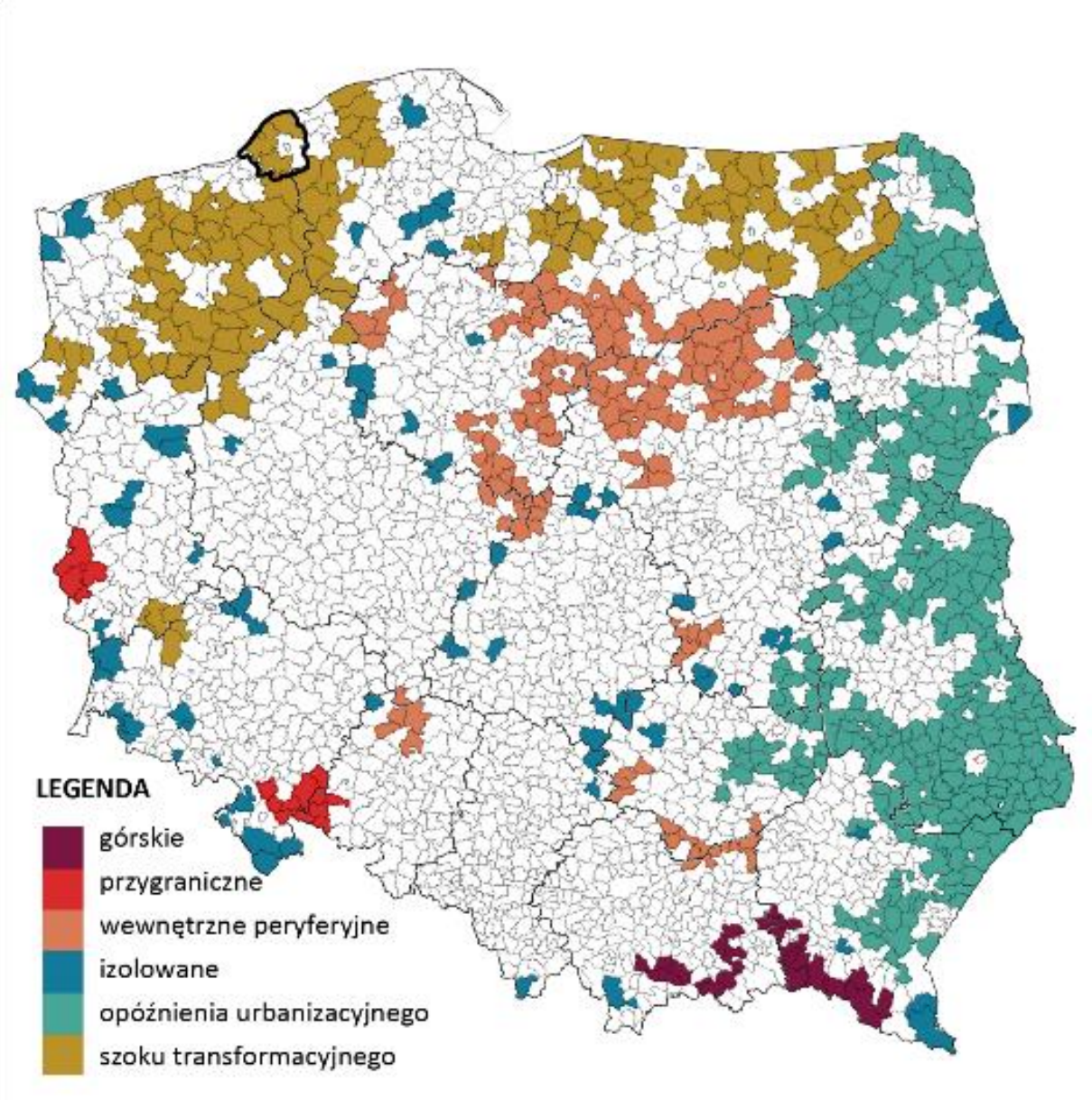

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie J. Bański, M. Degórski, T. Komornicki, M. Mazur, P. Śleszyński, Aktualizacja delimitacji obszarów problemowych w Polsce na 2018 rok, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN, Warszawa 2018.

Na mocy decyzji samorządu województwa zachodniopomorskiego powiat sławieński został sklasyfikowany jako miejski obszar funkcjonalny, w którym będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w perspektywie finansowej 2021-2027:

- Uchwała Nr 1453/23 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2023 r. w sprawie wyznaczenia zasięgu terytorialnego miejskich

obszarów funkcjonalnych, w których będą realizowane Zintegrowane Inwestycje Terytorialne w perspektywie finansowej 2021-2027[10];

- Uchwała Nr 1663/16 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 października 2016 r. w sprawie określenia obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym i o znaczeniu regionalnym oraz ich granic, jako podstawy formułowania kierunków rozwoju i zasad zagospodarowania przestrzennego dla tych obszarów w ramach prac nad zmianą Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, a także w sprawie uruchomienia procesu konsultacji przyjętych ustaleń w zakresie obszarów funkcjonalnych z jednostkami samorządu terytorialnego województwa zachodniopomorskiego[11];
- Uchwała Nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030”[12];
- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego[13].

[10] Uchwała Nr 1453/23 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 12 września 2023 r., https://baw2.wzp.pl/UMWZP/document/6041/Uchwala-1453_23.
[11] Uchwała Nr 1663/16 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 26 października 2016 r., https://www.bip.wzp.pl/artykul/uchwala-nr-166316-zarzadu-wojewodztwa-zachodniopomorskiego.
[12] Uchwała Nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 r., https://bip.rbip.wzp.pl/artykul/uchwala-nr-viii10019-sejmiku-wojewodztwa-zachodniopomorskiego.
[13] Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego , http://rbgp.pl/pzpwz/.

Ryc. 5 Obszary funkcjonalne w strukturze przestrzennej województwa zachodniopomorskiego

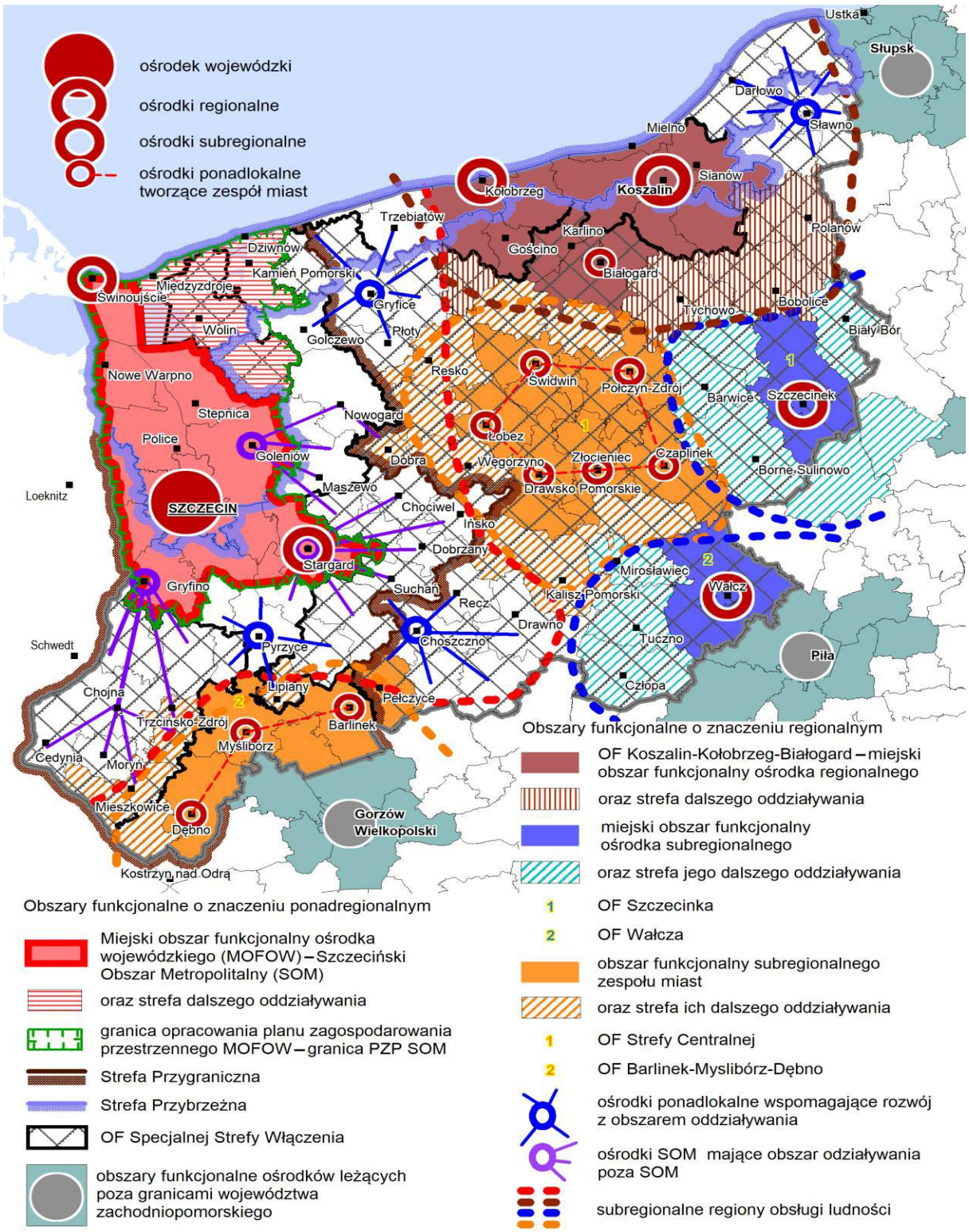

Źródło: Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego Tom I Uwarunkowania Kształtowania Polityki Przestrzennej Województwa, Szczecin 2020.

Na powiązania funkcjonalne miasta Sławna i sąsiednich gmin wskazuje odsetek osób w wieku produkcyjnym z danej gminy dojeżdżających do pracy do ośrodka centralnego, tj. stolicy powiatu. Najsilniejsze powiazania funkcjonalne z GM Sławno występują w relacji z GW Sławno, Malechowo, Darłowo i Postomino, a najsłabsze z GM Darłowo[14].

Ryc. 6 Liczba osób dojeżdżających z gmin OF Sławna do pracy do ośrodka centralnego na 100 osób w wieku produkcyjnym

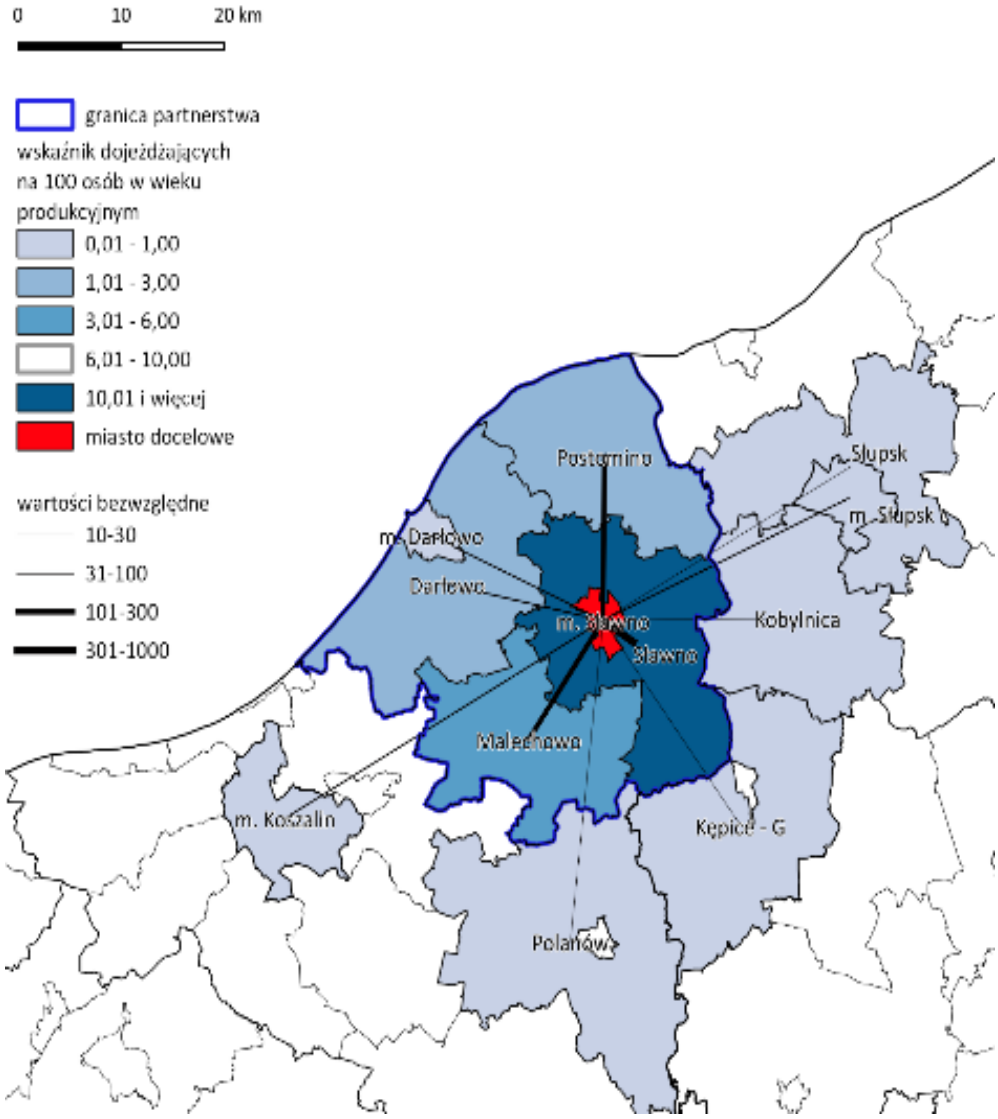

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie danych GUS. Dane ludnościowe pobrano za rok 2016, adekwatnie do danych dot. dojeżdżających.

[14] Powiazania funkcjonalne z GM Sławno wychodzące poza obszar partnerstwa charakteryzują się mniejszą siłą niż te wewnątrz OF i dotyczą w szczególności GM Koszalin, GM i GW Słupsk, Kobylnica, Kępice oraz Polanów.

Wszystkie gminy tworzące Partnerstwo OF Sławna od 2021 r. należą do Specjalnej Strefy Włączenia, tj. do obszarów, w których statystycznie i wskaźnikowo kumulują się negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze, w tym odpływ ludności do terenów o wyższym potencjale rozwojowym czy słaba dostępność do usług publicznych oraz znaczne oddalenie od ośrodka wojewódzkiego[15].

Część obszaru OF Sławna, tj. GM i GW Darłowo i GW Postomino należą do Obszaru Funkcjonalnego Strefy Przybrzeżnej, który stanowi obszar szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej. Do strefy przybrzeżnej należą m.in. gminy, które przylegają bezpośrednio do wód morskich. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego strefa nadmorska została określona *obszarem koncentracji wielu konfliktów przestrzennych wynikających ze zróżnicowania funkcji, jaką ten obszar pełni, w tym przede wszystkim z intensywnej działalności gospodarczej (turystyki, gospodarki morskiej), jak również obszarów ochrony przyrody*. W Planie wskazano również, że *„silna antropopresja na wąski pas wybrzeża w wielu miejscach koliduje z zasadniczymi priorytetami ochrony struktur przyrodniczych (wód Bałtyku, pasa nadmorskiego, Zalewu Szczecińskiego, doliny Odry i terenów przylegających)”*[16]. Zjawiskiem powiązanym z działalnością turystyczną jest sezonowe, silne obciążenie dróg w województwie.

Zidentyfikowane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego dla OF Sławna wyzwania to m.in. zachodzące i prognozowane zmiany klimatyczne, w szczególności wzrost intensywności ekstremalnych zjawisk pogodowych, wzrost poziomu morza oraz zmiany zlodzenia akwenów morskich oraz powiązane z nimi procesy abrazyjne. Drugim zjawiskiem, na które zwrócono uwagę w Planie to ryzyko narastających okresowych niedostatków słodkiej wody pitnej, wywołane przez zasolenie wód gruntowych.

2.1.3. Kluczowe problemy rozwojowe Partnerstwa

Problemy rozwojowe Obszaru Funkcjonalnego(OF) Sławna zidentyfikowano i zdefiniowano w procesie diagnostycznym, będącym pierwszym etapem w procesie kształtowania strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych OF Sławna i zawierającym uzasadnienie dla możliwych do realizacji projektów strategicznych.

Główne problemy rozwojowe OF Sławna zostały zidentyfikowane w 3 wymiarach: społecznym, gospodarczym i środowiskowo-przestrzennym. Ich syntetyczna charakterystyka bazuje na wybranych wskaźnikach oraz wynikach ilościowych i

[15] W latach 2015-2020 gmina miejska Sławno była poza obszarem SSW.
[16] Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie, http://eregion.wzp.pl/sites/default/files/zalnr1xvii21420pzpwztomiuwarunkowania_0.pdf, s. 293.

jakościowych badań opinii Włodarzy samorządowych, mieszkańców, lokalnych Liderów i młodzieży. Załącznik nr 1 ilustruje profil statystyczny partnerstwa OF Sławna.

KLUCZOWRE PROBLEMY OF SŁAWNA W WYMIARZE SPOŁECZNYM

- **depopulacja**
- **starzejąca się populacja**
- **dostępność i jakość usług publicznych, w szczególności zdrowotnych i opiekuńczych, niedostosowana do potrzeb mieszkańców**
- **mała dostępność fizyczna i finansowa mieszkań, głównie dla młodych ludzi**
- **zbyt niska aktywność społeczna**

Źródło: opracowanie własne.

Depopulacja

Od ponad dekady na obszarze powiatu sławieńskiego obserwuje się postępujący proces depopulacji, z którym mierzą się wszystkie samorządy tworzące partnerstwo. Główne przyczyny to ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji. Zmiany te są wynikiem głównie ujemnego przyrostu naturalnego, zmian relacji między grupami wiekowymi i salda migracji.
Prognozowane zmiany demograficzne do 2030 r. nie są korzystne dla powiatu sławieńskiego, ale sugerują spowolnienie tendencji spadkowej.
Plany emigracyjne młodzieży zadeklarowane w badaniach ankietowych potwierdzają ryzyko utrzymywania się negatywnych tendencji w tym zakresie[17].

[17] Niekorzystne przewidywania dotyczące emigracji z obszaru partnerstwa zostały pośrednio potwierdzone wynikami badania ilościowego opinii młodzieży. Większość ankietowanych uczniów przedostatnich klas szkół ponadpodstawowych OF Sławna zamierza wyemigrować, głównie z Polski. Kluczowymi, w ich optyce, czynnikami wypychającymi z obszaru partnerstwa są m.in. oferta usług zdrowotnych, niskie zarobki i płace, mała atrakcyjność ofert pracy, mała dostępność mieszkań, słabe skomunikowanie obszaru oraz jakość transportu zbiorowego. Na terenie powiatu sławieńskiego chciałoby w przyszłości zamieszkać (pozostać) 21% respondentów.

Ryc. 7 Dynamika zmian liczby ludności na OF Sławna w latach 2010 – 2021

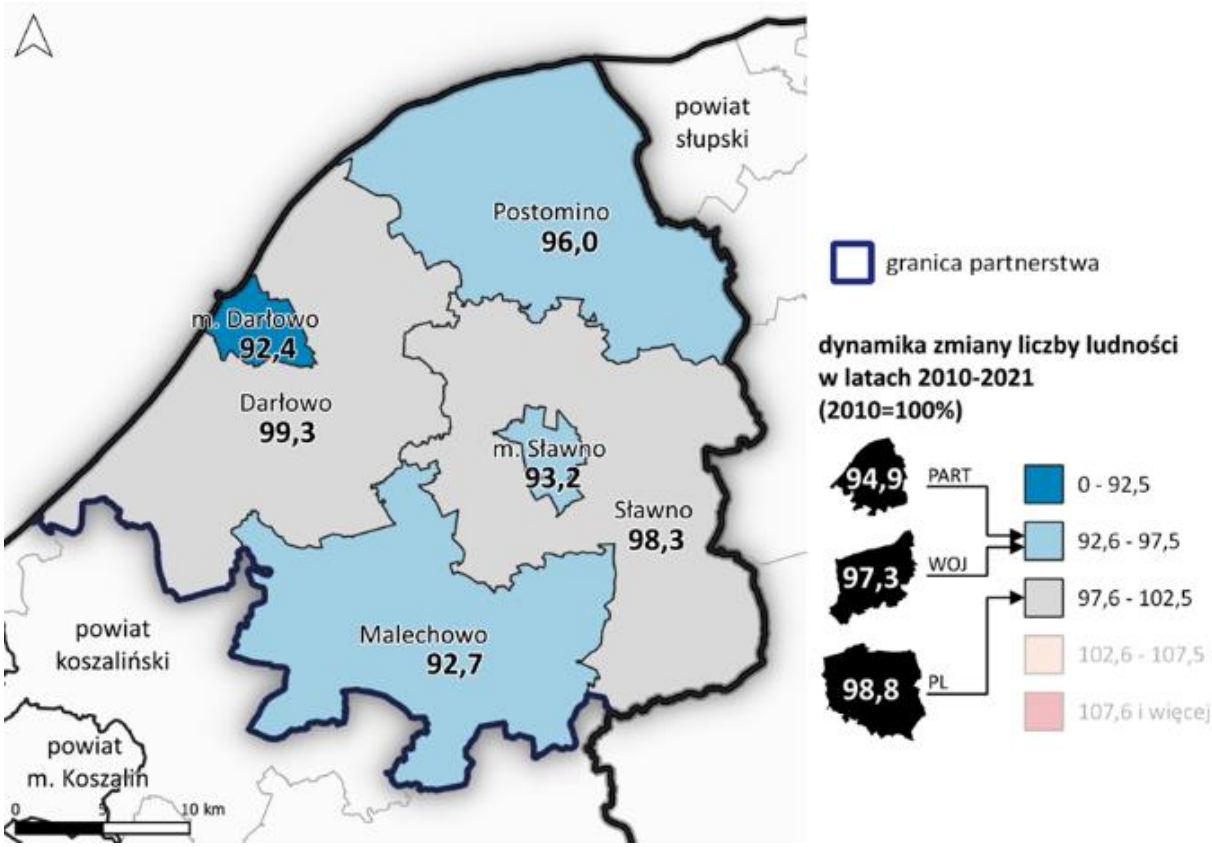

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie danych Państwowego Rejestru Granic, www.geoportal.gov.pl oraz Banku Danych Lokalnych GUS wg stanu na czerwiec 2022 r.

Starzejąca się populacja

Z procesem starzenia się populacji, posiadającym charakter globalny, zmaga się także społeczność zamieszkująca OF Sławna. Wyraża się to w obserwowanym wzroście liczby i udziału osób w wieku poprodukcyjnym w całej jego populacji przy jednoczesnym spadku liczby i udziału osób w wieku przedprodukcyjnym. W latach 2017-2021 udział osób w wieku 60+ wzrósł z 20% do 23%, a osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszył się z 18,4% do 18,1%. Odnotowano także uszczuplenie odsetka osób w wieku produkcyjnym z poziomu 62,1% do 59%. Wpływ na to miały m.in. depopulacja, szczególnie związana z spadkiem liczby urodzeń i ubytkiem ludzi młodych, wydłużenie trwania życia, ujemne saldo migracji, w tym wyjazdy młodzieży do szkół średnich i na studia przyspieszających decyzję o zmianie miejsca zamieszkania.

Niedobór nowych pracowników mogących zająć miejsca pracy zwalniane przez osoby odchodzące na emeryturę może stać się poważnym problemem lokalnej gospodarki. Prognozowane postępowanie procesu starzenia się ludności zamieszkującej obszar partnerstwa pociąga za sobą konsekwencje m.in. w postaci: niekorzystnego wpływu na rozwój powiatu związany z niedoborem siły roboczej;

mniejszymi wpływami z podatków do budżetu gmin; wzrostem obciążenia ekonomicznego ludności oraz kosztami: zmian na rynku dóbr i usług oraz rynku pracy w kontekście potrzeby dostosowania oferty do segmentu odbiorców w wieku 60+, koniecznością zapewnienia opieki zdrowotnej osobom w wieku senioralnym oraz dostosowania infrastruktury do ich potrzeb, spadkiem zainteresowania usługami, z których korzystają osoby młode (ryzyko zaprzestania działalności firm o określonym profilu), koniecznością zmian w edukacji (kształcenie opiekunów osób starszych, dostosowanie liczby miejsc w żłobkach, przedszkolach i szkołach do mniejszej liczby dzieci), szerszego wachlarza usług dla seniorów.

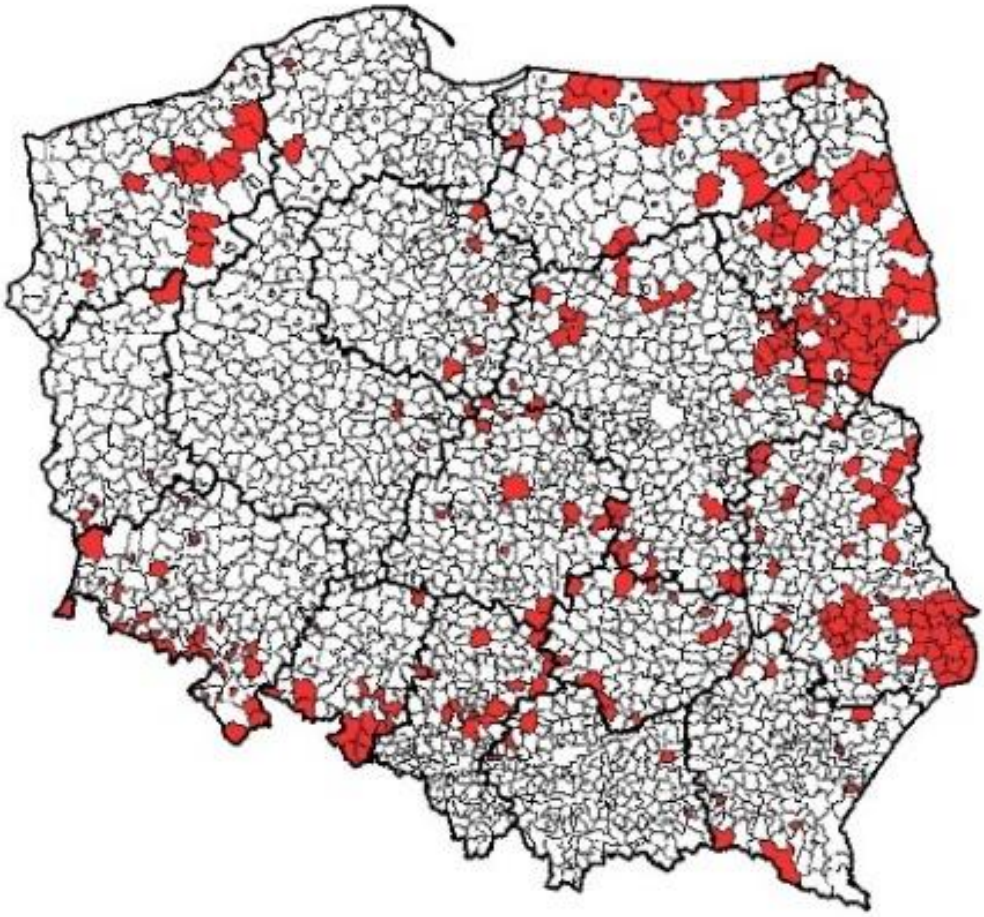

Ryc. 8 Gminy o ubytku ludności powyżej 10% do 2030 r.

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030, GUS, https://stat.gov.pl/

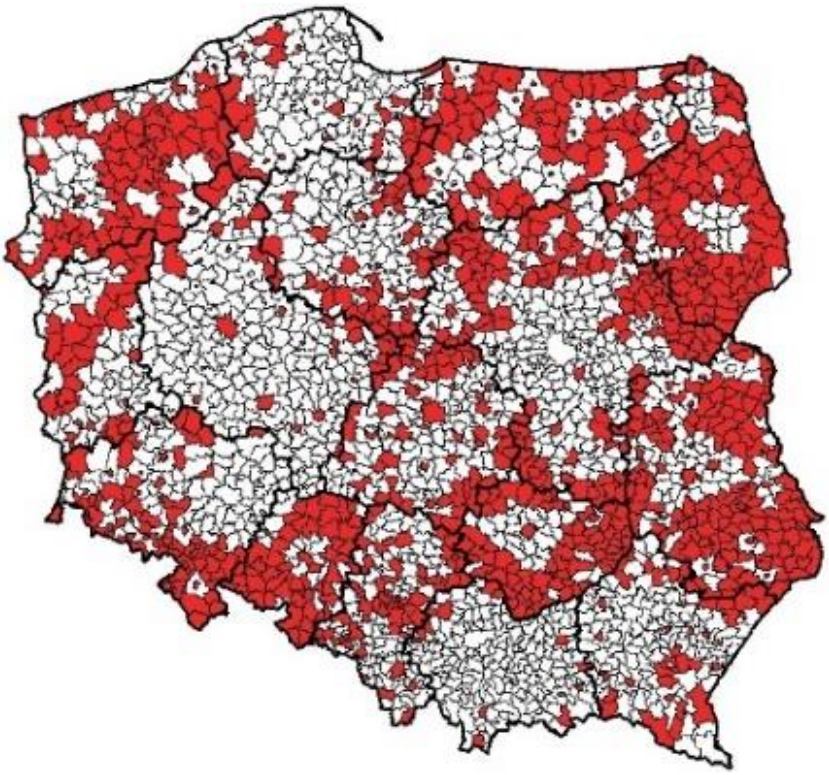

Ryc. 9 Gminy o ubytku ludności powyżej 5% do 2030 r.

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030, GUS, https://stat.gov.pl/

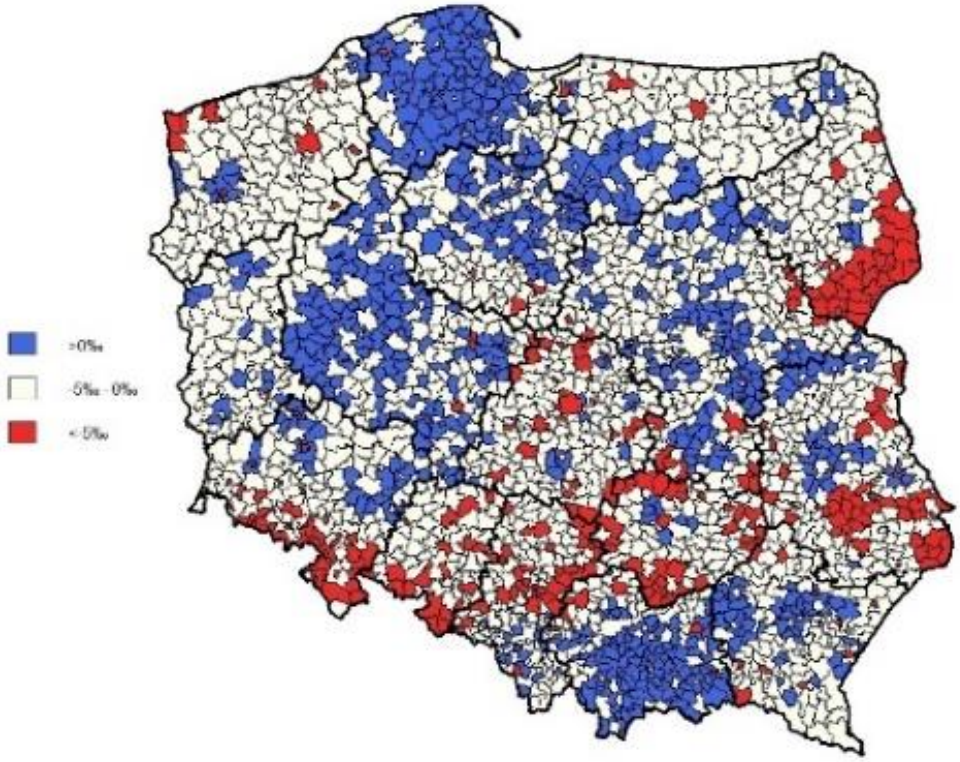

Ryc. 10 Współczynnik przyrostu naturalnego w gminach w 2030 r.

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030, GUS, https://stat.gov.pl/

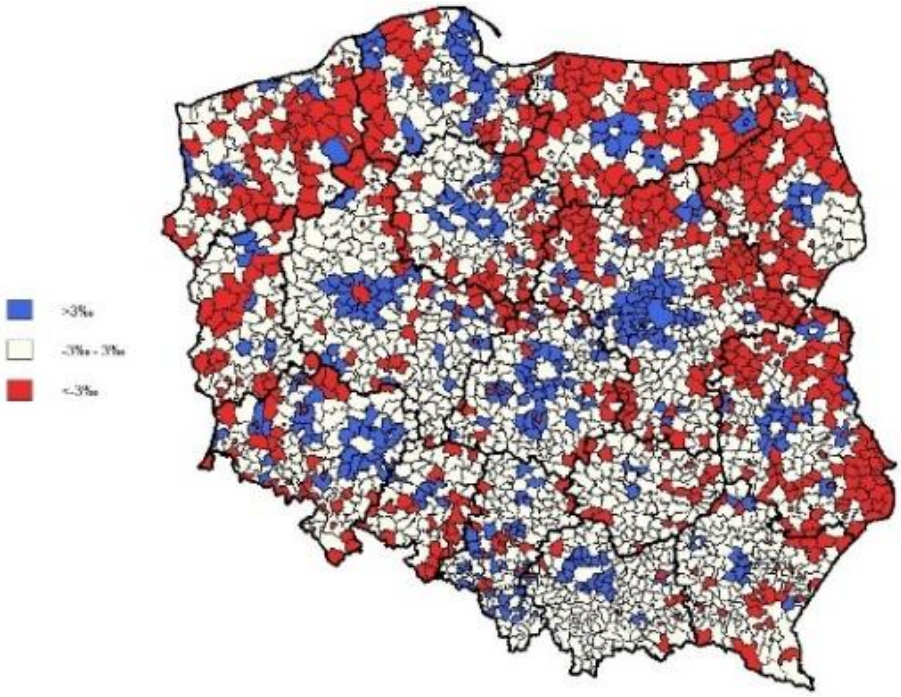

Ryc. 11 Saldo migracji (wewnętrznych i zagranicznych) w gminach w 2030 r.

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030, GUS, https://stat.gov.pl/

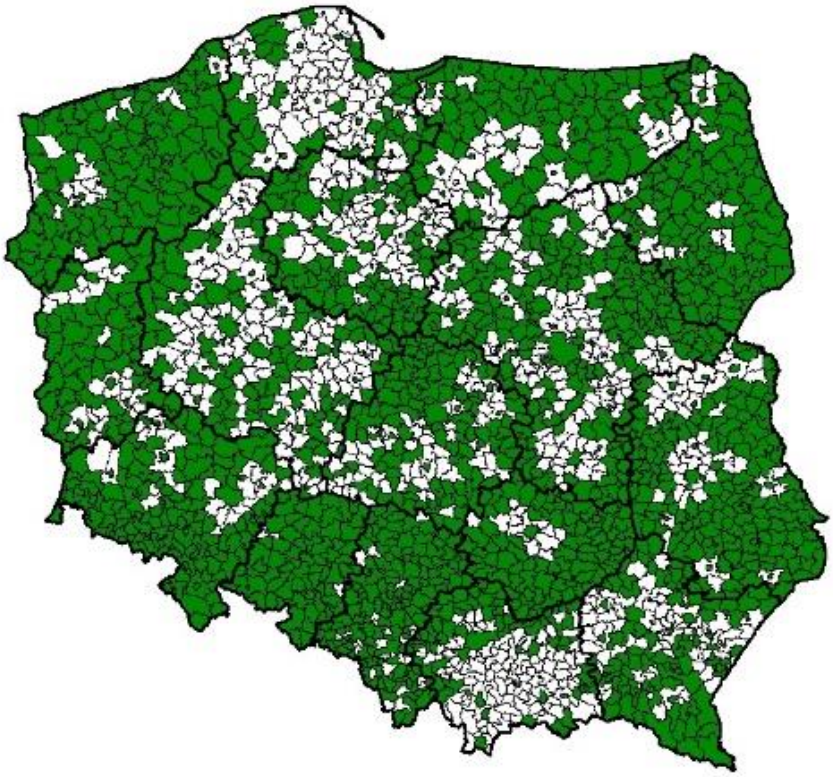

Ryc. 12 Gminy, w których odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej przekroczy 20% w 2030 r.

Źródło: Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030, GUS, https://stat.gov.pl/

Problemy demograficzne OF Sławna są dostrzegane przez lokalnych Liderów, którzy w badaniu ankietowym wskazali je jako zewnętrzne wyznaczniki utrudniające współpracę i integrację JST w obszarze partnerstwa. Depopulacja terenów wiejskich i małych miast jest takim czynnikiem według 33,3% badanych Liderów, a starzejące się społeczeństwo według 42% respondentów. Badania planów młodzieży także nie są optymistyczne, gdyż 66,7% zamierza wyemigrować poza obszar partnerstwa.

Aktualna sytuacja demograficzna OF Sławna nie jest korzystna. Spada liczba mieszkańców ogółem, zmniejsza się liczba osób w wieku produkcyjnym oraz liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, jednocześnie roście liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Przewidywane, dalsze zmniejszanie się populacji i wzrost udziału osób w wieku senioralnym będą hamująco oddziaływały na rozwój społeczno-gospodarczy, w szczególności związany z zasobami siły roboczej, przedsiębiorczością, zmniejszeniem wpływów z podatków do budżetu gmin, wyższymi kosztami utrzymania wszystkich rodzajów infrastruktury, pogorszeniem się jakości usług publicznych (głownie

zdrowotnych, edukacyjnych oraz kulturalnych i rekreacyjnych) oraz aktywnością społeczną.

Usługi zdrowotne

Usługi zdrowotne w OF Sławna w zakresie dostępności i jakości nie odpowiadają w pełni potrzebom mieszkańców. Wg bazy danych REGON w 2021 r. na terenie powiatu sławieńskiego funkcjonowało 296 podmiotów gospodarczych świadczących usługi w zakresie ochrony zdrowia. Większość z nich koncentrowała się w stolicy powiatu.

W OF Sławna dostęp do usług zdrowotnych jest zapewniony w zróżnicowanym zakresie. Można uznać, że dostępność i jakość usług zdrowotnych jest względnie mała, wynika to głównie z deficytu lekarzy, szczególnie specjalistów. W 2020 r. w powiecie w podstawowej opiece zdrowotnej zatrudnionych było łącznie 31 lekarzy, w tym 4 lekarzy rodzinnych[18]. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat, tj. 2017-2021 r., w świetle danych GUS, liczba przychodni lekarskich na teranie powiatu zmniejszyła się o 3,2%. W 2021 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej funkcjonowało 30 przychodni lekarskich, większość z nich w miastach Darłowo i Sławno[19]. Na obszarach wiejskich sytuacja poprawiła się w GW Darłowo, na terenie której otworzono przychodnię lekarską, co jest istotną zmianą - jest to jedyna przychodnia świadcząca ambulatoryjne usługi zdrowotne na terenie tej gminy[20]. W zakresie prywatnej praktyki lekarskiej zaobserwowano negatywną zmianę na obszarach miejskich, ich liczba zmniejszyła się – zarówno w Sławnie jak i Darłowie[21].

W badanym okresie zauważalny był wśród mieszkańców OF Sławna wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne. W ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ogólna

[18] Informator statystyczny ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego za 2020 rok, https://www.szczecin.uw.gov.pl/systemfiles/articlefiles/2524/(20220414.105748).informator_ochrony_zdrowia_wojewodztwa_zachodniopomorskiego_2020.pdf

[19] Liczba przychodni lekarskich w 2017 r. wynosiła 31 i fluktuowała do 2021 r. (+/- 2 placówki). W Darłowie działało 12, a w Sławnie 10 przychodni (w obu miastach ubyło po 1 placówce w 2021 r. w porównaniu do 2017 r.). Na terenie OF funkcjonuje Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Sławnie, posiada ona filię w Darłowie. Powołana została ona na mocy Aktu założycielskiego placówki publicznej nadany przez Kuratora Oświaty w Słupsku pismem z dnia 10 września 1993 r. Uchwałą nr XVI /100/ 2000 Rady Powiatu w Sławnie z dnia 27 czerwca 2000 r. zmieniono jej nazwę z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Sławnie na Powiatową Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Sławnie i zatwierdzono zmiany w jej Statucie. Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Sławnie, http://pppp.slawno.ibip.pl/public/

[20] Stan liczbowy przychodni lekarskich nie uległ zmianie w GW Malechowo (4 placówki), Postomino (3 placówki) oraz Sławno – pozostawała jedną JST OF nie dysponująca przychodnią lekarską.

[21] Liczba indywidualnych praktyk na terenie powiatu zmalała z 4 w 2017 r. do 1 w 2021 r. W Sławnie zlikwidowano 2 jedynie funkcjonujące praktyki lekarskie w 2017 r., a w Darłowie 1 z 2 praktyk lekarskich. Na obszarach wiejskich przez pełny okres badawczy działały 2 indywidualne praktyki lekarskie, po 1 praktyce w GW Postomino i Sławno.

liczba porad w latach 2017-2021 wzrosła o 15%[22], a w podstawowej opiece zdrowotnej spadła liczba porad o 11,7%. Na tę sytuację najprawdopodobniej istotny wpływ miała pandemia SARS-CoV-2, gdyż do 2018 r. odnotowano tendencję spadkową w zakresie udzielanych w powiecie porad lekarskich. Dostępność do specjalistycznych usług w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej zapewniało 75 lekarzy[23]. Szpital powiatowy w Sławnie – jedyna tego typu placka w OF, lekarze specjaliści oraz funkcjonujące na terenie powiatu prywatne gabinety lekarskie (najczęściej stomatologiczne i ginekologiczne), zlokalizowane w głównie w dwóch miastach Darłowie i Sławnie, nie są w stanie zapewnić na odpowiednim poziomie dostępu i jakości usług zdrowotnych. W latach 2017-2021, według danych GUS, na terenie powiatu łączna liczba ogólnodostępnych aptek i punktów aptecznych zmalała o jedną placówkę i w 2021 r. na OF Sławna funkcjonowało 14 ogólnodostępnych aptek. Lecznictwo uzdrowiskowe oraz stacjonarne zakłady rehabilitacji leczniczej w powiecie sławieńskim w 2020 r. bazowały na 6 placówkach z łączną liczbą 1346 łóżek. Liczba pacjentów stacjonarnych wyniosła 8986, a ambulatoryjnych 26[24].

Czynnikiem o znaczącej wadze dla kształtowania się popytu na usługi zdrowotne w przyszłości jest starzejąca się populacja mieszkańców OF Sławna. Według danych GUS, wydatki ogółem z budżetu JST na ochronę zdrowia w latach 2017-2021 spadły o blisko 11%.

Dostępność i jakość usług zdrowotnych została uznana za słabość obszaru partnerstwa w opinii młodzieży, lokalnych Liderów i ogółu mieszkańców. Oferta usług zdrowotnych była negatywnie oceniana przez 75,1% mieszkańców, 68,6% ankietowanych uczniów szkół średnich oraz 55,8% lokalnych Liderów.

Oferta edukacyjna

W zakresie oferty edukacyjnej zdiagnozowano problemy związane są przede wszystkim z jakością i sprofilowaniem kształcenia nieodpowiadającym współczesnym wyzwaniom społeczno-gospodarczym i potrzebom lokalnej gospodarki. Na skutek m.in. niedofinansowania edukacji, szczególnie ponadpodstawowej, słabej współpracy ze środowiskiem przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych, oferta edukacyjna nie jest dobrze postrzegana przez

[22] Dane GUD dla powiatu informują, że w 2017 r. udzielono łącznie 297731 porad lekarskich, a w 2021 r. 342416. Największy wzrost popytu na porady zdrowotne tj. o 37,9% nastąpił w GM Sławno (w 2017 r. udzielono ogółem 166765 porad lekarskich, a w 2021 r. 230027).
[23] Informator statystyczny ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego za 2020 rok, op. cit.
[24] Powiat sławieński zajął 4 miejsce na siedem powiatów posiadających status uzdrowiska w województwie pod względem łącznej, największej liczby pacjentów stacjonarnych i ambulatoryjnych w 2020 r. Szerzej: Informator statystyczny ochrony zdrowia województwa zachodniopomorskiego za 2020 rok, op. cit.

część uczniów i rodziców. Następuje odpływ młodzieży do szkół poza OF Sławna (głównie do Słupska i Koszalina) oraz zwiększa się strumień emigracji młodych ludzi po zakończeniu edukacji. Ustalono, że ponad 42% uczniów zamieszkujących OF Sławna uczęszcza do szkół ponadpodstawowych poza obszarem powiatu sławieńskiego. Ponadto w świetle deklaracji młodzieży złożonych w ramach przeprowadzonych badań ankietowych ***pracę za granicą chciałoby podjąć 38,7% respondentów; w miejscowości w innym województwie - 25,8%, a w innej miejscowości poza obszarem partnerstwa, ale w województwie - 7,2%. W przypadku preferowanego miejsca zamieszkania rozkład odpowiedzi był podobny: za granicą - 31,1%; w miejscowości w innym województwie - 27,3%; innej miejscowości poza obszarem partnerstwa, ale w województwie - 8,3%.*** Świadczy to o rosnącym ryzyku pogłębiania się niekorzystnych procesów demograficznych na OF Sławna, których skutki będą odczuwalne w innych sferach życia.

W 2021 r. usługi edukacyjno - wychowawcze na terenie powiatu sławieńskiego świadczyły następujące podmioty[25]:

- 9 żłobków w 4 gminach: gmina wiejska i gmina miejska Darłowo, gmina wiejska Postomino, gmina miejska Sławno;
- 2 Klub dziecięcy (opieka dla dzieci do lat 3) w gminach wiejskich Sławno i Malechowo;
- 23 przedszkola 6 gminach – w tym 19 publicznych (1 specjalne);
- 23 szkoły podstawowe w 6 gminach[26];
- 3 szkoły średnie w 2 gminach: gminy miejskie Sławno i Darłowo;
- 1 szkoła policealna w gminie miejskiej Sławno;
- 1 szkoła specjalna w gminie miejskiej Sławno;
- 1 placówka opiekuńczo-wychowawcza w Sławnie.

Dostępność do usług oświatowo-wychowawczych na poziomie przedszkolnym jest lepsza niż żłobków. Liczba i równomierny rozkład przedszkoli w obszarze partnerstwa odpowiadają potrzebom mieszkańców. Żłobków brakuje w GW Malechowo i Sławno, usługi wychowawczo-opiekuńcze dla dzieci do lat 3 na ich terenie oferują kluby dziecięce. W OF Sławna większość żłobków i przedszkoli to placówki prywatne.

[25] W OF funkcjonuje 19 przedszkoli publicznych, w tym 1 specjalne oraz 4 przedszkola niepubliczne. GUS, BDL, https://bdl.stat.gov.pl; Rejestr szkół i placówek oświatowych, https://rspo.gov.pl; Informacja pozyskana z JST Partnerstwa OF Sławna.

[26] W OF działa szkół podstawowych, w tym 2 w GM Darłowo (1 niepubliczna), 6 w GW Darłowo (1 niepubliczna), 4 w GW Malechowo, 5 w GW Postomino (1 niepubliczna), 3 w GM Sławno, 5 w GW Sławno. Rejestr szkół i placówek oświatowych, https://rspo.gov.pl.

Liczba szkół podstawowych zlokalizowanych we wszystkich gminach partnerstwa jest odpowiednia do odsetka dzieci w wieku szkolnym w populacji poszczególnych gmin obszaru partnerstwa. W GW Darłowo znaczący udział stanowią prywatne szkoły podstawowe. ***Dostęp do usług opiekuńczo - wychowawczych oraz edukacyjnych na poziomie szkoły podstawowej na obszarze partnerstwa został doceniony przez uczniów przedostatnich klas szkół średnich w badaniach ankietowych - ponad 53% z nich uznało to za atut obszaru partnerstwa.***

Szkoły średnie zlokalizowane są w dwóch miastach: Sławno i Darłowo i funkcjonują jako zespoły szkół, do których uczęszcza młodzież z całego powiatu sławieńskiego i spoza niego:

- Zespół Szkół im. J. H. Dąbrowskiego w Sławnie składa się z liceum ogólnokształcącego dla dzieci i młodzieży oraz liceum ogólnokształcącego dla dorosłych[27];
- Zespół Szkół Agrotechnicznych obejmuje technikum, branżową szkołę I i II stopnia oraz zasadniczą szkołę zawodową[28];
- Zespół Szkół Morskich w Darłowie jest największą placówką kształcącą na poziomie ponadpodstawowym na terenie powiatu sławieńskiego, do której uczęszczają uczniowie z całej Polski[29].

W latach 2018-2021 zaobserwowano modyfikacje w ofercie kształcenia, będące odpowiedzią na reformy systemu edukacji w Polsce i próby dostosowanie jej do potrzeb lokalnych, w szczególności w Zespole Szkół Agrotechnicznych i Zespole Szkół Morskich. W Darłowie działa także Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych „Etna". Edukację policealną w stolicy powiatu zapewnia Środkowopomorski Ośrodek Szkoleń.

Na obszarze partnerstwa jest zapewniony także dostęp do edukacji dla osób o szczególnych potrzebach dzięki za pośrednictwem Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej im. Marii Grzegorzewskiej w Sławnie[30].

Liczba uczniów szkół podstawowych i średnich maleje, z wyjątkiem szkół ogólnokształcących, spadkową tendencją cechuje się także liczba absolwentów. Zjawiska te raczej będą się utrzymywały w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego.

[27] W latach 2018-2021 zaobserwowano niewielki wzrost liczby uczniów ze 123 uczniów i słuchaczy do 124 osób. Raporty o stanie powiatu za 2018, 2019, 2020, 2021, http://bip.powiatslawno.pl/
[28] W latach 2018-2021 liczba uczniów wzrosła z 306 osób do 364 osób. Ibidem.
[29] W latach 2018-2021 łączna liczba uczniów znacząco zwiększyła się z 569 uczniów do 816 uczniów. Ibidem.
[30] W latach 2018-2021 liczba uczniów nieznacznie zmalała - z 118 uczniów do 117 uczniów. Ibidem.

Jednocześnie rosną wydatki gmin na oświatę, które w 2021 r. były w 47,8% pokrywane z części oświatowej subwencji ogólnej.

Oferta kształcenia w szkołach ponadpodstawowych nie ułatwia absolwentom wszystkich profili nabycia kompetencji zawodowych np. poprzez praktyki w przedsiębiorstwach o profilu działalności zbieżnym z kierunkiem kształcenia oraz znalezienia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy. Młodzież wskazuje to jako słabość lokalnego systemu kształcenia wypychającego ją na rynek pracy poza obszar powiatu sławieńskiego[31]. Do tego przyczyniają się także: niedostatecznie rozwinięta edukacja w zakresie przedsiębiorczości, brak współpracy z przedsiębiorcami lub przedstawicielami lokalnego środowiska gospodarczego młodzież OF Sławna oraz niska skłonność młodzieży do otwierania własnej działalności gospodarczej.

Dostępność mieszkań

Dostępność fizyczna i finansowa lokali mieszkalnych w OF Sławna nie odpowiada potrzebom mieszkańców, szczególnie osób młodych. Obraz statystyczny stopniowo poprawiających się warunków mieszkaniowych w powiecie sławieńskim w badanym okresie - zarówno pod względem rosnącej liczby oddawanych do użytku mieszkań jak i wyposażenia w infrastrukturę techniczną, a także rosnących, ale wciąż niewysokich dochodów mieszkańców OF – nie odzwierciedla rzeczywistych warunków mieszkaniowych OF Sławna. W latach 2016 - 2021 zasoby mieszkaniowe OF Sławna wzrosły o 7,6%[32]. Pięcioletnie dane za okres 2017-2021 w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wskazują na wzrost wynoszący 12,7%[33]. Jednakże, istotna część mieszkań oddawanych do użytku jest przeznaczona na wynajem dla turystów, a nie na cele mieszkaniowe społeczności OF Sławna. Ponadto, z uwagi na największy udział terenów wiejskich w OF Sławna, dominuje budownictwo jednorodzinne, relatywnie trudniej dostępne dla młodych osób. Dostępność do lokali mieszkalnych w budynkach wielorodzinnych także jest niewystarczająca. Część zasobów komunalnych wymaga remontów wraz z termomodernizacją i wymianą źródeł

[31] Przykładowo brakuje na OF Sławna przedsiębiorstw, które mogłyby zatrudnić w zawodzie techników nawigatorów morskich, techników mechaników okrętowych, techników architektury krajobrazu, techników logistyków, z uwagi zależność sektora turystyki od sezonu letniego i stopniowo rozwijające się uzdrowisko także technicy żywienia i usług gastronomicznych mają trudności ze znalezieniem całorocznego zatrudnia. Informacja pozyskana od młodzieży w trakcie warsztatów strategicznych przeprowadzonych w Zespole Szkół Morskich w dniu 23.01.2023 r., Zespole Szkól Agrotechnicznych i Liceum Ogólnokształcącym w Sławnie w dniu 25.01.2023 r.
[32]Dostępne dane GUS za 2020 r. zasoby komunalne obejmowały 676 mieszkań o powierzchni użytkowej 29,5 tys.m^2. GUS BDL, https://bdl.stat.gov.pl/.
[33] W latach 2017-2021 największy łączny przyrost zasobów mieszkaniowych miał miejsce w GW Darłowo (o 6,8%), GM Darłowo (o 5,7%), GW: Sławno i Postomino (o 4,7%), GM Sławno (o 4,3%) i GW Malechowo (o 1,5%). Pod względem zasobów mieszkań w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców największy przyrost odnotowano w GM Darłowo (o 21,2%), a następnie w GW Darłowo (wzrost o 11,3%), GW Postomino (wzrost o 10,2%) i Sławno (wzrost o 10,1%), GM Sławno (wzrost o 8,4%) i GW Malechowo (wzrost o 7,2%).

ciepła. Realizacja przez poszczególne JST wieloletnich planów remontowych stopniowo poprawia warunki mieszkaniowe w budynkach komunalnych i pozytywnie wpływa na obniżenie kosztów utrzymania m.in. dzięki oszczędnościom lokatorów i JST wynikającym ze spodku zużycia energii w termomodernizowaniach budynkach. Bardzo ważnym efektem tych działań jest także przyczynianie się do poprawy jakości powietrza w OF Sławna. Jednakże, nie odnotowano długoterminowej kompleksowej polityki mieszkaniowej w zakresie komunalnego budownictwa wielorodzinnego, z uwzględnieniem potrzeb ludzi młodych. Stanowi ona wyzwanie dla JST tworzących Partnerstwo. Według danych GUS, grunty pozostające w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe w latach 2020-2021 nieznacznie zmniejszyły się z 69,1 ha do 69 ha (spadek 0,1%)[34]. Udział w nich gruntów przeznaczonych pod budownictwo wielorodzinne jest bardzo mały (rzędu 6-7%) w porównaniu do obszaru dedykowanego budownictwu jednorodzinnemu. Należy wziąć pod uwagę, że problem nie ogranicza się do fizycznej dostępności lokali mieszkalnych w OF Sławna, ale jest on także determinowany zdolnością finansową nabywców, a społeczność zamieszkująca powiat sławieński nie należy do zamożnych. Generalnie, dostępność mieszkań w OF Sławna jest postrzegana przez mieszkańców jako mała, zostało to potwierdzone wynikami badań ilościowych opinii młodzieży, lokalnych Liderów i ogółu mieszkańców. ***Trzy badania ankietowe potwierdziły potrzebę pilnego podjęcia działań w tym zakresie, według 51,6% młodzieży, 50,63% mieszkańców oraz 37% Liderów dostępność i ceny mieszkań na terenie partnerstwa są jedną z istotniejszych jego słabości.***

Sytuacja materialna

W badanym okresie sytuacja materialna mieszkańców gmin OF Sławna stopniowo poprawiała się, o czym świadczy malejąca liczba osób korzystających z różnych form pomocy społecznej oraz rosnące dochody. ***W przeprowadzonych badaniach ankietowych większość mieszkańców obszaru partnerstwa oceniła standard swojego życia jako średni (60,4%), za wysoki standard uznało go ponad połowę mniej respondentów (25,2%). Odsetek osób, które oceniły że żyje im się bardzo dobrze wyniósł 3%, a tych którym żyje się bardzo biednie - nie starcza im nawet na podstawowe potrzeby było 0,2%. Większość ankietowanej młodzieży (49,5%) uznała rodzinną sytuację materialną za dobrą (życie bez konieczności specjalnego oszczędzania). Według 23,7%***

[34] W ciągu ostatnich 2 lat ogółem grunty przekazane lub sprzedane inwestorom pod budownictwo mieszkaniowe były nieduże (5 ha w 2020 r. i 8 ha w 2021 r.), w tym większość z przeznaczeniem na budownictwo wielorodzinne (4 ha w 2020 r. i 5 ha w 2021 r.). Na budownictwo komunalne w 2020 r. nie przeznaczono żadnych gruntów, a w 2021 r. 1 ha. Zmiana, mogąca świadczyć o planowanej zabudowie, dotyczyła uzbrojenia tych gruntów: w 2020 r. powierzchnia uzbrojonych gruntów pod budownictwo wielorodzinne wynosiła 1,3 ha, a w 2021 r. objęła cały wskazany areał. Najwięcej gruntów inwestorom przekazała lub sprzedała pod budownictwo mieszkaniowe GM Darłowo (4 z 5 ha w 2020 r. i 5 z 8 ha w całym powiecie. GUS, https://bdl.stat.gov.pl/bdl/.

poziom życia jest średni, zarobki rodziców pokrywają codzienne wydatki, ale poważniejsze zakupy wymagają zaoszczędzenia środków. Zbliżona część respondentów (21,7%) stwierdziła, że prowadzą życie na wysokim poziomie, mogą pozwolić sobie na pewien luksus. W swojej ocenie, skromne życie prowadzi 4,1% badanych.

W zakresie pomocy społecznej w OF Sławna działają różnego typu powiatowe i gminne placówki, wśród nich ważną role wspomagające aktywizację społeczno-zawodową mieszkańców pełni Centrum Integracji Społecznej w Rzyszczewie (GW Sławno) oraz Zakład Aktywności Zawodowej Sławno w Podgórkach (GW Malechowo) prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Mieszkańcy odczuwają niedobór placówek świadczących w szczególności całodobową opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, na terenie OF dostępne są usługi dziennej opieki świadczone przez 2 placówki na obszarze powiatu: Dom Hospicyjno-Opiekuńczy im. bp. Czesława Domina (GM Darłowo) oraz Dzienny Dom Opieki "Senior Wigor" w Wiekowie (GW Darłowo). Należy także odnotować działalność Darłowskiego Centrum Wolontariatu, które od 2007 r. pomaga dzieciom, młodzieży, seniorom i innym grupom społecznym.

Zbyt niska aktywność społeczna

Publiczne i niepubliczne formy aktywności społecznej funkcjonujące na OF Sławna pozwalające na udział w szeroko pojętym życiu społecznym, w tym kulturalnym, mieszkańcom obszaru partnerstwa niezależnie od statusu społecznego, należą do istotnych wyznaczników rozwoju lokalnego[35].

W efekcie przeprowadzonej analizy uznano, że na OF Sławna poziom i zakres aktywności społecznej i integracji mieszkańców jest zróżnicowany, potrzeba jego wzmocnienia stanowi wyzwanie dla samorządów obszaru partnerstwa. W niektórych sferach w badanym okresie aktywność społeczna rosła, co wyrażało się m.in. rosnącą liczbą organizacji pozarządowych i uczestników zajęć prowadzonych przez jednostki reintegracji społecznej i zawodowej, a jednocześnie w innych słabła np. w zakresie korzystania z bibliotek. Oprócz pozytywnych aspektów, można dostrzec też pewne słabości w aktywności społecznej. Dotyczą one m.in. relatywnie małej partycypacji w konsultacjach społecznych i badaniach społecznych, kontaktach z władzami samorządowymi zarówno mieszkańców jak i pomiotów nie

[35] Czynnikiem oddziałującym na aktywność obywatelską jest nadal trwający proces budowy tożsamości mieszkańców powiatu sławieńskiego, na skutek przemian w strukturze społecznej jakie nastąpiły po II wojnie światowej w regionie Polski północnej oraz kilkukrotnych zmian granic administracyjnych jednostki samorządu terytorialnego.

działających dla zysku oraz małym poziomie integracji środowisk działających społecznie.

Działalność społeczna mieszkańców OF Sławna wyraża się głównie w aktywności struktur trzeciego sektora. Liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wzrosła o 28,3% w latach 2011 – 2020 (ze 191 w 2011 r. do 245 w 2020 r.). Z informacji przekazanych przez starostwo powiatowe wynika, że w 2022 r. w OF Sławna działały 274 organizacje non-profit, w tym rejestrowe (169), zwykłe (27) i kultury fizycznej (77)[36]. W OF występuje względnie małe zróżnicowanie form i obszarów działalności tych podmiotów, częstym wyróżnikiem jest koncentracja geograficzna. Przykładowo, odczuwalny jest w OF niedobór różnego typu podmiotów tj. samorząd gospodarczy czy zawodowy, lokalne organizacje pracodawców i związki zawodowe. W zakresie podmiotów ekonomii społecznej, dane GUS BDL, z 2020 r. informowały o aktywnie działających 2 jednostkach reintegracji społecznej i zawodowej, w tym 1 centrum integracji społecznej i 1 warsztat terapii zajęciowej. W tym samym roku w powiecie sławieńskim działały 3 placówki w kategorii centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice. Pozytywnym elementem był niemal dwukrotny wzrost liczby uczestników zajęć centrów, domów i ośrodków kultury (z 622 osób w 2016 r. do 1120 osób w 2020 r.).

W OF Sławna odnotowano ponad 33% wzrost kwotowego wsparcia finansowego dla organizacji pozarządowych (dotacje do zadań publicznych wykonywanych przez organizacje pozarządowe w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców zwiększyły się z 22 674,8 zł w 2011 r. do 30 228,4 zł w 2020 r.)[37].

Udział mieszkańców OF Sławna w kulturze był zróżnicowany pod względem przedmiotowym i geograficznym. Przykładowo, mimo że poprawił się wskaźnik bibliotek przypadających na 10 tys. mieszkańców (wzrost z 2,8 w latach 2010 - 2015 do 3,0 w 2018 r.) to na terenie powiatu spadła liczba czytelników przypadająca na 1 tys. mieszkańców (ze 146 w 2010 r. do 64 osób w 2020 r., tj. o 35,6%). W OF Sławna funkcjonują dwa kina stacjonarne zlokalizowane w GM Sławno i Darłowo, latem samorządy organizują także pokazy kina plenerowego. Dostępność do oferty kinowej można ocenić jako dobrą, na poziomie zbliżonym do średniej krajowej i wyższym niż w województwie zachodniopomorskim[38]. Mieszkańcy obszaru

[36] Najwięcej podmiotów rejestrowych działało w GM Sławno (22) i Darłowo (21), GW Darłowo i Sławno (po 12), w GW Postomino (9) i GW Malechowo (8). GUS, https://bdl.stat.gov.pl/bdl/.
[37] Udział dotacji do zadań publicznych wykonywanych przez organizacje pozarządowe w wydatkach bieżących gminy fluktuował i był zróżnicowany dla poszczególnych członków partnerstwa. Od 2014 r., najniższym poziomem charakteryzowała się GM Sławno, a najwyższym GM Darłowo.
[38] Liczba ludności przypadająca na 1 miejsce w kinach stałych w powiecie sławieńskim w latach 2017-2021 nieznacznie spadła ze 132 osób do 131 widzów. GUS BDL, https://bdl.stat.gov.pl/bdl/.

partnerstwa uczestniczą w licznie organizowanych - szczególnie w sezonie turystycznym - wydarzeniach i imprezach kulturalno-rozrywkowych oraz sportowych o zróżnicowanym profilu. Słabością jest ograniczona oferta kulturalna poza sezonem letnim.

Przyrost ilościowy podmiotów non profit nie przekłada się na wysoką aktywność mieszkańców na wszystkich płaszczyznach życia społecznego, choć należy odnotować stopniową poprawę w tym zakresie.

Pozytywnym aspektem są wyniki przeprowadzonych badań ankietowych świadczące o dostrzeganiu przez mieszkańców wagi działań społecznych i niewykorzystanym kapitale społecznym. ***Relacje międzyludzkie z sąsiadami, przyjaciółmi, znajomymi stanowią atut gmin obszaru partnerstwa zdaniem 60% badanych mieszkańców, 52,9% Liderów oraz 52,6% młodzieży. Silną stroną OF Sławna są także więzi i tradycje rodzinne według 62,9% młodzieży, 65,7% mieszkańców oraz 56,5% Liderów. Pozytywne respondenci wyrażali o lokalnym patriotyzmie, dziedzictwie i historii - 55,8% Liderów, 54,5% mieszkańców oraz 47,4% młodzieży. Trzy grupy badanych uznały aktywność społeczną i współdziałanie mieszkańców za atut gmin obszaru partnerstwa - takie stanowisko zajęło 52,2% Liderów, 49,9% mieszkańców oraz 38,7% młodzieży.***

KLUCZOWRE PROBLEMY OF SŁAWNA W WYMIARZE GOSPODARCZYM

- **mała dywersyfikacja branżowa działalności gospodarczej, uzależnienie gospodarki lokalnej od turystyki, sezonowość dochodów**
- **brak zrównoważonego i projakościowego podejścia do rozwoju sektora turystyki**
- **niewykorzystane zasoby i potencjały pasa centralnego i południowego OF, w szczególności trenów atrakcyjnych przyrodniczo i kulturowo**
- **nieduża aktywność gospodarcza lokalnej społeczności**
- **mała liczba średnich i dużych przedsiębiorstw generujących odpowiednią wartość dodaną**
- **słabo rozwinięty rynek pracy i relatywnie niskie zarobki**
- **niedobór wykształconych osób operujących na lokalnym rynku, w tym młodych ludzi z szeroko rozumianym potencjałem (specjaliści różnych branż, niekoniecznie absolwenci studiów wyższych, osoby w wieku produkcyjnym)**
- **niewykorzystany potencjał atrakcyjnych obszarów inwestycyjnych w związku z ograniczeniami prawnymi oraz niewystarczająca i słabo dostępną informacją na temat dostępnych obszarów inwestycyjnych i zasobu lokalowego (usługowego)**
- **brak systemowego wspierania rozwoju przedsiębiorczości, brak programu rozwoju przedsiębiorczości, sporadyczne kontakty włodarzy z przedsiębiorcami**
- **słabo rozwinięte otoczenie biznesu, brak lokalnych organizacji przedsiębiorców**
- **słaba koordynacja realizowanych działań, projektów, zadań z zakresu promocji gospodarczej między gminami z OF**

Źródło: opracowanie własne.

Aktywność gospodarcza i struktura działalności gospodarczej

Mimo rosnącej liczby mikroprzedsiębiorstw badanym okresie, poziom ogólnej aktywności gospodarczej społeczności lokalnej i jej dywersyfikacji ze względu na strukturę podmiotową i branżową uznano za obszar potrzebujący wzmocnienia. Wynika to m.in. z malejącego udziału średnich i dużych przedsiębiorstw generujących odpowiednią wartość dodaną, także spadku nakładów inwestycyjnych z budżetu JST. Gospodarka lokalna charakteryzuje się niewielkim zróżnicowaniem sektorów działalności, w których operują przedsiębiorcy. Dostrzegalne jest także uzależnienie od turystyki i towarzyszącą mu sezonowość dochodów. Czynniki te wpływają niekorzystnie na konkurencyjność gospodarki lokalnej.

Struktura podmiotowa lokalnej gospodarki w OF Sławna jest zdominowana przez mikroprzedsiębiorstwa, które w 2021 r. stanowił 97,3% ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON. O intensyfikacji aktywności gospodarczej po pandemii SARS-CoV-2 świadczyła nadwyżka podmiotów nowo zarejestrowanych nad wyrejestrowanymi. W latach 2017 – 2021 wzrost ilościowy odnotował tylko sektor mikroprzedsiębiorstw (14,8%). Małych przedsiębiorstw ubyło (-9,9%), podobnie jak średnich (-3,7%). Stan 2 funkcjonujących na terenie powiatu dużych przedsiębiorstw, zatrudniające 250 -999 pracowników, nie zmienił się w tym okresie[39]. ***Większość mieszkańców OF Sławna wyraziła w badaniach ankietowych odczuwalny niedobór dużych przedsiębiorstw działających w obszarze partnerstwa, które by mogły wzmocnić rynek pracy.***

Trzy główne sektory lokalnej gospodarki, w których działa ponad 1 tys. podmiotów to kolejno: handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych, w tym motocykli; następnie budownictwo i na ostatnim miejscu działalność zw. z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Największą dynamikę przyrostu podmiotów gospodarczych zanotowano w: budownictwie, działalności profesjonalnej, zdrowiu i pomocy społecznej oraz pozostałych usługach, a także działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi oraz z obsługą rynku nieruchomości. Pod względem lokalizacji siedziby podmiotu gospodarczego, najchętniej przedsiębiorcy rejestrowali swoją działalność kolejno na terenie GM Darłowo i Sławno, następnie GW Darłowo i Sławno, Postomino i Malechowo.

[39] W 2021 r. średnich przedsiębiorstw zatrudniających od 50-249 pracowników funkcjonowało 27 i 2 duże przedsiębiorstwa zatrudniające 250 -999 pracowników.

Trzecia, największa część lokalnej gospodarki jest związana z dobrze rozwiniętą na obszarze partnerstwa funkcją turystyczną, wysoko plasującą powiat pod tym względem na tle kraju. Działalność turystyczna koncentruje się w strefie nadmorskiej z 42 km pasem wybrzeża, w której zlokalizowane są najsilniejsze ośrodki turystyki wypoczynkowo-rekreacyjnej: GM Darłowo i wieś Jarosławiec (GW Postomino) oraz uzdrowisko w Dąbkach (GW Darłowo). Słabiej wykorzystywane na cele turystyczne są potencjały związane z jeziorami Bukowo, Kopań i Wicko oraz 5 nadmorskimi kąpieliskami w GW Darłowo, rzekami Wieprzą i Grabową, a najsłabiej pod względem turystycznym zagospodarowane są zasoby centralnej i południowej części OF Sławna. Dostępne są atrakcje przyrodnicze i kulturowe[40] tj. plaże, klify, latarnie morskie, miejsca widokowe, pomniki przyrody, szlaki piesze i rowerowe oraz przyrodniczo-krajoznawcze, możliwości uprawiania sportów wodnych (m.in. żeglarstwa morskiego i śródlądowego, kajakarstwa), parki rozrywki (w tym: wodne, linowe, skatepark). Stopniowo odnotowuje się także rosnące zainteresowanie rozwojem turystyki rowerowej, konnej oraz turystyki kulinarnej (np. ryby, winnice) oraz uzdrowiskowej (GW Darłowo) i biznesowej (GM Darłowo). Uwzględniając rozwiniętą i dalej rozrastającą się bazę noclegową[41], w tym liczbę całorocznych miejsc noclegowych oraz wielkość ruchu turystycznego ujawnia się koncentracja na działalności turystycznej w sezonie letnim i turystach krajowych[42]. W 2021 r. miejsca noclegowe były wykorzystane w 50,1%[43]. Nierównomiernie czasowo rozłożona aktywność gospodarcza w tym zakresie przekłada się na sezonowe wahania zatrudnienia oraz strumieni dochodów mieszkańców, przedsiębiorców i samorządów w ciągu roku.

Trzy ankietowane grupy odniosły się do słabości rynku pracy zwianego m.in. z powyższą kwestią. Jednocześnie respondenci potwierdzili dobre warunki do rozwoju turystyki, wskazując atrakcyjność związaną z zasobami przyrodniczymi i kulturowymi, zabytkami jako atuty gmin obszaru partnerstwa – takie opinie wyraziło 71,7% lokalnych Liderów, 69,6% mieszkańców i 55,2% młodzieży.

Dalszy rozwój potencjału turystycznego wymaga wdrożenia zrównoważonego podejścia, w szczególności uwzględnienia dekoncentracji czasowej i przestrzennej

[40] Wśród cennych walorów kulturowych OF Sławna warto szczególnie odnotować jedyny w Polsce nadmorski gotycki zamek Książąt Pomorskich w Darłowie, który jest także najlepiej zachowanym pod względem historycznym średniowiecznym zamkiem książęcym na Pomorzu Zachodnim oraz liczne budynki o konstrukcji ryglowej tworzące tzw. Krainę w Kratę, której granice umownie wyznacza pas nadmorski o długości około 80 km (od Łeby w kierunku zachodnim do miasta Darłowo) i szerokości około 40-50 km w głąb lądu (południową granicę stanowi drogą krajową S6).
[41] Do czasu pandemii SARS-CoV-2, baza noclegowa w OF Sławna powiększała się dynamicznie. Po załamaniu w 2020 r. nastąpiło odbicie – łączna liczba obiektów noclegowych wzrosła o 3,4%, a całorocznych o 14,1%.
[42] Ponadto w ruchu turystycznym OF Sławna niewielką, ale stopniowo rosnącą część stanowią turyści zagraniczni.
[43] GUS, BDL, https://bdl.stat.gov.pl.

oraz ukierunkowania działań na jakość produktów turystycznych, w tym także związanych z nową i modernizowaną infrastrukturą.

Warunki do rozwoju rolnictwa w OF Sławna ocenia się ogólnie jako dobre[44]. Grunty rolne zajmują 40% powierzchni powiatu i ich rozmieszczenie jest dość równomierne. Gleby w przeważającej części zaliczane są do grupy gleb polodowcowych: bielicowe i brunatne, należące do IV klasy bonitacyjnej, bez zanieczyszczeń metalami ciężkimi - stwierdzono średnią zawartość siarki i niski stopień zanieczyszczenia gleb WWA. Bonitację rzeźby terenu powiatu sławieńskiego, wg IUNG Puławy, oceniono jako średnio korzystną dla rolnictwa, a kompleks przydatności rolniczej jako pszenny dobry. Powierzchnia ziemi na obszarze partnerstwa jest niezniszczona. Gleby, które są nieprzydatne rolniczo zagospodarowano w sposób przyjazny środowisku poprzez zalesienia.

Struktura gospodarstw rolnych zdominowana jest przez gospodarstwa o powierzchni do 6 ha, obserwowane zmiany ukierunkowane są na malejącą liczbę gospodarstw mało hektarowych na rzecz wielohektarowych. W powiecie sławieńskim w latach 2017 – 2021 liczba podmiotów w sektorze rolnym malała. Zmniejszające się zatrudnienie w rolnictwie może się wiązać z odpływem siły roboczej z tego sektora w celu podjęcia działalności pozarolniczej oraz postępującą mechanizacją produkcji rolnej, zwiększającą efektywność i dochodowość działalności.

Występują korzystne warunki do rozwoju produkcji upraw ekologicznych i energetycznych oraz segmentu usług agroturystycznych.

Według wyników badań ankietowych opinii mieszkańców OF Sławna w obszarze partnerstwa występują korzystne warunki do rozwoju rolnictwa, w tym prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego. Większość respondentów uznała to za silną stronę OF: 42,8% lokalnych Liderów, 39,6% mieszkańców i 37,1% młodzieży. Warto wziąć pod uwagę, że swojej przyszłości zawodowej z pracą w rolnictwie nie wiąże większość badanych uczniów szkół średnich. Prowadzenie własnego gospodarstwa rolnego jest bardzo atrakcyjne lub atrakcyjne dla 41,1% badanej młodzieży, a podjęcie pracy w rodzinnym gospodarstwie rolnym dla 38,2% respondentów. Bardziej pozytywny stosunek mają badani uczniowie szkół średnich w przypadku działalności gospodarczej pozarolniczej. Prowadzeniem własnej firmy w sektorze pozarolniczym jest zainteresowanych łącznie 66,5% badanej młodzieży, a zatrudnieniem w rodzinnym przedsiębiorstwie o innym niż rolnicze profilu – łącznie 62,4% (uważają te formy zatrudnienia jako bardzo atrakcyjne i atrakcyjne).

[44] Potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynikający z warunków naturalnych obrazuje wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Wśród czynników determinujących rozwój lokalny należy odnieść się także do luki między zdolnością do generowania dochodów podatników, którzy dopiero wchodzą na rynek pracy i tych, który w ciągu pięciu lat nabędą prawo do opuszczenia rynku pracy. Im większa luka, tym większe ryzyko dla stabilności lokalnej gospodarki i rynku pracy. W 2020 r. dochody osób młodych były znacznie mniejsze niż te osiągane przez podatników w wieku przedemerytalnym, mimo iż baza podatników (ich liczebność) była podobna[45].

Warto zwrócić uwagę także na wzrost o 111,2% w latach 2016-2020 nowo oddanej powierzchni komercyjnej do liczby nowych podmiotów gospodarczych (powierzchnie biurowe, magazynowe, produkcyjne itd.). Mimo, że w 2021 r. nastąpiło załamanie wartości wskaźnika - w latach 2017-2021 spadła ona o 25,5%[46] - było to zjawisko ogólnokrajowe związane z osłabieniem aktywności w sektorze budownictwa, na które prawdopodobnie wpłynęła pandemia SARS-CoV 19 – to zmiany w tym zakresie sugerują ogólnie poprawiające się możliwości i rosnący potencjał rozwoju nowych działalności gospodarczych na OF.

Za ważny prorozwojowy element można uznać wydatki inwestycyjne z budżetu JST przypadające na 1 mieszkańca w latach 2016 – 2021. Mimo fluktuacji ich wartości wzrosły w tym okresie o 92,3%[47], znaczne zwiększenie odnotowano w latach 2017 – 2021 - wskaźnik wzrósł o 755,2%.

Zasadne jest zwrócenie uwagi, że sprzyjające warunki do rozwoju działalności gospodarczej generuje zakończenie w 2025 r. budowy trasy S6 i 6 planowanych na terenie powiatu sławieńskiego węzłów oraz możliwości związane z produkcją i magazynowaniem energii z OZE. Ponadto potencjalne możliwości dotyczą włączenia się samorządów OF Sławna w planowane uruchomienie serwisowania morskich farm wiatrowych oraz rozwój zróżnicowanej działalności gospodarczej związanej z OZE.

Mimo oznak pozytywnych zmian w sferze gospodarczej ZIT OF Sławna potrzebuje ukierunkowanego i kompleksowego kształtowania warunków rozwoju przedsiębiorczości. Brak systemowego podejścia do oferty JST dla przedsiębiorców, standardu wsparcia biznesu, cyklicznych i zorganizowanych kontaktów samorządów

[45] W 2020 r. zarejestrowano 2 948 młodych podatników - do 26 roku życia – (dochód ogółem - 31 126 498,7 zł) oraz 3 013 podatników w wieku przedemerytalnym (dochód ogółem - 125 796 874,4 zł) i 11 637 emerytalnym (dochód ogółem - 377 462 328,4 zł).

[46] Wskaźnik nowo oddanej powierzchni komercyjnej do liczby nowych podmiotów gospodarczych przyjmował następujące wartości: w 2016 r. – 21,4; w 2017 r. – 34,5, w 2020 r. - 45,2, w 2021 r. - 25,7. MRL, https://analizy.monitorrozwoju.pl/

[47] Wydatki inwestycyjne z budżetu JST na 1 mieszkańca w 2016 r. wyniosły 116,1 ł, w 2017 r. - 26,1 zł, w 2020 r. – 65 zł, w 2021 r. - 223,2 zł. MRL, https://analizy.monitorrozwoju.pl/

z przedsiębiorcami oraz współpracy między przedsiębiorcami, systematycznego diagnozowania i analizowania potrzeb i sytuacji przedsiębiorców, oferty terenów inwestycyjnych, oraz zintegrowanych działań marketingowych stanowią istotne bariery rozwojowe OF. W kreowaniu klimatu dla przedsiębiorczości w OF Sławna istotne byłoby uwzględnienie także uwarunkowań środowiskowo-przestrzennych rekomendowanych w diagnozie.

Rynek pracy i sytuacja materialna

Postępująca stopniowo poprawa atrakcyjności lokalnego rynku pracy wyrażająca się m.in. wzrostem ofert pracy i wynagrodzeń nie uzdrowiła sytuacji w OF Sławna w tym zakresie. Relatywnie mała dywersyfikacja branżowa lokalnej gospodarki i niski poziom dochodów mieszkańców, ale stopniowo zwiększający się w badanym okresie, oraz procesy demograficzne oddziaływały niekorzystnie na rynek pracy, który jest postrzegany jako mało atrakcyjny ze względu na liczbę miejsc pracy, zróżnicowanie ofert oraz poziom płac i zarobków oraz niestabilność dochodów w sektorze turystycznym. Tworzy to presję do podejmowania zatrudnienia poza obszarem powiatu. Szczególnym zagrożeniem dla rozwoju OF Sławna jest emigracja, narastający w przyszłości odpływ siły roboczej - zwłaszcza ludzi młodych – będzie pogłębiał niedobory na rynku pracy i proces depopulacji.

Opinie badanych lokalnych Liderów, młodzieży i ogółu mieszkańców są zgodne, że rynek pracy, oferty pracy oraz wysokość zarobków i płac stanowią słabości gmin obszaru partnerstwa. W odniesieniu do zarobków i płac tak twierdziło 72% mieszkańców, 65% młodzieży oraz 42% Liderów, a w przypadku ofert pracy i rynku pracy - 65% mieszkańców, 54% młodzieży oraz 41% Liderów. Ponadto plany zawodowe i życiowe badanej młodzieży sugerują utrzymywanie się tendencji do emigracji (zewnętrznej i wewnętrznej) z obszaru partnerstwa. Pracę za granicą chciałoby podjąć 38,7% respondentów; w miejscowości w innym województwie - 25,8%, a w innej miejscowości poza obszarem partnerstwa, ale w województwie - 7,2%. W przypadku preferowanego miejsca zamieszkania rozkład odpowiedzi był podobny: za granicą - 31,1%; w miejscowości w innym województwie - 27,3%; innej miejscowości poza obszarem partnerstwa, ale w województwie - 8,3%.

Rynek pracy OF Sławna charakteryzuje wysokie bezrobocie (15% w 2020 r.), zwłaszcza w porównaniu do województwa i kraju, w 2021 r., na skutek ożywienia gospodarczego, odnotowano spadek liczby osób bezrobotnych (stopa bezrobocia wyniosła 14,4%). Problemem pozostaje wzrost udziału osób bezrobotnych w populacji w wieku produkcyjnym, w tym osób młodych do 25 roku życia oraz osób bezrobotnych długoterminowo przy spadku udziału pracujących w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym.

W 2020 r. dochody ze względu na różne formy zatrudnienia uzyskało nieco ponad 44 tys. mieszkańców OF Sławna. Trzy największe grupy to kolejno: podatnicy

uzyskujący dochód ze stosunku pracy (14980 osób), emeryci (13897 osób) i prowadzący działalność gospodarczą (2981 osób). Mimo wzrostu ofert pracy i wynagrodzeń część mieszkańców decyduje się na podjęcie zatrudnienia poza obszarem partnerstwa. Liczba wystawionych PIT 11 jest na niekorzyść partnerstwa, oznacza to, że mieszkańcy mimo że płacą podatek dochodowy w obszarze partnerstwa to wartość dodaną wytwarzają poza powiatem sławieńskim[48].

Negatywnie na rynek pracy OF Sławna będą wpływać zmiany m.in. w zakresie malejących zasobów siły roboczej, nasilająca się emigracja – w tym ludzi młodych - oraz wzrostu liczby emerytów.

Nie należy spodziewać się by dotychczas obserwowany napływ imigrantów podejmujących zatrudnienie na obszarze partnerstwa, głównie z Ukrainy, pokrył lukę w popycie na siłę roboczą w OF Sławna.

Na podstawie badań ankietowych młodych ludzi w zakresie ich planów życiowych OF Sławna warto odnotować preferowane obszary zatrudnienia, tym bardziej że ***tworzenie nowych miejsc pracy zostało wskazane przez 59,3% respondentów jako czynnik motywujący ich do osiedlenia się na stałe na obszarze partnerstwa. Badani wykazali zainteresowanie zatrudnieniem w sektorach tj. handel (63,9% łącznie, w tym atrakcyjna 44,3%, bardzo atrakcyjna 19,6%); kultura i rozrywka (62,3% łącznie, w tym atrakcyjna 44,3%, bardzo atrakcyjna 18%); usługi: hotele, restauracje/kawiarnie catering, fryzjer, kosmetyczka (61,4% łącznie, w tym atrakcyjna 38,7%, bardzo atrakcyjna 22,7%); nowe technologie: IT, biotechnologie, itp. (60,3% łącznie, w tym atrakcyjna 35,6%, bardzo atrakcyjna 24,7%).***

W latach 2015-2021 w OF Sławna obserwowano, podobnie jak w regionie i Polsce, wzrost dochodów mieszkańców. Według danych GUS (BDL), przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sławieńskim w 2015 r. wynosiło 3 120,7 zł[49] i do 2021 r. zwiększyło się do poziomu 4 747,64 zł. Ten wzrost wynagrodzeń w 2015 r. stanowił 75,2% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce i 79,1% w 2021 r. i był niższy niż wynagrodzenia w województwie zachodniopomorskim w relacji do średniej wartości wynagrodzenia brutto w kraju. Najbardziej rozwinięte sektory gospodarki lokalnej OF Sławna tj. handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych oraz budownictwo i działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – nie cechują się ani najwyższymi

[48] Według danych POLTAX, w latach 2015 - 2020 liczba PIT 11 wystawionych przez pracodawców z gmin OF Sławna pozostawała na niższym poziomie niż wystawiona przez pracodawców z gmin spoza OF. Różnica ta wyniosła prawie 11%.

[49] Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2015 r. w Polsce wyniosło 4 150,86 zł, a w województwie zachodniopomorskim 3 793,68 zł. W 2021 r. jego poziom w kraju osiągną wartość 6 001,02 zł, a w regionie 5 549,85 zł.

wartościami wynagrodzeń ani tempem ich wzrostu, co ma przełożenie na poziom zamożności społeczności lokalnej[50]. Zaobserwowana stopniowa poprawa sytuacji materialnej mieszkańców OF Sławna w badanym okresie wyrażona malejącą liczba osób korzystających z pomocy społecznej, może okazać się nietrwałym trendem z uwagi na rosnące ceny towarów i usług, w polskiej gospodarce, w tym m.in. energii. Obserwowany od 2017 r. wzrost cen energii w kraju cechuje się znacząco wyższym tempem wzrostu niż dynamika wzrostu płac[51]. Może to niekorzystnie oddziaływać na sytuację materialną mieszkańców OF Sławna w średniej i długiej perspektywie – osłabiając potencjał osiedleńczy, jeżeli nie zostaną zintensyfikowane i rozszerzone działania w kierunku poprawy warunków bytowych, w tym także związanych z wdrażaniem energooszczędnych rozwiązań w różnych sferach życia, w tym m.in. w obszarze budownictwa i transportu, oraz przyjaznych środowisku.

Finanse samorządowe

Sytuacja finansowa samorządów OF Sławna w badanym okresie była dobra, wiązała się m.in. z poprawą aktywności gospodarczej wyrażoną wzrostem dochodów z tytułu podatków PIT i CIT. Największą pozycję w strukturze dochodowej gmin tworzących partnerstwo zajmuje podatek od nieruchomości, który w 2020 r. osiągnął wartość 70,5 mln zł.

W latach 2017 - 2021 rosły zarówno wydatki, jak i dochody samorządów partnerstwa. Znaczny ich wzrost miał miejsce w 2021 r., co świadczy o popandemicznym odbiciu. Po stronie wydatkowej nastąpił istotny wzrost wydatków majątkowych, których udział w wydatkach ogółem w 2021 r. wyniósł 14,5%. W odniesieniu do dochodów warto zwrócić uwagę na wzrost dochodów własnych samorządów OF Sławna, których udział w dochodach ogółem w 2021 r. był równy 27,4%. W udziale w podatku dochodowym od osób fizycznych widoczne są rosnące dochody mieszkańców. Jednak uwzględniając wyniki badań opinii Liderów, młodzieży i mieszkańców obszaru partnerstwa w porównaniu do innych gmin z

[50] W Polsce, przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w handlu hurtowym i detalicznym oraz naprawie pojazdów samochodowych w 2015 r. wynosiło 3 278,13 zł, a w 2021 r. osiągnęło wartość 5 004,27 (w województwie zachodniopomorskim było w tych latach na poziomie 2 752,74 zł i 4 379,22 zł); w budownictwie w 2015 r. wynosiło 3 469,75 zł i 2021 r. - 4 749,71 (w województwie zachodniopomorskim stosowanie 3 232,00zł i 4 601,30zł); w działalność związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – wynagrodzenie w kraju w 2015 r. wyniosło 2 459,59, a w 2021 r. – wzrosło do 3 657,74 zł (w województwie zachodniopomorskim było w tych latach na poziomie 2 372,55zł i 3 549,30zł).
[51] Szerzej nt wzrostu cen energii: URE, https://www.ure.gov.pl/.

grupy porównawczej - według MRL – sytuacja nie jest na tyle dobra by można ją traktować jako atut partnerstwa[52].

Samorządy OF Sławna korzystają ze środków zewnętrznych na realizację inwestycji. W perspektywie finansowej 2014 - 2020 środki europejskie pozyskiwano na inwestycje w infrastrukturę turystyczną, rewitalizację, infrastrukturę wodną i oczyszczania ścieków oraz gospodarowania odpadami, a także w rozwiązania związane z niskoemisyjnością - głównie z w zakresie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, OZE, tereny zielone w miastach). Środki zewnętrzne wydatkowano także na projekty miękkie z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej, przeciwdziałania wykluczeniu oraz wsparcia edukacji. W ujęciu globalnym rosła wartość dodatniego wyniku finansowanego, czemu towarzyszył spadek poziomu zadłużenia.

KLUCZOWRE PROBLEMY OF SŁAWNA W WYMIARZE ŚRODOWISKOWO-PRZESTRZENNYM

- **peryferyjne położenie OF względem stolicy województwa i innych ośrodków metropolitarnych**
- **słabo rozwinięty i niezrównoważony system transportu zbiorowego na OF i z większymi ośrodkami miejskimi (Szczecin, Gdańsk, Koszalin, Słupsk)**
- **słaby stan i poziom rozwoju infrastruktury technicznej, szczególnie drogowej, światłowodowej, kanalizacyjnej**
- **brak zrównoważonej polityki przestrzennej samorządów OF**
- **rosnąca antropopresja, szczególnie w pasie nadmorskim**
- **okresowe przekroczenia zanieczyszczenia powietrza**

Źródło: opracowanie własne.

Treści komplementarne do tej części syntezy diagnozy prezentuje rozdział 2 Strategii.

Miasta partnerstwa pod względem liczby ludności są stosunkowo niewielkie, w 2021 r. Sławno zamieszkiwało 12 tys. osób, a Darłowo 12,9 tys. osób[53]. Oba miasta zaliczane są do miast małych liczących od 5 tys. do 15 tys. mieszkańców.

[52] W 2020 r. dochód powyżej kwoty minimalnej osiągało 44,8% podatników będących osobami fizycznymi, z kolei 54,0% podatników osiąga dochód poniżej kwoty minimalnej.

W mieście Sławno jest koncentrują się najważniejsze funkcje użyteczności publicznej, w tym edukacyjne i medyczne. Miasto jest siedzibą władz powiatu sławieńskiego, położoną w odległości około 20 km od wybrzeża Morza Bałtyckiego i zajmującą powierzchnię około 15,8 km^2. Przez miasto przebiega droga krajowa nr 6 istotna dla transportu międzynarodowego. Przez miasto przepływa struga Moszczenica (w głównej części miasta), Kanał Miejski (w południowo-wschodniej części miasta), a przez wschodnie obrzeża miasta przepływa rzeka Wieprza. Na terenie miasta prowadzona jest działalność gospodarcza w zakresie handlu, transportu, budownictwa i przetwórstwa przemysłowego. Funkcja turystyczna jest słabo rozwinięta.

Miasto Darłowo jest największym miastem powiatu sławieńskiego pod względem liczby mieszkańców, zajmującym powierzchnię około 20,2 km$^{2.}$ Miasto pełni funkcje komplementarnego względem Sławna w zakresie użyteczności publicznej, w tym edukacyjnej i medycznej. Zlokalizowane jest nad Morzem Bałtyckim, w dolinie rzek Wieprzy i Grabowej. Na terenie miasta dominuje zabudowa mieszkaniowa i letniskowa. Zabudowa rozwinęła się głównie wzdłuż brzegu morskiego oraz w obrębie dróg wojewódzkich i drogi krajowej. Na terenie miasta, oprócz turystyki, prowadzona jest działalność gospodarcza w zakresie handlu, transportu, budownictwa i przetwórstwa przemysłowego. Miasto jest kurortem turystycznym bazującym na ofercie związanej z turystyką morską. Szczególną cechą Darłowa jest ulokowany w mieście morski port wielofunkcyjny, leżący w ujściu Wieprzy. Składa się on z portu rybackiego i portu handlowego. Roczne obroty w porcie sięgają 120 tys. ton (przeładunek głównie ładunków masowych). Port posiada duże rezerwy przestrzeni, które mogą być wykorzystane do rozwoju jego działalności. Zgodnie z rekomendacjami Regionalnego Biura Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie: „Port powinien intensyfikować istniejące funkcje portu handlowego, rybackiego i turystycznego (gminny port turystyczny) przez dywersyfikację podmiotów korzystających z jego usług, modernizację infrastruktury portowej, przebudowę lokalnych połączeń komunikacyjnych, rozwój bazy turystyki morskiej. Rolę portu w Darłowie jako jednego z głównych ośrodków rybołówstwa bałtyckiego na środkowym Wybrzeżu może wzmocnić utworzenie giełdy rybnej. W przyszłości port sąsiadujący z dużymi podmorskimi złożami piasków technicznych i żwirów ma szansę stać się bazą eksploatacyjną służącą wydobywaniu tych minerałów”.

Usytuowanie OF Sławna ma charakter peryferyjny względem stolicy województwa zachodniopomorskiego oraz innych, dużych ośrodków metropolitalnych. Czas

[53] Odsetek ludności miejskiej w OF Sławna wynosi 46,4% i jest niższy niż wskaźnik krajowy (59,8%) i dla województwa zachodniopomorskiego (68,1%).

potrzebny na pokonanie samochodem odległości między Sławnem a Szczecinem czy Gdańskiem wynosi około 2-2,5 godzin[54]. Dojazd do Bydgoszczy zajmuje ponad 3 godziny. W konsekwencji żadna z tych metropolii nie może być traktowana jako ośrodek usługowy wyższego rzędu obsługujących OF Sławna lub zapewniających miejsca pracy. Z perspektywy mieszkańców tych metropolii długi czas dojazdu do OF Sławna nie zachęca by korzystali oni z atrakcji turystycznych lub rekreacyjno-wypoczynkowych partnerstwa w ofercie jednodniowej lub weekendowej.

Dla OF Sławna istotne znaczenie mają miasta położone najbliżej, których wielkość pozwala na zaoferowanie konkurencyjnej oferty usługowej lub szerszej rynku pracy. Są to miasta położone w odległości ok. 30-40 km, do których dojazd ze Sławna możliwy jest w przedziale czasowym od 30 do 45 minut: Koszalin (104,9 tys. mieszkańców w 2021 r.) oraz Słupsk (87,1 tys. mieszkańców w 2021 r.).

Dominująca część obszaru powiatu sławieńskiego leży w zasięgu 30 minutowego dojazdu do Sławna, a dalej od innych miast analogicznego poziomu obsługi, co podkreśla znaczenie miasta jako ośrodka centralnego obsługującego obszar partnerstwa. Darłowo, również jako istotny ośrodek usługowy (na tym poziomie obsługi), wspiera Sławno w obsłudze północno-zachodniej części powiatu, leżący poza obszarem partnerstwa Sianów ze względu na dogodny czas dojazdu poniżej 15 minut obsługuje południowo-zachodnią część partnerstwa. Mniejsze ośrodki gminne uzupełniają obsługę obszaru na poziomie podstawowym.

[54] Odległość drogowa Sławna od Szczecina wynosi 216 km i jest o prawie 70 km większa niż odległość od Gdańska.

Ryc. 13 Czas przejazdu samochodem osobowym pomiędzy Sławnem a wybranymi większymi miastami

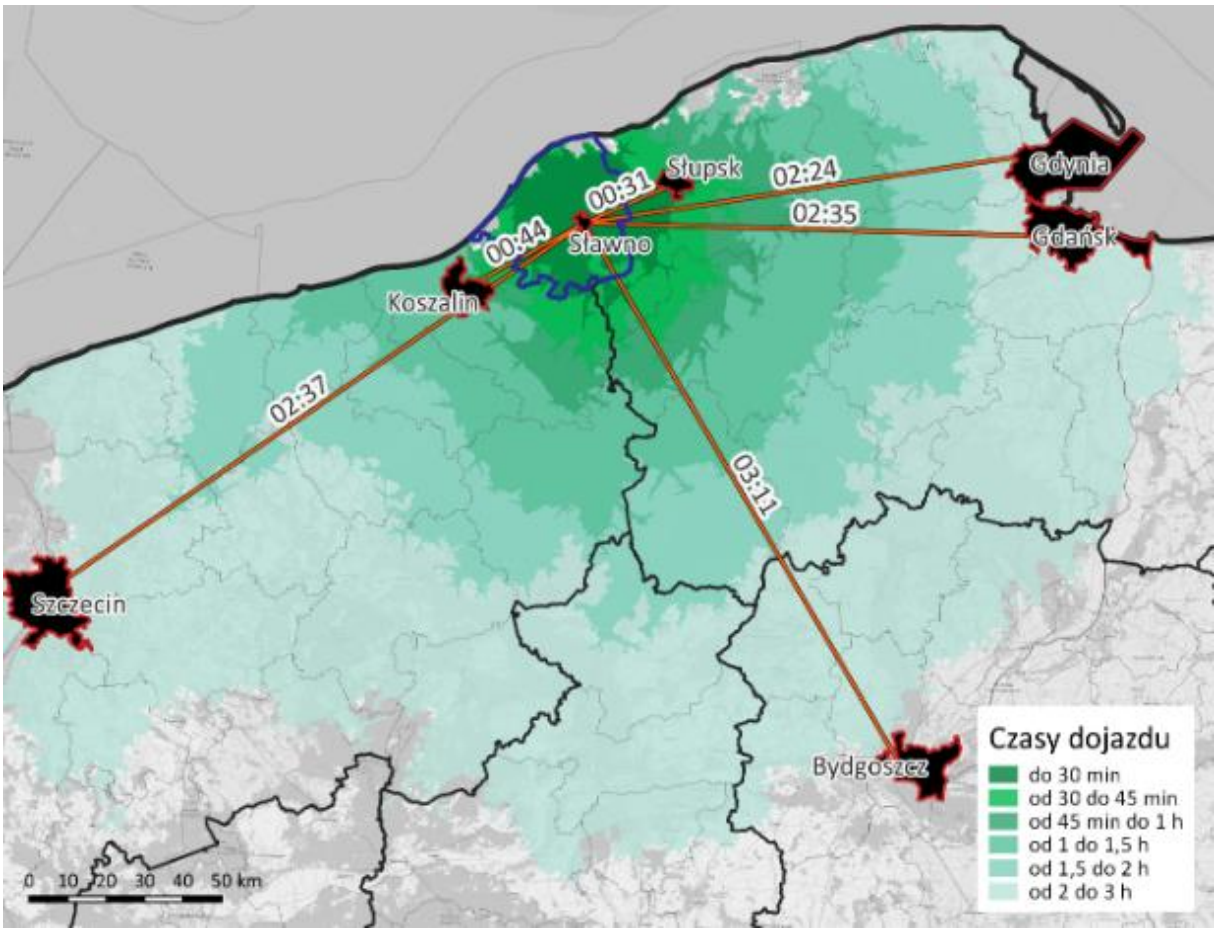

Źródło: opracowanie ZPMP na podstawie TravelTime Analytics

Zasięg obsługi Sławna – stolicy powiatu – w zakresie zadań realizowanych przez samorząd powiatowy odpowiada granicom powiatu. Natomiast zasięg oddziaływania w sferze pozostałych usług, uzależniony jest od dostępności konkurencyjnej oferty usługowej sąsiadujących miast.

Ryc. 14 Dostępność czasowa Sławna i wybranych miast w otoczeniu OF Sławna

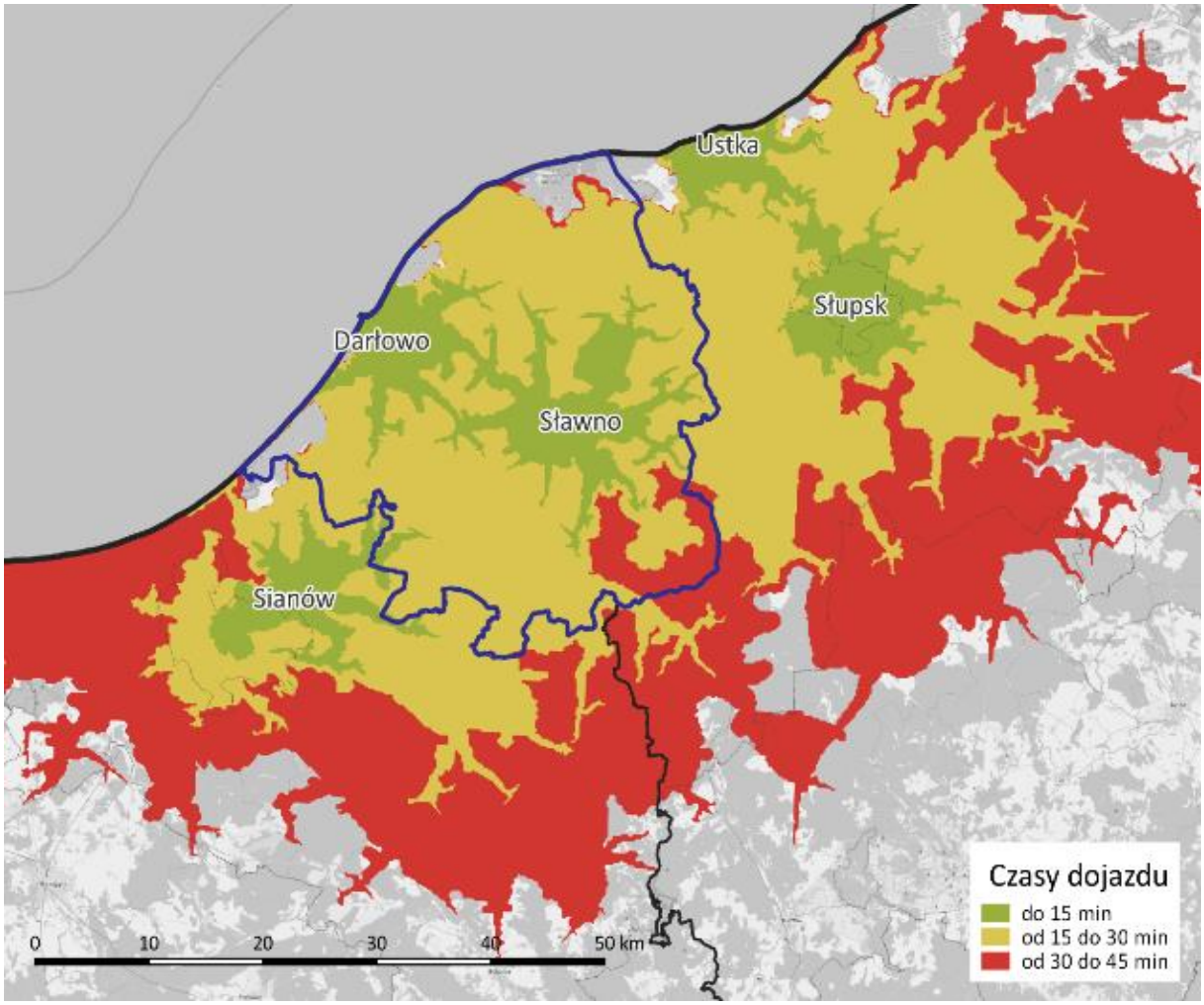

Źródło: opracowanie ZPMP na podstawie TravelTime Analytics

Środowisko naturalne

Warunki środowiskowe na tym obszarze ukształtowały się w wyniku położenia na równie Słupskiej przeciętej dolinami rzek Wieprzy oraz Grabowej. W OF zlokalizowane są jeziora, z których największe to: Bukowo, Kopań, Wicko, Łętowskie.

Obszar partnerstwa jest położony w Regionie Wodnym Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego. Obszar położony jest na terenie jednolitej części wód podziemnych – nazwa JCWPd 10, kod JCWPd PLGW600010. Według oceny stanu JCW: stan chemiczny, stan ilościowy i stan ogólny są dobre. Dla zachowania dobrego stanu JCW niezbędna jest m.in. dalsza realizacja zadań systemowych gospodarki odpadami zawartych w planach gospodarowania odpadami**.** Dobry stan JCW jest istotny, ponieważ wyznaczono ją do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Gminy powiatu sławieńskiego zostały przydzielone do zachodniopomorskiej strefy ochrony powietrza. Na terenie strefy występują okresowe przekroczenia norm zanieczyszczeń powietrza, co powinno skłaniać władze samorządowe do podejmowania coraz intensywniejszych i zdywersyfikowanych działań na rzecz poprawy jakości powietrza na OF, szczególnie w zakresie modernizacji energetycznej budynków wraz z wymianą źródeł ciepła i transportu drogowego. Wagę problemu potęguje niedostosowana do potrzeb mieszkańców OF dostępność do usług zdrowotnych. W 2021 r. sytuacja nieznacznie pogorszyła się w porównaniu do poprzedniego roku, przekroczenia w zakresie zanieczyszczeń powietrza odnotowano[55]:

- w zakresie B(a)P (PM10) w GM i GW Darłowo oraz GM i GW Sławno;
- w zakresie O_3 w GW i GM Darłowo, GW Malechowo, GW Postomino, GW i GM Sławno.

Największe kompleksy leśne, wśród lasów zajmujących 30% powierzchni OF, znajdują się w jego centralnej części: Starokrakowskie Lasy (północno - zachodnia część GW Sławno) i duży kompleks leśny na południe od Darłowa, ciągnący się aż do południowej granicy GW Darłowo. Na południu powiatu zlokalizowany jest duży kompleks lasów porastających krawędzie pradolin oraz pasmo moren czołowych. Duży udział stanowią lasy liściaste, w tym siedliska leśne wymieniane w dyrektywie „habitatowej" Natury 2000, głównie kwaśne buczyny niżowe oraz rzadziej żyzne buczyny niżowe, śródlądowe kwaśne dąbrowy oraz grąd subatlantycki. Wzdłuż wybrzeża, na wschód od Jarosławca, występują lasy i bory na wydmach nadmorskich.

OF Sławna charakteryzują unikatowe walory przyrodnicze. Cenne przyrodniczo tereny są objęte różnymi formami ochrony tj.: Natura 2000, rezerwaty przyrody, obszary chronionego krajobrazu oraz użytki ekologiczne i pomniki przyrody[56]. W

[55] Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2021, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Szczecinie Departamentu Monitoringu Środowiska, https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/1687. W 2020 r. nie zidentyfikowano przekroczeń w zakresie O3 w GW Malechowo, GW Postomino, GW i GM Sławno. Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2020, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Szczecinie Departamentu Monitoringu Środowiska, https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/1426.

[56] 1/ Obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000: PLB 990002 Przybrzeżne wody Bałtyku. 2/ Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000: PLH 320041 Jezioro Bukowo, GW Darłowo; PLH 320059 Jezioro Kopań, GW Darłowo, GW Postomino; PLH 220024 Przymorskie Błota, GW Postomino; PLH 220038 Dolina Wieprzy i Studnicy, GW Darłowo, Postomino, Sławno; PLH 320016 Słowińskie Błota, GW Darłowo; PLH 320053 Dolina Bielawy, GW Malechowo; PLH 320003 Dolina Grabowej, GW Malechowo; PLH 320008 Janiewickie Bagno, GW Sławno. 3/ Rezerwaty przyrody: Zaleskie Bagna, GW Postomino, Słowińskie Błota, GW Darłowo, Sławieńskie Dęby, GW Sławno, Janiewickie Bagno, GW Sławno. 4/ Obszary Chronionego Krajobrazu: OCK 12

PZPWZ wyznaczona została ponadto osnowa geoekologiczna obszaru województwa zachodniopomorskiego, którą tworzą lądowe, wodne i powietrzne korytarze ekologiczne, mające szczególne znaczenie dla gatunków wędrownych, które w naturalny sposób przemieszczają się w celach żerowiskowych/ pokarmowych, rozrodczych lub w wyniku prowadzonego trybu życia (wędrówki sezonowe i codzienne).

Ryc. 15 Formy ochrony przyrody w OF Sławna

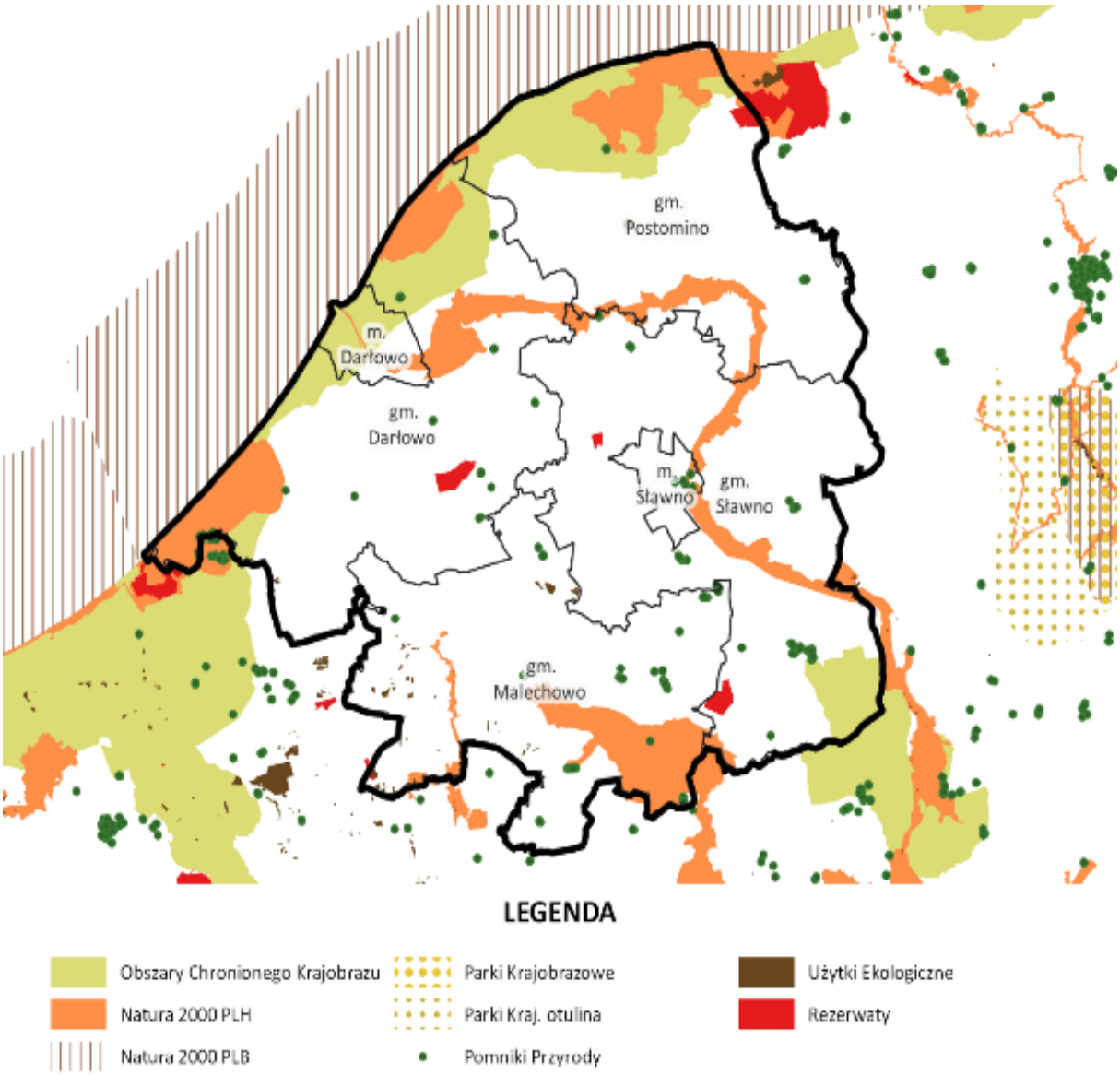

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Koszaliński Pas Nadmorski, GW Darłowo; OCK 18 Pas Pobrzeża na zachód od Ustki, GW Postomino; OCK 11 Jezioro Łętowskie oraz okolice Kępic, GW Sławno. 5/ Użytki ekologiczne – 43. 6/ Pomników przyrody 467.

Rekomenduje się utworzenie nowych form ochronnych uzupełniających dotychczasową sieć obiektów prawnie chronionych.

Treści uzupełniające tę część diagnozy zaprezentowano w rozdziale 4 -tym Strategii.

Dziedzictwo kulturowe

Bogactwo dziedzictwa kulturowego OF Sławna odzwierciedla burzliwe dzieje tych ziem[57]. Początki osadnictwa na Pomorzu pochodzą sprzed 12 tys. lat p.n.e., odkryte ślady działalności osadniczej na zmieni sławieńskiej datowane są na epokę kamienia[58]. Na ziemi darłowskiej najstarsze dowody ludzkiej obecności pochodzą sprzed 10 tys.[59]. O dalszym jego rozwoju ziemi sławieńskiej świadczą zachowane do dziś średniowieczne grodziska najliczniej skupione na terenie GW Sławno w okolicach Sławska, we Wrześnicy, Janiewicach, w GW Darłowo w pobliżu wsi Barzowice. W GW Malechowo oprócz wczesnośredniowiecznego grodziska we wsi Ostrowiec znajdują się także megality we wsi Borkowo[60].

W krajobrazie kulturowym OF Sławna ważną rolę pełnią dwa ośrodki miejskie Sławno i Darłowo (z zamkiem Książąt Pomorskich z XIV w.) o średniowiecznych układach przestrzennych, charakterystyczna XIX w. wiejska zabudowa ryglowa o kontrastowej czarno-białej kolorystyce, liczne zabytki sakralne, szczególnie ceglane kościoły o rodowodzie gotyckim oraz charakterystyczne dla strefy nadmorskiej latarnie morskie w Darłowie i Jarosławcu (obie z XIX w.)[61].

Spośród 30 Obszarów Kulturowo-Krajobrazowych wyróżnionych w krajobrazie kulturowym województwa zachodniopomorskiego – 3 z nich położone są w całości lub w części na obszarze partnerstwa:

---

[57] Według danych Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków Szczecinie na terenie powiatu sławieńskiego zarejestrowane były 102 zabytki oraz według Narodowego Instytutu Dziedzictwa 18 zabytków archeologicznych.

[58] Szerzej: A. Kuczkowski, Ziemia sławieńska – kraina skarbów. Przewodnik archeologiczny, Zeszyt II: Sławno i okolice, Wyd. Muzeum zamek Książąt Pomorskich, Darłowo 2014, s. 10-19 i nast.; M. Ciesielski, P. Wawrzyniak, Rozwój osadnictwa w rejonie wsi Dzierżęcin, pow. sławieński, w późnym okresie przedrzymskim, w okresie wpływów rzymskich i wędrówek ludów, w: Historia i kultura ziemi sławieńskiej. Gmina Postomino, t. III, red. W. Rączkowski, J. Sroka, Wyd. Fundacja "Dziedzictwo", Wydawnictwo „Margraf", Sławno 2004, s. 75-90.

[59] Szerzej: L. Walkiewicz, Rola Rady Miejskiej w rozwoju Darłowa do początków XVI wieku (na tle dziejów ośrodka miejskiego), Słupskie Studia Historyczne 2010, nr 16, s. 19-49.

[60] I. Skrzypek, Z najdawniejszych dziejów gminy Postomino, w: Historia i kultura ziemi sławieńskiej. Gmina Postomino, t. III, red. W. Rączkowski, J. Sroka, Wyd. Fundacja "Dziedzictwo", Wydawnictwo „Margraf", Sławno 2004, s. 35 -74; I. Skrzypek, Archeologia gminy Malechowo, w: Historia i kultura ziemi sławieńskiej. Gmina Malechowo, t. IV, red. W. Rączkowski, J. Sroka, Wyd. Fundacja "Dziedzictwo", Wyd. Region, Sławno 2005, s. 31-92; J. Wierzbicki, Grobowiec megalityczny z Borkowa, stan. 1, gm. Malechowo, woj. zachodniopomorskie. Jedyny grób korytarzowy na ziemiach polskich, w: tamże, s. 93-112; Ł. Banaszek, L. Wróblewska, Teledetekcja archeologicznych krajobrazów ziemi sławieńskiej, w: Historia i kultura ziemi sławieńskiej. Ośrodki miejskie, t. XI, red. W. Rączkowski, J. Sroka, Wyd. Fundacja "Dziedzictwo", Darłowo-Sławno 2013, s. 45-79.

[61] Większość obiektów dziedzictwa kulturowego miasta Sławno została zniszczona na skutek działań wojennych.

- OKK9 „Dolina Grabowej” (w granicach GW: Darłowo, Malechowo, Polanów, Sławno)[62].
- OKK17 „Kraina w Kratę” (w granicach GW: Darłowo, Malechowo, Postomino, Sławno oraz GM Sianów)[63].
- OKK30 „Zachodniopomorski Pas Nadmorski” (w granicach gmin: Będzino, Darłowo (GM i GW), Dziwnów, Kołobrzeg, Koszalin, Mielno, Międzyzdroje, Postomino, Rewal, Świnoujście, Trzebiatów, Ustronie Morskie, Wolin).

Na szczególną uwagę zasługuje również zachowany zespół portowy (ujęty w ewidencji zabytków i postulowany do objęcia ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków) w Darłowie i Darłówku obejmujący falochron wschodni, budynek dawnej stacji pilotów z latarnią morską oraz dwa XIX w. budynki tzw. Domy Rybaków.

W PZPWZ zaproponowano ustanowienie 3 pomników historii na terenie przedmiotowego partnerstwa:

- PH 3. założenie staromiejskie w Darłowie,
- PH 9. Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie,
- PH 12. kościół pw. Matki Boskiej Ostrobramskiej w Krupach.

PZPWZ zaleca uwzględnienie w polityce gmin OF Sławna zwaloryzowanych obszarów jako spełniających kryteria parków kulturowych (PK):

- PK 11 „Krupianka” – na terenie gminy wiejskiej Darłowo,
- PK 19 „Borkowo” - na terenie gminy wiejskiej Malechowo,
- PK 32 „Łącko” - na terenie gminy wiejskiej Postomino.

Rekomenduje także objęcie ochroną układów urbanistycznych i ruralistycznych poprzez wpisanie ich do rejestru zabytków:

- Rp7. Łącko – gmina wiejskiej Postomino,
- Rp13. Sławsko – gmina wiejska Sławno
- Rp14. Słowino – gmina wiejska Darłowo.

Walory kulturowe OF Sławna cenione są także przez mieszkańców powiatu, co wyrazili w badaniach ankietowych. Warunki naturalne i cechy antropogeniczne obszaru partnerstwa

[62] Obszar o zróżnicowanym krajobrazie kulturowym ze wsiami dworsko-folwarcznymi (w okolicach Polanowa i Malechowa) oraz typowymi wsiami chłopskimi – w dolnym biegu rzeki, które stanowią również element obszaru „Kraina w Kratę”.

[63] Jest to rozległy obszar kulturowo-krajobrazowy, którego głównym wyznacznikiem są: dobrze zachowane, średniowieczne układy ruralistyczne, wkomponowane w nieprzekształcony w większości krajobraz naturalny oraz liczne zespoły zabudowy chłopskiej wzniesionej w technice ryglowej, które nadają temu regionowi specyficzny charakter, określany we współczesnych koncepcjach zagospodarowania przestrzennego i rozwoju gospodarczego jako „Kraina w kratę”.

zostały wskazane jako jedne z jego najważniejszych atutów. Jakość i czystość środowiska za silna stronę obszaru partnerstwa uznało 82% mieszkańców, 75% Liderów i 60% młodzieży, a estetykę otoczenia i jakość przestrzeni publicznych – 70% mieszkańców, 685% Liderów i 53% młodzieży. Lokalny patriotyzm, dziedzictwo i historia to także ważne atrybuty obszaru partnerstwa wskazane przez 55,8% Liderów, 54,5% mieszkańców oraz 47,2% młodzieży. Dodatkowo Liderzy (41,3%) wśród wewnętrznych czynników sprzyjających współpracy JST obszaru partnerstwa uznali przeszłość, historię, tradycję, kulturę.

Treści uzupełniające tę część diagnozy zaprezentowano w rozdziale 4 tej strategii.

Publiczny transport zbiorowy i infrastruktura techniczna

System transportowy jest czynnikiem wpływającym na rozwój o znaczeniu horyzontalnym, gdyż oddziałuje na wszystkie pozostałe potencjały OF Sławna. Opis pozostałych aspektów systemu transportowego OF został przedstawiony w rozdziale 4 tej strategii.

Główne słabości systemu transportowego w OF Sławna to jakość dróg na terenie powiatu łącząca wszystkie miejscowości, brakujące odcinki S6, brak zintegrowania elementów systemu oraz mało efektywny publiczny transport zbiorowy z udziałem prywatnych przewoźników i z niskim priorytetem ochrony środowiska. W autobusowym transporcie publicznym organizowanym przez powiat sławieński, nie uczestniczy gmina Malechowo. Nie organizuje go ona także we własnym zakresie, gmina zapewnia usługi transportowe tylko dzieciom w formie dowozu do szkół. Wykluczone z publicznego transportu autobusowego są następujące miejscowości: Bartolino, Białęcino, Borkowo, Drzeńsko, Gorzyca, Grabowo, Kusice, Laski, Paproty, Paprotki, Przystawy oraz Zielenica. Usługi w tym zakresie są realizowane przez prywatnych przewoźników, ale nie pokrywają one całego terenu gminy.

Barierą w efektywnym funkcjonowaniu transportu zbiorowego organizowanego przez prywatnych przewoźników koncesjonowanych przez władze samorządowe nadal jest np. niedostosowanie rozkładów jazdy i przystanków do potrzeb mieszkańców, szczególnie dotkliwe dla młodzieży dojeżdżającej do szkół. Skłania to mieszkańców, w tym młodzież, do korzystania z indywidualnych środków transportu i wpływa niekorzystnie na jakość życia.

W konsekwencji poziom skomunikowania w obszarze partnerstwa nie jest zoptymalizowany i nie odpowiada potrzebom mieszkańców, co zostało silnie wyartykułowane w badaniach opinii młodzieży, lokalnych Liderów i ogółu mieszkańców.

Transport, w tym publiczny transport zbiorowy oraz związana z nimi infrastruktura zostały zaliczone do kluczowych słabości gmin obszaru partnerstwa. Kwestia transportu i

komunikacji była negatywnie postrzegana przez 59% mieszkańców, 55% młodzieży i 40% lokalnych Liderów. Poziom skomunikowania gmin z sąsiednimi miejscowościami także został oceniony jako słabość obszaru partnerstwa przez 42% badanych mieszkańców, 34% młodzieży i 32% lokalnych Liderów.

Wydaje się, że kierunki działania określone w Planie zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego Powiatu Sławieńskiego[64] są słuszne, aczkolwiek brakuje w nim analizy scenariuszy konkretnych rozwiązań. Rekomenduje się przeprowadzenie analizy kosztów i korzyści dla różnych modeli rozwoju transportu na terenie powiatu, w tym zakupu autobusów nisko i/lub zeroemisyjnych oraz modelowanie ruchu z uwzględnieniem różnych gałęzi transportu.

Inwestycje drogowe mogą istotnie wpływać na lokalny rozwój i bezpieczeństwo. Obserwowany stopniowo rosnący udział dróg o nawierzchni twardej ulepszonej w łącznej długości dróg gminnych i powiatowych świadczy o podejmowanych wysiłkach JST poprawy sytuacji w tym zakresie. Wartość wydatków na drogi w przeliczeniu per capita w 2021 r. wzrosła znacząco (o 163,5% w porównaniu do 2017 r.), choć udział nakładów na drogi lokalne w latach 2016-2021 zmalał.

Istotnym czynnikiem rozwoju obszaru partnerstwa jest także infrastruktura telekomunikacyjna, w szczególności zapewniająca dostęp do Internetu. Szeroka dostępność do Internetu, szczególnie 100 Mb/s, mogłaby stać się jednym z kluczowych obszarów wsparcia ze strony władz samorządowych, gdyż jest to czynnik horyzontalny wpływający na rozwój niemal wszystkich sfer życia. Mieszkańcy gmin powiatu sławieńskiego posiadają dostęp do Internetu 30 Mb/s i 100 Mb/s. Pokrycie obszaru partnerstwa usługami szerokopasmowego dostępu do Internetu, według danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej w 2021 r., było zróżnicowane. Penetracja lokalowa Internetem 100 Mb/s wynosiła od 9% w gminie wiejskiej Darłowo do 59% w mieście Sławno. Mimo realizacji inwestycji w ramach Programu Operacyjnego Cyfrowa Polska (POPC) do 2025 r. poziom pokrycia gmin obszaru partnerstwa usługami szerokopasmowego dostępu do Internetu nadal będzie poniżej średniej krajowej wynoszącej aktualnie 75%[65].

Pokrycie OF Sławna infrastrukturą kanalizacyjną jest słabsze niż wodociągową. Według GUS wartości wskaźników sieci rozdzielczej na 100 km^2 w 2021 r. świadczyły o dość dobrym jej kształcie względem struktury osadniczej. Najbardziej rozwinięta na obszarze partnerstwa jest sieć wodociągowa - 62,2 km na 100 km^2, następnie kanalizacyjna – 40,7 km na 100 km^2, najsłabiej rozwinięta była sieć gazowa – 20,6

[64] Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego do 2025 roku (przyjęty Uchwałą nr XIII/V/110/16 Rady Powiatu Sławieńskiego z dnia 28 stycznia 2016 r.
[65] UKE, https12://mapbook.uke.gov.pl/areas.

km na 100 km^2. Z uwagi, w szczególności na uwarunkowania środowiskowe, zasadne jest dalsze inwestowanie w rozwój sieci przesyłowych, zwłaszcza kanalizacyjnej.

Polityka przestrzenna

W zakresie polityki przestrzennej gmin OF Sławna oraz zapotrzebowania na nowe tereny rozwojowe zauważono, że pokrycie planami miejscowymi w dwóch gminach: GW Postomino i GM Sławno jest na poziomie ok. 20%, a w pozostałych jest bardzo wysokie – wynosi od ok. 80 % do 100%. Większość planów została sporządzona przed wykonaniem bilansów zapotrzebowania na tereny pod nową zabudowę i ustalone w nich tereny rozwojowe znacznie przekraczają rzeczywiste potrzeby inwestycyjne, co stanowi zagrożenie dla racjonalnego rozwoju gmin[66].

Pokrycie obszaru gmin MPZP jest jednym z czynników atrakcyjności gospodarczej, pod warunkiem, że wyznaczone nowe tereny inwestycyjne są odpowiedzią na realne zapotrzebowanie, jak również jest możliwość zapewnienia nowym inwestycjom dostępu do infrastruktury technicznej i społecznej, a także obsługi mieszkańców przez system transportowy. Biorąc po uwagę potrzeby mieszkańców w zakresie funkcjonalnej i atrakcyjnej przestrzeni publicznej oraz poszanowania środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego należy dążyć do racjonalnego pokrycia gmin MPZP.

Rosnąca antropopresja w OF Sławna jest szczególnie dostrzegalna w pasie nadmorskim i stanowi istotne wyzwanie dla samorządów partnerstwa. Poważnym zagrożeniem jest proces chaotycznego rozlewania się zabudowy na nowe tereny, skutkujący nie tylko dewastacją krajobrazu, ale również generujący nadmierne koszty funkcjonowania gmin. Proces taki może następować nie tylko w przypadku niekontrolowanego rozwoju, lecz również w przypadku, gdy zbyt szeroko zaplanowane, nowe tereny rozwojowe są wykorzystywane w niewielkim stopniu, wyrywkowo, bez zapewnienia właściwych standardów uzbrojenia terenu i dostępu do usług publicznych.

Wśród negatywnych aspektów należy wskazać pogorszenie sytuacji w zakresie zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do

[66] Samorządy gminne, wskazując kierunki rozwoju gmin w studiach uwarunkowań i kierunków rozwoju przestrzennego oraz ustalając przeznaczenie terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, znacznie przeszacowują zapotrzebowanie na tereny pod nową zabudowę lub w ogóle nie biorą pod uwagę takiego kryterium. Oprócz GW Malechowo, w pozostałych gminach partnerstwa nie dokonano weryfikacji założeń rozwojowych studiów pod kątem przeznaczenia terenów pod nową zabudowę.

redukcji zanieczyszczeń, zużycia wody, produkcji ścieków przemysłowych i komunalnych.

Pozytywne zmiany obejmują w pełni oczyszczane ścieki z podwyższonym usuwaniem biogenów, zmniejszenie masy zmieszanych odpadów komunalnych, w stopniowy rozwój sieci kanalizacyjnej i wzrost liczby ludności korzystającej z niej.

Wymiar instytucjonalny

Jednym z ważnych czynników, wpływających na konkurencyjność obszaru partnerstwa jest zdolność instytucjonalna poszczególnych uczestników do sprawnej organizacji urzędu i dostarczenia mieszkańcom wysokiej jakości usług administracyjnych oraz efektywnej współpracy.

Badanie zdolności instytucjonalnej samorządów[67] OF Sławna wykazało niski poziom współpracy oraz słabą koordynację realizowanych działań, projektów, zadań między członkami partnerstwa, nadmierne obciążenie obowiązkami pracowników, którzy jednocześnie zajmują się kilkoma kluczowymi dla rozwoju JST zagadnieniami. Szkolenia dla pracowników odbywają się 1-2 w roku, ale w żadnej z gmin nie jest opracowywany plan szkoleń będący wynikiem badania potrzeb szkoleniowych lub kompetencyjnych pracowników. Członkowie partnerstwa wskazali na specjalizacje, dla których identyfikowana jest potrzeba wzmocnienia kompetencyjnego, np. projektanci z uprawnieniami, specjalistyczne usługi prawne, zamówienia publiczne, architekci, geodeci, graficy.

Zakres usług udostępnianych przez urzędy za pośrednictwem Elektronicznych Skrzynek Podawczych (ESP) jest zróżnicowany, największy oferuje miasto rdzeniowe OF. Potrzeby lokalowe i sprzętowe urzędów w większości przypadków są zabezpieczone. Identyfikuje się bariery w zakresie dostępności urzędów dla osób z ograniczoną mobilnością np. brak windy, miejsca dla obsługi interesantów, brak interaktywnych tablic informacyjnych i oznaczeń dotykowych i dźwiękowych.

Większość spraw związanych ze strategiami oraz opracowaniami o charakterze programowym realizowana jest w wydziałach/referatach rozwoju gospodarczego,

[67] Na podstawie kwestionariuszy uczestnicy partnerstwa opisali m.in. sytuację kadrową, w tym rotację pracowników, awanse i rekrutacje (stan na 31.12.2018, 31.12.2019 i 31.12.2020), częstotliwość szkoleń pracowników, spotkań z kadrą zarządzającą oraz zastępowalność na stanowiskach. W formularzach przedstawiono także rodzaje spraw administracyjnych, które można załatwić drogą korespondencyjną, elektronicznie i telefonicznie oraz stosowane praktyki dotyczące badania poziomu satysfakcji interesantów. Skrótowo opisane zostały także warunki i potrzeby lokalowe i sprzętowe, które poprawiłyby warunki pracy w urzędach oraz rodzaj usług, dla których identyfikowane są potrzeby wzmocnienia kompetencyjnego. Jeden z kwestionariuszy koncentrował się na dotychczasowej praktyce samorządów we współpracy. Pytania dotyczące współpracy ujawniły dość dużo różnic w poglądzie na sprawę.

rolnictwa, budownictwa, inwestycji i ochrony środowiska. Zadania te należą do pracowników zatrudnionych na stanowiskach urzędniczych, w tym kierowniczych (to na nich najczęściej spoczywa ciężar realizacji wszystkich zadań w tym zakresie). Decyzyjność w zakresie prowadzenia polityki rozwoju należy do burmistrza lub wójta.

Dotychczasowy zasięg i dojrzałość współpracy[68] wskazują, że samorządy pozytywnie ocenią część doświadczeń wspólnie realizowanych przedsięwzięć. Dotychczas nie zostały wypracowane zasady realizacji wspólnych działań, nie podejmowano działań analitycznych, nie indetyfikowano kluczowych wspólnych problemów. Każdy z członków partnerstwa realizował pojedyńcze projekty, które były dedykowane mieszkańcom gminy. Brakuje lidera i wizji OF Sławna. Brak wzmocnienia zdolności instytucjoanlnych partnerstwa będzie skutkować dalszym dublowaniem się przedsięwzięć i aktywności, podobnych projektów oraz niezagospodarowaniem obszarów problemowych, w których wspólne działania wzmocniłyby efekt. W konsekwencji będzie to prowadzić do niewykorzystania potencjałów OF Sławna i nierównomiernego rozwoju tego terenu. Partnerstwo jest w pierwszej fazie procesu kształtowania partnerskiego podejścia do współpracy ponad granicami poszczególnych JST. Dostrzegane przez samorządy OF Sławna korzyści z partnerstwa kreują szansę na kontynuację po zakończeniu perspektywy finansowej 2021-2027[69].

W zakresie działania i jakości samorządów oceny badanych Liderów były bardziej optymistyczne niż mieszkańców i młodzieży. Według 66% Liderów jest to silna strona gmin obszaru partnerstwa, takiego samego zdania było 51% mieszkańców i 32% młodzieży. Liderzy wśród czynników wewnętrznych sprzyjających współpracy i wspólnym działaniom jednostek samorządu terytorialnego obszaru partnerstwa wymienili: relacje między liderami i władzami JST obszaru partnerstwa (50% badanych); realizowana

[68] Jako najczęstsze obszary współpracy wskazano budowę dróg i infrastruktury drogowej, transport lub komunikację, opiekę zdrowotną, turystykę i przemysły czasu wolnego, sport i rekreację. Pięć gmin odpowiedziało, że współpracuje z wszystkimi członkami partnerstwa w sposób niezinstytucjonalizowany, podczas gdy jedna gmina wskazała umowę partnerską jako formę współpracy. Ogólną atmosferę współpracy z JST z obszaru partnerstwa oceniono jako pozytywną, dobrą lub bardzo dobrą. Działania podejmowane w ramach partnerstwa zgodnie uznano za ważne, ale nie priorytetowe.

[69] Wskazany wachlarz korzyści przez członków partnerstwa obejmuje, w szczególności: zwiększenie/połączenie kapitału na potrzebę realizacji wspólnego zadania; liczba specjalistów i suma doświadczeń przewyższa potencjał pojedynczej gminy; bardziej efektywne i skuteczne wykonywanie powierzonych ustawowo zadań; wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i środowiskowej; promocja kultury organizacyjnej współpracy i budowanie zaufania; optymalizacja wykorzystania wiedzy i know-how z gmin partnerskich; zachęta do skupienia się na rzeczywistych problemach ponad politycznymi podziałami; wymiana wiedzy; większe szanse na pozyskanie środków zewnętrznych; rozbudowa infrastruktury przebiegającej przez więcej niż jedną gminę; rozwój usług o zasięgu powiatowym; promocja Powiatu; wytworzenie się struktur pozwalających na sprawną współpracę.

polityka i praktyka poszczególnych gmin i ich instytucji (48,6% respondentów); polityka i działania samorządu powiatowego (34,8% respondentów)[70].

Kluczowe czynniki rozwoju

Rozwój OF Sławna jest determinowany wieloma czynnikami endo- i egzogenicznymi. Wykorzystując metodę analizy SWOT, zidentyfikowano główne silne i słabe strony OF oraz szanse i zagrożenia dla jego rozwoju.

[70] Szerzej na temat wyników badań ankietowych opinii lokalnych Liderów, młodzieży i ogółu mieszkańców: podrozdział 3.5.

Tabela 1 Silne i słabe strony OF Sławna

SWOT obszaru partnerstwa		
	Silne strony	**Słabe strony**
	• nadmorska lokalizacja; • zasoby przyrodnicze i krajobrazowe jako punkt wyjścia do atrakcyjności osiedleńczej, turystycznej; • zasoby dziedzictwa kulturowego wynikające m.in. burzliwych dziejów ziem Pomorza; • potencjał do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych i instalacje do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych; • wielofunkcyjny port morski w Darłowie; • możliwości podstrefy Darłowo Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej; • istniejące zasoby turystyki oraz działalność podmiotów z branży turystycznej; • zasoby własne gmin świadczące o zdolnościach do finansowania rozwoju; • edukacja – Zespół Szkół Morskich w Darłowie; • dostęp do podstawowych usług publicznych i rynkowych; • kapitał relacji społecznych.	• peryferyjne położenie względem stolicy województwa zachodniopomorskiego i pomorskiego i innych metropolii; • słabe skomunikowanie wewnątrz OF; • słaby stan infrastruktury transportowej; • depopulacja (ujemny rzeczywisty przyrost, emigracja, szczególnie odpływ młodych ludzi poza obszar partnerstwa, takie plany ma też większość badanej młodzieży); • starzejąca się populacja; • bariery w zakresie dostępności obiektów użyteczności publicznych dla osób z ograniczoną mobilnością; • słaby dostęp do usług zdrowotnych; • mała dostępność mieszkań; • mała atrakcyjnosć rynku pracy i wynagrodzeń; • słaba aktywność gospodarcza społeczności loklanej; • ponadprzeciętne bezrobocie na tle regionu i kraju, w tym długotermionowe; • uzależnienie gospodaki lokalnej od sezonowości (brak stabilności dochodów mieszkańców); • mała dywersyfiakcja branżowa lokalnej gospodraki; • słaba penertacja lokalowa internetem szerokopasmowym; • brak systemowego podejścia do oferty JST dla przedsiębiorców; • mała gama źródeł finansowania inwestycji przez JST; • słaba współpraca i koordynacja realizowanych działań, projektów, zadań między gminami z obszaru partnerstwa; • nieduża zdolność instytucjonalna (m.in. braki kadrowe i kompetencyjne, mała dojrzałość współpracy partnerskiej); • mały zakres cyfryzacji usług publicznych; • brak strategicznego podejścia do zarządzania rozwojem na poziomie struktur powiatowych od 2015 r. • zróżnicowane pokrycie obszarów gmin partnerstwa miejscowymi planami zagospodarowania, większość planów została sporządzona przed wykonaniem bilansów zapotrzebowania na tereny pod nową zabudowę i ustalone w nich tereny rozwojowe znacznie przekraczają rzeczywiste potrzeby inwestycyjne; • brak bezpośredniego udziału społeczności lokalnej w konsumpcji energii wytwarzanej z OZE.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2 Szanse i zagrożenia dla rozwoju OF Sławna

SWOT obszaru partnerstwa		
	Szanse	**Zagrożenia**
	• wdrożenie nowych metod finansowania inwestycji – partnerstwo publiczno-prywatne i obligacje przychodowe; • wdrożenie rozwiązań paradygmatu środowiskowego (Zielony Ład) w newralgicznych obszarach (zielona i niebieska infrastruktura); • lobbying na rzecz powołania podstrefy Sławno w ramach Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej; • powiązania z państwami regionu Morza Bałtyckiego, tj. z Danią, Norwegia, Szwecją i Niemcami, Litwą, Łotwą i Estonią; • rozwój nieuciążliwego przemysłu, w tym specjalizacji związanych z transportem i logistyką, przetwórstwem rolno-spożywczym, drzewnym, OZE po oddaniu do użytkowania drogi ekspresowej S6 i powiązania z potencjałem portu w Darłowie; • dobra współpraca z instytucjami i podmiotami szczebla regionalnego i państwowego majacymi wpływ na rozwój kluczowych potencjałów partnerstwa.	• kryzys energetyczny i jego skutki; • wystąpienie kolejnych szoków zewnętrznych, w tym pandemicznych (np.kolejne fale pandemii COVID-19); • opóźnienia we wdrażaniu nowej perspektywy finansowej UE, w tym ryzyko utraty środków przydzielonych państwu członkowskiemu; • ryzyka wynikające ze zmian klimat.

Źródło: opracowanie własne.

2.1.4. Kluczowe potrzeby rozwojowe Partnerstwa

Potrzeby rozwojowe OF Sławna wskazano głównie na podstawie zidentyfikowanych problemów, mocnych i słabych stron obszaru partnerstwa oraz szans i zagrożeń pojawiających się w jego otoczeniu. Zastosowano podejście sektorowe i przekrojowe by ukazać potrzeby o charakterze horyzontalnym mającym wpływ na wszystkie potencjały.

Tabela 3 Potrzeby rozwojowe OF Sławna

Potrzeba[71]	Opis
Potrzeba nr 1. Pobudzenie działalności gospodarczej	Identyfikuje się potrzebę pobudzenia działalności gospodarczej związaną ze zdiagnozowanymi problemami w tej sferze tj.: niską aktywnością gospodarczą lokalnej społeczności, sporadycznymi kontaktami włodarzy z przedsiębiorcami czy brakiem programu rozwoju przedsiębiorczości m.in. poprzez: • zaprojektowanie i wdrożenie rozwiązań kompleksowej, spójnej i systematycznej współpracy partnerów z przedsiębiorcami, w tym w szczególności z lokalnymi MŚP, jak również stymulowanie współpracy między MŚP;l • wspieranie warunków do tworzenia nowych przedsiębiorstw na wczesnym etapie ich powstawania, w tym poprzez inkubatory przedsiębiorczości czy inkubatory przemysłowe; • wspieranie przetwórstwa rolnego i drzewnego m.in. poprzez kreowanie produktów regionalnych, tworzenie lokalnych inkubatorów przetwórstwa rolnego; • wykorzystanie narzędzi ekonomii społecznej, szczególnie na obszarach marginalizowanych; • wspieranie e-gospodarki i telepracy.
Potrzeba nr 2. Gospodarka morska i energetyka odnawialna wybrzeża	Identyfikuje się potrzebę wspierania rozwoju specjalizacji związanej ze znacznym potencjałem w obszarze gospodarki morskiej i powiązanej z nim potencjałem energetyki odnawialnej wybrzeża: • dalsze inwestowanie lub sprzyjanie inwestycjom w usługi portowe, budowę i serwis instalacji do produkcji energii elektrycznej i cieplnej z OZE, żeglugę morską, turystykę morską; • analiza możliwości i lobbing na rzecz udziału portu w Darłowie jako bazy do obsługi energetyki wiatrowej na morzu; • budowanie grup producenckich i wspieranie rozwoju lokalnych klastrów energetycznych opartych o dostępne potencjały energetyki odnawialnej (w tym biomasy z terenów niewykorzystywanych w rolnictwie); • silna i projakościowa edukacja branżowa.

[71] Numeracja potrzeb ma charakter porządkowy, a nie rangowy.

Potrzeba[72]	Opis
Potrzeba nr 3. Wzmocnienie potencjału turystycznego w sposób zrównoważony na bazie zdywersyfikowanych, endogenicznych zasobów i atrakcyjności oferty całorocznej	Identyfikuje się potrzebę wspierania działań wzmacniających potencjał turystyki, także w powiązaniu z potrzebą 1 i 4 tj. poza pasem nadmorskim i powiązania składowych potencjałów zlokalizowanych na całym obszarze partnerstwa[73] z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa ekologicznego m.in. poprzez: • projakościowe wspieranie rozwoju obiektów turystycznych i infrastruktury turystycznej oraz usług turystycznych w kierunku turystyki zrównoważonej, szczególnie w pasie nadmorskim; • wspieranie rozwoju obiektów turystycznych i infrastruktury turystycznej oraz usług turystycznych w sposób szczególny na obszarach poza wąskim pasem nadmorskim, w tym rozwoju agroturystyki i innych form rekreacji na obszarach wiejskich; • dalszy dynamiczny rozwój turystyki aktywnej, w tym sieci tras rowerowych komplementarnych do systemu Sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego, współpraca przy rozbudowie sieci tras rowerowych o trasę „Wału Pomorskiego"; pieszej poprzez sieć szlaków; • wzmocnienie wykorzystania potencjału jezior (Bukowo, Kopań, Łętowskie, Wicko) i rzek (w szczególności Wieprzy i Grabowej), do rozwoju turystyki wodnej, w tym kajakowej, żeglarstwa, windsurfingu, itp.; • wspieranie rozwoju turystyki zdrowotnej, wellness&spa na bazie potencjału m.in. uzdrowiska; • wzmacnianie potencjału dziedzictwa materialnego i niematerialnego oraz walorów przyrodniczych sprzyjających rozwojowi turystyki poznawczej; • integrowanie potencjałów turystycznych poza pasem nadmorskim systemami transportowymi (sieciowanie produktów turystycznych) - np. w formie busa nadmorskiego operującego w systemie hop-on/hop-off; • rozwój nowoczesnej infrastruktury uzupełniającej (stacje ładowania rowerów elektrycznych) pozwalających na zwiększenie udziału ruchu rowerowego w podziale modalnym podróży na obszarze gmin partnerstwa; • promocję marki turystycznej OF.

[72] Numeracja potrzeb ma charakter porządkowy, a nie rangowy.

[73] Nadmorska lokalizacja determinuje w znacznym stopniu koncentrację usług turystycznych i powiązanych potoków pasażerskich w obszarze pasa gmin przybrzeżnych. Na obszarze pozostałej części gmin partnerstwa istnieje także potencjał turystyczny mogący stanowiący element komplementarny względem turystyki nadmorskiej. Brakuje szerokiej, całorocznej i zróżnicowanej przestrzennie oferty kulturalno-sportowej jest wskazywany przez mieszkańców jako deficyt OF Sławna, gdyż licznie dostarczane usługi w tym zakresie czasowo i geograficznie koncentrują się w pasie nadmorskim. Wśród imprez cyklicznych, rozpoznawalnych w kraju i za granicą należy wymienić: Międzynarodowy Festiwal Filmów Skandynawskich, Festiwal Orkiestr Dętych, Festiwal twórczości Marka Grechuty, Festiwal Media i Sztuka. Mimo że OF jest dobrze pokryty infrastrukturą sportowo-rekreacyjną, to występujące niedobory w poszczególnych gminach warto uzupełnić zwiększając dostęp i wzmacniając atrakcyjność osiedleńczo – turystyczną wszystkich gmin tworzących OF.

Potrzeba[74]	Opis
Potrzeba nr 4. Identyfikacja i budowanie potencjałów niezwiązanych z zasobami wybrzeża	Identyfikuje się potrzebę, powiązaną z potrzebą 1, wykorzystania potencjałów niezwiązanych z zasobami wybrzeża, które oddziaływałyby w większym stopniu poza pasem nadmorskim by korzyści rozkładały się równomiernie na całym OF m.in. poprzez: • analizę bilansu terenu pod inwestycje, w tym lokalizację inkubatora przemysłowego, centrów transportowo-logistycznych w związku z przebudową drogi krajowej do standardów drogi ekspresowej; • rozwój sektora drzewnego , w tym dążenia do produkcji towarów wysokoprzetworzonych; wsparcie utworzenia klastra drzewnego; • lobbing na rzecz zmiany rynku handlu drewnem nieprzetworzonym; • stymulowanie rozwoju ekorolnictwa; wsparcie przemysłu rolno - spożyczego.
Potrzeba nr 5. Usługi publiczne na rzecz potencjału osiedleńczego	Identyfikuje się potrzebę wzmacniania potencjału osiedleńczego, który wynika głównie z uwarunkowań przyrodniczych (dostęp do morza, jezior i lasów), klimatycznych, jakości powietrza, czy braku oddziaływania dużych kompleksów przemysłowych na w/w atrybuty powiatu sławieńskiego: • zwiększenie dostępności mieszkaniowej poprzez wsparcie budownictwa społecznego i komunalnego w celu zatrzymania mieszkańców , których nie stać na zakup mieszkania po cenach rynkowych; • kontynuowania działań na rzecz jakości i dostępności usług publicznych (edukacja, zdrowie, usługi dla srebrnego sektora, usługi społeczne i opiekuńcze, wsparcie na rzecz rodziny); • dostępu do narzędzi komunikacji zdalnej oraz cyfryzacja usług publicznych; • zrównoważonej dostępności do systemów transportu publicznego dostosowanego do okresu turystycznego ruchu sezonowego i do zapotrzebowania generowanego poza sezonem; • wspierania wzajemnego uzupełniania się potencjałów i usług głównych miast obszaru partnerstwa; • wzrost atrakcyjności miast przez rewitalizację i tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych; • zarządzanie rozwojem opartym na endogenicznym potencjale przyrodniczym i kulturowym w duchu dialogu społecznego.
Potrzeba nr 6. Zielono-niebieski ład	Identyfikuje się potrzebę zaprojektowania i wdrożenia rozwiązań zielono-niebieskiego ładu, w tym z zakresu zwiększenia efektywności energetycznej i oszczędności energii, ograniczenia emisji gazów cieplarnianych (GHG) i innych zanieczyszczeń, utrzymania dobrej jakości powietrza, bezpiecznego brzegu morskiego, zabezpieczenia przeciwpowodziowego i retencji wód, dbania o czystość rzek stanowiących zlewnię Morza Bałtyckiego – wynikającą z uwarunkowań lokalizacyjnych (pas nadmorski) oraz przestrzenno-środowiskowych OF.

[74] Numeracja potrzeb ma charakter porządkowy, a nie rangowy.

Potrzeba[75]	Opis
Potrzeba nr 7. Zdolność instytucjonalna partnerstwa	Identyfikuje się potrzebę wzmacniania zdolności instytucjonalnych JST OF Sławna na rzecz zarządzania rozwojem i więzi partnerskich, m.in. poprzez: doradztwo, szkolenia, stworzenie systemu komunikacji i współpracy partnerstwa
Potrzeba nr 8. Innowacje finansowe	Identyfikuje się potrzebę maksymalizacji wykorzystania środków perspektywy finansowej UE na lata 2021 – 2027 przy jednoczesnym, stopniowym uniezależnianiu polityki inwestycyjnej od funduszy unijnych (zaprojektowanie i wdrożenie nowych metod finansowania inwestycji, w tym partnerstwo publiczno-prywatne)[76].

Źródło: opracowanie własne.

2.1.5. Kluczowe potencjały rozwojowe Partnerstwa

Podstawą identyfikacji potencjałów OF Sławna była analiza i ocena kluczowych zasobów w zakresie zasięgu ich oddziaływania oraz unikalności i dotychczasowego stopnia wykorzystania oraz produktów pod względem obecnie generowanych przez nie społeczno-gospodarczych korzyści oraz perspektyw ich rozwoju[77].

[75] Numeracja potrzeb ma charakter porządkowy, a nie rangowy.

[76] W analizie SWOT w pozycji szanse wskazano na konieczność wdrożenia nowych metod finansowania inwestycji. Opóźnienia we wdrażaniu nowej perspektywy finansowej UE oraz prawdopodobne kurczenie się wartości strumieniu finansowych UE w kolejnych siedmioletnich perspektywach finansowych sugeruje planowanie rozwoju samorządów w oparciu o inne źródła finansowania.

[77] Zasoby są rozumiane jako elementy rzeczywistości partnerstwa OF Sławna (wszystko to czym dysponuje), które mają lub mogą mieć znaczenie dla jego rozwoju (czynniki rozwoju), mogą mieć charakter unikatowy, właściwy wyłącznie lub prawie wyłącznie partnerstwu i są niezbędne do tworzenia produktów. Produkty są definiowane jako to co powstaje w wyniku celowego wykorzystania zasobów przez różne podmioty (władze publiczne, mieszkańców, biznes, organizacje pozarządowe) tj. materialne lub niematerialny elementy szeroko pojętej struktury funkcjonalno-przestrzennej partnerstwa, które stają się przedmiotem wymiany rynkowej pośrednio lub bezpośrednio (dobra materialne, usługi, miejsca, organizacje, zdarzenia, idee), które generują korzyści dla osób i podmiotów żyjących / działających w obszarze partnerstwa oraz tych, którzy korzystają z ich możliwości (m.in. dochody, podatki, miejsca pracy, oferta turystyczna, wizerunek, usługi publiczne, itd.).

Tabela 4 Kluczowe zasoby i produkty OF Sławna

Kluczowe zasoby	Kluczowe produkty
1. Unikatowe walory przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe obszaru partnerstwa jako fundament zrównoważonej turystyki, usług spędzania wolnego czasu, miejsca rekonwalescencji, miejsca zamieszkania[78].	**1. Infrastruktura i szlaki przyrodniczo-dydaktyczne adresowane różnym formom turystyki** (m.in. aktywnej, kwalifikowanej, przyrodniczej, uzdrowiskowej, edukacyjnej, kulinarnej, agroturystyki).
2. Warunki do rozwoju branż zrównoważonej gospodarki (w tym dla produkcji i magazynowania energii z OZE, eko-produkcja rolna, przetwórstwo rolno-spożywcze).	**2. Rodzaje aktywności gospodarczej wyróżniające partnerstwo** (m.in. rozwijający się sektor produkcji energii OZE, produkty przemysłu drzewnego; poszerzający się wachlarz usług portowych oraz związanych z gospodarką morską, żeglarstwem morskim)
3. Warunki do rozwoju gospodarki leśno-drzewnej	**3. Usługi zdrowotne i rekonwalescencyjne** związane z rozwijającym się uzdrowiskiem.
4. Możliwości rozwoju portu w Darłowie (w tym m.in. obsługa statków handlowych, turystyka morska; obsługa morskich farm wiatrowych) i powiązania z branżą z transportowo-logistyczną.	**4. Lokalne wyroby i usługi** (m.in. spożywcze)

Źródło: opracowanie własne.

Znacząca cześć zasobów posiada istotne możliwości do wzmacniania istniejących produktów oraz generowania nowych. W tym kontekście dokonana ocena zdolności zasobów i produktów do kreowania wartości dodanej dla całego partnerstwa i perspektyw rozwoju pozwoliła na zdefiniowanie zestaw ośmiu kluczowych potencjałów OF Sławna.

[78] Sławno i Darłowo należą do wielu miast Pojezierza Zachodniopomorskiego o czytelnym średniowiecznym rozplanowaniu, ale historyczna zabudowa w tych miastach zachowała się w różnym stanie. Jedynie Darłowo można przypisać do nielicznych miast z dobrze zachowanymi zespołami historycznej zabudowy (szczęśliwie nowe osiedla mieszkaniowe powstały poza granicami Starego Miasta). Ten cenny zabytkowy zespół stanowi atrakcję turystyczną o znaczeniu ponadregionalnym. W krajobrazie ruralistycznym partnerstwa, podobnie jak na całym Pomorzu Zachodnim przeważają wsie średniowieczne, najczęściej typu placowego (owalnice czy mniej liczne okolnice lub wsie zaułkowe), o cechach sięgających czasów ich założenia. Są to wsie z zachowanym owalnym lub wrzecionowatym placem, na którym zazwyczaj wznoszono kościół i inne obiekty użyteczności publicznej. Najstarsze układy ruralistyczne na obszarze partnerstwa reprezentują wieś owalnicowa Słowino (gmina wiejska Darłowo), wsie zaułkowe: Krupy (gmina wiejska Darłowo), Bobrowice (gmina wiejska Sławno) oraz wieś okolnicowa Łącko (gmina wiejska Postomino). Miejscowości wiejskie również, obok walorów przyrodniczych i urokliwego krajobrazu kulturowego, stanowią o turystycznej i osiedleńczej atrakcyjności obszaru.

Tabela 5 Potencjały OF Sławna

Potencjał	Opis potencjału
Turystyka	Na terenie partnerstwa docenia się i wykorzystuje zasoby przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe na potrzeby turystyki przy jednoczesnym poszanowaniu potrzeb środowiska naturalnego. Identyfikuje się dalsze możliwości rozwoju turystyki w kierunku turystyki zrównoważonej, w tym m.in. poprzez: • podejście, projakościowe i łączące w całość różne elementy na obszarze partnerstwa, inwestycji w bazę noclegową i gastronomiczną, sportowo-rekreacjną (mariny morskie, śródlądowe przystanie żeglarskie, szlaki piesze, rowerowe, turystyczne, edukacyjne, przyrodnicze, ofertę kulturalno-rozrywkową, nowe/zmodernizowane elementy infrastruktury itp.); • planowanie zapewniajace ład przestrzenny i synergiczny rozwój strefy nadmorskiej i centralnej obszaru partnerstwa; • inwestowanie lub sprzyjanie inwestycjom w sektor turystyczny zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju, w tym dotyczącego całego obszaru partnerstwa.
Odnawialne Źródła Energii	Na obszarze partnerstwa docenia się i wykorzystuje zasoby przyrodnicze niezbędne dla energetyki odnawialnej. Identyfikuje się potencjał do bardziej intensywnego rozwoju OZE, w tym m.in.: • potencjał do upraw roślin energetycznych o niskich wymaganiach glebowych i klimatycznych, w szczególności na terenie GW Darłowo, Malechowo i Sławno; • potencjał do rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej, tj. głównie na terenie GW Darłowo, Malechowo, Postomino.
Potencjał osiedleńczy	Obszar partnerstwa cechuje się potencjałem osiedleńczym, wynikającym głównie z uwarunkowań przyrodniczych (dostęp do morza, jezior i lasów), klimatycznych, jakości powietrza czy braku oddziaływania dużych kompleksów przemysłowych na w/w atrybuty powiatu sławieńskiego: • kontynuowanie działań na rzecz poprawy jakości i dostępności usług publicznych w powiązaniu z rosnącą dostępnością do narzędzi komunikacji zdalnej, może przełożyć się na zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i silniejsze wykorzystanie warunków lokalizacyjno-przyrodniczych w tym aspekcie.
Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy	Identyfikuje się potencjał rozwoju rolnictwa m.in. w kierunku: • upraw roślin energetycznych o niskich wymaganiach glebowych i klimatycznych, w szczególności na terenie GW Darłowo, Malechowo i Sławno; • zwiększenia znaczenia w gospodarce partnerstwa produktów lokalnych i ekoproduktów, także poprzez ich promocję na rynku polskim i rynkach zagranicznych; • wspieranie lokalnych grup producenckich i tworzenie loklanych inkubatorów przetwórstawa rolno-spożywczego.
Gospodarka morska sprzężona z energetyką odnawialną - specjalizacja partnerstwa	Identyfikuje się potencjał specjalizacji partnerstwa w obszarze gospodarki morskiej (dzięki portowi) i powiązanej z nią energetyki odnawialnej m.in. poprzez dalsze inwestowanie lub sprzyjanie inwestycjom w: • usługi portowe, stoczniowe; • budowę i serwis instalacji do produkcji energii elektrycznej i cieplnej z OZE; • żeglugę morską; • rozwój intermodlanych połączeń transportowych.
Przemysł drzewny	Identyfikuje się potencjał rozwoju przemysłu drzewnego i leśnego z poszanowaniem zasad zrównoważonego rozwoju m.in. poprzez: • inwestowanie lub sprzyjanie inwestycjom w gospodarkę leśną i przemysł drzewny;

Potencjał	Opis potencjału
	• wspieranie lokalnej przedsiebiorczości i innowacyjności w tej branży, zachęcanie do inwestowania na obszarze partnerstwa dużych przedsiebiorstw; • wyspecjalizowanie się partnerstwa np. jako producenta surowca, schodów, mebli, papieru, rękodzieła, pamiątek; • zwiększednie udziału tych produktów w eksporcie, w tym z wykorzystaniem transportu intermodalnego; • współpraca z branżą kreatywną w zakresie wzornictwa przemysłowego.
Uzdrowisko	Identyfikuje się potencjał rozwoju lecznictwa uzdrowiskowego i turystyki zdrowotnej m.in. poprzez: • inwestowanie lub sprzyjanie inwestycjom w infrastrukturę i usługi zdrowotno-rehabilitacyjne; • wspieranie lokalnej przedsiebiorczości w tej branży; • wypromowanie oferty uzdrowiskowej w kraju i za granicą.
Transport i gospodarka magazynowa	Identyfikuje się potencjał rozwoju branży transportowo - logistycznej związany z portem morskim w Darłowie, linią kolejową do Darłowa, ukończeniem budowy S6, Sławnem jako węzłem przesiadkowym, Słupską Specjalną Strefą Ekonomiczną m.in. poprzez: • inwestowanie lub sprzyjanie inwestycjom w infrastruturę transportową i magazynową; • inwestowanie lub sprzyjanie inwestycjom w rozwój intermodalnych połaczeń transportowych; • inwestowanie lub sprzyjanie inwestycjom w zrównoważony transport, w tym w elektromobilność, mobilność miejską; • wspieranie lokalnej przedsiebiorczości w tej branży, zachęcanie do inwestowania na obszarze partnerstwa dużych przedsiebiorstw; • wypromowanie lokalizacji jako tranzytowej dla inwestycji biznesowych, z dobrą obsługą serwisową taboru samochodowego i transportem intermodalnym[79].

Źródło: opracowanie własne.

[79] SUKZP gminy miejskiej i wiejskiej Sławno wskazują, że przy planowanych węzłach transportowych - na granicy miasta i gminy wiejskiej Sławno, na północ od Zakładów ABWood - przeznaczono około 35 ha na działalność przemysłowo usługową z dostępem do linii kolejowej. Ponadto w Bobrowicach (gmina wiejska Darłowo) przeznaczono na cele inwestycyjne 15 ha. To obszerny teren, co świadczy o dostrzeganiu przez JST szans na w rozwój działalności gospodarczej związanych z oddaniem do użytku drogi ekspresowej S6. Warto wziąć pod uwagę, że centra logistyczne zazwyczaj powstają przy węzłach zlokalizowanych blisko przy dużych miastach - w miejscach krzyżowania się ważnych dróg, gdyż tam potrzeby i możliwości logistyczne są większe. Istnieje ryzyko, że duże centra logistyczne mogą powstać w tej części Polski np. przy skrzyżowaniu dróg S6 i S11. Dlatego samorządy OF Sławna powinny jak najszybciej zdynamizować działania w kierunku aktywizacji gospodarczej posiadanych terenów przy drodze S6.

Wyniki prac diagnostycznych są zbliżone do opinii Liderów, młodzieży i ogółu mieszkańców zgromadzonych w trakcie badań ankietowych, którzy wśród atutów obszaru partnerstwa wymienili czystość środowiska naturalnego i atrakcyjność turystyczną oraz estetykę otoczenia i jakość przestrzeni publicznych.

Potencjały OF Sławna korespondują z celami polityki rozwoju w wymiarze regionalnym, krajowym i Unii Europejskiej m.in. w odniesieniu do ochrony środowiska, energetyki odnawialnej i neutralności klimatycznej, inkluzji społecznej. Fundamentami ukierunkowanego rozwoju OF Sławna powinny być zasady zrównoważonego rozwoju. Wartościowe byłoby także zastosowanie eklektycznego podejścia by w działaniach wzmacniających potencjały unikać kolizji planistycznych i traktować różnorodność jako źródło siły całego OF pozwalającą generować wartość dodaną dla wszystkich partnerów.

2.2. Analiza powiazań gospodarczych, społecznych i środowiskowych

2.2.1.1. Funkcje wiodące

Obszar Funkcjonalny Sławna w całości należy do Specjalnej Strefy Włączenia, stanowiącej obszar szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej. Cztery gminy posiadają status gmin wiejskich, a dwie status miast – oba ośrodki miejskie pełnią funkcje użyteczności publicznej, w tym edukacyjnej i medycznej. Turystyka w Sławnie ma charakter głównie miejski i tranzytowy oraz związany z turystyką morską w Darłowie i Postominie oraz agroturystyką w gminach wiejskich. Oprócz turystyki, na terenie miast prowadzona jest działalność gospodarcza w zakresie handlu, transportu, budownictwa i przetwórstwa przemysłowego.

Tabela 6 Funkcje wiodące gmin OF Sławna, zgodnie z klasyfikacją P. Śleszyńskiego i T. Komornickiego[80]

Wyszczególnienie	Funkcja wiodąca
Darłowo – gmina miejska	gmina o innych rozwiniętych funkcjach pozarolniczych (m.in. turystyka)
Sławno – gmina miejska	miasta-ośrodki wielofunkcyjne
Darłowo – gmina wiejska	gmina o innych rozwiniętych funkcjach pozarolniczych (m.in. turystyka)
Malechowo – gmina wiejska	gmina z umiarkowanie rozwiniętą funkcją rolniczą
Postomino – gmina wiejska	gmina o innych rozwiniętych funkcjach pozarolniczych (m.in. turystyka)
Sławno – gmina wiejska	gmina z umiarkowanie rozwiniętą funkcją rolniczą

Źródło: opracowanie własne.

[80] P. Śleszyński, T. Komornicki, Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego, Przegląd Geograficzny 2016, t. 88, z. 4, s. 469-488.

Wśród sześciu gmin można wyróżnić trzy kategorie względu na funkcje wiodące: jedną grupę tworzą 3 gminy o takich samych funkcjach, druga składa się z 2 gmin, a w trzeciej jest stolica powiatu.

2.2.1.2. Powiązania funkcjonalne

Powiązania funkcjonalne (społeczno-gospodarczo-przestrzenne) pomiędzy jednostkami tworzącymi OF Sławna zidentyfikowano na podstawie matryc przepływu usług publicznych i rynkowych, w szczególności z zakresu: edukacji i wychowania, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją, ochrony środowiska, transportu publicznego, administracji, usług rynkowych, rynku pracy.

W wyniku analizy i oceny w/w elementów uznano, że OF Sławna w zakresie dostępności do usług publicznych i rynkowych za autonomiczny, zapewniający większość podstawowych usług. Mieszkańcy mogą zaspokajać potrzeby w większości na poziomie gmin zamieszkania lub gmin sąsiednich wchodzących w skład partnerstwa.

- GM Sławno jest centralnym ośrodkiem wielofunkcyjnym OF, posiadającym dominującą rolę w zakresie świadczonych usług na terenie partnerstwa.
- GM Darłowo charakteryzuje się nieznacznie mniejszą niż stolica powiatu ofertą usług.
- Gminy wiejskie zapewniają znacznie węższy wachlarz usług publicznych i rynkowych.

W zakres usług publicznych i rynkowych realizowanych w największym stopniu na terenie gmin zamieszkania lub sąsiednich gmin tworzących OF wchodzą: usługi edukacyjne (na poziomie przedszkola i szkoły podstawowej), kulturalno-rozrywkowe i sportowe, administracyjne na poziomie gminnym oraz wybrane usługi publiczne i rynkowe tj. budowlane, remontowe, transportowe, mechaniczne, gastronomiczne, typu "beauty", a także komunikacji autobusowej i zakładów pracy. W nieco mniejszym mieszkańcy poszczególnych gmin mogą realizować usługi także w sferze opieki nad dziećmi poniżej 3 roku życia, podstawowej opieki zdrowotnej, zakupów na targowiskach, usług bankowych i finansowych oraz komunikacji kolejowej.

W obrębie OF Sławna, poza terenem gminy zamieszkania, mieszkańcy najczęściej korzystają z usług w zakresie specjalistycznej opieki zdrowotnej, w tym prywatnych usług medycznych, i społecznej, zakupów w sieciach handlowych, hurtowniach, zakupów artykułów przemysłowych, odzieży, AGD, a także edukacji w szkołach średnich i policealnych, kursów i szkoleń, usługi otoczenia biznesu, doradztwa

rolniczego oraz doradztwa i pośrednictwa zawodowego, a także administracji szczebla powiatowego oraz usług prawnych i sądowniczych.

O wewnętrznych powiązaniach funkcjonalnych - stolicy powiatu z pozostałymi gminami OF - świadczy także wskaźnik liczby osób dojeżdżających do pracy do Sławna na 100 osób w wieku produkcyjnym. Informuje on, że najsilniejsze związki funkcjonalne GM Sławno posiadają kolejno GW: Sławno (wskaźnik powyżej 10), Malechowo (wartość wskaźnika od 3-6), Postomino i Darłowo (wartość wskaźnika 1-3), najmniej znaczące powiązania posiada GM Darłowo (wartość wskaźnika 0,01-1).

Należy zwrócić uwagę, że mimo dostępności zatrudnienia na OF, większość mieszkańców podejmuje pracę poza obszarem partnerstwa. Oznacza to występowanie silniejszego powiazania gmin z zewnętrznym otoczeniem niż w ramach powiatu sławieńskiego[81]. Z uwagi na główne ukierunkowanie największych strumieni siły roboczej na rynki pracy miast Polanów, Kępice[82] - identyfikuje się występowanie istotnych powiązań funkcjonalnych. Mniejszą rolę odgrywają powiazania z miastami Koszalin i Słupsk, a także gminami: Słupsk, Kobylnica, Kępice i Polanów. Oszacowano, że dostępność czasowa miejsc pracy większości mieszkańców zatrudnionych na obszarze partnerstwa oscyluje w przedziale 15-30 minut. Mieszkańcy zatrudnieni w Słupsku poświęcają na dojazd samochodem około 31 minut, w Ustce – około 35-45 minut, w Koszalinie – około 45 minut, w Gdyni i Gdańsku około 2,5 godziny.

Wśród innych usług, które mieszkańcy powiatu realizują poza OF Sławna można wymienić wysoką kulturę[83], edukację na poziomie wyższym[84] oraz usługi administracji szczebla ponad powiatowego[85].

Generalnie, ocenia się, że zakres korzystania z usług poza OF Sławna nie jest duży.

---

[81] Rekomenduje się uwzględnienie planów młodzieży w zakresie zatrudnienia poza granicami OF Sławna. ***Według badań ankietowych młodzieży: 71% uczniów szkół średnich chciałoby podjąć pracę poza granicami obszaru partnerstwa, a 66,7% rozważa zamieszkanie poza obszarem partnerstwa. Ryzyko podjęcia zatrudnienia i zamieszkania poza obszarem Partnerstwa wiąże się z planami po ukończeniu szkoły średniej, 15% planuje kontynuować naukę, 36,1% studiować i pracować, a 24,2% podjąć pracę zawodową. Preferowane ośrodki zlokalizowane są w Trójmieście, przede wszystkim w Gdańsku***.

[82] Według danych POLTAX, w latach 2015 - 2020 liczba PIT 11 wystawionych przez pracodawców z gmin OF Sławna była o 12,3% mniejsza (18690) niż wystawiona przez pracodawców z gmin spoza obszaru partnerstwa (20 989). Dynamika w liczbie PIT 11 wystawionych przez pracodawców z obszaru partnerstwa była ujemna (-105,7%), a wystawionych przez pracodawców spoza powiatu była dodatnia (101,3%).

[83] Najbliżej dostępna oferta kultury wysokiej jest dostępna w Koszalinie, Słupsku, Trójmieście.

[84] Główne destynacje to uczelnie wyższe zlokalizowane w Słupsku i Koszalinie, następnie w Szczecinie i Trójmieście.

[85] Usługi te mieszkańcy realizują w stolicy województwa zachodniopomorskiego.

• **Z uwagi na zakres i stopień realizowanych usług publicznych i rynkowych przez mieszkańców OF Sławna, siłę powiązań funkcjonalnych między gminami tworzącymi partnerstwo można ocenić jako wystarczająco dużą do funkcjonowania OF.**
• **Wzajemny przepływ usług między gminami jest silniejszy niż z zewnętrznym otoczeniem OF Sławna.**
• **GM Sławno stanowi rdzeń OF, posiada dominującą rolę w zakresie świadczonych usług na terenie partnerstwa. Miasto jest ośrodkiem wielofunkcyjnym - spełnia funkcje użyteczności publicznej, w tym edukacyjnej i medycznej, a także związane z zatrudnieniem. Powiązania funkcjonalne miasta z pozostałymi gminami obszaru partnerstwa są wyraźne i dość silne.**
• **Najsilniejsze powiązania funkcjonalne z miastem Sławno występują w relacji z gminą wiejską Sławno, następnie gminami wiejskimi Malechowo, Darłowo i Postomino, a najsłabsze z miastem Darłowo**
• **GM Darłowo pełni rolę ważną wspierającą wobec miasta rdzeniowego, wspierającego stolicę powiatu, także spełnia funkcję ośrodka użyteczności publicznej, w tym edukacyjnej i medycznej, charakteryzuje się nieznacznie mniejszą niż miasto Sławno ofertą usług.**
• **Oba miasta OF na bazie komplementarności funkcji tworzą bipolarny układ oddziałujący na rozwój całego powiatu.**
• **Dostępność różnych usług można zwiększyć poprzez lepszą ich koordynację, optymalizację (w tym ograniczenie powtarzalności zidentyfikowanych funkcji w więcej niż jednej gminie tworzącej partnerstwo) i wspólne ponoszenie kosztów.**
• **Sektory gospodarki o najatrakcyjniejszym potencjale rozwoju: turystyka zrównoważona, energetyka odnawialna, transport i logistyka, gospodarka morska, leśna i drzewna, rolnictwo i przemysł rolno-przetwórczy, budownictwo.**
• **Występujące powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe między JST obszaru partnerstwa, szczególnie między sferą przymorską a**

interiorem mają charakter komplementarny i mogą się wzajemnie wzmacniać. Ich skoordynowany i zoptymalizowany rozwój mógłby być jednym z elementów paradygmatu strategicznego zarządzania rozwojem gmin obszaru partnerstwa.
• **Rozwój społeczno-gospodarczy OF powinien uwzględniać wymogi ochrony środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego, w tym układów urbanistycznych, w planowaniu przestrzennym i zarządzaniu strategicznym rozwojem.**
• **Rozwój społeczno-gospodarczy OF powinien uwzględniać wymogi ochrony środowiska naturalnego oraz dziedzictwa kulturowego, w tym układów urbanistycznych, w planowaniu przestrzennym i zarządzaniu strategicznym rozwojem.**
• **W zakresie zewnętrznych powiazań funkcjonalnych OF Sławna większą siłą charakteryzują się związki z bliżej zlokalizowanymi ośrodkami tj. Słupsk i Koszalin. Zidentyfikowano silniejsze powiązania Darłowa z Koszalinem, a Sławna ze Słupskiem. Zasadne wydaje się rozważenie działań lobbingowych w zakresie wzmacniania rangi Słupska i Koszalina z uwagi na potencjalne korzyści dla rozwoju OF Sławna oraz powiązań w regionie.**
• **Osłabianiu negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i środowiskowo-przestrzennych może sprzyjać dobrze ukierunkowana interwencja terytorialna samorządów OF Sławna, zacieśnianie współpracy JST między sobą oraz z różnymi grupami interesariuszy, a także wzmacnianie tożsamości, przedsiębiorczości, jakości i dostępności usług publicznych i rynkowych oraz aktywności społecznej poprzez kreowanie warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru partnerstwa.**
• **Partnerstwo przy dobrze zaadresowanej interwencji będzie stopniowo rozwijać swoje zdolności w zakresie poprawy kluczowych obszarów problemowych i wzmacniania potencjałów OF.**

3. Cele partnerstwa i ich operacjonalizacja

3.1. Cele strategii partnerstwa OF Sławna

Cele strategii ZIT OF Sławna zostały zidentyfikowane i sformułowane na dwóch poziomach szczegółowości: cel nadrzędny (misja), cel główny (wizja) oraz cele szczegółowe. Zgodnie z koncepcją polityki rozwoju zorientowanej terytorialnie (place-based policy)[86], przesłanką w definiowaniu celów był ich zintegrowany charakter o ponadgminnym oddziaływaniu by odpowiadały uwarunkowaniom rozwojowym powiatu sławieńskiego w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowo-przestrzennym. W szczególności by wzmacniały powiazania funkcjonalne miasta rdzenia z drugim miastem i gminami tworzącymi obszar partnerstwa oraz endogeniczne potencjały OF Sławna, pozwalając jednocześnie redukować jego słabe strony oraz wykorzystywać szanse i unikać zagrożeń płynących z otoczenia. Określone cele są wspólne dla partnerów OF Sławna, uzupełniają się i będą realizowane poprzez skoordynowane działania w ramach polityki rozwoju. Zostały także sformułowane zgodnie z metodą SMART[87].

Proces wyłaniania celów miał charakter partycypacyjny[88], uczestniczyli w nim przedstawiciele partnerstwa oraz społeczeństwa obywatelskiego.

W związku z realizacją celów strategii ZIT OF Sławna, bazującą na podejściu zintegrowanym, oczekiwane wskaźniki rezultatu i produktu powiązane są w pierwszej kolejności z realizacją programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 – 2027.

3.1.1. Cel ogólny (misja) i wizja strategiczna partnerstwa OF Sławna

List Intencyjny w sprawie współpracy na rzecz przygotowania strategii terytorialnej, podpisanego w Darłowie dnia 14 lutego 2022 r. pomiędzy JST tworzącymi OF

[86] Szerzej: P. Churski, Podejście zorientowane terytorialnie (place-based policy) – teoria i praktyka polityki regionalnej, Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna 2018, nr 41, s, 31–50.
[87] Cele spełniają kryteria: S (specific) - sprecyzowany, A (attractive) - atrakcyjny, R (realistic lub relevant) – realistyczny i T – (time-bound) terminowy. Szerzej: G. Steffens, Kryteria SMART: Stań się bardziej skuteczny poprzez wyznaczanie lepszych celów, Wyd. 50Minutos.es, ebook, 2023.
[88] Partycypacja interesariuszy w procesie formułowania celów strategicznych została przedstawiona w rozdziale 7.

Sławna i Województwem Zachodniopomorskim, stanowił wyraz woli partnerów by „...Podjąć działania, których celem jest przygotowanie projektu strategii terytorialnej dla rozwoju obszaru gmin i powiatów sygnatariuszy niniejszego listy intencyjnego. Wolą stron jest, by działania realizowane na podstawie niniejszego listu intencyjnego wzmacniały współpracę pomiędzy gminami, powiatami i województwem, a także przyczyniały się do rozwoju kompetencji samorządów do zarządzania strategicznego i kreowania rozwoju lokalnego...”.

W nawiązaniu do jego postanowień został sformułowany cel ogólny (misja) OF Sławna wyrażająca przyczynę zawarcia partnerstwa na fundamencie wspólnych wartości, wokół których zawiązało się i chce działać partnerstwo w następującym brzmieniu:

Naszą MISJĄ jest:

- → **partnerska współpraca na rzecz poprawy jakości życia naszych mieszkańców,**
- → **stwarzanie atrakcyjnych warunków pobytu dla przyjezdnych z wykorzystaniem największych potencjałów obszaru oraz poprzez niwelowanie kluczowych deficytów.**

Przeprowadzone prace diagnostyczne, uwzględniające długoterminowe trendy i prognozy w zakresie zmian kluczowych uwarunkowań rozwojowych, oraz sformułowane na ich podstawie potrzeby rozwojowe partnerstwa OF Sławna ukierunkowały partnerstwo na zdefiniowanie wizji wyrażającej wyobrażony przyszły stan rzeczy, jaki zaistnieje w 2030 r. po pomyślnym zrealizowaniu strategii oraz celów strategicznych dla OF Sławna do 2030 r.

WIZJA: OF SŁAWNA w 2030+ jest miejscem:

- → **rozwijającym się w oparciu o zintegrowaną społeczność, zasoby naturalne i kulturowe oraz przyjazne warunki prowadzenia przedsiębiorczości,**
- → **atrakcyjnym do życia, cechującym się czystym środowiskiem naturalnym, dobrze rozwiniętym dostępem do wysokiej jakości usług i infrastruktury oraz bogatą ofertą turystyczną bazującą na unikatowych zasobach lokalnych.**

Cele strategiczne OF Sławna wpisują się w cele polityki regionalnej do 2030 r. na poziomie kraju i regionu, określone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030[89] Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030[90]. Matryca

[89] Uchwała nr 102 Rady Ministrów z dnia 17 września 2019 r. w sprawie przyjęcia "Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030", M.P. 2019 poz. 1060.

[90] Uchwała Nr VIII/100/19 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 28 czerwca 2019 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030”,

ilustrująca integrację celów strategicznych z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu i programowymi została przedstawiona w rozdziale 3.1.2.

3.1.2. Cele szczegółowe strategii partnerstwa OF Sławna

Cele szczegółowe stanowią odpowiedź na wynik diagnozy, o czym świadczy ich powiązanie ze zidentyfikowanymi problemami, potrzebami i potencjałami OF Sławna (Tabela 7). Wielowymiarowość procesów rozwojowych wymaga holistycznego podejścia do rozwiazywania problemów. Zgodnie z podejściem zintegrowanym w planowaniu interwencji w ramach strategii ZIT OF Sławna odwołano się do wpływu poszczególnych celów na wymiar społeczny, gospodarczy, środowiskowy i przestrzenny (Tabela 8). Osiągnięcie każdego z celów jest warunkowane efektywnością realizacji pozostałych celów. Wzajemne powiązania między celami są kluczowe w procesie zintegrowanego zarzadzania strategicznego, pozwalają uzyskać synergiczny efekt rozwoju społeczno-gospodarczego w sposób zrównoważony.

Uczynienie powiatu sławieńskiego atrakcyjnym miejscem do życia blisko natury, zamieszkiwanym przez zintegrowaną społeczność żyjącą w estetycznej i w zrównoważony sposób zagospodarowanej przestrzeni publicznej, z dostępnymi usługami poprawiającymi jakość życia – zdefiniowane jako cel szczegółowy 1 - stanowi odpowiedź na kluczowe problemy OF w wymiarze społecznym związane z procesem depopulacji, starzenia się populacji, niedostatecznej aktywności i integracji społecznej oraz jakości i dostępności usług publicznych. Wdrożenie właściwych i dobrze zaadresowanych przedsięwzięć - przynajmniej redukujących te deficyty OF w powiązaniu z efektami realizacji pozostałych celów szczegółowych, tj. 2, 3, 4, determinujących warunki zamieszkania i zatrudnienia na terenie powiatu sławieńskiego - wzmocni potencjał osiedleńczy w OF Sławna. Dobre miejsce do życia to takie, w którym mieszkańcy mają dobre warunki do zaspokajania swoich potrzeb w zakresie mieszkania, pracy, rozwoju i wypoczynku.

Zielona transformacja jest definiowana jako czyste środowisko, dostępność transportowa i bezpieczeństwo energetyczne oparte na odnawialnych źródłach energii OF Sławna. Osiągnięcie celu 2 jest uzasadnione zidentyfikowanymi problemami OF Sławna związanymi z jego peryferyjnym położeniem względem stolicy województwa i innych ośrodków metropolitarnych, słabo rozwiniętym i niezrównoważonym system transportu zbiorowego w OF, słabym stanem i poziomem rozwoju infrastruktury technicznej, niedostatecznym zakresem stosowania i promowania rozwiązań zwiększających bezpieczeństwo energetyczne i

---

https://bip.rbip.wzp.pl/artykul/uchwala-nr-viii10019-sejmiku-wojewodztwa-zachodniopomorskiego. Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030, http://eregion.wzp.pl/sites/default/files/srwz_2030.pdf.

neutralność klimatyczną, a także z brakiem zrównoważonej polityki przestrzennej samorządów OF i rosnącej antropopresji, szczególnie w pasie nadmorskim. Implementacja rozwiązań adekwatnych do potrzeb z zakresu zielono-niebieskiego ładu, gospodarki morskiej powiazanej z energetyką odnawialną, poszerzenia wachlarza usług publicznych oraz rynkowych oraz ich dostępności będą stymulowały zielony rozwój OF oraz wspierały potencjał osiedleńczy oraz gospodarczy – ujęte w strategii w celach 1 ,3 i 4.

Zbudowanie konkurencyjnej gospodarki - dobrze rozwijającej się różnorodnej, konkurencyjnej z perspektywicznej działalnością gospodarczą, wykorzystującą w sposób zrównoważony lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, ludzkie i infrastrukturalne stanowi 3 cel szczegółowy tej Strategii. Bez zmian ilościowych i jakościowych w wymiarze gospodarczym nie możliwy jest zrównoważony rozwój – będący kluczową potrzebą OF Sławna. Wynika ona ze słabości aktualnego systemu gospodarki lokalnej tj.: nieduża aktywność gospodarcza lokalnej społeczności, słabo rozwinięty rynek pracy i relatywnie niskie zarobki; niedostateczna dywersyfikacja branżowa działalności gospodarczej, uzależnienie gospodarki lokalnej od turystyki, sezonowość dochodów, mała liczba średnich i dużych przedsiębiorstw, mały zakres stosowania ekorozwiązań w przedsiębiorstwach, niewykorzystane potencjały endogeniczne całego OF, brak systemowego wspierania rozwoju przedsiębiorczości czy słaba koordynacja realizowanych działań z zakresu promocji gospodarczej między JST z OF. Realizacja celu powinna pobudzić aktywność gospodarczą społeczności OF, poprawić atrakcyjność warunki zatrudnienia i wynagrodzenia oraz powstawanie nowych przedsiębiorstw i rozwój już funkcjonujących także w kierunku GOZ oraz zwiększyć dywersyfikację branżową działalności gospodarczej (m.in. w sektorach gospodarki morskiej i energetyki odnawialnej, zrównoważonej i atrakcyjnej jakościowo całorocznej turystyki, przemysłu drzewnego, transportu i logistyki, rolnictwa). Wzrost poziomu zamożności z poszanowaniem potrzeb ochrony środowiska pozytywnie wpłynie również na potencjał osiedleńczy. Świadczy to korelacji celu gospodarczego z pozostałymi celami szczegółowymi tj. 1, 2 i 4.

Cel 4 - Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego - spójnie zdefiniowany obszar funkcjonalny na mapie turystycznej województwa zachodniopomorskiego z rozwiniętą infrastrukturą i produktami skierowanymi do turystów krajowych i zagranicznych - został wyodrębniony z celu 3 z uwagi na wagę sektora turystyki w strukturze gospodarczej OF Sławna. Stanowi on odpowiedź na potrzebę wzmocnienia potencjału turystycznego w sposób zrównoważony na bazie zdywersyfikowanych, endogenicznych zasobów i atrakcyjności oferty całorocznej, gdyż aktualne bariery w rozwoju ogniskują się głównie wokół: sezonowości działalności gospodarczej; braku zrównoważonego i projakościowego podejścia do

rozwoju sektora turystyki, koncentracji czasowej i przestrzennej na potencjale nadmorskim przy niewykorzystanych zasobach pasa południowego, mało rozwiniętej oferty uzdrowiska, słabo rozwiniętego rynku pracy i relatywnie niskich zarobkach, braku systemowego wspierania rozwoju przedsiębiorczości; słabo rozwiniętego otoczenia biznesu oraz słaba koordynacja realizowanych działań z zakresu promocji gospodarczej między gminami z OF. Osiągnięcie tego celu będzie wspierać uwalnianie potencjałów związanych z pozostałymi celami Strategii ZIT OF Sławna.

Zastosowane podejście w strategicznym zarządzaniu rozwojem lokalnym przejawia się powiązaniach między celami strategii, których wspólna realizacja stymuluje procesy rozwojowe OF Sławna. Ma ono także odzwierciedlenie na poziomie projektów: albo pojedynczego projektu albo wiązki projektów, które są jednoznacznie nastawione na realizację celów strategicznych i mają wpływ ponadgminny oraz zostały przygotowane wspólnie przez samorządy partnerstwa i zaakceptowane przez większość partnerów.

Cele strategiczne OF Sławna wpisują się bezpośrednio w cele polityki regionalnej do 2030 r. na poziomie kraju i regionu, określone w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR), Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) [91], Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030 (SRWZ) [92], program regionalny Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 – 2027 (FEPZ)[93] (Tabela 9). Są one także kompatybilne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030 i Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

Tabela 7 Cele szczegółowe strategii ZIT OF Sławna

Cel szczegółowy	Problemy, na które odpowiada	Potrzeby, do których się odnosi	Potencjał, który wzmacnia
Cel 1. Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury - zintegrowana społeczność żyjąca w estetycznej i w zrównoważony sposób zagospodarowanej przestrzeni publicznej, z dostępnymi usługami poprawiającymi jakość życia	• depopulacja; • starzejąca się populacja; • dostępność i jakość usług publicznych, w szczególności zdrowotnych i opiekuńczych, niedostosowana do potrzeb mieszkańców (m.in. w zakresie efektywności energetycznej); • mała dostępność fizyczna i finansowa mieszkań, głównie dla młodych ludzi; • zbyt niska aktywność społeczna;	• Potrzeba nr 5. Usługi publiczne na rzecz potencjału osiedleńczego; • Potrzeba nr 7. Zdolność instytucjonalna partnerstwa; • Potrzeba nr 8. Innowacje finansowe	• Potencjał osiedleńczy; • Turystyka • Uzdrowisko; • Odnawialne Źródła Energii; • Transport i gospodarka magazynowa; • Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy; • Przemysł drzewny
Cel 2. Zielona transformacja – czyste środowisko, dostępność transportowa i bezpieczeństwo energetyczne oparte na odnawialnych źródłach energii	• peryferyjne położenie OF względem stolicy województwa i innych ośrodków metropolitarnych; • słabo rozwinięty i niezrównoważony system transportu zbiorowego na OF i z większymi ośrodkami miejskimi; • słaby stan i poziom rozwoju infrastruktury technicznej, szczególnie drogowej, światłowodowej, kanalizacyjnej; • niedostateczny zakres stosowania i promowania rozwiazań odpowiadajacych na potrzeby poprawy efektywności energetycznej i energooszczędności, adaptacji do zmian klimatu i GOZ; • brak zrównoważonej polityki przestrzennej samorządów OF; • rosnąca antropopresja, szczególnie w pasie nadmorskim;	• Potrzeba nr 2. Gospodarka morska i energetyka odnawialna wybrzeża; • Potrzeba nr 5. Usługi publiczne na rzecz potencjału osiedleńczego; Potrzeba nr 6. • Zielono-niebieski ład	• Odnawialne Źródła Energii; • Potencjał osiedleńczy; • Turystyka; • Uzdrowisko; • Transport i gospodarka magazynowa; • Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy; • Przemysł drzewny

Cel szczegółowy	Problemy, na które odpowiada	Potrzeby, do których się odnosi	Potencjał, który wzmacnia
Cel 3. Konkurencyjna gospodarka - dobrze rozwijająca się różnorodna, konkurencyjna, perspektywiczna działalność gospodarcza, wykorzystująca w sposób zrównoważony lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, ludzkie i infrastrukturalne	• mała dywersyfikacja branżowa działalności gospodarczej, uzależnienie gospodarki lokalnej od turystyki, sezonowość dochodów; • nieduża aktywność gospodarcza lokalnej społeczności; • mała liczba średnich i dużych przedsiębiorstw generujących odpowiednią wartość dodaną; • niedostateczne zakres wdrażania rozwiazań odpowiadajacych na potrzeby zwiększające efektywność energetyczną, energooszczędność, adaptację do zmian klimatu oraz GOZ; • słabo rozwinięty rynek pracy i relatywnie niskie zarobki; • niedobór wykształconych osób operujących na lokalnym rynku, w tym młodych ludzi z szeroko rozumianym potencjałem; • koncentracja czasowa i przestrzenna na potencjale nadmorskim przy niewykorzystanych zasobach pasa południowego, w szczególności jezior, sieci rzek, trenów atrakcyjnych przyrodniczo, walorów kulturowych; • brak systemowego wspierania rozwoju przedsiębiorczości, brak programu rozwoju przedsiębiorczości, sporadyczne kontakty włodarzy z przedsiębiorcami; • słabo rozwinięte otoczenie biznesu, brak lokalnych organizacji przedsiębiorców; • słaba koordynacja realizowanych działań, projektów, zadań z zakresu promocji gospodarczej między gminami z OF	• Potrzeba nr 1. Pobudzenie działalności gospodarczej; • Potrzeba nr 2. Gospodarka morska i energetyka odnawialna wybrzeża; • Potrzeba nr 3. Wzmocnienie potencjału turystycznego w sposób zrównoważony na bazie zdywersyfikowanych, endogenicznych zasobów i atrakcyjności oferty całorocznej; • Potrzeba nr 4. Identyfikacja i budowanie potencjałów niezwiązanych z zasobami wybrzeża	• Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy; • Gospodarka morska sprzężona z energetyką odnawialną - specjalizacja partnerstwa; • Przemysł drzewny; • Transport i gospodarka magazynowa; • Uzdrowisko; • Potencjał osiedleńczy

Cel szczegółowy	Problemy, na które odpowiada	Potrzeby, do których się odnosi	Potencjał, który wzmacnia
Cel 4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego - spójnie zdefiniowany obszar funkcjonalny na mapie turystycznej województwa zachodniopomorskiego z rozwiniętą infrastrukturą i produktami skierowanymi do turystów krajowych i zagranicznych	• brak zrównoważonego i projakościowego podejścia do rozwoju sektora turystyki; • seszonowość działalności gospodarczej i dochodów; • koncentracja czasowa i przestrzenna na potencjale nadmorskim przy niewykorzystanych zasobach pasa południowego, w szczególności jezior, sieci rzek, trenów atrakcyjnych przyrodniczo, walorów kulturowych; • słabo rozwinięty rynek pracy i relatywnie niskie zarobki; • niedobór wykształconych osób operujących na lokalnym rynku, w tym młodych ludzi z szeroko rozumianym potencjałem; • brak systemowego wspierania rozwoju przedsiębiorczości, brak programu rozwoju przedsiębiorczości, sporadyczne kontakty włodarzy z przedsiębiorcami; • słabo rozwinięte otoczenie biznesu, brak lokalnych organizacji przedsiębiorców; • słaba koordynacja realizowanych działań, projektów, zadań z zakresu promocji gospodarczej między gminami z OF	• Potrzeba nr 3. Wzmocnienie potencjału turystycznego w sposób zrównoważony na bazie zdywersyfikowanych, ednogenicznych zasobów i atrakcyjności oferty całorocznej	• Turystyka; • Uzdrowisko; • Rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy; • Przemysł drzewny; • Potencjał osiedleńczy

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 8 Tabela integracji celów szczegółowych strategii ZIT

Cele szczegółowe strategii:	**Cel koresponduje z wymiarami:**			
	Społe-cznym	**Gospo-dar-czym**	**Środo-wisko-wym**	**Przest-rzen-nym**
Cel 1. Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury - zintegrowana społeczność żyjąca w estetycznej i w zrównoważony sposób zagospodarowanej przestrzeni publicznej, z dostępnymi usługami poprawiającymi jakość życia	✓	✓	✓	✓
Cel 2. Zielona transformacja – czyste środowisko, dostępność transportowa i bezpieczeństwo energetyczne oparte na odnawialnych źródłach energii	✓	✓	✓	✓
Cel 3. Konkurencyjna gospodarka - dobrze rozwijająca się różnorodna, konkurencyjna, perspektywiczna działalność gospodarcza, wykorzystująca w sposób zrównoważony lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, ludzkie i infrastrukturalne	✓	✓	✓	✓
Cel 4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego - spójnie zdefiniowany obszar funkcjonalny na mapie turystycznej województwa zachodniopomorskiego z rozwiniętą infrastrukturą i produktami skierowanymi do turystów krajowych i zagranicznych	✓	✓	✓	✓

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 9 Matryca integracji celów strategicznych strategii OF Sławna z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 i Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030, Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027

Cel strategii ZIT a cele strategii i programów wyższego rzędu	**KSRR**	**SRRWZ**	**FFPZ**
Cel nadrzędny (misja): Partnerska współpraca na rzecz poprawy jakości życia naszych mieszkańców, stwarzanie atrakcyjnych warunków pobytu dla przyjezdnych z wykorzystaniem największych potencjałów obszaru oraz poprzez zniwelowanie kluczowych deficytów	✓	✓	✓
Cel główny (wizja): OF SŁAWNA w 2030+ jest miejscem: rozwijającym się w oparciu o zintegrowaną społeczność, zasoby naturalne i kulturowe oraz przyjazne warunki prowadzenia przedsiębiorczości, atrakcyjnym do życia, cechującym się czystym środowiskiem naturalnym, dobrze rozwiniętym dostępem do wysokiej jakości usług i infrastruktury oraz bogatą ofertą turystyczną bazującą na unikatowych zasobach lokalnych	✓	✓	✓

Cele szczegółowe strategii ZIT (CS)	**KSRR – cele (C)**	**SRRWZ – cele (C)**	**FFPZ – cele (C)**
CS1. Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury	**C2.** Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych; **C3.** Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie[94]	**C1.** Otwarta społeczność mieszkańców: świadomi mieszkańcy i zaangażowane społeczności - otwarte i przygotowane na wyzwania przyszłości; **C3.** Sprawny samorząd: skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych[95]	**C2.** Mieszkanki i mieszkańcy aktywni i kompetentni przez całe życie poprzez[96]; **C4.** Zaangażowanie partnerów samorządowych i społecznych[97]

[94] Cel 1 strategii ZIT wpisuje się w szczególności w kierunki interwencji Celu 2 KSRR: 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego; 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym, a także Celu 3 KSRR: 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem; 3.2. Wzmocnienie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym; 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych; 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.

[95] Cel 1 strategii ZIT wpisuje się w następujące cele SRWP: a) cel 1. Otwarta społeczność mieszkańców: 1.1. Wzmocnienie potencjału demograficznego i funkcji rodziny; 1.2. Włączenie społeczne i zapewnienie szans rozwojowych wszystkim mieszkańcom regionu; 1.3. Rozwój wspólnotowości i tworzenie kapitału społecznego; b) cel 3. Sprawny samorząd: skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych, w szczególności w zakresie: 3.2. Rozwój obszarów pozaaglomeracyjnych; 3.3. Zapewnienie zintegrowanej i wydolnej infrastruktury; 3.4. Zapewnienie wydajnych i efektywnych systemów usług publicznych; 3.5. Wzmocnienie kompetencji dla zarządzania rozwojem.

[96] Dotyczy to działań w zakresie poprawy dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach kształcenia, z uwzględnieniem kształtowania kompetencji przyszłości oraz potrzeb rynku pracy; dostosowania opieki zdrowotnej i usług społecznych do uwarunkowań demograficznych i epidemiologicznych; włączenia społeczno-gospodarcze mieszkańców regionu poprzez działania aktywizujące na rynku pracy oraz w przestrzeni integracji społecznej; włączenia transportowego.

[97] Dotyczy to działań związanych z trwałym wzrostem potencjału partnerów społecznych i organizacji pozarządowych; udziałem partnerów samorządowych i społecznych w tworzeniu wspólnych strategii i przedsięwzięć dla obszarów funkcjonalnych; wzrostem zaangażowania partnerów samorządowych i społecznych we wdrażanie Programu.

Cele szczegółowe strategii ZIT (CS)	KSRR – cele (C)	SRRWZ – cele (C)	FFPZ – cele (C)
CS2. Zielona transformacja	**C1.** Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; **C2.** Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych	**C2.** Dynamiczna gospodarka: kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu; **C3.** Sprawny samorząd: skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych. **C4.** Partnerski region: silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych	**C3.** Region odpowiedzialny ekologicznie i klimatycznie
CS3. Konkurencyjna gospodarka **CS4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka**	**C1.** Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym; **C2.** Wzmocnienie regionalnych przewag konkurencyjnych	**C2.** Dynamiczna gospodarka: kształtowanie wysokiej jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie konkurencyjności regionu; **C3.** Sprawny samorząd: skuteczny samorząd – zintegrowany region. Równość terytorialna w dostępie do wysokiej jakości usług publicznych; **C4.** Partnerski region: silna pozycja i aktywna rola w relacjach międzyregionalnych i transgranicznych	**C1.**Transformacja regionu i wzmacnianie otoczenia gospodarczego w celu niwelacji wąskich gardeł dyfuzji innowacji i wzrostu pozycji regionalnej gospodarki w globalnych łańcuchach wartości – wejście regionu w nurt Przemysłu 4.0.

Źródło: opracowanie własne.

3.2. Działania i kierunki podejmowane dla osiągnięcia celów strategicznych

3.2.1. Działania realizujące cele szczegółowe strategii

Pierwszym poziomem operacjonalizacji celów szczegółowych strategii są **działania.** Rozumiane są jako sformułowane ogólnie obszary aktywności, które zostaną podjęte dla osiągnięcia danego celu szczegółowego strategii. Do każdego celu szczegółowego strategii przyporządkowano **kierunki działań** traktowane jako wykaz planowanych działań wdrażających cel szczegółowy opisanych na poziomie wykonawczym.

Działania zostały zaprojektowane w taki sposób by każde było realizowane przez co najmniej jeden projekt, zdarza się że jeden projekt realizuje kilka działań kierunkowych, w tym także z różnych celów.

Działania, które będą podejmowane dla osiągnięcia celów strategicznych, zostały zdefiniowane w ramach współpracy partnerów tworzących OF Sławna i interesariuszy. Są one ujęte ogólnie (kierunkowo) jako obszary aktywności służące osiągnięciu zamierzonych celów szczegółowych strategii ZIT, przede wszystkim w perspektywie 2030 r. Posiadają one charakter zintegrowany i ponadlokalny oraz służą wzmacnianiu relacji funkcjonalnych OF Sławna.

Tabela 10 Działania i kierunki działań przewidziane na rzecz realizacji poszczególnych celów szczegółowych strategii ZIT OF Sławna

Cel (CS)	Działania (D) i kierunki
CS1. Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury - zintegrowana społeczność żyjąca w estetycznej i w zrównoważony sposób zagospodarowanej przestrzeni publicznej, z dostępnymi usługami poprawiającymi jakość życia	**D1.1. Funkcjonalna przestrzeń - zwiększenie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych (z poszanowaniem środowiska naturalnego i potrzeb mieszkańców):** • ukierunkowanie gospodarki przestrzennej na wzmocnienia ochrony terenów cennych przyrodniczo oraz elementów dziedzictwa kulturowego związanych z zachowaniem układów urbanistycznych i ruralistycznych, zabytków, poprawy funkcjonalności i promowania estetycznych rozwiązań • nadanie atrakcyjnych funkcji i form niewykorzystanym przestrzeniom publicznym (np. centrum Sławna) • rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni zurbanizowanych
	D1.2. Dostępne i wysokiej jakości usługi wspierające jakość życia mieszkańców: • rozbudowanie oferty i wyposażenia placówek edukacji podstawowej ułatwiających nabycie kompetencji przyszłości • wsparcie psychologiczne i pedagogiczne dla uczniów • podnoszenie kompetencji zawodowych przez nauczycieli • intensyfikacja działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej, w szczególności osób zagrożonych marginalizacją • zwiększenie dostępności usług wsparcia dla osób narażonych na wykluczenie społeczne • integracja z imigrantami, w tym z osobami z Ukrainy • poszerzanie oferty usług społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem form zdeinstytucjonalizowanych • poszerzanie zestawu e-usług publicznych i rynkowych • wzmacnianie zdolności instytucjonalnej partnertstwa
	D1.3. Rozwój infrastruktury na potrzeby dostępnych i wysokiej jakości usług wspierających jakość życia mieszkańców: • budowa, rozbudowa i modernizacja wraz z wyposażeniem instytucji kultury • budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej • rozwój infrastruktury technicznej z uwzględnieniem potrzeb ochrony środowiska, adaptacji do zmian klimatu, w szczególności wodnej i kanalizacyjnej, ciepłowiniczej, oświetleniowej • rozbudowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury telekomunikacyjnej zwiększającej dostępność do e-usług (sieć światłowodowa, informatyczna w budynkach JST i im podległych) • poprawa bezpieczeństwa na drogach
	D1.4. Stworzenie podstaw polityki zrównoważonego budownictwa, w tym mieszkaniowego

Cel (CS)	Działania (D) i kierunki
CS2. Zielona transformacja – czyste środowisko, dostępność transportowa i bezpieczeństwo energetyczne oparte na odnawialnych źródłach energii	**D2.1. Ochrona przyrody i zachowanie bioróżnorodności jako najcenniejszych walorów obszaru partnerstwa:** • ochrona cennych przyrodniczo terenów, siedlisk i gatunków, korytarzy ekologicznych, brzegu morskiego • ochrona krajobrazu w strefach silnej antropopresji • współpraca różnych podmiotów w zakresie kreowania wizerunku powiatu dbającego o środowisko przyrodnicze
	D2.2. Zwiększenie efektywności energetycznej oddziałującej na redukcję emisji gazów cieplarnianych i poprawę jakości powietrza: • wymiana źródeł ciepła z priorytetowym wykorzystaniem OZE • termomodernizacja budynków publicznych i mieszkalnych wielorodzinnych umożliwiająca poprawę efektywności energetycznej • wymiana, modernizacja systemów ciepłowniczych w budynkach publicznych i mieszkalnych
	D2.3. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego – ukierunkowana na niezależność energetyczną: • dynamizacja działań w obszarze oszczędzania energii w sektorze publicznym, prywatnym i obywatelskim • zwiększenie udziału OZE w produkcji energii i budowanie magazynów energii • udział społeczności lokalnej w konsumpcji produkowanej zielonej energii (wspólnoty energetyczne)
	D2.4. Adaptacja do zmian klimatu – podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu i zagrożeń naturalnych: • zwiększanie retencjonowania wód i promowanie działań w tym zakresie (w tym w celu zapobiegania powodziom i suszy) • powiększanie i uatrakcyjnianie obszarów zielonych na obszarach zurbanizowanych • inwestowanie i wspieranie inicjatyw w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury
	D2.5. Stworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na OF i poprawa skomunikowania z otoczeniem: • budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury poprawiającej powiązania transportowe na obszarze partnerstwa (drogowej, kolejowej – zabezpieczenie terenów i lobbying na rzecz regionalnych i krajowych inwestycji kolejowych m.in. rozbudowy linii kolejowej nr 418 Sławno - Darłowo z wydłużeniem do Darłówka i dalszego przedłużenia i połączenia się z linią 202 na wysokości miejscowości Wiekowo) • rozwój elektromobilności • usprawnienie organizacji publicznego transportu zbiorowego (w tym dostosowanie rozkładu jazdy autobusów, busów, rozmieszczenia przystanków, go transport na żądanie, systemy biletowe) • budowa, rozbudowa, modernizacja infrastruktury wspierającej zrównoważoną mobilność miejską (drogi rowerowe, ciągi piesze, przekształcenie dworców autobusowo-kolejowych w centra przesiadkowe w Darłowie i Sławnie itp.) • inwestycje w niskoemisyjny tabor komunikacji zbiorowej • promowanie rozwoju intermodalnego transportu
	D2.6. Edukacja wzmacniająca świadomość mieszkańców OF w zakresie zrównoważonego rozwoju: • podejmowanie i wspieranie działań edukacyjnych w zakresie odpowiedzialnego rozwoju • rozwój kompetencji mieszkańców w zakresie zielonych umiejętności wspierających gospodarkę niskoemisyjną, w obiegu zamkniętym

Cel (CS)	Działania (D) i kierunki
CS3. Konkurencyjna gospodarka - dobrze rozwijająca się różnorodna, konkurencyjna, perspektywiczna działalność gospodarcza, wykorzystująca w sposób zrównoważony lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, ludzkie i infrastrukturalne	**D3.1. Stymulowanie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości:** • wyznaczenie profilu i specjalizacji w zakresie edukacji ponadpodstawowej i dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy (włączenie przedsiębiorców do systemu edukacji) • rozwój infrastruktury edukacji zawodowej i ustawicznej • zwiększenie użyteczności zawodowej mieszkańców poprzez kursy, przekwalifikowania, studia podyplomowe • wsparcie srebrnej gospodarki • wsparcie dla nowopowstających przedsiębiorstw
	D3.2. Polityka proinwestycyjna - poprawa atrakcyjności inwestycyjnej obszaru na rzecz wzrostu potencjału zatrudnienia, w tym wspólna oferta inwestycyjna: • identyfikacja terenów o potencjale gospodarczym wraz z analizą dostępności i atrakcyjności tych terenów • wsparcie w procesie przygotowania (aspekty formalne) i uzbrajania terenów inwestycyjnych • wspólna sprofesjonalizowana obsługa inwestorów (w tym usprawnienie działań administracyjnych w zakresie obsługi inwestorów) • prowadzenie wspólnej promocji gospodarczej
	D3.3. Wzmacnianie profilu gospodarczego obszaru funkcjonalnego – rozwój sektorów kluczowych i nowych branż, promowanie lokalnych specjalizacji oraz powiazań między nimi, w szczególności w zakresie usług portowych i transportowo-logistycznych, przemysłu drzewnego, przetwórstwa rolno-spożywczego, sektora OZE: • aktywizacja współpracy między JST i podmiotami gospodarczymi, edukacyjnymi itp., inicjowanie działań zmierzających do zrzeszania i sieciowania przedsiębiorstw z OF, integracja środowisk gospodarczych • tworzenie warunków ułatwiających przedsiębiorcom kontakty regionalne i międzynarodowe • utworzenie platformy sprzedaży lokalnych produktów (przemysłowych i rolno-spożywczych)

Cel (CS)	Działania (D) i kierunki
CS4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego - spójnie zdefiniowany obszar funkcjonalny na mapie turystycznej województwa zachodniopomorskiego z rozwiniętą infrastrukturą i produktami skierowanymi do turystów krajowych i zagranicznych	**D4.1 Tworzenie i rozwój zintegrowanych produktów turystycznych wyznaczających markę turystyczną:** • turystyka wodna • turystyka aktywna: rowerowa, ekstremalna • turystyka wypoczynkowa: aktywny relaks, dla ciała i ducha, uzdrowiskowa, karawaning • turystyka przyrodnicza i edukacyjna • turystyka kulturowa • turystyka kulinarna • turystyka slow/etniczna, agroturystyka • turystyka konferencyjno-szkoleniowa
	D4.2. Rozwój infrastruktury turystycznej na OF: • budowa i modernizacja infrastruktury związanej z dziedzictwem historyczno-kulturowym na rzecz wzmacniania potencjału turystycznego • budowa i modernizacja infrastruktury, w tym sportowo-rekreacyjnej, na rzecz wzmacniania potencjału turystycznego • rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej jako czynników wzmacniających potencjał turystyczny
	D4.3. Profesjonalizacja kadr w sektorze turystycznym: • współczesne trendy w turystyce, w szczególności w agroturystyce i turystyce wiejskiej • stworzenie systemu doskonalenia kompetencji branżowych • zarządzanie zasobami ludzkimi w turystyce, samozatrudnienie i zatrudnienie pracowników, rozwój kompetencji wspierających tworzenie pozarolniczych miejsc pracy, aktywizacja mieszkańców w zakresie obsługi ruchu turystycznego • narzędzia promocji obiektów agroturystyki i turystyki wiejskiej, online marketing, portale rezerwacyjne, tworzenie oferty, kreowanie wizerunku
	D4.4. Partnerstwo na rzecz turystyki i efektywna komunikacja marketingowa stanowiąca podstawę kreowania pozytywnego wizerunku turystycznego OF Sławna: • stworzenie systemu informacji i promocji turystycznej z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi komunikacji społecznej • kooperacja pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie kreowania oferty i spójnego wizerunku turystycznego obszaru • kształtowanie świadomości społecznej dotyczącej potencjału turystycznego obszaru

Źródło: opracowanie własne.

3.2.2. Kierunki działań wykraczających poza horyzont realizacji strategii

Wyzwania, przed którymi stoi Unia Europejska w realizacji celów polityki spójności do 2050 r. zawarte w dokumencie *Spójność w Europie do 2050 r. Ósmy raport na temat spójność społeczna i terytorialna*[98] dotyczą praktycznie wszystkich kluczowych kwestii wyrażonych w celach strategii ZIT OF Sławna. Złożone procesy społeczne, gospodarcze, środowiskowe przebiegające na różnych poziomach od globalnego po lokalny, charakteryzuje długoterminowa perspektywa zachodzących przemian. Mierzenie się z nimi, szczególnie w obszarach tj. zmian klimatycznych, transformacji ekologicznej i cyfrowej[99], problemów demograficznych, społecznych i gospodarczych wymaga systemowego podejścia, w tym do budowania odporność na pułapki rozwojowe, wzmacnianie powiązań funkcjonalnych o znacznie lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym.

Realizacja niżej wymienionych kierunków w terminie wykraczającym poza 2030 r., uwzględniając także kompleksowość i mnogości zadań, ograniczonych możliwości samorządów w finansowaniu inwestycji, niejednokrotnie zależność sukcesu wdrożeniowego od współpracy z podmiotami zewnętrznymi (np. konieczność uzgodnień międzysektorowych) oraz inne ryzyka mogące się zmaterializować, pozwoli na pełniejsze osiągnięcie celów strategii ZIT OF Sławna:

- Funkcjonalna przestrzeń - zwiększenie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych;
- Rozwój infrastruktury na potrzeby dostępnych i wysokiej jakości usług publicznych wspierających jakość życia mieszkańców - głownie w zakresie infrastruktury technicznej i bezpieczeństwa na drogach;
- Stworzenie podstaw polityki mieszkaniowej i budownictwa zrównoważonego;
- Ochrona przyrody i zachowanie bioróżnorodności jako najcenniejszych walorów obszaru partnerstwa;
- Zwiększenie efektywności energetycznej oddziałującej na redukcję emisji gazów cieplarnianych i poprawę jakości powietrza;

[98] Spójność w Europie do 2050 r. Ósmy raport na temat spójność społeczna i terytorialna, https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/publications/communications/2022/cohesion-in-europe-towards-2050-8th-cohesion-report_pl.

[99] Obejmuje to m.in. cele polityki Unii Europejskiej w zakresie osiągnięcia neutralności klimatycznej przez gospodarkę europejską czy przeniesienia transportu z samochodowego do przyjaznych środowisku gałęzi transportu, w tym transportu kolejowego oraz zmniejszenie emisji szkodliwych substancji do środowiska wprost definiują cele w horyzoncie 2050 r. Szerzej: Europejski Zielony Ład, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl ; Biała Księga - Transport do 2050 roku, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0144&from=PL.

- Poprawa bezpieczeństwa energetycznego – ukierunkowana na niezależność energetyczną;
- Adaptacja do zmian klimatu – podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu i zagrożeń naturalnych;
- Stworzenie spójnego, zrównoważonego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na OF i poprawa skomunikowania z otoczeniem.

3.3. Rezultaty strategiczne

Realizacja każdego celu strategicznego skutkuje określonymi rezultatami strategicznymi (RS), które są skumulowaną korzyścią odniesioną przez beneficjentów strategii ZIT OF Sławna. Koncentrują się one na podniesieniu jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjności dla turystów zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowo-przestrzennym w oparciu o endogeniczny potencjał OF. Misja, wizja i cele szczegółowe wyrażają zmianę jaka nastąpi w wyniku ich osiągnięcia poprzez ukierunkowane wykorzystanie potencjałów oraz redukowanie lub eliminowanie deficytów OF Sławna.

Efektywność procesu dążenia do osiągnięcia oczekiwanych rezultatów strategicznych wymaga monitorowania działań m.in. skwantyfikowanej ich postaci. Przez wskaźnik rezultatu strategicznego (WRS) rozumiemy zdefiniowaną na poziomie celu miarę stopnia osiągnięcia danego celu. Rezultaty strategiczne wraz ze wskaźnikami, przyjętymi w FEPZ 2021-2027, prezentuje Tabela 11.

Tabela 11 Rezultaty strategiczne poszczególnych celów i ich wskaźniki

Produkt i rezutaty	Wskaźnik produktu	Wartość bazowa	Wartość docelowa
CS 1. Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury - zintegrowana społeczność żyjąca w estetycznej i w zrównoważony sposób zagospodarowanej przestrzeni publicznej, z dostępnymi usługami poprawiającymi jakość życia			
Rezultat [WRS 1]	Liczba użytkowników nowych i zmodernizowanych usług lub placówek publicznych [użytkownicy/rok]	0	3 000
Produkt [WP 1.1]	Liczba zrealizowanych projektów w zakresie atrakcyjnego miejsca do życia blisko natury [szt.]	0	12
Produkt [WP 1.2]	Liczba podmiotów, które rozszerzyły ofertę lub podniosły jakość oferowanych usług społecznych [podmioty]	0	6
CS 2. Zielona transformacja – czyste środowisko, dostępność transportowa i bezpieczeństwo energetyczne oparte na odnawialnych źródłach energii			
Rezultat [WRS 2]	Liczba ludności odnosząca korzyści ze środków na rzecz zielonej tranfromacji [osoby][100]	0	50 574
Produkt [WP 2.1]	Liczba projektów zrealizowanych w zakresie zielonej transformacji [szt.]	0	8
Produkt [WP 2.1]	Liczba budynków o udoskonalonej charakterystyce energetycznej [szt.]	0	11
CS. 3 Konkurencyjna gospodarka - dobrze rozwijająca się różnorodna, konkurencyjna, perspektywiczna działalność gospodarcza, wykorzystująca w sposób zrównoważony lokalne zasoby przyrodnicze, kulturowe, ludzkie i infrastrukturalne			
Rezultat [WRS 3]	Liczba podmiotów prowadzących działalność na terenach inwestycyjnych lub instytucji otoczenia biznesu objętych wsparciem [szt.]	0	1
Produkt [WP 3.1]	Liczba projektów zrealizowanych w zakresie konkurencyjnej gospodarki [szt.]	0	1
CS 4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego - spójnie zdefiniowany obszar funkcjonalny na mapie turystycznej województwa zachodniopomorskiego z rozwiniętą infrastrukturą i produktami skierowanymi do turystów krajowych i zagranicznych			
Rezultat [WRS 4.1]	Roczna liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem [użytkownicy/rok]	0	20 000
Produkt [WP 4.1]	Liczba zrealizowanych projektów w zakresie zrównoważonej i jakościowo atrakcyjnej turystyki opartej na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego [szt.]	0	9
Produkt [WP 4.2]	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem [szt.]	0	9

Źródło: opracowanie własne.

[100] Wartość wskaźnika określono na podstawie prognozy GUS do 2060 r. Według GUS, łącznie populacja JST tworzących OF Sławna w 2030 r. ma wynieść 50 574 osoby. Wskaźnik zostanie osiągnięty po zrealizowaniu ostatniego przedsięwzięcia z listy A w tym zakresie. Źródło: Prognoza ludności na lata 2023-2060. Aneks Prognoza ludności dla gmin na lata 2023-2040, GUS, https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/prognoza-ludnosci/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060,11,1.html.

4. Wymiar przestrzenny w strategii rozwoju obszaru partnerstwa

4.1. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru partnerstwa

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej przedstawia lokalizację hierarchicznych elementów sieci osadniczej i różnych form działalności, powiązań transportowych i infrastrukturalnych oraz obszarów i powiązań przyrodniczych. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Partnerstwa OF Sławna przedstawiono w rozdziałach 4.1.1. – 4.1.5. z wykorzystaniem ustaleń Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (przyjętego uchwałą Nr XVII/214/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 czerwca 2020 r.), w którym określono podstawowe elementy struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru Partnerstwa w perspektywie roku 2030+.

Ryc. 16 Sieć miast Partnerstwa i w jego otoczeniu wg liczby ludności

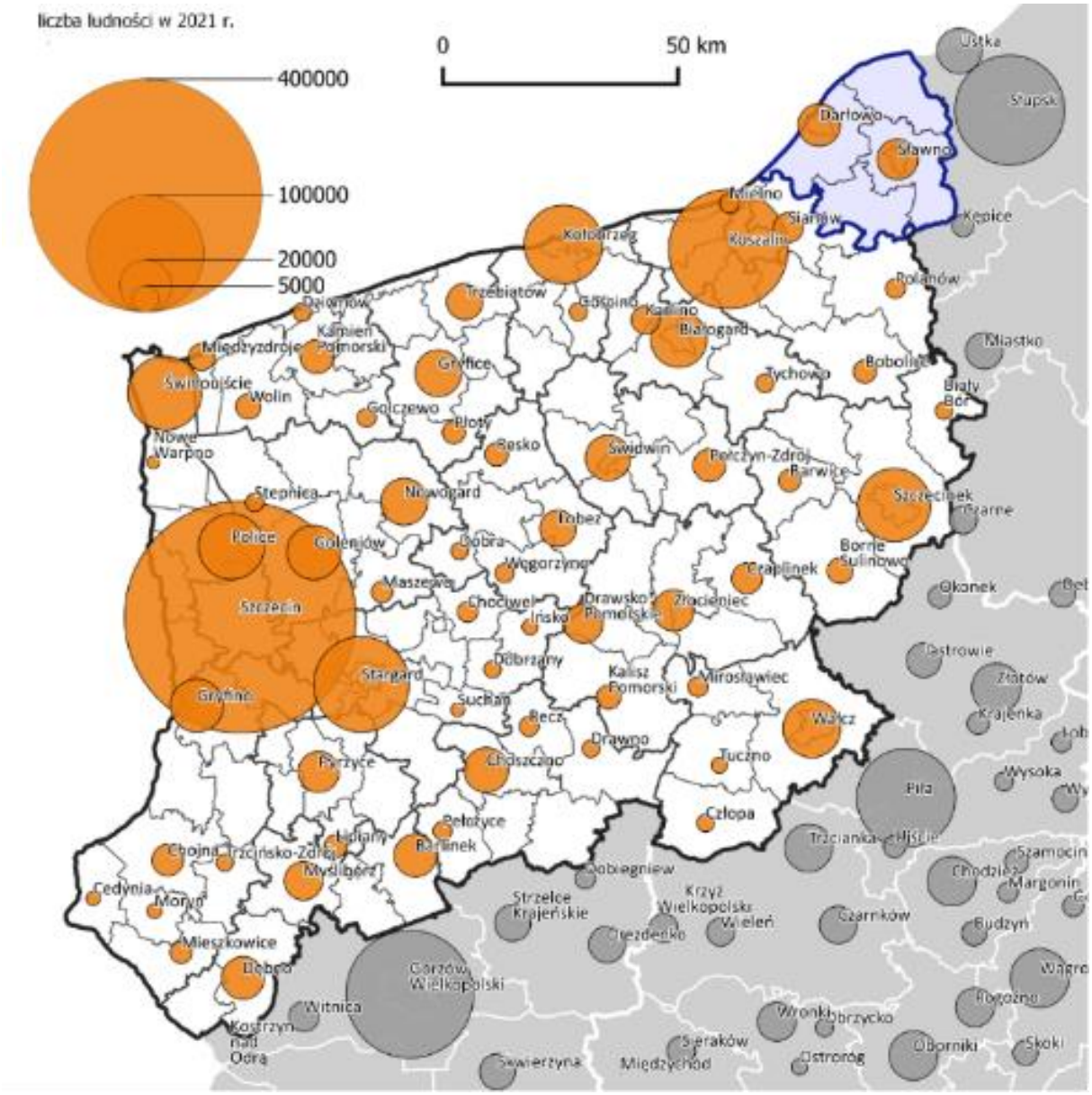

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.1.1. Położenie obszaru partnerstwa w regionie/kraju struktura sieci osadniczej

Obszar partnerstwa tworzy najbardziej wysunięty na północny-wschód województwa zachodniopomorskiego powiat sławieński. Jest on również najbardziej oddalony od stolicy województwa. Powiat znajduje się mniej więcej w połowie drogi między byłymi miastami wojewódzkimi: Koszalinem i Słupskiem. Powiązania funkcjonalne wskazują na silniejsze powiązania Darłowa z Koszalinem, a Sławna ze Słupskiem.

W Partnerstwie OF Sławna znajdują się tylko dwa miasta (Sławno i Darłowo) oraz 109 miejscowości wiejskich. Odsetek ludności miejskiej wynosi 46,4%. Jest niższy niż wskaźnik krajowy (59,8%) i niższy od wskaźnika dla województwa zachodniopomorskiego (68,1%).

Miasta i większe ośrodki wiejskie zapewniają obsługę ludności w zakresie usług. Im wyższa pozycja miejscowości w strukturze sieci osadniczej, tym więcej i bardziej specjalistycznych usług może zapewnić miejscowość. Analiza sieci osadniczej w planie zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego w oparciu o współczynnik unikalności usług, pozwoliła określić, że: Sławno i Darłowo stanowią najważniejsze **ośrodki o funkcjach ponadlokalnych**. Sieć uzupełniają **wiejskie ośrodki podstawowe**: Malechowo i Postomino oraz **wiejskie ośrodki wspomagające, pierwszego rzędu** Jarosławiec, Bobrowice, Ostrowiec i Lejkowo oraz **drugiego rzędu** w gminie Postomino: Korlino, Pieszcz, Staniewice, w gminie Darłowo: Dąbki, Drozdowo, Stary Jarosław, Słowino, Jeżyce, Dobiesław, w gminie Malechowo: Pękanino, Sulechowo i w gm. Sławno: Warszkowo, Sławsko, Wrześnica, Żukowo.

4.1.2. Środowisko przyrodnicze – zasoby, ochrona, system powiązań przyrodniczych

Centralna część powiatu stanowi fragment równiny Słupskiej przeciętej dolinami Wieprzy oraz Grabowej. Obie rzeki otaczają równinę, aby spotkać się niemal przy ujściu do Bałtyku w Darłowie. Na terenie powiatu występują trzy jeziora przybrzeżne – dawne zatoki morskie odcięte od morza przez mierzeje - jeziora: Bukowo, Kopań i Wicko. Na południu kilka jezior wytopiskowych, z których największe to jezioro Łętowskie.

Ryc. 17 Partnerstwo OF Sławna – Struktura sieci osadniczej

Rysunek na następnej stronie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

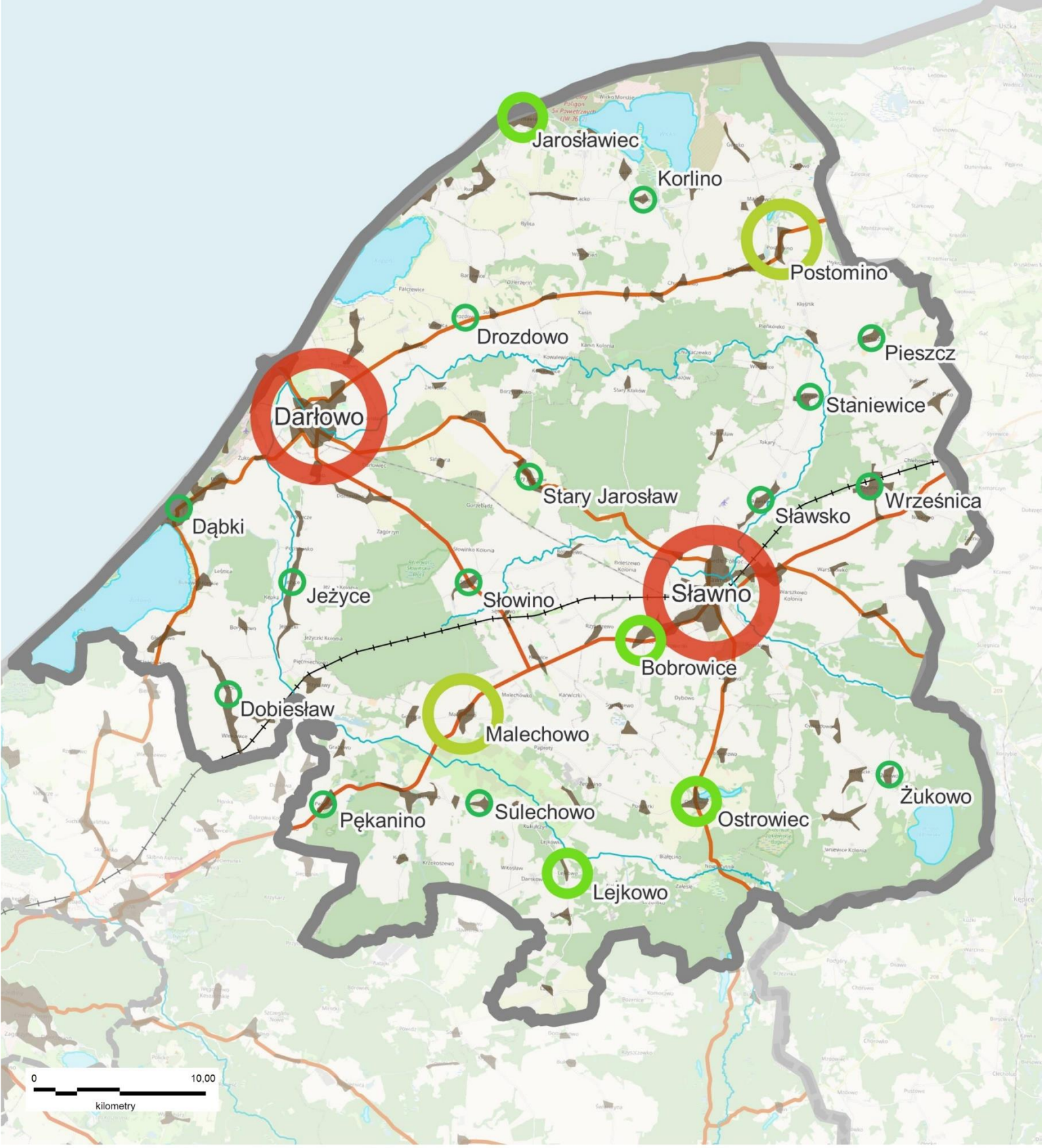

SIEC OSADNICZA - OŚRODKI

ponadlokalny

podstawowy gminny

gminny pierwszego rzędu

gminny drugiego rzędu

Grunty rolne zajmują 40% powierzchni powiatu, ich rozmieszczenie jest dość równomierne. W poszczególnych gminach zajmują one od 36% (w gminie wiejskiej Sławno) do 47% (w gminie wiejskiej Postomino). Lasy zajmują 30% powierzchni powiatu. Największe kompleksy leśne to znajdujące się w jego centralnej części: Starokrakowskie Lasy (północno - zachodnia część wiejskiej gminy Sławno) i duży kompleks leśny na południe od Darłowa. Kolejnymi dużymi kompleksami leśnym są lasy porastające krawędzie pradolin i pasmo moren czołowych na południu powiatu.

Na terenie powiatu sławieńskiego występują poniższe formy ochrony przyrody:

- Obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000: PLB 990002 Przybrzeżne wody Bałtyku,
- Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000:
    - PLH 320041 Jezioro Bukowo, GW Darłowo,
    - PLH 320059 Jezioro Kopań, GW Darłowo - Postomino,
    - PLH 220024 Przymorskie Błota, GW Postomino,
    - PLH 220038 Dolina Wieprzy i Studnicy, GW Darłowo, GW Postomino, GW Sławno,
    - PLH 320016 Słowińskie Błota, GW Darłowo,
    - PLH 320053 Dolina Bielawy, GW Malechowo,
    - PLH 320003 Dolina Grabowej, GW Malechowo,
    - PLH 320008 Janiewickie Bagno, GW Sławno,
- Rezerwaty przyrody: Zaleskie Bagna (GW Postomino), Słowińskie Błota (GW Darłowo), Sławieńskie Dęby (GW Sławno), Janiewickie Bagno (GW Sławno),
- Obszary Chronionego Krajobrazu:
    - OCK 12 Koszaliński Pas Nadmorski, GW Darłowo,
    - OCK 18 Pas Pobrzeża na zachód od Ustki, GW Postomino,
    - OCK 11 Jezioro Łętowskie oraz okolice Kępic, GW Sławno,
- 43 użytki ekologiczne;
- 467 pomników przyrody.

W waloryzacji przyrodniczej województwa zaproponowano powołanie zespołów przyrodniczo-krajobrazowych: „Dolina Reknicy" (GW Malechowo), „Dolina Wieprzy" (GW Postomino), „Wzgórza Barzowickie" (GW Postomino).

Ryc. 18 Partnerstwo OF Sławna – Ochrona i kształtowanie środowiska, system powiązań przyrodniczych

Rysunek na następnej stronie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Formy ochrony przyrody na podstawie ustawy o ochronie przyrody

istniejące	proponowane	
16	16	rezerwaty przyrody
Inski PK	Koszaliński PK	parki krajobrazowe (PK)
OCK4		obszary chronionego krajobrazu (OCK)
PLB320018		Natura 2000 obszary specjalnej ochrony ptaków
PLH320069		Natura 2000 obszary mające znaczenie dla Wspólnoty
		otuliny parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych

Korytarze ekologiczne

- korytarz powietrzny - sezonowych migracji ptaków o znaczeniu ponadregionalnym
- korytarze lądowe (płatowe) - migracji dużych ssaków o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym
- korytarze wodne - obejmujące doliny rzeczne o znaczeniu regionalnym

Obszary chronione na podstawie innych ustaw i przepisów szczególnych

istniejące

- lasy ochronne
- leśne kompleksy promocyjne
- kompleksy glebowe o najwyższej przydatności rolniczej (pszenny bardzo dobry i pszenny dobry)
- 136 główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP)

Kopaliny

eksploatowane	nieeksploatowane	
wt	pz	udokumentowane złoża surowców mineralnych
	p	perspektywiczne złoża surowców mineralnych

rodzaj kopaliny:

rn	- ropa naftowa	kj	- kreda jeziorna	pż	- piasek ze żwirem	kn	- kruszywa naturalne
gz	- gaz ziemny	p	- piasek	ż	- żwir	wl	- wody lecznicze
icb	- surowce ilaste	pf	- piasek formierski	t	- torf	wt	- wody termalne
		pk	- piasek kwarcowy	wma	- wapienie i margle		

istniejące tereny górnicze

4.1.3. Zabytki i krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy OF Sławna jest materialnym świadectwem bogatej historii tych terenów, wynikiem ścierania się wpływów zachodnioeuropejskich, polskich, skandynawskich. O odrębności i specyfice regionu stanowią m.in. dwa ośrodki miejskie Sławno i Darłowo (z XIV w. zamkiem Książąt Pomorskich) o średniowiecznych układach przestrzennych, charakterystyczna XIX w. wiejska zabudowa ryglowa o kontrastowej czarno-białej kolorystyce - część położonej na obszarze województw zachodniopomorskiego i pomorskiego „Krainy w Kratę", ceglane i kamienne kościoły o rodowodzie średniowiecznym oraz charakterystyczne dla strefy nadmorskiej latarnie morskie w Darłowie i Jarosławcu (obie z XIX w.). Na szczególną uwagę zasługuje kościół w Krupach, przykład gotyckiej budowli sakralnej z przełomu XIV/XV w. W układach ruralistycznych powiatu przeważają wsie o średniowiecznym rodowodzie. Występują zagrody czworoboczne, niekiedy o charakterze zamkniętym z chałupami ulokowanymi w głębi podwórza i budynkami bramnymi na froncie siedlisk. Spośród zabudowy wiejskiej mieszkalnej na uwagę zasługują zachowane charakterystyczne zabudowania w konstrukcji ryglowej oraz nieliczne, zachowane domy na wzorze saskim (np. w Krupach).

Ważnym elementem krajobrazu jest zachowany zespół portowy w Darłowie, a także elektrownia wodna (rzeczna) z początków XX w. W mieście pojawiają się również elementy zabudowy kurortowej.

Przez obszar przebiegają ważne szlaki kulturowe m.in. Europejski Szlak Gotyku Ceglanego, Droga św. Jakuba, Szlak Cysterski oraz Szlak Gryfitów.

W krajobrazie kulturowym województwa wyróżniono trzy Obszary Kulturowo-Krajobrazowe położone na obszarze Partnerstwa, są to: OKK9 „Dolina Grabowej", OKK17 „Kraina w Kratę", OKK30 „Zachodniopomorski Pas Nadmorski".

W PZPWZ zaproponowano ustanowienie trzech pomników historii na terenie przedmiotowego partnerstwa: zamek Książąt Pomorskich i założenie staromiejskie w Darłowie oraz kościół pw. Matki Boskiej Ostrobramskiej w Krupach. Dodatkowo zalecono m.in. uwzględnienie w polityce gmin obszarów spełniających kryteria parków kulturowych: PK 11 „Krupianka", PK 19 „Borkowo", PK 32 „Łącko" oraz rekomenduje objęcie ochroną układów urbanistycznych i ruralistycznych poprzez wpisanie ich do rejestru zabytków: Rp7. Łącko, Rp13. Sławsko, Rp14. Słowino.

Ryc. 19 Partnerstwo OF Sławna – Zabytki i krajobraz kulturowy

Rysunek na następnej stronie.

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

GOSPODARKA

Strefy aktywności ekonomicznej

- podstrefy specjalnych stref ekonomicznych

Turystyka

istniejące / proponowane

- sieć priorytetowych tras rowerowych Pomorza Zachodniego
- rzeki predysponowane do rozwoju szlaków kajakowych

ZABYTKI I KRAJOBRAZ KULTUROWY

Formy ochrony zabytków

istniejące / proponowane

- historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne
- parki kulturowe

Krajobraz kulturowy

- OKK — obszary kulturowo-krajobrazowe (OKK)

4.1.4. Transport i komunikacja

Główny węzeł transportowy powiatu sławieńskiego stanowi miasto Sławno, gdzie krzyżują się trasy drogi krajowej nr 6 na kierunku zachód-wschód oraz główne drogi wojewódzkie. Droga S6 to jeden najbardziej obciążanych transportowo odcinków w regionie, a dodatkowo na obszarze powiatu nie cała droga została zmodernizowana jeszcze do klasy S. Drugi węzeł transportowy, skupiający ruch w obszarze nadmorskim stanowi miasto Darłowo. Prowadzi do niego droga krajowa DK37 oraz droga wojewódzka DW203 prowadząca wzdłuż obszaru nadmorskiego.

Układ infrastruktury kolejowej składa się obecnie z dwóch linii kolejowych: linii 202 przechodzącej centralnie przez środek powiatu na kierunku zachód-wschód oraz odchodzącej od niej linii 418. Linia 202 nie jest wykorzystywana do mobilności wewnątrz obszarowej, ponieważ przebiega przez obszary leśne i mało zaludnione. Linia 418 to linia znaczenia miejscowego, niezelektryfikowana, jednotorowa, która łączy Sławno z Darłowem. Postulowana jest konieczność przebudowy linii poprzez wydłużenie jej do Darłówka i połączenia z linią 202 na wysokości miejscowości Wiekowo. Oferta transportu kolejowego w ramach linii 202 (trasa Koszalin – Sławno – Słupsk) jest szeroka (ok 20 par połączeń), natomiast oferta linii 418 na odcinku Sławno – Darłowo to 6 par połączeń zapewnionych przez przewozy regionalne.

Komunikacja publiczna organizowana przez gminy ma charakter głównie związany z organizacją przewozów szkolnych - na trasach podporządkowanych dowozom uczniów. W ostatnich latach część gmin podjęła inicjatywę na rzecz uruchomienia linii przewozowych korzystając m.in. ze środków Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych. Wyniki naborów na 2022 r. wskazują, że o dofinansowanie przewozów wystąpiły Powiat Sławieński i Gmina Postomino, a łączna długość dofinansowanych linii wyniosła: 636,8 km[101]. W systemie drogowych przewozów pasażerskich dominuje **transport zbiorowy organizowany przez prywatnych przewoźników** koncesjonowanych przez władze samorządowe. Komunikacja publiczna wymaga rozwoju, opartego na kompleksowym i długoterminowym planie, w celu poprawy spójności terytorialnej OF i eliminacji śladu węglowego.

Kluczowe znaczenie w realizacji infrastruktury ma ukończenie drogi ekspresowej S6 (łącznie z obwodnicą Sławna) planowane na 2025 r., w tym na OF Sławna powstanie 6 węzłów (Malechowo, Karwice i Bobrowice, Sławno, Warszkowo, Wrześnica).

W kontekście rozwoju sieci kolejowej zakładana jest modernizacja i rozbudowa linii nr 202 i 418 z analizowaną możliwością przedłużenia linii 418 do Darłówka i dalej do

[101] T. Turczyn, W powiecie sławieńskim znikną białe plamy komunikacyjne - autobusowe od 1 stycznia 2022 r., https://slawno.naszemiasto.pl/w-powiecie-slawienskim-znikna-biale-plamy-komunikacyjne/ar/c4-8612895.

włączenia na wysokości między Wiekowem a Skibnem (na okres przygotowywania strategii nie jest ustalony ostatecznie przebieg linii).

Ryc. 20 Partnerstwo OF Sławna – Transport i komunikacja

Rysunek na następnej stronie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Drogowy

istniejące	w realizacji	projektowane/planowane	
S11			drogi ekspresowe (S)
20			pozostałe drogi krajowe (GP, G)
151			drogi wojewódzkie (GP, G, Z)
			drogi powiatowe
			węzły drogowe

Kolejowy

istniejące

401 / 403	linie pierwszorzędne linie drugorzędne
● / •	kolejowe stacje węzłowe / przystanki

Lotniczy

istniejące	planowane	
		lotniska
		lądowiska samolotowe
Ⓗ / Ⓗ		lądowiska śmigłowcowe (wg. rejestru ULC) sanitarne LPR / pozostałe
		lotnicze urządzenia naziemne (LUN), wraz ze strefami ograniczonej zabudowy

4.1.5. Infrastruktura techniczna i OZE

Zaopatrzenie w energię elektryczną powiatu, w zasadniczym stopniu, zapewnia krajowy system energetyczny. Przez obszar powiatu przebiegają trzy linie energetyczne. Linia elektroenergetyczna 400 kV biegnie od Słupska, przez gminy Sławno, Malechowo i dalej w kierunku Sianowa. Równolegle do niej, w niedalekim sąsiedztwie przebiega linia 110 kV, biegnąca w kierunku Gdańska. Linia 110 kV przebiega w północnej części powiatu po trasie Ustka – Postomino – Darłowo z odgałęzieniem do Marszewa i projektowanym odejściem na Jarosławiec.

Zakłada się dalszą budowę, przebudowę i modernizację elektroenergetycznej sieci przesyłowej i dystrybucyjnej. Rozwój generacji prosumenckiej z mikroźródeł wymaga przebudowy sieci średniego i niskiego napięcia, głównie na obszarach gmin wiejskich oraz mniejszych miast. Przewidywany rozwój elektromobilności wymaga budowy sieci punktów ładowania pojazdów elektrycznych.

Dostęp do gazu sieciowego na terenie powiatu zapewnia gazociąg wysokiego ciśnienia dn >500 mm biegnący od granicy z powiatem słupskim przez Sławno i Malechowo do granicy powiatem koszalińskim. Dodatkowe odgałęzienie gazociągu na wysokości Bobrowic prowadzi do Darłowa (gazociąg wysokiego ciśnienia dn <500 mm). Stacje gazowe umożliwiające redukcję ciśnienia i dalsze rozprowadzanie gazu do odbiorców znajdują się w okolicach Sławna, Malechowa i Darłowa.

Zakłada się dalszą budowę, przebudowę i modernizację gazowych sieci przesyłowych oraz obiektów systemowych.

Energetyka wiatrowa. W powiecie sławieńskim **występują jedne z najlepszych warunków rozwoju energetyki wiatrowej w Polsce**. Według stanu na dzień 31.12.2021 r. na terenie powiatu sławieńskiego funkcjonowało 48 farm i instalacji wiatrowych o łącznej mocy 635,5 MW, w tym 27 w gminie wiejskiej Darłowo o łącznej mocy 258,4 MW, 7 w gminie wiejskiej Malechowo o łącznej mocy 189,3 MW, 13 w gminie wiejskiej Postomino o łącznej mocy 137,9 MW oraz 1 farma wiatrowa w gminie wiejskiej Sławno o mocy 50,0 MW.

Zakłada się dalszy rozwój energetyki wiatrowej w oparciu o wyniki analiz możliwości lokalizacyjnych, prowadzonych przez zainteresowanych inwestorów.

Energia słoneczna. W powiecie sławieńskim na dzień 31.12.2021 r. funkcjonowało 6 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 33,3 MW, w tym 1 duża farma fotowoltaiczna w gminie wiejskiej Postomino o mocy ok. 30 MW oraz po 1 małej instalacji fotowoltaicznej w Bukowie Morskim i w Dąbkach w gminie wiejskiej Darłowo oraz w Baniewie, Białęcinie i Święcianowie w gminie wiejskiej Malechowo.

Zakładany jest rozwój instalacji solarnych na terenie całego Partnerstwa, w formach rozproszonych, wykorzystujących dogodne warunki lokalizacyjne, w tym możliwości przyłączenia instalacji do sieci elektroenergetycznej, przy zachowaniu zasad określonych w rozdz. 4.2.4.2. pkt 3.

Energetyka geotermalna. Powiat sławieński nie zalicza się do obszarów perspektywicznych dla poszukiwania i ujmowania wód termalnych, a tym samym rozwoju geotermii głębokiej.

Energetyka wodna. W powiecie sławieńskim działają 3 małe elektrownie wodne o łącznej mocy 0,6 MW: w Darłowie, w Nowym Żytniku oraz w Pomiłowie.

Zakładana jest możliwość dalszego rozwoju energetyki wodnej oraz małej retencji wodnej (niekoniecznie związanej z energetyką) oraz mikroretencji jako działań adaptacyjnych do zmian klimatu.

Ryc. 21 Partnerstwo OF Sławna – Infrastruktura techniczna i OZE

Rysunek na następnej stronie.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego.

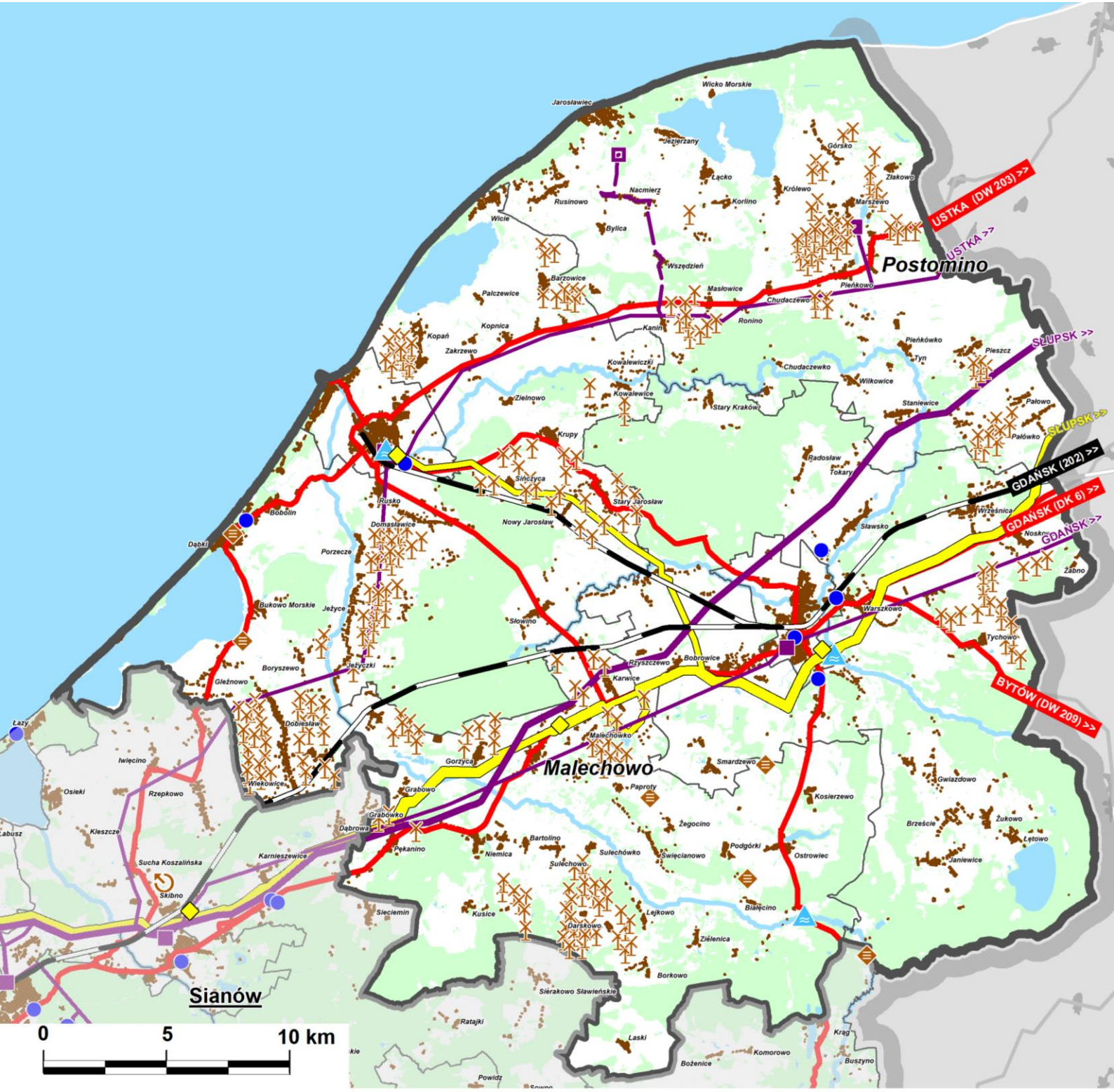

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Elektroenergetyka

- elektroenergetyczne linie przesyłowe 400kV
- elektroenergetyczne linie dystrybucyjne 110kV
- stacje elektroenergetyczne 110/15kV, 220/110kV, 400/220/110kV

Gospodarka wodno-ściekowa

- ujęcia wody o wydajności powyżej 100m3/h
- oczyszczalnie ścieków dla aglomeracji
- komunalne oczyszczalnie ścieków poza aglomeracjami ściekowymi

Odnawialne źródła energii (OZE)

- elektrownie wiatrowe
- instalacje biogazowe
- farmy fotowoltaiczne - powyżej 0,75 MW
- małe elektrownie wodne - powyżej 50 kW

Gazownictwo

- gazociągi wysokiego ciśnienia (gaz wysokometanowy) Dn > 500, Dn < 500
- stacje gazowe (gaz wysokometanowy)

4.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie polityki przestrzennej

Na terenie partnerstwa OF Sławna, obejmującego gminy miejskie Sławno i Darłowo oraz gminy wiejskie Sławno, Darłowo, Malechowo i Postomino, **przeważają regularne, zaplanowane formy osadnicze: planowa zabudowa miejska oraz wsie o dużym stopniu koncentracji**. Nieliczne miejscowości charakteryzują się znaczną rozciągłością typową dla wsi jednodrożnych.

Miejscowości nadmorskie to dwa pasma zabudowy rozciągające się między jeziorami Bukowo, Kopań i Wicko. Pierwsze pasmo to zabudowa wsi Dąbki, Bobolin, Cisowo, Kopań i miasta Darłowa. Drugie pasmo to zabudowa złożona z miejscowości wiejskich Wicie, Radziszkowo, Rusinowo i Jarosławiec.

W ostatnich dziesięcioleciach nastąpiły i nadal następują żywiołowe, **słabo kontrolowane procesy powstawania zabudowy mieszkaniowej i letniskowej** lokalizowanej w szczególności na terenach rolnych wokół miejscowości nadmorskich. Zabudowa letniskowa charakteryzuje się w dużym stopniu niską jakością architektoniczną, stanowiąc często zagospodarowanie o znamionach tymczasowości, nierzadko lokalizowana jest niezgodnie z kierunkami rozwoju wyznaczonymi w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz z przeznaczeniem terenów w planach miejscowych. Tereny rolne ulegają stopniowej parcelacji, powstają chaotyczne układy zagospodarowania, głównie sezonowego. Następuje przemieszanie zabudowy o różnym, potencjalnie konfliktowym charakterze.

Większości mieszkańców OF zamieszkuje w obrębie skoncentrowanej zabudowy miast Sławna i Darłowa. Na tych obszarach mieszkańcy mają zapewniony w miarę **dobry dostęp do obiektów usług publicznych i komercyjnych oraz do sieci infrastruktury technicznej**. Należy jednak zwrócić uwagę, że **zrównoważony dostęp do usług publicznych na pozostałej części obszaru jest utrudniony, głównie ze względu na znaczne wykluczenie komunikacyjne wielu pozostałych ośrodków**.

Zagrożeniem dla ładu przestrzennego i standardu życia mogą być procesy niekontrolowanej suburbanizacji na otaczających miasta terenach wiejskich. Procesy te obserwowane są głównie w gminie wiejskiej Sławno oraz w największym stopniu w miejscowościach nadmorskich. Szczególne zagrożenie dla obszaru partnerstwa stanowi wspomniany dynamiczny rozwój zabudowy letniskowej na terenach rolnych. Chaotyczne rozlewanie się zabudowy, skutkuje nie tylko dewastacją krajobrazu, ale również generuje **nadmierne koszty funkcjonowania gmin**. Proces taki może następować również w przypadku, gdy zbyt szeroko zaplanowane tereny rozwojowe są wykorzystywane w niewielkim stopniu, wyrywkowo, bez zapewnienia właściwych standardów uzbrojenia terenu i dostępu do usług publicznych. **Zagrożeniem dla środowiska naturalnego oraz jakości**

terenów rozwoju turystyki jest m.in. nieuporządkowana sytuacja odprowadzania ścieków z terenów „dzikiej" zabudowy letniskowej.

Szansą rozwojową powiatu sławieńskiego jest rozwój wysokiej jakości turystyki kwalifikowanej, w miejsce dynamicznie rozwijanej, niekontrolowanej zabudowy letniskowej. **Dużym potencjałem obszaru są wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze nadmorskich terenów otwartych: podmokłych łąk, bagien, torfowisk, kanałów, strumieni, jezior przybrzeżnych. Są to tereny wyjątkowo wrażliwe, a ze względu na swoje walory przyrodnicze narażone na nieodpowiedzialną antropopresję. Ochrona terenów otwartych, nie tylko nad morzem, wzmacnianie jakości usług w istniejących miastach i miejscowościach oraz ich roli jako centrów turystyczno-rekreacyjnych winno być priorytetem polityki przestrzennej partnerstwa.**

4.2.1. Zasady ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałania niekorzystnym skutkom zmian klimatycznych

1. **Kształtowanie wizerunku Partnerstwa OF Sławna szanującego środowisko przyrodnicze**, które jest najcenniejszym walorem i potencjałem obszaru Partnerstwa. Rygorystyczne respektowanie zakazów i ograniczeń wynikających z ustanowionych form ochrony.
2. **Zachowanie odmienności krajobrazów, ochrona krajobrazu na obszarach silnej antropopresji**, w szczególności terenów nadwodnych, w tym nadmorskich.
3. **Zachowanie ciągłości powiązań przyrodniczych, w tym korytarzy ekologicznych, ochrona obszarów cennych przyrodniczo – objętych ochroną i powołanie nowych obszarów ochrony**. Szczególna ochrona ciągłości przyrodniczej dolin rzecznych Grabowej, Wieprzy oraz ich dopływów.
4. **Tereny rolne i leśne, tereny położone wzdłuż cieków wodnych i jezior oraz obszary na przebiegu zielonych korytarzy ekologicznych powinny być chronione przed zabudową w dokumentach planistycznych.** Wyjątkiem mogą być jedynie obszary nadwodne w miejscowościach, w szczególności w miastach, a na pozostałym obszarze, punktowe obiekty infrastruktury związane, retencją wód, produkcją energii oraz wyspecjalizowane urządzenia obsługi turystyki wodnej (przystanie, mariny, itp.).
5. **Ustanowienie jednoznacznej granicy pomiędzy terenami zurbanizowanymi (terenami zabudowy) i terenami otwartymi, nie przewidywanymi do zabudowy.** Zmiana sposobu użytkowania terenów rolnych na cele nierolnicze powinna następować jedynie w przypadkach uzasadnionych realnym zapotrzebowaniem (przykładowy czas realizacji: do 5-10 lat) i zostać poprzedzona uchwaleniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (lub planu zabudowy),

a zabudowa poprzedzona lub równoległa z realizacją docelowego uzbrojenia i urządzenia ulic.

6. **Zwiększanie obszarów zielonych na obszarach zurbanizowanych, a także zwiększanie na tych obszarach retencji wód, stosowanie rozwiązań proretencyjnych jako jedno z działań adaptujących do zmian klimatycznych.** Ustanowienie retencji jako priorytetu projektowania systemów gospodarowania wodami opadowymi. Stosowanie rozwiązań takich jak:
    - zwiększanie udziału powierzchni biologicznie czynnych, a w przypadku realizacji niezbędnych powierzchni utwardzonych stosowanie rozwiązań wodoprzepuszczalnych (np. ażurowych lub z materiałów jamistych, wodoprzepuszczalnych) zamiast powierzchni szczelnych,
    - wykorzystanie istniejących zagłębień i oczek wodnych do retencji,
    - zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych w sposób minimalizujący utratę naturalnej retencji lub spowolniający odpływ odprowadzanych wód (np. poprzez zbiorniki retencyjno–infiltracyjne; zastosowanie drenaży lub skrzynek rozsączających itp.),
    - zakładanie zielonych dachów i zielonych, żyjących ścian na budynkach/wiatach,
    - zakładanie ogrodów deszczowych zasilanych deszczówką na terenach zurbanizowanych, szczególnie na terenach o znacznym zasklepieniu gleby.

7. **Ochrona przed zabudową terenów otwartych**, w tym gleb najwyższej jakości oraz terenów zagrożonych niebezpieczeństwem powodzi.

8. **Niedopuszczanie do zabudowy w obszarach bezpośredniego zaplecza brzegów klifowych i wydm.** Strefę wzdłuż klifu morskiego o szerokości odpowiadającej trzem jego wysokościom, licząc od dolnej krawędzi klifu, należy uznać za teren potencjalnie narażony na niebezpieczeństwo osuwania się mas ziemi. Rekomenduje się zachowanie pasa wolnego od zabudowy o szerokości wyżej opisanej strefy, lecz nie mniejszej niż 200 m.

4.2.2. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, krajobrazu kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej

1. **Ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów urbanistycznych i ruralistycznych, historycznych zespołów parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych. Wprowadzanie nowych, użytecznych funkcji do zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne znaczenie.**

2. **Wykorzystanie lokalizacji** (położenia, połączeń komunikacyjnych, uzbrojenia technicznego) **założeń pałacowych i folwarcznych w planowaniu rozwoju usług turystycznych, edukacyjnych, kulturowych opieki nad osobami starszymi – srebrna**

turystyka lub przetwórczych. Wykorzystanie istniejących założeń do tworzenia nowych stref aktywności gospodarczej.

3. **Zachowanie funkcji i zabudowy związanej z działalnością portową i rybacką** – kontynuacja działalności, przemodelowanie działalności w odpowiedzi na potrzeby turystyki.
4. **Estetyzacja istniejącej zabudowy poprzez ograniczanie liczby reklam oraz ujednolicanie elewacji i form budynków w nawiązaniu do wzorów historycznych.**
5. **Stworzenie marki/rozpoznawalnego symbolu regionu w oparciu o charakterystyczną, rozpoznawalną w skali kraju architekturę ryglową.**
6. **Przeciwdziałanie zjawiskom mającym negatywny wpływ na „fizjonomię" uzdrowiska,** założenia przestrzenne oraz cechy klimatu (Dąbki) z jednoczesnymi działaniami na rzecz modernizacji infrastruktury uzdrowiskowej, około uzdrowiskowej i turystycznej.
7. **Dążenie do ustanowienia wskazanych w PZPWZ pomników historii:** założenia staromiejskiego w Darłowie wraz z Zamkiem Książąt Pomorskich, kościoła pw. Matki Boskiej Ostrobramskiej w Krupach oraz ustanowienia parków kulturowych: PK11 „Krupianka" w gminie Darłowo i PK32 „Łącko" w gminie Postomino. Ochrona walorów wskazanych obszarów kulturowo-krajobrazowych, w tym zachowanie ich charakterystycznych cech kulturowych i krajobrazowych, objęcie ochroną układów urbanistycznych i ruralistycznych - przez wpisanie ich do rejestru zabytków: Krupy, Łącko, Sławsko, Słowino.

4.2.3. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów

4.2.3.1. Zapotrzebowanie w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Przygotowywana zmiana przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa sposób obliczania zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową oraz obliczania chłonności terenów niezabudowanych i luk w zabudowie - w planie ogólnym, który ma zastąpić studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Zgodnie z projektem rozporządzenia określając zapotrzebowanie na nową zabudowę, bierze się pod uwagę:

- prognozowaną, przyszłą liczbę mieszkańców gminy w perspektywie 20 lat;
- przyszły standard zamieszkiwania wyrażony powierzchnią użytkową mieszkań w gminie na jednego mieszkańca, z założeniem, że standard ten będzie się poprawiał w ciągu kolejnych 20 lat w tempie zgodnym z trendem wyznaczonym z okresu ostatnich 10 lat.

Tabela 12 Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w obszarze partnerstwa OF Sławna do 2041 r.[102]

Gmina (w) wiejska (m) miejska (m-w) miejsko-wiejska	Powiat	Liczba ludności			Standard zamieszkiwania (PUM/mieszkańca)		Powierzchnia użytkowa mieszkań		Zaapotrzebowanie na nową zabudowę	
		w osobach			m²/osobę		m² (ogółem)		w osobach	w PUM (m²)
		2021 r.	2030 r.	2041 r.	2021 r.	2041 r.	2021 r.	2041 r.	do 2041 r.	
Darłowo (m)	sławieński	13081	12073	11143	35,9	54,3	463279	605047	2611	141768
Sławno (m)	sławieński	12028	11333	10678	25,9	34,1	311316	364125	1549	52809
Darłowo (w)	sławieński	7670	8282	8943	34,6	47,2	261913	422102	3394	160189
Malechowo (w)	sławieński	6076	6057	6038	27,6	36,0	167129	217370	1396	50241
Postomino (w)	sławieński	6833	6817	6801	33,0	44,0	224540	299246	1698	74706
Sławno (w)	sławieński	8505	8909	9332	24,4	31,6	206705	294897	2791	88192
Partnerstwo OF Sławna		**54193**	**53471**	**52935**	**30,2**	**41,6**	**1634882**	**2202787**	**13438**	**567905**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL i BDOT10k z geoportal.gov.pl

Ryc. 22 Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań w obszarze partnerstwa OF Sławna do 2041 r.

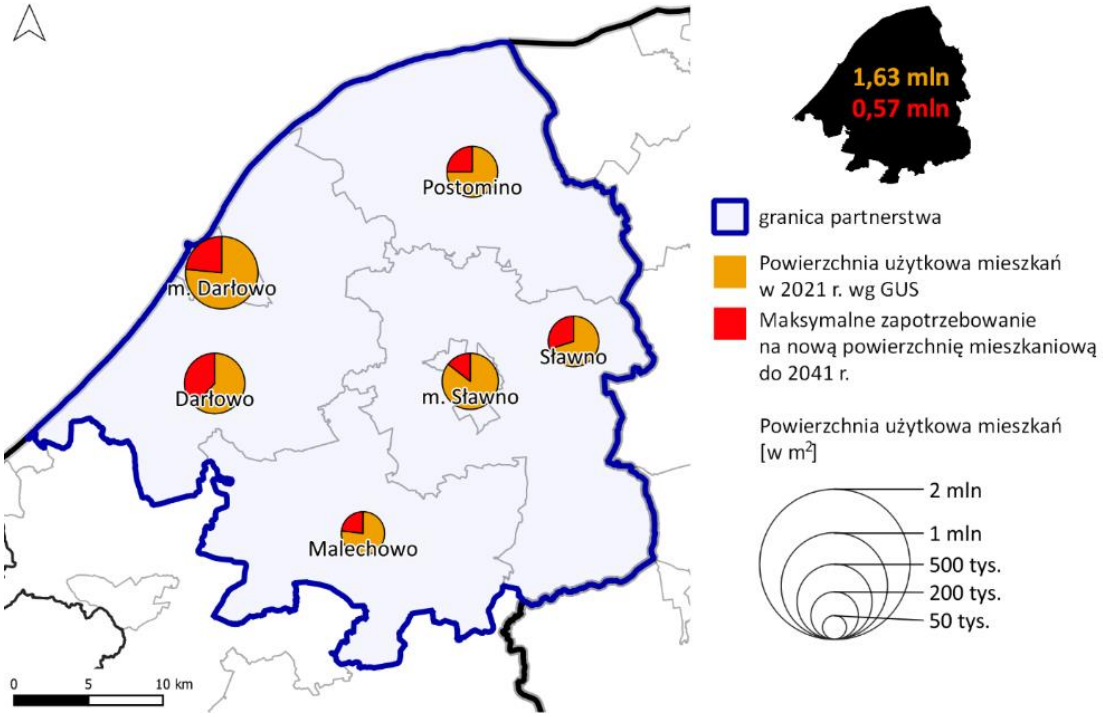

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL i BDOT10k z geoportal.gov.pl

[102] W analizie zapotrzebowania na nową powierzchnię użytkową mieszkań wykorzystano dane dostępne na dzień jej sporządzania tj. luty 2023 r., www.bdl.stat.gov.pl.

Jako okres kierunkowy w analizie zapotrzebowania przyjęto 2041 r., aktualizując dane przyjęte do diagnozy o NSP 2021. Szacowana liczba mieszkańców obszaru partnerstwa zgodnie z prognozami GUS w 2041 r. wyniesie około 52,9 tys. osób, zaś wskaźnik standardu zamieszkiwania około 41,6 m^2/mieszkańca. Dla takich wielkości zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową ogółem wyniesie około 2,2 mln m^2 PUM.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową wyniesie około 0,57 mln m^2 PUM, dla około 13,4 tys. osób.

Należy zauważyć, że bezkrytyczne przyjęcie wyników obliczeń według zaproponowanej metody - szacowania potrzeb mieszkaniowych na podstawie ekstrapolacji trendu inwestycyjnego z ostatnich lat może powodować utrwalanie negatywnych tendencji rozwojowych:

- niekorzystnych procesów rozlewania się zabudowy poza obecne struktury miasta i poza jego granice administracyjne. Dotyczy to również obszarów wiejskich, na których zabudowa rozpraszana daleko poza obszar zwartej struktury wsi. Procesy te mogą wpływać na zwiększenie kosztów utrzymania infrastruktury (drogowej, sieci wodociągowych, kanalizacyjnych czy energetycznych), zwiększenie kosztów obsługi transportowej czy pojawianie się dodatkowych wyzwań środowiskowych.
- realizacji „apartamentów inwestycyjnych", które posiadając formalnie status mieszkania w rzeczywistości nie służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych społeczności OF, lecz są przeznaczone na wynajem krótkoterminowy – z taką sytuacją mamy do czynienia w miejscowościach turystycznych.

Wyliczone zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową mieszkań dla miasta Sławna to 52,8 tys. m^2 to zaledwie około 17% obecnej substancji mieszkaniowej, natomiast dla przylegającej do miasta GW Sławno wyliczone zapotrzebowanie jest istotnie większe i wynosi 88,2 tys. m^2 - około 30% obecnej powierzchni mieszkaniowej. Większe zapotrzebowanie na terenie GW Sławno nie wynika z lokalnych potrzeb mieszkaniowych, lecz z przenoszenia się części mieszkańców GM Sławno do otaczającej gminy w poszukiwaniu tańszej alternatywy mieszkaniowej. Podobna sytuacja występuje w mieście i w GW Darłowo. Działki budowlane odległe od miasta są tańsze ze względu na niedostatki w uzbrojeniu terenu, urządzeniu dojazdów i utrudnionym dostępie do usług. Niekontrolowana suburbanizacja, w dalszej perspektywie, przekłada się na wzrost kosztów jej funkcjonowania, zarówno dla mieszkańców jak i dla gmin. Wyliczone łączne zapotrzebowanie dla GM i GW Sławno należy w maksymalnym stopniu realizować na terenie miasta, a niekorzystne trendy suburbanizacyjne ograniczać – poprzez racjonalną gospodarkę przestrzenną wspartą właściwym planowaniem i gospodarowaniem zasobem gruntów komunalnych. Dotyczy to również terenów wiejskich, na których należy dążyć do utrzymania zwartej struktury wsi.

W miejscowościach nadmorskich (GM Darłowo, GW Darłowo, GW Postomino) dodatkowy popyt na nową „zabudowę mieszkaniową” tworzą inwestorzy realizujący mieszkania na wynajem krótkoterminowy. Takie inwestycje nie tylko nie poprawiają sytuacji mieszkaniowej mieszkańców, ale mogą skutecznie blokować możliwość zaspokojenia rzeczywistych, lokalnych potrzeb mieszkaniowych wskutek wzrostu cen mieszkań, co skutkuje odpływem ludności. Wraz z dotychczasowymi mieszkańcami gminy tracą płacone przez nich podatki, a to powoduje uszczuplenie dochodów - właściciele mieszkań na wynajem zameldowani są zwykle poza obszarem gmin, nie płacą w tych gminach podatku dochodowego, a jedynie niskie podatki od nieruchomości „mieszkalnych”.

4.2.3.2. Ograniczanie rozpraszania / ochrona zwartości zabudowy istniejących miast i miejscowości

1. **Zachowanie zwartości zabudowy miast i wsi, przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy, prymat rozwoju wewnętrznego nad zewnętrznym.** Pod nową zabudowę należy w pierwszej kolejności wykorzystać tereny już zurbanizowane, w szczególności tereny, budynki lub obiekty, które utraciły swoje walory użytkowe lub uległy degradacji (brownfields) oraz niewykorzystane, liczne luki w istniejącej zabudowie.
2. Zagrożeniem dla utrzymania atrakcyjności turystycznej obszaru jest degradacja walorów krajobrazowych przez niekontrolowaną zabudowę mieszkaniową i letniskową oraz nadmierną eksploatację środowiska**. Istnieje konieczność rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej wysokiej jakości w pierwszej kolejności w obszarach zwartej, w pełni wykształconej struktury funkcjonalno-przestrzennej – zapewniającej dostępność do szkół, transportu zbiorowego i infrastruktury technicznej w obrębie aglomeracji wodno-ściekowych**.
3. **Zachowanie indywidualnego charakteru miejscowości poprzez wprowadzanie zabudowy kontynuującej indywidualne cechy miejscowe oraz skuteczne przeciwdziałanie „zlewaniu się” miejscowości. Zachowanie uzgodnionych odległości pomiędzy miejscowościami - utrzymywanie pomiędzy nimi przestrzeni wolnej od zabudowy w formie otwartych terenów zielonych**.
4. **Konieczny jest rozwój jakościowy obiektów i oferty turystycznej w celu wydłużenia sezonu turystycznego**, zamiast rozwoju ilościowego obiektów o niskiej jakości.
5. **Konsekwentne egzekwowanie zapisów Prawa Budowlanego pod kątem porządkowania przestrzeni ze szczególnym naciskiem na kontrolę legalności zabudowy i zmiany sposobu użytkowania gruntów rolnych**. Kontrola sposobu zagospodarowania i zabudowy terenu z zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

6. **Należy wykluczyć rozwój zabudowy w formie pasmowej wzdłuż dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych, na rzecz koncentracji zabudowy.** W sytuacji wyczerpania rezerw terenowych wewnątrz istniejącej zabudowy, nowe struktury należy projektować w formie skupionej - jako jednostki sąsiedzkie, wyposażone w niezbędne usługi publiczne i lokalne ośrodki usługowe. Nowe jednostki mogą być kontynuacją istniejących struktur zabudowy (zabudowa krawędziowa

7. **Na obszarach miejskich warto skupić się wdrażaniu idei dostępności 15-minutowej.** Można to wspierać poprzez skupianie zabudowy, dla zapewnienia dostępu do podstawowych usług publicznych i komercyjnych oraz w miarę możliwości do znaczącej liczby miejsc pracy w zasięgu 15 minutowego dojścia pieszego (długość dojścia do 1 km) lub w szerszym obszarze w zasięgu 15 minutowego dojazdu rowerem od miejsca zamieszkania.

   W miejscowościach turystycznych, w tym szczególnie nadmorskich należy zapewnić 15 minutowe dojście piesze lub rowerowe do największych atrakcji turystycznych (np. plaż) od miejsc postojowych lokalizowanych poza centrami tych miejscowości w postaci parkingów buforowych i węzłów przesiadkowych.

   Dla obszarów wiejskich i peryferyjnych kluczowe znaczenie ma łatwa dostępności do przystanków komunikacji publicznej jednak pod warunkiem, że są one obsługiwane dopasowaną i regularną ofertą połączeń z centrami usług.

8. **Ograniczanie zabudowy na terenach rolniczych (poza zwartą zabudową) wyłączenie do istniejących gospodarstw rolnych, celem ograniczenia suburbanizacji przy zachowaniu siedlisk zabudowy zagrodowej.**

9. **Należy bezwzględnie wykluczyć zabudowywanie terenów szczególnego zagrożenia powodzią.**

4.2.3.3. Kreowanie wielofunkcyjnych i zróżnicowanych społecznie sąsiedzkich zespołów mieszkaniowo-usługowych wyposażonych w atrakcyjne przestrzenie publiczne

1. **Planowanie nie jedno- lecz wielofunkcyjnych zespołów zabudowy, sprzyjających integracji społecznej, które oferują atrakcyjne i dostępne usługi, mieszkania i możliwości pracy dla grup społecznych o zróżnicowanych potrzebach i dochodach.** Zespoły wielofunkcyjne gwarantują też całodzienną aktywność użytkowników na danym obszarze.

2. **Rewitalizacja obszarów popegeerowskich – wykorzystanie istniejącej infrastruktury do tworzenia nowych stref działalności gospodarczej** (turystyka i srebrna turystyka, edukacja, opieka nad osobami starszymi lub kontynuacja działalności przetwórczych).

3. **Kreowanie przestrzeni publicznych, w celu podnoszenie jakości życia mieszkańców i poprawy wizerunku miast i wsi.** Miasto w swej materialnej warstwie, układzie budynków, ulic i placów, tworzy przestrzeń dla relacji międzyludzkich. Jakość przestrzeni publicznych i jakość ich zagospodarowania kształtuje w sposób pozytywny, lub w sposób ograniczający, charakter tych relacji.
4. **Wprowadzanie usług, głównie handlu, gastronomii i rzemiosła, w krawędziach przestrzeni publicznej.** Wykorzystanie parterów budynków na usługi, w szczególności w centrach miast i w obszarach ośrodków usługowych, w narożnikach ulic.
5. **Odtwarzanie pierzei zabudowy w centrach miast, w szczególności w Sławnie, odtworzenie łatwej dostępności pieszej placu rynkowego z pierzejami posiadającymi usługi w parterach.**
6. **Wykorzystanie gruntów komunalnych do realizacji polityki przestrzennej i mieszkaniowej.**
7. **Zapewnienie terenów zieleni i wypoczynku na terenach zabudowy wielorodzinnej, w ramach osiedla i na poziomie miejskim.** Wykorzystanie istniejących obszarów zieleni (np. łąki, lasy, zadrzewienia) oraz obiektów fizjograficznych (np. jeziora, rzeki, wzniesienia) poprzez wbudowanie ich w komunalny system zieleni publicznej.
8. **Wykluczenie lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m2 w zakresie usług handlu (poza artykułami wielkogabarytowymi, np. budowlanymi), gastronomii i rozrywki, na rzecz nasycania usługami obszarów wskazanych jako zespoły/ośrodki usługowe, w tym obszarów śródmiejskich, rynków, ulic handlowych, placów oraz osiedlowych zespołów usługowych z preferencją dla ruchu pieszego.**

4.2.4. Kierunki rozwoju systemów transportu i infrastruktury technicznej

4.2.4.1. Kierunki rozwoju systemów transportu i komunikacji publicznej

1. **Wspieranie działań na rzecz realizacji wszystkich odcinków drogi S6 Koszalin-Sławno-Słupsk.**
2. **Działania na rzecz modernizacji drogi wojewódzkiej 202 na odcinku Darłowo-Granica województwa usprawniającej dostęp do miejscowości pasa nadmorskiego oraz lepszego połączenia z Ustką i Słupskiem** (trasa alternatywna wobec S6).
3. **Dalsze aktywne działania na rzecz rozbudowy linii kolejowej nr 418 Sławno - Darłowo z wydłużeniem do Darłówka i dalszego przedłużenia i połączenia się z linią 202 na wysokości miejscowości Wiekowo.**

Rekomenduje się ewentualne działania związane z zabezpieczeniem rezerwy terenowej pod rozwój przystanku kolejowego w Wiekowie mogącego być w przyszłości istotnym węzłem przesiadkowym.

4. **Modernizacja infrastruktury i realizacja inwestycji infrastrukturalnych związanych z rozwojem małych portów i przystani morskich, w tym: modernizacja infrastruktury portu w Darłowie, przebudowa wejścia do Portu Darłowo, budowa nabrzeża refulacyjnego na potrzeby obsługi statków handlowych.**
5. **Rekomenduje się działania na rzecz integracji transportowej gmin poprzez wspólne podejście do organizacji transportu zbiorowego na poziomie powiatu.** W związku z obecnymi uwarunkowaniami prawnymi organizacja publicznego transportu zbiorowego powinna zostać oparta o związek powiatowo-gminny. Pozwoli to na lepszą koordynację oferty transportowej oraz oszczędności powodowane większą skalą zamówienia oferty przewozowej.
6. **Promowanie w obszarze centrów miast oraz w miejscowościach pasa nadmorskiego ruchu pieszego, rowerowego oraz systemów UTO (urządzenia transportu osobistego) jako priorytetowego względem transportu samochodowego.**
7. **Skuteczne wykorzystanie przez gminy narzędzia jakim jest wprowadzenie stref czystego transportu celem ograniczenia ruchu samochodów innych niż elektryczne, napędzane wodorem lub napędzane gazem ziemnym.**
8. **W celu zmniejszania kongestii transportowej związanej z wewnątrz obszarowym indywidualnym ruchem turystycznym rekomenduje się tworzenie systemów transportu publicznego opartego na łączeniu atrakcji turystycznych pasa nadmorskiego z atrakcjami położonymi w pozostałej części powiatu (pętle turystyczne).**
9. **W związku z dużą zmiennością potrzeb transportowych powodowanych ruchem sezonowym rekomenduje się rozwijanie elastycznych systemów transportu na żądanie.** Systemy te w okresie wakacyjnym mogą być dostosowane do potrzeb ruchu turystycznego, a po sezonie pełnić rolę suplementarną do systemów transportu publicznego skierowanego do mieszkańców.
10. **Limitowanie liczby miejsc parkingowych w centrach miast i miejscowości nadmorskich przy jednoczesnym ograniczeniu czasu parkowania lub wprowadzeniu opłat parkingowych w celu równoważenia popytu i podaży miejsc parkingowych.** Właściwa polityka parkingowa w centrum ma na celu zapewnienie pełnej dostępności dla pieszych i rowerzystów oraz transportu zbiorowego jako nadrzędnych w stosunku do dostępności samochodem.
11. **Zaleca się wprowadzenie zakazu realizacji parkingów wielkopowierzchniowych na obszarach centrów turystycznych i centrów miast. Systemy parkingowe powinny**

być lokalizowane peryferyjnie (parkingi buforowe) tak by nie wprowadzać ruchu indywidualnego do centrów obszarów.

12. **Zaleca się realizacje parkingów priorytetowo w powiązaniu z węzłami przesiadkowymi w systemach P&R oraz P&B.** W wypadku realizacji parkingów buforowych należy obligatoryjnie zadbać o zapewnienie ich obsługi systemami transportu publicznego lub innymi rozwiązaniami w ramach systemów zrównoważonej mobilności (np. poprzez systemy współdzielenia, albo zapewniając 15 minutowe dojście piesze lub rowerowe do największych atrakcji turystycznych).
13. **Realizowane parkingi powinny mieć charakter możliwie wielofunkcyjny w celu maksymalnego wykorzystania zajętej powierzchni. Rekomenduje się ich realizacje z wykorzystaniem systemów OZE** np. w formule parkingów solarnych (np. wykorzystanie przestrzeni zadaszeń pod panele).
14. **Należy dążyć do uspójnienia sieci tras rowerowych m.in. w oparciu o regionalną sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego.** Spójna sieć tras jest podstawą dynamicznego rozwoju mobilności rowerowej i kluczowa dla obsługi ruchu turystycznego m.in. w pasie nadmorskim.
15. **W kontekście wzrastającego udziału segmentu rowerów elektrycznych zwiększającego mobilności m.in. osób starszych należy zadbać o odpowiednią infrastrukturę dostosowaną do potrzeb takich rozwiązań.**
16. **W związku z wzrastającym ruchem rowerowym należy rozwijać system infrastruktury towarzyszącej** (bezpieczne parkingi dla rowerów, boksy rowerowe, stacje naprawcze i punkty serwisowe).
17. **Należy zadbać o ukierunkowanie inwestycji rowerowych na ułatwienie dojazdów do dworców i przystanków kolejowych (Darłowo, Słupsk, Nowy Jarosław, Wrześnica, Karwice i Wiekowo).** Zapewnienie bezpiecznego systemu takiej infrastruktury zwiększa dostępność do oferty przewozowej niezależnie od okoliczności (np. rezygnacja przewoźnika z obsługi dotychczasowej dowozowej linii autobusowej do dworca).
18. **Należy wdrażać projekt cyfryzacji danych transportowych przetwarzanych na poziomie gmin i powiatu.** Ustandaryzowanie i cyfryzacja danych o wydanych zezwoleniach na obsługę linii transportowych pozwoliłaby na sprawną dystrybucję informacji o dostępnej na obszarze ofercie transportowej. Przykładowo zapisywanie danych w formacie GTFS pozwoliłoby na wyświetlenie informacji o istniejących rozkładach i połączeniach niemal w dowolnej przeglądarce internetowej (znaczne ułatwienie dla mieszkańców i turystów).
19. **W celu określenia kierunków rozwoju systemów transportu rekomenduje się opracowanie strategii transportowej na poziomie powiatowym, obejmującej zarówno założenia dotyczące sposobu wspierania zrównoważonej mobilności**

mieszkańców i turystów jak i określającej długo i średnioterminowe cele związane z działaniami inwestycyjnymi w tym zakresie. Rekomendowanym standardem dla takiego dokumentu powinien być dokument SUMP (Plan Zrównoważonej Mobilności Miejskiej) dla całego obszaru partnerstwa.

Ryc. 23 Koncepcja głównych powiązań transportu publicznego w powiecie sławieńskim

Rysunek na następnej stronie

Źródło: opracowanie własne.

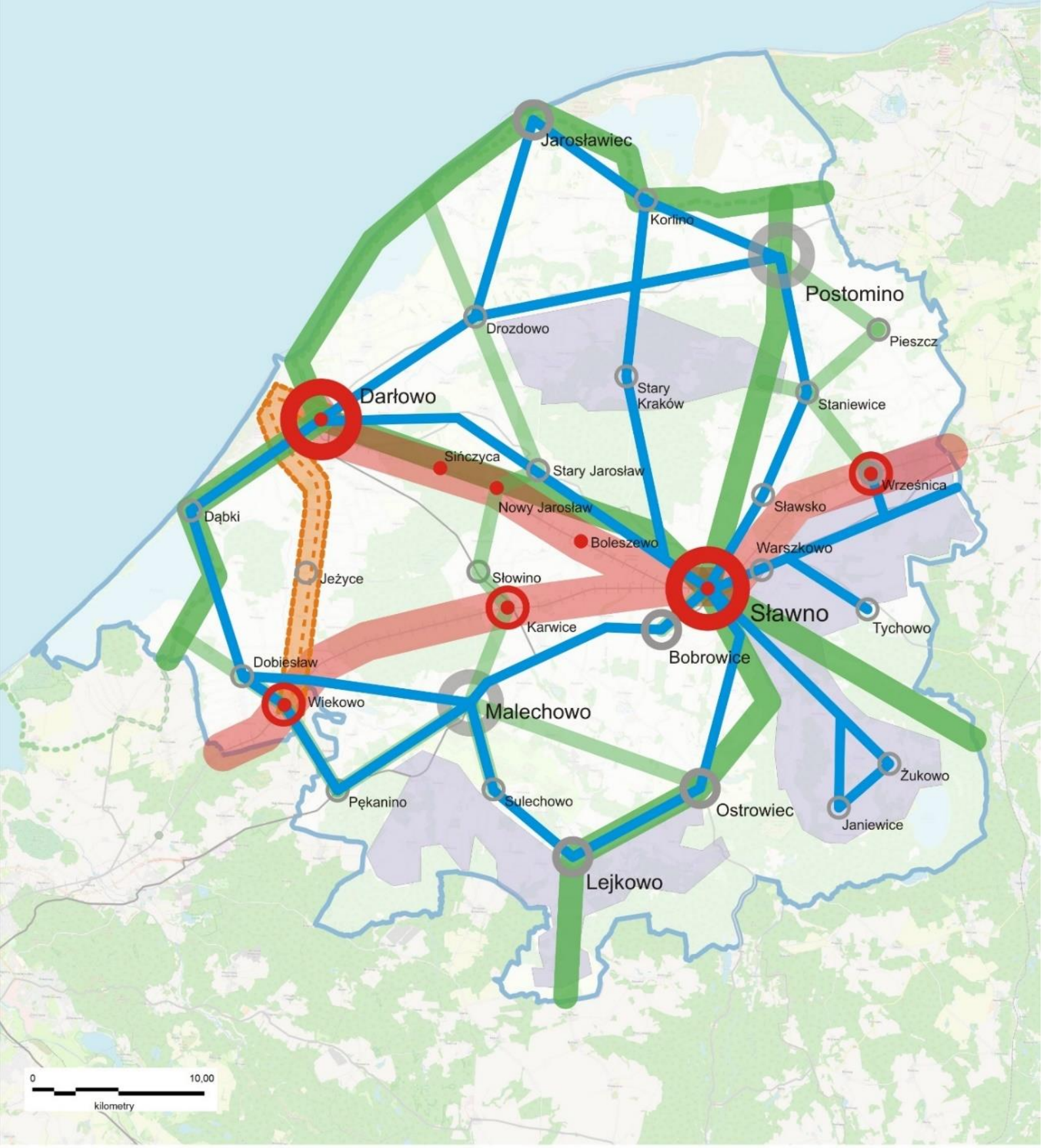

Koncepcja powiązań transportowych

- Główny węzeł komunikacyjny
- Węzły o potencjale transportowym
- Przystanki kolejowe
- Nadrzędny korytarz transportowy (kolejowy)
- Główne ośrodki sieci osadniczej
- Główny korytarz rowerowy (trasy regionalne)
- Korytarz rowerowy
- Kierunki powiązań dla publicznego transportu zbiorowego (drogowego)
- Obszar predestynowany do uruchamiania linii transportu na życzenie
- Rezerwa pod rozbudowę linii kolejowej

4.2.4.2. Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

1. **Dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym w rozwój systemów centralnego ogrzewania w oparciu o skojarzoną produkcję energii elektrycznej i ciepła (kogenerację), z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.**
2. **Rozwój małej energetyki wodnej poprzez wykorzystanie istniejącej zabudowy hydrotechnicznej (budowli piętrzących) z jednoczesnym utrzymaniem lub poprawą drożności cieków wodnych jako korytarzy migracyjnych – rzeki województwa: Wieprza.**
3. **Rozwój instalacji OZE wykorzystujących energię promieniowania słonecznego lokalizowanych na budynkach, budowlach oraz w obrębie terenów już zainwestowanych - na terenie całego Partnerstwa. Ograniczenie rozwoju farm fotowoltaicznych na terenach otwartych, w szczególności należy unikać lokalizacji:**
    - na gruntach wysokich klas bonitacyjnych (I-IV), w obrębie kompleksów glebowych o wysokiej przydatności rolniczej,
    - w obrębie regionalnych lub lokalnych korytarzy ekologicznych, gdzie mogłyby zakłócać naturalne procesy migracji zwierząt,
    - na terenach otwartych o wyróżniających się walorach przyrodniczych i krajobrazowych, gdzie mogłyby te walory degradować.
4. **Rozwój lokalnych instalacji OZE z wykorzystaniem energii wiatrowej, geotermalnej lub hydrotermalnej, biomasy lub biogazu na terenie całego Partnerstwa – z wykluczeniem lokalizacji, które mogłyby negatywnie wpływać na otoczenie, w szczególności na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową.**

4.2.5. Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

1. **Należy chronić grunty rolne najwyższych klas bonitacyjnych, kompleksy glebowe o wysokiej przydatności rolniczej przed zmianą sposobu użytkowania.** Działalność rolniczą na terenach rolnych należy traktować jako priorytetową. Zajmowanie terenów rolnych na inne funkcje (np. pod budownictwo letniskowe, mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, infrastrukturalne) należy traktować, jako ostateczność w przypadku wykluczenia możliwości wykorzystania innych lokalizacji, w szczególności terenów, które utraciły swoje dotychczasowe funkcje - przewidzianych do przekształceń lub terenów zdegradowanych.
2. **Przemysł i przetwórstwo, szczególnie w branży rolno-spożywczej jest jedną z najważniejszych szans rozwojowych obszaru. Rozwój rolnictwa zintegrowanego z przetwórstwem poprzez lokalizację i budowę inkubatorów przedsiębiorczości wspierających m.in. wyspecjalizowane, ekologiczne formy rolnictwa i przetwórstwa.**

Ryc. 24 Pozytywne i negatywne schematy rozwoju zabudowy i zagospodarowania

Przykłady pozytywne / korzystne (+) **Przykłady negatywne / niekorzystne (-)**

ZABUDOWA MIESZKANIOWA / ZABUDOWA OGÓŁEM

ROZWÓJ DO WEWNĄTRZ – WYKORZYSTANIE REZERW

ZABUDOWA ROZPROSZONA

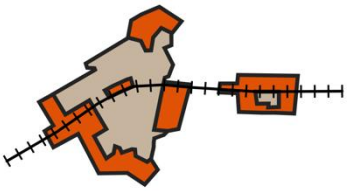

MODEL KRAWĘDZIOWY / NOWE JEDNOSTKI OSADNICZE

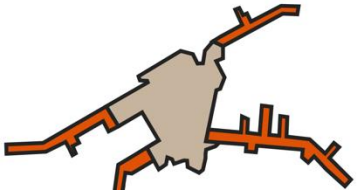

ZABUDOWA PASMOWA WZDŁUŻ DRÓG

USŁUGI KOMERCYJNE I PUBLICZNE

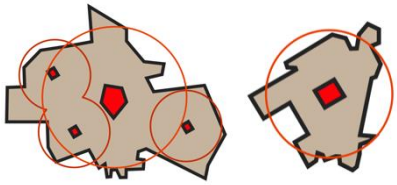

HIERARCHICZNE WIELOFUNKCYJNE OŚRODKI USŁUGOWE

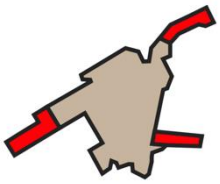

ZABUDOWA PASMOWA / ZEWNĘTRZNA

ZABUDOWA BIUROWA, PRZEMYSŁ NIEUCIĄŻLIWY

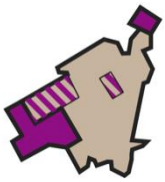

MODEL KRAWĘDZIOWY / ZABUDOWA WIELOFUNKCYJNA

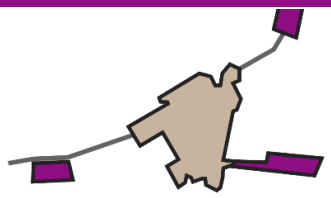

ZABUDOWA ZEWNĘTRZNA MONOFUNKCYJNA

ZABUDOWA TURYSTYCZNA / LETNISKOWA

SILNY OŚRODEK TURYSTYKI KWALIFIKOWANEJ
ZLOKALIZOWANY W MIEJSCOWOŚCI TURYSTYCZNEJ
LUB OBOK ISTNIEJĄCEJ MIEJSCOWOŚCI

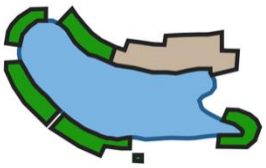

ZABUDOWA PASMOWA ZBYT INTENSYWNA

ZABUDOWA ROZPROSZONA

Przykłady pozytywne / korzystne (+) **Przykłady negatywne / niekorzystne (-)**

NADMORSKA ZABUDOWA TURYSTYCZNA / LETNISKOWA

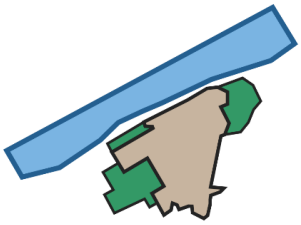

KRAWĘDZIOWY MODEL ROZWOJU ZABUDOWY LETNISKOWEJ NADMORSKIEJ

ROZPROSZONA ZABUDOWA LETNISKOWA / ANTROPOPRESJA NA TERENY OTWARTE

ZABUDOWA W SĄSIEDZTWIE BRZEGÓW KLIFOWYCH

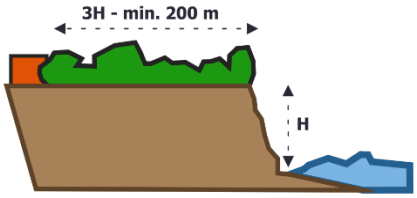

NIEDOPUSZCZANIE DO ZABUDOWY W OBSZARACH BEZPOŚREDNIEGO ZAPLECZA BRZEGÓW KLIFOWYCH (odległość do 3 wysokości klifu od jego podnóża)

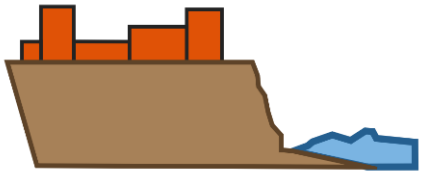

ZABUDOWA W ZBLIŻENIU DO KRAWĘDZI BRZEGÓW KLIFOWYCH

ZAGOSPODAROWANIE TERENÓW POKOPALNIANYCH

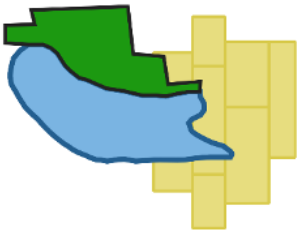

WYKORZYSTANIE WYROBISK DO RETENCJONOWANIA WODY I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI ŚRODOWISKOWYCH WYKORZYSTANIE LEŚNE, ROLNE I REKREACYJNE

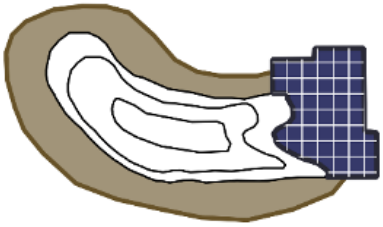

ZAGOSPODAROWANIE POD URZĄDZENIA TECHNICZNE BEZ REKULTYWACJI ZDEGRADOWANYCH OBSZARÓW I PRZYWRÓCENIA WARTOŚCI ŚRODOWISKOWYCH

PROJEKTOWANIE DRÓG I PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

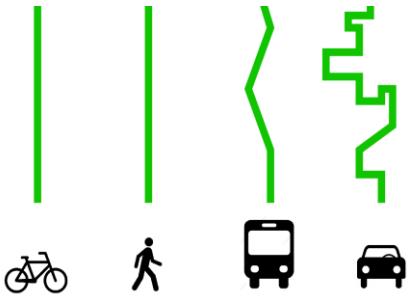

PRIORYTET DLA RUCHU PIESZEGO I ROWERZYSTÓW

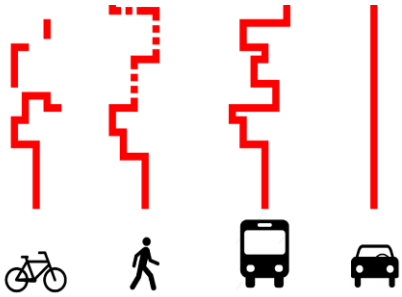

PRIORYTET DLA PŁYNNEGO RUCHU SAMOCHODÓW

Przykłady pozytywne / korzystne (+)

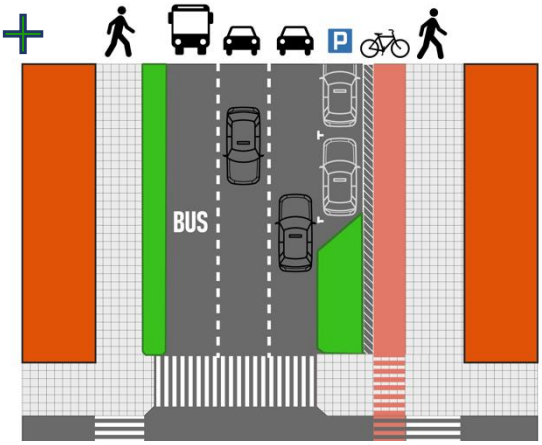

PRZESTRZEŃ PUBLICZNA - PRZYJAZNA DLA PIESZYCH
ULICA RUCHU MULTIMODALNEGO

Przykłady negatywne / niekorzystne (-)

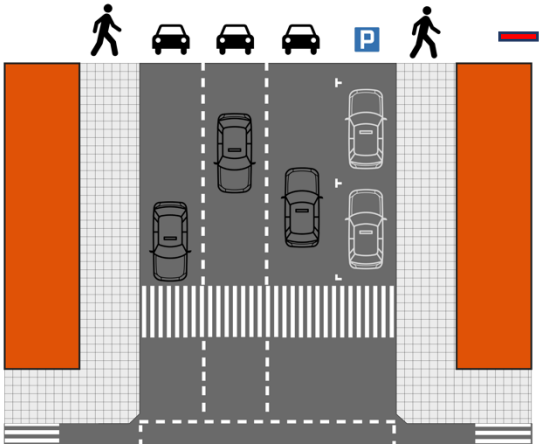

PRZESTRZEŃ NIEPRZYJAZNA DLA PIESZYCH
I ROWERZYSTÓW
TRASA KOMUNIKACYJNA DLA SAMOCHODÓW

LOKALIZACJA FARM FOTOWOLTAICZNYCH

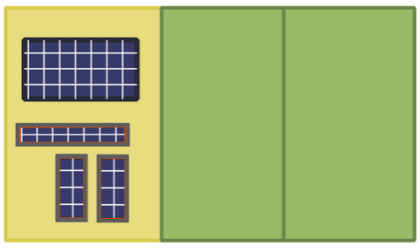

WYKORZYSTANIE ISTNIEJĄCEJ ZABUDOWY
I TERENÓW ISTNIEJĄCEGO ZAINWESTOWANIA

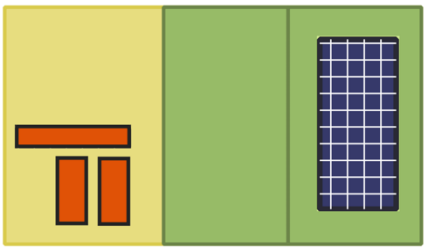

WIELKOPOWIERZCHNIOWE FARMY FOTOWOLTAICZNE
KOSZTEM TERENÓW OTWARTYCH I ROLNICTWA

PROWADZENIE RUCHU TRANZYTOWEGO

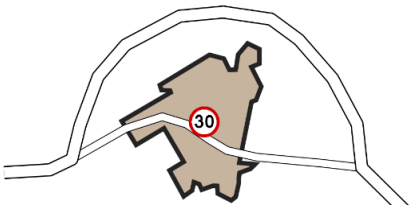

BUDOWA OBWODNIC NA TRASACH TRANZYTOWYCH
USPOKOJENIE RUCHU W CENTRACH MIAST / WSI

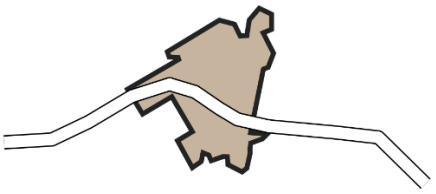

RUCH TRANZYTOWY
PRZECHODZĄCY PRZEZ CENTRUM MIEJSCOWOŚCI

Źródło: opracowanie własne ZMP.

4.3. Obszary strategicznej interwencji określone w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2030 r.

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 wskazano, że identyfikacja i delimitacja OSI na terenie województwa zachodniopomorskiego odbywa się na bazie obszarów funkcjonalnych wskazanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego (PZPWZ).

PZPWZ, wraz z okresowym monitoringiem i aktualizacją obszaru Specjalnej Strefy Włączenia, na obszarze gmin partnerstwa OF Sławna wskazuje dwa typy **obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym**:

- **Obszar Funkcjonalny Specjalnej Strefy Włączenia 2023** – obejmuje cały obszar Partnerstwa, gminy wiejskie: **Darłowo, Malechowo, Postomino i Sławno,** miasto **Sławno** oraz miasto **Darłowo.**
- **Obszar Strefy Przybrzeżnej** – obejmuje miasto **Darłowo** oraz gminy wiejskie: **Darłowo i Postomino**.

Przynależność gmin do obszarów została pokazana na rysunku poniżej.

Ryc. 25OSI – Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym

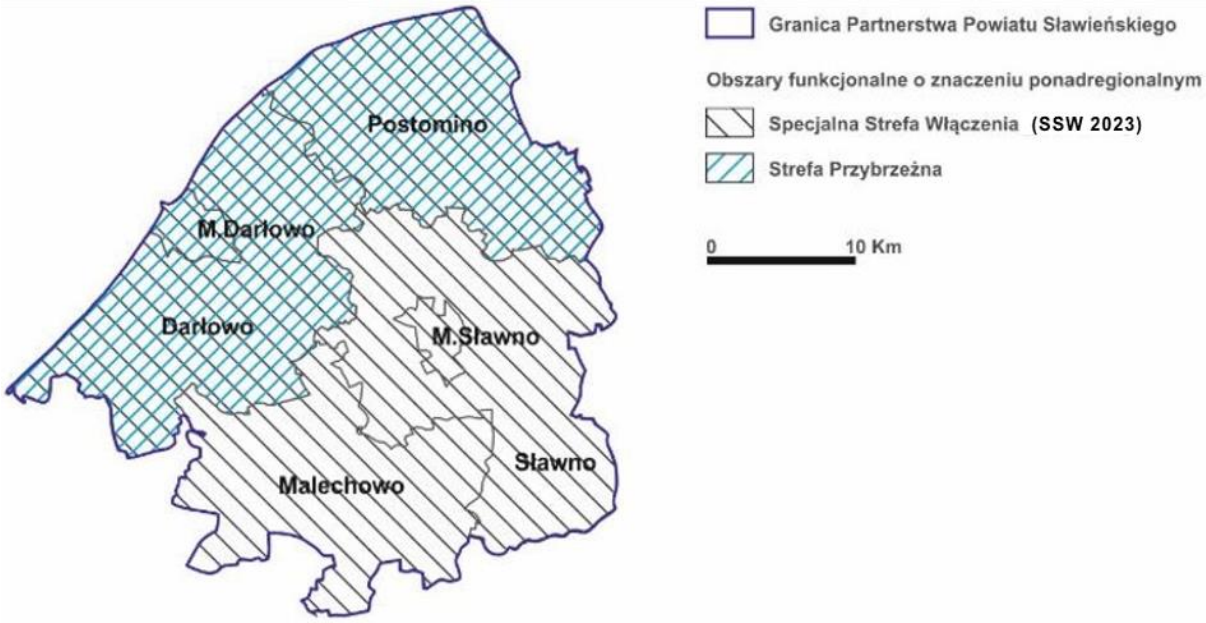

Źródło: opracowanie własne na podstawie PZPWZ i SSW 2023, wrzesień 2023 r.

W Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2030 ustalono, że polityka terytorialna w stosunku do obszarów strategicznej interwencji województwa zachodniopomorskiego będzie adresowana do: obszaru funkcjonalnego znaczeniu ponadregionalnym – miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego (SOM),

obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym oraz obszaru problemowego o szczególnej w skali województwa kumulacji niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych – **Obszar Specjalnej Strefy Włączenia**. Ustalenie powyższe wyłącza z listy OSI regionalnych wymieniony powyżej obszar funkcjonalny o znaczeniu ponadregionalnym - Obszar Strefy Przybrzeżnej.

4.3.1. OSI – Obszar Specjalnej Strefy Włączenia 2023

Zapisy PZPWZ wskazują, że podstawowym czynnikiem definiującym delimitację Specjalnej Strefy Włączenia jest występowanie obszarów kumulacji negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, wprost skorelowanych z odległością od dużych miast. Wśród wyzwań z jakimi muszą się zmagać gminy położone w obszarze Specjalnej Strefy Włączenia są m.in. depopulacja, znaczny odsetek zdegradowanych małych miast w przeszłości obsługujących obszary wiejskie (PGR-y), znaczne oddalenie od ośrodka wojewódzkiego, słaba dostępność komunikacyjna do ośrodków miejskich wszystkich poziomów poza ośrodkami lokalnymi oraz powiązana z tym dostępność do usług publicznych.

Zaktualizowany dokument „Specjalna Strefa Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowane kierunki działań interwencyjnych -2023", przyjęty przez ZWZ uchwałą Nr 14111/23 z dnia 1 września 2023 r., stwierdza, że ukierunkowanie wsparcia z regionalnego programu na lata 2021-2027 na realizację Programu Interwencyjnego dla Specjalnej Strefy Włączenia skupiać się będzie na realizacji następujących celów:

- Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców SSW,
- Rozwój potencjału gospodarczego SSW,
- Polepszenie dostępności do usług publicznych i wzmocnienie działań dot. neutralności klimatycznej SSW.

Wsparcie procesów rozwojowych w tych obszarach polegać będzie w szczególności na ustanowieniu preferencji w kryteriach wyboru projektów realizowanych na obszarze SSW dla działań:

- ukierunkowanych na innowacyjne inwestycje przedsiębiorstw na obszarze SSW,
- wspierających efektywność energetyczną i redukcję gazów cieplarnianych,
- zapewniających dostępność transportową najbardziej wykluczonym transportowo obszarom województwa,
- zapewniających wsparcie w zakresie poprawy dostępności do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu, ukierunkowane na

rozwój infrastruktury związanej z poprawą jej dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami,

- zapewniających wsparcie włączenia społeczno – gospodarczego, koncentrujące się na poprawie infrastruktury społecznej powiązanej z prowadzonymi działaniami animacyjnym.

Wskazany w PZPWZ cel i kierunki działań odnoszące się do OSI - Specjalnej Strefy Włączenia to:

- Cel XIII. *Przeciwdziałanie marginalizacji i wsparcie rozwoju w obszarze funkcjonalnym Specjalnej Strefy Włączenia:*
    - Kierunek 1. Aktywizacja gospodarcza obszaru w oparciu o wykorzystanie endogenicznych potencjałów;
    - Kierunek 2. Poprawa dostępności do Szczecina oraz regionalnych i subregionalnych ośrodków wzrostu;
    - Kierunek 3. Poprawa dostępności do podstawowych usług w zakresie edukacji i zdrowia.

Wskazane w PZPWZ, odnoszące się do Specjalnej Strefy Włączenia, działania w zakresie powyższych kierunków, dotyczące gmin Partnerstwa, zostały zestawione w tabeli poniżej.

Tabela 13 OSI – Obszar Specjalnej Strefy Włączenia – działania dotyczące gmin partnerstwa OF Sławna wskazane w PZPWZ

KIERUNKI DZIAŁAŃ	DZIAŁANIA DOTYCZĄCE GMIN PARTNERSTWA
Kierunek 1. Aktywizacja gospodarcza obszaru w oparciu o wykorzystanie endogenicznych potencjałów	1. Wsparcie ośrodków wzrostu o znaczeniu subregionalnym oraz ośrodków ponadlokalnych wspomagających rozwój z zastosowaniem celów i narzędzi Krajowej Polityki Miejskiej – obszar działania: **Sławno**. 2. Program dla małych i średnich miast: rozwijanie powiązań funkcjonalnych miast małych i średnich z głównymi ośrodkami wzrostu, zwłaszcza w zakresie innowacyjności, edukacji i nauki, wspieranie mieszkalnictwa społecznego i komunalnego, wspieranie innowacyjnej gospodarki (biznes oparty o popyt pozalokalny, e-biznes), rozwój usług publicznych, w celu wsparcia funkcji miejskich i poprawy obsługi ludności, utrzymanie i zwiększenie atrakcyjności tradycyjnej struktury miast poprzez uspokojenie ruchu w ich obszarach centralnych, przy zapewnieniu optymalnych warunków dostępu – obszar działania: miasta SSW - **Darłowo** i **Sławno.** 3. Rewitalizacja obszarów popegeerowskich – obszar działania: **obszary wiejskie SSW**. 4. Uporządkowanie i przygotowanie terenów powojskowych, poprzemysłowych, pokolejowych i popegeerowskich, w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych – obszar działania: **obszary wiejskie SSW**. 5. Wsparcie programów związanych z produkcją żywności na potrzeby lokalnego rynku konsumentów – obszar działania: **obszary wiejskie SSW**. 6. Rozwój dziedzin biogospodarki w oparciu o OZE – obszar działania: **obszary SSW**. 7. Wspieranie przedsiębiorczości, samozatrudnienia i tworzenia nowych miejsc pracy, w tym telepracy – obszar działania: **obszary SSW**. 8. Zwiększenie dostępności cyfrowej – obszar działania: **obszary SSW**.
Kierunek 2. Poprawa dostępności do Szczecina oraz regionalnych i subregionalnych ośrodków wzrostu	1. Poprawa powiązań komunikacyjnych SSW z regionalnymi i subregionalnymi ośrodkami – obszar działania: **obszary SSW**. 2. Realizacja tras rowerowych zgodnie z Koncepcją sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego – obszar działania: **obszary SSW**.
Kierunek 3. Poprawa dostępności do podstawowych usług w zakresie edukacji i zdrowia	1. Programy zapewniania i zwiększania dostępu do opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 – obszar działania: **obszary SSW**. 2. Dostosowanie infrastruktury i usług do potrzeb ludności wynikających ze zmiany struktury wieku (wzrost liczby osób w podeszłym wieku), w tym: lokowanie DPS, domów opieki, domów seniora na obszarach wiejskich, finansowanie pozainstytucjonalnej opieki nad osobami starszymi – obszar działania: **obszary SSW**.

Źródło: Wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

4.4. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gmin partnerstwa OF Sławna, zakładane działania i rekomendacje

Terytorialny wymiar polityki rozwoju przejawia się w programowaniu rozwoju i podejmowaniu interwencji w stosunku do wskazanych obszarów strategicznej interwencji. Obszary te są miejscami, w których szczególnie ważna jest skuteczna koordynacja oraz koncentracja zróżnicowanych (wielosektorowych) działań, które zapewnią realizację celów Strategii.

Na obszarze Partnerstwa wskazuje się niżej wymienione obszary strategicznej interwencji (OSI) mające kluczowe znaczenie dla rozwoju gmin Partnerstwa oraz działania zakładane na tych obszarach.

4.4.1. OSI I - Miasta i ośrodki gminne

Wzmocnienie atrakcyjności usługowej i osiedleńczej ośrodków miejskich: Sławna i Darłowa jako ośrodków ponadlokalnych a także kształtowanie ośrodków gminnych Postomina i Malechowa jako lokalnych centrów usługowych.

1. **Poprawa koordynacji i jakości zarządzania przestrzenią poprzez współpracę z innymi samorządami Partnerstrwa i społecznością lokalną.**

   Rekomendacje:
   - *Powołanie, na poziomie Partnerstwa, wspólnej jednostki koordynacyjno-projektowej odpowiedzialnej za przygotowanie koncepcji i planów zagospodarowania przestrzennego, wymiana doświadczeń*

2. **Nadanie atrakcyjnych funkcji i form niewykorzystanym przestrzeniom miejskim oraz ośrodków gminnych.**

   Rekomendacje:
   - *Rozwój funkcji rekreacyjnych i turystycznych przestrzeni nadwodnych.*

   Przykładowe projekty:
   - rozwój infrastruktury oraz analiza możliwości wykorzystania przestrzeni nadwodnej na tym obszarze do stworzenia atrakcyjnej przestrzeni publicznej (bulwar, przystań, zieleń miejska);
   - *Wzmocnienie potencjału turystyki wodnej poprzez modernizację przestrzeni rekreacyjnej nad jeziorem w Ostrowcu wraz z utworzeniem ścieżki wokół jeziora oraz budowę szlaku kajakowego na rzece Grabowej z infrastrukturą i punktami widokowymi ukazującymi unikalne zasoby przyrodnicze.*
   - *Budowa przystani kajakowej w miejscowości Pomiłowo w Gminie Sławno.*
   - *Utworzenie infrastruktury kajakowej na rzekach Wieprzy i Grabowej – budowa przystani kajakowej i przenosek w m. Kowalewice i m. Jeżyczki;*
   - *Zagospodarowanie terenu przy stawach miejskich w Sławnie; Budowa amfiteatru na terenie uzdrowiska Dąbki.*

- *usuwanie z przestrzeni nadwodnych funkcji dysharmonijnych, nie wymagających położenia w tak atrakcyjnych przestrzeniach (np. garaże).*

○ *Rewitalizacja obszarów miast i ośrodków gminnych*

Przykładowe projekty:

- odzyskanie przestrzeni publicznej, na obszarze nieczynnej stacji paliw w Malechowie;
- *Zagospodarowanie zabytkowego parku w mijsocowści Palczewice, Zagospodarowanie zabytkowego parku w miejscowości Postomino;*
- *Budowa pumptruck'ów w Malechowie i Ostrowcu*

3. Poprawa dostępności komunikacyjnej

Rekomendacje:

○ *Przekształcenie dworców autobusowo- kolejowych w Sławnie i Darłowie w wielofunkcyjne centra przesiadkowe*

○ *Budowa sytemu ścieżek rowerowych w oparciu o model zawarty w rekomendacjach*

4. Ograniczanie rozpraszania zabudowy, racjonalizacja wykorzystania terenów położonych w zasięgu pieszej dostępności.

Rekomendacje:

○ *Ustanowienie prymatu rozwoju wewnętrznego nad zewnętrznym; w pierwszej kolejności przeznaczanie pod zabudowę terenów już zurbanizowanych*

○ *Działania koordynacyjno-projektowe – przygotowanie nowej przestrzeni urbanizacji w zasięgu do 15 min dojścia pieszego do powstających nowych punktów przesiadkowych lub przystanków*

5. Rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej oraz lokalnych systemów grzewczych, rozwój lokalnych instalacji OZE

Rekomendacje:

○ *Wyznaczanie pod nową zabudowę terenów w zasięgu sieci kanalizacji oraz z możliwością podłączenia do lokalnych systemów grzewczych.*

6. Poprawa jakości środowiska miejskiego/ terenów zabudowanych, w tym ograniczanie hałasu i zanieczyszczenia powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz ruchu samochodowego

Rekomendacje:

○ *Wyznaczanie stref bez samochodu lub z ograniczeniami dla ruchu samochodów szczególnie w centrach miast, w obrębie prestiżowych przestrzeni publicznych (np. rynek miejski) oraz w sąsiedztwie szkół i przedszkoli.*

7. Porządkowanie struktur zabudowy oraz jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych w obszarach centralnych miast i miejscowości w celu

przywrócenia budowania tożsamości miejsca i poczucia lokalnej dumy mieszkańców

Rekomendacje:

- *Funkcjonalna przestrzeń - zwiększenie estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych (z poszanowaniem środowiska naturalnego i potrzeb mieszkańców).*
- *Ukierunkowanie gospodarki przestrzennej na wzmocnienia ochrony terenów cennych przyrodniczo oraz elementów dziedzictwa kulturowego związanych z zachowaniem układów urbanistycznych i ruralistycznych, zabytków, poprawy funkcjonalności i promowania estetycznych rozwiązań.*
- *Nadanie atrakcyjnych funkcji i form niewykorzystanym przestrzeniom (np. centrum Sławna)*
- *Rewitalizacja zdegradowanych przestrzeni zurbanizowanych*
- *Wykorzystanie gruntów komunalnych do realizacji polityki przestrzennej i mieszkaniowej*

Przykładowy projekt

- *Utworzenie muzeum budownictwa ryglowego na bazie chałupy saskiej w Krupach.*

4.4.2. OSI II - Pas nadmorski

Przywracanie ładu przestrzennego i estetyzacja przestrzeni w pasie nadmorskim oraz poprawa dostępności transportowej.

1. **Porządkowanie ekstensywnie zagospodarowanych struktur zabudowy – w pasie nadmorskim, wzmacnianie ośrodków usługowych oraz jakości i atrakcyjności przestrzeni publicznych w celu przywrócenia budowania tożsamości miejsca.**

   Rekomendacje:

   - *Wyłonienie najlepszych koncepcji rozbudowy/rewitalizacji obszarów miejscowości nadmorskich w drodze konkursów urbanistyczno-architektonicznych (koncepcje ograniczeń rozpraszania zabudowy, ochrony krajobrazu, koncepcje uporządkowania zabudowy nadmorskiej).*
   - *Stworzenie katalogu dopuszczalnych szyldów reklamowych i preferowanych wzorów straganów ulicznych.*
   - *Porządkowanie i estetyzacja przestrzeni publicznych w miejscowościach nadmorskich.*

   Przykładowe projekty:

   - *Otwarte plaże Gminy wiejskiej Darłowo - Poprawa dostępności plaż nadmorskich na OF poprzez ich przebudowę i dostosowanie dla osób niepełnosprawnych i usystematyzowanie oznakowania;*
   - *Budowa punktu informacji turystycznej w Jarosławcu wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.*

2. **Ograniczenie transportu indywidualnego w pasie nadmorskim**

Rekomendacje:

- *Tworzenie stref wolnych od ruchu kołowego. Budowa parkingów buforowych.*
- *Promowanie w miejscowościach pasa nadmorskiego ruchu pieszego, rowerowego oraz systemów UTO (urządzenia transportu osobistego) jako priorytetowego względem transportu samochodowego.*
- *Zabezpieczenie terenów i lobbing na rzecz regionalnych i krajowych inwestycji kolejowych m.in. rozbudowy linii kolejowej nr 418 Sławno - Darłowo z wydłużeniem do Darłówka i dalszego przedłużenia i połączenia się z linią 202 na wysokości miejscowości Wiekowo.*
- *Rozwój transportu publicznego.*

3. **Ustanowienie priorytetu rozwoju jakościowego nad ilościowym w obszarze turystyki nadmorskiej oraz działania na rzecz wydłużenia sezonu turystycznego**

Rekomendacje:

- *Rozwój turystyki zdrowotnej i sektora wellnes & spa.*
- *Rozwój turystyki aktywnej, kulturowej, kulinarnej, etnicznej, konferencyjno – szkoleniowej.*
- *budowa i modernizacja infrastruktury związanej z dziedzictwem historyczno-kulturowym w tym adaptacja obiektów do funkcji turystycznej.*
- *Tworzenie przestrzeni sprzyjającej wypoczynkowi, w tym obszarów zielonych w miejscowościach nadmorskich.*

4.4.3. OSI III - ochrona i wzmacnianie potencjałów obszarów wiejskich

1. **Ochrona jezior, dolin rzek Grabowa i Wieprza, oraz innych obszarów cennych przyrodniczo z uwzględnieniem zrównoważonego dostępu turystycznego.**

Rekomendacje:

- *Powołanie zespołów – przyrodniczo krajobrazowych „Dolina Wieprzy" i „Dolina Grabowej".*
- *Ochrona ekosystemów wodnych poprzez kształtowanie stref ekotonowych towarzyszących wodom stojącym i płynącym, stanowiących także barierę przed dopływem do nich azotanów z terenów intensywnie użytkowanych rolniczo .*
- *Budowa punktowej infrastruktury dla turystyki wodnej, w oparciu o rzeki Wieprza i Grabowa i jeziora. Utworzenie baz i przystani dla spływów kajakowych wykorzystując do tego miejsca już dostępne do wody (np. w pobliżu mostów).*

Przykładowe projekty:

- *Budowa przystani kajakowej w miejscowości Pomiłowo*
- *Ośrodek sportów wodnych przy jeziorze Łętowskim*
- *Budowa szlaku kajakowego na rzece Grabowej z punktami widokowymi ukazującymi unikalne zasoby przyrodnicze.*

2. **Ochrona przed zabudową, za pomocą dokumentów planistycznych, terenów rolnych i leśnych, położonych wzdłuż cieków wodnych i jezior oraz obszary na przebiegu zielonych korytarzy ekologicznych.**

3. **Tworzenie i rozwój zintegrowanych produktów turystycznych wyznaczających markę turystyczną.**

4. **Rozwój infrastruktury turystycznej.**

5. **Partnerstwo na rzecz turystyki i efektywna komunikacja marketingowa stanowiąca podstawę kreowania pozytywnego wizerunku turystycznego w tym wzmocnienie turystyki na obszarach oddalonych od morza.**

   Rekomendacje
   - *Budowanie narzędzi promocji obiektów agroturystyki i turystyki wiejskiej, online marketing, portale rezerwacyjne, tworzenie oferty, kreowanie wizerunku.*

6. **Wspieranie regionalnej tożsamości kulturowej, ochrona i promowanie dziedzictwa kulturowego regionu.**

   Rekomendacje
   - *Kreacja marki regionu w oparciu o charakterystyczną zabudowę ryglową*
   - *Rozwój szlaków tematycznych i ścieżek edukacyjnych.*
   - *Organizacja lokalnych targów i jarmarków promujących wyroby, tradycje i dziedzictwo kulturowe regionu.*
   - *Promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa - wykreowanie produktów lokalnych/regionalnych w oparciu o istniejące zasoby.*

   Przykładowe projekty
   - Utworzenie parków kulturowych Krupianka (Krupy – Stary Jarosław), Łącko, Borkowo;
   - Objęcie ochroną układów ruralistycznych - przez wpisanie ich do rejestru zabytków: Krupy, Łącko, Sławsko, Słowino;
   - Ustanowienie pomników historii: założenia staromiejskiego w Darłowie wraz z Zamkiem Książąt Pomorskich oraz kościoła pw. Matki Boskiej Ostrobramskiej w Krupach;
   - Wspieranie rozwoju bazy turystycznej przez adaptację cennej historycznie zabudowy;
   - *Utworzenie muzeum budownictwa ryglowego na bazie chałupy saskiej w Krupach;*
   - *Park kultury w Kosierzewie;*
   - *Rozbudowa Parku Rekreacyjno-Przyrodniczego Megality Borkowo.*

7. **Dostępne i wysokiej jakości usługi wspierające jakość życia mieszkańców.**

   Przykładowe projekty
   - *Zagospodarowanie terenów komunalnych w m. Rusinowo*

- *Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w m. Korlino*
- *Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w m. Pieńkówko*
- *Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w m. Złakowo*

8. **Wzmacnianie profilu gospodarczego obszaru – rozwój sektorów kluczowych i nowych branż, promowanie lokalnych specjalizacji oraz powiazań między nimi, w szczególności w zakresie usług portowych i transportowo-logistycznych, przemysłu drzewnego, przetwórstwa rolno-spożywczego, sektora OZE.**

9. **Wsparcie i promowanie lokalnych produktów przemysłu drzewnego i przetwórstwa rolno-spożywczego.**

   Rekomendacje:
   - *Tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego oraz innych form wsparcia lokalnej przedsiębiorczości.*
   - *Promowanie wśród turystów produktów regionalnych.*

10. **Wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej do aktywizacji zawodowej.**

Ryc. 26. OSI kluczowe dla gmin Partnerstwa OF Sławna: OSI I, II, III.

Rysunek na następnej stronie.

Źródło: opracowanie własne.

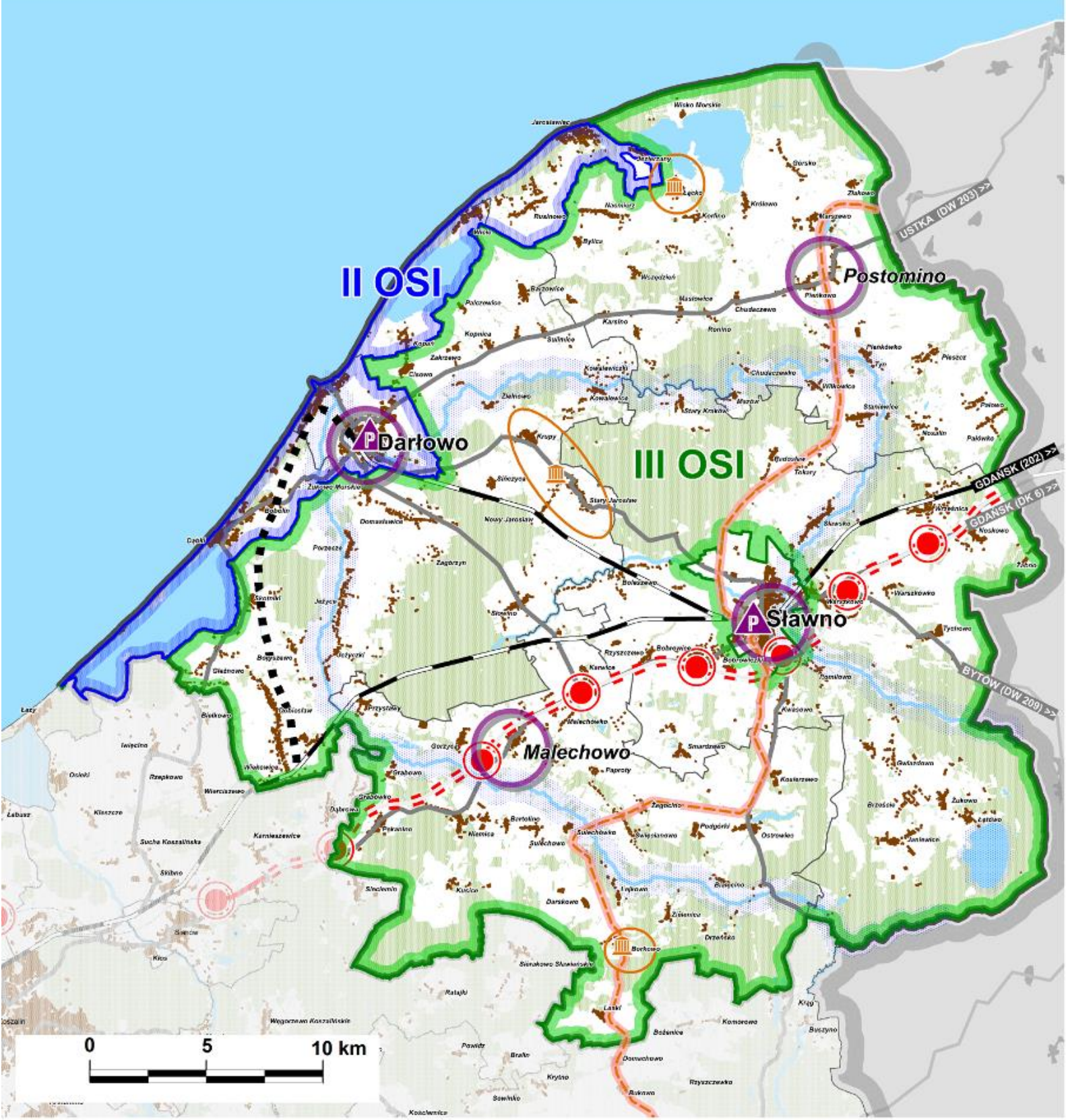

I OSI — MIASTA I OŚRODKI GMINNE

III OSI — OBSZARY WIEJSKI

P — Wielofunkcyjne centra przesiadkowe (proponowane)

Doliny rzek i jeziora

Parki kulturowe (proponowane)

II OSI — PAS NADMORSKI

Regionalna trasa rowerowa (projektowane)

Połączenie kolejowe (proponowane)

Droga S6 z węzłami (projektowana)

5. Projekty

Przez **projekt,** realizujący jeden lub więcej celów strategii, rozumiemy jako całość aplikacyjną tj. pojedyncze przedsięwzięcie, które jest przedmiotem jednego wniosku o dofinansowanie. Podejście to jest zgodne z Ustawą o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, której art. 2 p. 22 brzmi: [projekt] „przedsięwzięcie zmierzające do osiągnięcia założonego celu określonego wskaźnikami, z określonym początkiem i końcem realizacji, zgłoszone do objęcia albo objęte finansowaniem UE jednego z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności albo Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji".

W celu zapewnienia **podejścia zintegrowanego** każdy projekt posiada jednocześnie wszystkie cztery cechy:

- realizuje cele strategiczne;
- ma wpływ na rozwój więcej niż jednej gminy partnerstwa;
- jest realizowany w ramach wiązki powiązanych ze sobą projektów - programów;
- został przygotowany wspólnie przez samorządy partnerstwa i został wcześniej zaakceptowany przez większość partnerów.

Ponadto **projekt zintegrowany** w ramach instrumentu ZIT, zgodnie z dokumentem *Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej na lata 2021-2027,* spełnia przynajmniej jeden z poniższych dwóch warunków:

- jest projektem partnerskim w rozumieniu art. 39 Ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027;
- deklarowany jest wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu, tj. wspólne wykorzystanie stworzonej w jego ramach infrastruktury w przypadku projektów „twardych" lub objęcie wsparciem w przypadku projektów „miękkich" mieszkańców co najmniej 2 gmin OF, co powinno znaleźć swoje uzasadnienie zarówno w części diagnostycznej, jak i kierunkowej strategii.

Partnerstwo OF Sławna w ramach strategii ZIT zdecydowało o realizacji wspólnych przedsięwzięć o zintegrowanym charakterze ukierunkowanych na dążenie do

przezwyciężenia problemów oraz wykorzystania potencjału endogenicznego OF w stymulowaniu procesów rozwojowych.

Partnerstwo OF Sławna zidentyfikowało **projekty strategiczne (wiązki)** cechujące się kompleksowym i strategicznym podejściem do rozwiązania adresowanych problemów i wykorzystania potencjałów OF. Składają się na nie grupy mniejszych zadań/projektów, które są ze sobą powiązane i wpisują się w wymiar społeczny, gospodarczy oraz środowiskowo-przestrzenny. Oddziaływanie projektów ma charakter co najmniej ponadgminny dzięki inteligentnemu zarządzaniu i poprzez realizację priorytetów wspierających rozwój społeczno-gospodarczy, dążących do neutralności klimatycznej, wpływających na zwiększenie dostępności i poprawę jakości usług publicznych oraz jakości życia mieszkańców.

Projekty, w zastosowanym podejściu zintegrowanym, będą realizowane w trzech modelach: w partnerstwie międzygminnym, przez pojedynczą gminę oraz w partnerstwie międzysektorowym (integrującym kilka rodzajów interesariuszy: władze publiczne, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe itp). Rola lidera i partnerów w poszczególnych projektach finansowanych w ramach instrumentu ZIT lub z innych źródeł finansowania, określenie szczegółowego zakresu projektów oraz zasad rozliczeń finansowych, w tym wkładów własnych każdej ze stron biorącej udział w projektach, będą ustalane każdorazowo przez członków związku ZIT zaangażowanych w realizację danego projektu na podstawie odrębnych porozumień.

5.1. Proces identyfikacji i wyboru projektów

Proces identyfikacji i wyboru projektów miał charakter partycypacyjno-ekspercki i wieloetapowy. Koncepcje i zakres projektów zostały wypracowane w ramach:

- dyskusji prowadzonych podczas cotygodniowych spotkań Grupy Roboczej oraz średnio co miesięcznych spotkań Rady Partnerstwa;
- dwóch warsztatów strategicznych z udziałem partnerów społeczno-gospodarczych zrealizowanych w dniu 09 grudnia 2022 r. oraz 10 marca 2023 r. oraz konsultacji dotyczących wspierania rozwoju przedsiębiorczości, które odbyły się w dniu 10 lutego 2023 r.;

- otwartego naboru na pomysły projektów społecznych zorganizowanego w dniach 14-24 lutego 2023 r. za pośrednictwem urzędów JST tworzących partnerstwo i ich portali internetowych[103];
- zgłoszeń pomysłow na projekty kierowanych przez organziacje non-profit do samorządów partnerstwa OF;
- porozumienia zawartego w Radzie Partnerstwa;
- konsultacji z Zespołem Doradczym.

Partnerstwo i interesariusze byli w tym procesie wspierani przez ekspertów Związku Miast Polskich, w tym doradców partnerstwa i doradców sektorowych.

Łącznie zgłoszono 140 propozycji koncepcji projektów, za pośrednictwem dedykowanego formularza, które stanowiły podstawę do dalszej pracy z Radą Partnerstwa, Grupą Roboczą oraz partnerami społeczno-gospodarczymi w zakresie doprecyzowania koncepcji, opracowania fiszek projektowych.

Przy wyborze projektów kierowano się m.in. następującymi kryteriami:

- znaczenie projektu dla rozwoju obszaru partnerstwa,
- wpływ na rozwój więcej niż 1 gminy partnerstwa,
- powiązanie danego projektu z innymi projektami,
- wspólne przygotowanie projektu przez samorządy partnerstwa,
- akceptacja projektu przez większość samorządów partnerstwa,
- realizacja projektu w partnerstwie międzygminnym lub międzysektorowym.

Po analizie i ocenie proponowanych projektów partnerstwo OF Sławna, z uwzględnieniem opinii Zespołu Doradczego, wyselekcjonowało 85 projektów realizujących cele Strategii ZIT OF Sławna możliwych do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 lub innych źródeł.

5.2. Lista projektów

Zdefiniowana lista 91 projektów składa się z trzech komplementarnych części: A, B i C (Tabela 15, 16, 17):

- lista A - obejmuje 28 przedsięwzięć podstawowych możliwych do sfinansowania z FEPZ 2021 – 2027 w ramach mechanizmu ZIT;

[103] Informacja o naborze otwartym została podane do publicznej wiadomości. Szerzej: rozdział 7.

- lista B (lista rezerwowa wzgędem listy A) - obejmuje 29 przedsięwzięć warunkowych możliwych do sfinansowania z FEPZ 2021 – 2027 w ramach mechanizmu ZIT, których realizacja jest uzależniona między innymi od dostępności środków finansowych z programu regionalnego;
- lista C – obejmuje 34 przedsiewzięcia komplementarne możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021 – 2027 oraz innych źródeł.

Ostateczny kształt listy projektów realizujących cele strategii ZIT OF Sławna powstanie w toku dalszych prac nad projektem strategii w zakresie doprecyzowania zapisów dokumentu i rozwoju koncepcji projektów, z uwzględnieniem uwag Zespołu Doradczego – w tym w zakresie realizacji celu 3. Konkurencyjna gospodarka (m.in. dotyczących tworzenia atrakcyjnych terenów inwestycyjnych - aktywizacja podstref ekonomicznych, zmiany planów zagospodarowania przestrzennego, uzbrajanie terenów, wsparcie MSP, stworzenie inkubatora przemysłowego, promocja gospodarcza, itp.). Wpływ na finalną postać listy projektów oraz inne zapisy Strategii mogą mieć również konsultacje społeczne, decyzja RDOŚ w sprawie konieczności sporządzania SOOŚ, procedura przyjmowania strategii przez Związek ZIT oraz opiniowania jej przez Samorząd Województwa Zachodniopomorskiego.

Lista projektów powstała we współpracy partnerów Związku ZIT oraz przedstawicieli różnych interesariuszy, co pozytywnie oddziałuje na wartość całego procesu strategicznego.

Realizacja wybranych przez partnerstwo zintegrowanych projektów partnerskich oraz projektów punktowych o komplementarnym charakterze i powiązanych ze sobą (patrz wiązki projektów w rozdziale 5.3.), cechujących się ponadgminnym oddziaływaniem prorozwojowym, odpowiada zidentyfikowanym terytorialnie deficytom i potencjałom OF Sławna. Przyczynia się do rozwiązywania problemów występujących na OF i wzmacniania lokalnych powiazań funkcjonalnych oraz wykorzystania endogenicznych zasobów. Pozytywnie wpływa również na wzrost potencjału społeczno - gospodarczego regionu.

Projektami partnerskimi w rozumieniu art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie 2021-2027 są następujące przedsięwzięcia podstawowe:

- *Centrum historii Ziemi Sławieńskiej - przebudowa i adaptacja byłego budynku przedszkola na obiekt o funkcji społeczno - kulturalnej (w tym bibliotecznej) w Darłowie;*
- *Odbudowa historycznej chaty szachulcowej przy Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie;*
- *Budowa sieci dróg rowerowych na odcinku m. Sławno – Żukowo.*

Projektami partnerskimi w rozumieniu art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie 2021-2027 są następujące przedsięwzięcia uzupełniające:

- *Budowa wraz z wyposażeniem Inkubatora Przemysłowego w Sławnie.*

Wybrane przez partnerstwo projekty bezpośrednio wynikają z celów i działań tej Strategii oraz są możliwe do sfinansowania w ramach właściwych programów służących realizacji umowy partnerstwa w zakresie polityki spójności.

W ramach programu regionalnego FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA POMORZA ZACHODNIEGO 2021-2027 środki na dofinansowanie przedsięwzięć wynikających ze Strategii ZIT dedykowane Obszarowi Funkcjonalnemu Sławna obejmują:

- PRIORYTET 2 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZIELONEGO POMORZA ZACHODNIEGO:
  - → RSO2.1. WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH (EFRR),
  - → RSO2.4. WSPIERANIE PRZYSTOSOWANIA SIĘ DO ZMIANY KLIMATU I ZAPOBIEGANIA RYZYKU ZWIĄZANEMU Z KLĘSKAMI ŻYWIOŁOWYMI I KATASTROFAMI, ODPORNOŚCI, Z UWZGLĘDNIENIEM PODEJŚCIA EKOSYSTEMOWEGO (EFRR);

- PRIORYTET 3 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ MOBILNEGO POMORZA ZACHODNIEGO:
  - → RSO2.8. WSPIERANIE ZRÓWNOWAŻONEJ MULTIMODALNEJ MOBILNOŚCI MIEJSKIEJ JAKO ELEMENTU TRANSFORMACJI W KIERUNKU GOSPODARKI ZEROEMISYJNEJ (EFRR);
- PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO:
  - → ESO4.6. WSPIERANIE RÓWNEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, WŁĄCZAJĄCEGO KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH UKOŃCZENIA, W SZCZEGÓLNOŚCI W ODNIESIENIU DO GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OD WCZESNEJ EDUKACJI I OPIEKI NAD DZIECKIEM PRZEZ OGÓLNE I 107 LP. TYTUŁ PROJEKTU WNIOSKODAWCA KWOTA DOFINANSOWANIA KIERUNEK DZIAŁAŃ CZAS REALIZACJI ZAWODOWE KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE, PO SZKOLNICTWO WYŻSZE, A TAKŻE KSZTAŁCENIE I UCZENIE SIĘ DOROSŁYCH, W TYM UŁATWIANIE MOBILNOŚCI EDUKACYJNEJ DLA WSZYSTKICH I DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI (EFS+),
  - → ESO4.11. ZWIĘKSZANIE RÓWNEGO I SZYBKIEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, TRWAŁYCH I PRZYSTĘPNYCH CENOWO USŁUG, W TYM USŁUG, KTÓRE WSPIERAJĄ DOSTĘP DO MIESZKAŃ ORAZ OPIEKI SKONCENTROWANEJ NA OSOBIE, W TYM OPIEKI ZDROWOTNEJ; MODERNIZACJA SYSTEMÓW OCHRONY SOCJALNEJ, W TYM WSPIERANIE DOSTĘPU DO OCHRONY SOCJALNEJ, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM DZIECI I GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI; POPRAWA DOSTĘPNOŚCI, W TYM DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, SKUTECZNOŚCI I ODPORNOŚCI SYSTEMÓW OCHRONY ZDROWIA I USŁUG;
- PRIORYTET 7 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ PARTNERSKIEGO POMORZA ZACHODNIEGO:
  - → RSO5.1. WSPIERANIE ZINTEGROWANEGO I SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ROZWOJU SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO I ŚRODOWISKOWEGO, KULTURY, DZIEDZICTWA NATURALNEGO, ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI I BEZPIECZEŃSTWA NA OBSZARACH MIEJSKICH (EFRR).

Tabela 14 Lista projektów część A - przedsięwzięcia podstawowe realizujące cele strategii ZIT OF Sławna możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 w ramach mechanizmu ZIT

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
PRIORYTET 2 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ ZIELONEGO POMORZA ZACHODNIEGO RSO2.1. WSPIERANIE EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ I REDUKCJI EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH (EFRR)			
BUDYNKI MIESZKALNE			
1	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja i zamiana sposobu ogrzewania wielorodzinnego budynku socjalnego w Darłowie	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GM Darłowo
BUDYNKI UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ			
2	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Sławnie	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GM Sławno
3	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa modernizacja energetyczna remizo-świetlicy w Sławsku	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GW Sławno
4	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej należących do gminy Darłowo	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GW Darłowo
5	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej Gminy Darłowo wraz z budową systemu OZE	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GW Darłowo
6	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Malechowo wraz z budową instalacji fotowoltaicznej	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GW Malechowo
7	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa termomodernizacja budynku użyteczności publicznej należących do powiatu sławieńskiego	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	Powiat Sławieński
8	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Postomino wraz z zastosowaniem Odnawialnych Źródeł Energii (OZE)	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3; D1.4; CS3:D3.3	GW Postomino

PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO ESO4.6. WSPIERANIE RÓWNEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, WŁĄCZAJĄCEGO KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ MOŻLIWOŚCI ICH UKOŃCZENIA, W SZCZEGÓLNOŚCI W ODNIESIENIU DO GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI, OD WCZESNEJ EDUKACJI I OPIEKI NAD DZIECKIEM PRZEZ OGÓLNE I 107 LP. TYTUŁ PROJEKTU WNIOSKODAWCA KWOTA DOFINANSOWANIA KIERUNEK DZIAŁAŃ CZAS REALIZACJI ZAWODOWE KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE, PO SZKOLNICTWO WYŻSZE, A TAKŻE KSZTAŁCENIE I UCZENIE SIĘ DOROSŁYCH, W TYM UŁATWIANIE MOBILNOŚCI EDUKACYJNEJ DLA WSZYSTKICH I DOSTĘPNOŚCI DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI (EFS+)			
9	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Zwiększenie jakości kształcenia w szkołach ponadpodstawowych powiatu sławieńskiego	CS1:D1.2; CS3:D3.1; CS2:D2.6	Powiat Sławieński
PRIORYTET 6 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ AKTYWNEGO POMORZA ZACHODNIEGO ESO4.11. ZWIĘKSZANIE RÓWNEGO I SZYBKIEGO DOSTĘPU DO DOBREJ JAKOŚCI, TRWAŁYCH I PRZYSTĘPNYCH CENOWO USŁUG, W TYM USŁUG, KTÓRE WSPIERAJĄ DOSTĘP DO MIESZKAŃ ORAZ OPIEKI SKONCENTROWANEJ NA OSOBIE, W TYM OPIEKI ZDROWOTNEJ; MODERNIZACJA SYSTEMÓW OCHRONY SOCJALNEJ, W TYM WSPIERANIE DOSTĘPU DO OCHRONY SOCJALNEJ, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM DZIECI I GRUP W NIEKORZYSTNEJ SYTUACJI; POPRAWA DOSTĘPNOŚCI, W TYM DLA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI, SKUTECZNOŚCI I ODPORNOŚCI SYSTEMÓW OCHRONY ZDROWIA I USŁUG			
10	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie dla osób starszych narażonych na wykluczenie społeczne poprzez zwiększenie oferty w Klubie Seniora w Darłowie	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GM Darłowo
11	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Centrum opiekuńcze - usługi społeczne w Mieście Darłowo	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GM Darłowo
12	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja ludzi starszych poprzez rozwój usług społecznych na terenie Gminy Postomino	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GW Postomino
13	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój usług społecznych na terenie Gminy Malechowo	CS1:D1.1; D1.3.	GW Malechowo
14	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Usługi społeczne w Gminie Sławno	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GW Sławno
15	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój usług społecznych na terenie miasta Sławno	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GM Sławno
16	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja seniorów z terenu Gminy Darłowo	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GW Darłowo

PRIORYTET 7 – FUNDUSZE EUROPEJSKIE NA RZECZ PARTNERSKIEGO POMORZA ZACHODNIEGO RSO5.1. WSPIERANIE ZINTEGROWANEGO I SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ROZWOJU SPOŁECZNEGO, GOSPODARCZEGO I ŚRODOWISKOWEGO, KULTURY, DZIEDZICTWA NATURALNEGO, ZRÓWNOWAŻONEJ TURYSTYKI I BEZPIECZEŃSTWA NA OBSZARACH MIEJSKICH (EFRR)			
17	Centrum historii Ziemi Sławieńskiej - przebudowa i adaptacja byłego budynku przedszkola na obiekt o funkcji społeczno - kulturalnej (w tym bibliotecznej) w Darłowie	CS1:D1.1; D1.3; CS4:D4.2.	GM Darłowo
18	Odbudowa historycznej chaty szachulcowej przy Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie	CS4:D4.2.; CS1:D1.1; D1.3	Powiat Sławieński
19	Utworzenie Miejsca Pamięci o kombatantach wojennych oraz pierwszych osadnikach Gminy Malechowo	CS1:D1.1; D1.3; CS4:D4.2.	GW Malechowo
20	Poprawa estetyki i ładu przestrzennego poprzez przebudowę cmentarza komunalnego w Sławnie	CS1:D1.1.,D1.3.	GM Sławno
21	Rozbudowa Parku Rekreacyjno-Przyrodniczego Megality Borkowo	CS4:D4.2.; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4	GW Malechowo
22	Utworzenie Parku Kultury w Kosierzewie	CS4:D4.2.; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4	GW Malechowo
23	Zagospodarowanie terenu przy stawach miejskich w Sławnie	CS1:D1.1; D1.3.; CS4:D4.2. CS2:D2.4	GM Sławno
24	Otwarte plaże Gminy wiejskiej Darłowo - Poprawa dostępności plaż nadmorskich na OF poprzez ich przebudowę i dostosowanie dla osób niepełnosprawnych i usystematyzowanie oznakowania	CS1:D1.2; D:1.3; CS2:D2.1.; CS4:D4.2.	GW Darłowo
25	Wzmocnienie potencjału turystyki wodnej poprzez modernizację przestrzeni rekreacyjnej nad jeziorem w Ostrowcu wraz z utworzeniem ścieżki wokół jeziora oraz budowę szlaku kajakowego na rzece Grabowej z infrastrukturą i punktami widokowymi ukazującymi unikalne zasoby przyrodnicze	CS4:D4.2.; CS1:D1.1; D1.3	GW Malechowo
26	Budowa przystani kajakowej w miejscowości Pomiłowo w Gminie Sławno	CS4:D4.2.; CS1:D1.3.	GW Sławno
27	Budowa sieci dróg rowerowych na odcinku miasto Sławno – Żukowo	CS4:D4.2.; CS2:D2.5; CS1:D1.3.	GW Sławno
28	Budowa sieci dróg rowerowych na odcinkach miasto Sławno – Sławsko, miasto Sławno – Warszkowo	CS4:D4.2.; CS2:D2.5; CS1:D1.3.	Powiat Sławieński
29	Budowa punktu informacji turystycznej w Jarosławcu wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego	CS4:D4.2; 4.4.; CS1:D1.1; 1.3.	GW Postomino

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 15 Lista projektów część B – przedsięwzięcia warunkowe realizujące cele strategii ZIT możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I REDUKCJA EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH			
30	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa modernizacja energetyczna Szkoły Podstawowej w Sławsku	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GW Sławno
31	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja z częściową zmianą sposobu ogrzewania komunalnego budynku wielorodzinnego w Darłowie	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GM Darłowo
32	Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej należących do Powiatu Sławieńskiego	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	Powiat Sławieński
ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU			
33	Renowacja i rekonstrukcja małych zbiorników wodnych na terenie gminy Darłowo w celu poprawy retencji	CS2: D2.4.; CS1: D1.3.	GW Darłowo
TRANSPORT I MOBILNOŚĆ			
34	Stworzenie centrum przesiadkowego na terenie dworca w Sławnie	CS2:D2.5; CS1:D1.2; 1.3.; CS3:D3.1; 3.3; CS4:D4.2.	GM Sławno
USŁUGI SPOŁECZNE PODNOSZĄCE JAKOŚĆ ŻYCIA			
35	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zwiększenie oferty Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dla Klubu "Niezapominajka"	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GM Darłowo
INFRASTRUKTURA DLA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW WSPIERAJACA INKLUZYWNY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY			
36	Rozwój historycznych terenów zielonych ulokowanych w centrum Miasta Darłowo – zabytkowy park za Zespołem Szkół Morskich w Darłowie	CS4:D4.2; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4.	GM Darłowo
37	Zagospodarowanie zabytkowego parku w m. Palczewice	CS4:D4.2; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4	GW Darłowo
38	Zagospodarowanie zabytkowego parku w miejscowości Postomino	CS4:D4.2; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4	GW Postomino
39	Utworzenie parku uzdrowiskowego w Dąbkach	CS4:D4.2; CS1:D1.1; D1.3; CS2:D2.4	GW Darłowo
40	Utworzenie muzeum budownictwa ryglowego na bazie chałupy saskiej w Krupach	CS4: D4.2.; CS1: D1.3.	GW Darłowo

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
41	Przebudowa Placu ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sławnie – odtworzenie historycznego centrum miasta	CS1:D1.1, 1.3; CS4:D4.2.	GM Sławno
42	Prace konserwatorskie, restauratorskie przy bramach miejskich w Sławnie	CS1:D1.1, 1.3; CS4:D4.2.	GM Sławno
43	Modernizacja i przebudowa Urzędu Miejskiego w Sławnie	CS1:D1.1, 1.3; CS3:D3.1., 3.2.	GM Sławno
44	Zagospodarowanie terenu w miejscowości Rusinowo	CS4:D4.2; CS1:D1.1; CS2:D2.2.	GW Postomino
45	Utworzenie strefy regeneracyjnej w pobliżu zabytkowego Mauzoleum Rodu von Schliffen w Sulechówku	CS1:D1.1; D1.3; CS4:D4.2.	GW Malechowo
46	Budowa kładki pieszo – rowerowej przez rzekę Grabową w Darłowie wraz z dojazdem wewnętrznym	CS4: D4.2.; CS2: D2.5.; CS1: D1.3.	GM Darłowo
47	Budowa amfiteatru na terenie uzdrowiska Dąbki	CS4: D4.2.; CS1: D1.3.	GW Darłowo
48	Utworzenie infrastruktury kajakowej na rzekach Wieprzy i Grabowej – budowa przystani kajakowej i przenosek w m. Kowalewice i m. Jeżyczki	CS4: D4.2.; CS1: D1.3.	GW Darłowo
49	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Korlino	CS1:D1.3; CS4:D4.2.	GW Postomino
50	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Pieńkówko	CS1:D1.3; CS4:D4.2.	GW Postomino
51	Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Złakowo	CS1:D1.3; CS4:D4.2.	GW Postomino
52	Budowa piłkarskiego placu zabaw w Malechowie	CS1:D1.1; D1.3; CS4:D4.2.	GW Malechowo
53	Budowa pumptruck'ów w Malechowie i Ostrowcu	CS1:D1.1; D1.3; CS4:D4.2.	GW Malechowo
INFRASTRUKTURA WSPIERAJACA ROZWÓJ GOSPODARCZY			
54	Rozwój infrastruktury przemysłowej z wykorzystaniem terenów inwestycyjnych w Sławnie	CS3:D3.1; D3.2; CS1:D1.2; D1.3.	GM Sławno

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 16 Lista projektów część C – przedsięwzięcia uzupełniające realizujące cele strategii ZIT możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 i innych źródeł

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA I REDUKCJA EMISJI GAZÓW CIEPLARNIANYCH			
55	Wzrost wykorzystania OZE oraz budowa energooszczędnej infrastruktury w Sławnie	CS2:D2.2; D2.3; CS1:D1.3.; D1.4; CS3:D3.3.	GM Sławno
56	Utworzenie Spółdzielni Energetycznej na terenie Gminy Malechowo wraz z budową instalacji fotowoltaicznych	CS2: D2.2; D2.3. CS1:D1.3	GW Malechowo
ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU			
57	Doposażenie jednostek OSP z Gminy Malechowo w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia skutecznych akcji ratowniczych	CS2:D2.2; D2.3	GW Malechowo
58	Renowacja zbiorników wodnych na terenie miasta Sławno w celu poprawy retencji oraz zagospodarowanie terenu źródliska	CS2:D2.4; CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.; CS4:D4.2.	GM Sławno
59	Rozwój terenów zielonych ulokowanych pomiędzy ulicą Conrada w Darłowie a kanałem portowym	CS2:D2.4; CS1:D1.1; D1.2; D1.3; S4:D4.2.	GM Darłowo
60	Utworzenie parku miejskiego na Osiedlu Północ w Sławnie	CS2:D2.4; CS1:D1.1; D1.2; D1.3; CS4:D4.2.	GM Sławno
TRANSPORT I MOBILNOŚĆ			
61	Stworzenie spójnego i ściśle powiązanego z ośrodkami miejskimi (także spoza OF) systemu transportu publicznego wraz zakupem niskoemisyjnych pojazdów do transportu publicznego	CS2:D D2.5.; CS1:D1.2., 1.3.	GW Malechowo
USŁUGI SPOŁECZNE PODNOSZĄCE JAKOŚĆ ŻYCIA			
62	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja ludzi starszych poprzez rozwój usług społecznych na terenie Gminy Postomino	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GW Postomino
63	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie profilaktyczno-opiekuńcze dla seniorów z terenu Gminy Darłowo	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GW Darłowo
64	Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Poszerzenie oferty e-usług poprzez zakup i rozmieszczenie na terenie Gminy Malechowo elektronicznych tablic ogłoszeniowych	CS1:D1.2., D1.3.	GW Malechowo

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
EDUKACJA NA POTRZEBY NOWOCZESNEJ GOSPODARKI			
65	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CS1:D1.2; CS3:D3.1.	GM Sławno
66	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój infrastruktury edukacyjnej na terenie miasta Sławno	CS1:D1.2, 1.3; CS3:D3.1.	GM Sławno
67	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Poprawa jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej w Gminie Malechowo ze szczególnym uwzględnieniem modelu przestrzeni dostępnej szkoły	CS1:D1.2.; D1.3.	GW Malechowo
68	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: System szkoleń z zakresu edukacji ekologicznej na Obszarze Funkcjonalnym Sławna	CS2:D2.6.; CS3:D3.1.; CS4:D4.3; CS1:D1.2.	GW Darłowo
69	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Wsparcie edukacji przedszkolnej w Gminie Sławno	CS1:D1.2.	GW Sławno
70	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Edukacja w gminie Sławno szansą na udaną przyszłość	CS1: D1.2.; CS3:D3.1.;	GW Sławno
71	Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Gotowi do pracy z Centrum Integracji Społecznej	CS1:D1.2.; CS3:D3.1.;	GW Sławno
INFRASTRUKTURA DLA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW WSPIERAJACA INKLUZYWNY ROZWÓJ SPOŁECZNO-GOSPODARCZY			
72	Historyczne podwórza jako walor kulturowy, społeczny i turystyczny – wieloaspektowa odnowa zabytkowych przestrzeni śródmiejskich na terenie Miasta Darłowo	CS1:D1.1; D1.2; D1.3; CS4:D4.2.	GM Darłowo
73	Budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla dzieci i młodzieży w Gminie Malechowo ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości zagrożonych wykluczeniem	CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.; CS4:D4.2.	GW Malechowo
74	Rozwój Infrastrukturalny komunalnych terenów sportu, rekreacji i zieleni ulokowanych przy ulicy Sportowej w Darłowie	CS1:D1.1; 1.3;CS2:D2.4.; CS4:D4.2.	GM Darłowo
75	Budowa sieci boisk na terenie gminy Sławno	CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.; CS4:D4.2.	GW Sławno
76	Przebudowa bocznego boiska piłkarskiego w Sławnie	CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.; CS4:D4.2.	GM Sławno
77	Budowa siłowni zewnętrznej na Osiedlu Północ w Sławnie	CS1:D1.1, 1.3; CS4:D4.2.	GM Sławno
78	Utworzenie ośrodka sportów wodnych wraz z zapleczem sportowym przy jeziorze Łętowskim	CS4:D4.2.; CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.	GW Sławno
79	Utworzenie ścieżki przyrodniczej w miejscu dawnego ogrodu botanicznego w Sławnie	CS2:D2.4; CS1:D1.1; D1.2; D1.3; CS4:D4.2	GM Sławno
80	Rewitalizacja „Serca Wsi" w Malechowie	CS1:D1.1, 1.3.; CS2:D2.6.	GW Malechowo
81	Wykorzystanie potencjału „Wysokiej Góry" w Pękaninie poprzez odtworzenie ścieżki edukacyjnej	CS1:D1.1.; D1.2.; D1.3.; CS4:D4.2.	GW Malechowo

Nr projektu	Tytuł projektu	Cel/działanie Strategii [CS:D]	Wnioskodawca
82	Rekonstrukcja zabytkowego, naturalistycznego parku przydworskiego w miejscowości Tychowo	CS4:D4.2.; CS1:D1.1; D1.2; D1.3.; CS2:D2.4;	GW Sławno
INFRASTRUKTURA WSPIERAJACA ROZWÓJ GOSPODARCZY			
83	Budowa wraz z wyposażeniem Inkubatora Przemysłowego w Sławnie	CS3: D3.1; 3.2.	GM Sławno
ZASOBY MIESZKANIOWE			
84	Modernizacja i remonty gminnego zasobu mieszkaniowego w Sławnie	CS1:D1.1; D1.2, D1.3, D1.4.	GM Sławno

źródło: opracowanie własne.

5.3. Powiązanie pomiędzy projektami (wiązki projektów)

Zatosowane podejście zintegrowane identyfikuje się na poziomie strategicznym oraz operacyjnym tj. projektów i wiązek projektów. Lista projektów obejmuje przedsięwzięcia charakteryzujące się komplementarnością i synergią wynikającą z wzajemnego uzupełniania się podejmowanych działań generujących wartość dodaną ukierunkowanych na rozwiązanie określonego problemu lub osiągnięcie celu.

Przez **wiązkę projektów** rozumiemy grupę projektów powiązanych ze sobą merytorycznie lub funkcjonalnie w sposób wymagający skoordynowania w zakresie ich planowania, wdrażania lub późniejszej eksploatacji[104]. **Projekty tworzące daną wiązkę są powiązane w taki sposób by realizowały ten sam cel, na tym samym terenie tj. OF, adresowany do tych samych beneficjentów tj. miszkańców OF i częściowo osób przyjezdnych w różnych wymiarach tj. społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Wdrożenie wiazki przyniosi synergiczny efekt.** Projekty i ich wiązki są bezpośrednio powiązane z celami i kierunkami działań strategii ZIT OF Sławna. Kierunki zostały tak skonsturowane i wyposażone w projekty by każdy był realizowany przez kilka projektów, zdarza się, że dany projekt realizuje różne kierunki, w tym z różnych celów. Wpływ każdego projektu na realizację poszczególnych celów i kierunków wskazano w tabelach 15, 16, 17. Zintegrowane podejście zostało wyrażone także programach, będących częścią trzech wiązek, obejmujących powiazane ze sobą projekty o zbliżonym profilu tj.: Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim, Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego oraz Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego.

Wszystkie wiązki projektów możliwych do sfiannsowania z FEPZ 2021-2027 w ramach mechanaimzu ZIT wraz z opisem powiązań ilustruje Tabela 18. Będą one uzupełniane i wzbogacane komplementarnymi projektami wskazanymi do finansowania z innych źródeł niż mechanizm ZIT w ramach FEPZ 2021-2027.

[104] Wiązka to grupa projektów spełniających co najmniej jeden z trzech warunków: 1) na etapie przygotowania muszą być opracowywane równolegle i w sposób skoordynowany, z uwzględnieniem merytorycznej spójności między nimi lub synchroniczności późniejszego wdrażania; 2) na etapie realizacji wymagają wdrażania skoordynowanego z uwagi na ścisłe powiązanie merytoryczne lub funkcjonalne; 3) na etapie eksploatacji wymagają skoordynowanego zarządzania.

Tabela 17 Wiązki projektów i opisy powiązań między projektami planowane do sfinansowania z FEPZ 2021-2027

Wiązka projektów	Projekty i opisy powiązań pomiędzy nimi:
Wiązka 1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna i dostępne usługi podnoszące jakość życia (Lista A)	**PROJEKTY PODSTAWOWE FINANSOWANE W RAMACH MECHANIZMU ZIT Z FEPZ 2021-2027** • Poprawa estetyki i ładu przestrzennego poprzez przebudowę cmentarza komunalnego w Sławnie • Zagospodarowanie terenu przy stawach miejskich w Sławnie • Utworzenie Miejsca Pamięci o kombatantach wojennych oraz pierwszych osadnikach Gminy Malechowo • Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Zwiększenie jakości kształcenia w szkołach ponadpodstawowych powiatu sławieńskiego • Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie dla osób starszych narażonych na wykluczenie społeczne poprzez zwiększenie oferty w Klubie Seniora w Darłowie • Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Centrum opiekuńcze - usługi społeczne w Mieście Darłowo • Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja ludzi starszych poprzez rozwój usług społecznych na terenie Gminy Postomino • Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój usług społecznych na terenie Gminy Malechowo • Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Usługi społeczne w Gminie Sławno • Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój usług społecznych na terenie miasta Sławno • Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja seniorów z terenu Gminy Darłowo • Budowa sieci dróg rowerowych na odcinku miasto Sławno – Żukowo • Budowa sieci dróg rowerowych na odcinkach miasto Sławno – Sławsko, miasto Sławno – Warszkowo

Wiązka 1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna i dostępne usługi podnoszące jakość życia (Lista B)	**PROJEKTY WARUNKOWE FINANSOWANE W RAMACH MECHANIZMU ZIT Z FEPZ 2021-2027** • Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez zwiększenie oferty Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej dla Klubu "Niezapominajka" • Przebudowa Placu ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Sławnie – odtworzenie historycznego centrum miasta • Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Korlino • Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Pieńkówko • Budowa świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Złakowo • Budowa piłkarskiego placu zabaw w Malechowie • Budowa pumptruck'ów w Malechowie i Ostrowcu • Modernizacja i przebudowa Urzędu Miejskiego w Sławnie • Zagospodarowanie terenu w miejscowości Rusinowo
Wiązka 1. Funkcjonalna przestrzeń publiczna i dostępne usługi podnoszące jakość życia (Lista C)	**PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE FINASOWANE Z FEPZ 2021-2027 I INNYCH ŹRÓDEŁ** • Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie i aktywizacja ludzi starszych poprzez rozwój usług społecznych na terenie Gminy Postomino • Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Wsparcie profilaktyczno-opiekuńcze dla seniorów z terenu Gminy Darłowo • Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego: Poszerzenie oferty e-usług poprzez zakup i rozmieszczenie na terenie Gminy Malechowo elektronicznych tablic ogłoszeniowych • Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym • Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Modernizacja i rozwój infrastruktury edukacyjnej na terenie miasta Sławno • Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Poprawa jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej w Gminie Malechowo ze szczególnym uwzględnieniem modelu przestrzeni dostępnej szkoły • Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: System szkoleń z zakresu edukacji ekologicznej na Obszarze Funkcjonalnym Sławna • Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Wsparcie edukacji przedszkolnej w Gminie Sławno • Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Edukacja w gminie Sławno szansą na udaną przyszłość • Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego: Gotowi do pracy z Centrum Integracji Społecznej • Budowa sieci boisk na terenie gminy Sławno • Przebudowa bocznego boiska piłkarskiego w Sławnie • Budowa siłowni zewnętrznej na Osiedlu Północ w Sławnie • Rewitalizacja „Serca Wsi" w Malechowie • Wykorzystanie potencjału „Wysokiej Góry" w Pękaninie poprzez odtworzenie ścieżki edukacyjnej • Budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla dzieci i młodzieży w Gminie Malechowo ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości zagrożonych wykluczeniem • Rozwój Infrastrukturalny komunalnych terenów sportu, rekreacji i zieleni ulokowanych przy ulicy Sportowej w Darłowie • Utworzenie ścieżki przyrodniczej w miejscu dawnego ogrodu botanicznego w Sławnie • Modernizacja i remonty gminnego zasobu mieszkaniowego

Komplementarność i synergia	→ Wiązka projektów przede wszytskim realizuje cel strategii 1. Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury. Pośrednio przyczynia się także do osiagania celów: 2. Zielona transformacja - w zakresie zastosowania zrównoważonego podejścia do inkluzywnego rozwoju społeczno-gospodarczego oraz 3. Konkurencyjna gospodarka - poprzez wpływ na kapitał społeczny niezbędny do rozwoju gospodarczego oraz będącego częścią gosporaki - celu 4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego – w sferze wzbogacenia intrastruktury i oferty kulturalnej dostępnej zarówno dla mieszkańców jak i turystów. → Wiazka projektów pozytywnie wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców OF dzięki działaniom w zakresie zwiększenia funkcjonaności i estetyki przestrzeni publicznych m.in. centrum Sławna oraz integracji i aktywizacji społecznej, edukacji, a także dostępności i jakości usług społecznych – w tym usług opiekuńczych czy usługi door-to-door. Budowa i modernizacja infrastruktury stanowi istotny wymiar poprawy dostępności i jakości usług publicznych i rynkowych. Ważnymi elementami tworzącymi wiazkę są projekty realizowane w ramach 2 programów: Aktywni i kompetentni mieszkańcy powiatu sławieńskiego oraz Usługi społeczne na rzecz zintegrowanej społeczności powiatu sławieńskiego, których zakres i horyzont czasowy może wykraczać poza ramy Strategii ZIT OF Sławna 2030. → Powiązane merytorycznie i funkcjonalnie projekty będą generowały zmiany w wymiarze społecznym, gospodarczym oraz środowiskowo-przestrzennym o zasięgu ponadgminnym. Beneficjentami efektów tych projektów będą mieszkańcy co najmniej kilku gmin. → Połączenie działań infrastrukturalnych i miękkich w różnych obszarach oddziałuje na zwiększenie dostępności i jakości usług, wzmacnia atuty OF jako miejsca zamieszkania i destynacji turystycznej z poszanowaniem środowiska naturalnego oraz wspiera lokalną gospodarkę. → Projekty będą łącznie monitorowane w celu określenia skumulowanego wpływu na dostępność i jakość usług publicznych i przestrzeni publicznej.

Wiązka projektów	Projekty i opisy powiązań pomiędzy nimi:
Wiązka 2. Zielona transformacja (Lista A)	**PROJEKTY PODSTAWOWE FINANSOWANE W RAMACH MECHANIZMU ZIT Z FEPZ 2021-2027** • Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja i zamiana sposobu ogrzewania wielorodzinnego budynku socjalnego w Darłowie • Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Sławnie • Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa modernizacja energetyczna świetlicy w Sławsku • Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej należących do gminy Darłowo • Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej Gminy Darłowo wraz z budową systemu OZE • Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Malechowo wraz z budową instalacji fotowoltaicznej • Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa termomodernizacja budynku użyteczności publicznej należących do Powiatu Sławieńskiego • Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie gminy Postomino wraz z zastosowaniem Odnawialnych Źródeł Energii (OZE)
Wiązka 2. Zielona transformacja (Lista B)	**PROJEKTY WARUNKOWE FINANSOWANE W RAMACH MECHANIZMU ZIT Z FEPZ 2021-2027** • Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa modernizacja energetyczna Szkoły Podstawowej w Sławsku • Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Termomodernizacja z częściową zmianą sposobu ogrzewania komunalnego budynku wielorodzinnego w Darłowie • Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim: Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej należących do Powiatu Sławieńskiego • Renowacja i rekonstrukcja małych zbiorników wodnych na terenie gminy Darłowo w celu poprawy retencji • Budowa ścieżki pieszo - rowerowej w uzdrowisku Dąbki na odcinku Dąbkowice - Dąbki • Stworzenie centrum przesiadkowego na terenie dworca w Sławnie
Wiązka 2. Zielona transformacja (Lista C)	**PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE FINASOWANE Z FEPZ 2021-2027 I INNYCH ŹRÓDEŁ** • Utworzenie Spółdzielni Energetycznej na terenie Gminy Malechowo wraz z budową instalacji fotowoltaicznych • Wzrost wykorzystania OZE oraz budowa energooszczędnej infrastruktury • Doposażenie jednostek OSP z Gminy Malechowo w specjalistyczny sprzęt do prowadzenia skutecznych akcji ratowniczych • Renowacja zbiorników wodnych na terenie miasta Sławno w celu poprawy retencji oraz zagospodarowanie terenu źródliska • Utworzenie parku miejskiego na Osiedlu Północ w Sławnie • Budowa spójnego i ściśle powiązanego z ośrodkami miejskimi (także spoza OF) systemu transportu publicznego wraz zakupem niskoemisyjnych pojazdów do transportu publicznego

Wiązka projektów	Projekty i opisy powiązań pomiędzy nimi:
Komplementarność i synergia	→ Wiązka projektów przede wszystkim realizuje cel strategii 2. Zielona transformacja – czyste środowisko, dostępność transportowa i bezpieczeństwo energetyczne oparte na odnawialnych źródłach energii. Sprzyja także realizacji celów 1 i 3 – w zakresie poprawy jakości i dostępności do usług publicznych, w tym dostępu do energooszędnego, energetycznie bezpieczniejszego i estetycznie odnowionego, komunalnego zasobu mieszkalnego oraz budynków użyteczności publicznej, miejsca zamieszkania cechującego się czystym powietrzem, wpływa też na kreowanie popytu na usługi lokalnych przedsiębiorstw działających w branży budowniczej i OZE oraz turystycznej. Korzystne oddziaływanie na cel 4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wiąże się szczególnie z czystym środowiskiem naturalnym, nieskażonym powietrzem. Istotną część wiązki stanowi Program Termomodernizacja budynków w powiecie sławieńskim, który był poprzedzony samodzielnymi działaniami JST działaniami w tym zakresie w okresie poprzedzającym opracowanie Strategii ZIT OF Sławna i będzie kontynuowany adekwatnie do potrzeb, także poza horyzontem tej Strategii. → Powiazania między projektami pozwalają na stopniowe i wielowymiarowe rozwiazywanie tego samego problemu związanego z poprawą efektywności energetycznej, zwiększeniem wykorzystania OZE poprzez wykonanie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej i mieszkalnych, redukcji emisji CO2, powiększenie zdolności do retencji wód i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, zwiększenie autonomii energetycznej i dostępności transportowej na OF Sławna. → Projekty będą realizowane w sposób skoordynowany przynosząc łączny synergiczny efekt ponadgminny w zakresie poprawy efektywności energetycznej, energooszczędności, neutralności klimatycznej. Rezultatem projektów będzie ich bezpośredni wpływ na poprawę jakości powietrza poprzez stosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych ukierunkowanych na redukcję zużycia energii. Wiązka projektów pozwala na rozwój sektora OZE poprzez zwiększenie ich udziału w lokalnym miksie energetycznym. Cennym uzupełnieniem będzie poprawa zagospodarowania terenów zielonych na obszarach miejskich i wiejskich tj. parki i tereny zielone. Inwestycje będą wspierały działalność gospodarczą w sektorze budowlanym i energetycznym. Projekty realizowane zgodnie z podejściem zintegrowanym będą generowały zmiany w wymiarze środowiskowo-przestrzennym, gospodarczym i społecznym o zasięgu ponadlokalnym. → Projekty będą łącznie monitorowane w celu określenia skumulowanego wpływu na zieloną transformację.

Wiązka projektów	Projekty i opisy powiązań pomiędzy nimi:
Wiązka 3. Konkurencyjna gospodarka lokalna (Lista B)	**PROJEKTY WARUNKOWE FINANSOWANE W RAMACH MECHANIZMU ZIT Z FEPZ 2021-2027** • Rozwój infrastruktury przemysłowej z wykorzystaniem terenów inwestycyjnych w Sławnie
Wiązka 3. Konkurencyjna gospodarka lokalna (Lista C)	**PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE FINASOWANE Z FEPZ 2021-2027 I INNYCH ŹRÓDEŁ** • Budowa wraz z wyposażeniem Inkubatora Przemysłowego w Sławnie
Komplementarność i synergia	→ Wiązka projektów bezpośrednio realizuje cel strategii 3. Konkurencyjna gospodarka przede wszystkim w zakresie stymulowania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i wzmacnianie profilu gospodarczego obszaru dzięki poprawie atrakcyjności inwestycyjnej i wspieraniu rozwoju działalności gospodarczej, w tym w przemyśle. Sprzyja także osiąganiu celów: 1, 2 i 4 poprzez kreowanie warunków do rozwoju przedsiębiorczości zarówno w sektorze MSP jaki przyciąganiu dużych inwestorów. Promocja zrównoważonego rozwoju pozytywnie oddziałuje na rynek pracy, aktywizację społeczno-gospodarczą oraz wzmocnienie potencjału osiedleńczego. → Projekty będą łącznie monitorowane w celu określenia skumulowanego wpływu na konkurencyjność gospodarki lokalnej, z uwzględnieniem ekonomicznych efektów realizacji pozostałych celów Strategii.

Wiązka projektów	Projekty i opisy powiązań pomiędzy nimi:
Wiązka 4. Zrównoważona, zdywersyfikowana i atrakcyjna turystyka (Lista A)	**PROJEKTY PODSTAWOWE FINANSOWANE W RAMACH MECHANIZMU ZIT Z FEPZ 2021-2027** • Centrum historii Ziemi Sławieńskiej - przebudowa i adaptacja byłego budynku przedszkola na obiekt o funkcji społeczno - kulturalnej (w tym bibliotecznej) w Darłowie • Odbudowa historycznej chaty szachulcowej przy Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie • Rozbudowa Parku Rekreacyjno-Przyrodniczego Megality Borkowo • Utworzenie Parku Kultury w Kosierzewie • Utworzenie Miejsca Pamięci o kombatantach wojennych oraz pierwszych osadnikach Gminy Malechowo • Otwarte plaże Gminy wiejskiej Darłowo - Poprawa dostępności plaż nadmorskich na OF poprzez ich przebudowę i dostosowanie dla osób niepełnosprawnych i usystematyzowanie oznakowania • Wzmocnienie potencjału turystyki wodnej poprzez modernizację przestrzeni rekreacyjnej nad jeziorem w Ostrowcu wraz z utworzeniem ścieżki wokół jeziora oraz budowę szlaku kajakowego na rzece Grabowej z infrastrukturą i punktami widokowymi ukazującymi unikalne zasoby przyrodnicze • Budowa przystani kajakowej w miejscowości Pomiłowo w Gminie Sławno • Budowa sieci dróg rowerowych na odcinku miasto Sławno – Żukowo; • Budowa sieci dróg rowerowych na odcinkach miasto Sławno – Sławsko, miasto Sławno – Warszkowo • Budowa punktu informacji turystycznej w Jarosławcu wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego.
Wiązka 4. Zrównoważona, zdywersyfikowana i atrakcyjna turystyka (Lista B)	**PROJEKTY WARUNKOWE FINANSOWANE W RAMACH MECHANIZMU ZIT Z FEPZ 2021-2027** • Prace konserwatorskie, restauratorskie przy bramach miejskich w Sławnie • Utworzenie strefy regeneracyjnej w pobliżu zabytkowego Mauzoleum Rodu von Schliffen w Sulechówku • Rozwój historycznych terenów zielonych ulokowanych w centrum Miasta Darłowo – zabytkowy park za Zespołem Szkół Morskich w Darłowie • Zagospodarowanie zabytkowego parku w m. Palczewice • Zagospodarowanie zabytkowego parku w miejscowości Postomino • Utworzenie parku uzdrowiskowego w Dąbkach • Budowa kładki pieszo – rowerowej przez rzekę Grabową w Darłowie wraz z dojazdem wewnętrznym • Budowa amfiteatru na terenie uzdrowiska Dąbki • Utworzenie infrastruktury kajakowej na rzekach Wieprzy i Grabowej – budowa przystani kajakowej i przenosek w m. Kowalewice i m. Jeżyczki • Utworzenie muzeum budownictwa ryglowego na bazie chałupy saskiej w Krupach
Wiązka 4. Zrównoważona, zdywersyfikowana i atrakcyjna turystyka (Lista C)	**PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE FINASOWANE Z FEPZ 2021-2027 I INNYCH ŹRÓDEŁ** • Historyczne podwórza jako walor kulturowy, społeczny i turystyczny – wieloaspektowa odnowa zabytkowych przestrzeni śródmiejskich na terenie Miasta Sławno i Miasta Darłowo • Wykorzystanie potencjału „Wysokiej Góry" w Pękaninie poprzez odtworzenie ścieżki edukacynej • Utworzenie ścieżki przyrodniczej w miejscu dawnego ogrodu botanicznego w Sławnie • Budowa infrastruktury rekreacyjno-sportowej dla dzieci i młodzieży w Gminie Malechowo ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości zagrożonych wykluczeniem • Rozwój Infrastrukturalny komunalnych terenów sportu, rekreacji i zieleni ulokowanych przy ulicy Sportowej w Darłowie • Przebudowa bocznego boiska piłkarskiego w Sławnie • Budowa siłowni zewnętrznej na Osiedlu Północ w Sławnie

Wiązka projektów	Projekty i opisy powiązań pomiędzy nimi:
Komplementarność i synergia	→ Wiązka projektów przede wszystkim wspiera realizację celu 4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz cel 3. Konkurencyjna gospodarka, którego turystyka jest częścią – stymuluje rozwój przedsiębiorczości w sektorze turystycznym i innych kooperujących z nim i także szerzej wpływa na całą lokalną gospodarkę. Pośrednio wpływa także na cel 1. Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury poprzez wzrost dostępności i atrakcyjności przestrzeni publicznych, infrastruktury i usług związanych z kulturą i rekreacją, co zwiększa atrakcyjność osiedleńczą OF oraz cel 2. Zielona transformacja – dzięki ukierunkowaniu turystyki na zrównoważony model. → Działania w tym obszarze pozwalają na bardziej efektywną ochronę dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz lepsze wykorzystanie endogenicznego potencjału poprzez budowę i rozbudowę elementów infrastruktury, ochronęi odbudowę historycznych terenów zielonych, promocję walorów kulturowo-przyrodniczych, z których korzystać mogą zarówno mieszkańcy OF jak i osoby przyjezdne. Inwestycje sprzyjają rozwojowi całorocznej oferty turystycznej, nowych produktów turystycznych i jakościowym modyfikacjom już dostępnych usług z pełniejszym wykorzystaniem endogenicznego potencjału OF Sławna. Rozbudowa lokalnych produktów turystycznych jak szlaki wodne, rowerowe, piesze, zdrowotne wzbogaca ofertę turystyczną regionu. Wiązka zwiększa dostępność oraz atrakcyjność turystyczną OF i jako miejsca zamieszkania, w którym dba się o potrzeby także osób z niepełnosprawnościami jak i miejsca umożliwiajacego pracę zawodową, nieobciążoną sezonową koncentracją działlaności gospodarczej. Promocja lokalnych atutów, zarówno partnerska jak i indywidualna wspomagająca całe partnerstwo, korzystnie wpłynie na rozpoznawalność powiatu jako obszaru atrakcyjnego turystycznie zarówno w regionie, kraju jak i za granicą. → Integracja wyraża się m.in. na realizacji partnerskich projektów tj. *Centrum historii Ziemi Sławieńskiej - przebudowa i adaptacja byłego budynku przedszkola na obiekt o funkcji społeczno - kulturalnej (w tym bibliotecznej) w Darłowie; Odbudowa historycznej chaty szachulcowej przy Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie; Budowa sieci dróg rowerowych na odcinku m. Sławno – Żukowo; Budowa sieci dróg rowerowych na odcinkach m. Sławno – Sławsko, m. Sławno – Warszkowo* oraz projektach indywidualnie wdrażanych przez poszczególnych partnerów, ale w sposób zintegrowany na bazie wspólnie stworzonych koncepcji i przynoszących ponadgminne rezultaty w postaci zdywersyfikowanej i bardziej atrakcyjnej oferty turystycznej OF Sławna wykorzystującej endogeniczne zasoby. Występujące związki między projektami będą skutkowały pozytywnymi zmianami w sferze gospodarczej, społecznej i środowiskowo-przestrzennej o zasięgu ponadlokalnym. → Projekty będą łącznie monitorowane w celu określenia skumulowanego wpływu na zrównoważenie, zdywersyfikowanie i atrakcyjność turystyki, z uwzględnieniem osiągniętych zmian w ramach realizacji pozostałych celów Strategii.

Źródło: opracowanie własne ZMP.

6. Wdrażanie: warunki i procedury obowiązujące w realizacji strategii

6.1. Zarządzanie wdrażaniem strategii

6.1.1. Forma instytucjonalizacji

Procedura została dostosowana do aktualnej formy organizacyjnej partnerstwa, tj. do formuły ZIT. Porozumienie w sprawie powołania Związku ZIT i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna, służących realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych zawarte zostało w dniu 03 marca 2023 r. Celem powołania Związku ZIT OF Sławna jest wzmocnienie powiązań funkcjonalnych oraz zapewnienie partnerskiego modelu współpracy pomiędzy członkami, a także aktywne współdziałanie na rzecz pozyskiwania środków zewnętrznych, które mogą zostać wykorzystane na finansowanie strategicznych potrzeb obszaru realizacji ZIT. Porozumienie zostało zawarte na okres programowania, negocjowania i przygotowania dokumentów strategicznych oraz wszelkich innych dokumentów niezbędnych do realizacji ZIT, zgodnie z dokumentami programowymi na lata 2021-2027 właściwego ministerstwa ds. rozwoju regionalnego, a także na czas realizacji projektów w formule ZIT w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2021-2027. Rolę Lidera Związku ZIT powierzono gminie miejskiej Darłowo.

System wdrażania strategii będzie oparty o formułę zawartą w porozumieniu ZIT i będzie bazował na współpracy następujących elementów struktury: Komitet Sterujący Związku ZIT, Biuro ZIT oraz Zespół doradczy partnerów społeczno-gospodarczych.

6.1.2. System zarządzania wdrażaniem strategii

6.1.2.1. Komitet Sterujący

1. Do zadań Komitetu Sterującego Związku ZIT, pełniącego funkcję organu uchwałodawczego, należy:
    - opiniowanie projektu Strategii ZIT oraz jej zmian celem przedstawienia rekomendacji w zakresie ich przyjęcia przez Lidera Porozumienia;
    - opiniowanie innych dokumentów wymaganych w procesie przygotowania Strategii ZIT przez właściwe ministerstwo ds. rozwoju regionalnego, IZ FEdPZ oraz inne podmioty.
2. W skład Komitetu Sterującego wchodzą osoby pełniące funkcję organów wykonawczych członków związku ZIT, po jednym przedstawicielu każdej ze stron: Burmistrz Miasta Sławna, Burmistrz Miasta Darłowa, Starosta Powiatu Sławieńskiego, Wójt Gminy Sławno, Wójt Gminy Darłowo, Wójt Gminy Postomino, Wójt Gminy Malechowo.
3. Przedstawicielem strony Porozumienia w Komitecie Sterującym Związku ZIT jest osoba uprawniona do reprezentowania Stron (lub osoba posiadająca odpowiednie pełnomocnictwo).
4. Pracami Komitetu Sterującego kieruje Burmistrz Miasta Sławna, zwany dalej Przewodniczącym Komitetu Sterującego Związku ZIT, który może do pełnienia tej funkcji upoważnić zastępcę Burmistrza Miasta Sławno.
5. W posiedzeniach Komitetu Sterującego Związku ZIT w zastępstwie członków Komitetu Sterującego Związku ZIT mogą uczestniczyć inne osoby, na podstawie upoważnienia, przekazanego Przewodniczącemu Komitetu Sterującego Związku ZIT najpóźniej w dniu posiedzenia Komitetu.
6. Zadania, które należą do wyłącznej kompetencji Przewodniczącego Komitetu Sterującego Związku ZIT obejmują:
    - zwoływanie posiedzeń Komitetu Sterującego Związku ZIT z własnej inicjatywy lub na pisemny wniosek jednego z członków Komitetu;
    - kierowanie pracami Komitetu Sterującego Związku ZIT.
7. Przewodniczący Komitetu Sterującego jest upoważniony do reprezentacji członków Związku ZIT przed organami administracyjnymi wszystkich instancji we wszelkich

postępowaniach administracyjnych dotyczących wydania decyzji, uzgodnień, opinii i innych aktów związanych z procesem opracowania Strategii ZIT.

8. W przypadku nieobecności Przewodniczącego, pracami Komitetu Sterującego Związku ZIT kieruje osoba upoważniona przez Przewodniczącego Komitetu Sterującego.
9. Posiedzenia Komitetu Sterującego Związku ZIT odbywają się w zależności od potrzeb.
10. Z posiedzeń Komitetu Sterującego Związku ZIT sporządza się protokół.
11. Decyzje Komitetu Sterującego Związku ZIT są podejmowane w trybie uchwał KS, zwykłą większością głosów w obecności co najmniej 1/2 składu KS ZIT. W przypadku równej ilości głosów „za" i „przeciw" decyduje głos oddany przez przedstawiciela Lidera związku ZIT.
12. Każdy członek Komitetu Sterującego Związku ZIT posiada jeden głos. Dopuszcza się głosowanie w trybie zdalnym online lub w drodze korespondencji e-mailowej.
13. Członkowie Komitetu Sterującego Związku ZIT nie otrzymują żadnych honorariów ani wynagrodzenia za udział w posiedzeniach Komitetu.
14. Komitet Sterujący Związku ZIT przejmuje zadania Rady Partnerstwa powołanej w pierwszej fazie realizacji projektu CWD+.
15. Szczegółowe zasady funkcjonowania Komitetu Sterującego Związku ZIT może określić Regulamin Komitetu Sterującego.

6.1.2.2. Biuro ZIT (B-ZIT)

1. Biuro ZIT wykonuje zadania związane z zarządzaniem ZIT zlecone przez Lidera.
2. Szczegółowe zasady funkcjonowania Biura ZIT może określić Regulamin Biura ZIT nadany przez Lidera.
3. Biuro ZIT jest usytuowane w strukturze urzędu Lidera Związku ZIT i funkcjonuje zgodnie z obowiązującym Regulaminem Organizacyjnym urzędu Lidera Związku ZIT, a Pracodawcą dla zatrudnionych pracowników Biura ZIT jest organ wykonawczy Lidera Związku ZIT.
4. Biuro ZIT przygotowuje sprawozdania z zakresu monitorowania stanu przygotowania i realizacji przedsięwzięć podstawowych zgodnie z podpisanym Porozumieniem Terytorialnym pomiędzy Zarządem Województwa Zachodniopomorskiego, pełniącym funkcję Instytucji Zarządzającej programem regionalnym Fundusze Europejskie dla

Pomorza Zachodniego na lata 2021-2027 a Partnerstwem Obszaru Funkcjonalnego Sławna, które Lider Zwiazku ZIT przekazuje Instytucji Zarządzającej.

5. Biuro ZIT opracowuje corocznie projekt budżetu Biura ZIT, zawierający prognozowane koszty zarządzania ZIT i funkcjonowania Biura ZIT w danym roku budżetowym.
6. Biuro ZIT przesyła członkom Związku ZIT projekt budżetu Biura ZIT nie później niż do dnia 5 września roku poprzedzającego rok budżetowy.
7. Uwagi do projektu budżetu Biura ZIT członkowie Związku ZIT przesyłają do Biura ZIT do dnia 15 września roku poprzedzającego rok budżetowy.
8. Budżet Biura ZIT uchwala Komitet Sterujący Związku ZIT nie później niż do dnia 5 października roku poprzedzającego rok budżetowy.

6.1.2.3. Zespół doradczy partnerów społeczno-gospodarczych (ZD)

1. Zespół Doradczy Partnerów spoleczno-gospodarczych Związku ZIT OF Sławna został powołany Zarządzeniem Burmistrza Miasta Darłowo Nr EI 0050.1638.2023 z dnia 13.12.2023 r. na podstawie art. 34 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, Porozumienie z dnia 3 marca 2023 roku w sprawie powołania Związku ZIT i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna, służących realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz Regulaminu Zespołu Doradczego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna przyjęty w dniu 21.03.2023 r.[105].
2. Zespół doradczy partnerów społeczno-gospodarczych jest ciałem opiniująco-doradczym Związku ZIT w procesach związanych z opracowaniem, realizacją, monitorowaniem i ewaluacją Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna. Zasady jego funkcjonowania określa Regulamin Zespołu Doradczego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

[105] Regulaminu Zespołu Doradczego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna. Protokół wyboru członków Zespołu Doradczego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna z dnia 6 kwietnia 2023 r.

3. Celem działania ZD ZIT OF Sławna jest zapewnienie zaangażowania społecznego w procesie planowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna.
4. Zespół Doradczy ZIT OF Sławna:

a) składa się z przedstawicieli mieszkańców OF Sławna, społeczeństwa obywatelskiego, reprezentowanego w szczególności przez podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób ze specjalnymi potrzebami, równości płci i niedyskryminacji oraz działające na rzecz ochrony środowiska, gospodarki i spraw społecznych;

b) stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy ze Związkiem ZIT OF Sławna w sprawach dotyczących przygotowania i wdrażania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna;

c) umożliwia prowadzenie dyskusji mającej na celu wypracowanie wspólnego stanowiska, najkorzystniejszego z punktu widzenia interesariuszy;

d) uczestniczy w pracach Związku ZIT OF Sławna związanych z przygotowaniem i wdrażaniem Strategii ZIT, w tym:

- ma możliwość inicjowania działań, kierunków oraz nowych przedsięwzięć kluczowych dla spójnego rozwoju ZIT OF Sławna, w tym poprzez udział w organizowanych spotkaniach i warsztatach związanych z przygotowaniem Strategii ZIT;
- opiniuje dokumenty przygotowywane przez ZIT OF Sławna w szczególności projekt Strategii, jej aktualizacje, raporty z monitoringu oraz ewaluacji, biorąc pod uwagę potrzebę zrównoważonego rozwoju ZIT OF Sławna, a także włączenia najszerszego grona partnerów i interesariuszy w realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna;
- doradza w zakresie rozwiązań służących zapobieganiu dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną – na wszystkich etapach opracowania i realizacji Strategii.

5. Członków Zespołu powołuje się w drodze zaproszenia interesariuszy współpracujących ze stronami Porozumienia na etapie opracowania diagnozy

obszaru oraz spośród osób zgłoszonych w ramach otwartego naboru, zgodnie z Regulaminem Zespołu Doradczego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

6.1.2.4. Struktury wspierajace proces wdrażania

W ramach współpracy pracowników samorządów tworzących partnerstwo, Biura ZIT i ZD oraz ewentualnie ekspertów zewnętrznych zakłada się możliwość powołania:

- **Koordynatorów Gminnych i Powiatowego** (dalej KG, KP) - wyznaczanych przez osobę pełniącą funkcję organu wykonawczego danego członka Związku ZIT, tj. Burmistrza Miasta Sławna, Burmistrza Miasta Darłowa, Wójta Gminy Darłowo, Wójta Gminy Malechowo, Wójta Gminy Postomino, Wójta Gminy Sławno, Starostę Sławieńskiego; głównym zadaniem Koodynarorów jest koordynacja procesu wdrażania Strategii ZIT OF Sławna w danej JST oraz współpraca z innymi strukturami uczestniczącymi w tym procesie;
- **Grupy Roboczej** (dalej GR), składającej się z wyznaczonych przez osoby pełniące funkcje organów wykonawczych członków Związku ZIT, tj. Burmistrza Miasta Sławna, Burmistrza Miasta Darłowa, Wójta Gminy Darłowo, Wójta Gminy Malechowo, Wójta Gminy Postomino, Wójta Gminy Sławno, Starostę Sławieńskiego. Skład Grupy Roboczej, której pracami kieruje Koordynator, uchwala Komitet Sterujący. Zadaniem GR jest współpraca w procesie wdrażania, w tym aktualizacji, Strategii ZIT OF Sławna.
- **Branżowych Zespołów Koordynacyjnych** (dalej BZK) dla realizacji kluczowych projektów oraz wzmocnienia potencjału instytucjonalnego partnerstwa, tj.:
  - → BZK ds. gospodarczych – BZK G;
  - → BZK ds. środowiskowo-przestrzennych – BZK ŚP;
  - → BZK ds. społecznych – BZK S;
  - → BZK ds. zarządzania i zdolności instytucjonalnej – BZK ZI.

6.2. Monitorowanie i ocena wdrażania

Ta część dokumentu dotyczy zaplanowania i opisania procesu monitorowania oraz ewaluacji strategii wraz z określeniem wskaźników realizacji strategii.

6.2.1. Monitorowanie procesu wdrażania Strategii

Integralną częścią Strategii jest monitorowanie i ewaluacja efektów jej wdrażania. Sformułowanego dokumentu nie należy traktować jako dokumentu zamkniętego, który ma obowiązywać cały czas w niezmienionym kształcie, gdyż funkcjonująca jego postać została ukształtowana w określonych warunkach społecznych, ekonomicznych oraz politycznych, które są stanami dynamicznymi. Dlatego też osiąganie założonych celów wymaga systematycznego monitorowania zmian wewnętrznych oraz zewnętrznych uwarunkowań rozwoju danej jednostki, ciągłej obserwacji oraz oceny pozytywnych i negatywnych doświadczeń przy wdrażaniu Strategii, a także wdrażania programów korygujących odstępstwa od uprzednio przyjętych planów.

Monitorowanie można zdefiniować jako proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych w ramach Strategii projektów, mający na celu zapewnienie zgodności realizacji z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Monitorowanie bazuje na analizie informacji, której podstawą są wskaźniki i jest to proces współbieżny z harmonogramem.

Proces monitorowania opiera się o analizę przyrostu/ spadku wartości wyznaczonych wskaźników. Dlatego też kluczowym elementem monitorowania jest wypracowanie takich technik zbierania informacji, które będą jak najbardziej miarodajnie odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Do właściwej oceny realizacji przyjętych założeń potrzebne są konkretne dane ilościowe o charakterze statystycznym, które po przetworzeniu powinny zostać ujęte w serie wskaźników. Dzięki tym wskaźnikom można określić poziom wyjściowy oraz stopień osiągnięcia zakładanych celów. Aby proces opracowywania,

monitorowania i ewaluacji dokumentu przebiegał bez problemów, a jego efekt był zgodny z oczekiwaniami, to oprócz opracowania struktury organizacyjnej procesu niezbędne jest określenie i opisanie modelu współpracy zawierającego dokładny opis ról, funkcji i zadań poszczególnych jego członków:

Biuro ZIT (we współpracy ze strukturami uczestniczącymi w procesie wdrażania Strategii ZIT OF Sławna)

W obszarze monitoringu Biuro ZIT odpowiada za systematyczną obserwację i pomiar procesu wdrażania strategii, w tym:

- w sposób usystematyzowany gromadzi dostarczane przez Koordynatorów Gminnych i Powiatowego/Grupę Roboczą/BZK informacje o stanie realizacji projektów strategicznych – systematyka i metodyka gromadzenia danych nie jest uregulowana zapisami ZIT OF Sławna (element zarządzania niskiego poziomu) i pozostaje w gestii Biura ZIT współpracujacego w tym zakresie m.in. z Koordynatorami Gminnymi i Powiatowym;
- opracowuje półroczne raporty ze stanu realizacji ZIT OF Sławna i przedstawia je do zatwierdzenia Komitetowi Sterującemu;
- na podstawie zatwierdzonych raportów półrocznych sporządza roczny raport o stanie realizacji ZIT OF Sławna i przedstawia go do zatwierdzenia Komitetowi Sterującemu;
- na podstawie rocznych raportów sporządza raport końcowy i przedstawia go do zatwierdzenia Komitetowi Sterującemu.

Komitet Sterujący:

- zatwierdza półroczne i roczne raporty o stanie realizacji Strategii ZIT OF Sławna oraz raport końcowy;
- na podstawie raportów wskazuje wprowadzenie ewentualnych zmian do Strategii ZIT OF Sławna;
- przedstawia do publicznej informacji raporty o stanie realizacji Strategii ZIT OF Sławna.

Przyjęto następujący schemat raportowania w trybie zwykłym:

Tabela 18 Schemat raportowania

Kto raportuje	Do kogo raportuje	Szczegóły
Koordynatorzy Gminni i Powiatowy/BZK (jeżeli zostaną powołane)	Biuro ZIT	Nie określa się sposobu raportowania Koordynatorów Gminnych i Powiatowego/BZK do B-ZIT – uznano, że na niskim szczeblu wdrażania Strategii ZIT zaangażowane osoby wspólnie wyznaczą sposoby komunikacji, w tym raportowania zgodnie ze specyfiką danego przedsięwzięcia.
B-ZIT	Komitet Sterujący	Półroczne i roczne raporty o prowadzonych działaniach.
Komitet Sterujący	Samorządy Partnerów	Na podstawie dostarczonych półrocznych raportów sporządza roczny raport o stanie wdrażania Strategii ZIT, który podaje się do wiadomości samorządów Partnerów. Na podstawie rocznych raportów sporządza Raport końcowy.

Źródło: opracowanie własne.

Wprowadza się także raportowanie w trybie nadzwyczajnym. Przesłanką do zastosowania tego trybu jest materializacja ryzyka właściwego dla danego projektu. Struktura raportowania jest taka sama jak w przypadku trybu zwyczajnego, przy czym raportuje się ad hoc, z pominięciem terminów.

Prawidłowo przeprowadzony proces monitoringu strategicznego w oparciu o wyżej wskazany schemat postępowania powinien przynieść korzyści w postaci:

- pozyskiwania danych pozwalających dokonać oceny postępu w realizacji Strategii ZIT OF Sławna i jej wpływu na rozwój jednostki;
- efektywnej realizacji zadań zapisanych w Strategii ZIT OF Sławna;
- osiągania założonych rezultatów;
- identyfikacji ewentualnych opóźnień lub nieprawidłowości w realizacji zadań i działań;
- podejmowania działań naprawczych;
- wniosków z systematycznie prowadzonego procesu monitorowania dokumentu strategicznego;
- wniosków z prowadzonego monitoringu, które mogą być również podstawą do przyjęcia założeń rozwoju strategicznego w następnym okresie.

6.2.2. Ocena (ewaluacja) stopnia osiągnięcia celów strategicznych

Ewaluacja jest funkcjonalnie powiązana z monitoringiem, gdyż jest on podstawowym źródłem informacji (danych wtórnych) bardzo istotnych z punktu widzenia wykonujących ewaluację Strategii ZIT OF Sławna. Efektywność i skuteczność funkcjonowania systemu monitoringu w dużej mierze determinuje jakość i rzetelność oraz koszt przeprowadzonych badań ewaluacyjnych. Terminem ewaluacja nazywa się ocenę realizacji dokumentu pod względem skuteczności, efektywności, użyteczności i trwałości zaplanowanych oraz wdrażanych działań zgodnych z celami zapisanymi w dokumencie.

Głównymi obszarami ewaluacji są wyznaczone działania oraz wskaźniki. Istotą prowadzenia ewaluacji tychże obszarów jest wyciąganie wniosków z tego, jakie zadania w określonych kierunkach zadań zostały zrealizowane. Jest nią również modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładane cele w przyszłości.

Przy ewaluacji Strategii ZIT OF Sławna stosowane są kryteria oceny:

- trafność - w jakim stopniu cele i narzędzia odpowiadają zdiagnozowanym potrzebom i problemom OF;
- skuteczność - w jakim stopniu przyjęte cele oraz mechanizmy realizacji zostały osiągnięte;
- trwałość - ciągłośći efektów, wpływ i oddziaływanie;
- efektywność - ocena relacji nakładów do osiągniętych efektów, kosztów do korzyści;
- użyteczność - w jakim stopniu Strategia realnie przyczyniła się do rozwiązania zidentyfikowanych problemów OF.

Odpowiedzialność za ewaluację Strategii ZIT OF Sławna:

- Biuro ZIT (we współpracy z Koordynatorami Gminnymi i Powiatowym/BZK (jeżeli zostaną powołane)) – przygotowuje raport ewaluacyjny;
- Komitet Sterujący – zatwierdza i podaje do publicznej wiadomości wyniki raportu ewaluacyjnego.

W odróżnieniu od monitoringu, który jest procesem ciągłym, ewaluacja odbywa się w konkretnych punktach osi czasu. Na potrzeby oceny stopnia osiągnięcia celów strategicznych (tj. skuteczności wdrażania strategii) przyjmuje się ewaluację etapową: gdy strategia ma wyodrębnione etapy kończące się konkretnymi

rezultatami (ewaluacja mid-term w 2025 r.) oraz na zakończenie całego procesu wdrażania strategii (ewaluacja końcowa, ewaluacja ex-post w 2030 r.).

6.2.3. Wskaźniki realizacji strategii – definicje stosowane w systemie monitorowania strategii

Produktem (P) projektu jest to, co fizycznie powstało, zostało wytworzone, uzyskane lub odbyło się w ramach projektu i jest mierzalne w jednostkach fizycznych (np. wybudowany obiekt, przeprowadzone szkolenie, uzyskany status prawny, wypłacone stypendia).

Wskaźniki rezultatu strategicznego (RS) – to wskaźniki określające stopień osiągnięcia założonego celu strategicznego, oceniane w trakcie procesu ewaluacji.

Wskaźniki produktu i rezultatu przedstawiono w rozdziale 5.4.

6.2.4. Cykl aktualizacji strategii

Komitet Sterujący ZIT na podstawie wyników rocznych monitoringu lub okresowej ewaluacji Strategii ZIT OF Sławna może podjąć decyzję o modyfikacji/aktualizacji strategii w celu dostosowania jej do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, w tym także związanych z zapewnieniem jak najszerszej partycypacji społecznej w tym procesie. Decyzja taka może być także podjęta przez KS podstawie uzasadnionego wniosku Lidera na dowolnym etapie realizacji strategii. Każda decyzja o wprowadzeniu zmian w strategii powinna określać ramowy harmonogram aktualizacji oraz tryb organizacji prac, w tym źródła ich finansowania. KS na potrzeby procesu aktualizacji Strategii ZIT OF Sławna może powołać Grupę Roboczą, jeśli nie zostanie ona powołana jako stała struktura.

Grupa Robocza przygotowuje zaktualizowane zapisy Strategii ZIT OF Sławna, współpracuje z Zespołem Doradczym w tym zakresie, jest wspierana przez Biuro ZIT.

Zakres czasowy strategii przyjmuje się na okres do 2030 r., po upływie tego terminu zostanie opracowany nowy dokument lub zaktualizowany dotychczasowy w zależności od potrzeb wynikających z endo- i egzogenicznych uwarunkowań rozwojowych OF Sławna.

XD
3-D CINEMA
KAPITANAT PORTU DARŁOWO

7. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Partycypacja społeczna stanowi podstawę społeczeństwa obywatelskiego umożliwiającą jego członkom dobrowolnie uczestniczyć w działalności publicznej. Jest ona aktywnością w ramach partnerstwa publiczno-prawnego samorządu i mieszkańców, które służy podejmowaniu decyzji i realizacji zadań samorządu na rzecz rozwoju lokalnego. Na potrzeby tej strategii partycypację społeczną zawężono do rozumienia jej jako różnych form uczestnictwa w procesie podejmowania decyzji na różnych szczeblach sprawowania władzy[106].

W świetle prawa Unii Europejskiej, partycypacja społeczna jest prawem podstawowym. Z tego względu zostało zapewnione zaangażowanie wielu, różnych interesariuszy na wszystkich etapach procesu przygotowania i wdrażania strategii terytorialnej OF Sławna, tj.: opracowania raportu diagnostycznego, dokumentu strategicznego i jego implementacji. Bezpośrednie koresponduje to z celem czwartym programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021 – 2027.

[106] Por.: S. Hajduk, Partycypacja społeczna w zarządzaniu przestrzennym w kontekście planistycznym, Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej, Białystok 2021; J. Kotus, Position of the Polish city on the ladder of public participation: Are we going the right way?, The case of Poznan 2013; D. Harvey, Bunt miasta. Prawo do miasta i wielka rewolucja, Fundacja Bęc Zmiana, Warszawa 2012; H. Izdebski, Samorząd terytorialny. Podstawy ustroju i działalności, LexisNexis, Warszawa 2011; J.J. Parysek, Gospodarka przestrzenna i rola partycypacji społecznej w procesie planowania przestrzennego, [w:] W. Ratajczak, K. Stachowiak (red.), Gospodarka przestrzenna społeczeństwu, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań 2010; E. Brodie, E. Cowling, N. Nissen, A. Ellis Paine, V. Jochum, D. Warburton, Understanding participation: A literature review, National Council for Voluntary Organisations, London 2009; D. Długosz, J.J. Wygański, Obywatele decydują. Przewodnik po partycypacji społecznej, Stowarzyszenie na rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych, Warszawa 2005; Komunikacja i partycypacja społeczna, J. Hausner (red.), Publikacja elektroniczna. Kraków 1999; T. Kaczmarek, Rola i formy uczestnictwa społeczności lokalnych w procesie zmian podziału terytorialnego, Ruch prawniczy, ekonomiczny i socjologiczny, Wydawnictwa Naukowe UAM, Poznań 1993.

Strategia ZIT OF Sławna jest rezultatem partycypacji w/w grup różnych formach od wymiany informacji - informowania, poprzez interakcje - konsultowanie po wywieranie wpływu – współdecydowanie[107].

Podstawą partycypacyjnego zarządzania było zastosowanie modelu opracowania i wdrożenia strategii ZIT OF Sławna bazującego na zaangażowaniu lokalnych samorządowców oraz przedstawicieli mieszkańców i podmiotów działających na OF Sławna, w szczególności reprezentujących

- społeczeństwo obywatelskie;
- partnerów społeczno-gospodarczych;
- podmiotów działających na rzecz ochrony środowiska;
- podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego; praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych oraz równości płci i niedyskryminacji.

Rdzeń informacji niezbędnych do przeprowadzenia prac analitycznych, koncepcyjnych, planistycznych i operacyjnych w procesie opracowania i wdrożenia strategii został zgromadzony i/lub wygenerowany dzięki aktywności przedstawicieli w/w grup społecznych. Wsparcie w tym procesie zapewnił interdyscyplinarny zespół ekspertów Związku Miast Polskich.

7.1. Partycypacja społeczna na etapie przygotowywania strategii

7.1.1. Partycypacja społeczna w fazie diagnostycznej

W procesie diagnostycznym zapewniono partycypację społeczną w szczególności poprzez badania ilościowe i jakościowe realizowane w formule otwartej na szeroki udział ogółu mieszkańców, w tym poszczególnych grup tj. młodzież i lokalni Liderzy. Zgłaszane przez różne grupy interesariuszy opinie, uwagi i obserwacje zostały uwzględnione w Raporcie diagnostycznym. Mieszkańcy powiatu sławieńskiego byli także informowani o działaniach diagnostycznych, będących podstawą opracowania strategii ZIT OF Sławna. Wizualizację wydarzeń oraz komunikacji z interesariuszami zawiera załącznik 2.

Badanie opinii mieszkańców gmin partnerstwa OF Sławna

Badanie opinii mieszkańców OF Sławna zrealizowano techniką ankiety elektronicznej z

[107] Bartkowski J., Tradycje partycypacji w Polsce, [w:] A. Olech (red.), Partycypacja publiczna. O uczestnictwie obywateli w życiu wspólnoty lokalnej. Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2011; D. Długosz, J.J. Wygański, op. cit..

wykorzystaniem wystandaryzowanego kwestionariusza dostępnego w dedykowanym systemie elektronicznym ZMP, na niereprezentatywnej próbie 706 aktywnych internautów - mieszkańców gmin OF, w okresie 20 czerwca – 19 sierpnia 2022 r. W analizie uwzględniono 437 wypełnionych w całości kwestionariuszy ankietowych. Badanie koncentrowało się kwestiach postrzegania obszaru partnerstwa jako miejsca do życia (m.in. atuty, słabości, problemy, potrzeby rozwojowe OF), korzystania z usług na terenie partnerstwa i poza nim[108].

Źródło: opracowanie własne.

Badanie opinii oraz planów życiowych młodzieży OF Sławna

Badanie opinii uczniów przedostatnich klas szkół średnich zrealizowano techniką ankiety elektronicznej z wykorzystaniem wystandaryzowanego kwestionariusza dostępnego w dedykowanym systemie elektronicznym ZMP, na celowo dobranej próbie w terminach 09-23.06.2022 r. i 05-09.09.2022 r. W badaniu uczestniczyła młodzież z Zespołu Szkół Morskich w Darłowie, Zespołu Szkół w Sławnie oraz Zespołu Szkół Agrotechnicznych w Sławnie. Według danych ze szkół średnich, łączna liczba uczniów uczących się w przedostatnich klasach wynosiła 278 osób, w tym 221 tj. 79,5% zamieszkujących w OF. W badaniu udział wzięło łącznie 212 uczniów, w analizie uwzględniono kwestionariusze w całości uzupełnione tj. 194 (91,5%)[109]. Badanie ankietowe koncentrowało się na kwestiach dotyczących planów życiowych, edukacyjnych i zawodowych uczniów, postaw przedsiębiorczych oraz postrzeganiem przez młodzież obszaru partnerstwa, jako miejsca do życia i rozwoju (m.in. atuty, słabości, problemy, potrzeby rozwojowe OF). Badanie przeprowadzono przy aktywnym wsparciu szkół i ich organów prowadzących.

Źródło: opracowanie własne.

Badanie opinii lokalnych Liderów OF Sławna

Badanie opinii lokalnych Liderów OF Sławna zrealizowano techniką ankiety internetowej z użyciem kwestionariusza dostarczonego respondentom e-mailem[110] w okresie 1-15.07.2022 r. na próbie celowej o liczebności 138 respondentów (tj. 95%) ze 145 osób zaproszonych do badania przez członków partnerstwa. Kwestionariusz ankietowy wypełniło w całości 92 badanych ze 138 osób uczestniczących (tj. 66%) w badaniu. Respondenci pochodzili z 6 gmin i reprezentowali 4 sektory: 18,1% administracja, 15,9% gospodarka, 30,4% organizacje społeczne, 5,1% liderzy opinii[111]. Badanie dopatrzyło informacji na temat OF Sławna z perspektywy osób posiadających status lokalnego Lidera (m.in. atuty, słabości, problemy, potrzeby rozwojowe OF), przepływu mieszkańców między gminami w celu realizacji usług oraz przedsięwzięć istotnych dla dalszego rozwoju OF.

Źródło: opracowanie własne.

Badania opinii władz samorządowych OF Sławna

Badania opinii władz samorządowych na temat problemów, potencjałów i potrzeb

[108] Wyniki badania zawiera Raport diagnostyczny wraz załącznikiem nr 4.
[109] Wyniki badania zawiera Raport diagnostyczny wraz załącznikiem nr 3.
[110] W uzasadnionych przypadkach kwestionariusz drukowany został dostarczony respondentom.
[111] Wyniki badania zawiera Raport diagnostyczny wraz załącznikiem nr 2.

rozwojowych OF Sławna zrealizowano techniką indywidualnych wywiadów pogłębionych z Zastępcą Burmistrza Sławna, Wójtem gminy Darłowo, Wójtem gminy Malechowo, Wójtem gminy Postomino, Wójtem gminy Sławno w dniu 26.07.2022 r. oraz z Sekretarzem Miasta Darłowo w dniu 08.08.2022 r.[112]

Źródło: opracowanie własne.

Badanie wymiaru instytucjonalnego partnerstwa OF Sławna

Badanie zdolności instytucjonalnej członków partnerstwa OF Sławna do sprawnej organizacji urzędu i dostarczenia mieszkańcom wysokiej jakości usług administracyjnych oraz efektywnej współpracy zrealizowano techniką ankiety internetowej z wykorzystaniem wystandaryzowanego kwestionariusza na celowo dobranej próbie - kwestionariusze wypełniło 6 uczestników partnerstwa: 2 gminy miejskie i 4 wiejskie. Badanie dostarczyło wiedzy m.in. w zakresie zarządzania zasobami ludzkimi oraz potrzeb lokalowych i sprzętowych, a także rodzajów spraw administracyjnych, które można załatwić drogą korespondencyjną, elektronicznie i przez telefon, praktyki dotyczących badania poziomu satysfakcji interesantów oraz doświadczeń samorządów we wzajemnej współpracy[113].

Źródło: opracowanie własne.

Badanie warunków do rozwoju przedsiębiorczości w OF Sławna

Badanie warunków rozwoju przedsiębiorczości w OF Sławna zrealizowano techniką ankiety internetowej z wykorzystaniem wystandaryzowanego kwestionariusza na celowo dobranej próbie - kwestionariusze wypełniło 6 uczestników partnerstwa: 2 gminy miejskie i 4 wiejskie.
Badanie pozwoliło na zgromadzenie informacji dotyczących działań podejmowanych przez samorządy aktywizujących rozwój przedsiębiorstw w OF, funkcjonowania systemu wsparcia rozwoju oraz zidentyfikowania jego deficytów[114].
W odpowiedzi na wyniki badania zostały przeprowadzone dla partnerstwa OF Sławna konsultacje poświęcone kreowaniu klimatu do rozwoju przedsiębiorczości zrealizowane przez ekspertów sektorowych ZMP w dniu 10.02.2023 r. w Darłowie.

Źródło: opracowanie własne.

Badania samorządów w zakresie bilansu usług

Badania samorządów w zakresie bilansu usług pozwoliły zidentyfikować przepływy usług pomiędzy gminami oraz centra poszczególnych kategorii usług oraz ocenić powiązania funkcjonalne w OF Sławna. Stanowiły one element komplementarny względem przeprowadzonych wcześniej badań ilościowych i jakościowych[115].

Źródło: opracowanie własne.

[112] Wyniki badania zawiera Raport diagnostyczny.
[113] Wyniki badania zawiera Raport diagnostyczny.
[114] Wyniki badania zawiera Raport diagnostyczny.
[115] Wyniki badania zawiera Raport diagnostyczny wraz z załącznikiem 1.

Badania zasobów i produktów OF

Badania zasobów i produktów koncentrowało się na zidentyfikowaniu oraz ocenie posiadanych przez samorządy OF Sławna zasobów – szczególnie ze względu na ich zasięg oddziaływania oraz unikalność i dotychczasowy stopień wykorzystania – oraz produktów z uwagi na obecnie generowane przez nie społeczno-gospodarcze korzyści oraz perspektyw ich rozwoju. Narzędziem badawczym były arkusze do identyfikacji oraz rangowania zasobów i produktów partnerstwa, które dostarczyły informacji będących następnie przedmiotem konsultacji i warsztatów z członkami Grupy Roboczej i Rady Partnerstwa[116].

Źródło: opracowanie własne.

Badanie problemów rozwojowych OF Sławna

Badanie problemów rozwojowych OF Sławna pozwoliło na zidentyfikowanie kluczowych problemów obszaru partnerstwa, ich przyczyn oraz skutków niepodjęcia działań zaradczych dla poszczególnych wyzwań. Niezbędne informacje zgromadzono techniką ankiety e-mailowej, które zostały przedyskutowane z przedstawicielami Grupy Roboczej i Rady Partnerstwa. Wykorzystanym narzędziem diagnostycznym było drzewo problemów. Wagi problemom i wyzwaniom w poszczególnych obszarach nadali członkowie Partnerstwa OF Sławna.

Źródło: opracowanie własne.

Komunikacja z mieszkańcami

W ramach komunikacji z mieszkańcami OF Sławna partnerzy informowali na stronach urzędów gmin i powiatu sławieńskiego oraz Facebook'a o procesie przygotowania strategii ZIT OF Sławna już na etapie prac diagnostycznych.

Źródło: opracowanie własne ZMP.

[116] Wyniki badania zawiera Raport diagnostyczny wraz z załącznikiem 5.

7.1.2. Partycypacja społeczna w fazie opracowania dokumentu strategicznego

Faza opracowania strategii ZIT OF Sławna także posiadała charakter partycypacyjny, tak jak cały proces. Zapewnienie udziału interesariuszy wyrażało się głównie w bezpośrednim udziale partnerów społeczno-gospodarczych w pracach warsztatowych i konsultacjach społecznych skutkujących wypracowaniem celów i kierunków działań strategii oraz projektów, mechanizmów wdrażania strategii. Bardzo ważnym elementem było powołanie Zespołu Doradczego w dniu 07.04.2023 r., który zapewnił stałe przedstawicielstwo społeczeństwa obywatelskiego w procesie opracowania dokumentu strategii terytorialnej. Zrealizowane konsultacje społeczne projektu strategii opublikowanej w Internecie umożliwiły szerokiemu gronu wpływ na jej kształt.

Warsztaty strategiczne z udziałem interesariuszy

Przedstawiciele różnych grup społecznych zostali włączeni do prac koncepcyjnych mających na celu przygotowanie strategii ZIT OF Sławna:

- warsztaty strategiczne dotyczące sektora turystyki zrealizowano w dniu 09.12.2022 r. w gminie wiejskiej Postomino, w których udział więli, oprócz członków Grupy Roboczej, 5 partnerów społeczno-gospodarczych[117];
- warsztaty strategiczne dotyczące zdefiniowania celu nadrzędnego (misja partnerstwa) i generalnego (wizja OF) zrealizowano w dniu 13.12.2022 r. w gminie wiejskiej Sławno, w których udział więło, oprócz członków Grupy Roboczej i Rady Partnerstwa;
- warsztaty strategiczne poświęcone doprecyzowaniu celów szczegółowych i kierunków działań zrealizowano w dniu 24.01.2023 r. w gminie wiejskiej Darłowo; udział w nich więło, oprócz członków Grupy Roboczej i Rady Partnerstwa, 11 partnerów społeczno-gospodarczych[118];
- warsztaty strategiczne dotyczące zdefiniowania problemów rozwojowych OF Sławna oraz celów szczegółowych i kierunków działań z perspektywy potrzeb młodzieży zrealziowano z młodzieżą 3 szkół ponadpodstawowych w gminach miejskiej Sławno i Darłowo w dniach 23 i 24.01.2023 r.; udział w nich w wzięło łącznie 64 uczniów oraz jeden przedstawiciel powiatu sławieńskiego[119];
- warsztaty strategiczne poświecone projektom zintegrowanym i opracowaniu ich koncepcji zrealizowano w dniu 10.04.2023 r. w gminei wiejskiej Darłowo; udział w

[117] Partnerzy społeczno-gospodarczy reprezentowali podmioty: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Malechowie i Fundacja „Odnowa Wsi", Centrum Kultury i Sportu w Postominie, POC Partners Polska Sp. z o.o., Hotel Lidia Darłowo, Stowarzyszenie Przyjaciół Uzdrowiska Dąbki.

[118] Partnerzy społeczno-gospodarczy reprezentowali podmioty: Centrum Integracji Społecznej w Rzyszczewie, Darłowskie Centrum Wolontariatu, POC Partners Polska Sp. z o.o., Fundacja Renovatio ecclesiae, PSS Społem w Sławnie, Stowarzyszenie Przyjaciół Uzdrowiska Dąbki, Bursztyn SPA&Wellness, Dom Gościnny „Poranek", Zespół Szkolno-Przedszkolny w Malechowie i Fundacja „Odnowa Wsi", Agroturystyka Trzy Stawy Klaudia Lewczuk, Radna Gminy Sławno, Stowarzyszenie OSP.

[119] W efekcie warsztatów DP rekomendował Partnerstwu rozważenie możliwości realizacji projektów wychodzących naprzeciw potrzebom młodzieży, szczególnie w zakresie dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz stworzenia całorocznego miejsca spotkań dla młodzieży/wypoczynku w miastach OF typu klub.

nich więło, oprócz członków Grupy Roboczej i Rady Partnerstwa oraz pracowników Urzędów Miejskich i Urzędów Gmin odpowiedzialnych za gospodarkę przestrzenną,7 partnerów społeczno-gospodarczych[120].

Konsultacje eksperckie w zakresu kreowania klimatu dla przedsiębiorczości na OF Sławna z udziałem interesariuszy

W odpowiedzi na zidentyfikowane za pośrednictwem formularza Microsoft forms w dniach 8-15.11.2022 r. potrzeb szkoleniowo-konsultacyjnych przedstawicieli samorządów OF[121] zostały zorganizowane konsultacje ws wspierania rozwoju przedsiębiorczości. Przeprowadzili je doradcy sektorowi Związku Miast Polskich na rzecz pracowników samorządów i mieszkańców OF Sławna w dniu 10.02.2023 r. w Darłowie. Oprócz członków Grupy Roboczej, Rady Partnerstwa wszystkich JST OF Sławna i pracowników Urzędów Miejskich i Urzędów Gmin odpowiedzialnych za relacje z przedsiębiorcami i wspieranie przedsiębiorczości, aktywnie uczestniczyło także 6 przedstawicieli partnerów społeczno-gospodarczych. Jednym z efektów tego spotkania było rozpoczęcie dyskusji na temat realizacji projektów w partnerstwie międzysektorowym oraz deklaracja woli ze strony przedsiębiorców stworzenia platformy stałej współpracy z samorządami tworzącymi partnerstwo OF Sławna.

[120] Partnerzy społeczno-gospodarczy reprezentowali podmioty: Centrum Integracji Społecznej w Rzyszczewie, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju powiatu sławieńskiego Powiatowy Inkubator Przedsiębiorczości, Fundacja Renovatio ecclesiae, Dom Gościnny „Poranek", Gospodarstwo Rolne Karwice Sp. z o.o., Radna Gminy Sławno.

[121] Największe zainteresowanie samorządy OF Sławna wykazały szkoleniami z zakresu źródeł finansowania inwestycji tj. partnerstwo publiczno-prywatne, a następnie wspierania rozwoju przedsiębiorczości, planowaniem przestrzennym oraz współpracą instytucjonalną. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom zorganizowano 2 spotkania konsultacyjne z ekspertem Związku Miast Polskich z zakresu partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) w bezpośredniej formule w dniu 22.03.2023 r. oraz online w dniu 03.04.2023 r.

Otwarty nabór na pomysły projektów realizujących cel społeczny strategii ZIT OF Sławna

Dążąc do jak najpełniejszego zapewnienia partycypacji społecznej w przygotowywaniu strategii ZIT OFC Sławna uruchomiony został otwarty nabór na pomysły projektów realizujących cel społeczny strategii ZIT OF Sławna, trwający od 14 do 24.02.2023 r. W jego rezultacie odnotowano tylko 3 zgłoszenia, po weryfikacji formalnej i merytorycznej nie zaakceptowano żadnego pomysłu[122].

Zespół Doradczy Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna

Zespół Doradczy Partnerów społeczno – gospodarczych został powołany decyzją Lidera Związku ZIT w dniu 06.04.2023 r., co zostało potwierdzone Zarządzeniem Burmistrza Miasta Darłowo EI 00501638 z dnia 13.12.2023 r. w sprawie powołania Zespołu Doradczego Związku Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Sławna. Celem działania Zespołu Doradczego ZIT OF Sławna jest zapewnienie zaangażowania społecznego w procesie planowania Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

Zespół Doradczy jest ciałem opiniująco-doradczym Lidera Związku ZIT OF Sławna[123]. Stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy ze Związkiem ZIT w sprawach dotyczących przygotowania i wdrażania strategii ZIT OF Sławna oraz umożliwia prowadzenie dyskusji mającej na celu wypracowanie wspólnego stanowiska, najkorzystniejszego z punktu widzenia interesariuszy. Zespół uczestniczy w pracach Związku ZIT OF Sławna związanych z przygotowaniem
i wdrażaniem Strategii ZIT, w tym:

- może inicjować działania, kierunki oraz nowe przedsięwzięcia kluczowe dla spójnego rozwoju ZIT OF Sławna, w tym poprzez udział w organizowanych spotkaniach i warsztatach związanych z przygotowaniem Strategii ZIT;
- opiniuje dokumenty przygotowywane przez ZIT OF Sławna w szczególności projekt Strategii, jej aktualizacje, raporty z monitoringu oraz ewaluacji, biorąc pod uwagę potrzebę zrównoważonego rozwoju ZIT OF Sławna, a także włączenia najszerszego grona partnerów i interesariuszy w realizację Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna;

[122] 2 zgłoszenia nie spełniały wymogów merytorycznych naboru (nie były zgodne z zakresem tematycznym), 1 zgłoszenie to była opinia wyrażająca niezadowolenie mieszkańca z działalności Powiatowego Nadzoru Budowlanego w Sławnie. Pomysł dotyczący budowy wraz z wyposażeniem Inkubatora Przemysłowego w Sławnie stał się przedmiotem dyskusji na temat możliwości raezliacji go w w partnerstwie międzysektorowym.
[123] Zasady naboru członków oraz zasady funkcjonowania zespołu określa Regulamin Zespołu Doradczego Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

- doradza w zakresie rozwiązań służących zapobieganiu dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną – na wszystkich etapach opracowania i realizacji strategii ZIT.

Nabór członków Zespołu Doradczego miał charakter otwarty – ogłoszenie wraz z zasadami naboru kandydatów i wyłaniania członków zostało opublikowane online z użyciem Microsoft Forms na stronach Urzędów Miejskich Sławna i Darłowa oraz Urzędów Gmin tworzących partnerstwo w dniu 21.03.2023 r., było także dostępne w siedzibie w/w instytucji[124]. Zgodnie z przyjętym Regulaminem Zespołu Doradczego jego członkiem może być: osoba reprezentująca - partnerów gospodarczych i społecznych (np. przedsiębiorcy, organizacje przedsiębiorców, związki zawodowe/branżowe, izby gospodarcze, inkubatory technologiczne, ośrodki przedsiębiorczości i ośrodki szkoleniowo – doradcze); społeczeństwo obywatelskie, tj. szeroko rozumiany sektor organizacji pozarządowych, w tym także podmioty ekonomii społecznej; inne podmioty istotne z punktu widzenia działań przewidzianych w Strategii, np. administracja centralna, szkoły wyższe, instytuty badawcze; inne podmioty, na które może oddziaływać realizacja Strategii np.: podmioty działające na rzecz ochrony środowiska, reprezentanci instytucji kultury i innych funkcjonujących w obszarze ochrony i promocji dziedzictwa kulturowego oraz dziedzictwa naturalnego; osoba prowadząca działalność na obszarze ZIT OF Sławna (tj. obszar gmin powiatu sławieńskiego)[125]. Dodatkowo kandydat musiał spełnić wymóg formalny, polegający na złożeniu do dnia 31.03.2023 r. kompletnie wypełnionego Formularza zgłoszeniowego na członka Zespołu Doradczego według podanego wzoru dostępnego wraz z Regulaminem Zespołu online oraz w Urzędach Miejskich Sławna i Darłowa oraz Urzędach Gmin partnerstwa. Kandydaci swoje zgłoszenia mogli składać w terminie 24-31.03.21023 r. w miejscu stacjonarnej dostępności formularza zgłoszeniowego i Regulaminu Zespołu tj. w siedzibach samorządów partnerstwa.

Wpłynęło 8 zgłoszeń – były to kandydatury osób, które m.in. już wcześniej współpracowały z samorządami, w tym nad strategią ZIT. Lider Związku ZIT OF Sławna – Miasto Darłowo – po dokonaniu formalnej i merytorycznej weryfikacji zgłoszeń kandydatów na członków Zespołu Doradczego ZIT OF Sławna 06.04.2023 r. ogłosił wyniki naboru i zadbał o szeroki dostęp do tej wiadomości tj. informacja została zamieszczona online na stronach Urzędów JST partnerstwa oraz stacjonarnie w siedzibach władz samorządowych. W skład Zespołu Doradczego weszło 8 reprezentantów społeczności

[124] Dostępność online była zapewniona na stronach: Urzędów JST partnerstwa OF Sławna, a stacjonarna w następujący sposób: w Urzędzie Miejskim w Sławnie, pok. nr 58 , w godz. 7:00 – 15:00, Urzędzie Miejskim w Darłowie w biurze obsługi interesanta, w godz. 7:00 – 15:00, Urzędzie Gminy Darłowo, pok. nr 50, w godz. 12:00 – 14:00, Urzędzie Gminy Malechowo pok. nr 105, w godz. 7:30 – 14:00, Urzędzie Gminy Postomino w biurze obsługi interesanta lub w pokoju numer 18 w godz. 8:00 – 15:00, Urzędzie Gminy Sławno pok. nr 24, w godz. 8:00 – 14:00, Starostwie Powiatowym w Sławnie pok. nr. 24 w godz.8:00 – 14:00.

[125] Członkiem Zespołu Doradczego nie może być: osoba niepełnoletnia; osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub wobec której sąd orzekł środek karny w postaci utraty praw publicznych.

lokalnej[126]. Zespół Doradczy w okresie kwiecień - grudzień 2023 r. dwukrotnie opiniował projekt Strategii ZIT OF Sławna. Pierwsze spotkanie konsultacyjne odbyło się w dniu 27 kwietnia 2023 r. Przekazana przez Przewodniczącego Zespołu opinia była pozytywna, zwracała uwagę na kilka potrzeb Partnerstwa, na które dokument mógłby silniej odpowiadać w postaci projektów na rzecz celu Konkurencyjna Gospodarka dotyczących tworzenia terenów inwestycyjnych, planów zagospodarowania przestrzennego, wsparcia przedsiębiorczości i promocji gospodarczej. Rada Partnerstwa postanowiła uwzględnić w miarę możliwości zgłoszone uwagi na kolejnych etapach doprecyzowywania projektu Strategii ZIT, co znalazło na ten moment odzwierciedlenie w projektach tj. *Rozwój infrastruktury przemysłowej z wykorzystaniem terenów inwestycyjnych w Sławnie, Budowa wraz z wyposażeniem Inkubatora Przemysłowego w Sławnie, Budowa punktu informacji turystycznej w Jarosławcu wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego*. Pozostałe postulaty będą rozważane w kontekście możliwości pozyskania środków finansowych na ich realizację oraz planowanej zmiany ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Drugie spotkanie konsultacyjne odbyło się w dniu 20.10.2023 r. Przewodniczący Zespołu przekazał Partnerstwu pozytywne stanowisko w sprawie zaktualizowanego projektu Strategii ZIT OF Sławna, zwracając jednocześnie uwagę na potrzebę rozszerzenia zapisu dotyczącego *integracji z osobami z Ukrainy* i wprowadzenie zmienionego zapisu „*integracja z imigrantami, w tym z osobami z Ukrainy*" (Tabela 10). Postulat ten został zaakceptowany przez Partnerstwo, tekst projektu Strategii ZIT został zmodyfikowany. Po przyjęciu przez Lidera Związku ZIT Strategii ZIT OF Sławna, Zespół Doradczy przedstawi oficjalne, pisemne stanowisko w sprawie Strategii, które Przewodniczący Zespołu przekaże Liderowi Związku ZIT OF Sławna. Stanowi ono obligatoryjny element procedury opiniowania Strategii ZIT przez IZ programem regionalnym FEPZ 2021-2027.

Komunikacja z mieszkańcami

Na etapie opracowywania dokumentu strategicznego proces komunikacji z mieszkańcami OF Sławna był kontynuowany. Partnerzy informowali na stronach urzędów gmin i powiatu sławieńskiego oraz Facebook'a o kolejnych działaniach podejmowanych na rzecz przygotowania strategii ZIT OF Sławna.

7.1.2. Konsultacje społeczne projektu Strategii ZIT OF Sławna

Konsultacje społeczne stanowią wyraz partycypacyjnego modelu zarządzania rozwojem lokalnym. Z racji ich wagi zarówno prawo UE jaki i krajowe ustanowiło konsultacje społeczne obligatoryjnym zadaniem władz samorządowych w sprawach

[126] W skład Zespołu Doradczego wchodzą przedstawiciele: Centrum Integracji Społecznej w Rzyszczewie; Darłowskie Centrum Wolontariatu; Fundacja Renovatio ecclesiae; Koło Gospodyń Wiejskich „Niespodzianka"; Dom Gościnny :Poranek" i Sołtys Sołectwa Wicie; PSS Społem w Sławnie; POC Partners Polska Sp. z o.o.; Gospodarstwo Rolne Karwice Sp. z o.o.

istotnych dla mieszkańców. W odniesieniu do strategii ZIT reguluje to art. 34 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, który wprowadza wymóg przeprowadzenia konsultacji społecznych, gdyż sprawozdanie z ich realizacji wskazuje jako element obligatoryjny strategii ZIT[127]. Jednakże nie precyzuje zasad i trybu realizacji konsultacji społecznych strategii terytorialnych, w tym ZIT[128]. Zasady i tryb przeprowadzenia konsultacji społecznych w wypadkach przewidzianych prawem oraz w innych sprawach ważnych dla JST określone są w uchwałach rad gmin lub powiatów, podejmowanych na mocy w odpowiednio: ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym i ustawy z 05 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

Konsultacje społeczne projektu Strategii ZIT OF Sławna zostały przeprowadzone zgodnie z poniższymi aktami prawa miejscowego:

- UCHWAŁA NR V.32.2015 RADY GMINY DARŁOWO z dnia 27 lutego 2015 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Darłowo;
- UCHWAŁA NR XXI/182/2016 RADY GMINY SŁAWNO z dnia 29 kwietnia 2016 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Sławno;
- UCHWAŁA NR XXVII/230/2017 RADY GMINY MALECHOWO z dnia 25 kwietnia 2017 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Malechowo;
- UCHWAŁA NR XL/331/21 RADY GMINY POSTOMINO z dnia 24 listopada 2021 r. zmieniająca Uchwałę Nr VIII/78/07 Rady Gminy Postomino z dnia 27 czerwca 2007 r. w sprawie przeyjęcia procedury konsultacji społecznych na terenie Gminy Postomino;
- UCHWAŁA Nr LV/341/2023 RADY MIEJSKIEJ W SŁAWNIE z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Miasta Sławno;
- UCHWAŁA NR LXVI/558/2023 RADY MIEJSKIEJ W DARŁOWIE z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Miasto Darłowo;

[127] Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027.
[128] Ogólne zasady prowadzenia konsultacji społecznych projektu strategii rozwoju ponadlokalnego określa ustawa z dnia 06.12.2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, analogicznych reedukacji dla projektów strategii ZIT nie ma.

- UCHWAŁA NR XLII/VI/351/23 RADY POWIATU W SŁAWNIE z dnia 31 sierpnia 2023 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Powiatu Sławieńskiego.

Na podstawie wskazanych uchwał Partnerstwo opracowało Ramowy Plan Konsultacji Społecznych projektu Strategii ZIT OF Sławna.

Przedmiotem konsultacji społecznych był projekt dokumentu Strategii Zintegrowane Inwestycje Terytorialne dla Obszaru Funkcjonalnego Sławna do 2030 roku (stan na dzień 13.09.2023 r.), przyjęty przez Komitet Sterujący Związku ZIT w dniu 15.09.2023 r.

Celem konsultacji społecznych było zapewnienie udziału społeczności lokalnej w procesie przygotowywania Strategii ZIT OF Sławna oraz zebranie opinii i uwag mieszkańców JST zamieszkujących obszar funkcjonalny do projektu dokumentu.

Uczestnikami konsultacji społecznych były/li Mieszkanki i Mieszkańcy jednostek samorządu terytorialnego tworzących Obszar Funkcjonalny Sławna.

Czas trwania konsultacji społecznych - 35 dni - w okresie 12.10.2023 r. – 15.11.2023 r.

Proces został uruchomiony po upływie 14 dni od dnia publikacji ogłoszenia o konsultacjach społecznych projektu dokumentu na stronach internetowych JST tworzących OF Sławna, Biuletynie Informacji Publicznej poszczególnych samozrządów i tablicach informacyjnych w Urzędach JST OF, zgodnie z Zarządzeniami Burmistrza Miasta Darowo[129], Burmistrza Miasta Sławno[130], Wojta Gminy Darłowo[131], Wójta Gminy Malechowo[132], Wójta Gminy Postomino[133], Wójta Gminy Sławno[134] oraz Starosty Sławieńskiego[135].

Przebieg i formy konsultacji społecznych:

Możliwość zapoznania się z treścią projektu Strategii ZIT OF Sławna została zapewniona poprzez:

- dostęp do dokumentu w wersji elektronicznej opublikowanego na stronach Urzędów Miejskich w Darłowie i Sławnie, Urzędów Gmin: Darłowo, Malechowo, Postomino, Sławno oraz Starostwa Powiatowego,

[129] Zarządzenie Burmistrza Miasta Darłowo Nr EI.0050.1566a.2023 z dnia 22 września 2023 r.
[130] Zarządzenie Burmistrz Miasta Sławno Nr 222/2023 z dnia 26 września 2023 r.
[131] Zarządzenie Wójta Gminy Darłowo Nr KW.0050.103.2023 z dnia 26 września 2023 r.
[132] Zarządzenie Wójta Gminy Malechowo Nr 558/2023 z dnia 27 września 2023 r.
[133] Zarządzenie Wójta Gminy Postomino Nr 201/2023 z dnia 26 września 2023 r.
[134] Zarządzenie Wójta Gminy Sławno Nr 107/2023 z dnia 27 września 2023 r.
[135] Zarządzenie Starosty Sławieńskiego Nr 45/2023 z dnia 27 września 2023 r.

- dostęp do dokumentu w wersji drukowanej we wskazanych miejscach w Urzędach Miejskich w Darłowie i Sławnie, Urzędach Gmin: Darłowo, Malechowo, Postomino, Sławno oraz Starostwa Powiatowego w Sławnie.
- prezentację dokumentu w trakcie spotkań konsultacyjnych.

Uwagi, postulaty, opinie, pytania można było składać:

1. Uczestnicząc w otwartym, protokołowanym spotkaniu konsultacyjnym z Mieszkankami i Mieszkańcami JST tworzących OF Sławna.
2. Wypełniając Formularz zgłaszania uwag w wersji eleketronicznej dostępny w terminie trwania konsultacji społecznych na stronach internetowych Urzędów Miast Darłowo i Sławno, Urzędów Gmin Darłowo, Malechowo, Postomino i Sławno oraz Starostwa Powiatowego w Sławnie i Biuletynie Informacji Publicznej samorządów. Formularz zgłaszania uwag w wersji elektronicznej można było wysłać elektronicznie za pośrdnictwem dedykowanego linku lub na wskazany adres poczty elektronicznej lub adres skrzynki e-PUAP.
3. Wypełniając Formularz zgłaszania uwag w wersji drukowanej dostępny w terminie trwania konsultacji społecznych w wyznaczonych miejscach w Urzędach Miejskich w Darłowie i Sławnie, Urzędach Gmin: Darłowo, Malechowo, Postomino i Sławno oraz Starostwa Powiatowego w Sławnie. Formularz zgłaszania uwag w wersji drukowanej należało dostarczyć osobiście do właściwego Urzędu JST lub wysłać na wskazany adres z dopiskiem „ZIT.12.10.-15.11.2023".

W konsultacjach społecznych projektu Strategii ZIT OF Sławna, tj. od dnia 12.10.2023 r. do dnia 15.11.2023 r., udział wzięło łącznie 42 osoby zamieszkające OF Sławna, w tym 42 w spotkaniach konsultacyjnych i 1 osoba skorzystała z pośredniej formy uczestnictwa, wysyłając Formularz uwag do projektu dokumentu.

Odbyły się 4 spotkania konsultacyjne Mieszkankami i Mieszkańcami:

- gminy wiejskiej Postominio, które odbyło się dnia 19.10.2023 r. godz. 13.30 w Urzędzie Gminy Postomino;
- gminy wiejskiej Malechowo, które odbyło się dnia 19.10.2023 r. o godzinie 16.00 w Świetlicy Kultury w Malechowie;
- gminy miejskiej i wiejskiej Darłowo, które odbyło się dnia 20.10.2023 r. o godzinie 12.00 w Darłowskim Centrum Wolontariatu w Darłowie;
- gminy miejskiej i wiejskiej Sławno, Powiatu Sławieńskiego, które odbyło się dnia 20.10.2023 r., godz. 15 00, w Urzędzie Miejskim w Sławnie;

oraz wpłynął 1 Formularz zgłaszania uwag.

Skalę oraz strukturę uczestników konsultacji społecznych oraz zgłoszone uwagi przedstawia Tabela 21.

Tabela 19 Wyniki konsultacji społecznych projektu Strategii ZIT OF Sławna

JST	GM Darłowo	GW Darłowo	GW Malechowo	GW Postomino	GM Sławno	GW Sławno	Powiat Sławieński
Spotkania konsultacyjne							
Liczba uczestników	6	6	6	10	14		
Zgłoszone uwagi wraz z uzasadnieniem	brak	brak	brak	brak	brak		
Stanowisko względem uwagi	-	-	-	-	-		
Przesłane Formularze zgłaszania uwag							
Liczba formularzy	0	0	0	0	0	1	0
Zgłoszone uwagi wraz z uzasadnieniem	brak	brak	brak	brak	brak	Uwaga nr 1 do Ryc. nr 23 Uwaga nr 2 do Ryc. nr 23	brak
Stanowisko względem uwag	-	-	-	-	-	Uwaga nr 1. - zaakceptowana Uwaga nr 2 - zaakceptowana	-

Źródło: opracowanie własne.

Do gminy wiejskiej Sławno wpłynęły 2 uwagi, przekazane na jednym formularzu:

- treść uwagi nr 1 do Ryc. nr 23: *„Zmiana głównego korytarza rowerowego: - usunięcie odcinka wskazanego, jako korytarz rowerowy z Ostrowca do Żukowa; - usunięcie odcinka wskazanego, jako korytarz rowerowy w okolicach Żukowa (zgodnie z załącznikiem); - naniesienie na mapę dodatkowego odcinka głównego korytarza rowerowego przez Kwasowo-Ostrowiec-Lejkowo”*. Uzasadnienie uwagi: *„Zaproponowany przebieg koncepcji główncyh korytarzy rowerowych nie jest spójny z Budową sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniopomorskiego”.*
- treść uwagi nr 2 do Ryc. nr 23*: „Na mapie nie wskazano wszystkich istotnych kierunków powiazań dla publicznego transportu: - do mapy dodanie odcinka drogi krajowej nr 6 w stronę Słupska; - dodanie drogi powiatowej do miejscowości Wrześnica od strony drogi krajowej nr 6; - dodanie na mapie miejscowości Warszkowo; - dodanie drogi wojewódzkiej w kierunku miejscowości Tychowo i samej miejscowości Tychowo; - dodanie drogi powiatowej do miejscowości Żukowo; - dodanie dróg powiatowych do miejscowości Janiewice oraz samej miejscowości; dodanie drogi powiatowej przez Stary Kraków do miejscowości Karlino; - dodanie miejscowości Stary Kraków”*. Uzasadnienie uwagi: *„Wskazana koncepcja całkowicie z transportu publicznego wschodnią i południową część Gminy Sławno. Droga krajowa*

nr 6 jest kluczowa dla transportu publicznego w kierunku największych miejscowości Gminy Sławno tj. Warszkowo, Wrześnica, Tychowo (dodatkowo droga wojewódzka). Nie uwzględniono części południowej Gminy Sławno t. drogi powiatowej do Żukowa oraz dróg powiatowych do Janiewic. Na mapie nie uwzględniono największych miejscowości Gminy Sławno tj. Warszkowo i Wrześnica. Nie uwzględniona została droga powiatowa ze Sławna do Jarosławca przez Stary Kraków-Karlino. Jest to jedna z najczęściej wykorzystywanych dróg publicznych przez turystów, którzy mogliby wykorzystywać transport publiczny.".

Obie uwagi zostały w całości uwzględnione, członkowie Związku ZIT zdecydowali o wprowadzeniu stosownych korekt do Ryc. nr 23.

Sprawozdania z konsultacji społecznych przeprowadzonych przez poszczególne JST tworzące OF Sławna zostały opublikowane zgodnie z ich uchwałami w sprawie konsultacji społecznych w ciągu 30 dni tj. do dnia 15.12.2023 r.

Sprawozdanie z przeprowadzonych konsultacji społecznych projektu Strategii ZIT OF Sławna dla całego Partnerstwa OF wraz ze Sprawozdaniami poszczególnych JST stanowią odrębne dokumenty.

7.2. Partycypacja społeczna na etapie realizacji strategii i oceny jej efektów

Stała i szeroka partycypacja społeczna w zarządzaniu procesami rozwoju na poziomie lokalnym stanowi kluczowe element ich kształtowania. Z tego względu również na etapie wdrażania i ewaluacji strategii przewidziano następujące formy zaangażowania społeczności lokalnej OF Sławna, zapewniające jej ciągłość i efektywność:

- Zespół Doradczy partnerów społczeno-gospodarczych ZIT OF Sławna – zgodnie z §9 Porozumienia w sprawie powołania Związku ZIT i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna, służących realizacji zadań w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz regulaminem Zespołu Doradczego, uczestniczy w całym procesie przygotowania i realizacji strategii ZIT, w tym opiniuje efekty jej wdrażania oraz proponuje, opiniuje możliwe inicjatywy i kierunki rozwoju OF Sławna, a także doradza w rozwiązaniach służących zapobieganiu wszelkiej dyskryminacji i innych, ważnych z punktu widzenia interesu społecznego;
- konsultacje społeczne – organizowane w celu poznania opinii mieszkańców na temat efektów wdrażania strategii ZIT oraz zidentyfiikowania niezbędnych

kierunków modyfikacji dokumentu strategicznego, uwzględniających m.in. zmiany zachodzących zjawisk społeczno-gospodarczych i jakości życia na obszarze partnerstwa, w formie online i stacjonarnej nie rzadziej niż co 3 lata w powiazaniu z ewaluacją strategii realizowaną zgodnie z zasadami wdrażania strategii zawartymi w rozdziale 6.;

- sondażowe badania opinii społeczności lokalnej – w okresie ewaluacji strategii ZIT - nie rzadziej niż co 3 lata - zgodnie z zasadami wdrażania strategii zawartymi w rozdziale 6., samorzady OF Sławna zrealizują badania sondażowe online i tradycyjnie w celu poznaiania opinii mieszkańców w zakresie efektów realizacji strategii oraz zidentyfiikowania niezbędnych kierunków jej modyfikacji, uwzględniających m.in. zmiany zachodzących zjawisk społeczno-gospodarczych i jakości życia na obszarze partnerstwa;
- Lokalne Forum Społeczno-Gospodarczego Rozwoju – platforma ułatwiajaca szeroki dialog i współpracę na linii samorząd – interesariusze w zakresie wdrażania i oceny strategii ZIT oraz podejmowania innych inicjatyw o znaczeniu strategicznym, umożliwiajaca zaangażowanie społeczne wielu, różnym grupom interesariuszy na różnych poziomach zarządzania lokalnym rozwojem[136]; Forum będzie organizaowane wspólnie przez JST tworzące partnerstwo OF Sławna nie rzadziej niż raz na 3 lata, co najmniej przez okres obowiązywania stratetegii ZIT;
- Systematyczne informowanie społeczności lokalnej w mediach elektronicznych i tradycyjnych na temat rezultatów implementacji strategii ZIT oraz zmian wprowadzanych do strategii wraz z ich uzasadnieniem.

[136] Idea wspierająca realizację koncepcji multilevel-governenece.

8. Źródła finansowania

Realizacja projektów strategicznych, w tym zintegrowanych, ze względu na ich zakres, złożoność instytucjonalną i rzeczową oraz skalę oddziaływania, wymagać będzie znacznych nakładów finansowych. Szacowane koszty (nakłady inwestycyjne) przekraczają możliwości finansowe partnerskich samorządów. Ze względu na ograniczone własne środki finansowe, konieczne jest przyjęcie modelu współfinansowania projektów środkami zewnętrznymi.

Kluczowymi źródłami finansowania strategii będą instrumenty funkcjonujące w ramach różnych polityk UE. Najważniejszą rolę odegrają tu **Polityka Spójności UE oraz Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększenia Odporności w ramach Europejskiego Planu Odbudowy, a także Wspólna Polityka Rybołówstwa i Wspólna Polityka Rolna**.

Przy realizacji strategii możliwe będzie wykorzystanie głównie środków **EFRR, EFS+ oraz EFMRA**.

Partnerstwo działając w formule ZIT będzie w szczególności korzystać z programu **Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego. Na ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna zaplanowano alokację w wysokości 11,4 mln EUR.**

Tabela 20 Alokacja OF Sławna z FEPZ 2021-2027

FEPZ	Alokacja OF Sławna	Udział EFRR, EFS+ [%]	W tym CP 2 EFRR [EUR]	W tym CP 5 EFRR [EUR]	W tym CP 4 EFS+ [EUR]
EFRR	**11 399 602,62 [EUR]**	80,67	3 316 579,73	5 879 099,72	
EFS+		19,33	-	-	2 203 923,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie FEPZ 2021-2027.

Oprócz w/w źródeł finansowania jako źródła finansowania strategii należy brać pod uwagę także **środki budżetu państwa** (np. Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Program Inwestycji Strategicznych, środki Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, etc.), **środki budżetu województwa zachodniopomorskiego**;

funduszy prywatnych (rozumianych również jako wkład prywatny wnoszony w partnerstwo publiczno-prywatne), **własnych zasobów finansowych partnerów** (rozumianych jako środki zabezpieczone w budżetach poszczególnych partnerskich jednostek samorządowych), a także **kredytów, pożyczek i innych instrumentów zwrotnych np. obligacji komunalnych.**

Tabela 21 Potencjalne źródła finasowania działań

Cel (CS)	Źródła finansowania
CS1. Atrakcyjne miejsce do życia blisko natury	FEPZ, KPO, środki własne
CS2. Zielona transformacja	FEPZ, KPO, środki krajowe (np. NFOŚiGW/ WFOŚiGW), środki własne, PPP[137]
CS3. Konkurencyjna gospodarka	FEZP, KPO, środki własne, inwestycje prywatne
CS4. Zrównoważona i jakościowo atrakcyjna turystyka oparta na poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	FEZP, środki własne, inwestycje prywatne

Źródło: opracowanie własne.

Na potrzeby diagnozy potencjału finansowego partnerstwa zwrócono uwagę na zdolność poszczególnych partnerów (JST) do spłaty i obsługi nowych zobowiązań, tj. nowego długu, który dotychczas nie był planowany, a jego zaciągnięcie może być niezbędne do realizacji projektów. Analizie poddano poziom wydatków majątkowych z wyłączeniem wydatków majątkowych, które zostały zaplanowane w wieloletnich prognozach finansowych, jako wydatki wieloletnie (tj. ujmowanych w załączniku przedsięwzięć do WPF) oraz poziom nadwyżki operacyjnej netto. Wskazane informacje pozwalają na określenie zdolności poszczególnych partnerów (JST) do realizacji projektów wynikających ze strategii. Do celów analitycznych jako ostatni rok prognozy (WPF) przyjęto 2030 r. Analizy dokonano na podstawie złożonych projektów WPF na 2023 r.

Całkowity prognozowany potencjał finansowy partnerstwa w latach 2023-2030 przedstawia poniższa tabela. Około 202,6 mln zł dotyczy zdolności do spłaty i obsługi nowego długu. Łączna kwota wydatków majątkowych, która nie została podzielona na wieloletnie zadania inwestycyjne wynosi około 234,3 mln zł.

[137] Przykładowa analiza możliwości sfinansowania projektu w ramach PPP została przedstawiona w Załączniku 3.

Natomiast prognozowana skumulowana nadwyżka operacyjna netto osiągnie poziom 98,3 mln zł.

Tabela 22 Potencjał finansowy partnerstwa OF Sławna

Nazwa JST	Dane	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Wartości skumulowane
POWIAT SŁAWIEŃSKI	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	3 803 059,43	2 752 095,73	2 337 038,10	2 280 459,29	1 860 074,47	716 551,18	1 035 046,10	1 589 905,74	**16 374 230,04**
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	9 121 438,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	**15 121 438,00**
	Wynik operacyjny netto	-4 779 050,00	0,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	**1 220 950,00**
GM DARŁOWO	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	11 699 347,56	14 303 715,23	16 625 780,00	2 441 740,00					**45 070 582,79**
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	3 831 901,00	20 921 783,00	25 900 000,00	20 900 000,00					**71 553 684,00**
	Wynik operacyjny netto	-8 107 046,77	13 693 600,00	17 900 000,00	15 900 000,00					**39 386 553,23**
GM SŁAWNO	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	5 197 624,61	4 235 220,28	3 597 050,60	798 223,55	1 244 069,69	1 460 910,42	1 103 049,28	1 123 006,18	**18 759 154,61**
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	1 117 090,00	1 636 456,00	2 117 185,00	2 726 029,00	3 364 045,00	4 032 325,00	4 532 001,00	4 864 242,00	**24 389 373,00**
	Wynik operacyjny netto	-3 776 895,39	836 456,00	1 117 185,00	1 726 029,00	2 364 045,00	3 032 325,00	3 532 001,00	3 864 242,00	**12 695 387,61**
GW DARŁOWO	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	13 213 611,31	8 012 627,59	7 584 427,92	3 347 279,70	3 789 270,74	4 340 177,57			**40 287 394,83**
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	5 865 721,28	85 639,73	10 625 000,00	9 650 000,00	10 650 000,00	10 400 000,00			**47 276 361,01**
	Wynik operacyjny netto	-957 337,73	57 687,18	125 000,00	2 650 000,00	3 650 000,00	3 400 000,00			**8 925 349,45**
GW MALECHOWO	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	3 025 871,06	2 693 095,00	2 335 506,00	1 805 697,00	1 562 454,00	1 661 550,00	1 486 680,00	982 009,00	**15 552 862,06**
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	52 033,32	999 500,00	1 016 000,00	1 263 000,00	1 512 000,00	1 454 000,00	1 576 000,00	1 489 000,00	**9 361 533,32**
	Wynik operacyjny netto	-2 028 511,77	949 500,00	996 000,00	1 243 000,00	1 502 000,00	1 444 000,00	1 566 000,00	1 479 000,00	**7 150 988,23**
Nazwa JST	Dane	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Wartości skumulowane

GW POSTOMINO	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	9 995 817,07	9 445 751,80	8 436 695,79	5 523 152,86	3 910 106,37	2 853 458,82	2 685 007,77	877 987,33	**43 727 977,81**
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	14 820 110,00	505 072,00	17 345,00	997 545,00	2 726 710,00	703 876,00	2 832 888,86	2 446 710,00	**25 050 256,86**
	Wynik operacyjny netto	-2 600 875,00	-1 014 818,00	126 833,00	931 710,00	1 211 710,00	731 710,00	1 317 888,86	931 710,00	**1 635 868,86**
GW SŁAWNO	Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu	3 143 119,30	1 958 607,00	2 440 809,00	1 734 400,00	2 557 416,00	2 947 944,00	3 785 952,00	4 317 309,56	**22 885 556,86**
	Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	9 560 500,00	4 000 000,00	4 000 000,00	4 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	5 000 000,00	**41 560 500,00**
	Wynik operacyjny netto	-3 965 370,44	3 880 000,00	3 900 000,00	3 900 000,00	4 900 000,00	4 900 000,00	4 900 000,00	4 900 000,00	**27 314 629,56**
OF SŁAWNA	**Razem: Zdolność do spłaty i obsługi nowego długu**	**50 078 450,34**	**43 401 112,63**	**43 357 307,41**	**17 930 952,40**	**14 923 391,27**	**13 980 591,99**	**10 095 735,15**	**8 890 217,81**	**202 657 759,00**
	Razem: Kwota niepodzielonych wydatków majątkowych	**44 368 793,60**	**28 148 450,73**	**44 675 530,00**	**40 536 574,00**	**24 252 755,00**	**22 590 201,00**	**14 940 889,86**	**14 799 952,00**	**234 313 146,19**
	Razem: Wynik operacyjny netto	**-26 215 087,10**	**18 402 425,18**	**25 165 018,00**	**27 350 739,00**	**14 627 755,00**	**14 508 035,00**	**12 315 889,86**	**12 174 952,00**	**98 329 726,94**

Źródło: opracowanie własne na podstawie projektów WPF na 2023 r., dane Ministerstwa Finansów Ministerstwo Finansów, https://www.gov.pl/web/finanse/wieloletnia-prognoza-finansowa.

9. Wykazy i spisy

9.1. Spis rycin

Ryc. 1 Położenie geograficzne OF Sławna 16

Ryc. 2 Klasy pokrycia terenu w OF Sławna 17

Ryc. 3 Delimitacja obszarów problemowych w Polsce według typów gmin 19

Ryc. 4 Typologia genetyczna obszarów problemowych w Polsce według typów gmin..... 20

Ryc. 5 Obszary funkcjonalne w strukturze przestrzennej województwa zachodniopomorskiego 22

Ryc. 6 Liczba osób dojeżdżających z gmin OF Sławna do pracy do ośrodka centralnego na 100 osób w wieku produkcyjnym 23

Ryc. 7 Dynamika zmian liczby ludności na OF Sławna w latach 2010 – 2021 26

Ryc. 8 Gminy o ubytku ludności powyżej 10% do 2030 r. 27

Ryc. 9 Gminy o ubytku ludności powyżej 5% do 2030 r. 28

Ryc. 10 Współczynnik przyrostu naturalnego w gminach w 2030 r. 29

Ryc. 11 Saldo migracji (wewnętrznych i zagranicznych) w gminach w 2030 r. 29

Ryc. 12 Gminy, w których odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej przekroczy 20% w 2030 r. 30

Ryc. 13 Czas przejazdu samochodem osobowym pomiędzy Sławnem a wybranymi większymi miastami 50

Ryc. 14 Dostępność czasowa Sławna i wybranych miast w otoczeniu OF Sławna 51

Ryc. 15 Formy ochrony przyrody w OF Sławna 53

Ryc. 16 Sieć miast Partnerstwa i w jego otoczeniu wg liczby ludności 96

Ryc. 17 Partnerstwo OF Sławna – Struktura sieci osadniczej 97

Ryc. 18 Partnerstwo OF Sławna – Ochrona i kształtowanie środowiska, system powiązań przyrodniczych 99

Ryc. 19 Partnerstwo OF Sławna – Zabytki i krajobraz kulturowy 101

Ryc. 20 Partnerstwo OF Sławna – Transport i komunikacja 104

Ryc. 21 Partnerstwo OF Sławna – Infrastruktura techniczna i OZE 107

Ryc. 22 Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań w obszarze partnerstwa OF Sławna do 2041 r. 113

Ryc. 23 Koncepcja głównych powiązań transportu publicznego w powiecie sławieńskim ... 120

Ryc. 24 Pozytywne i negatywne schematy rozwoju zabudowy i zagospodarowania ... 123

Ryc. 25 OSI – Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym 126

Ryc. 26. OSI kluczowe dla gmin Partnerstwa OF Sławna: OSI I, II, III. 135

Ryc. 27 Przykłady komunikacji ze społecznością lokalną w procesie przygotowywania strategii ZIT OF Sławna 206

9.2. Spis tabel

Tabela 1 Silne i słabe strony OF Sławna 62

Tabela 2 Szanse i zagrożenia dla rozwoju OF Sławna 63

Tabela 3 Potrzeby rozwojowe OF Sławna 64

Tabela 4 Kluczowe zasoby i produkty OF Sławna 68

Tabela 5 Potencjały OF Sławna 69

Tabela 6 Funkcje wiodące gmin OF Sławna, zgodnie z klasyfikacją P. Śleszyńskiego i T. Komornickiego 71

Tabela 7 Cele szczegółowe strategii ZIT OF Sławna 81

Tabela 8 Tabela integracji celów szczegółowych strategii ZIT 84

Tabela 9 Matryca integracji celów strategicznych strategii OF Sławna z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 i Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego 2030, Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 85

Tabela 10 Działania i kierunki działań przewidziane na rzecz realizacji poszczególnych celów szczegółowych strategii ZIT OF Sławna 88

Tabela 11 Rezultaty strategiczne poszczególnych celów i ich wskaźniki 94

Tabela 12 Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w obszarze partnerstwa OF Sławna do 2041 r. 113

Tabela 13 OSI – Obszar Specjalnej Strefy Włączenia – działania dotyczące gmin partnerstwa OF Sławna wskazane w PZPWZ 129

Tabela 15 Lista projektów część A - przedsięwzięcia podstawowe realizujące cele strategii ZIT OF Sławna możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 w ramach mechanizmu ZIT 144

Tabela 16 Lista projektów część B – przedsięwzięcia warunkowe realizujące cele strategii ZIT możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 147

Tabela 17 Lista projektów część C – przedsięwzięcia uzupełniające realizujące cele strategii ZIT możliwe do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 i innych źródeł 149

Tabela 18 Wiązki projektów i opisy powiązań między projektami planowane do sfinansowania z FEPZ 2021-2027 153

Tabela 20 Schemat raportowania 169

Tabela 21 Wyniki konsultacji społecznych projektu Strategii ZIT OF Sławna 186

Tabela 22 Alokacja OF Sławna z FEPZ 2021-2027 190

Tabela 23 Potencjalne źródła finasowania działań 191

Tabela 24 Potencjał finansowy partnerstwa OF Sławna 193

10. Załączniki

Załącznik 1. Profil statystyczny Partnerstwa Obszaru Funkcjonalnego Sławna

Tabela 1. Profil demograficzny OF Sławna

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Zmiana 2016/2020 [%]	Zmiana 2017/2021 [%]
Ludność ogółem[138]	57 033	56 764	55 777	53 786	-2,2	- 5,2
Przyrost naturalny	-53	-18	-248	-369	-367,9	- 1950
Saldo migracji[139]	-211	-246	-159	-165	-24,6	- 67,1
Rzeczywisty ruch naturalny[140]	-264	-264	-407	-534	-54,2	-102,3
Ludność w wieku produkcyjnym	35823	35230	32335	31760	-9,7	-9,8
Ludność w wieku przedprodukcyjnym (do 17 roku życia)	10552	10447	9892	9762	-6,3	-6,6
Ludność w wieku poprodukcyjnym	10658	11087	12129	12264	13,8	10,6

[138] W latach 2017-2021 we wszystkich gminach zmniejszyła się liczba ludności. Największy ubytek populacji odnotowały kolejno GM Darłowo tj. o - 7,4% (spadek z 13 924 osób w 2017 r. do 12 893 osób w 2021 r.), następnie GW Darłowo tj. o - 5,2% (spadek z 7 987 osób w 2017 r. do 7 573 osób w 2021 r.), GW Sławno tj. o - 5,1% (spadek z 8 920 osób w 2017 r. do 8 461 osób w 2021 r.), GW Malechowo tj. o - 5,1% (spadek z 6 383 osób w 2017 r. do 6 060 osób w 2021 r.), GM Sławno tj. o - 4,7% (spadek z 12 590 osób w 2017 r. do 12 002 osób w 2021 r.) i GW Postomino tj. o - 2,3% (spadek z 6 960 osób w 2017 r. do 6 797 osób w 2021 r.). Malejąca liczebność mieszkańców powiatu sławieńskiego znalazła odzwierciedlenie w zmianach gęstości zaludnienia, ale są one nieznacznie zróżnicowane w przypadku poszczególnych JST. Na obszarze partnerstwa gęstość zaludnienia w 2021 r. w porównaniu do 2017 r. zmniejszyła się o 3,7% (z 54 do 52 osób/km^2). W tym okresie gęstość zaludnienia najbardziej spadła w GM i GW Darłowo (odpowiednio o 7,4%, z 689 do 638 osób/km^2 i o 6,7%, z 30 do 28 osób/km^2), następnie GM Sławno (o 4,7%, z 795 do 758 osób/km^2), GW Malechowo (o 3,6%, z 28 do 27 osób/km^2), GW Postomino i Sławno (o 3,2%, z 31 do 30 osób/km^2). W badanym okresie nie zaszły istotne zmiany w strukturze populacji obszaru partnerstwa pod względem płci. W 2017 r. kobiety stanowiły 50,9%, mężczyźni 49,1%. W 2021 r. udział kobiet wzrósł do 51,1%,a mężczyzn spadł do 48,9%. Warto obserwować zmiany w różnicy między liczbą kobiet i mężczyzn w poszczególnych grupach wiekowych. W przedziale wiekowym 10-30 lat występuje nadwyżka mężczyzn nad kobietami, która pogłębia się w okresie rozrodczym (w 2021 r. różnica ta w przedziale wiekowym 25-29 lat wynosiła 3%), jej dynamika zaczyna słabnąć od 31 roku życia.

[139] Oprócz migracji zagranicznych, istotny wpływ na niedobory siły roboczej, w szczególności wykwalifikowanych pracowników różnych branż w OF Sławna, będą miały migracje krajowe związane z wyjazdami w poszukiwaniu zatrudnienia do większych miast w sąsiedztwie tj. Słupsk, Gdańsk, Koszalin, które będą zasysały brakujących im pracowników.

[140] Jest to łączny efekt przyrostu naturalnego i migracji.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, BDL, https://stat.gov.pl/, Monitor Rozwoju Lokalnego, https://analizy.monitorrozwoju.pl/

Tabela 2. Sytuacja w zakresie usług zdrowotnych OF Sławna (dane dla powiatu)

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Dynamika 2016/2020 [%]	Dynamika 2017-2021 [%]
POZ – porady ogółem	228114	220673	192357	271004	-15,7	22,8
POZ – porady w placówkach podległych samorządowi	43508	42735	37432	37710	-13,9	-11,7
Lekarze na 10 tys. mieszkańców	26,5	-	23,7	-	89,4	-
Wydatki na ochronę zdrowia ogółem [zł]	3 625 998,9	3 521 881,6	1 842 833	3 136 399,9	-49,2	-10,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, BDL, https://stat.gov.pl/, Monitor Rozowju Lokalnego, https://analizy.monitorrozwoju.pl/

Tabela 3. Usługi edukacyjne w OF Sławna (wybrane wskaźniki)

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Zmiana 2016-2020 [%]	Zmiana 2017-2021 [%]
Liczba uczniów - szkoły podstawowe	3270	3731	4178	4213	27,8	12,9
Liczba absolwentów - szkoły podstawowe	553	-	491	499	-11,2	-
Liczba etatów nauczycieli - szkoły podstawowe (bez szkół specjalnych)[141]	261,81	304,29	356,53	348,99	36,2	14,7
Liczba uczniów - szkoły zawodowe	782	819	851	793	8,8	-3,2
Liczba absolwentów – szkoły zawodowe	131	156	43	186	-67,2	19,2
Liczba etatów nauczycieli - szkoły zawodowe	77,31	77,67	76,57	72,83	-1	-6,2
Liczba uczniów – licea ogólnokształcące	257	218	266	260	3,5	19,3
Liczba absolwentów – licea ogólnokształcące	118	89	47	60	-60,2	-32,6

[141] W szkołach podstawowych specjalnych dla dzieci i młodzieży w OF Sławna w 2016 r. było 11,4 etatu, w 2017 r. – 13,78, w 2020 r. 19,23 i w 2021 r. – 22,19. GUS, BDL, https://bdl.stat.gov.pl/.

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Zmiana 2016-2020 [%]	Zmiana 2017-2021 [%]
Liczba etatów nauczycieli - szkoły ogólnokształcące	17,55	14,78	20,47	20,12	16,6	36,1
Część oświatowa subwencji ogólnej [zł]	40 80 6628	40 269 314	44 153 985	43 616 092	8,2	8,3
Dochody w dziale oświata i wychowanie [zł]	428 840,8	1 018 304,5	2 123 622,9	8 957 82,57	395,2	-12
Wydatki gmin ogółem na oświatę i wychowanie [zł]	76557351,6	81980962,9	91786619	913339 68,9	19,9	11,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL, https://analizy.monitorrozwoju.pl/ ; GUS, BDL, https://bdl.stat.gov.pl/.

Tabela 4.Warunki mieszkaniowe OF Sławna

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Zmiana 2016-2020 [%]	Zmiana 2017-2021 [%]
Liczba mieszkań	8 776	18 933	19 798	20 207	5,4	6,7
Liczba nowo oddanych mieszkań[142]	203	198	373	433	83,7	118,7
Liczba mieszkań na 1 tys. mieszkańców	329,2	333,5	364,2	375,7	10,6	12,7
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m^2]	81,4	81,5	81	80,9	-0,5	-0,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL, https://bdl.stat.gov.pl/.

[142] Według danych MRL w latach 2016-2021, tylko w 2018 i 2019 r. oddano do użytku odpowiednio 8 (o łącznej powierzchni 367 m^2) i 10 (o łącznej powierzchni 424 m^2) nowych mieszkań komunalnych.

Tabela 5. Sytuacja materialna mieszkańców OF Sławna (wybrane wskaźniki)

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Zmiana 2016-2020	Zmiana 2017-2021
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców	87	78	61	45	29,9%	42,3%
Przyznane dodatki mieszkaniowe na 1 tys. mieszkańców	98	87	70	69	28,6%	20,7%
Dzieci objęte zasiłkiem rodzinnym [%]	31	32	27	23	- 4 p.proc.	- 9 p.proc.
Zasięg głębokiego ubóstwa [%]	5,6	4,7	3,6	2,6	- 2 p.proc.	- 2,1 p.proc.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (dane powiatowe)	3252,4	3472,8	4350,7	4747,6	33,8%	36,7%
Dochody budżetu JST z tytułu udziału w PIT na 1 mieszkańca	141,6	159,2	196,7	217,3	38,9%	36,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL, https://analizy.monitorrozwoju.pl/ ; GUS, BDL, https://bdl.stat.gov.pl/.

Tabela 6. Aktywność gospodarcza w OF Sławna (wybrane wskaźniki)

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Zmiana 2016-2020 [%]	Zmiana 2017-2021 [%]
Podmioty gospodarcze w REGON	5 895	5 908	6 451	6 735	9,4	14
Bilans rejestracji (liczba rejestrowań w/z REGON)	18 (530/512)	26 (562/536)	233 (518/285)	296 (596/300)	1194,4	1038,5
Liczba podmiotów zatrudniających 1-9 osób (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualną gospodarstwo rolne)	5685	5707	6269	6552	10,3	14,8
Liczba podmiotów zatrudniających 10-49 osób (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualną gospodarstwo rolne)	179	171	153	154	-14,5	-9,9
Liczba podmiotów gospodarczych wg PKD: handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, w tym motocykli (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualną gospodarstwo rolne)	1317	1265	1235	1254	-6,2	-0,9
Liczba podmiotów gospodarczych wg PKD: budownictwo (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualną gospodarstwo rolne)	749	779	1049	1141	40,1	46,5
Liczba podmiotów gospodarczych wg PKD: działalność zw. z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualną gospodarstwo rolne)	904	931	1018	1086	12,6	16,6

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Zmiana 2016-2020 [%]	Zmiana 2017-2021 [%]
Liczba podmiotów gospodarczych wg PKD działalność zw. z obsługą rynku nieruchomości (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualną gospodarstwo rolne)	379	392	422	445	11,3	13,5
Liczba podmiotów gospodarczych: przetwórstwo przemysłowe (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualną gospodarstwo rolne)	394	402	415	425	5,3	5,7
Liczba podmiotów gospodarczych: pozostałe usługi (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualną gospodarstwo rolne)	350	345	406	413	16	19,7
Liczba podmiotów gospodarczych: transport i magazynowanie (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualną gospodarstwo rolne)	283	281	297	307	4,9	9,3
Liczba podmiotów gospodarczych: działalność profesjonalna (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualną gospodarstwo rolne)	233	236	289	301	24	27,5
Liczba podmiotów gospodarczych: zdrowie i pomoc społeczna (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualną gospodarstwo rolne)	251	256	284	296	13,1	15,6
Liczba podmiotów gospodarczych: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	364	356	343	347	-5,8	-2,5
Łączna liczba miejsc noclegowych	**13231**	**15491**	**17156**	**17747**	29,7	14,6
Liczba całorocznych miejsc noclegowych[143]	3803	4349	4548	5188	19,6	19,3
Liczba turystów ogółem	**163107**	**172983**	**157673**	-	-3,3	-
Liczba turystów zagranicznych	**13741**	12928	10275	13268	-3,4	2,6
Dochody budżetu gmin z tytułu udziału w PIT (zł)	29771865	33393881	39794272	43598054	33,7	30,6
Wydatki inwestycyjne z budżetu JST [zł]	6620028,4	1482547,1	3530750,5	12003740,2	-46,7	-19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL, https://bdl.stat.gov.pl

[143] Łączna liczba obiektów i miejsc noclegowych na OF Sławna jest większa niż podawana przez GUS, która uwzględnia tylko obiekty noclegowe typu hotele, motele, pensjonaty.

Tabela 7. Rynek pracy OF Sławna (wybrane wskaźniki)

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Zmiana 2016-2020 [%]	Zmiana 2017-2021 [%]
Bezrobotni ogółem [%]	1167	973	1090	970	-6,6	-0,3
Stopa bezrobocia [%]	18	15,5	15	14,4	-16,7	-7,1
Długotrwale bezrobotni (powyżej roku) [%]	35,6	34,5	42,5	44,7	19,4	29,6
Bezrobotni w populacji w wieku produkcyjnym [%]	9,1	8	7,9	6,8	-13,2	-15
Bezrobotni do 25 lat w populacji w wieku produkcyjnym [%]	12,7	13,1	12,8`	11,8	0,8	-9,9
Długotrwale bezrobotni w populacji w wieku produkcyjnym [%]	3,3	2,8	3,4	3,1	3	10,7
Udział pracujących w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym [%]	20,8	21,7	21	20,9	1	-3,7
Liczba PIT-11 wystawionych przez pracodawców z obcej gminy	20964	21123	20989		0,1	
Liczba PIT-11 wystawionych przez pracodawców z gminy	19351	19565	18690		-3,4	
Liczba podatników uzyskujących dochody z tytułu stosunku pracy	17138	17443	14980		-12,6	
Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą	4422	4425	4953	5180	12	17,1
Liczba zatrudnionych w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie, rybactwie	3083	3137	1592	1586	-48,4	-49,4
Zmiana wielkości populacji w wieku produkcyjnym (ostatnie 5 lat)	-2,2	-2,9	-6	-5,9	172,7	103,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL,

Tabela 8. Sytuacja finansowa OF Sławna

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Zmiana 2016-2020 [%]	Zmiana 2017-2021 [%]
Dochody ogółem [zł]	58 241 975,4	57 073 315,3	75 257 071,1	90 834 134,4	29,2	59,2
Udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych - PIT	8 075 196,00	9 033 710,00	10 688 981,00	11 689 250,00	32,4	29,4
Udziały w podatku dochodowym od osób prawnych - CIT	161 221,34	148 092,20	179 296,10	271 989,26	11,2	83,7
Wydatki ogółem [zł]	56 549 308,4	54 678 526,9	65 435 757,6	82 912 082,9	15,7	51,6
Wynik budżetu [zł]	1 692 667,0	2 394 788,4	9 821 313,6	7 922 051,6	480,2	230,8
Przychody ogółem [zł]	4 969 419,1	4 118 336,1	11 960 770,2	9 507 083,8	140,7	130,8
Rozchody ogółem [zł]	2 793 750,0	2 898 250,0	12 275 000,0	3 243 390,0	339,4	11,9
Wynik finansowy [zł]	3 868 336,1	3 614 874,6	9 507 083,8	14 185 745,3	145,8	292,4
Kwota długu [zł]	24 943 944,8	23 255 198,6	19 960 370,3	17 404 513,1	-20	-25,2
Wynik operacyjny brutto budżetu [zł]	3 307 753,0	3 358 321,6	11 642 956,9	6 965 680,5	252	107,4
Wynik operacyjny netto budżetu [zł]	1 714 003,0	1 660 071,6	867 956,9	4 415 680,5	-49,4	166

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL.

Tabela 9. Wydatki samorządów OF Sławna na drogi

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Zmiana 2016-2020 [%]	Zmiana 2017-2021 [%]
Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej w łącznej długości dróg gminnych i powiatowych [%]	57,9	67,6	78,8	69,8	36,1 p. proc.	3,3 p. proc.
Wydatki na drogi w budżecie gmin [%]	7,6	6,8	6,8	5,6	-10,5 p. proc.	-17,6 p. proc.
Wydatki na drogi na 1 mieszkańca [zł]	170,6	110,8	162,8	292	-4,6	163,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, BDL.

Tabela 10. Sytuacja OF Sławna w zakresie środowiska (wybrane wskaźniki)

Wskaźnik	2016	2017	2020	2021	Zmiana 2016-2020 [%]	Zmiana 2017-2021 [%]
Zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń [%]	99,8	99,8	53,8	64,7	-46,1 p. proc.	-35,2 p. proc.
Ścieki przemysłowe i komunalne w ciągu roku na 1 mieszkańca [m³]	36,8	37,5	44,5	47,4	20,9	26,4
Ścieki oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów [%]	99,6	99,4	100	100	0,4 p. proc.	0,6 p. proc.
Masa zmieszanych odpadów komunalnych rocznie na 1 mieszkańca [kg]	309,5	285,4	257,2	269,7	-16,9	-5,5
Zużycie wody w ciągu roku na 1 mieszkańca [m³]	48,9	49,1	49	50,8	0,2	3,5
Korzystający z kanalizacji w ogóle ludności [%]	64,2	64,4	64,3	64,9	0,2	0,8
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	366,5	368,2	415,5	424,3	13,4	15,2

Źródło: Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRL, https://analizy.monitorrozwoju.pl/ ; GUS, BDL, https://bdl.stat.gov.pl/

Załącznik 2. Wizualizacja elementów partycypacji społeczności lokalnej w procesie przygotowywania strategii ZIT Partnerstwa Obszaru Funkcjonalnego Sławna

Ryc. 27 Przykłady komunikacji ze społecznością lokalną w procesie przygotowywania strategii ZIT OF Sławna

Starostwo Powiatowe w Sławnie

Aktualności O powiecie Starostwo Inwestycje Dla mieszkańców Dla turysty

Warsztaty z młodzieżą w szkołach ponadpodstawowych

Paweł Szynkowski Utworzono: 02 luty 2023

W ostatnich dniach stycznia 2023 r. w ramach przygotowania strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Partnerstwa Powiatu Sławieńskiego w szkołach ponadpodstawowych w Sławnie i Darłowie zostały przeprowadzone warsztaty z młodzieżą.

Ich celem było poznanie potrzeb młodzieży jako mieszkańców w zakresie najważniejszych aspektów ich życia w powiecie sławieńskim, a przede wszystkim zidentyfikowanie kluczowych czynników skłaniających młodych ludzi do emigracji lub do związania swojej przyszłości z obszarem powiatu sławieńskiego.

Podczas warsztatów uczniowie w każdej szkole podzieleni na cztery zespoły przedstawiali swoje pomysły rozwiązań problemów ich codziennego funkcjonowania, a następnie bronili swoich racji przed innymi. W każdym z warsztatów uczestniczył przekrój uczniów danej szkoły – uczniowie klas Zespołu Szkół Morskich w Darłowie, Zespołu Szkół w Sławnie oraz Zespołu Szkół Agrotechnicznych w Sławnie.

Warsztaty są elementem procesu uspołecznienia procesu opracowywania strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

CWD Plus – NABÓR POMYSŁÓW NA PROJEKTY DO STRATEGII ZIT OBSZARU FUNKCJONALNEGO SŁAWNA
GMINA DARŁOWO ZAPRASZA
CWD Plus - nabór pomysłów na projekty do strategii ZIT obszaru funkcjonalnego Sławna
Nabór pomysłów na projekty do strategii ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna
CWD PLUS ZIT PS
Starostwo Powiatowe w Sławnie
CWD Plus – NABÓR POMYSŁÓW NA PROJEKTY DO STRATEGII ZIT OBSZARU FUNKCJONALNEGO SŁAWNA
ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna
NABÓR POMYSŁÓW NA PROJEKTY - STRATEGIA ZIT OBSZARU FUNKCJONALNEGO SŁAWNA
NABÓR POMYSŁÓW NA PROJEKTY - STRATEGIA ZIT OBSZARU FUNKCJONALNEGO SŁAWNA

Wspólnie po fundusze UE

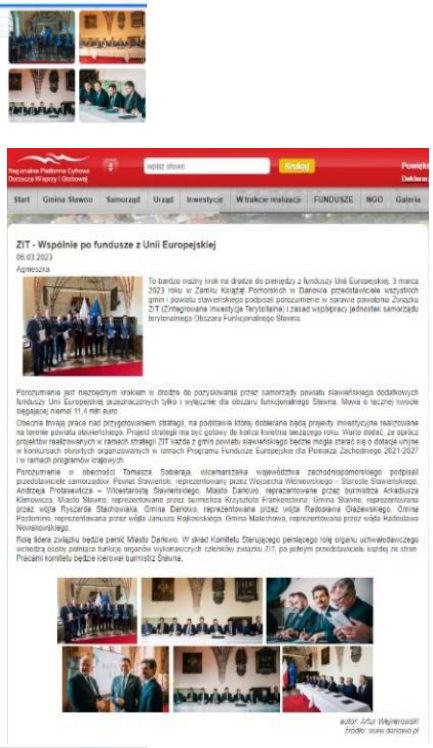

ZIT - Wspólnie po fundusze z Unii Europejskiej

Porozumienie wszystkich gmin i powiatu. Wspólnie po fundusze z Unii Europejskiej

3 marca 2023 r., godz. 14:29 • Samorząd, Wydarzenia, ZIT

To bardzo ważny krok na drodze do pieniędzy z funduszy Unii Europejskiej. 3 marca 2023 roku w Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie przedstawiciele wszystkich gmin i powiatu sławieńskiego podpisali porozumienie w sprawie powołania Związku ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

Porozumienie jest niezbędnym krokiem w drodze do pozyskiwania przez samorządy powiatu sławieńskiego dodatkowych funduszy Unii Europejskiej przeznaczonych tylko i wyłącznie dla obszaru funkcjonalnego Sławna. Mowa o łącznej kwocie sięgającej niemal 11,4 mln euro.

Obecnie trwają prace nad przygotowaniem strategii, na podstawie której dobierane będą projekty inwestycyjne realizowane na terenie powiatu sławieńskiego. Projekt strategii ma być gotowy do końca kwietnia bieżącego roku. Warto dodać, że oprócz projektów realizowanych w ramach strategii ZIT każda z gmin powiatu sławieńskiego będzie mogła starać się o dotacje unijne w konkursach otwartych organizowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Pomorza Zachodniego 2021-2027 i w ramach programów krajowych.

Wyświetlenia: 77

Strategia ZIT OF Sławna – mieszkańcy i samorządy razem na rzecz rozwoju
STRATEGIA ZIT OF SŁAWNA
POWIAT SŁAWIEŃSKI
Strategia ZIT OF Sławna – czyli jak mieszkańcy tworzą strategię rozwoju terytorialnego
Strategia ZIT OF Sławna
Strategia Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Sławna
Wiadomości
Gmina Postomino
Gmina Malchowo
Miasto Sławno
Miasto Darłowo
ZIT
14 kwietnia 2023 r.

Facebook https://www.facebook.com/gminadarlowo/posts/420947793573749

Wiadomości Darłowskie jest w: Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie.
3 marca · Darłowo

To bardzo ważny krok na drodze do pieniędzy z funduszy Unii Europejskiej. 3 marc 2023 roku w Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie przedstawiciele wszystkich gmin i powiatu sławieńskiego podpisali porozumienie w sprawie powołania Związku ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

fot. Daniel Bonzay Frącz

Więcej >>> https://www.darlowo.pl/porozumienie-wszystkich-gmin-i.../

Gmina Darłowo - Radosław Głażewski | Miasto Darłowo - Arkadiusz Klimowicz | Staros Powiatowe w Sławnie - Wojciech Wiśniowski / Andrzej Protasewicz | Pomorze Zachodn Pomorze Zachodnie News - Tomasz Sobieraj | Gmina Malechowo | Gmina Postomino - Janusz Bojkowski | Gmina Sławno - Gmina Sławno | Miasto Sławno - Krzysztof Franken

Gmina Darłowo
15 czerwca 2022

CWD Plus, ZIT - cóż to takiego i czy jest potrzebne mieszkańcom?

W lutym 2022 roku zostało powołane Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego - Instrument ZIT. Czym jest i czemu służy to partnerstwo zostało opisane w załączonym artykule:
http://gminadarlowo.pl/?id=19&id_news=4177
Zachęcamy do zapoznania się! 😀

Gmina Darłowo
20 czerwca 2022

Ankieta o miejscu, w którym żyjemy – CWD Plus.
Drogi Mieszkańcu !😊
Jako Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego- instrument ZIT przystępujemy do przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno- gospodarczo – przestrzennej naszego obszaru, czyli terenu Miast Darłowa i Sławna, Powiatu Sławieńskiego oraz gmin Darłowo, Malechowo, Postomino i Sławno. Chcąc poznać potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności sporządziliśmy ankietę 📝, która posłuży do zdiagnozowania obszarów stanowiących mocne i słabe strony zarówno Partnerstwa Powiatu Sławieńskiego jako całości jak i każdej gminy osobno. Badanie trwa od 20 czerwca do 19 sierpnia 2022.
📌Ankietę, znajdziesz pod linkiem https://gminadarlowo.pl/?id=69&id_news=4181
Twoje zdanie ma znaczenie!

Ankieta jest anonimowa. Wyniki, po opracowaniu, będą przedstawione publicznie w formie zbiorczego raportu.

Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego – Instrument ZIT uczestniczy w projekcie - Centrum Wsparcia Doradczego (CWD) Plus, który został uruchomiony przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej w kwietniu 2022 r. Realizujemy go we współpracy z ekspertami ze Związku Miast Polskich i Fundacji Fundusz Współpracy.

Facebook https://www.facebook.com/gminadarlowo/posts/636260278509165

Gmina Darłowo
15 lutego

Zgłoś pomysł na projekt!
Włącz się w przygotowanie strategii Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Sławna

Szanowni Państwo,
kierując się potrzebami mieszkańców powiatu sławieńskiego uruchamiamy nabór pomysłów na projekty, będące inspiracją do przygotowania finalnych projektów realizowanych w ramach strategii ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna - obejmującego gminy miejskie Sławno i Darłowo oraz wiejskie Darłowo, Malechowo, Postomino, Sławno.

Termin zgłoszeń - do 24 lutego 2023 r.

Wszystkie szczegóły pod adresem: https://gminadarlowo.pl/?id=18&id_news=4477

Gmina Darłowo
18 sierpnia 2022

Drogi Mieszkańcu !😀Nie zwlekaj - wypełnij do 19.08.2022 ankietę o miejscu, w którym żyjesz i wskaż dziedziny życia warte uwagi!

Wyraź swoją opinię, a dzięki temu samorząd pozna Twoje potrzeby i oczekiwania 😀
Zdiagnozowane obszary stanowić będą raport Gminy ze wskazaniem mocnych i słabych stron, a także wyznaczać kierunki dalszego rozwoju i inwestycji.

📌Ankietę, znajdziesz pod linkiem https://gminadarlowo.pl/?id=69&id_news=4181
Twoje zdanie ma znaczenie!

Ankieta jest anonimowa. Wyniki, po opracowaniu, będą przedstawione publicznie w formie zbiorczego raportu.
Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego – Instrument ZIT uczestniczy w projekcie - Centrum Wsparcia Doradczego (CWD) Plus, który został uruchomiony przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej w kwietniu 2022 r. Realizujemy go we współpracy z ekspertami ze Związku Miast Polskich i Fundacji Fundusz Współpracy.

5 udostępnień

Gmina Darłowo
14 czerwca 2022

Ankieta o miejscu, w którym żyjemy – CWD Plus.

Drogi mieszkańcu!

Weź udział w konsultacjach społecznych w projekcie Centrum Wsparcia Doradczeg
Celem projektu CWD Plus jest wzmocnienie kompetencji gmin i powiatów do zarz
strategicznym rozwojem lokalnym w partnerstwach społeczno-gospodarczych. Ch
poznać potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności sporządziliśmy ankietę, która
do zdiagnozowania obszarów stanowiących mocne, ale i słabe strony Gminy Darło
Ankieta będzie anonimowa. Wyniki, po opracowaniu, będą przedstawione publiczn
formie zbiorczego raportu.

BADANIE TRWA OD 20 CZERWCA DO 19 SIERPNIA 2022.

Państwa zdanie ma znaczenie.

Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego – Instrument ZIT uczestniczy w projekcie - Cen
Wsparcia Doradczego (CWD) Plus, który został uruchomiony przez Ministerstwo Fu
Polityki Regionalnej w kwietniu 2022 r.
Partnerstwo P
intencyjny w
Zachodniopo
Gminę Malec

1

Gmina Postomino
21 czerwca 2022

Ankieta o miejscu, w którym żyjemy – CWD Plus
Drogi Mieszkańcu ❗
Jako Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego- instrument ZIT przystępujemy do przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno- gospodarczo – przestrzennej naszego obszaru, czyli terenu @Miast Darłowa i Sławna, Powiatu Sławieńskiego oraz gmin Postomino, Darłowo, Malechowo, i Sławno.

Chcąc poznać potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności sporządziliśmy ankietę, która posłuży do zdiagnozowania obszarów stanowiących mocne i słabe strony zarówno Partnerstwa Powiatu Sławieńskiego jako całości jak i każdej gminy osobno. Badanie trwa od 20 czerwca do 19 sierpnia 2022.

Mieszkańcu obszaru Partnerstwa
poświęć chwilkę i wypełnij ankietę, którą znajdziesz pod linkiem https://postomino.pl/.../ankieta-o-miejscu-w-ktorym...
Twoje zdanie ma znaczenie ❗

Ankieta jest anonimowa. Wyniki, po opracowaniu, będą przedstawione publicznie w formie zbiorczego raportu.

Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego – Instrument ZIT uczestniczy w projekcie - Centrum Wsparcia Doradczego (CWD) Plus, który został uruchomiony przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej w kwietniu 2022 r. Realizujemy go we współpracy z ekspertami ze Związku Miast Polskich i Fundacji Fundusz Współpracy.

Miasto Sławno
@MiastoSlawno · Miejscowość
Dowiedz się więcej
slawno.pl
Dowiedz się więcej
Polub to
Wyślij wiadomość
Miasto Sławno
22 czerwca 2022
Ankieta o miejscu, w którym żyjemy – CWD Plus
Drogi Mieszkańcu !
Jako Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego- instrument ZIT przystępujemy do przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno- gospodarczo – przestrzennej naszego obszaru, czyli terenu Miast Darłowa i Sławna, Powiatu Sławieńskiego oraz gmin Darłowo, Malechowo, Postomino i Sławno. Chcąc poznać potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności sporządziliśmy ankietę , która posłuży do zdiagnozowania obszarów stanowiących mocne i słabe strony zarówno Partnerstwa Powiatu Sławieńskiego jako całości jak i każdej gminy osobno. Badanie trwa od 20 czerwca do 19 sierpnia 2022.
Ankietę, znajdziesz pod linkiem https://slawno.pl/.../ankieta-o-miejscu-w-ktorym-zyjemy...
Twoje zdanie ma znaczenie!
Ankieta jest anonimowa. Wyniki, po opracowaniu, będą przedstawione publicznie w formie zbiorczego raportu.

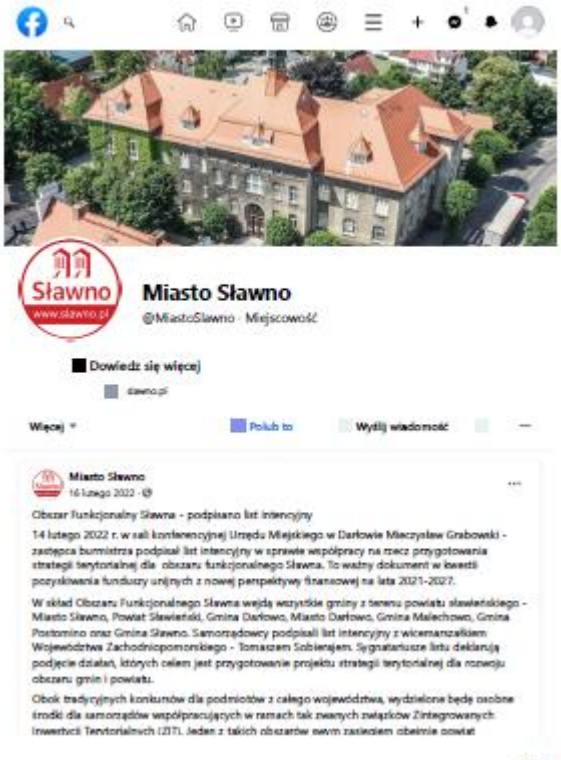
Miasto Sławno
@MiastoSlawno · Miejscowość
Dowiedz się więcej
slawno.pl
Więcej
Polub to
Wyślij wiadomość
Miasto Sławno
16 lutego 2022
Obszar Funkcjonalny Sławna - podpisano list intencyjny
14 lutego 2022 r. w sali konferencyjnej Urzędu Miejskiego w Darłowie Mieczysław Grabowski - zastępca burmistrza podpisał list intencyjny w sprawie współpracy na rzecz przygotowania strategii terytorialnej dla obszaru funkcjonalnego Sławna. To ważny dokument w kwestii pozyskiwania funduszy unijnych z nowej perspektywy finansowej na lata 2021-2027.
W skład Obszaru Funkcjonalnego Sławna wejdą wszystkie gminy z terenu powiatu sławieńskiego - Miasto Sławno, Powiat Sławieński, Gmina Darłowo, Miasto Darłowo, Gmina Malechowo, Gmina Postomino oraz Gmina Sławno. Samorządowcy podpisali list intencyjny z wicemarszałkiem Województwa Zachodniopomorskiego - Tomaszem Sobierajem. Sygnatariusze listu deklarują podjęcie działań, których celem jest przygotowanie projektu strategii terytorialnej dla rozwoju obszaru gmin i powiatu.
Obok tradycyjnych konkursów dla podmiotów z całego województwa, wydzielone będą osobne środki dla samorządów współpracujących w ramach tak zwanych związków Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Jeden z takich obszarów swym zasięgiem obejmie powiat

Miasto Sławno
@MiastoSlawno · Miejscowość
Dowiedz się więcej
slawno.pl
Dowiedz się więcej
Polub to
Wyślij wiadomość
Miasto Sławno
3 marca
Wspólnie po fundusze z Unii Europejskiej
To bardzo ważny krok na drodze do pieniędzy z funduszy Unii Europejskiej. 3 marca 2023 roku w Zamku Książąt Pomorskich w Darłowie przedstawiciele wszystkich gmin i powiatu sławieńskiego podpisali porozumienie w sprawie powołania Związku ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

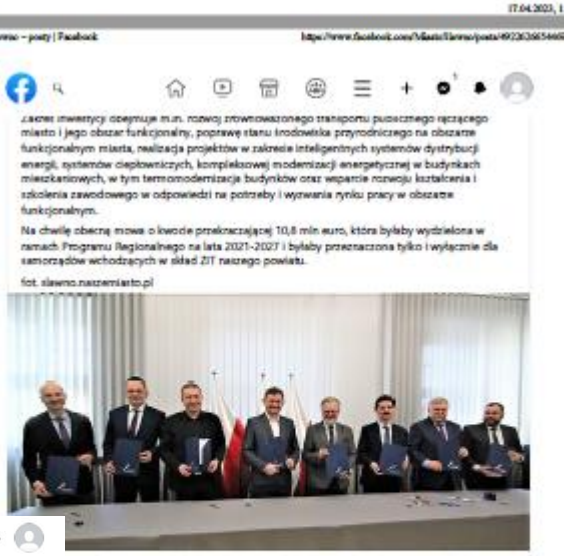
Zakres inwestycji obejmuje m.in. rozwój zrównoważonego transportu publicznego łączącego miasto i jego obszar funkcjonalny, poprawę stanu środowiska przyrodniczego na obszarze funkcjonalnym miasta, realizacja projektów w zakresie inteligentnych systemów dystrybucji energii, systemów ciepłowniczych, kompleksowej modernizacji energetycznej w budynkach mieszkaniowych, w tym termomodernizacja budynków oraz wsparcie rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego w odpowiedzi na potrzeby i wyzwania rynku pracy w obszarze funkcjonalnym.
Na chwilę obecną mowa o kwocie przekraczającej 10,8 mln euro, która byłaby wydzielona w ramach Programu Regionalnego na lata 2021-2027 i byłaby przeznaczona tylko i wyłącznie dla samorządów wchodzących w skład ZIT naszego powiatu.
fot. slawno.naszemiasto.pl
2 udostępnienia
Lubię to!
Komentarz
Udostępnij
Napisz komentarz...
Miasto Sławno dodał(a) wydarzenie.

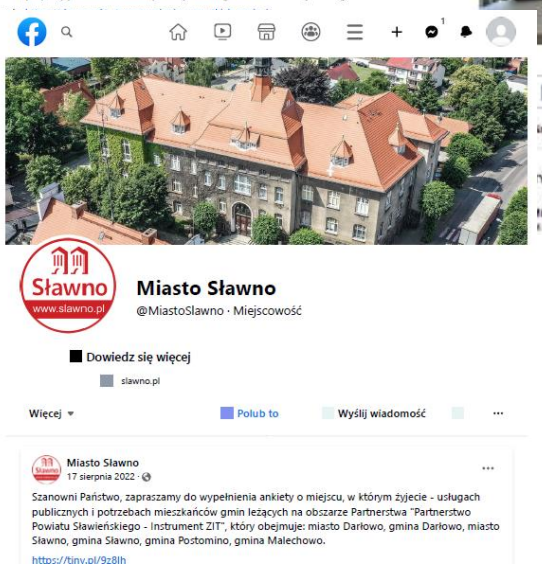
Miasto Sławno
@MiastoSlawno · Miejscowość
Dowiedz się więcej
slawno.pl
Więcej
Polub to
Wyślij wiadomość
Miasto Sławno
17 sierpnia 2022
Szanowni Państwo, zapraszamy do wypełnienia ankiety o miejscu, w którym żyjecie - usługach publicznych i potrzebach mieszkańców gmin leżących na obszarze Partnerstwa "Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego - Instrument ZIT", który obejmuje: miasto Darłowo, gmina Darłowo, miasto Sławno, gmina Sławno, gmina Postomino, gmina Malechowo.
https://tiny.pl/9z8lh

Gmina Sławno
14 lutego

CWD Plus – NABÓR POMYSŁÓW NA PROJEKTY DO STRATEGII ZIT OBSZARU FUNKCJONALNEGO SŁAWNA

Kierując się potrzebami mieszkańców powiatu sławieńskiego uruchamiamy nabór pomysłów na projekty, będące inspiracją do przygotowania finalnych projektów realizowanych w ramach strategii ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna – obejmującego gminy miejskie Sławno i Darłowo oraz wiejskie Darłowo, Malechowo, Postomino, Sławno.

Zapraszamy do składania pomysłów na projekty do strategii ZIT Obszar Funkcjonalny Sławna (OF Sławna) zgodnie z poniższymi zasadami i kryteriami oceny:

Zakres tematyczny:

>>> rozwój centrów usług społecznych i dostarczanych przez nie usług;

>>> rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej (m.in. usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych świadczonych w formach środowiskowych, dziennych oraz całodobowych w postaci niezinstytucjonalizowanej – w tym promujących ideę wolontariatu; gospodarstw opiekuńczych; usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami; wsparcia dla osób wykonujących usługi sąsiedzkie/opiekuńcze/asystenckie; programów rozwojowych dla osób opiekujących się osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; telepieki, telemedycyny, cyfryzacji i koordynacji opieki w ramach usług zdrowotnych i społecznych dla osób usamodzielnianych, przenoszonych z instytucji całodob usług świadczonych w formach niezinstytucjonalizowanych, a także dla osób jako element kompleksowych działań; upowszechniania transportu indywidu door-to-door dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności);

>>> szkolenia oraz podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr na potrzeby usług w społeczności lokalnej;

>>> wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i wspomag innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe oraz rozwoju świadczonych (m.in. pobytu osoby w mieszkaniu, w tym usługi opiekuńcze, a aktywności osoby w mieszkaniu, w tym trening samodzielności, praca socjaln poradnictwo specjalistyczne, integracja osoby ze społecznością lokalną);

>>> wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem, w szczególności seniorów, o niepełnosprawnością poprzez działania na rzecz zwiększenia ich zaangażowa społeczności lokalnych i działania podtrzymujące te osoby w aktywności, sam (m.in. tworzenie i/lub wsparcie centrów aktywnego seniora, Uniwersytetów Tr Wieku, klubów seniora).

Termin zgłoszeń – do 24 lutego 2023 r.

Forma zgłoszeń online lub stacjonarna:
>>> online za pośrednictwem linku: https://forms.office.com/e/BySPR6HqgI
>>> stacjonarna (formularz papierowy) od poniedziałku do piątku w:
- Urzędzie Miejskim w Sławnie, pok. nr. 58, w godz. 7:00-15:00;
- Urzędzie Miejskim w Darłowie, w biurze obsługi interesanta, w godz. 7:00-1
- Urzędzie Gminy Darłowo, pok. 50, w godz. 12:00-14:00;

- Urzędzie Gminy Sławno, pok. nr. 24, w godz. 8:00-15:00;
- Starostwie Powiatowym w Sławnie, pok. nr. 24, w godz. 8:00-14:00;

Premia na projekty przynoszące korzyści mieszkańcom więcej niż 1 gminy powiatu sławieńskiego.

Formularz jest anonimowy. Wypełnienie go zajmie około 5-10 min.

Wyniki naboru pomysłów na projekty do strategii ZIT OF Sławna zostaną udostępnio marca 2023 r. w miejscach składania formularzy zgłoszeniowych tj. w Urzędach Miejsk

Gmina Sławno
21 czerwca 2022

CWD Plus, ZIT - cóż to takiego i czy jest potrzebne mieszkańcom?

W lutym 2022 roku zostało powołane Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego - Instrument ZIT. Czym jest i czemu służy to partnerstwo?

Czym jest ZIT - ZIT to Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Jest to nowy instrument pozwalający na realizację strategii terytorialnych w sposób zintegrowany. Innymi słowy sposób na zwiększenie możliwości pozyskania środków finansowych przez gminy/ miasta/ powiat w celu wspólnej realizacji projektów. Na terenie naszego powiatu powstało Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego- Instrument ZIT. Podmioty tworzące go to Powiat Sławieński, Miasta Darłowo i Sławno oraz Gminy Darłowo, Malechowo, Postomino i Sławno.

Dlaczego zdecydowano o zawiązaniu partnerstwa? Jako partnerstwo mamy większą szansę na wzbogacenie potencjału rozwoju, możemy zarządzać rozwojem w sposób strategiczny i w ten sposób realizować procesy inwestycyjne czy usługi publiczne. Zwiększamy swoje zdolności do podejmowania celowej współpracy, planowania kompleksowych przedsięwzięć z wykorzystaniem naszego potencjału rozwojowego, a nadto możemy działać w formie zinstytucjonalizowanej, czyli stać się samodzielnym podmiotem. W jedności- siła!

Gmina Sławno
21 czerwca 2022

Ankieta o miejscu, w którym żyjemy – CWD Plus

Drogi Mieszkańcu!

Jako Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego- instrument ZIT przystępujemy do przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno- gospodarczo-przestrzennej naszego obszaru, czyli terenu Miast Darłowa i Sławna, Powiatu Sławieńskiego oraz gmin Darłowo, Malechowo, Postomino i Sławno. Chcąc poznać potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności sporządziliśmy ankietę, która posłuży do zdiagnozowania obszarów stanowiących mocne i słabe strony zarówno Partnerstwa Powiatu Sławieńskiego jako całości jak i każdej gminy osobno. Badanie trwa od 20 czerwca do 19 sierpnia 2022.

Mieszkańcu obszaru Partnerstwa, poświęć chwilkę i wypełnij ankietę, którą znajdziesz pod linkiem https://zmp-ankiety.pl/ankieta.php....

Wiadomości Darłowskie jest w: Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie.
3 marca · Darłowo

To bardzo ważny krok na drodze do pieniędzy z funduszy Unii Europejskiej. 3 marca 2023 roku w Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie przedstawiciele wszystkich gmin i powiatu sławieńskiego podpisali porozumienie w sprawie powołania Związku ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

fot. Daniel Bonzay Frącz

Więcej >>> https://www.darlowo.pl/porozumienie-wszystkich-gmin-i.../

Gmina Darłowo - Radosław Głażewski | Miasto Darłowo - Arkadiusz Klimowicz | Starostwo Powiatowe w Sławnie - Wojciech Wiśniowski / Andrzej Protasewicz | Pomorze Zachodnie / Pomorze Zachodnie News - Tomasz Sobieraj | Gmina Malechowo | Gmina Postomino - Janusz Bojkowski | Gmina Sławno - Gmina Sławno | Miasto Sławno - Krzysztof Frankenstein

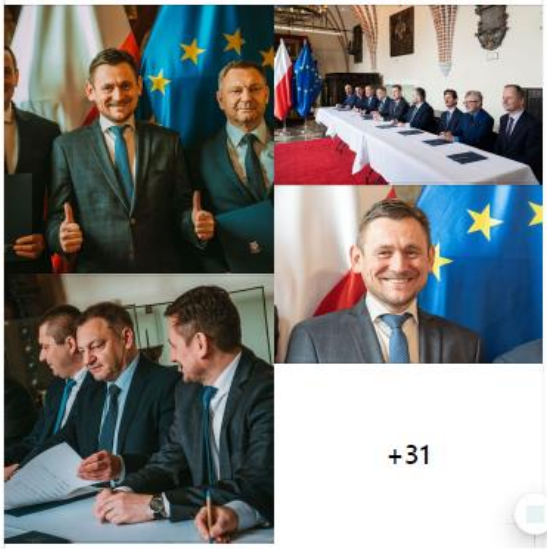

Centrum Wsparcia Doradczego

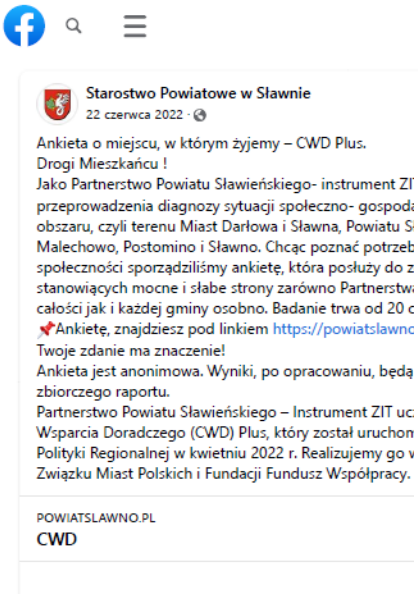
Starostwo Powiatowe w Sławnie
22 czerwca 2022 ·
Ankieta o miejscu, w którym żyjemy – CWD Plus.
Drogi Mieszkańcu !
Jako Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego- instrument ZI
przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno- gospod
obszaru, czyli terenu Miast Darłowa i Sławna, Powiatu S
Malechowo, Postomino i Sławno. Chcąc poznać potrzeb
społeczności sporządziliśmy ankietę, która posłuży do z
stanowiących mocne i słabe strony zarówno Partnerstw
całości jak i każdej gminy osobno. Badanie trwa od 20 c
Ankietę, znajdziesz pod linkiem https://powiatslawnc
Twoje zdanie ma znaczenie!
Ankieta jest anonimowa. Wyniki, po opracowaniu, będą
zbiorczego raportu.
Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego – Instrument ZIT uc
Wsparcia Doradczego (CWD) Plus, który został uruchom
Polityki Regionalnej w kwietniu 2022 r. Realizujemy go w
Związku Miast Polskich i Fundacji Fundusz Współpracy.
POWIATSLAWNO.PL
CWD

I Liceum Ogólnokształcące w Sławnie
6 lutego ·
Nasi licealiści uczestniczyli w warsztatach prowadzonych przez Panią Izabellę Borucińską ze Związku Miast Polskich oraz Pana Adama Poprawskiego pracownika Starostwa Powiatowego w Sławnie, których celem było poznanie potrzeb młodzieży jako mieszkańców w zakresie najważniejszych aspektów życia w powiecie sławieńskim. Podczas warsztatów uczniowie zostali podzieleni na 4 grupy po 6 uczniów, a ich zadaniem było zaproponowanie działania lub przedsięwzięcia, którego realizacja byłaby najważniejszym argumentem dla nich aby po ukończeniu edukacji zamieszkali na stałe i pracowali zawodowo na terenie powiatu sławieńskiego.
Warsztat był elementem procesu uspołeczniania procesu opracowywania strategii ZIT czyli Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Obszaru Funkcjonalnego Sławna.
Dziękujemy Panu Adamowi oraz Pani Izabelii za wysłuchanie głosu naszej młodzieży i wartościową dyskusję podczas zajęć warsztatowych.
Karolina Stępień
Starostwo Powiatowe w Sławnie Miasto Sławno Sławno naszemiasto.pl Obserwator Lokalny Sławno Darłowo naszemiasto.pl Tomasz Turczyn Związek Miast Polskich
Warsztaty z młodzieżą na rzecz strategii zintegrowanych inwestycji terytorialnych dla partnerstwa obszaru funkcjonalnego Sławna
Adam Poprawski i 16 innych użytkowników
1 udostępnier

facebook
Rejestracja
Miasto Sławno
29 min ·
Strategia ZIT OF Sławna – mieszkańcy i samorządy razem na rzecz rozwoju
https://slawno.pl/.../strategia-zit-of-slawna--mieszkancy-i-s...
STRATEGIA ZIT OF SŁAWNA
SLAWNO.PL
Strategia ZIT OF Sławna – mieszkańcy i samorządy razem na rzecz rozwoju
Związek ZIT, powołany przez samorządy powiatu sławieńskiego 3 marca 2023 r., wraz z mieszkańcami i...
Strony polubione przez tę stronę
Fundacja Dbamy o Klimat
WOŚP
Comune di Cles
Ostatni post strony
Miasto Sławno
Dzisiaj o 02:03
Strategia ZIT OF Sławna – mieszkańcy i samorządy razem na rzecz rozwoju
Udostępnij
facebook
Rejestracja
Miasto Sławno
30 min ·
Strategia ZIT OF Sławna – czyli jak mieszkańcy tworzą strategię rozwoju terytorialnego
https://slawno.pl/.../strategia-zit-of-slawna--czyli-jak-mies...
Strategia ZIT OF Sławna
Strategia Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Obszaru Funkcjonalnego Sławna
SLAWNO.PL
Strategia ZIT OF Sławna – czyli jak mieszkańcy tworzą strategię rozwoju terytorialnego
Udostępnij
Strony polubione przez tę stronę
TVP3 Szczecin
ZO PZW Słupsk
WOŚP
Ostatni post strony
Miasto Sławno
Dzisiaj o 02:03
Strategia ZIT OF Sławna – mieszkańcy i samorządy razem na rzecz rozwoju
https://slawno.pl/.../strategia-zit-of-sl...
Udostępnij
Miasto Sławno
Dzisiaj o 02:03
Strategia ZIT OF Sławna – czyli jak mieszkańcy tworzą strategię rozwoju terytorialnego https://slawno.pl/.../strategia-

Gmina Sławno
14 lutego

CWD Plus – NABÓR POMYSŁÓW NA PROJEKTY DO STRATEGII ZIT OBSZARU FUNKCJONALNEGO SŁAWNA

Kierując się potrzebami mieszkańców powiatu sławieńskiego uruchamiamy nabór pomysłów na projekty, będące inspiracją do przygotowania finalnych projektów realizowanych w ramach strategii ZIT Obszaru Funkcjonalnego Sławna – obejmującego gminy miejskie Sławno i Darłowo oraz wiejskie Darłowo, Malechowo, Postomino, Sławno.

Zapraszamy do składania pomysłów na projekty do strategii ZIT Obszar Funkcjonalny Sławna (OF Sławna) zgodnie z poniższymi zasadami i kryteriami oceny:

Zakres tematyczny:

>>> rozwój centrów usług społecznych i dostarczanych przez nie usług;

>>> rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej (m.in. usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych świadczonych w formach środowiskowych, dziennych oraz całodobowych w postaci niezinstytucjonalizowanej – w tym promujących ideę wolontariatu; gospodarstw opiekuńczych; usług asystenckich wspierających aktywność społeczną, edukacyjną lub zawodową osób z niepełnosprawnościami; wsparcia dla osób wykonujących usługi sąsiedzkie/opiekuńcze/asystenckie; programów rozwojowych dla osób opiekujących się osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu; telepieki, telemedycyny, cyfryzacji i koordynacji opieki w ramach usług zdrowotnych i społecznych dla osób usamodzielnianych, przenoszonych z instytucji całodob usług świadczonych w formach niezinstytucjonalizowanych, a także dla osób jako element kompleksowych działań; upowszechniania transportu indywidu door-to-door dla osób z potrzebą wsparcia w zakresie mobilności);

>>> szkolenia oraz podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr na potrzeby usług w społeczności lokalnej;

>>> wsparcie tworzenia i funkcjonowania mieszkań chronionych i wspomag innych rozwiązań łączących wsparcie społeczne i mieszkaniowe oraz rozwoju świadczonych (m.in. pobytu osoby w mieszkaniu, w tym usługi opiekuńcze, a aktywności osoby w mieszkaniu, w tym trening samodzielności, praca socjaln poradnictwo specjalistyczne, integracja osoby ze społecznością lokalną);

>>> wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem, w szczególności seniorów, o niepełnosprawnością poprzez działania na rzecz zwiększenia ich zaangażowa społeczności lokalnych i działania podtrzymujące te osoby w aktywności, sam (m.in. tworzenie i/lub wsparcie centrów aktywnego seniora, Uniwersytetów Tr Wieku, klubów seniora).

Termin zgłoszeń – do 24 lutego 2023 r.

Forma zgłoszeń online lub stacjonarna:
>>> online za pośrednictwem linku: https://forms.office.com/e/BySPR6HqgI
>>> stacjonarna (formularz papierowy) od poniedziałku do piątku w:
- Urzędzie Miejskim w Sławnie, pok. nr. 58, w godz. 7:00-15:00;
- Urzędzie Miejskim w Darłowie, w biurze obsługi interesanta, w godz. 7:00-1
- Urzędzie Gminy Darłowo, pok. 50, w godz. 12:00-14:00;

https://www.facebook.com/ge

- Urzędzie Gminy Sławno, pok. nr. 24, w godz. 8:00-15:00;
- Starostwie Powiatowym w Sławnie, pok. nr. 24, w godz. 8:00-14:00;

Premia na projekty przynoszące korzyści mieszkańcom więcej niż 1 gminy powiatu sławieńskiego.

Formularz jest anonimowy. Wypełnienie go zajmie około 5-10 min.

Wyniki naboru pomysłów na projekty do strategii ZIT OF Sławna zostaną udostępnio marca 2023 r. w miejscach składania formularzy zgłoszeniowych tj. w Urzędach Miejsk

Centrum Wsparcia Doradczego

Gmina Sławno
21 czerwca 2022

CWD Plus, ZIT - cóż to takiego i czy jest potrzebne mieszkańcom?

W lutym 2022 roku zostało powołane Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego - Instrument ZIT. Czym jest i czemu służy to partnerstwo?

Czym jest ZIT - ZIT to Zintegrowane Inwestycje Terytorialne. Jest to nowy instrument pozwalający na realizację strategii terytorialnych w sposób zintegrowany. Innymi słowy sposób na zwiększenie możliwości pozyskania środków finansowych przez gminy/ miasta/ powiat w celu wspólnej realizacji projektów. Na terenie naszego powiatu powstało Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego- Instrument ZIT. Podmioty tworzące go to Powiat Sławieński, Miasta Darłowo i Sławno oraz Gminy Darłowo, Malechowo, Postomino i Sławno.

Dlaczego zdecydowano o zawiązaniu partnerstwa? Jako partnerstwo mamy większą szansę na wzbogacenie potencjału rozwoju, możemy zarządzać rozwojem w sposób strategiczny i w ten sposób realizować procesy inwestycyjne czy usługi publiczne. Zwiększamy swoje zdolności do podejmowania celowej współpracy, planowania kompleksowych przedsięwzięć z wykorzystaniem naszego potencjału rozwojowego, a nadto możemy działać w formie zinstytucjonalizowanej, czyli stać się samodzielnym podmiotem. W jedności- siła!

Gmina Sławno
21 czerwca 2022

Ankieta o miejscu, w którym żyjemy – CWD Plus

Drogi Mieszkańcu!

Jako Partnerstwo Powiatu Sławieńskiego- instrument ZIT przystępujemy do przeprowadzenia diagnozy sytuacji społeczno- gospodarczo-przestrzennej naszego obszaru, czyli terenu Miast Darłowa i Sławna, Powiatu Sławieńskiego oraz gmin Darłowo, Malechowo, Postomino i Sławno. Chcąc poznać potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności sporządziliśmy ankietę, która posłuży do zdiagnozowania obszarów stanowiących mocne i słabe strony zarówno Partnerstwa Powiatu Sławieńskiego jako całości jak i każdej gminy osobno. Badanie trwa od 20 czerwca do 19 sierpnia 2022.

Mieszkańcu obszaru Partnerstwa, poświęć chwilkę i wypełnij ankietę, którą znajdziesz pod linkiem https://zmp-ankiety.pl/ankieta.php....

Wiadomości Darłowskie jest w: Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie
3 marca · Darłowo

To bardzo ważny krok na drodze do pieniędzy z funduszy Unii Europejskiej. 3 marca 2023 roku w Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie przedstawiciele wszystkich gmin i powiatu sławieńskiego podpisali porozumienie w sprawie powołania Związku ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) i zasad współpracy jednostek samorządu terytorialnego Obszaru Funkcjonalnego Sławna.

fot. Daniel Bonzay Frącz

Więcej >>> https://www.darlowo.pl/porozumienie-wszystkich-gmin-i.../

Gmina Darłowo - Radosław Głażewski | Miasto Darłowo - Arkadiusz Klimowicz | Starostwo Powiatowe w Sławnie - Wojciech Wiśniowski / Andrzej Protasewicz | Pomorze Zachodnie / Pomorze Zachodnie News - Tomasz Sobieraj | Gmina Malechowo | Gmina Postomino - Janusz Bojkowski | Gmina Sławno - Gmina Sławno | Miasto Sławno - Krzysztof Frankenstein

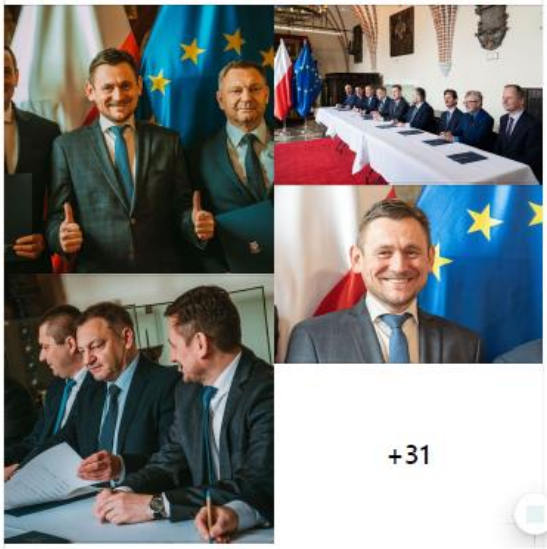

Egzemplarz bezpłatny ISSN 1732-2987 NR 1/2023

Kwartalnik Malechowski

www.malechowo.pl

Zmodernizowany parking przy cmentarzu w Ostrowcu

AKTUALNOŚCI

Podpisano umowę w ramach ZIT

Egzemplarz bezpłatny ISSN 1732-2987 NR 2/2022

Kwartalnik Malechowski

www.malechowo.pl

Mamy solidny sprzęt plenerowy!

Malechowo

Sukces młodego Stanisława Rogali

2,5 mln zł na inwestycje wodno-kanalizacyjne

Wójt Gminy Malechowo zaprasza na DOŻYNKI GMINNE z zespołem After Party

03.09.2022 r.

Plac dożynkowy przy ZSP Malechowo

Remiza w Pękaninie

INWESTYCJE

CWD Plus, ZIT - cóż to takiego i czy jest potrzebne mieszkańcom?

Zbiórka Krwi BEZ SPINY W MALECHOWIE

Droga w Gorzycy

Trwa remont parkingu przy malechowskim Ośrodku

Bardzo udane Święto Plonów

Zmodernizowano sieć LAN

Mój Prąd – dofinansowanie paneli fotowoltaicznych

Niepodległościowa Zbiórka Krwi W MALECHOWIE

Wójt Gminy Malechowo Radosław Nowakowski zaprasza na Gminne Obchody Dnia Niepodległości 10.11.2022 godz. 16.30

Termomodernizacja budynków jednorodzinnych zbliża się ku końcowi

Spotkanie dotyczące ZIT

Źródło: opracowanie własne na podstawie: lokalnej prasy, FB https://www.darlowo.pl/; https://slawno.pl/; https://gminadarlowo.pl/; http://www.gminaslawno.pl/; https://malechowo.pl/; https://postomino.pl/; https://www.powiatslawno.pl/index.php/133-cwd

Ryc. 2 Wizualizacja konsultacji eksperckich w zakresu wspierania rozwoju przedsiębiorczości

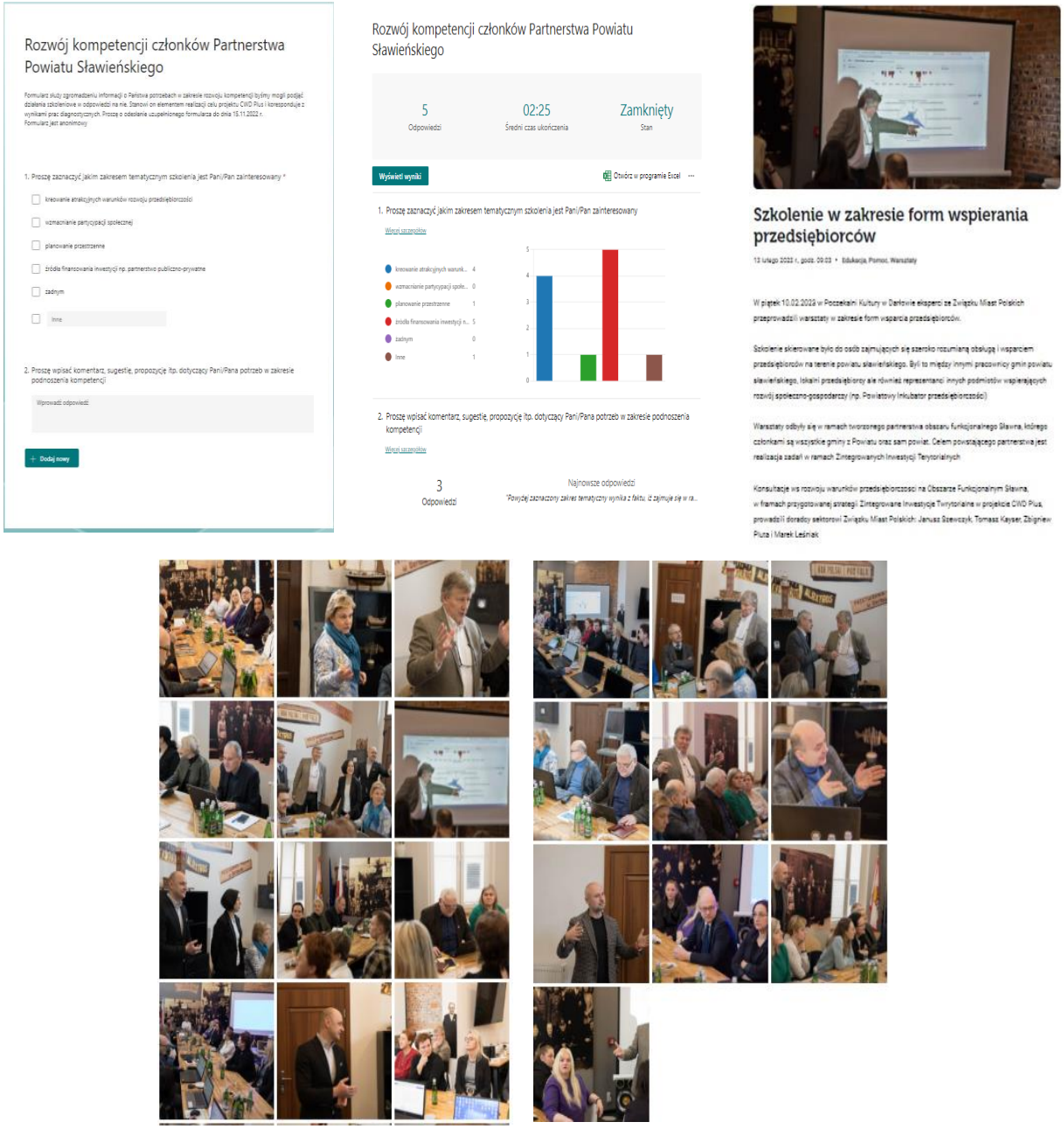

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://www.darlowo.pl/szkolenie-w-zakresie-form-wspierania-przedsieborcow/

Ryc. 3 Wizualizacja komunikacji ze społecznością lokalną - przykład ogłoszenia o otwartym naborze na członka Zespołu Doradczego i jego wynikach

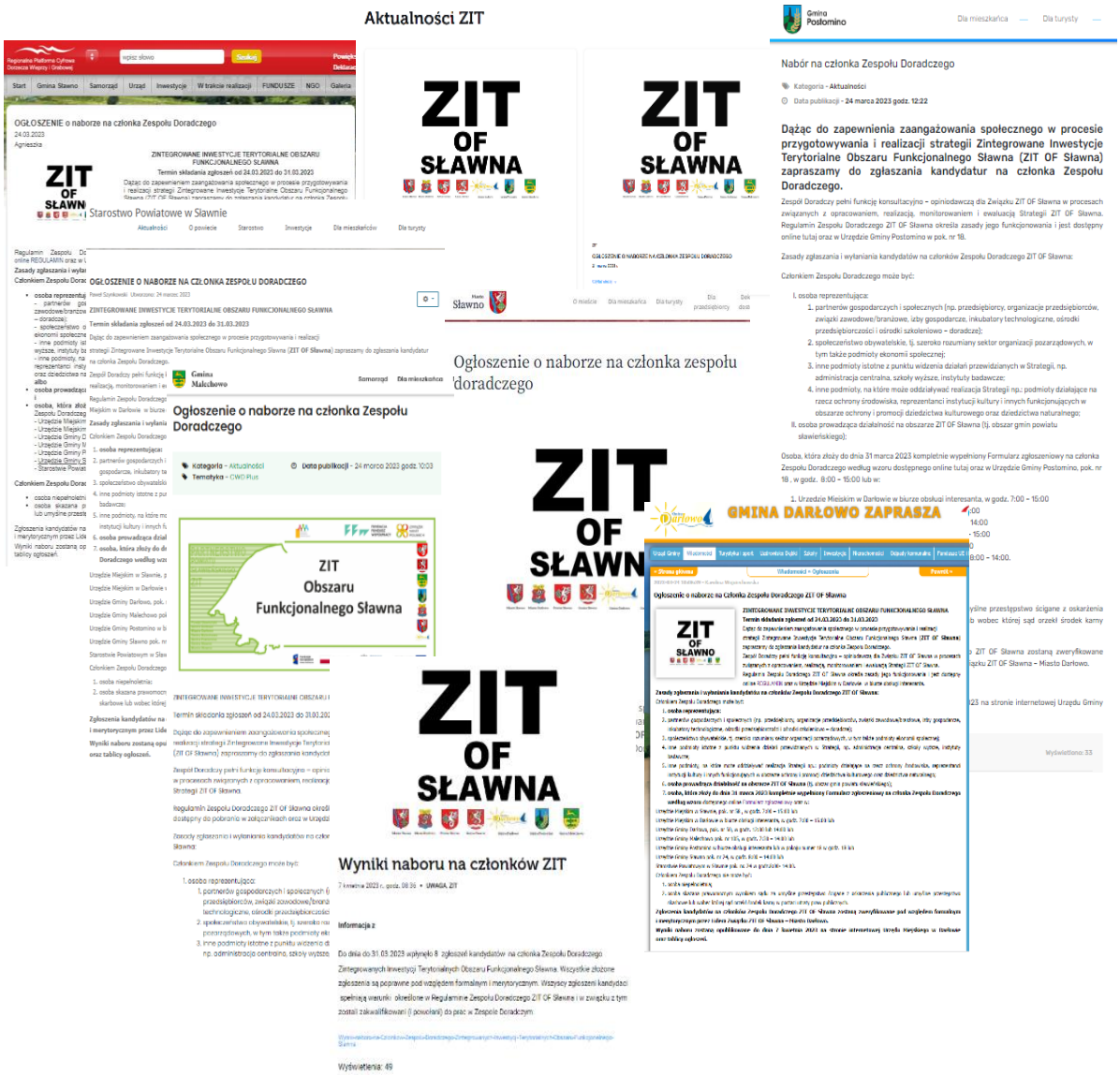

Źródło: opracowanie własne na podstawie: https://www.darlowo.pl/; https://slawno.pl/; https://gminadarlowo.pl/; http://www.gminaslawno.pl/; https://malechowo.pl/; https://postomino.pl/.

Załącznik 3. Wstępna analiza realizacji projektu „Budowa hubu energetycznego na bazie zielonego wodoru w oparciu o farmy fotowoltaiczne i wiatrowe” w modelu PPP hybrydowego. Uwarunkowania prawno-organizacyjne

PODSTAWA PRAWNA

1. Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U.2019.1145 t.j. z dnia 2019.06.19) (“KC” lub '“Kodeks cywilny”);
2. Ustawa Prawo Zamówień Publicznych z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz.U. 2019.1843 tj. z dnia 11.09.2019) (“Prawo Zamówień Publicznych” lub “PZP”);
3. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U.2020.711 t.j. z dnia 2020.04.21) (“Ustawa o PPP” lub “UPPP”);
4. Ustawa z dnia z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz.U.2019.1528 t.j. z dnia 2019.08.14) (“Ustawa o Koncesji”)
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2020.713 t.j. z dnia 2020.04.21) (“Ustawa o Samorządzie Gminnym” lub “USG”);
6. Ustawa o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz.U.2020.65 t.j. z dnia 2020.01.15) (“Ustawa o Gospodarce Nieruchomościami” lub “UGN”);
7. Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U.2019.712 t.j. z dnia 2019.04.17) (“Ustawa o Gospodarce Komunalnej” lub “UGK”);
8. Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz.U.2020.735 t.j. z dnia 2020.04.24) (“Ustawa o Zarządzaniu Mieniem”);
9. Ustawa z dnia z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U.2019.869 t.j. z dnia 2019.05.10) (“Ustawa o Finansach Publicznych”)
10. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U.2019.701 t.j. z dnia 2019.04.16) ("Ustawa o Odpadach");
11. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach (Dz.U.2019.2010 t.j. z dnia 2019.10.23) ("Ustawa o Czystości i Porządku");
12. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w Gminach ("Nowelizacja Ustawy o Czystości i Porządku");

Przedsięwzięcie PPP w świetle zadań własnych samorządów tworzących Partnerstwo OF Sławna.

Ustawa o Samorządzie Gminnym (USG)

USG podkreśla charakterystyczną cechę zadań własnych gminy, jaką jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, czyli mieszkańców gminy i wymienia najważniejsze z nich. Stosownie do art. 6 ust 1 USG, do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 USG do zadań własnych gminy należą, zaopatrzenia w energię elektryczną i cieplną oraz gaz (i inne paliwa) co może być też powiązane z zagospodarowaniem odpadów (szczególnie zielonych) w przypadku zaangażowania technologii wytwarzania wodoru z wykorzystaniem biomasy. Projekt może być zrealizowany jedynie w oparciu o hydrolizę, z wykorzystaniem źródeł OZE. Szczegółowy zakres techniczny i rozwiązania technologiczne, powinny być skonsultowane z potencjalnymi partnerami technicznymi i instytucja finansującą (w tym instytucją zarządzającą środkami UE, które mogą być zaangażowane w przedsięwzięcie.

Sposób i zasady realizacji zadań własnych, a w szczególności ich finansowania pozostawione zostały do uznania gminy, co potwierdza orzecznictwo sądów administracyjnych[144]. Organ stanowiący gminy (w tym przypadku rada gminy/miasta) może określić, w drodze uchwały, warunki i tryb finansowania zadania własnego. W konsekwencji to gmina decydować będzie o formule realizacji ewentualnego Projektu. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 3 USG do zadań własnych gminy należą sprawy zaopatrzenia w energię elektryczną. Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 1 UPE, do zadań własnych gminy w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną należy planowanie i organizacji zaopatrzenia w energię elektryczną. W ramach planowania i organizacji zaopatrzenia w energię elektryczną Gmina może podejmować działania inwestycyjne w kierunku wytwarzania energii elektrycznej z OZE z przeznaczeniem na własne potrzeby oraz zależnych od Gminy instytucji użyteczności publicznej, jak również na oświetlenie uliczne. Działalność Gminy w zakresie budowy farmy fotowoltaicznej musi być realizowana zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku takiego planu - z kierunkami rozwoju gminy zawartymi

[144] Zob. wyrok NSA z 9.06.1998 r., I SA/Łd 1311/97, Wspólnota, 1998, nr 49, s. 26

w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz z odpowiednim programem ochrony powietrza. Zasadność podjęcia się przez Gminę budowy farmy fotowoltaicznej powinna wynikać z planu zaopatrzenia Gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, uchwalonego przez radę Gminy zgodnie z art. 20 ust. 4 UPE. Wytwarzanie energii elektrycznej z OZE na własne potrzeby oraz oświetlenia ulicznego, jako przejaw gospodarki komunalnej, Gmina może wykonywać w formie samorządowego zakładu budżetowego (art. 2, 6 i 7 UGK). Wytwarzanie energii elektrycznej z OZE w zakresie wykraczającym poza potrzeby własne Gminy, w szczególności celem wprowadzenia tej energii do sieci dystrybucyjnej celem jest sprzedaży podmiotom trzecim, wykracza poza sferę użyteczności publicznej. Energia pochodząca ze źródeł OZE może być wykorzystywana do produkcji wodoru. Gmina może utworzyć spółkę akcyjną lub z o.o. prowadzącą działalność polegającą na wytwarzaniu energii elektrycznej z OZE w zakresie wykraczającym poza potrzeby własne Gminy, albowiem spółka taka będzie „ważna dla rozwoju gminy" w rozumieniu art. 10 ust. 3 UGK. Wytwarzanie przez Gminę energii elektrycznej z OZE stanowić będzie przejaw realizacji polityki energetycznej państwa na poziomie lokalnym poprzez angażowanie się w lokalną gospodarkę niskoemisyjną, a co za tym idzie wpisywać się będzie w zadania powierzone JST w ramach PEP2040. W praktyce nie ma możliwości wdrożenia Przedsięwzięcia przez jednostkę budżetową lub samorządowy zakład budżetowy, wymaga to samodzielnego finansowania inwestycji przez Gminę i zazwyczaj nie jest możliwe ze względu na wykluczenie możliwości wytwarzania energii elektrycznej z OZE w zakresie przekraczającym zapotrzebowanie własne Gminy, co powinno skłaniać Gminy do realizacji przedsięwzięcia w modelu PPP.

Należy podkreślić, iż w modelu PPP całość nakładów inwestycyjnych ciążyć będzie na Spółce PPP, podczas gdy samodzielna realizacja lub za pośrednictwem spółki komunalnej obciążałaby nakładami inwestycyjnymi Gminę lub spółkę komunalną (czy *de facto* jej właściciela – Gminę). W związku z tym, w realiach Przedsięwzięcia rekomendowane jest wykorzystanie Modelu Spółki PPP, gdyż model ten w największym stopniu służył będzie urzeczywistnieniu założeń Gminy. Wykazano, że odpowiada on naturalnemu w procesach gospodarczych działaniu wspólników, polegającemu na tworzeniu spółki do realizacji Przedsięwzięcia. Poprzez uprawnienia udziałowe Gmina będzie mogła czerpać dywidendę z zysku Spółki PPP

ze sprzedaży energii elektrycznej do sieci/ewentualnie pobierać określony czynsz, który będzie rodzajem wynagrodzenia za udostępnienie lokalizacji umożliwiającej generowanie energii w skali przewyższającej zapotrzebowanie Gminy . Spółka PPP z udziałem Gminy umożliwi zwiększoną kontrolę nad realizacją Przedsięwzięcia przez partnera prywatnego – zarówno poprzez zapisy Umowy o PPP, jak i uprawnienia Gminy jako wspólnika, zabezpieczone dodatkowo zapisami UPPP (art. 15 – wymóg jednomyślności wspólników dla określonych decyzji, art. 16 – prawo pierwokupu udziałów partnera prywatnego). Należy ponadto wskazać, że realizacja Przedsięwzięcia w modelu spółki posiada dodatkowe korzyści związane z zakończeniem realizacji Przedsięwzięcia - po zakończeniu okresu realizacji Przedsięwzięcia Gmina nabędzie udziały partnera prywatnego w Spółce PPP (lub będą one podlegały umorzeniu), dzięki czemu zachowane zostanie władztwo Gminy nad majątkiem zaangażowanym w realizację Przedsięwzięcia, a także możliwe będzie wykorzystanie dysponującej odpowiednimi koncesjami Spółki PPP do dalszej aktywności na lokalnym rynku energii pochodzącej z OZE i produkcji wodoru.

W celu realizacji zadań własnych gminy mogą wykorzystywać mienie komunalne. Zgodnie z art. 43 USG, mieniem komunalnym jest własność i inne prawa majątkowe, należące do poszczególnych gmin i ich związków oraz mienie innych gminnych osób prawnych, w tym przedsiębiorstw. Zgodnie z art. 45 USG, podmioty mienia komunalnego (Spółki Komunalne) samodzielnie decydują o przeznaczeniu i sposobie wykorzystania składników majątkowych, przy zachowaniu wymogów zawartych w odrębnych przepisach prawa.

Ponadto, zgodnie z art. 9 ust. 1 USG, gmina może tworzyć jednostki organizacyjne w celu wykonywania zadań gminy.

Przywołane powyżej regulacje oznaczają, iż gminy mogą podjąć decyzje o realizacji Projektu, ponieważ budowa instalacji OZE i produkcji wodoru służy realizacji jego zadania własnego –zaspokojenia potrzeb energetycznych (oraz opcjonalnie utrzymania porządku).

<u>! W świetle powyższego podmiotem publicznym mogą być poszczególne gminy wchodzące w skład partnerstwa lub mogą one nawiązać jedną umowę - łącznie udzielając zamówienia (wybierając partnera). W dalszej części dla poszczególnych JST jak i potencjalnie ich konsorcjum zakazanego w ramach Partnerstwa, przyjęto termin Podmiot Publiczny.</u>

PARTNERSTWO PUBLICZNO-PRYWATNE (Model PPP)

Przedsięwzięcie PPP

Partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) polega na wspólnej realizacji przedsięwzięcia opartej na podziale zadań i ryzyk pomiędzy podmiotem publicznym i partnerem prywatnym (art. 1 ust. 2 UPPP). Obowiązki stron umowy o PPP powinny zostać ukształtowane w oparciu o art. 7 ust. 1 UPPP, zgodnie z którym *„przez umowę o PPP partner prywatny zobowiązuje się do realizacji przedsięwzięcia za wynagrodzeniem oraz poniesienia w całości albo w części wydatków na jego realizację lub poniesienia ich przez osobę trzecią, a podmiot publiczny zobowiązuje się do współdziałania w osiągnięciu celu przedsięwzięcia, w szczególności poprzez wniesienie wkładu własnego*". Partner prywatny jest zatem nie tylko wykonawcą całego przedsięwzięcia PPP, ale także podmiotem finansującym jego realizację (przynajmniej częściowo).

Strony umowy o PPP

Umowa o PPP zawierana jest pomiędzy podmiotem publicznym i partnerem prywatnym.

Podmiotem publicznym są jednostki sektora finansów publicznych wskazane Ustawie o Finansach Publicznych (art. 2 pkt. 1 lit. a UPPP). Zgodnie z art. 9 UFP, jednostkami tymi są m.in. gminy.

Zobowiązane do stosowania UPPP są również, tzw. podmioty prawa publicznego. Ustawodawca zaliczył do tej kategorii inne, niż jednostki sektora finansów publicznych podmioty, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli jednostki sektora finansów publicznych pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot:

- finansują ją w ponad 50%, lub
- posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, lub
- sprawują nadzór nad organem zarządzającym, lub

- mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego.

Podmiotem takim będzie zatem każda Spółka Komunalna kontrolowana przez Podmiot Publiczny.

Z perspektywy planowanego Projektu oznacza to, iż podmiotem publicznym inicjującym przedsięwzięcie PPP oraz prowadzącym postępowanie na wybór partnera prywatnego mógłby być Podmiot Publiczny lub Spółka Komunalna, której Podmiot Publiczny (lub więcej JST w ramach Partnerstwa) zlecił zadanie własne w zakresie zagospodarowania odpadów i produkcji energii elektrycznej. Nie rekomendowane jest jednak rozwiązanie z wykorzystaniem Spółki Komunalnej, z uwagi na wątpliwości co do zdolności finansowej Spółek Komunalnych i trwałości przekazanego im zadania publicznego, co powoduje problemy z bankowalnością projektów PPP a ponadto z uwagi na zakaz podzlecania zamówień przez spółki in-house (możliwe ewentualnie powierzenie zadania na gruncie UGK). Warto także zwrócić uwagę, że podmioty finansujące wskazywały na ryzyka związane z możliwością „cofnięcia" powierzenia zadań spółce komunalnej. Ponadto instytucje finansowe wskazywały, że problemem w sytuacji kontraktowania ze spółką komunalną, jest jej niska zdolność kredytowa. Z tej przyczyny pominięto takie rozwiązanie w dalszej Analizie.

Drugą stroną umowy PPP jest partner prywatny, tj. podmiot który spełniać będzie przesłanki określone w art. 2 pkt 2 UPPP. Ustawodawca wskazał na bardzo szeroką kategorię potencjalnych partnerów prywatnych, wprowadzając jedyny warunek, tj. status przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznego.

W praktyce po stronie partnera prywatnego (analogicznie jak w analizowanym przypadku partnerstwa po stronie podmiot publicznego) niekiedy występować będą konsorcja przedsiębiorców prywatnych. Konsorcjum nie jest przedsiębiorcą, dlatego też status przedsiębiorcy przysługiwać musi każdemu z jego członków. Co istotne w przypadku projektów PPP wyłączona jest generalna zasada, iż członkowie konsorcjum odpowiadają solidarnie wobec zamawiającego za wykonanie zamówienia publicznego i wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy (art. 7 ust.4 UPPP). Często jednak podmioty publiczne narzucają odpowiedzialność solidarną w drodze umowy PPP, dlatego zwykle zamiast tworzenia konsorcjum partnerzy prywatni podejmują współpracę z podwykonawcami (np. operator instalacji zawiera umowę EPC z firmą budowlaną i technologiczną, która po zakończeniu etapy budowy kończy swój udział w projekcie i nie odpowiada z operatorem za eksploatację instalacji).

Przedmiot PPP

Przedmiotem współpracy podmiotu publicznego i partnera prywatnego w ramach PPP jest **wspólna realizacja przedsięwzięcia**. Definicję przedsięwzięcia uregulowano w art. 2 pkt 4 UPPP. W myśl przywołanego przepisu, przedmiotem przedsięwzięcia może być:

- budowa lub remont obiektu budowlanego;
- świadczenie usług;
- wykonanie dzieła, w szczególności wyposażenie składnika majątkowego w urządzenie podwyższające jego wartość lub użyteczność; lub
- inne świadczenie;

przy czym wszystkie te czynności powinny być połączone z utrzymaniem lub zarządzaniem składnikiem majątkowym, który jest wykorzystywany do realizacji przedsięwzięcia publiczno-prywatnego lub jest z nim związany.

Utrzymanie i zarządzanie składnikiem majątkowym (w rozumieniu art.2 pkt 3 UPPP) jest zatem kluczowym elementem współpracy w ramach PPP. Kontrakt polegający tylko na budowie lub modernizacji infrastruktury lub dokonywaniu innych świadczeń przez podmiot prywatny, bez elementu zarządzania lub utrzymania składnika majątkowego, nie będzie miał cech przedsięwzięcia PPP.

Podstawowym zadaniem partnera prywatnego jest osiągnięcie celu zdefiniowanego umową o PPP. W przypadku Projektu celem tym będzie świadczenie usługi dostaw energii z

OZE i opcjonalnie zagospodarowania odpadów, jak również stworzenie warunków do rozwoju innowacyjnej przedsiębiorczości w oparciu o zasoby przyrodnicze partnerstwa gmin (lider gmina Malechowo). W konsekwencji zadaniem partnera prywatnego będzie wykonanie wszystkich niezbędnych działań umożliwiających wywiązanie się z tego świadczenia a zatem partner prywatny będzie musiał zapewnić, **finansowanie, budowę i eksploatację OZE i instalacja wytwarzania wodoru (poszerzonego ewentualnie o energetyczne przetwarzanie odpadów) w taki sposób aby umówione usługi mogły być realizowane.** Współdziałanie podmiotu publicznego w realizacji przedsięwzięcia przybiera natomiast zwykle formę wniesienia do przedsięwzięcia wkładu własnego oraz monitorowania działań partnera prywatnego. W świetle art. 2 pkt 5 UPPP wkład własny, to świadczenie polegające w szczególności na poniesieniu części wydatków na realizację przedsięwzięcia, w tym sfinansowaniu dopłat do usług świadczonych przez partnera

prywatnego w ramach przedsięwzięcia, lub wniesieniu składnika majątkowego. Zazwyczaj w przedsięwzięciach PPP wkładem własnym podmiotu publicznego jest nieruchomość lub dotacja unijna, nie jest to jednak jedyne możliwe rozwiązanie. Wkładem własnym może być np. zobowiązanie się do dostarczania określonego wolumenu odpadów o określonych parametrach.

Celem Przedsięwzięcia jest uruchomienie zakładu produkcji wodoru oraz zaspokojenie z OZE, w 15-20 letniej perspektywie całkowitego zapotrzebowania na energię elektryczną Gminy (lub gmin działających w ramach partnerstwa) w zakresie własnych obiektów (m.in. budynki, oświetlenie ulic), przy minimalizacji kosztów po stronie Gminy i z perspektywą potencjalnych zysków. Przedsięwzięcie zakładać powinno montaż paneli fotowoltaicznych o łącznej mocy do 10 MW wraz z wymaganą infrastrukturą w celu dostarczenia energii na potrzeby Gminy/Gmin tworzących partnerstwo. W ramach Przedsięwzięcia przewidziano zatem następujące zadania:

1. Realizację prac projektowych,
2. Realizację roboty budowlano-montażowych,
3. Sfinansowanie wskazanych powyżej prac i robót,
4. Zarządzanie i utrzymanie farmy fotowoltaicznej/wiatraków,
5. Wytwarzanie energii,
6. Wytwarzanie wodoru i jego zagospodarowanie/w tym sprzedaż.
7. Obrót energią elektryczną w tym:

a) na potrzeby własne,

b) sprzedaż nadwyżki na rynku

W modelu PPP, wniesienie nieruchomości przez Podmiot Publiczny do przedsięwzięcia PPP nie będzie wymagało zastosowania przetargu w trybie UGN. W zależności od ostatecznych uzgodnień stron, nieruchomość będzie mogła zostać wniesiona na podstawie dowolnego tytułu prawnego.

Cechą charakterystyczną projektów PPP jest podział zadań i ryzyk przy czym powinien on być ustalony w sposób, który najlepiej wykorzystuje atuty każdego z uczestników. Z kolei doktryna prawnicza postuluje, by umowa o PPP przenosiła poszczególne ryzyka na tę stronę, która najlepiej potrafi je kontrolować, a także by przyjęty w umowie model ryzyk był wynikiem obopólnego porozumienia między stronami (choć należy go wypracować już przed złożeniem ofert przez partnerów prywatnych, w toku prowadzonych negocjacji), a nie jednostronną decyzją strony publicznej o przekazaniu pełnego zarządzania projektem partnerowi prywatnemu.

Do najbardziej typowych ryzyk w projektach PPP należą:

- ryzyko budowy;
- ryzyko dostępności infrastruktury;
- ryzyko popytu (często określane również jako ryzyko ekonomiczne).

Podział zadań i ryzyk w ramach umowy o PPP ukształtowany zostanie w ramach procedury zmierzającej do wyboru partnera prywatnego, w wyniku negocjacji prowadzonych przez podmiot publiczny z kandydatami na partnera prywatnego. Niemniej jednak zazwyczaj warunkiem brzegowym podmiotu publicznego jest wypracowanie takiego modelu współpracy, w ramach którego większość ryzyka budowy oraz ryzyka dostępności lub popytu zostanie przeniesiona na partnera prywatnego, tak aby umowa PPP nie wpływała na dług publiczny w świetle art. 18a UPPP.

Modele PPP

(A) PPP kontraktowe

Współpraca stron, w ramach modelu kontraktowego PPP, polega na tym, że strony realizują je wyłącznie na podstawie zawartej umowy PPP. W znaczącej części przedsięwzięcie realizuje partner prywatny, a rola podmiotu publicznego ogranicza się zasadniczo do wniesienia wkładu własnego i monitorowania działań partnera prywatnego. Partner Prywatny jest stroną umowy o PPP, a także zasadniczo wszystkich innych umów projektowych, w tym w szczególności umowy kredytowej zawartej z instytucją finansową i umowy z generalnym wykonawcą.

Warto podkreślić, że kontraktowy model PPP zdecydowanie przeważa na rynku projektów PPP.

(B) PPP instytucjonalne

Model instytucjonalnego PPP (art. 14-16 UPPP), zakłada utworzenie przez podmiot publiczny i partnera prywatnego spółki, która realizować będzie przedsięwzięcie PPP. Spółka tworzona jest **po dokonaniu wyboru partnera prywatnego w trybie PZP** (chyba że zapadnie decyzja o zastosowaniu Modelu PPP bez PZP wtedy bez takiego trybu) i zawarciu umowy PPP. W konsekwencji strony umowy PPP wspólnie realizują przedsięwzięcie poprzez wspólną spółkę PPP, która wykonuje całość zadań wynikających z umowy (w tym również zaciąga kredyt na finansowanie inwestycji). Ponieważ na spółkę PPP przechodzą w związku z tym wszystkie ryzyka, konieczne jest dodatkowe uregulowanie relacji stron w umowie wspólników.

Z perspektywy Projektu zastosowanie Modelu PPP instytucjonalnego prowadziłoby do utworzenia wspólnej spółki przez Podmiot Publiczny i inwestora (partnera prywatnego), która wybudowałaby instalacje OZE i produkcji wodoru (ewentualnie szersze IPO) a następnie eksploatowała go. Podmiot Publiczny jako wspólnik spółki odbierałby część energii, i ewentualnie (opcja) dostarczałoby odpady zielone do instalacji wodorowej.

Ustawa o PPP dopuszcza także zawarcie w umowie o PPP postanowienia, że w celu jej wykonania partner prywatny nabędzie udziały spółki z udziałem podmiotu publicznego (jakiejkolwiek Spółki Komunalnej). Nabycie może nastąpić w drodze objęcia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym. Oznacza to, iż niekoniecznie utworzona musi zostać nowa spółka, można wykorzystać w tym celu już istniejącą spółkę z udziałem podmiotu publicznego, jeżeli uzasadniać to będzie istniejąca sytuacja.

Ustawa o PPP nie daje żadnych dodatkowych wskazówek, co do tego, w jakiej spółce podmiotu publicznego może nabyć/objąć udziały partner prywatny. Zatem należy uznać, iż może to być spółka posiadająca jakikolwiek tytuł do gruntu, na którym budowana będzie infrastruktura będąca przedmiotem przedsięwzięcia PPP.

Spółka PPP powoływana jest wyłącznie do realizacji przez partnerów wspólnego przedsięwzięcia będącego przedmiotem umowy o PPP. Innymi słowy spółka ta stanowi wehikuł, za pośrednictwem którego partnerzy realizują wspólne przedsięwzięcie. **Ponadto, jest ona powoływana na czas określony, niezbędny do wykonania umowy o PPP.**

Nalży jednak wskazać, że PPP instytucjonalne jest bardzo trudne do realizacji co powoduje bardzo długie i skomplikowane negocjacje z partnerami prywatnymi, dlatego nie rekomendujemy tego rozwiązania. Analogiczny skutek można uzyskać stosując znacznie prostszy Model SPV (spółki celowej).

Wybór partnera prywatnego i Umowa o PPP

Zawarcie umowy o PPP nastąpić może jedynie po przeprowadzeniu przez podmiot publiczny jednej z procedur przetargowych uregulowanych w Prawie Zamówień Publicznych (zwykle dialog konkurencyjny), w wyniku której wybrany zostanie Partner Prywatny. Jeżeli Podmiot Publiczny nie będzie gwarantował odbioru energii elektrycznie (opcjonalnie = dostawy odpadów zielonych), a co za tym idzie stałej płatności dla partnera prywatnego niezależnie od tego czy dostawy te mają miejsce czy nie do wyboru partnera prywatnego można także zastosować Ustawę o Koncesji.

Umowa o PPP będzie kluczowym dokumentem określającym zasady realizacji Projektu przez Podmiot Publiczny oraz partnera prywatnego. Umowa o PPP określa w szczególności przyjęte zasady wynagrodzenia należnego Partnerowi Prywatnemu oraz rozliczenia finansowe partnerów, wkłady wnoszone przez partnerów oraz ustalony między nimi podział zadań i ryzyk ekonomicznych Projektu.

Wynagrodzenie partnera prywatnego

Umowa o PPP jest wykonywana przez partnera prywatnego za wynagrodzeniem. Wynagrodzenie partnera prywatnego może przybrać różne formy (brak jest jego legalnej definicji w przepisach UPPP), przy czym najczęściej polega ono na zapłacie sumy pieniężnej przez podmiot publicznego lub na pobieraniu przez partnera prywatnego pożytków z przedmiotu PPP, choć dopuszczalne są również inne formy wynagrodzenia. Jednocześnie art. 7 ust. 2 Ustawy o PPP stanowi, że *„wynagrodzenie partnera prywatnego zależy przede wszystkim od rzeczywistego wykorzystania lub faktycznej dostępności przedmiotu PPP”*. Oznacza to, że wysokość wynagrodzenia partnera prywatnego nie może być dowolna, a każdorazowo powinna być w przeważającej mierze zależna od przynajmniej jednego (nie zawsze oba czynniki będą występowały w tym samym przedsięwzięciu) z dwóch czynników:

- rzeczywistego wykorzystania przedmiotu przedsięwzięcia – w takim scenariuszu wynagrodzenie partnera prywatnego będzie zależne od rzeczywistego popytu na świadczone przez niego usługi. Ten model wynagrodzenia charakterystyczny jest dla przedsięwzięć, które umożliwiają partnerowi czerpanie pożytków z przedsięwzięcia, najczęściej w postaci opłat od użytkowników, np. czynszu najmu od najemców powierzchni handlowo-usługowych;

- faktycznej dostępności przedmiotu przedsięwzięcia – w przypadku tego typu przedsięwzięć, wysokość wynagrodzenia partnera jest podyktowana, jakością i dostępnością usług świadczonych w ramach przedsięwzięcia – jeżeli jakość lub ilość usług zakontraktowanych w umowie o PPP nie będzie dostarczona, wówczas wynagrodzenie partnera prywatnego, płatne przez podmiot publiczny (zapłata sumy pieniężnej), ulegać będzie odpowiedniemu pomniejszeniu. Ten model wynagrodzenia charakteryzuje przedsięwzięcia, które nie generują żadnych dochodów lub te dochody są na tyle niskie, że nie mogłyby zapewnić partnerowi prywatnemu odpowiedniego zwrotu z przedsięwzięcia.

W przypadku projektu PPP, co do zasady, partnerowi prywatnemu wynagrodzenie wypłacane będzie po zakończeniu robót budowlanych przez cały okres eksploatacji. Płatność podmiotu publicznego stanowić będzie całość wynagrodzenia partnera prywatnego najczęściej w przypadku przedsięwzięć, co do zasady nisko lub w ogóle nierentownych albo takich, w których nabywcą usług lub innych świadczeń partnera prywatnego będzie głównie podmiot publiczny. W przypadku tego rodzaju projektów, partner prywatny projektuje, finansuje i buduje określoną infrastrukturę, którą następnie utrzymuje w należytym stanie technicznym, a podmiot publiczny uiszcza na jego rzez stałą opłatę (miesięczną lub kwartalną), obejmującą zwrot poniesionych nakładów inwestycyjnych, zysk partnera, koszty finansowania oraz ekwiwalent kosztów utrzymania infrastruktury.

Gwarancja uzyskania wynagrodzenia z płatności pieniężnych podmiotu publicznego istotnie ogranicza ryzyka komercyjne ciążące na partnerze prywatnym, uzależniając dochodowość przedsięwzięcia nie od ryzyk związanych z popytem na świadczone przez partnera prywatnego usługi, a od ryzyka zapewnienia dostępności wytworzonej infrastruktury.

Ukształtowanie wynagrodzenia partnera prywatnego na zasadach analogicznych do wynagrodzenia koncesjonariusza, stosownie do art. 4 ust. 2 UPPP w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 1 Ustawy o Koncesji oznacza, że w przypadku przedsięwzięcia PPP polegającego przede wszystkim na budowie, przebudowie lub remoncie obiektu budowlanego wynagrodzeniem partnera prywatnego będzie prawo do eksploatacji obiektu budowlanego lub takie prawo wraz z płatnością od podmiotu publicznego.

W przypadku planowanego Projektu zastosowanie mógłby znaleźć model mieszany, tj. Podmiot Publiczny mógłby zobowiązać się do zakupu określonej ilości energii (ewentualnie

wodoru na swoje potrzeby – transportu (i opcjonalnie dostaw na rzecz partnera odpowiedniego wolumenu odpadów) za określone wynagrodzenie miesięczne (opłata za dostępność), a partner prywatny uzyskiwałby dodatkowe przychody z produkcji wodoru, (opcjonalnie przetwarzania odpadów) oraz ewentualnie sprzedaży energii elektrycznej (nadwyżek możliwych do odprowadzenia do sieci).

UWARUNKOWANIA WYBORU PARTNERA PRYWATNEGO

Stosownie do art. 4 ust. 1 UPPP do wyboru partnera prywatnego i Umowy o PPP, w zakresie nieuregulowanym w UPPP, zastosowanie znajdzie UPZP. Decyzją ustawodawcy UPZP stanowi podstawowy tryb wyboru partnera prywatnego. Przepisy UKRBU mogą znaleźć zastosowanie do wyboru partnera prywatnego i umowy o PPP w sytuacji opisanej w art. 4 ust. 2 UPPP, jednakże nawet w takiej sytuacji wybór partnera prywatnego może nastąpić w oparciu o UPZP. Ze względu na szczegółowość regulacji UPZP, oraz wymogi projektu hybrydowego należy zarekomendować wybór partnera prywatnego w oparciu o przepisy UPZP.

Rekomendowanym trybem postępowania na wybór partnera prywatnego do realizacji Przedsięwzięcia wskazano dialog konkurencyjny. Wykazano, że jest to jeden z trybów etapowych uregulowanych w przepisach UPPP, w którym, po publicznym ogłoszeniu o zamówieniu, zamawiający (podmiot publiczny) prowadzi z wybranymi przez siebie wykonawcami (partnerami prywatnymi) dialog dotyczący zaproponowanych przez nich rozwiązań (prawno-organizacyjnych, finansowo-ekonomicznych, technicznych), a następnie zaprasza ich do składania ofert. W dalszej części rozdziału został opisany przebieg postępowania w formie dialogu konkurencyjnego, warunki udziału w postępowaniu, kryteria oceny ofert oraz harmonogram postępowania.

Aktualne przepisy UPPP przewidują dwa warianty współpracy w ramach Spółki PPP (opcja):

1) utworzenie przez strony Umowy o PPP spółki celowej z udziałem zarówno partnera prywatnego, jak i podmiotu publicznego (względnie także innych podmiotów, np. inwestorów kapitałowych);

2) nabycie przez partnera prywatnego udziałów albo akcji spółki z udziałem podmiotu publicznego poprzez objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym albo akcji (art. 14 ust. 1a UPPP).

Model Spółki PPP znajduje oparcie w przepisach art. 14-16 UPPP. Treść umowy (statutu) spółki zależeć będzie od wyboru jej typu. Cel i przedmiot działalności Spółki PPP powinien być ściśle podporządkowany realizacji Umowy o PPP i nie może wykraczać poza zakres określony tą umową (art. 14 ust. 2 UPPP). Następnie wskazano, że celowy charakter Spółki PPP podkreślony został nową regulacją, która określa czasowy charakter takiej Spółki (art. 14a ust. 1 UPPP).

Zagadnienie projektu hybrydowego.

W przypadku zaakceptowania przez instytucję zarządzającą modelu łączenia środków dotacyjnych z modelem ppp, możliwe będzie zorganizowanie przedsięwzięcia w opcji tzw. hybrydowego ppp – które pozwala z perspektywy samorządu skorzystać ze środków UE i jednocześnie z kapitału partnera prywatnego/wykonawcy działań inwestycyjnych objętych dofinansowaniem co istotnie polepsza efektywność ekonomiczną projektu i istotnie zmniejsza zaangażowanie strony publicznej (również w świetle neutralności zobowiązań wynikających z umowy ppp na mocy art. 18a UPPP). Przedsięwzięcia PPP dofinansowane ze środków unijnych, tj. Projekty Hybrydowe, podlega dodatkowo regulacjom dotyczącym wydatkowania środków unijnych. W tym zakresie szczególną role odgrywa Rozporządzenia Ogólnego oraz Ustawy Wdrożeniowej, a także akty nie mające charakteru powszechnie obowiązującego, tj. wytyczne instytucji zarządzających, regulujące zasadniczo kwestie rozliczeń związanych ze wsparciem uzyskiwanym przez beneficjentów programów unijnych[145].

W uproszczeniu, model hybrydowy polega na tym, że beneficjent środków UE (podmiot publiczny) wybiera w procedurze konkurencyjnej (zamówienie publiczne) partnera prywatnego jako wykonawcę prac objętych dofinansowanym przedsięwzięciem. Po realizacji przedsięwzięcia zgodnie z modelem ppp – tj. prefinansowaniem go przez wykonawcę/partnera prywatnego, podmiot publiczny przedstawia fakturę VAT otrzymaną

[145] Por. Łączenie finansowania przez Partnera Prywatnego ze środkami UE w ramach modelu PPP – Wytyczne PPP Tom I - https://www.ppp.gov.pl/przygotowanie-projektow-ppp/

od partnera prywatnego w zamian za realizację inwestycji (zakresu rzeczowego objętego umową o dofinansowanie) do refundacji. Po otrzymaniu refundacji podmiot publiczny może spłacić partnera prywatnego za realizację części nakładów inwestycyjnych (stanowiących własność podmiotu publicznego - beneficjenta) a pozostałą część wynagrodzenia należnego partnerowi pobiera on w modelu określonym umową o ppp – jako opłatę za dostępność/lub i z elementem wynagrodzenia koncesyjnego (zysków ze sprzedaży wodoru/energii – opcjonalnie, zagospodarowania odpadów).

Model hybrydowy wymaga skoordynowania procesu aplikacji o środki UE, wyboru partnera / wykonawcy i realizacji umowy o dofinansowanie z modelem rozliczeń przyjętym w umowie o ppp. Kluczowe jest zatem działanie w porozumieniu z właściwą Instytucja Zarządzającą i pewność pozyskania inwestora/partnera prywatnego, czemu sprzyja wdrożenie analiza zgodnych z art. 3a UPPP, szczególnie analizy rynku wykonawców/partnerów (tzw. test rynkowy).